

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Algemeen ambtsbericht Iran

Datum	Augustus 2026
Status	Definitief

Colofon

Versienummer	1.0
Plaats	Den Haag
Opgesteld door	Afdeling Ambtsberichten (AB)

Inhoud

Colofon	3
Inleiding	7
1 Politieke en veiligheidssituatie	9
1.1 Politieke situatie	9
1.1.1 Politiek systeem	9
1.1.2 Juridisch systeem	13
1.1.3 Veiligheidssysteem	14
1.2 Veiligheidssituatie	20
1.2.1 Binnenlandse veiligheidssituatie	20
1.2.2 Conflictgerelateerd geweld in Iran	21
1.2.3 Islamitische Staat in de provincie Khorasan	23
1.2.4 Confrontaties met Israël	23
1.2.5 Twaalfdaagse Oorlog	24
1.2.6 Burgerslachtoffers tijdens de Twaalfdaagse Oorlog	25
1.2.7 Protesten in december 2025 en januari 2026	25
1.2.8 Gesprekken over het Iraanse nucleaire programma	28
1.2.9 Iranoorlog	28
1.2.10 Staakt-het-vuren	29
1.2.11 Burgerslachtoffers tijdens de Iranoorlog	30
1.2.12 Impact op de humanitaire situatie	31
1.2.13 Incidenten met ontplofbare oorlogsresten in Iran	32
1.2.14 Conflictgerelateerd geweld per provincie	32
2 Bewegingsvrijheid	43
2.1 Binnenlandse reizen	43
2.1.1 Reizen binnen Iran	43
2.1.2 Binnenlandse controleposten	43
2.1.3 Documenten voor een binnenlandse vlucht	44
2.1.4 Controles bij een binnenlandse vlucht	44
2.2 Buitenlandse reizen	45
2.2.1 Uitreisvergunning	45
2.2.2 Uitreisverboden	46
2.2.3 Uitreisverbod voor vrouwen en minderjarigen	46
2.2.4 Informatie over een uitreisverbod	47
3 Documenten en nationaliteitswetgeving	49
3.1 Documenten	49
3.1.1 Geboorteboekje	49
3.1.2 Nationale identiteitskaart	49
3.1.3 Paspoort	49
3.1.4 Huwelijksakte	50
3.1.5 Sighehnameh	50
3.1.6 Militaire kaarten	51
3.1.7 Documenten van de IRGC	51
3.1.8 Documenten van de Basij	52
3.1.9 Kart-e isar	52
3.1.10 Machtiging	52
3.1.11 Documentfraude	52
3.2 Nationaliteitswetgeving	52

4	Mensenrechtensituatie	53
4.1	Positie van specifieke groepen	53
4.1.1	Etnische groepen.....	53
4.1.2	Religieuze groepen	62
4.1.3	Christenen.....	62
4.1.4	Afvalligen	67
4.1.5	Bahais	72
4.1.6	Joden.....	75
4.1.7	Gonabadi-soefi's.....	76
4.1.8	Yarsani's	77
4.1.9	Dienstplichtigen	79
4.1.10	Leden van oppositiepartijen en politieke activisten.....	82
4.1.11	Lhbtq+-personen.....	88
4.1.12	Vrouwen	94
4.1.13	Slachtoffers van eerderrelateerd geweld.....	106
4.1.14	(Alleenstaande) minderjarigen	107
4.2	Vrijheid van meningsuiting	114
4.2.1	Mensenrechtenactivisten	115
4.2.2	Vrouwenrechtenactivisten.....	115
4.2.3	Activisten op het gebied van rechten van etnische groepen	116
4.2.4	Milieuactivisten	116
4.2.5	Journalisten	117
4.2.6	Artiesten, kunstenaars en sporters	119
4.2.7	Kritische burgers	120
4.2.8	Internetvrijheid.....	122
4.2.9	Gezichtsherkenningstechnieken.....	126
4.2.10	Demonstranten	127
4.3	Vrijheid van vereniging en vergadering	131
4.3.1	Vrijheid van vereniging	131
4.3.2	Vrijheid van vergadering	132
4.4	Toezicht en rechtsbescherming	132
4.4.1	Aangifte	132
4.4.2	Inschakelen politie bij zware geweldsincidenten	133
4.5	Rechtsgang	133
4.5.1	Recht op een eerlijk proces.....	133
4.5.2	Gevolgen van de protesten voor de rechtsgang.....	134
4.5.3	Toegang tot een advocaat	136
4.5.4	Geldigheidsduur arrestatiebevel	137
4.5.5	Informatie over een detentieperiode	137
4.5.6	Blanco formulieren	137
4.5.7	Verzegeling na een politie-inval.....	138
4.5.8	Rechtbankoproepen.....	138
4.5.9	Afkopen door de juridische autoriteiten	138
4.5.10	Notarissen	138
4.5.11	Openbaar aanklager	138
4.5.12	SANA-systeem	138
4.6	Arrestaties en detenties	141
4.6.1	Arrestaties.....	141
4.6.2	Situatie in gevangenissen	143
4.6.3	Gevangenisverlof.....	145
4.6.4	Identiteitsdocumenten bij gevangenneming.....	145
4.7	Doodstraf	146
4.7.1	Leeftijd voor strafrechtelijke aansprakelijkheid.....	146
4.7.2	Aantal terdoodveroordelingen	147

4.7.3	Executiemethoden	147
4.7.4	Aantallen executies	147
4.7.5	Gratie	149
4.7.6	Vergeving	149
4.8	Mishandeling en marteling	150
4.8.1	Gedwongen bekentenissen	151
4.8.2	Strafvervolgning van de daders	151
4.9	Verdwijningen en ontvoeringen	152
4.10	Buitengerechtelijke executies en moorden	153
4.10.1	Slachtofferaantallen	153
4.10.2	Stoffelijke overschotten	153
4.10.3	Vrijgeven van de lichamen	154
5	Vluchtelingen en ontheemden	156
5.1	Vluchtelingen in Iran	156
5.1.1	Afghanen in Iran	156
5.1.2	Amayesh-status	156
5.1.3	Familiepaspoorten	158
5.1.4	Gedocumenteerde Afghanen	158
5.1.5	Ongedocumenteerde Afghanen	159
5.1.6	Registratiebewijs van de volkstelling	159
5.1.7	Movaqqat-kaarten	160
5.1.8	Discriminatie van Afghanen	160
5.1.9	Geregistreerde Iraakse vluchtelingen	161
5.2	Binnenlands ontheemden	161
5.3	Grensoverschrijdingen met buurlanden	162
5.3.1	Turkije	162
5.3.2	Armenië	163
5.3.3	Azerbeidzjan	163
5.3.4	Pakistan	163
5.3.5	Irak	163
6	Terugkeer	164
6.1	Iraanse diaspora	164
6.2	Terugkeer vanuit het buitenland	165
6.2.1	Officiële grensovergangen	165
6.2.2	Terugkeer vanuit Turkije	165
6.2.3	Terugkeer vanuit Nederland	165
6.2.4	Terugkeer vanuit de VS	165
6.3	Problemen bij terugkeer	166
6.3.1	Factoren bij terugkeer	167
6.3.2	Bagagecontrole na aankomst	168
6.3.3	Verklaring inzake de islam	168
6.3.4	Opeisen van eigendommen	169
6.3.5	Inbewaringstelling na terugkeer	169
6.3.6	Monitoring van terugkeerders	171
7	Bijlagen	172
7.1	Lijst van gebruikte afkortingen	172
7.2	Rapporten en publicaties	173
7.3	Websites	192
7.4	Nieuwsbronnen	194
7.5	Kaart van Iran met provincies en hoofdsteden	196

Inleiding

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van de vragen en aandachtspunten in de *Terms of Reference* (TOR) van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. De TOR voor dit ambtsbericht is vastgesteld op 9 februari 2026. Deze TOR is tezamen met het ambtsbericht gepubliceerd op de website Overheid.nl.

In dit algemeen ambtsbericht wordt de situatie in Iran beschreven, voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielaanvragen van personen die afkomstig zijn uit dit land en voor de besluitvorming over terugkeer van afgewezen Iraanse asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van het algemeen ambtsbericht van september 2023.¹ De verslagperiode beslaat de periode van september 2023 tot en met juli 2026. Relevante ontwikkelingen die van belang zijn voor de beantwoording van de gestelde TOR-vragen zijn op hoofdlijnen meegenomen tot aan de opleverdatum.

Dit ambtsbericht betreft een feitelijke, neutrale en objectieve weergave van de bevindingen gedurende de onderzochte periode. Het is geen beleidsdocument en het geeft niet de visie van de Nederlandse regering of het beleid ten aanzien van Iran weer. Het ambtsbericht bevat geen conclusies ten aanzien van het vreemdelingenbeleid.

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van openbare en vertrouwelijke bronnen waarbij gebruik is gemaakt van zorgvuldig geselecteerde, geanalyseerde en gecontroleerde informatie. Bij de opstelling is onder meer gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties (VN), van informatie van niet-gouvernementele organisaties (ngo's), van rapporten van (Europese) *Country of Origin Information* (COI)-organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. De passages in dit ambtsbericht berusten op meerdere bronnen, tenzij het gaat om algemeen onbetwiste feiten of anderszins staat aangegeven. De geraadpleegde openbare bronnen zijn opgenomen in hoofdstuk 7 van dit ambtsbericht.

Voor dit ambtsbericht is ook gebruikgemaakt van informatie die is verkregen via interviews met relevante en deskundige bronnen. Deze zijn deels in persoon en deels online gehouden tijdens het onderzoek voor dit ambtsbericht. Ook is vertrouwelijke informatie afkomstig van diplomatieke vertegenwoordigingen van Nederland in het buitenland. De op deze basis ingewonnen informatie is voornamelijk gebruikt ter ondersteuning van en aanvulling op passages die zijn gebaseerd op openbare informatie. Deze bronnen zijn in het voetnotenapparaat aangemerkt als 'vertrouwelijke bron' en voorzien van een datumaanduiding. Waar mogelijk wordt de informatie afkomstig van een vertrouwelijke bron ondersteund door informatie van een andere bron.

Hoofdstuk 1 behandelt de politieke en veiligheidssituatie. Hoofdstuk 2 gaat in op bewegingsvrijheid. Hoofdstuk 3 bespreekt documenten en nationaliteitswetgeving. Hoofdstuk 4 behandelt de mensenrechtensituatie in Iran. Hoofdstuk 5 bespreekt de situatie van vluchtelingen en binnenlands ontheemden. Het ambtsbericht sluit af met een hoofdstuk over de terugkeer van Iraniërs naar hun land van herkomst.

¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Iran*, september 2023, [url](#).

Begrippen uit het Perzisch worden niet op eenduidige wijze weergegeven in het Latijnse schrift. Er is voor gekozen om bij iedere term een variant te gebruiken die veel voorkomt in de geraadpleegde literatuur of die lijkt op de uitspraak of schrijfwijze in het Perzisch.

Bij de beschrijving van geweldsincidenten wordt voor de vermelding van aantallen slachtoffers afgegaan op de beschikbare berichtgeving. Indien de berichtgeving een expliciet onderscheid maakt tussen omgekomen burgers en combattanten, is dit onderscheid overgenomen. Indien een beschrijving in het ambtsbericht enkel spreekt van 'doden' en/of 'gewonden', mag worden aangenomen dat in de onderliggende berichtgeving niet gerapporteerd werd of de genoemde slachtoffers burgers dan wel combattanten waren.

1 Politieke en veiligheidssituatie

Dit hoofdstuk sluit aan op de beschrijving van de politieke en veiligheidssituatie zoals beschreven in het ambtsbericht van september 2023. Het beschrijft relevante ontwikkelingen sinds september 2023.

1.1 Politieke situatie

1.1.1 Politiek systeem

De belangrijkste organen binnen het politieke systeem van de Islamitische Republiek Iran waren niet alleen de gekozen instellingen, maar ook een aantal niet-gekozen religieuze organen. Daardoor bevatte het politieke systeem van Iran zowel theocratisch-autoritaire als democratisch-republikeinse elementen.² Binnen dat systeem bestonden meerdere machtscentra, waarbij de macht sterk geconcentreerd leek te zijn binnen een kleine elite van geestelijken, politici en hoge functionarissen van de Revolutionaire Garde (hierna: IRGC, zie paragraaf 1.1.3.6).³ In de verslagperiode was een verschuiving zichtbaar richting nationalisme en militarisme, en leek de geestelijkheid aan invloed in te boeten.⁴ Hieronder worden de belangrijkste staatsorganen beschreven.

1.1.1.1 Opperste leider

Aan het hoofd van de Islamitische Republiek stond de opperste leider (*rahbar*). In 1989 benoemde de Raad van Experts (zie paragraaf 1.1.1.5) Ali Khamenei tot opperste leider.⁵ Formeel beschikte hij over verregaande bevoegdheden. Zo was hij opperbevelhebber van de strijdkrachten.⁶ Hij benoemde onder meer het hoofd van de rechterlijke macht en de commandanten van het leger en de IRGC.⁷ Enkele grote islamitische liefdadigheidsinstellingen (*bonyad*) vielen eveneens onder zijn gezag.⁸ Sinds 1989 gaf de geestelijke Mohammad Mohammadi Golpayegani leiding aan het kantoor van de opperste leider.⁹

² Critical Threats, *Political structures of Iran*, 1 maart 2009; CFR, *The Islamic Republic's power centers*, 2 maart 2026.

³ Impact Iran, *Visual: Iran's political power structures*, 13 juni 2023; CFR, *The Islamic Republic's power centers*, 2 maart 2026; BBC Monitoring, *Explainer: Inside Iran's wartime power structure*, 26 maart 2026.

⁴ The New York Times, *A new era and new leadership: The generals who are running Iran*, 23 april 2026; De Volkskrant, *Een junta met een religieus tintje*, 25 april 2026; NZZ, *Trotz Machtkämpfen funktioniert Irans Regime*, 29 april 2026; The New York Times, *Who runs Iran now? A hard-line military band of brothers*, 21 mei 2026; The New York Times, *Iran's loyalists promote a wider nationalism, unveiled women included*, 24 juni 2026; Trouw, *Het nationalisme wint het in Iran steeds vaker van de religie*, 14 augustus 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁵ De Groene Amsterdammer, *De methode van de opperste leider; Iran: het systeem van één man*, 24 februari 2026; The New York Times, *Ayatollah Ali Khamenei, hard-line cleric who made Iran a regional power, is dead at 86*, 28 februari 2026; AP News, *Iran's supreme leader ayatollah Ali Khamenei, who led the Islamic Republic since 1989, is dead at 86*, 1 maart 2026.

⁶ BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024; Los Angeles Times, *A look at Iran's key political and religious figures*, 28 februari 2026.

⁷ Freedom House, *Freedom in the world 2024. Country report Iran*, februari 2024; AD, *Israël is duidelijk: 'Ali Khamenei kunnen we niet langer laten bestaan', wie is deze machtigste man van Iran?*, 20 juni 2025; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2025*, 13 april 2026, p. 20.

⁸ Iran International, *Despite denials, Khamenei drives Iran's economy*, 23 maart 2025; Clingendael, *Beyond the IRGC: The rise of Iran's military-bonyad complex*, 2 oktober 2025; IARI, *Bonyads, the opaque world of Iran's foundations*, 18 november 2025.

⁹ United Against Nuclear Iran, *Hojatoleslam Mohammad Mohammadi Golpayegani: The supreme leader's chief of staff*, april 2023; Iran International, *The mood inside Iran as Khamenei's son takes power*, 10 maart 2026.

Ali Khamenei regeerde tot 28 februari 2026, toen in de context van de Iranoorlog een luchtaanval plaatsvond op zijn kantoor in Teheran. De staatsmedia bevestigden de volgende dag zijn overlijden.¹⁰ Na zijn dood nam een driekoppige interimleiderschapsraad het leiderschap waar. In deze raad zaten Masoud Pezeshkian (president van Iran, zie paragraaf 1.1.1.2), Gholamhossein Mohseni Ejei (hoofd van de rechterlijke macht, zie paragraaf 1.1.2) en ayatollah Alireza Arafī (lid van de Raad van Hoeders, zie paragraaf 1.1.1.6).¹¹

Op 8 maart 2026 wees de Raad van Experts (zie paragraaf 1.1.1.5) Mojtaba Khamenei, de in 1969 in Mashhad geboren zoon van Ali Khamenei, aan als opperste leider. Mojtaba Khamenei verscheen in de maanden daarna niet in het openbaar.¹²

1.1.1.2 President

Formeel was de president na de opperste leider de hoogste overheidsfunctionaris. De president was het hoofd van de regering. Hij benoemde de ministers en hij kon decreten uitvaardigen.¹³ Het electoraat koos de president voor een termijn van vier jaar. Sinds augustus 2021 was dat Ebrahim Raīsi.¹⁴ Op 19 mei 2024 kwam Raīsi om het leven bij een helikopterongeluk.¹⁵ De tachtig kandidaten die genomineerd waren voor de vervroegde presidentsverkiezingen op 28 juni 2024, moesten de goedkeuring krijgen van de Raad van Hoeders.¹⁶ Op 11 juni 2024 maakte het ministerie van Binnenlandse Zaken de zes mannelijke kandidaten bekend die volgens de Raad van Hoeders gekwalificeerd waren, onder wie vijf die behoorden tot het conservatieve/hardline deel van het Iraanse politieke spectrum en een hervormingsgezinde kandidaat, Masoud Pezeshkian.¹⁷ Op de eerste verkiezingsdag, 28 juni 2024, was het opkomstpercentage ongeveer 39%.¹⁸ Pezeshkian ontving 10,4 miljoen stemmen en Saeed Jalili 9,4 miljoen. Omdat geen van beiden een absolute meerderheid behaalde, volgde op 5 juli 2024 een tweede stemronde.¹⁹ Hierbij was het opkomstpercentage ongeveer 49%. Pezeshkian won met 54,8% van de stemmen.²⁰ De opperste leider gaf op 28 juli 2024 zijn officiële goedkeuring aan Pezeshkian als president.²¹ Pezeshkian benoemde Mohammad-Reza Aref tot eerste vicepresident.²² Volgens het Israëlische leger bombardeerde zij op 3 maart 2026 het

¹⁰ The New York Times, *How the assault on Iran unfolded*, 1 maart 2026; AP News, *Iran's supreme leader killed in major attack by US and Israel*, 1 maart 2026; AP News, *Iran's supreme leader ayatollah Ali Khamenei, who led the Islamic Republic since 1989, is dead at 86*, 1 maart 2026.

¹¹ Al Jazeera, *Iran foreign minister suggests new supreme leader may be chosen within days*, 1 maart 2026; Reuters Connect, *Iranian President Pezeshkian, Mohseni-Eje'i, and Arafī attend the meeting of the interim leadership council of Iran in an unknown location in Iran*, 2 maart 2026; Iran International, *Who is the cleric suddenly at the center of Iran's power struggle?*, 2 maart 2026; Al Majalla, *Alireza Arafī: the cleric charged with selecting Iran's next supreme leader*, 2 maart 2026; Asharq Al-Awsat, *A look at some of the contenders to be Iran's supreme leader after the killing of Khamenei*, 3 maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹² The New York Times, *Iran's new supreme leader issues first statement since taking office*, 12 maart 2026; Reuters, *Khamenei lies in state in Tehran as Iran begins week of funeral ceremonies*, 3 juli 2026; Al Jazeera, *Sons of Iran's leader Ali Khamenei attend funeral, but Mojtaba is absent*, 5 juli 2026; BBC Monitoring, *Iran daily cites security concerns over lack of leader's audio recordings*, 3 augustus 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹³ BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024; 1Lurer, *Iranian president signs decree on national currency denomination*, 22 november 2025; Los Angeles Times, *A look at Iran's key political and religious figures*, 28 februari 2026; BBC Monitoring, *Explainer: Inside Iran's wartime power structure*, 26 maart 2026.

¹⁴ Al Jazeera, *Ebrahim Raisi sworn in as Iran's eighth president*, 5 augustus 2021; DW, *Iran: Ebrahim Raisi sworn in as president*, 5 augustus 2021.

¹⁵ BBC, *Ebrahim Raisi: The hardline cleric who became Iran president*, 20 mei 2024; Al Jazeera, *Iranian foreign minister Amirabdollahian dies in helicopter crash aged 60*, 20 mei 2024.

¹⁶ IranWire, *Iran's guardian council aims to speed up vetting of presidential candidates*, 4 juni 2024.

¹⁷ ICG, *Iran's presidential election: A preview*, 26 juni 2024.

¹⁸ The Guardian, *Reformist Masoud Pezeshkian wins Iran presidential election*, 6 juli 2024; Freedom House, *Freedom in the world 2025. Country report Iran*, februari 2025.

¹⁹ Radio Zamaneh, *Iran elections: Pezeshkian-Jalili tackle country's most controversial issues*, 2 juli 2024.

²⁰ BBC, *Iran's presidential election moves to run-off after low turnout*, 29 juni 2024; Reuters, *Moderate Pezeshkian wins Iran's presidential race, interior ministry says*, 6 juli 2024; BBC, *Reformist Masoud Pezeshkian elected Iran's president*, 6 juli 2024.

²¹ RFE/RL, *Iran's Khamenei endorses Pezeshkian as new president, lays out foreign policy priorities*, 28 juli 2024.

²² Iran International, *Iran's Pezeshkian appoints controversial 'reformist' as his top VP*, 28 juli 2024; Amwaj.media, *Critics slam return of 'lord of silence' as Iran's first vice president*, 30 juli 2024.

kantoor van de president in Teheran.²³ Hierbij bleven Pezeshkian en Aref ongedeerd. In de dagen erna trad Pezeshkian naar buiten en legde hij publieke verklaringen af.²⁴ Ook Aref verscheen nadien weer in het openbaar.²⁵

1.1.1.3 Regering

Op 11 augustus 2024 presenteerde president Pezeshkian aan het parlement zijn lijst met negentien kandidaten voor de ministersposten, onder wie Farzaneh Sadegh Malvajerd voor de post van minister van Wegen en Huisvesting.²⁶ Op 21 augustus 2024 was de vertrouwensstemming in het parlement. Mohammadreza Zafarghandi, die kandidaat was voor de post van minister van Gezondheid, behaalde met 163 stemmen het laagste aantal stemmen.²⁷ Abbas Araghchi, die kandidaat was voor de post van minister van Buitenlandse Zaken, ontving 247 stemmen.²⁸ Brigadegeneraal Aziz Nasirzadeh, die kandidaat was voor de post van minister van Defensie, behaalde met 281 stemmen het hoogste aantal.²⁹ Nasirzadeh kwam op 28 februari 2026 om het leven bij luchtaanvallen.³⁰ Op 2 maart 2026 benoemde president Pezeshkian brigadegeneraal Majid Ebnolreza tot waarnemend minister van Defensie.³¹

1.1.1.4 Parlement

Iran had een rechtstreeks gekozen parlement (*Majlis-e Shora-ye Eslami*) met 290 leden. Het parlement werd sterk gedomineerd door conservatieve en hardline facties. Het parlement stelde de jaarbegroting vast en nam wetten aan. Het gaf zijn goedkeuring aan de ministerskandidaten en het kon zijn vertrouwen in een minister opzeggen.³² Bij algemene verkiezingen koos het electoraat op 1 maart 2024 de leden van het parlement voor een termijn van vier jaar.³³ Volgens het Iraanse ministerie van Binnenlandse Zaken was het opkomstpercentage in 2024 ongeveer 41%.³⁴ Mohammad Baqer Qalibaf was sinds 2020 de parlamentsvoorzitter.³⁵ Hij begon op 25 mei 2026 aan zijn zevende termijn van een jaar.³⁶

²³ The Independent, *Israel attacks president's office in Tehran as Iran retaliates with wave of strikes*, 3 maart 2026; BBC, *US and Israel bomb Iran for fourth day as Trump says air defences 'gone'*, 4 maart 2026.

²⁴ Euronews, *Iran's president apologises for air strikes on Gulf countries in state TV address*, 7 maart 2026; Al Jazeera, *Why are Iranian leaders sending mixed messages on Gulf attacks?*, 8 maart 2026; CNN, *Iran's 'accidental' president has survived the war. Peace may be a tougher challenge*, 12 juni 2026.

²⁵ Press TV, *Control of Strait of Hormuz is Iran's legal right, vice president says*, 18 april 2026.

²⁶ The Washington Times, *Iran's president proposes an ex-nuclear negotiator as foreign minister. A woman is also on the list*, 11 augustus 2024.

²⁷ VOA, *Iran's parliament approves new president's minister appointees*, 21 augustus 2024; Press TV, *All of president Pezeshkian's ministerial picks win parliament's vote of confidence*, 21 augustus 2024; Al Jazeera, *Iran parliament approves president's entire cabinet, a first since 2001*, 21 augustus 2024.

²⁸ Trend, *Iranian parliament opts Abbas Araghchi for foreign minister post*, 21 augustus 2024; Al Jazeera, *Iran parliament approves president's entire cabinet, a first since 2001*, 21 augustus 2024; Los Angeles Times, *A look at Iran's key political and religious figures*, 28 februari 2026.

²⁹ Trend, *Iran appoints new defense minister*, 21 augustus 2024; VOA, *Iran's parliament approves new president's minister appointees*, 21 augustus 2024; Mehr News Agency, *Responding to emerging, complex threats priority*, 27 augustus 2024; Kurdistan24, *Iran vows new weaponry in future conflict, cites lessons from '12-Day War'*, 23 augustus 2025.

³⁰ Iran International, *Iran confirms two other top commanders killed in US-Israel strikes*, 1 maart 2026; IranWire, *Iran's defense minister Aziz Nasirzadeh killed in U.S.-Israeli strike*, 15 maart 2026.

³¹ News.az, *Iran appoints Majid Ebnolreza as acting defense minister*, 2 maart 2026; Al Arabiya, *Iran president names IRGC general Majid Ebnolreza as acting defense minister*, 2 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran names new acting defence minister*, 2 maart 2026; News.az, *Reports: Iran's Seyed Majid Ebn Al-Reza killed in attack*, 3 maart 2026.

³² Iran Social Science Data Portal, *The rules of procedure of the Islamic parliament of Iran*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

³³ ICG, *Closing circles: Iran's exclusionary 2024 elections*, 12 maart 2024; House of Commons Library, *Iran's 2024 elections*, 26 maart 2024.

³⁴ BBC, *Iran elections: Record low turnout in polls as hardliners win*, 4 maart 2024; House of Commons Library, *Iran's 2024 elections*, 26 maart 2024; Freedom House, *Freedom in the world 2025. Country report Iran*, februari 2025.

³⁵ Politico, *'We're in the testing phase': Trump admin eyeing Iran's parliament speaker as US-backed leader*, 23 maart 2026; FD.nl, *Oud-frontsoldaat Mohammad Bagher Ghalibaf bewaakt de rode lijnen van Iran*, 2 juli 2026.

³⁶ Iran International, *Parliament speaker faces ultra-hardliner backlash before leadership vote*, 22 mei 2025; IFP, *Qalibaf re-elected as Iranian parliament speaker for sixth consecutive year*, 27 mei 2025; BBC Monitoring, *Qalibaf re-elected as Iran's parliament speaker for another year*, 25 mei 2026.

1.1.1.5

Raad van Experts

De Raad van Experts (*Majlis-e Khobregan-e Rahbari*) was belast met het toezicht op de opperste leider en het kiezen van een opvolger na diens overlijden.³⁷ Bij algemene verkiezingen koos het Iraanse electoraat op 1 maart 2024 de 88 geestelijken van deze raad voor een termijn van acht jaar.³⁸ De voorzitter was ayatollah Mohammad-Ali Movahedi Kermani. Hij volgde ayatollah Ahmad Jannati op 21 mei 2024 op.³⁹ Op 3 maart 2026 vond een luchtaanval plaats op het gebouw van de Raad van Experts in de stad Qom.⁴⁰ Dat voorkwam niet dat leden van deze raad op 8 maart 2026 Mojtaba Khamenei aanwezen tot de derde opperste leider.⁴¹

1.1.1.6

Raad van Hoeders

Alle besluiten van het parlement dienden de goedkeuring te krijgen van de Raad van Hoeders (*Shora-ye Negahban*).⁴² Voorafgaand aan verkiezingen moest deze raad zijn goedkeuring geven aan de kandidaten voor het parlement, het presidentschap en de Raad van Experts.⁴³ Volgens critici diskwalificeerde deze raad over het algemeen de kandidaten voor de verkiezingen die hij onvoldoende loyaal achtte aan de gevestigde orde. Deze raad had twaalf leden met een zittingstermijn van zes jaar. De opperste leider benoemde de zes geestelijken in deze raad. Daarnaast nomineerde het hoofd van de rechterlijke macht de zes juristen in deze raad, waarna het parlement goedkeuring moest geven.⁴⁴ De in 1927 geboren ayatollah Ahmad Jannati was het hoofd van deze raad.⁴⁵

1.1.1.7

Beoordelingsraad

Het parlement kon een door de Raad van Hoeders verworpen wet in herziene vorm indienen. Als een geschil over bepaalde wetgeving tussen de Raad van Hoeders en het parlement bleef bestaan, bemiddelde de Beoordelingsraad (*Majma'-e Tashkhis-e Maslahat-e Nezam*) tussen beide organen.⁴⁶ Ook adviseerde deze raad de opperste leider over beleid en strategieën.⁴⁷ De opperste leider benoemde de leden voor een termijn van vijf jaar.⁴⁸ Er waren ongeveer vijftig leden. Het aantal leden was niet wettelijk vastgelegd en varieerde in de tijd.⁴⁹ Sinds 30 december 2018 was ayatollah Sadeq Amoli Larijani de voorzitter.⁵⁰ Larijani benoemde op 19 september

³⁷ Brookings, *Everything you need to know about Iran's Assembly of Experts election*, 9 februari 2016; Euronews, *What is Iran's Assembly of Experts and who will succeed Khamenei?*, 3 maart 2026.

³⁸ Reuters, *Iran vote turnout hits historic low amid discontent*, 2 maart 2024; Iran International, *Iran's next ruler: Assembly of experts prepares for succession*, 7 maart 2024; Freedom House, *Freedom in the world 2025. Country report Iran*, februari 2025.

³⁹ Tehran Times, *Ayatollah Jannati re-elected Assembly of Experts chairman*, 21 februari 2023; Iran International, *Movahedi Kermani elected as assembly's new chairman*, 21 mei 2024; Iran International, *Old guard cleric takes over Iran's succession body under looming uncertainty*, 21 mei 2024; Radio Farda, *Key Iranian assembly elects 93-year-old conservative as its leader*, 24 mei 2024.

⁴⁰ Iran International, *Clerical body in charge of choosing Iran's next leader hit in Qom and Tehran*, 3 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran agency says office of clerical body picking next leader attacked in Qom*, 3 maart 2026.

⁴¹ AP News, *Iran names Mojtaba Khamenei to succeed his father as supreme leader and Saudi sharpens warning*, 9 maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁴² Freedom House, *Freedom in the world 2025. Country report Iran*, februari 2025.

⁴³ AP News, *Iran disqualifies former moderate president from running for reelection to influential assembly*, 25 januari 2024; Iran International, *Iran's former vice president lambasts decision to disqualify Rouhani*, 26 januari 2024; IranWire, *Larijani, Ahmadinejad disqualified from Iran's presidential race, again*, 10 juni 2024; Euronews, *Iran names six approved candidates for presidential election*, 10 juni 2024; Tehran Times, *Leader renews mandate of senior Guardian Council members*, 15 juli 2025.

⁴⁴ Freedom House, *Freedom in the world 2024. Country report Iran*, februari 2024; Freedom House, *Freedom in the world 2025. Country report Iran*, februari 2025; CFR, *The Islamic Republic's power centers*, 2 maart 2026.

⁴⁵ MEE, *Iran appoints 89-year-old hardliner to lead key political body*, 24 mei 2016; Al Arabiya, *Jannati re-elected as chair of Iran's Guardian Council aged 92*, 20 mei 2020; Iran International, *97-year-old Iranian cleric to serve 32nd year in key office*, 23 juli 2023; Mehr News Agency, *Ayatollah Jannati re-elected secretary of Guardian Council*, 18 juli 2024; Tehran Times, *Key figures retain positions in Iran's Guardian Council presidium*, 19 juli 2025.

⁴⁶ CFR, *The Islamic Republic's power centers*, 2 maart 2026.

⁴⁷ Iran International, *Advisor to supreme leader acknowledges sanctions impact on Iran*, 12 september 2023.

⁴⁸ Freedom House, *Freedom in the world 2024. Country report Iran*, februari 2024; CFR, *The Islamic Republic's power centers*, 2 maart 2026.

⁴⁹ CFR, *The Islamic Republic's power centers*, 2 maart 2026; The Conversation, *Iran's ruling structure explained*, 12 maart 2026.

⁵⁰ Radio Farda, *Khamenei quickly appoints his trusted man to head an important council*, 30 december 2018; Press TV, *Leader appoints ayat. Sadeq Amoli Larijani as new Expediency Council chief*, 30 december 2018; Atlantic Council, *A right-wing loyalist, Sadeq Larijani, gains more power in Iran*, 8 januari 2019; Iran International, *Iran's*

2021 een voormalige officier van de IRGC, brigadegeneraal Mohammad Bagher Zolghadr, tot secretaris van de raad.⁵¹ Een van de andere leden was een voormalige commandant van de IRGC, generaal-majoor Mohsen Rezai. Volgens staatsmedia benoemde de opperste leider hem op 16 maart 2026 tot zijn militair adviseur.⁵²

1.1.2 *Juridisch systeem*

In Iran waren veel rechtsgebieden gecodificeerd in wetten. Iran had verschillende formele wetboeken, zoals het burgerlijk wetboek (BW) en het wetboek van strafrecht (WvS). Deze waren deels gebaseerd op het islamitisch recht (*sharia*). Het strafrechtstelsel omvatte strafrechtbanken met een algemene jurisdictie en speciale rechtbanken zoals jeugdrechtbanken, rechtbanken voor de geestelijkheid en revolutionaire rechtbanken (*dadgah-e enqelab*). Deze laatste behandelden onder meer misdrijven tegen de nationale en internationale veiligheid en beledigingen van de opperste leider.⁵³

De onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Iraanse rechterlijke macht stonden regelmatig ter discussie, zeker waar het politieke zaken betrof.⁵⁴ Het juridisch systeem functioneerde onder de directe verantwoordelijkheid van het hoofd van de rechterlijke macht. In 2021 benoemde de opperste leider Gholamhossein Mohseni Ejei op deze post met een ambtstermijn van vijf jaar.⁵⁵ Op 5 juli 2026 volgde zijn herbenoeming voor vijf jaar.⁵⁶

Volgens verschillende bronnen stond de rechterlijke macht in de praktijk in belangrijke mate onder invloed van politieke omstandigheden, vooral in zaken die raakten aan nationale veiligheid, oppositie, protesten en ideologisch gevoelige onderwerpen.⁵⁷ Daar kwam bij dat de rechterlijke macht, en dan met name de revolutionaire rechtbanken, niet transparant was.⁵⁸ In politieke zaken was de invloed van inlichtingendiensten groot. In deze zaken was er beperkte toegang tot onafhankelijke advocaten.⁵⁹ Er waren meldingen van veroordelingen door revolutionaire rechtbanken op basis van bekentenissen die onder dwang zouden zijn verkregen.⁶⁰ De procedures bij deze rechtbanken voldeden volgens critici niet aan de internationale normen voor een eerlijk proces (zie ook paragraaf 4.5.1).⁶¹

Expediency Council head acknowledges economic hardships, 25 januari 2024; Al Majalla, *What Larijani's return tells us about Iran's security policies*, 13 augustus 2025; Shafaq News, *After Khamenei: The Larijani network and Iran's struggle to contain a leadership vacuum*, 3 maart 2026.

⁵¹ Iran International, *Amoli Larijani appoints Mohammad Baqer Zolghadr as secretary of expediency council*, 19 september 2021; Mehr News Agency, *'Zolghadr' appointed as new Expediency Council secretary*, 19 september 2021.

⁵² BBC Monitoring, *Iran supreme leader appoints IRGC ex-commander as military adviser*, 16 maart 2026; Iran International, *Military adviser appointment by Khamenei Jr draws online mockery*, 16 maart 2026; MEMO, *Mohsen Rezaei appointed military adviser to Mojtaba Khamenei*, 17 maart 2026.

⁵³ IranWire, *Injustice behind closed doors: Iran's special and revolutionary courts*, 9 september 2020; GlobaLex, *An overview of the Iranian legal system*, juli/augustus 2022; GI-TOC, *Global Organized Crime Index: Iran*, 2025, p. 6; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁴ Lawyers for Lawyers, *Reputatie zelfs voor Iraanse autoriteiten belangrijk*, 1 oktober 2010; IranWire, *Is Iran's judiciary an impartial and independent institution?*, 1 september 2020; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 101.

⁵⁵ Al Jazeera, *Iran names hardline cleric as top judge amid calls for probe*, 1 juli 2021; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026.

⁵⁶ BBC Monitoring, *Iran's supreme leader renews judiciary chief's term for five years*, 5 juli 2026; Al Jazeera, *Iran reappoints a familiar face to powerful post during Khamenei funeral*, 6 juli 2026.

⁵⁷ Article18, *Ministry of Intelligence admits arresting over 50 Christians*, 12 augustus 2025; IHRNGO, *The Islamic Republic's power structure and the death penalty*, 15 april 2026.

⁵⁸ Hengaw, *At least 7,650 killed in 40 days of war, including 1,030 civilians – Hengaw's tenth report*, 8 april 2026; HRANA, *After death sentence overturned by the supreme court, Yaghoob Derakhshan sentenced to death again*, 4 juni 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁵⁹ Amnesty International, *Iran: Executie demonstrant na oneerlijke rechtszaak en marteling*, 12 juni 2025.

⁶⁰ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; Iran International, *Mass arrests, intensifying crackdown sweep Iran amid attacks*, 14 maart 2026; IranWire, *Man accused of "corruption on earth" sentenced to death by the Tabriz revolutionary court*, 18 juni 2026.

⁶¹ UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 11.

1.1.3 Veiligheidssysteem

1.1.3.1 Hoge Nationale Veiligheidsraad

Uit artikel 176 van de Iraanse grondwet volgde dat de Hoge Nationale Veiligheidsraad (*Supreme National Security Council*, SNSC) een van de belangrijkste besluitvormende organen was voor het Iraanse veiligheidsbeleid.⁶² In deze raad zaten onder meer de president, vertegenwoordigers van de opperste leider, de parlementsvoorzitter, het hoofd van de rechterlijke macht en de commandant van de strijdkrachten.⁶³ Formeel moest de opperste leider zijn goedkeuring geven aan besluiten van de SNSC.⁶⁴ Vanaf 5 augustus 2025 was Ali Larijani secretaris van deze raad. Verschillende experts beschouwden hem destijds de facto als de invloedrijkste man na de opperste leider.⁶⁵ Hij kwam bij luchtaanvallen op 17 maart 2026 om het leven.⁶⁶ Op 24 maart 2026 maakte president Pezeshkian de benoeming bekend van IRGC-brigadegeneraal Mohammad Bagher Zolghadr tot secretaris van de SNSC.⁶⁷ Op 9 augustus 2026 benoemde de opperste leider IRGC-generaal-majoor Mohsen Rezai tot zijn vertegenwoordiger in de SNSC, waarna president Pezeshkian Rezai benoemde tot secretaris van de SNSC.⁶⁸

1.1.3.2 Nationale Verdedigingsraad

Op 3 augustus 2025 kondigde de SNSC de oprichting aan van de Nationale Verdedigingsraad als onderdeel van een bredere reorganisatie op defensiegebied naar aanleiding van de Twaalfdaagse Oorlog (zie paragraaf 1.2.5). Het doel van deze raad, die opereerde onder de SNSC, was om het militaire besluitvormingsproces in oorlogstijd te centraliseren zodat bedreigingen sneller en effectiever het hoofd konden worden geboden.⁶⁹ De opperste leider benoemde schout-bij-nacht Ali Akbar Ahmadian tot zijn vertegenwoordiger in deze raad.⁷⁰ Op 5 februari 2026 benoemde president Pezeshkian Ali Shamkhani tot secretaris van deze raad.⁷¹ Shamkhani kwam bij luchtaanvallen op 28 februari 2026 om het leven.⁷²

1.1.3.3 Generale staf van de strijdkrachten

De strijdkrachten bestonden uit het leger (zie paragraaf 1.1.3.5), de IRGC (zie paragraaf 1.1.3.6) en de politie (zie paragraaf 1.1.3.8). Het hoogste militaire coördinatieorgaan was de generale staf van de strijdkrachten (*Armed Forces General Staff*, AFGS).⁷³ Sinds 2016 was generaal-majoor Mohammad Bagheri

⁶² AD, 'Feitelijke leider Iran bij aanval gedood', 18 maart 2026; BBC Monitoring, *Explainer: Inside Iran's wartime power structure*, 26 maart 2026.

⁶³ Faces of Crime, *Supreme National Security Council*, 1 maart 2020; CFR, *The Islamic Republic's power centers*, 2 maart 2026.

⁶⁴ Al Jazeera, *Iran's new security boss Mohammad Zolghadr: Why his appointment matters*, 25 maart 2026.

⁶⁵ AP News, *The death toll from a crackdown on protests in Iran jumps to at least 2.571, activists say*, 14 januari 2026; The Independent, *Top Iran security official to travel to Oman, site of talks with US, likely with nuclear message*, 10 februari 2026; The New York Times, *Inside Iran's preparations for war and plans for survival*, 22 februari 2026; Euronews, *What we know about Ali Larijani, Tehran's most influential powerbroker*, 10 maart 2026.

⁶⁶ The Guardian, *Iran's national security council confirms death of its chief, Ali Larijani*, 17 maart 2026; The New York Times, *What to know about Ali Larijani, Iran's top security official*, 17 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran confirms death of security chief Ali Larijani in Israeli strike*, 18 maart 2026.

⁶⁷ Al Arabiya, *Iran names ex-IRGC commander to replace slain security chief, Larijani*, 24 maart 2026; The New York Times, *Iran's new security chief is a hard-line former guards commander*, 24 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran appoints IRGC veteran as new security chief*, 24 maart 2026; Iran International, *IRGC pressured Pezeshkian to appoint Zolghadr as security chief*, 25 maart 2026; Iran International, *Zolghadr, the IRGC insider at the heart of Iran's power structure*, 25 maart 2026; TWI, *Zolghadr at the top of Iranian security*, 26 maart 2026.

⁶⁸ BBC Monitoring, *Briefing: Iran supreme leader appoints representative to top security body*, 9 augustus 2026; The New York Times, *Iran's old guard may be entrenching power with promotion of commander*, 9 augustus 2026.

⁶⁹ AP News, *Iran founds new supreme national defense council after June attacks by Israel*, 4 augustus 2025; Iran International, *What is Iran's new defense council – and why does it matter?*, 5 augustus 2025; vertrouwelijke bron, augustus 2025.

⁷⁰ IranWire, *Iran's supreme leader names Larijani to security council post*, 7 augustus 2025; Iran International, *Khamenei picks Larijani as representative for top security body*, 7 augustus 2025.

⁷¹ L'Orient Today, *Ali Shamkhani appointed head of new defense council*, 6 februari 2026.

⁷² Iran International, *Iran defence council secretary Ali Shamkhani killed*, 28 februari 2026; Al Jazeera, *Who are Iran's senior figures killed in US-Israeli attacks?*, 1 maart 2026; Iran International, *Iran confirms two other top commanders killed in US-Israel strikes*, 1 maart 2026.

⁷³ ISW, *Explainer: the Iranian armed forces*, 17 juni 2025.

commandant van de AFGS. Hij kwam op 13 juni 2025 om het leven bij luchtaanvallen.⁷⁴ Generaal-majoor Sayyid Abdolrahim Mousavi volgde hem op. Mousavi kwam om het leven bij luchtaanvallen op 28 februari 2026.⁷⁵ Op 9 augustus 2026 benoemde de opperste leider generaal-majoor Ali Abdollahi Aliabadi tot commandant van de AFGS.⁷⁶

- 1.1.3.4 Centrale hoofdkwartier van Khatam al-Anbiya
Het hoogste operationele orgaan binnen de strijdkrachten was het centrale hoofdkwartier van *Khatam al-Anbiya* ('Zegel der profeten'). Dit orgaan diende vooral als operationeel commandocentrum voor de uitvoering van militaire operaties.⁷⁷ Sinds 2016 was generaal-majoor Gholam Ali Rashid de commandant van Khatam al-Anbiya.⁷⁸ Hij kwam bij een luchtaanval op 13 juni 2025 om het leven.⁷⁹ Generaal-majoor Ali Shadmani volgde hem op. Shadmani kwam bij een luchtaanval op 17 juni 2025 om het leven. Op 4 september 2025 maakten de autoriteiten bekend dat hij was opgevolgd door generaal-majoor Ali Abdollahi Aliabadi.⁸⁰
- 1.1.3.5 Leger
Het leger (*artesh*) was een conventionele krijgsmacht die primair gericht was op de verdediging van de grenzen.⁸¹ De vier hoofdonderdelen waren de landmacht, de marine, de luchtmacht en de luchtverdedigingsmacht.⁸² Als gevolg van de confrontaties met Israël in 2024 (zie paragraaf 1.2.4), de Twaalfdaagse Oorlog van 2025 (zie paragraaf 1.2.5) en de Iranoorlog van 2026 (zie paragraaf 1.2.9) was het leger verzwakt.⁸³ Generaal-majoor Sayyid Abdolrahim Mousavi was sinds 2017 de commandant van het Iraanse leger. Op 13 juni 2025 volgde generaal-majoor Amir Hatami hem op.⁸⁴
- 1.1.3.6 Revolutionaire Garde
De Revolutionaire Garde (*Islamic Revolutionary Guard Corps*, IRGC) was opgericht in 1979. De officiële naam was het Gardekorps van de Islamitische Revolutie (*Sepah-e Pasdaran-e Enqelab-e Islami*). Volgens de Iraanse grondwet moest de IRGC de islamitische revolutie en haar verworvenheden beschermen.⁸⁵ De zes hoofdonderdelen waren de landstrijdkrachten, de marine, de Basij (zie paragraaf 1.1.3.7), de luchtmacht, de inlichtingenorganisatie en de *Quds Force*.⁸⁶ Deze onderdelen waren vaak beter getraind en bewapend dan vergelijkbare onderdelen bij het leger (*artesh*). De IRGC hanteerde tijdens de Iranoorlog asymmetrische oorlogsvoering, waarbij het gebruik maakte van bondgenoten in de regio, ballistische raketten, goedkope drones en een blokkade van de Straat van Hormuz.⁸⁷ De schattingen van het aantal leden in actieve dienst liepen uiteen van

⁷⁴ CNN, *Israeli strikes kill some of Iran's most powerful men, including military and nuclear leaders*, 13 juni 2025.

⁷⁵ Al Jazeera, *Who are Iran's senior figures killed in US-Israeli attacks?*, 1 maart 2026; Iran International, *Iran confirms two other top commanders killed in US-Israel strikes*, 1 maart 2026.

⁷⁶ Al Jazeera, *Iran hierarchy consolidation as IRGC veteran tapped for key security role*, 10 augustus 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran supreme leader appoints senior military commanders*, 10 augustus 2026.

⁷⁷ ISW, *Explainer: the Iranian armed forces*, 17 juni 2025; BBC Monitoring, *Explainer: The various 'Khatam al-Anbiya' entities in Iran's armed forces*, 10 september 2025; NZZ, *Teherans neue Machtclique*, 4 juni 2026.

⁷⁸ IranWire, *Profile: Gholamali Rashid, Iran's former war commander*, 13 juni 2025.

⁷⁹ Reuters, *Iranian commanders and nuclear scientists killed in Israeli strikes*, 13 juni 2025; The Jerusalem Post, *Which Iranian officials were killed in the Israeli attacks? – explainer*, 17 juni 2025.

⁸⁰ BBC Monitoring, *Briefing: New Iranian commander says forces more capable than before 12-day war*, 4 september 2025; Welt Online, *Irans Machtapparat: Die wichtigsten Köpfe im Überblick*, 30 mei 2026.

⁸¹ Iran International, *Desertions, shortages and army-IRGC rift strain Iran's military*, 12 maart 2026.

⁸² ISW, *Explainer: the Iranian armed forces*, 17 juni 2025.

⁸³ Newsweek, *Iran's air defenses are weak, but Tehran is hitting back*, 2 maart 2026.

⁸⁴ This is Beirut, *Who is Amir Hatami, Iran's newly appointed army chief?*, 13 juni 2025.

⁸⁵ The Independent, *What to know about Iran's Revolutionary Guard, a powerful force within the country's theocracy*, 2 maart 2026.

⁸⁶ ISW, *Explainer: the Iranian armed forces*, 17 juni 2025.

⁸⁷ Al Majalla, *The US-Iran war could empower the IRGC*, 9 maart 2026; Carnegie Endowment for International Peace, *The unintended consequences of Iran's asymmetric strategy and America's AI war*, 13 mei 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

125.000 tot 180.000 personen.⁸⁸ Niet alle gardisten waren bewapend. Sommigen waren werkzaam in de bouw of in de culturele sector.⁸⁹ De IRGC speelde een belangrijke rol in de politiek, de binnenlandse veiligheid en de economie.⁹⁰ Zij controleerde grote delen van belangrijke economische sectoren.⁹¹ Volgens sommige schattingen controleerde zij minstens 25 procent van de Iraanse economie.⁹² Zij bezat onder meer grote bouwbedrijven. Enkele grote persbureaus, zoals *Tasnim* en *Fars*, waren gelieerd aan de IRGC.⁹³ De IRGC had vertakkingen in alle facetten van de Iraanse samenleving en daarmee een grote invloed op het dagelijkse leven in Iran.⁹⁴ De IRGC legde formeel enkel verantwoording af aan de opperste leider.⁹⁵ De hoogste commandant binnen de IRGC was generaal-majoor Mohammad Pakpour. De opperste leider benoemde hem op 13 juni 2025 in deze functie, nadat zijn voorganger, generaal-majoor Hossein Salami, bij luchtaanvallen om het leven was gekomen.⁹⁶ Op 31 december 2025 benoemde de opperste leider brigadegeneraal Ahmad Vahidi tot plaatsvervangend commandant van de IRGC.⁹⁷ Pakpour kwam op 28 februari 2026 bij luchtaanvallen om het leven. Het Israëlische leger claimde deze aanvallen.⁹⁸ Nadien nam Vahidi het bevel over.⁹⁹ Vahidi verscheen op 3 juli 2026 voor het eerst sinds de start van de Iranoorlog in het openbaar.¹⁰⁰ Op 9 augustus 2026 benoemde de opperste leider Vahidi tot commandant van de IRGC met de rang van generaal-majoor.¹⁰¹

1.1.3.7

Basij

De Organisatie voor de Mobilisatie van de Onderdrukten (*Sazman-e Basij-e Mostaz'afin*, hierna: *Basij*) was een in 1979 opgerichte paramilitaire vrijwilligersorganisatie, die werd aangestuurd door de IRGC.¹⁰² Sinds 2019 was brigadegeneraal Gholamreza Soleimani de commandant van de Basij. Het Israëlische leger verklaarde op 17 maart 2026 dat hij bij luchtaanvallen om het leven was gekomen.¹⁰³ Op 9 augustus 2026 benoemde de opperste leider Hossein Taeb tot commandant van de Basij.¹⁰⁴

⁸⁸ BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024; The Independent, *Iran's military degraded by 12-day war with Israel, but still has significant capabilities*, 13 februari 2026; The New York Times, *Iran's Revolutionary Guards: The spine of a militarized state*, 8 maart 2026.

⁸⁹ The New York Times, *Iran's Revolutionary Guards: The spine of a militarized state*, 8 maart 2026.

⁹⁰ BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024.

⁹¹ Clingendael, *Beyond the IRGC: The rise of Iran's military-bonyad complex*, 2 oktober 2025; The Independent, *What to know about Iran's Revolutionary Guard, a powerful force within the country's theocracy*, 2 maart 2026.

⁹² The New York Times, *Iran's Revolutionary Guards: The spine of a militarized state*, 8 maart 2026.

⁹³ Radio Zamaneh, *The IRGC's media trifecta part 1: The case of Tasnim and Fars*, 18 juli 2023; BBC Monitoring, *Briefing: Iran media snapshot 7 Apr 26*, 7 april 2026.

⁹⁴ The Guardian, *What is Iran's Islamic Revolutionary Guard Corps?*, 26 augustus 2025; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁵ The Independent, *What to know about Iran's Revolutionary Guard, a powerful force within the country's theocracy*, 2 maart 2026.

⁹⁶ Iran International, *Mohammad Pakpour appointed as IRGC commander after Salami killed*, 13 juni 2025.

⁹⁷ Iran International, *Iran appoints US-sanctioned Guards veteran as IRGC deputy commander*, 31 december 2025.

⁹⁸ The Times of Israel, *IRGC chief, defense minister killed in opening strikes sources say*, 28 februari 2026; Reuters, *Iran defence minister, guards commander killed in Israeli attacks, three sources say*, 28 februari 2026; L'Orient Today, *Israel army says Iran guards chief Mohammad Pakpour killed in strikes*, 28 februari 2026; Al Jazeera, *Who are Iran's senior figures killed in US-Israeli attacks?*, 1 maart 2026; Iran International, *Iran confirms two other top commanders killed in US-Israel strikes*, 1 maart 2026.

⁹⁹ Iran International, *Iran appoints Ahmad Vahidi as new Revolutionary Guards commander – state media*, 1 maart 2026; The New York Times, *Iran's Revolutionary Guards: The spine of a militarized state*, 8 maart 2026; BBC Monitoring, *Explainer: Inside Iran's wartime power structure*, 26 maart 2026; The New York Times, *A new era and new leadership: The generals who are running Iran*, 23 april 2026; BBC Monitoring, *Iranian media report new messages from absent IRGC commander-in-chief*, 6 mei 2026; Welt Online, *Iran's Machtapparat: Die wichtigsten Köpfe im Überblick*, 30 mei 2026.

¹⁰⁰ The Independent, *Powerful general in Iran emerges from hiding as Tehran prepares for Khamenei's dayslong funeral*, 3 juli 2026; New York Post, *Powerful Iranian Gen. Ahmad Vahidi emerges from hiding for first time in months ahead of Ali Khamenei's funeral*, 3 juli 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

¹⁰¹ Al Jazeera, *Iran hierarchy consolidation as IRGC veteran tapped for key security role*, 10 augustus 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran supreme leader appoints senior military commanders*, 10 augustus 2026.

¹⁰² BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024.

¹⁰³ BBC Monitoring, *Briefing: Iran confirms Basij commander's death as fresh strikes hit Tehran*, 17 maart 2026; The New York Times, *Diagramming the latest blows to Iran's leadership*, 17 maart 2026; The New York Times, *What is the Basij?*, 17 maart 2026.

¹⁰⁴ Al Jazeera, *What's behind Iran's new military appointments and what do they indicate?*, 11 augustus 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran supreme leader appoints senior military commanders*, 10 augustus 2026.

De Basij kende vele vertakkingen binnen de Iraanse samenleving en was onder andere vertegenwoordigd bij officiële instellingen, zoals scholen, universiteiten en overheidskantoren, en in verschillende economische sectoren.¹⁰⁵ Deze militie had verschillende afdelingen en lokale eenheden.¹⁰⁶ Het was niet bekend hoeveel leden deze militie telde. Sommige schattingen gingen uit van een miljoen actieve en reserveleden.¹⁰⁷ De Basij had zowel vrouwelijke als mannelijke leden.¹⁰⁸

Leden van de Basij konden uiteenlopende taken uitvoeren. Daarbij kon het gaan om ideologische en religieuze activiteiten, zoals het verzorgen van religieuze lezingen, het bijwonen van regeringsgezinde demonstraties en het uitdelen van folders.¹⁰⁹ Het kon ook gaan om toezicht en maatschappelijke controle, zoals het terechtwijzen van mensen die zich niet hielden aan de kledingvoorschriften. Verder kon het gaan om ondersteuning van de strijdkrachten. Zo stonden leden van de Basij bij binnenlandse controleposten (zie paragraaf 2.1.2).¹¹⁰ Er waren ook meldingen van kinderen die diensten draaiden bij controleposten.¹¹¹ Naar verluidt kwamen op 11 maart 2026 een elfjarige jongen en zijn vader bij een droneaanval om het leven toen zij een controlepost van de Basij in Teheran bemanden.¹¹² Op 26 maart 2026 kondigde een medewerker van de IRGC in Teheran een initiatief aan genaamd 'Voor Iran'. Daarbij zouden vrijwilligers vanaf twaalf jaar oud gerekruteerd worden om zich aan te sluiten bij de Basij voor taken als het uitvoeren van veiligheidspatrouilles, het bewaken van controleposten en het verrichten van logistieke ondersteuning.¹¹³

Leden van de Basij voerden eveneens taken uit op het gebied van binnenlandse veiligheid en ordehandhaving. Naar schatting 100.000 leden van de Basij opereerden als hulptroepen voor de politie.¹¹⁴ Zij waren doorgaans in burger gekleed en verplaatsten zich soms op motoren.¹¹⁵ De Basij was sinds 2009 nauw betrokken bij het neerslaan van meerdere golven van protesten (zie paragraaf 1.2.1).¹¹⁶ Daartoe had de Basij onder meer de beschikking over snelle interventie-eenheden, anti-oproereenheden en gevechtseenheden.¹¹⁷ Zo waren er meerdere berichten dat veiligheidstroepen die zeer waarschijnlijk behoorden tot de Basij bij het neerslaan van de protesten bewapend waren met knuppels, stroomstootwapens, messen, machetes, luchtbuizen en geweren.¹¹⁸ Deze leden van de Basij sloegen

¹⁰⁵ Saied Golkar, *Captive society: The Basij militia and social control in Iran*, Woodrow Wilson Center Press and Columbia University Press, 2015, p. 137 en 160.

¹⁰⁶ BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024; HRAI, *The crimson winter. A comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran (Dec 2025–Feb 2026)*, februari 2026, p. 36; The Independent, *Iran's feared Basij remains strong despite Israeli airstrikes*, 20 maart 2026; BBC Monitoring, *Agency says 600,000 volunteers sign up to defend Iran amid US invasion threat*, 29 maart 2026.

¹⁰⁷ The New York Times, *What is the Basij?*, 17 maart 2026.

¹⁰⁸ BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024; The Independent, *Iran's feared Basij remains strong despite Israeli airstrikes*, 20 maart 2026.

¹⁰⁹ Iran International, *Photo shows children behind machine gun on military vehicle in Iran's Qom*, 9 april 2026.

¹¹⁰ The Independent, *Iran's feared Basij remains strong despite Israeli airstrikes*, 20 maart 2026.

¹¹¹ BBC, *Iran using children in security roles in war, reports and witnesses say*, 31 maart 2026; Die Welt, *Seltener Einblick in das Leben in einem abgeschotteten Land*, 28 april 2026.

¹¹² Hengaw, *11-year-old Alireza Jafari killed at checkpoint after IRGC recruitment call involving children*, 29 maart 2026; BBC, *Iran using children in security roles in war, reports and witnesses say*, 31 maart 2026.

¹¹³ Iran International, *Children as young as 12 can join war support, IRGC says*, 26 maart 2026; RFE/RL, *Iran recruits 12-year-olds as 'combatants defending the homeland'*, 27 maart 2026; BBC Monitoring, *Agency says 600,000 volunteers sign up to defend Iran amid US invasion threat*, 29 maart 2026; Amnesty International, *Iran zet kindsoldaten van 12 jaar in*, 2 april 2026; HRAI, *A ceasefire does not shield children from the IRGC's unlawful recruitment practices*, 10 april 2026; Euronews, *Iranian TV teaches viewers to shoot as IRGC ramps up child recruitment*, 19 mei 2026.

¹¹⁴ BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024; UANI, *IRGC (Islamic Revolutionary Guard Corps), url*, geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹¹⁵ NZZ, *Das iranische Schattennetzwerk in der Schweiz*, 31 maart 2026.

¹¹⁶ BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024; The Independent, *Iran's feared Basij remains strong despite Israeli airstrikes*, 20 maart 2026.

¹¹⁷ HRAI, *The crimson winter. A comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran (Dec 2025–Feb 2026)*, februari 2026, p. 36.

¹¹⁸ Iran International, *Video shows security forces beating protesters in Mashhad*, 4 januari 2026; RFE/RL, *CCTV video shows woman kicked and beaten by Iranian security forces*, 26 januari 2026; HRAI, *The crimson winter. A*

bijvoorbeeld vanaf motoren in op groepen demonstranten, achtervolgden demonstranten door de straten en paktten demonstranten op.¹¹⁹

1.1.3.8 Politie

De officiële naam van de politie luidde sinds december 2021 Politiecommando van de Islamitische Republiek Iran (*Farmandehi-ye Entezami-ye Jomhuri-ye Eslami-ye Iran*, FARAJA). FARAJA maakte organisatorisch deel uit van de bredere veiligheids- en militaire structuur van de staat. FARAJA viel onder de AFGS (zie paragraaf 1.1.3.3).¹²⁰ De opperste leider benoemde de politiechef rechtstreeks. Op 7 januari 2023 benoemde de opperste leider brigadegeneraal Ahmadreza Radan tot commandant van FARAJA.¹²¹ Tegelijkertijd viel FARAJA administratief onder het ministerie van Binnenlandse Zaken.¹²² FARAJA omvatte verschillende onderdelen zoals de orde- en veiligheidspolitie, de verkeerspolitie, de grenswachten, de cyberpolitie (*Polis-ye Faza-ye Tolid va Tabadol-e Etela'at*, FATA), de oproerpolitie, de zedenpolitie (zie paragraaf 1.1.3.9), de dienstplichtafdeling en de immigratie- en paspoortpolitie.¹²³

1.1.3.9 Zedenpolitie

De zedenpolitie bleef in de verslagperiode actief.¹²⁴ Dit politieonderdeel was opgericht in 2005 en werd in het Perzisch ook wel de *gasht-e ershad* ('begeleidingspatrouilles') genoemd.¹²⁵ De zedenpolitie was belast met het handhaven van de kledingvoorschriften in het openbaar.¹²⁶ Volgens een schatting uit 2024 waren er 7.000 mannelijke en vrouwelijke agenten werkzaam bij de zedenpolitie.¹²⁷ De mannelijke agenten waren in uniform of in burger en de vrouwelijke agenten droegen zwarte *chadors*.¹²⁸ Zij patrouilleerden onder meer met ongemarkeerde witte busjes door de straten.¹²⁹ Zij waren bevoegd om mensen aan te spreken op hun uiterlijk, om waarschuwingen uit te delen, om boetes op te leggen en om mensen aan te houden.¹³⁰ Mensen die door hen werden aangehouden, moesten soms verplicht een lezing bijwonen over de hijab en islamitische waarden. Vervolgens moesten zij iemand laten komen die voor hen gepaste kleding bracht, voordat zij mochten gaan.¹³¹ De agenten konden ook werkplekken bezoeken om het personeel te herinneren aan de kledingvoorschriften.¹³²

1.1.3.10 Ministerie van Inlichtingen

Het ministerie van Inlichtingen en Veiligheid (*Vezeerat-e Ettela'at-e Jomhuri-ye Eslami-ye Iran*, VAJA; *Ministry of Intelligence and Security*, MOIS) was de officiële civiele inlichtingendienst. Formeel viel deze onder de regering en de president.¹³³ De

comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran (Dec 2025–Feb 2026), februari 2026, p. 1324; The New Arab, *Iran recruiting teenagers for Tehran checkpoints amid war*, 27 maart 2026.

¹¹⁹ HRAI, *The crimson winter. A comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran* (Dec 2025–Feb 2026), februari 2026, p. 36; vertrouwelijke bron, januari 2026.

¹²⁰ ISW, *Explainer: the Iranian armed forces*, 17 juni 2025.

¹²¹ Tasnim News Agency, *Leader appoints new police chief of Iran*, 7 januari 2023; Iran International, *Iran's Khamenei appoints infamous figure as police chief*, 7 januari 2023; Tasnim News Agency, *Security prevails in Iran: police chief*, 19 januari 2026; Tehran Times, *Police chief says defense of Islamic Republic will continue*, 25 januari 2026.

¹²² Faces of Crime, *The police (FARAJA)*, 1 maart 2020; TWI, *Iran's law enforcement shuffle reflects concern about protests*, 5 januari 2022; IranWire, *Explainer: The Islamic Republic of Iran's architecture of suppression*, 25 september 2022; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026.

¹²³ EUAA, *Country focus*, 11 juni 2024, p. 22-23.

¹²⁴ CNN, *Between bombs and blackouts, Iranians are trapped in a deepening crisis*, 6 maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹²⁵ BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024.

¹²⁶ Time, *How Iran's morality police enforces a strict interpretation of Islamic law*, 10 november 2022.

¹²⁷ BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024.

¹²⁸ Dit waren kledingstukken die het hoofd en het bovenlichaam bedekten.

¹²⁹ Al Jazeera, *Iran police disperse pro-hijab protest amid security concerns*, 30 maart 2025; Iran International, *Iranian minister defends violent arrest by morality police*, 16 mei 2024.

¹³⁰ BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024.

¹³¹ DW, *Who are Iran's 'morality police'?*, 12 april 2022; vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹³² Iran International, *The hidden return of Iran's morality police*, 23 oktober 2025.

¹³³ TWI, *Iran's intelligence organizations and transnational suppression*, 5 augustus 2021.

activiteiten van de MOIS overlaptten voor een groot deel met die van de inlichtingenorganisatie van de IRGC (*Intelligence Organization of the Islamic Revolutionary Guard Corps*, IRGC-IO). Zo was er overlap op het gebied van contraterrore, op het gebied van monitoring van activisten, journalisten en opposanten en op het gebied van operaties in het buitenland. Dit leidde tot concurrentie en rivaliteit tussen beide diensten.¹³⁴ Een verschil tussen beide diensten was dat medewerkers van de MOIS in principe civiele ambtenaren waren, terwijl die van de IRGC-IO militairen waren.¹³⁵ Een ander verschil was dat de IRGC-IO verantwoording aflegde aan de opperste leider en niet aan de regering.¹³⁶ In de regering van president Pezeshkian bleef Esmail Khatib aan als minister van Inlichtingen. Khatib kwam op 18 maart 2026 bij luchtaanvallen om het leven.¹³⁷ Na zijn overlijden zou de president een waarnemend hoofd van het ministerie hebben benoemd. De naam van die waarnemer werd echter niet openbaar gemaakt.¹³⁸

1.1.3.11 Herasat

De *Herasat* ('beveiliging') was geen op zichzelf staande centrale organisatie, maar een netwerk van interne toezichts- en veiligheidseenheden binnen ministeries, middelbare scholen, universiteiten, staatsbedrijven en andere overheidsinstellingen. De afzonderlijke ministeries en instellingen hadden hun eigen Herasat-directies.¹³⁹ Het was geen gewone politie, maar een soeverein toezicht- en controlemechanisme van de overheid dat in de praktijk functioneerde als onderdeel van het veiligheids- en inlichtingenapparaat van Iran.¹⁴⁰ De Herasat controleerde bijvoorbeeld bij de ingangen van de universiteiten of de studenten zich hielden aan de kledingvoorschriften. Als dat niet het geval was, stuurde de Herasat studenten in sommige gevallen terug naar huis met de opdracht om gepaste kleding op te halen. In andere gevallen liet de Herasat studenten een verklaring ondertekenen. Als dit drie keer gebeurde, liepen studenten het risico om van de universiteit te worden gestuurd.¹⁴¹

Op universiteiten waren naast de Herasat ook Comités voor Disciplinaire Zaken aanwezig.¹⁴² Studenten konden naar hun kantoren worden geroepen.¹⁴³ Volgens een bron haalde de Herasat soms een student op uit de collegezaal of zij belden een student op als deze niet aanwezig was op de campus of in de universiteit. Als een student de telefoon niet opnam, kwamen zij soms bij de ouders aan de deur.¹⁴⁴ De Herasat maakte ook gebruik van sms-berichten om studenten op te roepen of om hen mee te delen dat hen de toegang tot het universiteitsterrein was ontzegd en dat zij contact moesten opnemen met de Herasat om uitleg te komen geven.¹⁴⁵ De disciplinaire comités hadden de bevoegdheid om studenten tijdelijk te schorsen of definitief weg te sturen van de universiteit.¹⁴⁶ Volgens een bron werden besluiten

¹³⁴ FDD, *Unpacking Iran's counterintelligence apparatus*, 6 februari 2025; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³⁵ The Iran Primer, *Profiles: Iran's intelligence agencies*, 5 april 2023.

¹³⁶ IranWire, *The supreme leader's representative in the IRGC*, 9 april 2019.

¹³⁷ BBC, *Iran's intelligence minister Esmail Khatib killed in air strike*, 18 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran president confirms intelligence minister killed in strike*, 18 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran leader extends condolences on death of intelligence minister*, 20 maart 2026.

¹³⁸ Iran International, *Iran says acting intelligence minister appointed, name to be announced later*, 22 maart 2026.

¹³⁹ TWI, *Iran's coercive apparatus: Capacity and desire*, 5 januari 2018; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁴⁰ IHRDC, *Witness statement of Delaram Sadeghzadeh*, 27 maart 2022; Iran International, *Authorities in Iran continue harsh crackdown in universities*, 15 december 2023.

¹⁴¹ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹⁴² IranWire, *Iranian university summons students over hijab 'violations'*, 22 oktober 2025.

¹⁴³ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹⁴⁴ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹⁴⁵ BBC Monitoring, *Briefing: Iran student protests enter third day amid disciplinary measures*, 23 februari 2026; Al Jazeera, *Iran's government stresses 'red lines' as students protest in universities*, 24 februari 2026.

¹⁴⁶ IranWire, *Iran warns activists, online businesses against posting protest content*, 5 januari 2026; BBC Monitoring, *Six students at top Iranian university face expulsion over protest charges*, 20 juni 2026; BBC Monitoring, *Iran upholds expulsion of student from top university over campus protests*, 16 augustus 2026.

van de Herasat en de comités niet opgenomen in het SANA-systeem (zie paragraaf 4.5.12).¹⁴⁷

1.2 Veiligheidssituatie

1.2.1 Binnenlandse veiligheidssituatie

In het licht van de terugkerende binnenlandse onrust, de verslechterende veiligheidssituatie en de toenemende regionale spanningen werd de algehele situatie in Iran in vergelijking met de vorige verslagperiode op meerdere fronten instabieler.¹⁴⁸ De combinatie van economische malaise, politieke repressie en internationale druk leidde tot een verdere verscherping van het repressieapparaat.¹⁴⁹ Tegelijkertijd bleven verschillende maatschappelijke groepen, waaronder vrouwen, jongeren en etnische minderheden, op uiteenlopende manieren uiting geven aan hun onvrede.¹⁵⁰

Iran kende meerdere golven van grootschalige protesten, zoals de Groene Beweging van 2009, de landelijke protesten van 2017-2018, de Benzineprotesten van 2019, de Waterprotesten van 2021 en de Vrouw, leven, vrijheid-protesten van 2022.¹⁵¹ De autoriteiten sloegen deze protestgolven hardhandig neer. Volgens een schatting van de in Noorwegen gevestigde mensenrechtenorganisatie *Iran Human Rights* (IHRNGO) vielen bij de Vrouw, leven, vrijheid-protesten minstens 551 doden.¹⁵² In december 2022 rapporteerde *Human Rights Activists News Agency* (HRANA), het nieuwsagentschap van de in de Verenigde Staten gevestigde mensenrechtenorganisatie *Human Rights Activists in Iran* (HRAI), dat minstens 18.242 personen waren gearresteerd in verband met deze protesten.¹⁵³

Na onder andere een scherpe koersdaling van de Iraanse munt, de rial, braken in Teheran op 28 december 2025 protesten uit die in de dagen daarna uitgroeiden tot landelijke protesten. De autoriteiten sloegen deze protesten in januari 2026 met veel geweld neer (zie paragraaf 1.2.7).¹⁵⁴

Volgens de *Global Peace Index 2025* van het *Institute for Economics & Peace* (IEP) behoorde Iran tot de minder vreedzame landen ter wereld. Deze ranglijst beoordeelde de mate van vreedzaamheid van landen aan de hand van 23 indicatoren die onderverdeeld waren in drie hoofddomeinen: maatschappelijke veiligheid en zekerheid, binnenlandse en internationale conflicten en militarisering.¹⁵⁵ Deze ranglijst telde 163 landen. Een hoge plaatsing betekende dat het ging om een land met aanzienlijke veiligheids- en conflictgerelateerde risico's

¹⁴⁷ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹⁴⁸ The World Bank, *Iran economic monitor. Spring 2024: Sustaining growth amid rising geopolitical tensions*, 12 juli 2024, p. xii; Freedom House, *Freedom in the world 2025. Country report Iran*, februari 2025; Bertelsmann Stiftung, *BTI 2026 Country Report — Iran*, Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2026, p. 6.

¹⁴⁹ CHRI, *At least 1,500 arrested in Iran as state intensifies domestic crackdown*, 31 maart 2026; CHRI, *Iran's Baha'i community under intensified state attack amid escalating domestic repression*, 19 mei 2026; Amnesty International, *Iran: Mass arbitrary arrests and political executions mark intensifying repression*, 28 mei 2026.

¹⁵⁰ DW, *Iran: A mosaic state rife with internal conflicts*, 30 januari 2026.

¹⁵¹ BBC, *Six days that shook Iran*, 11 juli 2000; The New York Times, *Rouhani urges calm in Iran as protests continue*, 31 december 2017; The Guardian, *Iran protests: how did they start and where are they heading?*, 2 januari 2018; Atlantic Council, *A decade after Iran's Green Movement, some lessons*, 12 juni 2019; The New York Times, *With brutal crackdown, Iran is convulsed by worst unrest in 40 years*, 1 december 2019; HRW, *Iran: No justice for bloody 2019 crackdown*, 17 november 2020; HRW, *Iran: Deadly response to water protests*, 22 juli 2021; EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, p. 4-5; UN OHCHR, *Justice and accountability: Woman, Life, Freedom protests*, 7 april 2025.

¹⁵² IHRNGO, *One year protest report: At least 551 killed and 22 suspicious deaths*, 15 september 2023.

¹⁵³ HRANA, *A comprehensive report of the first 82 days of nationwide protests in Iran (Sep-Dec 2022)*, december 2022, p. 161.

¹⁵⁴ IranWire, *Two nights Iran didn't sleep: what happened on January 8 and 9*, 10 januari 2026.

¹⁵⁵ Vision of Humanity, *The Global Peace Index: Exploring the 23 indicators of peace*, 8 maart 2021.

vergeleken met de meeste andere landen in de wereld. In de ranglijst stond Iran op de 142ste plaats.¹⁵⁶

Verder behoorde Iran volgens de *ACLED Conflict Index* van het *Armed Conflict Location & Event Data Project* (ACLED) tot de landen met de meest significante conflict- en geweldsrisico's, maar niet tot de landen met de zwaarste oorlogen of burgeroorlogen. Deze ranglijst beoordeelde hoe en waar conflicten in elk land en gebied ter wereld varieerden aan de hand van vier indicatoren: dodelijkheid, gevaar voor burgers, geografische spreiding en het aantal gewapende groeperingen. Deze ranglijst telde 50 landen. Een hoge plaatsing betekende dat een land behoorde tot de landen met de meest ernstige, intense en moeilijk oplosbare conflicten ter wereld. In de ranglijst stond Iran op de 40ste plaats. Daarmee had Iran volgens ACLED een 'turbulente' veiligheidsomgeving.¹⁵⁷

1.2.2 *Conflictgerelateerd geweld in Iran*

In de verslagperiode was Iran tweemaal in oorlog met de VS en Israël, namelijk tijdens de Twaalfdaagse Oorlog (zie paragraaf 1.2.5) en de Iranoorlog (zie paragraaf 1.2.9). Daarnaast deed zich in Iran conflictgerelateerd geweld voor dat niet altijd gerelateerd was aan deze oorlogen. Ter illustratie daarvan wordt in paragraaf 1.2.14 het conflictgerelateerd geweld in de provincies Teheran, Sistan-Baluchistan, Khuzestan, Kermanshah en Koerdistan besproken.

Op 18 augustus 2026 werden gegevens over geweldsincidenten geraadpleegd in de database van ACLED.¹⁵⁸ Daarbij werden de geweldssoorten gevechten, explosies/geweld op afstand en geweld tegen burgers geselecteerd.¹⁵⁹ 'Gevechten' verwees naar een gewapend treffen tussen strijdende partijen. 'Explosies/geweld op afstand' verwees naar incidenten waarbij een van de partijen een wapentype gebruikte dat op afstand werd ingezet en dat naar zijn aard zeer destructief was. In dit verband kon bijvoorbeeld worden gedacht aan de inzet van artillerie- en granaatbeschietingen, raket- en droneaanvallen en geïmproviseerde explosieven.¹⁶⁰ Zodra de tegenpartij met een luchtverdedigingssysteem drones probeerde te onderscheppen, codeerde ACLED het geweld als een 'gevecht'. 'Geweld tegen burgers' verwees naar het doelbewust gebruik van geweld van een gewapende actor tegen ongewapende burgers.¹⁶¹

Omdat ACLED zich voornamelijk baseerde op secundaire berichtgeving, buitenlandse journalisten beperkte toegang hadden tot Iran, binnenlandse media onder censuur stonden, activisten en burgers risico liepen van de zijde van de autoriteiten bij het delen van informatie en er in de verslagperiode sprake was van langdurige internetbeperkingen, was er waarschijnlijk sprake van onderrapportage van gebeurtenissen, met name in dunner bevolkte of minder toegankelijke gebieden.¹⁶²

Op basis van de hieronder opgenomen data kon geen concreet onderscheid worden gemaakt tussen aantallen incidenten van willekeurig geweld en van gericht geweld. Geweldsincidenten werden immers niet aan de hand van dit onderscheid gecodeerd.¹⁶³

¹⁵⁶ IEP, *Global Peace Index 2025*, juni 2025.

¹⁵⁷ ACLED, *Conflict Index*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵⁸ ACLED, *Data Export Tool*, [url](#), geraadpleegd op 18 augustus 2026.

¹⁵⁹ In het Engels aangeduid als *battles*, *explosions/remote violence* en *violence against civilians*.

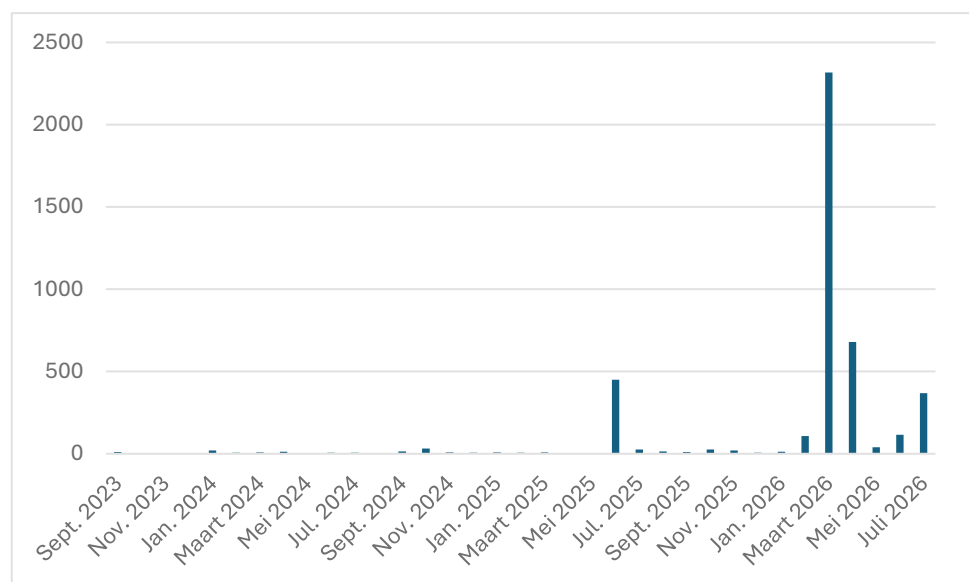
¹⁶⁰ In het Engels bekend als *improvised explosive devices* (IEDs). Bermbommen zijn een voorbeeld van geïmproviseerde explosieven.

¹⁶¹ ACLED, *ACLED codebook*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁶² Freedom House, *Freedom in the world 2025. Country report Iran*, februari 2025; AFPC-USA, *Reporting Iran now: what foreign correspondents need to know*, 7 april 2026; ACLED, *ACLED codebook*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁶³ ACLED, *ACLED codebook*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

Tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026 registreerde ACLED 4.373 geweldsincidenten in Iran. 231 incidenten betroffen gevechten, 3.968 incidenten betroffen explosies/geweld op afstand en 174 incidenten betroffen geweld tegen burgers (169 aanvallen en 5 ontvoeringen/gedwongen verdwijningen). Het maandelijkse aantal geweldsincidenten fluctueerde in deze periode tussen 2 (oktober 2023) en 2.318 (maart 2026). De ACLED-gegevens lieten in de verslagperiode twee duidelijke pieken zien die gerelateerd waren aan de Twaalfdaagse Oorlog en de Iranoorlog. Daaromheen was geen significante stijging of daling te zien van de aantallen geregistreerde geweldsincidenten in Iran als geheel.¹⁶⁴

Grafiek 1: Geweldsincidenten in Iran tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026. Bron: ACLED.

ACLED registreerde bij deze 4.373 geweldsincidenten 3.476 doden.¹⁶⁵ Hierbij dient de volgende disclaimer in acht te worden genomen.

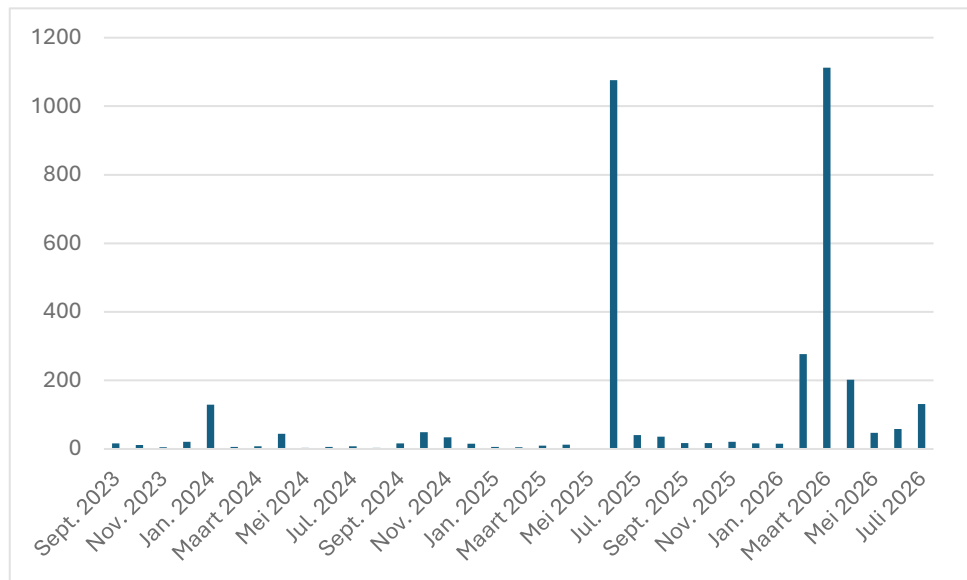
ACLED geeft zelf in haar uitleg over de gebruikte methodologie aan dat gegevens over dodelijke slachtoffers vaak het minst nauwkeurige onderdeel van conflict rapportages zijn. ACLED verlaat zich naar eigen zeggen op de meest conservatieve schattingen en baseert zich meestal op openbare, secundaire berichtgeving. Indien bij een gerapporteerd geweldsincident het dodental onbekend is, noteert ACLED geen dodelijke slachtoffers. Berichtgeving waarin wordt gesproken over 'tientallen' of 'honderden' doden, wordt vertaald naar een registratie van respectievelijk tien en honderd doden. De gegevens van ACLED betreffen dus onderrapportages. Daarnaast registreert ACLED alleen dodelijke geweldsslachtoffers, zonder daarbij onderscheid te maken tussen gedode combattanten en gedode burgers. De gegevens van ACLED kunnen worden gebruikt als illustratie van trends en zijn niet absoluut.¹⁶⁶

¹⁶⁴ ACLED, *Data Export Tool*, [url](#), geraadpleegd op 18 augustus 2026. Geselecteerde criteria: Date range: Custom date range. Date from: 01/09/2023. Date to: 31/07/2026. Event type: Explosions/Remote Violence; Battles; Violence against civilians. Country: Iran, Islamic Republic of.

¹⁶⁵ ACLED, *Data Export Tool*, [url](#), geraadpleegd op 18 augustus 2026. Geselecteerde criteria: Date range: Custom date range. Date from: 01/09/2023. Date to: 31/07/2026. Event type: Explosions/Remote Violence; Battles; Violence against civilians. Country: Iran, Islamic Republic of.

¹⁶⁶ ACLED, *ACLED codebook*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

De ACLED-gegevens lieten in de verslagperiode drie pieken zien. Deze waren gerelateerd aan de aanslag in Kerman (zie paragraaf 1.2.3), de Twaalfdaagse Oorlog en de Iranoorlog.

Grafiek 2: Dodenaantallen bij geweldsincidenten in Iran tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026. Bron: ACLED.

1.2.3

Islamitische Staat in de provincie Khorasan

Op 3 januari 2024 vond een grote aanslag plaats waarvan algemeen wordt aangenomen dat Islamitische Staat in de provincie Khorasan (*Islamic State – Khorasan Province*, ISKP), een soennitische extremistische groep die voornamelijk actief was in Afghanistan en Pakistan, verantwoordelijk was. Tijdens een herdenking van de vierde sterfdag van generaal-majoor Qassem Soleimani vonden twee explosies plaats in de stad Kerman. Daarbij kwamen naar verluidt ongeveer 90 mensen om het leven en raakten meer dan 280 mensen gewond. ISKP eiste deze aanslag op. Deze aanslag droeg verder bij aan het gevoel van onveiligheid onder de bevolking en versterkte de bestaande spanningen tussen de Iraanse autoriteiten en soennitische bevolkingsgroepen in het land.¹⁶⁷

1.2.4

Confrontaties met Israël

In 2024 vonden meerdere gewapende confrontaties plaats tussen Iran en Israël. Volgens het Israëlische leger vuurde de IRGC in samenwerking met zijn proxies in de regio op 13 april 2024 meer dan 300 projectielen af op Israël. Volgens Iran was dit een vergelding voor de luchtaanval op het gebouw van het Iraanse consulaat in de Syrische hoofdstad Damascus op 1 april 2024.¹⁶⁸ In samenwerking met een door de VS geleide internationale coalitie, onderschepte Israël een groot deel van de inkomende ballistische raketten, kruisraketten en drones.¹⁶⁹ Enkele dagen later, op 19 april 2024, vonden luchtaanvallen plaats op militaire doelen in de provincie Isfahan.¹⁷⁰ Verder vond op 31 juli 2024 in Teheran een moordaanslag plaats op de

¹⁶⁷ Al Jazeera, *Dozens killed in Iran blasts near Soleimani's tomb during ceremony*, 3 januari 2024; Reuters, *Islamic State claims responsibility for deadly Iran attack, Tehran vows revenge*, 4 januari 2024; AP News, *Iran says at least 84 were killed in blasts at a ceremony honoring slain general*, 4 januari 2024; AOAV, *Explosive violence monitor 2024*, 21 mei 2025, p. 12.

¹⁶⁸ X.com, *Lior Haiat*, 14 april 2024, [url](#).

¹⁶⁹ The New York Times, *Iran attacks Israel*, 14 april 2024; AP News, *Israel says Iran launched more than 300 drones and missiles, 99% of which were intercepted*, 14 april 2024.

¹⁷⁰ Al Jazeera, *Has Israel attacked Iran's Isfahan province? What we know so far*, 19 april 2024; RFE/RL, *Apparent Israeli air attack strikes near Iranian city of Isfahan*, 19 april 2024; The New York Times, *Israeli weapon damaged Iranian air defenses without being detected, officials say*, 20 april 2024.

politieke leider van Hamas, Ismail Haniyeh. Dit was op de dag na de inauguratie van president Pezeshkian. Nadien eiste Israël de verantwoordelijkheid voor deze moordaanslag op.¹⁷¹ Vervolgens vuurde Iran op 1 oktober 2024 ongeveer 200 raketten en aanvalsdrones af op Israël. De meesten werden neergehaald, waardoor er relatief weinig schade in Israël was.¹⁷² Op 26 oktober 2024 verklaarde het Israëlische leger dat het ongeveer twintig militaire doelen in Iran had aangevallen, voornamelijk in de provincies Teheran, Ilam en Khuzestan. Daarbij zou het onder meer zijn gegaan om luchtafweersystemen en locaties die verband hielden met het Iraanse raketprogramma.¹⁷³

1.2.5 Twaalfdaagse Oorlog

De Amerikaanse president Trump stelde op 7 maart 2025 dat hij een nucleair akkoord wilde sluiten met Iran.¹⁷⁴ Tussen 12 april 2025 en 23 mei 2025 vonden in Oman en Italië vijf rondes van indirecte nucleaire gesprekken plaats tussen de VS en Iran.¹⁷⁵ De VS eisten dat Iran verrijkingscapaciteit opgaf en haar voorraad hoogverrijkt uranium overdroeg.¹⁷⁶ De zesde ronde stond gepland voor 15 juni 2025.¹⁷⁷ Deze ging niet door, nadat Israël op 13 juni 2025 startte met de militaire operatie Opkomende Leeuw (*Rising Lion*).¹⁷⁸ Daarbij voerde Israël luchtaanvallen uit op onder meer nucleaire installaties en raketproductiefaciliteiten. Ook schakelde Israël militaire commandanten en nucleaire wetenschappers uit.¹⁷⁹ De aanvallen van Israël mondden uit in de Twaalfdaagse Oorlog.¹⁸⁰ In reactie op deze aanvallen voerde Iran raketaanvallen en droneaanvallen uit richting Israël.¹⁸¹ In de nacht van 21 op 22 juni 2025 voerden de VS met de militaire operatie Middernachthamerslag (*Midnight Hammer*) luchtaanvallen uit op de nucleaire installaties bij Natanz, Fordow en het tunnelcomplex in de bergen bij Isfahan. Daarbij werden onder meer bunkerbommen ingezet.¹⁸² In reactie hierop voerde Iran op 23 juni 2025 een raketaanval uit op een Amerikaanse militaire basis in Qatar.¹⁸³ Op 24 juni 2025 kondigde Trump een wapenstilstand aan tussen Iran en Israël.¹⁸⁴

¹⁷¹ Al Jazeera, *Pezeshkian sworn in as Iran's president, vows to work to remove sanctions*, 30 juli 2024; The Guardian, *Humiliation of Haniyeh's killing creates early crisis for Iran's new president*, 31 juli 2024; BBC, *Israel confirms it killed Hamas leader Haniyeh in Tehran*, 23 december 2024.

¹⁷² The New York Times, *Iran launches about 180 ballistic missiles at Israel*, 1 oktober 2024. EUAA, *Major political, security, and humanitarian developments*, 7 oktober 2024, p. 4.

¹⁷³ Israel National News, *Operation Days of Repentance: Historic Israeli attack on Iran*, 26 oktober 2024; The New York Times, *Israel struck air defenses around critical Iranian energy sites, officials say*, 26 oktober 2024; The Guardian, *Israel's strikes on Iran reportedly hit air defence systems protecting energy sites*, 27 oktober 2024; Iran International, *Israel says 2024 attacks on Iran paved way for June conflict*, 26 oktober 2025.

¹⁷⁴ Reuters, *Trump threatens bombing if Iran does not make nuclear deal*, 31 maart 2025; vertrouwelijke bron, mei 2025.

¹⁷⁵ Carnegie Endowment for International Peace, *The United States and Iran must overcome four challenges for nuclear talks to succeed*, 5 november 2025; vertrouwelijke bron, april 2025; vertrouwelijke bron, april 2025.

¹⁷⁶ The Independent, *Trump weighs sending second aircraft carrier to Middle East in midst of tense Iran talks*, 10 februari 2026; BBC, *Iran fortifies underground complex near nuclear site, satellite images show*, 12 februari 2026.

¹⁷⁷ Iran International, *Omani FM confirms sixth round of US-Iran nuclear talks set for Sunday*, 12 juni 2025.

¹⁷⁸ Hudson Institute, *How Israel's Operation Rising Lion dismantled Iran from within: A case study in the art of deception*, 13 juni 2025; Ministerie van Buitenlandse Zaken van Israël, *Operation 'Rising Lion': Key factual and legal aspects of the Iran-Israel hostilities, June 13-24, 2025 (updated to 18 September, 2025)*, 25 september 2025.

¹⁷⁹ Hudson Institute, *How Israel's Operation Rising Lion dismantled Iran from within: A case study in the art of deception*, 13 juni 2025; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 15.

¹⁸⁰ NPR, *Israel strikes Iran and braces for retaliation*, 12 juni 2025; The New York Times, *These are Iranian generals and scientists killed by Israel*, 13 juni 2025; BBC, *Israel bombs Iran state TV during live broadcast*, 17 juni 2025.

¹⁸¹ Time, *Air supremacy over Tehran gives Israel a decisive edge – and raises new risks*, 17 juni 2025; vertrouwelijke bron, juni 2025.

¹⁸² Reuters, *Where the US attacked nuclear sites in Iran*, 22 juni 2025; The Guardian, *How effective was the US attack on Iran's nuclear sites? A visual guide*, 22 juni 2025; CSIS, *What Operation Midnight Hammer means for the future of Iran's nuclear ambitions*, 23 juni 2025; BBC, *Iran fortifies underground complex near nuclear site, satellite images show*, 12 februari 2026.

¹⁸³ BBC, *What we know about Iran's attack on US base in Qatar*, 24 juni 2025.

¹⁸⁴ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 16.

1.2.6 *Burgerslachtoffers tijdens de Twaalfdaagse Oorlog*

Tijdens de Twaalfdaagse Oorlog vielen bij luchtaanvallen in Iran burgerslachtoffers.¹⁸⁵ Volgens de in Londen gevestigde ngo *Action on Armed Violence* (AOAV) vond het meest verwoestende incident plaats op 13 juni 2025 in Teheran. Droneaanvallen uitgevoerd door Israël leidden tot 425 doden en gewonden, onder wie 405 burgers. Naar verluidt bevonden zich onder de slachtoffers 20 militaire commandanten, onder wie de opperbevelhebber van de IRGC, generaal-majoor Hossein Salami.¹⁸⁶

Volgens de Iraanse autoriteiten vielen tijdens de Twaalfdaagse Oorlog 1.100 doden en meer dan 5.600 gewonden in Iran.¹⁸⁷ HRANA rapporteerde over minstens 1.190 door hen geverifieerde doden en meer dan 4.000 gewonden in Iran.¹⁸⁸ Schattingen van het aantal burgerdoden liepen uiteen van 182 tot 436.¹⁸⁹ Een gebeurtenis waarbij meerdere slachtoffers vielen, was de luchtaanval op de Evin-gevangenis in Teheran op 23 juni 2025 rond het middaguur. Daarbij vielen volgens de Iraanse autoriteiten tussen de 79 en 80 doden, onder wie bezoekers, 5 gedetineerden en 42 leden van het gevangenispersoneel. Minstens 21 mensen raakten gewond.¹⁹⁰

1.2.7 *Protesten in december 2025 en januari 2026*

Vanaf 28 december 2025 kwam een golf op van protest en maatschappelijke onrust. Deze begon in het centrum van Teheran toen ontevreden winkeliers in twee winkelcentra in het zakendistrict Jomhuri hun zaken sloten.¹⁹¹ De directe aanleiding daarvoor vormde een scherpe koersdaling van de rial en de bijbehorende inflatie.¹⁹² Zo was een euro op 1 september 2023 op de vrije markt 529.500 rial waard. Op 1 september 2024 was dat 663.500 rial. Op 1 september 2025 was dat 1.239.500 rial en op 28 december 2025 was de koers 1.684.000 rial.¹⁹³

Vanaf de tweede dag breidden de protesten zich uit van de bazaar naar de straten, pleinen en universiteitscampussen in honderden plaatsen in alle 31 provincies.¹⁹⁴ Deze protesten gaven uiting aan de woede en frustratie over toenemende armoede in het land en de aanhoudende economische malaise, onder meer als gevolg van de internationale sancties, slecht economisch beleid en wijdverbreide corruptie.¹⁹⁵ Iran kampte met hoge inflatie en hoge werkloosheid, in het bijzonder onder de jongere generatie. De inflatie raakte de gehele bevolking hard en de groeiende groep armen

¹⁸⁵ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 15.

¹⁸⁶ AOAV, *Ukraine's invasion grows deadlier for civilians: harm per strike up 33% despite global decline in explosive violence*, 16 februari 2026.

¹⁸⁷ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 15.

¹⁸⁸ Al Jazeera, *Protests, strikes after Iran's economic situation rapidly deteriorates*, 29 december 2025.

¹⁸⁹ UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 8; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 16; AOAV, *Explosive violence monitor 2025*, 27 april 2026, p. 12.

¹⁹⁰ BBC, *'I thought it was the end of my life': Inside Israel's attack on Iran's Evin prison*, 27 augustus 2025; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 8; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 17.

¹⁹¹ Al Jazeera, *Protests, strikes after Iran's economic situation rapidly deteriorates*, 29 december 2025.

¹⁹² The New York Times, *Inside Iran's protests: How a plunging currency set off wide unrest*, 10 januari 2026; vertrouwelijke bron, januari 2026.

¹⁹³ AP News, *Iranians seek portable wealth as hedge against falling currency after Israel war*, 4 december 2025; Bonbast, *Archive*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁹⁴ AP News, *Death toll in violence surrounding protests challenging Iran's theocracy reaches 116, activists say*, 11 januari 2026; AP News, *Scale of Iran's nationwide protests and bloody crackdown come into focus even as internet is out*, 24 januari 2026; AP News, *A timeline of how the protests in Iran unfolded and the crackdown that followed*, 5 februari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 7; vertrouwelijke bron, januari 2026.

¹⁹⁵ Transparency International, *Corruption perception index 2025, Iran*, 10 februari 2026, [url](#); BBC, *'People are getting poorer': How Iran's struggling economy is changing how families live*, 27 februari 2025.

onevenredig hard. Dit leidde al langere tijd tot een krimpende middenklasse.¹⁹⁶ Veel mensen zaten daardoor in een uitzichtloze situatie. De onvrede hierover en de protesten die aanvankelijk een economisch karakter hadden, vormden de opmaat tot bredere oproepen voor rechten en verandering in het nationale leiderschap, waardoor de protesten een politiek karakter kregen.¹⁹⁷ De meeste demonstranten stelden zich vreedzaam op. Op foto's en videobeelden waren menigtes te zien die leuzen scandeerden, om vreugdevuren dansten en door de straten marcheerden.¹⁹⁸ Er waren ook berichten over minder vreedzame acties tijdens de protesten.¹⁹⁹ Zo waren er meldingen van brandstichtingen bij moskeeën, bankgebouwen en overheidsgebouwen, aanvallen op gezagsdragers uit het veiligheids- en inlichtingenapparaat, het in brand steken van motoren en het kapotslaan van beveiligingscamera's.²⁰⁰

Aanvankelijk sloeg de regering een verzoenende toon aan, maar de reactie ontaardde al snel in toenemend geweld.²⁰¹ Op 3 januari 2026 gaf de opperste leider aan dat de protesten legitiem waren, maar dat onruststokers op hun plek moesten worden gezet en dat de vijand achter de valutacrisis zat. Dit werd beschouwd als het groene licht voor de veiligheidstroepen om de demonstraties agressiever neer te slaan.²⁰² Net als in de dagen daarvoor gingen mensen in de avond van 8 januari 2026 in diverse steden en met uiteenlopende sociale achtergronden massaal de straat op.²⁰³ Het antwoord van de autoriteiten bestond die avond en de volgende dag uit hoge niveaus van geweld, terwijl de autoriteiten vanaf acht uur 's avonds in heel Iran de toegang tot internet, mobiel dataverkeer en telefoondiensten grotendeels blokkeerden.²⁰⁴ Naar verluidt waarschuwden de autoriteiten sommige mensen in sms-berichten om niet deel te nemen aan de protesten.²⁰⁵ Volgens de monitoringplatforms *NetBlocks* en *Cloudflare Radar* daalde de internettoegang in Iran tot ongeveer één procent van het normale niveau (zie ook paragraaf 4.2.8).²⁰⁶

¹⁹⁶ AP News, *Iran raises gasoline prices for the first time since deadly 2019 protests*, 13 december 2025; RTL Nieuws, *Mensen in Iran steeds wanhopiger: 'Of we emigreren, of ik pleeg zelfmoord'*, 31 mei 2026.

¹⁹⁷ The New York Times, *Inside Iran's protests: How a plunging currency set off wide unrest*, 10 januari 2026; BBC Monitoring, *Explainer: How Iran crushed another nationwide uprising*, 28 januari 2026; HRAI, *The crimson winter. A comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran (Dec 2025–Feb 2026)*, februari 2026, p. 21; AP News, *A timeline of how the protests in Iran unfolded and the crackdown that followed*, 5 februari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 7; vertrouwelijke bron, januari 2026.

¹⁹⁸ AP News, *Death toll in violence surrounding protests challenging Iran's theocracy reaches 116, activists say*, 11 januari 2026; AP News, *Here's how AP reports on the death toll from Iran's protests*, 13 januari 2026; AP News, *The death toll from a crackdown on protests in Iran jumps to at least 2.571, activists say*, 14 januari 2026; The Independent, *Iran's president apologises for brutal protests crackdown that left thousands dead*, 11 februari 2026.

¹⁹⁹ AP News, *Death toll in violence surrounding protests challenging Iran's theocracy reaches 116, activists say*, 11 januari 2026.

²⁰⁰ Al Jazeera, *Iran says over 100 officers killed as protesters defy government crackdown*, 11 januari 2026; AP News, *The death toll from a crackdown on protests in Iran jumps to at least 2.571, activists say*, 14 januari 2026; RFE/RL, *'Bodies behind every car': witnesses recount no-mercy killings in Iran's central cities*, 21 januari 2026; AP News, *Scale of Iran's nationwide protests and bloody crackdown come into focus even as internet is out*, 24 januari 2026; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 5; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 11; vertrouwelijke bron, januari 2026.

²⁰¹ UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 3; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 7.

²⁰² AP News, *Iran's leader says rioters 'must be put in their place' as protest death toll reaches at least 15*, 4 januari 2026; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 4; vertrouwelijke bron, januari 2026.

²⁰³ Die Zeit, *Dieser Aufstand ist auch ein Backlash*, 14 februari 2026; The Independent, *Widespread arrests roil Iran weeks after security forces crushed protests*, 14 februari 2026; vertrouwelijke bron, januari 2026.

²⁰⁴ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 7; Internet Society, *National shutdown*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

²⁰⁵ IranWire, *Iran warns activists, online businesses against posting protest content*, 5 januari 2026; vertrouwelijke bron, januari 2026.

²⁰⁶ AP News, *As protests rage, Iran pulls the plug on contact with the world*, 10 januari 2026; HRAI, *The crimson winter. A comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran (Dec 2025–Feb 2026)*, februari 2026, p. 13.

Naast speciale eenheden van de politie zetten de autoriteiten ook grondtroepen van de IRGC, groepen geüniformeerde en gewapende leden van de Basij, agenten in burger en medewerkers van inlichtingendiensten in.²⁰⁷ Deze veiligheidstroepen pasten zware middelen toe om de protesten neer te slaan. Zij waren onder meer bewapend met kalashnikovs, semiautomatische geweren, pistolen, paintball-geweren, luchtbuizen, hagelgeweren, sluipschuttersgeweren en zware machinegeweren.²⁰⁸

Ordetroepen op motoren joegen de demonstranten met geweld uiteen. Zij arresteerden mensen die niet op tijd weg konden komen.²⁰⁹ Daarbij maakten zij onder meer gebruik van traangasbussen, rubber kogels en wapenstokken.²¹⁰ Sommigen vielen de demonstranten met messen en machetes aan.²¹¹ Anderen vuurden met hagelpatronen en peperballen op demonstranten.²¹² Er waren berichten over demonstranten die als gevolg van de hagelpatronen gewond waren geraakt aan hun gezicht, ogen, romp en geslachtsdelen.²¹³ Naar verluidt verloren meerdere demonstranten het zicht in hun ogen door luchtwapenmunitie (pelletkogels) en hagelgeweermunitie (hagelkogels).²¹⁴ Op 25 januari 2026 zonden staatsmedia een interview uit met een arts die verklaarde dat naar verluidt alleen al op 10 januari 2026 ongeveer duizend mensen met oogletsel door hagelkogels waren opgenomen in het Farabi-ziekenhuis in Teheran.²¹⁵

Op meerdere plekken schoten de ordetroepen met scherp.²¹⁶ Zo verschenen beelden online van een lid van de veiligheidstroepen die vanaf het dak van een politiebureau in Teheran met een automatisch wapen op demonstranten schoot.²¹⁷ Volgens een bron schoten de ordetroepen tijdens de Vrouw, leven, vrijheid-protesten nog vooral met pelletkogels, terwijl zij rond 8 en 9 januari 2026 in vergelijking met 2022 veel meer met scherp schoten.²¹⁸ Er waren veel meldingen van sluipschutters op de daken die op demonstranten schoten.²¹⁹ Volgens

²⁰⁷ HRAI, *The crimson winter. A comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran* (Dec 2025–Feb 2026), februari 2026, p. 9; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 9; vertrouwelijke bron, januari 2026.

²⁰⁸ HRAI, *The crimson winter. A comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran* (Dec 2025–Feb 2026), februari 2026, p. 38-42; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 10; The Guardian, 'They beat me until I lost consciousness': growing reports of brutal arrests, torture and deaths in Iran's prisons, 3 juni 2026; Iran International, *Inside Rasht's bloody crackdown: witnesses detail secret removals of bodies*, 6 juni 2026; vertrouwelijke bron, januari 2026.

²⁰⁹ AP News, *Scale of Iran's nationwide protests and bloody crackdown come into focus even as internet is out*, 24 januari 2026.

²¹⁰ Al Jazeera, *Protests, strikes after Iran's economic situation rapidly deteriorates*, 29 december 2025; AP News, *A timeline of how the protests in Iran unfolded and the crackdown that followed*, 5 februari 2026; Le Monde, *Iran: portraits de victimes de la répression*, 10 februari 2026; Iran International, *New accounts detail mass killing at Soleimani statue protest in Iran*, 16 februari 2026.

²¹¹ Iran International, *Iranian forces attacked peaceful protesters with knives, live fire – sources*, 15 januari 2026.

²¹² UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 11.

²¹³ Le Monde, *Iran: portraits de victimes de la répression*, 10 februari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 11.

²¹⁴ The Guardian, *Hundreds of gunshot eye injuries found in one Iranian hospital amid brutal crackdown on protests*, 13 januari 2026; HRW, *Iran: Growing evidence of countrywide massacres*, 16 januari 2026; AP News, *Scale of Iran's nationwide protests and bloody crackdown come into focus even as internet is out*, 24 januari 2026; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 5.

²¹⁵ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 11.

²¹⁶ HRW, *Iran: Growing evidence of countrywide massacres*, 16 januari 2026; Iran International, *New accounts detail mass killing at Soleimani statue protest in Iran*, 16 februari 2026; vertrouwelijke bron, januari 2026.

²¹⁷ HRW, *Iran: Growing evidence of countrywide massacres*, 16 januari 2026.

²¹⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

²¹⁹ AP News, *Iran offers first government-issued death toll from protest crackdown, one far lower than activists*, 22 januari 2026; BBC, *New Iran videos show bodies piled in hospital and snipers on roofs*, 26 januari 2026; Amnesty International, *What happened at the protests in Iran?*, 26 januari 2026; Iran International, *Officers shoot protesters from police station rooftop in Iran, video shows*, 26 januari 2026; Süddeutsche Zeitung, *Proteste in Iran. Volk in Rage*, 8 februari 2026; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 5; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

ooggetuigen schoten veiligheidstroepen ook van dichtbij op individuen.²²⁰ Volgens een bron werden lichamen op straat achtergelaten als waarschuwing.²²¹ Dit alles volgde ook uit beelden die waren verspreid op sociale media.²²²

Volgens verschillende getuigen gingen de heftige beschietingen in Teheran tot diep in de nacht door en leek de hoofdstad op een oorlogsgebied.²²³ Ook in andere steden was sprake van ongekende niveaus van geweld.²²⁴ Zo staken veiligheidstroepen in de stad Rasht naar verluidt de oude bazaar in brand waar op dat moment demonstranten zich schuilhielden. De veiligheidstroepen schoten naar verluidt op iedereen die naar buiten kwam.²²⁵ Het hardhandige optreden van de veiligheidstroepen in deze periode kostte duizenden, en mogelijk tienduizenden, levens (zie paragraaf 4.10).²²⁶

1.2.8 *Gesprekken over het Iraanse nucleaire programma*

Op 6 februari 2026 vonden in Oman indirecte gesprekken plaats tussen Iran en de VS. Hierbij was ook het hoofd van het Centraal Commando van het Amerikaanse leger aanwezig.²²⁷ Kort voor deze gesprekken onthulde de IRGC een ondergrondse raketopslag.²²⁸ Israël drong er bij de VS op aan dat Iran zijn voorraad ballistische raketten zou beperken en zijn steun aan bondgenoten in de regio zou stoppen, onder wie Hezbollah, Hamas en de Houthi's.²²⁹

Volgens de Iraanse minister van Buitenlandse Zaken, Abbas Araghchi, werd uitsluitend gesproken over het nucleaire programma van Iran. Beide partijen gaven aan de gesprekken te willen voortzetten.²³⁰ Onder bemiddeling van Oman vond op 17 februari 2026 vond in Genève een tweede gespreksronde plaats.²³¹ Een derde gespreksronde vond op 26 februari 2026 opnieuw in Genève plaats.²³²

1.2.9 *Iranoorlog*

Begin 2026 bouwden de VS hun militaire aanwezigheid in de Golfregio op.²³³ Op 26 januari 2026 arriveerde het vliegdekschip USS *Abraham Lincoln* in de Arabische Zee.²³⁴ Op 12 februari 2026 meerde het vliegdekschip USS *Gerald Ford* aan bij Kreta.²³⁵

²²⁰ The Guardian, *Iranian student killed during protests was shot in head 'from close range'*, 12 januari 2026; vertrouwelijke bron, januari 2026.

²²¹ Vertrouwelijke bron, januari 2026.

²²² Iran International, *Video shows multiple bodies on hospital floor in Tehran*, 9 januari 2026; Le Monde, *Iran protests: Images show bodies outside of morgue*, 12 januari 2026; HRW, *Iran: Growing evidence of countrywide massacres*, 16 januari 2026.

²²³ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 10.

²²⁴ RFE/RL, *'Bodies behind every car': witnesses recount no-mercy killings in Iran's central cities*, 21 januari 2026.

²²⁵ Trouw, *'Ik wist dat ik gedood, opgepakt of beschoten kon worden'*, 23 februari 2026; Iran International, *Inside Rasht's bloody crackdown: witnesses detail secret removals of bodies*, 6 juni 2026; The Guardian, *'I saw kids being shot, women, old people': how a massacre unfolded in one Iranian city*, 6 februari 2026.

²²⁶ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 8; vertrouwelijke bron, januari 2026.

²²⁷ Iran International, *Iranian source warns CENTCOM presence could jeopardize Oman talks* – Reuters, 6 februari 2026.

²²⁸ Daily Sabah, *Iran unveils new missile underground amid tensions before Oman talks*, 5 februari 2026; Iran International, *Iran missile deployment shows military strenght as talks begin, Guards say*, 6 februari 2026; Mehr News Agency, *How does Iran's Khorramshahr-4 missile change war equation?*, 7 februari 2026.

²²⁹ Al Jazeera, *Trump threatens Iran with 'something very tough' if US demands are not met*, 10 februari 2026; Die Welt, *Trump insists on negotiations with Iran*, 13 februari 2026.

²³⁰ The Guardian, *US and Iran say 'good' start made in talks over nuclear programme*, 7 februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

²³¹ BBC Monitoring, *Briefing: Iranian press hails 'constructive' US talks, echoes leader's warning*, 18 februari 2026.

²³² CBS News, *Transcript: Iranian foreign minister Abbas Araghchi on "Face the Nation with Margaret Brennan," Feb. 22, 2026*, 22 februari 2026; BBC Monitoring, *Oman says new round of US-Iran talks will kick off in Geneva*, 23 februari 2026; BBC Monitoring, *Iran FM hails round of nuclear talks with US as 'one of the best'*, 26 februari 2026.

²³³ NRC, *VS verhogen druk op Iran met nog meer militair machtsvertoon*, 19 februari 2026.

²³⁴ Reuters, *Trump says US 'armada' heading toward Iran*, 23 januari 2026; Reuters, *US shoots down Iranian drone approaching aircraft carrier, official says*, 3 februari 2026; The Independent, *Top Iran security official to travel to Oman, site of talks with US, likely with nuclear message*, 10 februari 2026.

²³⁵ AP News, *Protest held on Greek island against docked US aircraft carrier as Iran tension builds*, 24 februari 2026; The New York Times, *Navy's newest aircraft carrier heads to Mideast as it fixes nagging problems*, 27 februari 2026.

Op 28 februari 2026 startten de Israëlische militaire operatie Brullende Leeuw (*Roaring Lion*) en de Amerikaanse militaire operatie Epische Woede (*Epic Fury*).²³⁶ Op de eerste dag vonden gerichte aanvallen plaats op het leiderschap. Daarbij kwamen opperste leider Khamenei en tientallen hooggeplaatste functionarissen om het leven.²³⁷ Verspreid over het land vonden aanvallen plaats op militaire doelen, waarbij ook civiele gebouwen en infrastructuur werden geraakt.²³⁸

In reactie hierop voerde Iran aanvallen uit op militaire en civiele doelen in onder meer Israël, Jordanië, Irak, Koeweit, Qatar, de Verenigde Arabische Emiraten, Bahrein, Oman en Saoedi-Arabië. Daarbij ging het onder meer om Amerikaanse militaire faciliteiten in deze landen en om energiecentrales.²³⁹ Iran sloot ook de Straat van Hormuz.²⁴⁰ In maart 2026 en in de daaropvolgende maanden voerde Iran aanvallen uit in en rond de Straat van Hormuz.²⁴¹

1.2.10 Staakt-het-vuren

Op 8 april 2026 ging een staakt-het-vuren in tussen de VS, Israël en Iran.²⁴² Op 21 april 2026 kondigde president Trump op sociaal mediaplatform *Truth Social* aan dat dit staakt-het-vuren verlengd zou worden.²⁴³ In de weken daarna vonden directe en indirecte onderhandelingen plaats waarbij verschillende landen, zoals Pakistan en Qatar, een rol speelden.²⁴⁴ Tegelijkertijd bleven wederzijdse beschietingen en luchtaanvallen zich tot het einde van de verslagperiode voordoen rond de Straat van Hormuz.²⁴⁵ Op 16 juni 2026 ondertekenden de VS en Iran een memorandum van overeenstemming. Na onderhandelingen in Zwitserland spraken de VS en Iran af toe te werken naar een definitief akkoord binnen zestig dagen.²⁴⁶ Op 17 augustus 2026 verliep de raamovereenkomst zonder zicht op een verdere deal tussen beide landen.²⁴⁷

²³⁶ TW1, *Epic Fury and Roaring Lion: From war scenarios to pressing postwar questions in Iran*, 1 maart 2026.

²³⁷ Iran International, *Iran president calls Khamenei killing a 'great crime,' vows revenge*, 1 maart 2026;

Kurdistan24, *Iran's president Pezeshkian declares Khamenei killing a "declaration of war against Muslims"*, 1 maart 2026.

²³⁸ The New York Times, *What to know about the U.S. attacks on Iran*, 28 februari 2026; The Independent, *Months of CIA tracking and a rare window of opportunity: How the assassination of ayatollah Khamenei unfolded*, 1 maart 2026; NOS, *Analyse: Amerikaanse verantwoordelijkheid voor aanval op school in Iran waarschijnlijk*, 6 maart 2026; HRANA, *Statistical overview as the second week of war in Iran concludes: Nearly 6,000 attacks recorded nationwide*, 13 maart 2026; BBC, *Tracking recent US-Israeli strikes on Iranian infrastructure*, 7 april 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

²³⁹ The New York Times, *What to know about the U.S. attacks on Iran*, 28 februari 2026; Al Jazeera, *S Arabia, UAE, Kuwait, Qatar, Bahrain report attacks after Iran-US truce*, 8 april 2026; BBC, *Iran attacks damage 20 US military sites since start of war, satellite images show*, 1 juni 2026.

²⁴⁰ Reuters, *Iran's revolutionary guards tell ships passage through Strait of Hormuz 'not allowed', EU naval mission official says*, 28 februari 2026.

²⁴¹ The New York Times, *Iran attacks at least one ship in the Strait of Hormuz, a key oil passage*, 11 maart 2026.

²⁴² The New York Times, *U.S., Iran and Israel agree to cease-fire*, 7 april 2026; De Morgen, *Staakt-het-vuren tussen de VS en Iran is een adempauze die moet leiden tot een oplossing*, 8 april 2026; BBC, *How Pakistan helped secure a fragile ceasefire between the US and Iran*, 8 april 2026; BBC Monitoring, *Iran says Islamabad talks with US failed to secure ceasefire deal*, 12 april 2026; The New York Times, *What now? Vance leaves Iran talks without a deal*, 13 april 2026; Truth Social, *Statement of president Donald J. Trump*, 21 april 2026; The Times of Israel, *Trump: Latest Iran terms unacceptable; US on Monday to start guiding ships out of Hormuz*, 3 mei 2026.

²⁴³ Truth Social, *Statement of president Donald J. Trump*, 21 april 2026.

²⁴⁴ AP News, *Mediators worked through threats and strikes to broker the US-Iran deal, and challenges remain*, 26 juni 2026; Al Jazeera, *Iran to open 'communication channel' on MoU with US after talks in Qatar*, 1 juli 2026.

²⁴⁵ Al Jazeera, *Iran war day 88: US attacks near Strait of Hormuz; talks under way in Qatar*, 26 mei 2026; BBC, *US launches new strikes on Iran, targeting missile sites and boats*, 26 mei 2026; Al Jazeera, *Iran's IRGC launches retaliatory strike after US attacks*, 1 juni 2026; The Independent, *A new exchange of fire with Iran in the Gulf tests the fragile ceasefire*, 6 juni 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran attacks US targets in Kuwait, Bahrain in latest skirmish*, 6 juni 2026; The Independent, *Israel says it has struck Iran after taking missile fire*, 8 juni 2026; AP News, *Israel and Iran appear to pause strikes after trading fire for the first time since April ceasefire*, 8 juni 2026; The Independent, *Iran fires missiles at air base hosting US forces in Jordan*, 10 juni 2026; The New York Times, *U.S. strikes Iran and reimposes sanctions in retaliation for tanker attacks*, 7 juli 2026.

²⁴⁶ Trouw, *Er is een Irandeal, maar de olie gaat nog niet stromen*, 16 juni 2026; The Independent, *Trump's foolish war has only left Iran stronger*, 16 juni 2026; Al Jazeera, *Iran, US presidents sign deal to extend ceasefire, reopen Strait of Hormuz*, 17 juni 2026; NOS, *Onderhandelingen VS en Iran in Zwitserland begonnen, Trump dreigt met nieuwe aanval*, 21 juni 2026.

²⁴⁷ De Morgen, *Iran: 'Deadline onderhandelingen irrelevant door Amerikaanse schending wapenstilstand'*, 17 augustus 2026; The Independent, *Trump issues new warning to Iran as 60-day ceasefire agreement expires*, 17 augustus 2026.

1.2.11 *Burgerslachtoffers tijdens de Iranoorlog*

Bij luchtaanvallen in Iran tijdens de Iranoorlog op militaire, veiligheids- en aan de staat gelieerde doelen, waarbij ook civiele gebouwen en infrastructuur werden geraakt, vielen burgerslachtoffers.²⁴⁸ De cijfers over het aantal slachtoffers liepen uiteen.

Op 25 maart 2026 meldde het Iraanse ministerie van Volksgezondheid dat er sinds het begin van het conflict op 28 februari 2026 in heel Iran 20.024 mensen gewond waren geraakt. De meeste gewonden vielen volgens dit ministerie in de provincies Teheran (5.703), Lorestan (2.509) en Ilam (1.986).²⁴⁹

HRANA berichtte op 7 april 2026 dat zij in de afgelopen 24 uur ten minste 425 aanvallen had geregistreerd, verdeeld over 177 incidenten in 16 provincies, met in totaal ten minste 101 slachtoffers (doden en gewonden, zowel burgers als militairen). Daarbij ging het onder meer om aanvallen op spoorlijnen, belangrijke bruggen en diverse grote transportroutes in het hele land. In gevallen waarin het type aanval kon worden vastgesteld, werden luchtaanvallen en droneaanvallen gemeld. Volgens HRANA kwamen op 7 april 2026 ten minste 36 burgers om en raakten 48 anderen gewond. Verder meldde HRANA op 7 april 2026 dat zij sinds het begin van het conflict 3.636 Iraanse doden had gedocumenteerd, onder wie minstens 1.701 burgers, 1.221 militairen en 714 doden die nog niet waren geclassificeerd als zijnde burgers of militairen.²⁵⁰

De in Noorwegen gevestigde Koerdische mensenrechtenorganisatie *Hengaw* berichtte op 8 april 2026 dat er minstens 7.650 doden waren gevallen, onder wie 1.030 burgers. Volgens Hengaw vielen de meeste burgerdoden in de provincies Teheran, Hormozgan, Lorestan, Alborz, Fars en Oost-Azerbeidzjan.²⁵¹

De Iraanse Organisatie voor Forensische Geneeskunde meldde op 12 april 2026 dat 3.375 mensen waren geïdentificeerd die tijdens de Iranoorlog waren omgekomen.²⁵² Op 26 april 2026 verklaarde de Stichting voor Martelaren en Veteranenzaken (*Bonyad Shahid va Omur-e Isargaran*) dat er 3.468 mensen waren omgekomen, van wie 45% burgers waren. Daarnaast volgde uit een bericht van het Iraanse persbureau *Tasnim* dat er 34.060 mensen gewond waren geraakt.²⁵³ *Al Jazeera* berichtte onder verwijzing naar informatie van de Iraanse autoriteiten van 10 juni 2026 dat 3.468 mensen waren omgekomen en dat minstens 26.500 mensen gewond waren geraakt, onder wie minstens 4.000 vrouwen en 1.621 kinderen.²⁵⁴ Verder meldde een functionaris van de Stichting voor Martelaren en Veteranenzaken op 18 augustus 2026 dat 3.166 mensen waren geïdentificeerd als slachtoffers van de Iranoorlog.²⁵⁵

²⁴⁸ BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports civilian deaths, heavy strike in eastern Tehran*, 10 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports civilian casualties, arrests as war enters day 13*, 12 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports civilian deaths in US, Israeli strikes on day 15 of war*, 14 maart 2026; ACLED, *Iran: Where and how US-Israeli strikes are harming civilians*, 2 april 2026; The New Humanitarian, *Afghans in Iran are fleeing bombs, and Iranian crackdowns*, 7 april 2026; BBC, *Tracking recent US-Israeli strikes on Iranian infrastructure*, 7 april 2026; Tehran Times, *"I pulled my 11-year-old brother from the burning car, hoping he was still alive, but..."*, 25 juli 2026; The New York Times, *Visuals suggest U.S. dropped 2,000-pound bomb on home in Iran, killing 3*, 31 juli 2026; The New York Times, *The places where the bombs have rarely stopped falling in Iran*, 10 augustus 2026.

²⁴⁹ BBC Monitoring, *Briefing: Iran updates casualty figures, says power industry remains secure*, 25 maart 2026.

²⁵⁰ HRANA, *Day 39 of U.S. and Israeli attacks on Iran: Extensive damage to the rail network and roads*, 7 april 2026.

²⁵¹ Hengaw, *At least 7,650 killed in 40 days of war, including 1,030 civilians – Hengaw's tenth report*, 8 april 2026.

²⁵² BBC Monitoring, *Briefing: Iran official says more than 3,000 killed during war with US, Israel*, 9 april 2026; BBC Monitoring, *Iran says identities of 3,375 killed in 40-day war confirmed*, 12 april 2026.

²⁵³ BBC Monitoring, *Iran puts war death toll at 3,468, says 45% were civilians*, 26 april 2026.

²⁵⁴ *Al Jazeera*, *Iran war day 88: US attacks near Strait of Hormuz; talks under way in Qatar*, 26 mei 2026; *Al Jazeera*, *US-Israel attacks on Iran: Death toll and injuries live tracker*, 1 juni 2026.

²⁵⁵ BBC Monitoring, *Iran's revised war death toll below figures released in April*, 19 augustus 2026.

Op 27 juli 2026 berichtte The New York Times dat naar schatting 1.700 Iraanse burgers waren omgekomen bij luchtaanvallen.²⁵⁶

Een gebeurtenis die in de verslagperiode de aandacht trok en waarover op 27 maart 2026 een debat plaatsvond tijdens de 61ste zitting van de VN-Mensenrechtenraad (*United Nations Human Rights Council*, UNHRC), was een raketaanval op 28 februari 2026 in de stad Minab in de provincie Hormozgan, waarbij ook een meisjesbasisschool werd geraakt. Deze school lag in de buurt van een maritieme basis van de IRGC. Staatsmedia berichtten dat bij deze aanval 168 scholieren, leraren en ouders om het leven waren gekomen.²⁵⁷

Daarnaast ontplofte op 28 februari 2026 naar verluidt een raket boven een sporthal en een nabijgelegen basisschool in de stad Lamerd in de provincie Fars, waar op dat moment een vrouwelijk volleybalteam aan het trainen was. Volgens staatsmedia vielen hierbij minstens 21 doden.²⁵⁸

Verder zou op 2 april 2026 de B1-hangbrug in aanbouw in Karaj zijn verwoest. Op dat moment waren veel mensen in de omgeving aan het picknicken ter gelegenheid van de nationale feestdag *Sizdah Bedar*. Volgens de autoriteiten kwamen acht mensen om het leven en raakten meer dan negentig mensen gewond.²⁵⁹

1.2.12 *Impact op de humanitaire situatie*

Tijdens de Iranoorlog vonden in Iran meerdere luchtaanvallen plaats waarbij civiele infrastructuur, zoals woonwijken, scholen, universiteiten, ziekenhuizen, ontziltingsinstallaties, opslagtanks, energiecentrales, gebedshuizen, spoorwegen en bruggen schade opliepen.²⁶⁰ Zo vonden op 8 maart 2026 luchtaanvallen plaats op olie-installaties in de buurt van Teheran. Na deze aanvallen meldden inwoners van Teheran zwarte neerslag, zure regen en ademhalingsproblemen.²⁶¹ Op 11 maart 2026 verklaarde een woordvoerder van de Iraanse Rode Halve Maan dat bijna 20.000 civiele gebouwen, waaronder minstens 16.000 wooneenheden, waren getroffen na meer dan elf dagen oorlogsvoering.²⁶²

²⁵⁶ The New York Times, *Iran war enters 6th month and a period of greater uncertainty*, 27 juli 2026.

²⁵⁷ The New York Times, *Strike on girls' school kills at least 175, Iranian state media says*, 1 maart 2026; The New York Times, *Thousands in Iran attend burial of children killed in bombing of school*, 3 maart 2026; BBC, *Iran school and nearby military base struck multiple times, satellite image reveals*, 5 maart 2026; NRC, *Al tien jaar staat er een muur tussen de basis en de school. Toch werd die gebombardeerd. 'Dit is een mogelijke oorlogsmisdad'*, 6 maart 2026; The New York Times, *U.S. Tomahawk hit naval base beside Iranian school, video shows*, 8 maart 2026; The Independent, *All we know about Iran girls' school bombing as US blamed for deadly strike*, 11 maart 2026; Time, *More than 100 school children were killed in Iran. Evidence points to a U.S. missile strike*, 11 maart 2026; The Independent, *Old intelligence and AI? Behind the deadly attack on an Iranian girls' school that left 175 dead*, 12 maart 2025; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 6; Amnesty International, *Dodelijke aanval VS op Iraanse school kan niet zonder gevolgen blijven*, 16 maart 2026; HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026; Al Jazeera, *Iranians commemorate victims of Minab school strike*, 8 april 2026; MEE, *Iran revises Minab school bombing death toll to 155*, 28 april 2026; Arab News, *Iran says Minab school strike death toll 155: state TV*, 28 april 2026; UNHRC, *Report of the Human Rights Council on its sixty-first session, held from 23 February to 31 March 2026*, 18 juni 2026, p. 15; The Guardian, *Four months after the horrific Iran school bombing, fears grow that Trump and Hegseth will bury the truth*, 21 juni 2026; The Independent, *A US missile killed Iranian schoolchildren four months ago. We still don't know the full story*, 1 juli 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

²⁵⁸ BBC, *Iranian schools, hospital and landmarks among civilian sites hit during US-Israeli strikes*, 6 maart 2026; The New York Times, *New U.S. missile hit Iranian sports hall and school, analysis shows*, 29 maart 2026.

²⁵⁹ BBC, *'This has got me worried': Iranians fear what comes next after US strike on Karaj bridge*, 3 april 2026.

²⁶⁰ BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports civilian deaths, heavy strike in eastern Tehran*, 10 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports civilian casualties, arrests as war enters day 13*, 12 maart 2026; The New Humanitarian, *Afghans in Iran are fleeing bombs, and Iranian crackdowns*, 7 april 2026; BBC, *Tracking recent US-Israeli strikes on Iranian infrastructure*, 7 april 2026; BBC Monitoring, *Iran says 277 students, 67 teachers killed in war*, 11 april 2026; HRAI, *HRA works alongside US representative Yassamin Ansari on civilian harm inquiry*, 20 april 2026; Impact Iran, *On file*, mei 2026; The New York Times, *Drinking water facilities hit by strikes in Iran, state media reports*, 10 juni 2026; The Guardian, *Military strikes on water facilities in Iran may constitute a war crime, experts say*, 11 juni 2026.

²⁶¹ BBC, *Watch: Huge flames in Tehran after air strikes on oil depots*, 8 maart 2026; NBC News, *Toxic rain fell over Tehran as airstrikes hit oil facilities*, 9 maart 2026; The Guardian, *Tehran endures 'worst night of strikes' amid mixed US messages about more to come*, 10 maart 2026; NZZ, *Schwarzer Regen über Teheran*, 16 maart 2026.

²⁶² Al Jazeera, *Iran reports hospitals, civilians affected during war with US, Israel*, 11 maart 2026.

1.2.13 Incidenten met ontplofbare oorlogsresten in Iran

In de westelijke grensprovincies waren ontplofbare oorlogsresten, zoals landmijnen en niet-gesprongen munitie, achtergebleven van de Iran-Irakoorlog (1980-1988).²⁶³ In de verslagperiode had de IRGC naar verluidt in de grensprovincies ook landmijnen gelegd.²⁶⁴ Verder waren ontplofbare oorlogsresten achtergebleven van de Twaalfdaagse Oorlog en de Iranoorlog.²⁶⁵

Volgens Hengaw waren tussen 4 april 2023 en 3 april 2024 minstens 13 mensen omgekomen en 39 anderen gewond waren geraakt door landmijnontploffingen. De meeste slachtoffers vielen in de provincie Sistan-Baluchistan (6 doden en 7 gewonden), gevolgd door Ilam (3 doden en 9 gewonden), Kermanshah (3 doden en 8 gewonden), Koerdistan (10 gewonden), Khuzestan (1 dode en 3 gewonden) en West-Azerbeidzjan (2 gewonden).²⁶⁶ Verder waren in 2024 minstens 19 mensen omgekomen en 38 anderen gewond geraakt door landmijnontploffingen. In 2024 vielen de meeste slachtoffers in de provincie Sistan-Baluchistan (11 doden en 13 gewonden), gevolgd door Kermanshah (3 doden en 8 gewonden), Ilam (2 doden en 6 gewonden), West-Azerbeidzjan (1 dode en 5 gewonden), Khuzestan (1 dode en 4 gewonden) en Koerdistan (1 dode en 2 gewonden).²⁶⁷ In 2025 waren minstens 20 burgers omgekomen en 27 anderen gewond geraakt als gevolg van landmijnen en onontploffte munitie.²⁶⁸

1.2.14 Conflictgerelateerd geweld per provincie

Iran telde 31 provincies. ACLED registreerde tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026 de meeste geweldsincidenten in de provincie Teheran (1.111), gevolgd door de provincies Sistan-Baluchistan (408), Hormozgan (376), Khuzestan (310), Isfahan (294), Alborz (223), Fars (198), Bushehr (184), Kermanshah (140), Oost-Azerbeidzjan (130), Koerdistan (115), West-Azerbeidzjan (93), Lorestan (90), Mazandaran (86), Markazi (83), Ilam (65), Hamadan (60), Kerman (56), Qom (52), Gilan (52), Yazd (48), Qazvin (44), Razavi Khorasan (39), Zanjan (31), Semnan (23), Ardabil (17), Chaharmahal-Bakhtiari (15), Khogiluyeh-Boyer-Ahmad (13), Zuid-Khorasan (10), Golestan (5) en Noord-Khorasan (2). Hierbij was waarschijnlijk sprake van een onderrapportage van gebeurtenissen (zie paragraaf 1.2.2).²⁶⁹

²⁶³ IranWire, *Mine from Iran-Iraq war explodes, one killed*, 23 april 2024; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 7; MRGI, *Azerbaijani Turks (Azeris) in Iran*, januari 2026.

²⁶⁴ HRW, *Iran: Security forces killing Kurdish border couriers*, 8 juli 2024.

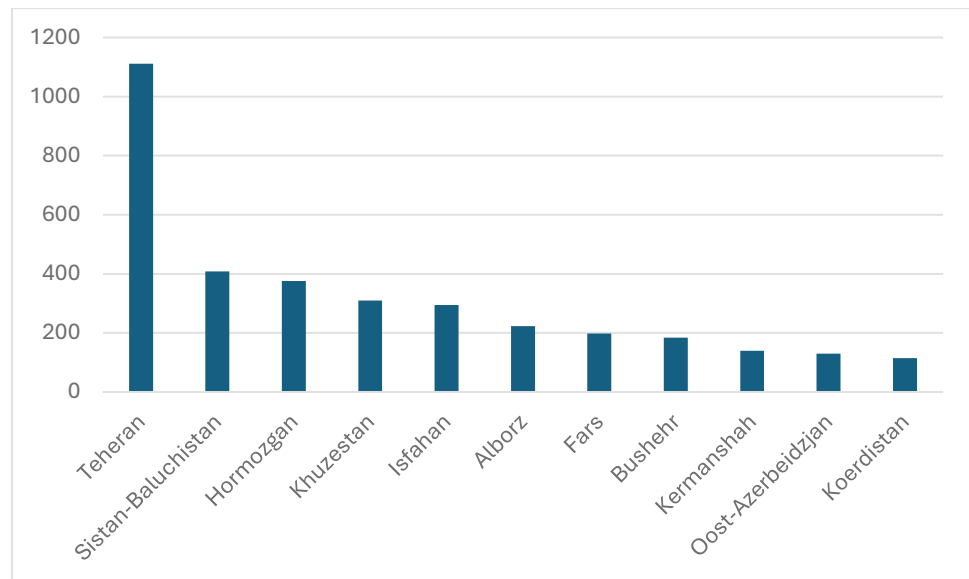
²⁶⁵ Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025; TRT World, *Unexploded ordnance remains at Iran nuclear sites struck by US*, 8 februari 2026; BBC Monitoring, *Iranian bomb disposal engineer killed on duty in Tehran*, 19 mei 2026.

²⁶⁶ Hengaw, *International mine awareness day: Hengaw's statistical report on mine explosion victims in Iran over the past year*, 4 april 2024.

²⁶⁷ Hengaw, *Hengaw releases statistical report on 57 mine victims in Iran in 2024*, 4 april 2025.

²⁶⁸ Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025.

²⁶⁹ ACLED, *Data Export Tool*, url, geraadpleegd op 18 augustus 2026. Geselecteerde criteria: Date range: Custom date range. Date from: 01/09/2023. Date to: 31/07/2026. Event type: Explosions/Remote Violence; Battles; Violence against civilians. Country: Iran, Islamic Republic of. Admin1: Alborz; Ardabil; Bushehr; Chaharmahal and Bakhtiari; East Azerbaijan; Fars; Gilan; Golestan; Hamadan; Hormozgan; Ilam; Isfahan; Kerman; Kermanshah; Khuzestan; Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad; Kurdistan; Lorestan; Markazi; Mazandaran; North Khorasan; Qazvin; Qom; Razavi Khorasan; Semnan; Sistan and Baluchestan; South Khorasan; Tehran; West Azerbaijan; Yazd; Zanjan.

Grafiek 3: Geweldsincidenten in 11 van de 31 provincies tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026. Bron: ACLED.

Hieronder wordt nader ingegaan op conflictgerelateerd geweld in de provincies Teheran, Sistan-Baluchistan, Khuzestan, Kermanshah en Koerdistan. Daarbij dient vermeld te worden dat de beschrijvingen niet uitputtend zijn en slechts bedoeld zijn om een globaal beeld weer te geven.

1.2.14.1 Conflictgerelateerd geweld in Teheran

De stadsprovincie Teheran lag in het noorden van Iran. Om Teheran heen lagen de provincies Mazandaran, Semnan, Qom, Markazi en Alborz. Volgens het *United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs* (UNOCHA) had de provincie een oppervlakte van 13.613 km².²⁷⁰ De laatste officiële en volledige volkstelling in Iran vond plaats in 2016.²⁷¹ Volgens informatie van het Statistisch Centrum van Iran was het bevolkingsaantal in 2016 ongeveer 13,3 miljoen.²⁷²

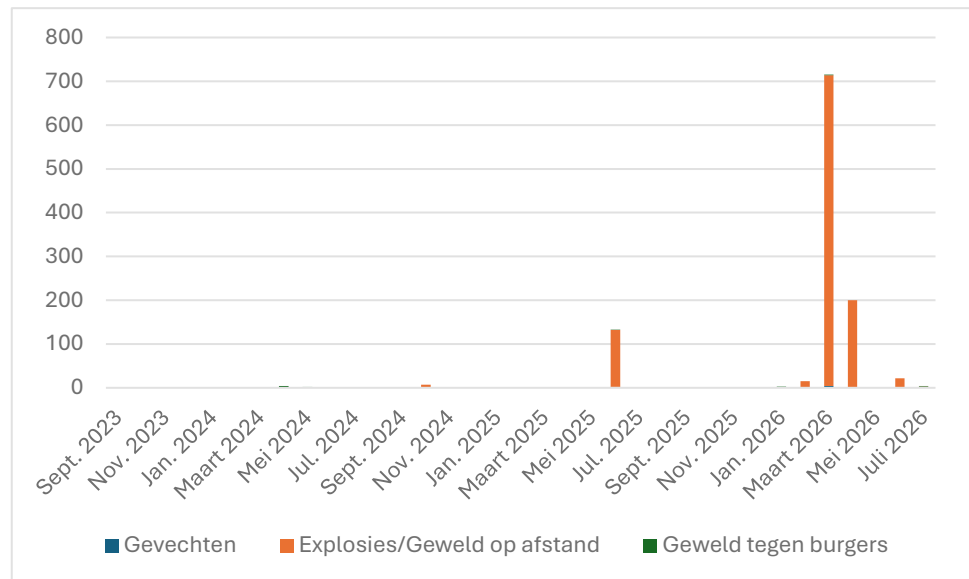
Tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026 registreerde ACLED 1.111 geweldsincidenten in Teheran. De meeste geweldsincidenten betroffen geweld vanuit de lucht. In 9 gevallen ging het om gevechten, in 1.087 gevallen om explosies/geweld op afstand en in 15 gevallen om geweld tegen burgers. De 1.087 gevallen van explosies/geweld op afstand omvatten 1.076 luchtaanvallen/droneaanvallen, 1 bomaanslag, 1 aanslag met geïmproviseerde explosieven en 9 raketaanvallen. Het maandelijkse aantal geweldsincidenten fluctueerde tussen 0 (mei 2026) en 715 (maart 2026). Bij de door ACLED geregistreerde geweldsincidenten was in de meeste gevallen het Israëlische leger betrokken. Onderstaande ACLED-gegevens lieten in de verslagperiode buiten de Twaalfdaagse Oorlog en de Iranoorlog weinig tot geen conflictgerelateerd geweld zien.²⁷³

²⁷⁰ UNOCHA, *Home; Datasets; Iran (Islamic Republic of); Subnational administrative boundaries*, 14 augustus 2026, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

²⁷¹ Iran Social Science Data Portal, *Census*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

²⁷² Iran Open Data, *Population by province and religion – Oct 2016*, 8 juni 2022.

²⁷³ ACLED, *Data Export Tool*, [url](#), geraadpleegd op 18 augustus 2026. Geselecteerde criteria: Date range: Custom date range. Date from: 01/09/2023. Date to: 31/07/2026. Event type: Explosions/Remote Violence; Battles; Violence against civilians. Country: Iran, Islamic Republic of. Admin1: Tehran.

Grafiek 4: Geweldsincidenten in de provincie Teheran tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026. Bron: ACLED.

1.2.14.2

Conflictgerelateerd geweld in Sistan-Baluchistan

Sistan-Baluchistan lag in het uiterste zuidoosten van Iran. Volgens UNOCHA had de provincie een oppervlakte van 178.018 km². Daarmee was het de grootste provincie van Iran.²⁷⁴ Volgens informatie van het Statistisch Centrum van Iran was het bevolkingsaantal in 2016 ongeveer 2,8 miljoen.²⁷⁵ Naar schatting twee derde van de inwoners was van Baluchi-afkomst.²⁷⁶ De provincie grensde aan Pakistan en Afghanistan waar ook Baluchi's woonden. Sistan-Baluchistan gold als een van de armste provincies van Iran.²⁷⁷

Tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026 registreerde ACLED 408 geweldsincidenten in Sistan-Baluchistan. De meeste geweldsincidenten betroffen gevechten. In 150 gevallen ging het om gevechten, in 165 gevallen om explosies/geweld op afstand en in 93 gevallen om geweld tegen burgers. Het maandelijkse aantal geweldsincidenten fluctueerde tussen 2 (oktober 2023) en 58 (maart 2026). Bij de door ACLED geregistreerde geweldsincidenten waren in veel gevallen *Ansar al-Furqan* ('Helpers van het Onderscheid'), *Jaish al-Adl* ('Leger van Rechtvaardigheid'), Iraanse veiligheidstroepen, het Amerikaanse leger en ongeïdentificeerde gewapende groepen betrokken. Onderstaande ACLED-gegevens lieten in de verslagperiode buiten de Iranoorlog relatief lage aantallen geregistreerde geweldsincidenten in Sistan-Baluchistan zien. Er was geen duidelijke trend zichtbaar.²⁷⁸

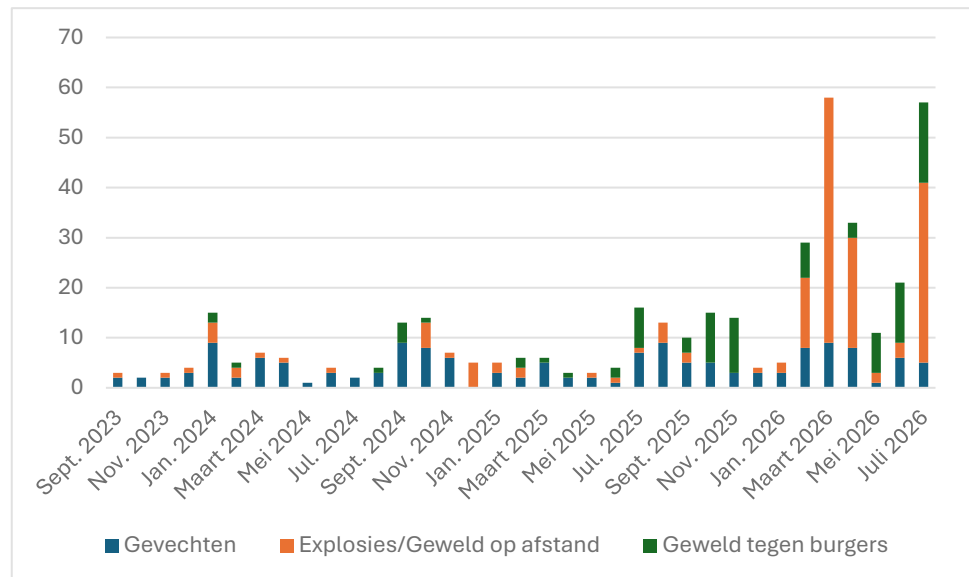
²⁷⁴ UNOCHA, *Home; Datasets; Iran (Islamic Republic of); Subnational administrative boundaries*, url, geraadpleegd op 19 augustus 2026.

²⁷⁵ Iran Open Data, *Population by province and religion – Oct 2016*, 8 juni 2022.

²⁷⁶ ICG, *Grievance and flawed governance in Iran's Baluchistan*, 19 augustus 2025.

²⁷⁷ Iran International, *Iranian Baluch activist killed amid ongoing tensions*, 16 maart 2024; EUAA, *Major political, security, and humanitarian developments*, 7 oktober 2024, p. 5; vertrouwelijke bron, mei 2026.

²⁷⁸ ACLED, *Data Export Tool*, url, geraadpleegd op 18 augustus 2026. Geselecteerde criteria: Date range: Custom date range. Date from: 01/09/2023. Date to: 31/07/2026. Event type: Explosions/Remote Violence; Battles; Violence against civilians. Country: Iran, Islamic Republic of. Admin1: Sistan and Baluchistan.

Grafiek 5: Geweldsincidenten in de provincie Sistan-Baluchistan tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026. Bron: ACLED.

Zoals volgt uit grafiek 5 was Sistan-Baluchistan een onrustige provincie. In vergelijking met andere provincies vonden daar meer gewapende confrontaties plaats tussen leden van drugsbendes, militanten, burgers en veiligheidspersoneel, waarbij ook doden en gewonden vielen.²⁷⁹ In het grensgebied met Pakistan en Afghanistan waren veel Baluchi's vanwege de armoedige leefomstandigheden betrokken bij de smokkel van onder meer mensen, drugs, wapens en brandstof.²⁸⁰ Bij confrontaties tussen Iraans veiligheidspersoneel en brandstofsokkelaars (*sokhtbars*) vielen soms doden en gewonden.²⁸¹ Volgens HRANA kwamen er in 1404 (maart 2025 tot maart 2026) minstens dertien sokhtbars om het leven, omdat het Iraanse veiligheidspersoneel met scherp op hen schoot.²⁸²

In Sistan-Baluchistan waren meerdere militante groepen actief, zoals Ansar al-Furqan en Jaish al-Adl.²⁸³ Ansar al-Furqan was in 2013 ontstaan. Deze groep had een salafistische signatuur met Baluchi elementen.²⁸⁴ Zij voerde in de verslagperiode aanvallen uit op veiligheidstroepen in de provincies Sistan-Baluchistan en Kerman.²⁸⁵ Jaish al-Adl was in 2012 ontstaan.²⁸⁶ Het had eveneens een salafistische signatuur, maar met een sterkere Baluchi-separatistische

²⁷⁹ HRANA, *Two civilians fatally shot by military forces in Sistan and Baluchestan province*, 17 november 2023; Al Jazeera, *Eleven security personnel killed in Iran police station attack*, 15 december 2023; VOA, *3 police officers killed in attacks in southeastern Iran*, 30 september 2024; Al Jazeera, *Expected, yet stressful. How Iranians reacted to Israel's attack*, 26 oktober 2024; Iran International, *Security forces clash with armed group in Iran's restive Southeast*, 25 februari 2025; Iran International, *Four killed in clash between police and Jaish al-Adl gunmen in southeastern Iran*, 10 augustus 2025; Iran International, *Three IRGC members killed in southeast Iran border attack*, 10 december 2025; BBC Monitoring, *Iran says officer, civilian killed in attack in restive south-east*, 31 maart 2026; BBC Monitoring, *Two Iranian security officers killed in armed attack in restive south-east*, 4 april 2026; BBC Monitoring, *Three police officers killed in 'terrorist attack' in south-eastern Iran*, 16 april 2026; BBC Monitoring, *Police officer killed, three injured in armed attack in south-eastern Iran*, 29 april 2026; BBC Monitoring, *Iran's IRGC foils armed attack in south-eastern province*, 29 april 2026; BBC Monitoring, *Iran police kill gunmen in restive province*, 29 april 2026; BBC Monitoring, *Iran says two killed, eight detained in south-east security operations*, 13 augustus 2026.

²⁸⁰ BBC Monitoring, *Iran says six 'terrorists' killed in border clash in eastern regions*, 6 juni 2026.

²⁸¹ HRANA, *Fatal shooting: Military fires on fuel carriers in Sistan and Baluchestan*, 22 maart 2024.

²⁸² HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026.

²⁸³ BBC Monitoring, *Briefing: Iran-based jihadist group calls for focus on Baloch struggle, not war*, 13 april 2026; BBC Monitoring, *Three police officers killed in 'terrorist attack' in south-eastern Iran*, 16 april 2026.

²⁸⁴ Jamestown, *A post-mortem profile of Abu Hafs al-Balochi, leader of Ansar al-Furqan in Iranian Balochistan*, 31 mei 2015.

²⁸⁵ Iran International, *Sunni jihadist group claims suicide bombing attack in southern Iran*, 29 december 2024; ISW, *Ansar al Furqan attacks in Southeastern Iran in 2025*, 17 december 2025.

²⁸⁶ The Iran Primer, *Profiles: Iranian opposition groups*, 2 juli 2020.

component. Deze groep voerde eveneens aanvallen uit op veiligheidstroepen.²⁸⁷ Iran beschouwde deze groepen als terroristische organisaties.²⁸⁸ Bij gewapende confrontaties tussen veiligheidstroepen en deze groepen vielen doden en gewonden.²⁸⁹

Op 16 januari 2024 voerde de IRGC luchtaanvallen uit op twee vermeende bases van Jaish al-Adl in de Pakistaanse provincie Balochistan.²⁹⁰ Jaish al-Adl verklaarde op 10 december 2025 op *Telegram* dat zij, samen met een aantal andere gewapende groepen en Baluchi-strijders uit de provincie Sistan-Baluchistan, zou opgaan in het Volksverzetsfront (*Jabh-e Mobarizin-e Mardomi*, JMM).²⁹¹ Begin 2026 eiste de JMM de verantwoordelijkheid op voor enkele aanslagen en aanvallen op veiligheidstroepen in Sistan-Baluchistan.²⁹²

1.2.14.3

Conflictgerelateerd geweld in Khuzestan

Khuzestan lag in het westen van Iran tegen de grens met Irak. Volgens UNOCHA had de provincie een oppervlakte van 63.068 km².²⁹³ Volgens informatie van het Statistisch Centrum van Iran was het bevolkingsaantal in 2016 ongeveer 4,7 miljoen.²⁹⁴ In het westelijk deel van de provincie woonden voornamelijk Arabieren. De provincie had onder meer te kampen met luchtvervuiling door hoge concentraties fijnstof en industriële uitstoot.²⁹⁵ Ook had de provincie te kampen met chronische waterschaarste, waarbij sprake was van irrigatieproblemen en een gebrek aan schoon drinkwater.²⁹⁶

Tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026 registreerde ACLED 310 geweldsincidenten in Khuzestan. De meeste geweldsincidenten betroffen geweld vanuit de lucht. In 7 gevallen ging het om gevechten, in 295 gevallen om explosies/geweld op afstand en in 8 gevallen om geweld tegen burgers. De 295 gevallen van explosies/geweld op afstand omvatten 292 luchtaanvallen/droneaanvallen, 1 raketaanval, 1 aanval met een projectiel en 1 incident tijdens een test van een luchtverdedigingssysteem. Het maandelijkse aantal geweldsincidenten fluctueerde tussen 0 (januari 2026) en 130 (maart 2026). Bij de door ACLED geregistreerde geweldsincidenten waren in veel gevallen het Israëliëse leger en het Amerikaanse leger betrokken. Onderstaande ACLED-gegevens lieten in de verslagperiode buiten de Twaalfdaagse Oorlog en de Iranoorlog weinig tot geen conflictgerelateerd geweld zien.²⁹⁷

²⁸⁷ Iran International, *Iran militant group Jaish al-Adl announces new strategy as attacks continue*, 12 december 2025; RFE/RL, *Separatist group Jaish Al-Adl rebrands as wider Iranian opposition*, 12 december 2025.

²⁸⁸ Iran International, *Sunni jihadist group claims suicide bombing attack in southern Iran*, 29 december 2024; BBC Monitoring, *Iran's IRGC says officer freed from militant group's captivity*, 17 april 2026.

²⁸⁹ The New Arab, *Iran says one arrested after suicide blast kills officer*, 29 december 2024; BBC Monitoring, *Iran security forces clash with 'terrorist team' in Sistan-Baluchistan*, 22 april 2026.

²⁹⁰ Press TV, *Positions of Pakistan-based Jaish al-Adl terror group struck by missiles, drones*, 17 januari 2024; Iran International, *Sunni militants continue to create tension between Iran, Pakistan*, 21 januari 2024.

²⁹¹ Iran International, *Iran militant group Jaish al-Adl announces new strategy as attacks continue*, 12 december 2025.

²⁹² Times of Islamabad, *Powerful bomb explosion in Iran targets military convoy in Sistan-Baluchistan*, 12 februari 2026.

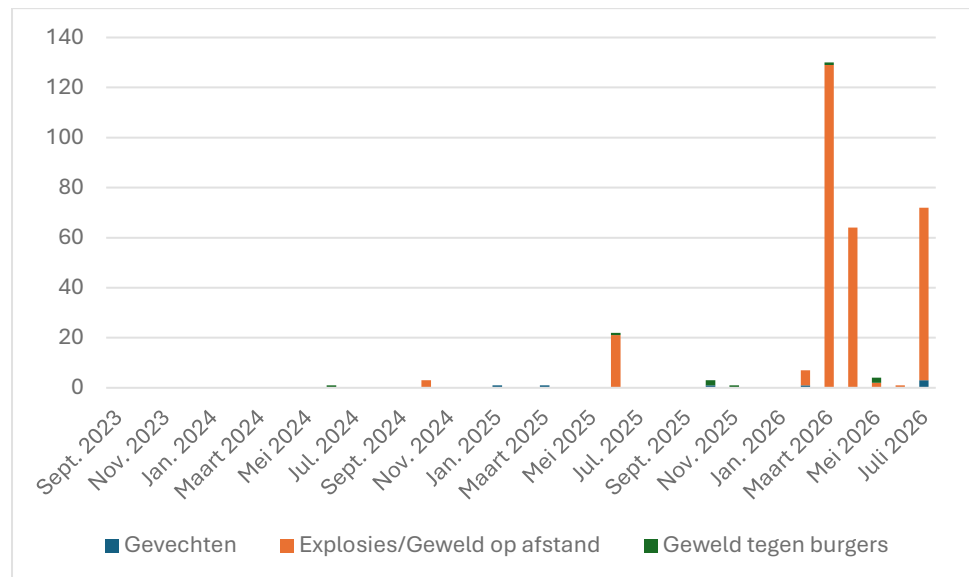
²⁹³ UNOCHA, *Home; Datasets; Iran (Islamic Republic of); Subnational administrative boundaries*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

²⁹⁴ Iran Open Data, *Population by province and religion – Oct 2016*, 8 juni 2022.

²⁹⁵ The Guardian, *Poison in the haze: documenting life under Ahvaz's oppressive orange skies*, 6 januari 2023.

²⁹⁶ Iran International, *Energy-rich southern provinces top Iran's misery index, official data shows*, 17 juli 2025; IranWire, *Iran water official blames residents as 20,000 palm trees burn in Khuzestan*, 24 juli 2025; Iran International, *Iran's only navigable river at risk of drought, experts warn*, 21 augustus 2025; IranWire, *Extreme heat, power outages cripple Iran's Khuzestan province*, 21 augustus 2025.

²⁹⁷ ACLED, *Data Export Tool*, [url](#), geraadpleegd op 18 augustus 2026. Geselecteerde criteria: Date range: Custom date range. Date from: 01/09/2023. Date to: 31/07/2026. Event type: Explosions/Remote Violence; Battles; Violence against civilians. Country: Iran, Islamic Republic of. Admin1: Khuzestan.

Grafiek 6: Geweldsincidenten in de provincie Khuzestan tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026. Bron: ACLED.

Er bestonden enkele Arabische oppositiegroepen die streefden naar meer autonomie of onafhankelijkheid voor het gebied dat zij Al-Ahwaz noemden. Dit gebied omvatte ook grotendeels de provincie Khuzestan. De bekendste Arabische oppositiegroep was de Arabische Strijdbeweging voor de Bevrijding van Ahwaz (*Arab Struggle Movement for the Liberation of Ahwaz*, ASMLA). Deze groep was in 1999 opgericht. De politieke takken van deze organisatie opereerden vanuit het buitenland. Het ASMLA-embleem bestond uit een weergave van Al-Ahwaz met daaronder, vanuit het perspectief van de ASMLA, de Arabische Golf.²⁹⁸ Het was niet bekend in hoeverre deze en andere Arabische oppositiegroepen in de verslagperiode actief waren in Khuzestan.²⁹⁹

1.2.14.4

Conflictgerelateerd geweld in Kermanshah

Kermanshah lag in het westen van Iran tegen de grens met Irak. Volgens UNOCHA had de provincie een oppervlakte van 24.947 km².³⁰⁰ Volgens informatie van het Statistisch Centrum van Iran was het bevolkingsaantal in 2016 ongeveer 2 miljoen.³⁰¹ Kermanshah stond bekend als een Koerdische provincie.³⁰²

Tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026 registreerde ACLED 140 geweldsincidenten in Kermanshah. De meeste geweldsincidenten betroffen geweld vanuit de lucht. In 2 gevallen ging het om gevechten, in 135 gevallen om explosies/geweld op afstand en in 3 gevallen om geweld tegen burgers. De 135 gevallen van explosies/geweld op afstand omvatten 133 luchtaanvallen/droneaanvallen, 1 incident met ontplofbare oorlogsresten en 1 raketaanval. Het maandelijkse aantal geweldsincidenten fluctueerde tussen 0 (januari 2026) en 81 (maart 2026). Bij de door ACLED geregistreerde geweldsincidenten was in de meeste gevallen het Israëlische leger betrokken.

²⁹⁸ The Arab Struggle Movement for the Liberation of Al-Ahwaz, *About us*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

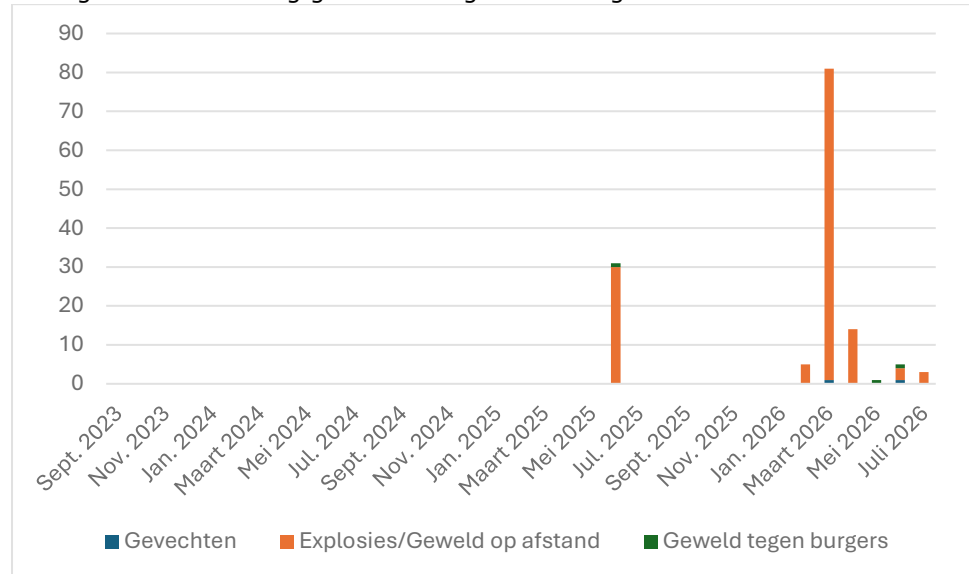
²⁹⁹ Vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

³⁰⁰ UNOCHA, *Home; Datasets; Iran (Islamic Republic of); Subnational administrative boundaries*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

³⁰¹ Iran Open Data, *Population by province and religion – Oct 2016*, 8 juni 2022.

³⁰² Clingendael, *The Kurdish struggle in Iran: Power dynamics and the quest for autonomy*, 3 juli 2024.

Onderstaande ACLED-gegevens lieten in de verslagperiode buiten de Twaalfdaagse Oorlog en de Iranoorlog geen conflictgerelateerd geweld zien.³⁰³

Grafiek 7: Geweldsincidenten in de provincie Kermanshah tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026. Bron: ACLED.

Vanwege de slechte economische situatie, armoede en de hoge werkloosheid in de westelijke grensprovincies waren duizenden Koerden betrokken bij het smokkelen van goederen, zoals sigaretten, alcohol en elektronica, van en naar het noorden van Irak en naar Turkije.³⁰⁴ In de verslagperiode kwamen meerdere Koerdische dragers (*kolbars*) en handelaren die deelnamen aan het (illegale) handelsverkeer tussen de Koerdische regio's van Iran, Irak en Turkije om het leven. De meeste slachtoffers vielen in de provincie Koerdistan, met name in de grensregio rond Baneh, en in de provincie Kermanshah, met name in de grensregio rond Paveh.³⁰⁵ Volgens de in Frankrijk gevestigde mensenrechtenorganisatie *Kurdistan Human Rights Network* (KHRN) kwamen in 1403 (maart 2024 tot maart 2025) minstens 39 kolbars om het leven, onder wie 27 die door Iraans veiligheidspersoneel werden doodgeschoten en 2 die naar beneden vielen of in rivieren verdronken, terwijl zij werden achtervolgd door dit veiligheidspersoneel. Minstens 110 kolbars raakten gewond, onder wie 98 als gevolg van schotwonden of mishandeling door veiligheidspersoneel.³⁰⁶ Volgens HRANA werden in 1404 (maart 2025 tot maart 2026) minstens 15 kolbars door Iraans veiligheidspersoneel doodgeschoten.³⁰⁷

1.2.14.5 Conflictgerelateerd geweld in Koerdistan

Koerdistan lag in het noordwesten van Iran tegen de grens met Irak. Volgens UNOCHA had de provincie een oppervlakte van 29.052 km².³⁰⁸ Volgens informatie

³⁰³ ACLED, *Data Export Tool*, url, geraadpleegd op 18 augustus 2026. Geselecteerde criteria: Date range: Custom date range. Date from: 01/09/2023. Date to: 31/07/2026. Event type: Explosions/Remote Violence; Battles; Violence against civilians. Country: Iran, Islamic Republic of. Admin1: Kermanshah.

³⁰⁴ GI-TOC, *Global Organized Crime Index: Iran*, 2025, p. 8; KHRN, *Annual report – 1403*, 24 april 2025, url; UK Home Office, *Country policy and information note. Iran: Smugglers*, september 2025, p. 7.

³⁰⁵ Iran International, *Iran govt's deadly crackdown on cross-border porters persists*, 20 april 2024; Hengaw, *Hengaw's statistical report: 339 Kurdish kolbars killed or injured in Iran borders in 2024*, 21 januari 2025; Hengaw, *Qasr-e Shirin: Kurdish kolbar killed by direct fire from IRGC border forces*, 1 maart 2025; Hengaw, *Kurdish kolbar Sina Rostampour killed by border guards in Baneh borders*, 21 maart 2025; Hengaw, *Government forces open fire at Baneh border, killing one Kurdish trader and injuring another*, 25 oktober 2025; HRANA, *Monthly report – March 2026: Human rights situation in Iran*, 1 april 2026.

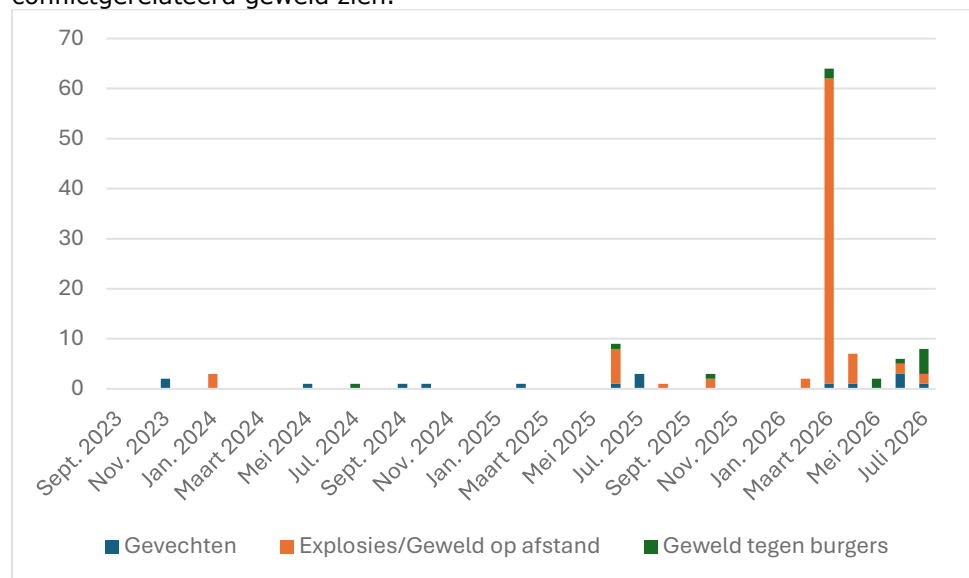
³⁰⁶ KHRN, *Annual report – 1403*, 24 april 2025, url.

³⁰⁷ HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026.

³⁰⁸ UNOCHA, *Home; Datasets; Iran (Islamic Republic of); Subnational administrative boundaries*, url, geraadpleegd op 19 augustus 2026.

van het Statistisch Centrum van Iran was het bevolkingsaantal in 2016 ongeveer 1,6 miljoen.³⁰⁹

Tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026 registreerde ACLED 115 geweldsincidenten in Koerdistan. De meeste geweldsincidenten betroffen geweld vanuit de lucht. In 16 gevallen ging het om gevechten, in 86 gevallen om explosies/geweld op afstand en in 13 gevallen om geweld tegen burgers. De 86 gevallen van explosies/geweld op afstand omvatten 78 luchtaanvallen/droneaanvallen, 1 aanval met handgranaten, 2 landmijnontploffingen, 3 artilleriebeschietingen en 2 raketaanvallen. Het maandelijkse aantal geweldsincidenten fluctueerde tussen 0 (januari 2026) en 64 (maart 2026). Bij de door ACLED geregistreerde geweldsincidenten waren in veel gevallen het Israëlische leger en de IRGC betrokken. Onderstaande ACLED-gegevens lieten in de verslagperiode buiten de Iranoorlog weinig tot geen conflictgerelateerd geweld zien.³¹⁰

Grafiek 8: Geweldsincidenten in de provincie Koerdistan tussen 1 september 2023 en 31 juli 2026. Bron: ACLED.

In het Koerdische deel van Noord-Irak (*Koerdistan Regio Irak*, KRI) waren enkele Iraans-Koerdische oppositiegroepen aanwezig. De Iraanse autoriteiten beschouwden deze groepen als terroristische organisaties.³¹¹ Deze groepen hadden in de KRI kampen met lichtbepapende Koerdische strijders (*peshmerga*).³¹² De IRGC voerde meerdere luchtaanvallen uit op deze kampen in de KRI.³¹³ In de Koerdische regio

³⁰⁹ Iran Open Data, *Population by province and religion – Oct 2016*, 8 juni 2022.

³¹⁰ ACLED, *Data Export Tool*, url, geraadpleegd op 18 augustus 2026. Geselecteerde criteria: Date range: Custom date range. Date from: 01/09/2023. Date to: 31/07/2026. Event type: Explosions/Remote Violence; Battles; Violence against civilians. Country: Iran, Islamic Republic of. Admin1: Kurdistan.

³¹¹ Al Majalla, *Iran's biggest fear: An independent Kurdistan*, 30 december 2022; Süddeutsche Zeitung, *Krieger auf Abruf*, 12 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran judiciary says Interpol red notices issued for Kurdish 'terrorists'*, 29 juni 2026.

³¹² The New York Times, *Pro-American Kurdish forces are preparing possible Iran incursion*, 4 maart 2026; CNN, *CIA working to arm Kurdish forces to spark uprising in Iran, sources say*, 4 maart 2026; Die Welt, *„Dieser Krieg könnte uns um zehn Jahre zurückwerfen“*, 11 maart 2026; The Independent, *Exiled Iranian Kurds in Iraq say they will return only if Iran's theocracy falls*, 20 maart 2026.

³¹³ BBC Monitoring, *Briefing: Iran's IRGC announces attacks on Iraqi Kurdistan*, 3 maart 2026; Süddeutsche Zeitung, *Krieger auf Abruf*, 12 maart 2026; France 24, *Irak: que sait-on de la mobilisation des factions kurdes contre le régime iranien?*, 5 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran's IRGC claims deadly drone strike on Kurdish opposition in Iraq*, 18 april 2026; KHRN, *IRGC attacks kill three PDKI members in Iraqi Kurdistan*, 20 april 2026; Hengaw, *Despite ceasefire, IRGC launches 18 attacks on Kurdistan parties' camps, leaving 4 dead and 9 injured*, 24 april 2026; IranWire, *IRGC attack targets Kurdish party bases in Iraq*, 3 juni 2026; Reuters, *Explosive drone targets Iranian Kurdish opposition camp north of Iraq's Erbil, security sources say*, 27 juni 2026; Al Jazeera, *Iranian Kurdish parties in Iraq face a delicate balance amid Iran attacks*, 1 augustus 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

van Iran vonden in de verslagperiode enkele gewapende confrontaties plaats tussen Iraans veiligheidspersoneel en leden van Koerdische oppositiegroepen.³¹⁴ Tijdens de Iranoorlog kwamen deze groepen in de verhoogde aandacht van de autoriteiten te staan toen bekend werd dat de VS van plan waren geweest om hen te bewapenen om een volksopstand in Iran aan te wakkeren.³¹⁵

In een persconferentie op 22 februari 2026 verklaarden de Democratische Partij van Iraans Koerdistan (*Parti democratique du Kurdistan iranien*, PDKI, ook wel bekend als *Kurdistan Democratic Party of Iran*, KDPI), de Vrij Leven Partij van Koerdistan (*Party Jiyani Azadi Kurdistan*, PJAK), de Koerdistan Vrijheidspartij (Parti Azadi Kurdistan, PAK), de Organisatie van de Iraans-Koerdische Strijd (*Khabat*) en de Komala van de Arbeiders van Koerdistan (*Komala of the Toilers of Kurdistan*) dat zij toetraden tot de Coalitie van Politieke Krachten van Iraans-Koerdistan. Deze alliantie streefde naar de omverwerping van de Islamitische Republiek en naar een democratisch, seculier en federaal Iran.³¹⁶ Op 4 maart 2026 kondigde de Komala Partij van Iraans Koerdistan (in het Koerdisch: *Komalay Shoreshergi Zahmatkeshani Kurdistanî Iran*, KSZK) aan zich bij deze coalitie te willen aansluiten, waarmee het totaal aantal aangesloten organisaties op zes kwam.³¹⁷ Hieronder wordt nader ingegaan op deze Koerdische oppositiegroepen.

Een van de oudste was de KDPI.³¹⁸ Deze partij was opgericht in 1945 in Mahabad.³¹⁹ De partijleider was Mustafa Hijri. Naar verluidt sprak de Amerikaanse president Trump op 3 maart 2026 met hem.³²⁰ De KDPI had bases in de KRI.³²¹ Op 8 april 2026 berichtte Hengaw dat de faciliteiten van de KDPI in de KRI sinds het uitbreken van de oorlog op 28 februari 2026 93 keer waren aangevallen.³²² Bij deze aanvallen kwamen enkele leden van de KDPI om het leven.³²³ Naar verluidt kwam een voertuig met zes KDPI-strijders op 1 juli 2026 in een hinderlaag terecht van de IRGC in de buurt van Piranshahr in de provincie West-Azerbeidzjan.³²⁴

³¹⁴ KHRN, *IRGC besieges Kurdish village in Oshnavieh, at least one killed*, 11 juli 2024; The New Arab, *Senior Kurdish commander killed in clashes with IRGC in western Iranian province*, 20 september 2024; IranWire, *IRGC member killed in clash with Kurdish opposition group*, 24 oktober 2024; KHRN, *Whereabouts of two arrested Kurdish men still unknown after 10 days*, 7 november 2024; BBC Monitoring, *Two officers killed in attack on police checkpoint in western Iran*, 27 juni 2026; BBC Monitoring, *Two IRGC members killed in shooting attack in western Iran*, 30 juni 2026; BBC Monitoring, *Iran's IRGC says it dismantled 'separatist' cell near north-western border*, 30 juni 2026; BBC Monitoring, *Explainer: Khorî Hiwa – a new Kurdish group behind an armed attack in Iran*, 1 juli 2026; BBC Monitoring, *IRGC says it killed five Kurdish militants near Iran's north-western border*, 2 juli 2026.

³¹⁵ CNN, *CIA working to arm Kurdish forces to spark uprising in Iran, sources say*, 4 maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

³¹⁶ Die Welt, *„Das Regime steht am Rande des Zusammenbruchs“*, 13 maart 2026.

³¹⁷ Komala Party of Iranian Kurdistan, *Komala Party of Iranian Kurdistan officially joins the Kurdistan parties coalition*, 4 maart 2026; France 24, *Irak: que sait-on de la mobilisation des factions kurdes contre le régime iranien?*, 5 maart 2026.

³¹⁸ Trouw, *'Koerden worden gebruikt als kanonnenvlees en om chaos te creëren in Iran'*, 11 maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

³¹⁹ INNOV8, *Mapping of Kurdish groups and forces in Eastern Kurdistan*, 30 maart 2026.

³²⁰ The New York Times, *Pro-American Kurdish forces are preparing possible Iran incursion*, 4 maart 2026; CNN, *CIA working to arm Kurdish forces to spark uprising in Iran, sources say*, 4 maart 2026; Politico, *Meet the Kurdish guerrillas hoping America will support them blazing a path to Tehran*, 20 maart 2026; INNOV8, *Mapping of Kurdish groups and forces in Eastern Kurdistan*, 30 maart 2026.

³²¹ INNOV8, *Mapping of Kurdish groups and forces in Eastern Kurdistan*, 30 maart 2026.

³²² Hengaw, *At least 7,650 killed in 40 days of war, including 1,030 civilians – Hengaw's tenth report*, 8 april 2026.

³²³ KHRN, *IRGC attacks kill three PDKI members in Iraqi Kurdistan*, 20 april 2026.

³²⁴ KHRN, *Ten Kurdish fighters killed in clashes with IRGC*, 2 juli 2026; IranWire, *Several dead in IRGC-Kurdish faction battles in Piranshahr*, 2 juli 2026; Rudaw, *Five KDPI peshmerga killed in IRGC ambush in western Iran*, 2 juli 2026.

PJAK was opgericht in 2004.³²⁵ PJAK had ideologische banden met de Koerdische Arbeiderspartij (*Partiya Karkêren Kurdistan*, PKK).³²⁶ Na de ontbinding van de PKK in mei 2025 liet PJAK weten de wapens niet te zullen neerleggen.³²⁷ Iran, Turkije, de EU en de VS merkten PJAK aan als een terroristische organisatie. PJAK opereerde voornamelijk vanuit het Qandil-gebergte langs de grens van Irak en Iran.³²⁸ In de verslagperiode vonden naar verluidt enkele gewapende confrontaties plaats in de provincies Koerdistan en West-Azerbeidzjan tussen Iraanse veiligheidstroepen en PJAK.³²⁹

PAK was in 1991 opgericht in het Koerdische deel van Noord-Irak. Deze oppositiegroep stond onder leiding van Hussein Yazdanpanah.³³⁰ Op 8 april 2026 berichtte Hengaw dat de faciliteiten van de PAK in de KRI sinds het uitbreken van de oorlog op 28 februari 2026 25 keer waren aangevallen met in totaal 59 raketten en drones.³³¹

De Organisatie van de Strijd van Iraans Koerdistan (*Khabat*) was opgericht in 1980.³³² Een afsplitsing hiervan stond onder leiding van Baba Sheikh Hosseini.³³³ Deze groep had een kamp in de buurt van Erbil.³³⁴ Op 8 april 2026 berichtte Hengaw dat Khabat in de KRI sinds het uitbreken van de oorlog op 28 februari 2026 5 keer was aangevallen.³³⁵

Volgens de websites van verschillende Komala-facties was Komala ('Organisatie') opgericht in 1969 door Koerdische linkse studenten en intellectuelen.³³⁶ Nadien was Komala versplinterd.³³⁷ Een afsplitsing was de Komala van de Arbeiders van Koerdistan onder leiding van Reza Kaabi.³³⁸ Op 8 april 2026 berichtte Hengaw dat de faciliteiten van deze factie in de KRI sinds het uitbreken van de oorlog op 28 februari 2026 20 keer waren aangevallen.³³⁹ Volgens verschillende bronnen vonden op 19 september 2024 gevechten plaats tussen strijders van deze factie en de IRGC

³²⁵ Le Figaro, *Dans leurs tunnels, les «guérilleros» kurdes iraniens attendent leur heure*, 25 maart 2026; INNOV8, *Mapping of Kurdish groups and forces in Eastern Kurdistan*, 30 maart 2026.

³²⁶ Die Welt, *„Dieser Krieg könnte uns um zehn Jahre zurückwerfen“*, 11 maart 2026; Politico, *Meet the Kurdish guerrillas hoping America will support them blazing a path to Tehran*, 20 maart 2026; BBC Monitoring, *Iranian border guard dies from wounds after clash with PKK*, 14 juni 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

³²⁷ Daily Sabah, *Contradictions and strategic exhaustion behind PKK's dissolution*, 26 mei 2025; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³²⁸ Politico, *Meet the Kurdish guerrillas hoping America will support them blazing a path to Tehran*, 20 maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³²⁹ Washington Kurdish Institute, *Kurdistan's weekly brief*, 14 november 2023; KHRN, *IRGC besieges Kurdish village in Oshnavieh, at least one killed*, 11 juli 2024; IranWire, *IRGC member killed in clash with Kurdish opposition group*, 24 oktober 2024; KHRN, *Whereabouts of two arrested Kurdish men still unknown after 10 days*, 7 november 2024; ISW, *Iran update, January 10, 2026*, 10 januari 2026; BBC Monitoring, *Iran says intelligence agents 'inflicted heavy blows' on Kurdish group*, 6 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran police kill two members of 'hostile group' in shootout*, 30 mei 2026; BBC Monitoring, *Border guard killed in clash with dissident Kurdish group in western Iran*, 23 juni 2026; Hengaw, *Hengaw report on deadly armed clashes in multiple cities*, 30 juni 2026; KHRN, *Ten Kurdish fighters killed in clashes with IRGC*, 2 juli 2026; BBC Monitoring, *Iran police say four Kurdish militants killed near Iraqi border*, 27 juli 2026; BBC Monitoring, *Iranian soldier killed in clash with 'armed individuals' in north-west*, 2 augustus 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³³⁰ AP News, *Kurdish separatist group claims to have mounted 'armed operations' in Iran to defend protesters*, 16 januari 2026; INNOV8, *Mapping of Kurdish groups and forces in Eastern Kurdistan*, 30 maart 2026.

³³¹ Hengaw, *At least 7,650 killed in 40 days of war, including 1,030 civilians – Hengaw's tenth report*, 8 april 2026.

³³² Channel 8, *Khabat organization rejects claims of "Peshmerga" deployment in Iranian Kurdistan*, 5 maart 2026; Die Welt, *„Dieser Krieg könnte uns um zehn Jahre zurückwerfen“*, 11 maart 2026; INNOV8, *Mapping of Kurdish groups and forces in Eastern Kurdistan*, 30 maart 2026.

³³³ CBC News, *Iranian Kurdish fighters find themselves in the middle of U.S. war as they wait in Iraq*, 21 maart 2026; INNOV8, *Mapping of Kurdish groups and forces in Eastern Kurdistan*, 30 maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³³⁴ CBC News, *Iranian Kurdish fighters find themselves in the middle of U.S. war as they wait in Iraq*, 21 maart 2026.

³³⁵ Hengaw, *At least 7,650 killed in 40 days of war, including 1,030 civilians – Hengaw's tenth report*, 8 april 2026.

³³⁶ Komala, *Komala party of Iranian Kurdistan, an introduction*, 19 februari 2018; Komala Party of Kurdistan, *About*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

³³⁷ Rudaw, *Komala offshoots evacuate Sulaimani bases*, 10 mei 2025; vertrouwelijke bron, april 2026.

³³⁸ Politico, *Kurdish leader links potential Iran ground push to US-enforced no-fly zone*, 8 maart 2026; Die Welt, *„Dieser Krieg könnte uns um zehn Jahre zurückwerfen“*, 11 maart 2026; INNOV8, *Mapping of Kurdish groups and forces in Eastern Kurdistan*, 30 maart 2026.

³³⁹ Hengaw, *At least 7,650 killed in 40 days of war, including 1,030 civilians – Hengaw's tenth report*, 8 april 2026.

in de buurt van de stad Marivan in de provincie Koerdistan. Daarbij zou een commandant van deze factie zijn gesneuveld.³⁴⁰ Een andere factie was de Komala – Communistische Partij van Iran (*Komala – Communist Party of Iran*) onder leiding van Ibrahim Alizadeh.³⁴¹ Op 8 april 2026 berichtte Hengaw dat de faciliteiten van deze factie in de KRI sinds het uitbreken van de oorlog op 28 februari 2026 3 keer waren aangevallen.³⁴² Verder bestond de KSZK. Oorspronkelijk was dit een marxistisch-leninistische partij, maar later identificeerde deze partij zich als een sociaaldemocratische partij. De KSZK stond onder leiding van Abdullah Mohtadi.³⁴³ Op 8 april 2026 berichtte Hengaw dat de faciliteiten van KSZK in de KRI sinds het uitbreken van de oorlog op 28 februari 2026 21 keer waren aangevallen.³⁴⁴

³⁴⁰ Rudaw, *Komala commander killed in clash with Iranian forces*, 19 september 2024; KHRN, *Clash between Komala, IRGC in Marivan leaves one dead, fires spread*, 20 september 2024; IranWire, *IRGC clashes with Kurdish opposition: 4 Komala members killed*, 20 september 2024; The New Arab, *Senior Kurdish commander killed in clashes with IRGC in western Iranian province*, 20 september 2024; Komala Party of Kurdistan, *Memorial ceremony in honour of comrade Rebwar Karimian*, 28 september 2024.

³⁴¹ INNOV8, *Mapping of Kurdish groups and forces in Eastern Kurdistan*, 30 maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³⁴² Hengaw, *At least 7,650 killed in 40 days of war, including 1,030 civilians – Hengaw's tenth report*, 8 april 2026.

³⁴³ BBC Monitoring, *Briefing: Hardline media cast new Kurdish alliance as threat to Iran's unity*, 24 februari 2026; INNOV8, *Mapping of Kurdish groups and forces in Eastern Kurdistan*, 30 maart 2026.

³⁴⁴ Hengaw, *At least 7,650 killed in 40 days of war, including 1,030 civilians – Hengaw's tenth report*, 8 april 2026.

2 Bewegingsvrijheid

2.1 Binnenlandse reizen

2.1.1 Reizen binnen Iran

Iraniërs konden in principe vrij reizen binnen Iran.³⁴⁵ Sommige Iraniërs hadden als (aanvullende) straf een ballingschap binnen Iran. Daarbij was het de betrokkenen bijvoorbeeld gedurende de duur van de opgelegde ballingschap niet toegestaan om naar andere provincies te reizen of om terug te keren naar de oorspronkelijke woonplaatsen.³⁴⁶

2.1.2 Binnenlandse controleposten

Op verschillende plekken in het land waren controleposten van de politie en andere veiligheidstroepen.³⁴⁷ Er waren relatief veel controleposten in de noordwestelijke Koerdische regio en de zuidoostelijke provincie Sistan-Baluchistan. Deze regio's waren ook gemilitariseerd.³⁴⁸ Bij de controleposten voerden de veiligheidstroepen identiteitscontroles uit en controleerden zij soms de voertuigen, bijvoorbeeld op de aanwezigheid van alcohol en andere verboden waren. Volgens een bron controleerde de politie sinds de Vrouw, leven, vrijheid-protesten bij sommige voorbijgangers ook de inhoud van hun mobiele telefoons.³⁴⁹

Tijdens crisissituaties zetten de politie en andere veiligheidstroepen in en rond de steden controleposten op.³⁵⁰ Dat gebeurde zowel tijdens de Twaalfdaagse Oorlog als de Iranoorlog.³⁵¹ Zo verklaarde het hoofd van de Basij in juni 2025 dat de Basij ongeveer 3.000 controleposten had opgezet.³⁵² In juni 2025 haalde Reuters twee bronnen aan die stelden dat er controleposten werden opgezet in Koerdische gebieden waar mensen fysiek werden gefouilleerd en hun telefoons en documenten werden gecontroleerd.³⁵³

Verder verklaarde een politiewoordvoerder op 24 maart 2026 dat de politie sinds het begin van de oorlog 1.463 controleposten had opgezet.³⁵⁴ Op 31 maart 2026 berichtte de in New York gevestigde mensenrechtenorganisatie *Center for Human*

³⁴⁵ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

³⁴⁶ In verschillende gevallen kon een rechter een ballingschap binnen Iran opleggen. Zo kon iemand die volgens het Iraanse strafrecht het misdrijf *moharebeh* (vijandschap tegen God) had gepleegd worden bestraft met verbanning; Article18, *Arbitrarily detained pastor released from prison but faces flogging and exile*, 1 maart 2023; OMCT, *Tab'eed: internal exile as a punishment for human rights defenders and minorities in Iran*, 11 november 2024, p. 7; Iran Press Watch, *The exile sentence of Ardeshtir Fanaeian, a Baha'i citizen, was carried out*, 28 augustus 2025; Hengaw, *Kerman court sentences Baha'i adherent Shahram Fallah to 13 years in prison and one year of exile*, 24 oktober 2025; vertrouwelijke bron, mei 2026.

³⁴⁷ BBC, *Iran taking steps to prevent anti-establishment protests, Tehran residents tell BBC*, 16 maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³⁴⁸ Reuters, *Iran turns to internal crackdown in wake of 12-day war*, 26 juni 2025; IranWire, *Iran expands checkpoints in Kurdish provinces after ceasefire*, 2 juli 2025; Hengaw, *Hengaw documents widespread militarization and use of live fire by Iranian forces in Urmia*, 9 oktober 2025; Press TV, *Three policemen killed while confronting terrorists at checkpoint in southeast Iran*, 16 december 2025; Iran International, *Two armed attacks hit Iranian forces in restive southeast*, 16 december 2025; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³⁴⁹ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

³⁵⁰ Iran International, *IRGC sets up checkpoints in multiple Iranian cities*, 14 juni 2025; IranWire, *Iran's Basij increases security, sets up more checkpoints*, 16 juni 2025; IranWire, *Iran detains dissidents, shuts internet as war escalates*, 23 juni 2025; CHRI, *Iran forcibly deports nearly 600,000 Afghan migrants amid post-war crackdown*, 9 juli 2025; The Guardian, *A veneer of normality has returned to Tehran, but fears for the future are rife*, 5 mei 2026.

³⁵¹ Reuters, *Iran turns to internal crackdown in wake of 12-day war*, 26 juni 2025; MRGI, *Azerbaijani Turks (Azeris) in Iran*, januari 2026; Iran International, *Mass arrests, intensifying crackdown sweep Iran amid attacks*, 14 maart 2026; Iran International, *Strikes hit Tehran safe houses as checkpoints spread nationwide*, 23 maart 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

³⁵² UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 31.

³⁵³ Reuters, *Iran turns to internal crackdown in wake of 12-day war*, 26 juni 2025.

³⁵⁴ BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports more arrests of 'traitors' on day 25 of war*, 24 maart 2026.

Rights in Iran (CHRI) dat de autoriteiten in meerdere steden in Iran controleposten hadden opgezet en agressieve, onwettige telefooncontroles uitvoerden.³⁵⁵

Om te voorkomen dat zij geraakt zouden worden door luchtaanvallen, zetten de veiligheidstroepen tijdens de Iranoorlog hun posten deels op onder bruggen en verkeerstunnels. Daar voerden veiligheidstroepen identiteitscontroles uit. Ook vonden daar doorzoeken van voertuigen plaats. Verder moesten sommige voorbijgangers hun mobiele telefoons ontgrendelen, zodat de veiligheidstroepen de belgeschiedenis, berichten, foto's en video's konden controleren.³⁵⁶ Volgens een bericht van de nieuwswebsite *IranWire* van 13 maart 2026 zochten de veiligheidstroepen naar foto's of video's van de schade die door de luchtaanvallen was veroorzaakt.³⁵⁷ Als bijvoorbeeld bleek dat er contact was geweest met buitenlandse media, kon dit leiden tot een aanhouding.³⁵⁸ Het kon ook leiden tot een aanhouding als mensen weigerden om hun mobiele telefoons te overhandigen.³⁵⁹ Volgens een bron waren de controles overdag minder streng dan 's nachts.³⁶⁰ Er waren enkele berichten waaruit volgt dat er tegen het einde van de verslagperiode in meerdere steden controleposten aanwezig waren.³⁶¹

2.1.3 *Documenten voor een binnenlandse vlucht*

Voor het maken van een binnenlandse vlucht was naast een vliegticket een geldig identiteitsbewijs nodig. Iraniërs konden voor binnenlandse vluchten gebruik maken van hun nationale identiteitskaart (zie paragraaf 3.1.2).³⁶²

2.1.4 *Controles bij een binnenlandse vlucht*

Volgens een bron vonden bij binnenlandse vluchten dezelfde controles plaats als bij internationale vluchten.³⁶³ Volgens verschillende bronnen bestonden de controles bij binnenlandse vluchten uit het scannen van de bagage en fouilleren bij de ingang van de luchthavens. Daarbij werden mannen en vrouwen bij het fouilleren van elkaar gescheiden. Na het oppakken van de bagage van de band van het scanapparaat, het inchecken van de ruimbagage en het ophalen van de instapkaart vonden een identiteitscontrole en een controle van de handbagage plaats.³⁶⁴

Volgens een bron vonden bij personen die een binnenlandse vlucht maakten geen aanvullende controles plaats, tenzij zij door de politie als voortvluchtig waren gesignaleerd of wanneer er een gerechtelijk bevel tot aanhouding was uitgevaardigd en de politie of veiligheidsdienst actief was verzocht een specifiek persoon aan te houden.³⁶⁵

³⁵⁵ CHRI, *At least 1,500 arrested in Iran as state intensifies domestic crackdown*, 31 maart 2026.

³⁵⁶ HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; The New York Times, *Iran's Revolutionary Guards: The spine of a militarized state*, 8 maart 2026; BBC Monitoring, *Israeli drone strikes kill 'security personnel' at Tehran checkpoints*, 11 maart 2026; Iran International, *Checkpoint attacks open new front in Iran war*, 12 maart 2026; Iran International, *Israel uses new AI drone swarms to target Iran's security forces*, 12 maart 2026; Iran International, *Mass arrests, intensifying crackdown sweep Iran amid attacks*, 14 maart 2026; BBC, *Iran taking steps to prevent anti-establishment protests, Tehran residents tell BBC*, 16 maart 2026; The Independent, *Iran's feared Basij remains strong despite Israeli airstrikes*, 20 maart 2026; De Standaard, *"Ik ben niet meer de persoon van voor de oorlog. Zoveel hoop koester ik niet meer"*, 18 april 2026; Die Welt, *Seltener Einblick in das Leben in einem abgeschotteten Land*, 28 april 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

³⁵⁷ IranWire, *Four citizens arrested in Iran for sending images to Iran International*, 13 maart 2026.

³⁵⁸ De Volkskrant, *Regime Teheran laat zich van zijn hardste kant zien*, 12 maart 2026; Iran International, *Mass arrests, intensifying crackdown sweep Iran amid attacks*, 14 maart 2026.

³⁵⁹ Hengaw, *IRGC torture death justified under pretext of foreign threat: Kurdish man Fouad Alikhani killed in Kermanshah*, 28 juni 2025.

³⁶⁰ Vertrouwelijke bron, april 2026.

³⁶¹ Iran International, *IRGC says patrols and checkpoints to continue in Tehran*, 18 juni 2026; Iran International, *Second security official killed in southeast Iran within hours*, 30 juli 2026; BBC Monitoring, *Two police officers killed in separate attacks in Iran's restive south-east*, 30 juli 2026.

³⁶² Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

³⁶³ Vertrouwelijke bron, juli 2026.

³⁶⁴ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

³⁶⁵ Vertrouwelijke bron, april 2026.

2.2 Buitenlandse reizen

Om legaal uit Iran te kunnen vertrekken was een geldig paspoort nodig. Ook moesten Iraniërs in de vertrekhal van het vliegveld leges betalen.³⁶⁶

2.2.1 Uitreisvergunning

Sommige groepen hadden behalve een paspoort ook een aparte uitreisvergunning nodig om Iran legaal te kunnen verlaten. Daarbij kon het gaan om dienstplichtigen (zie paragraaf 2.2.1.1), studenten (zie paragraaf 2.2.1.2) en wetenschappers op gevoelige onderzoeksterreinen (zie paragraaf 2.2.1.5).³⁶⁷

2.2.1.1 Dienstplichtigen

In Iran kwamen mannen in de dienstplichtige leeftijd die hun militaire dienstplicht niet hadden vervuld en geen vrijstelling hadden, over het algemeen niet in aanmerking voor een paspoort.³⁶⁸ In enkele gevallen konden zij met schriftelijke toestemming van de dienstplichtafdeling een paspoort met een beperkte geldigheidsduur krijgen.³⁶⁹ Dat kon bijvoorbeeld wanneer zij een bedevaart naar Irak wilden maken in het kader van *Arba'een* of naar Saoedi-Arabië in het kader van de hadj of een *umrah*.³⁷⁰

2.2.1.2 Studenten

Studenten met een tijdelijke vrijstelling voor militaire dienst in verband met studie die enige tijd in het buitenland wilden studeren, konden eveneens een paspoort met een beperkte geldigheidsduur krijgen.³⁷¹ Voordat zij op reis gingen, moesten zij een borgsom betalen.³⁷² Volgens een bron moesten zij daarbij soms de eigendomsakte van een woning als onderpand geven.³⁷³

2.2.1.3 Dienstplichtigen in de diaspora

Een dienstplichtige die minstens drie jaar legaal buiten Iran had verbleven en die in zijn Iraanse paspoort bij het vakje 'land van verblijf' in het paspoort een ander land dan Iran vermeld had staan, kon maximaal twee keer per jaar voor de duur van maximaal negentig dagen een bezoek brengen aan Iran zonder dat hij meteen het leger in moest vanwege de dienstplicht. Als hij vervolgens zonder toestemming langer dan negentig dagen in Iran verbleef, kreeg hij een uitreisverbod en moest hij in principe eerst zijn militaire dienst vervullen alvorens hij Iran weer mocht verlaten.³⁷⁴

2.2.1.4 Ambtenaren

Ambtenaren konden in principe vrij naar het buitenland reizen. Zij konden voor hun reis gebruikmaken van hun eigen paspoort, een diplomatiek paspoort of een dienstpaspoot.³⁷⁵

³⁶⁶ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 40; Kayhan, *Iran imposes new departure tax to develop airports*, 9 september 2024; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

³⁶⁷ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 40.

³⁶⁸ EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, p. 20; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³⁶⁹ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

³⁷⁰ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

³⁷¹ Vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

³⁷² DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 40; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³⁷³ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

³⁷⁴ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 32; LegalClarity, *Iran mandatory military service: Rules, exemptions, and penalties*, 11 mei 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

³⁷⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Iran*, mei 2022, p. 16; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

- 2.2.1.5 Wetenschappers op gevoelige onderzoeksterreinen
Volgens een bron mochten sommige groepen mensen niet zomaar naar het buitenland reizen, zoals nucleaire wetenschappers. Het was deze bron niet bekend welke groepen precies een uitreisvergunning nodig hadden en welke eisen daarbij golden.³⁷⁶
- 2.2.2 *Uitreisverboden*
In sommige situaties gold een uitreisverbod. Daarbij kon een onderscheid worden gemaakt tussen een uitreisverbod ten tijde van de arrestatie, bedoeld als voorlopige procesmaatregel om de persoon in kwestie beschikbaar te houden tot de tenuitvoerlegging van het vonnis, en een uitreisverbod dat een rechtbank als aanvullende straf kon opleggen naast een hoofdstraf zoals een gevangenisstraf, geldboete of lijfstraf. In het eerste geval verviel het uitreisverbod nadat de vrijheidsstraf was uitgezeten en de veroordeelde was vrijgelaten. In het tweede geval werd het verbod, omdat het expliciet in het rechterlijk vonnis was opgenomen, na tenuitvoerlegging van de hoofdstraf toegepast voor de duur die de rechter had bepaald. De overige aanvullende straffen, zoals een beroepsverbod, een schorsing uit een functie of een verbod om als advocaat werkzaam te zijn, gingen allemaal pas in na de tenuitvoerlegging van de hoofdstraf. In het geval van voorwaardelijke vrijheidsstraffen waarbij werd besloten de strafrechtelijke vervolging te schorsen, werden alle aanvullende straffen die in het schorsingsbesluit waren opgenomen, zoals een uitreisverbod of een verbod op het bijwonen van specifieke bijeenkomsten, gehandhaafd totdat de schorsingstermijn afliep. In de regel duurde zo'n schorsing twee tot vijf jaar, afhankelijk van het oordeel van de rechter.³⁷⁷
- 2.2.3 *Uitreisverbod voor vrouwen en minderjarigen*
Op grond van artikel 19 van de Paspoortwet konden mannen verzoeken om een uitreisverbod voor hun echtgenotes en minderjarige kinderen, ook al waren zij in het bezit van een paspoort. Echtgenoten konden op elk moment hun toestemming aan de echtgenotes of de kinderen herroepen om het land te mogen verlaten.³⁷⁸ Dit konden zij doen zonder medeweten van de betrokkenen. Dit proces verliep via officiële wegen en niet louter mondeling. Doorgaans verliep dit proces via de familierechtbank waar de echtgenoten een verzoek om een uitreisverbod kon indienen. De rechter vaardigde middels een gerechtelijk bevel een uitreisverbod uit dat naar de immigratie- en paspoortpolitie werd verzonden. Nadat dit uitreisverbod was geregistreerd, kon de politie de uitreis blokkeren en het paspoort ter plekke innemen.³⁷⁹ Volgens een bron konden de echtgenoten ook rechtstreeks bij de immigratie- en paspoortpolitie een schriftelijk verzoek indienen. Daarvoor moesten zij zich tot dit agentschap wenden met hun originele geboorteboekje, hun nationale identiteitskaart en hun huwelijksakte.³⁸⁰ Alleen als de echtgenotes beschikten over een geldige, volledige en onherroepelijke notariële volmacht (*vekalat-e bela-azal*) voor het herhaaldelijk verlenen van uitreis- en paspoorttoestemming, konden hun

³⁷⁶ Vertrouwelijke bron, april 2026.

³⁷⁷ CHRI, *Ten-year ban on Nasrin Sotoudeh's legal practice overruled: Prominent human rights lawyer returns to law*, 5 september 2014; HRANA, *Actress Afsaneh Bayegan receives suspended sentence and travel ban*, 19 juli 2023; Article18, *Christian convert baptised in Malaysia given prison sentence on return to Iran*, 26 maart 2024; IranWire, *Iran confirms sentences for 15 Baha'i citizens amid intensified crackdown*, 10 december 2024; Iran International, *Iranian actress Taraneh Alidoosti barred from travel, says filmmaker*, 27 december 2024; BBC Monitoring, *Explainer: Why has a BBC-featured defiant actress unsettled Iran's hardliners?*, 29 december 2025; IranWire, *Supreme court accepts retrial of imprisoned lawyer Mohammad Reza Faghihi*, 3 juni 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

³⁷⁸ IRB, *Iran: Exit and entry procedures at airports and land borders for women, including required documentation; mechanisms for a male spouse or relative to control and/or prohibit international travel of female spouse or relative and children, including access to identity documents; treatment of women and children who attempt to leave Iran without prior permission (2020–February 2022)* [IRN200942.E], 7 maart 2022; AD, *Vrouw uit Delft al maanden vast in Iran: ex-man verbiedt haar naar huis te reizen*, 30 april 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³⁷⁹ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

³⁸⁰ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

echtgenoten deze toestemming niet eenzijdig intrekken of een uitreisverbod opleggen.³⁸¹ Zie paragraaf 4.1.12.5 voor meer informatie over bewegingsvrijheid van vrouwen.

2.2.4 Informatie over een uitreisverbod

Volgens een bron werd een uitreisverbod doorgaans geregistreerd in de systemen van de immigratie- en paspoortpolitie. Dit werd zichtbaar bij de paspoortcontrole.³⁸² De autoriteiten informeerden de betrokkenen niet altijd actief over een uitreisverbod. Deze situatie deed zich bijvoorbeeld voor bij personen tegen wie een onderzoek liep. Dat onderzoek kon worden gelast door gerechtelijke instanties of door inlichtingendiensten. Daardoor kon het gebeuren dat de betrokkenen hiervan voorafgaand aan de reis niet op de hoogte waren, en dat zij pas bij de paspoortcontrole op de luchthaven ontdekten dat zij een uitreisverbod hadden.³⁸³

Het was mogelijk om na te gaan of er een uitreisverbod lag, hoewel Iraniërs nooit helemaal konden uitsluiten dat zij een uitreisverbod hadden.³⁸⁴ Iraniërs konden aan de hand van het nationale identiteitsnummer online controleren of zij een uitreisverbod hadden.³⁸⁵ Volgens verschillende bronnen werd een uitreisverbod geregistreerd op naam en nationale identiteitsnummer.³⁸⁶

Volgens een bron konden uitreisverboden die voortvloeiden uit civielrechtelijke of financiële kwesties en commerciële schulden worden geraadpleegd via het online platform *Sabt-e Man* ('Mijn Registratie') van de Organisatie voor de Registratie van Akten en Eigendommen van het Land (*Sazman-e Sabt-e Asnaad va Amlak-e Keshvar*, SSAA). De betrokkenen konden ook met hun paspoorten persoonlijk langsgaan bij een kantoor van de immigratie- en paspoortpolitie om te informeren naar een uitreisverbod.³⁸⁷ In de meeste gevallen van uitreisverboden wegens financiële of strafrechtelijke geschillen konden de betrokkenen ook via het online portal van de immigratie- en paspoortpolitie informatie krijgen over de uitreisstatus.³⁸⁸ Volgens een bron kon ook de sectie paspoortdiensten geraadpleegd worden in de applicatie *Polis-e Man* ('Mijn Politie'). Door het nationale identiteitsnummer en het mobiele telefoonnummer dat op naam van de betrokkene stond in te voeren, kon in het gedeelte 'status uitreis' nagegaan worden of er een uitreisverbod gold.³⁸⁹ Als uit de controle in deze digitale systemen geen uitreisverbod naar voren kwam, hoefde dit niet te betekenen dat er geen uitreisverbod lag.³⁹⁰ Het kon bijvoorbeeld gebeuren dat er na het controlemoment alsnog een uitreisverbod in het systeem werd gezet. Er kon ook sprake zijn van uitreisverboden die voortvloeiden uit politieke zaken en nationale veiligheidszaken. Deze stonden doorgaans niet in dat systeem en de betrokkenen werden hiervan doorgaans niet op de hoogte gesteld.³⁹¹

³⁸¹ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

³⁸² Vertrouwelijke bron, 17 mei 2026.

³⁸³ The Iran Primer, *Part 3: Iranian laws on women*, 13 augustus 2023; Persian in Sweden, *Mehriye; From Islamic tradition to modern challenges*, 3 mei 2025, url; Iran Press Watch, *A Letter from the heart — by the husband of Roya Sabet, Bahá'í prisoner of conscience*, 22 oktober 2025; AD, *Vrouw uit Delft al maanden vast in Iran: ex-man verbiedt haar naar huis te reizen*, 30 april 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, 17 mei 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

³⁸⁴ Landinfo, CGRS & SEM, *Iran: Criminal procedures and documents*, 1 december 2021, p. 72; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³⁸⁵ Iran International, *Iranian actress Taraneh Alidoosti barred from travel, says filmmaker*, 27 december 2024; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³⁸⁶ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³⁸⁷ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

³⁸⁸ Vertrouwelijke bron, april 2026.

³⁸⁹ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

³⁹⁰ Landinfo, CGRS & SEM, *Iran: Criminal procedures and documents*, 1 december 2021, p. 72; vertrouwelijke bron, maart 2026.

³⁹¹ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

Volgens een bron stonden uitreisverboden die op grond van artikel 19 van de Paspoortwet waren uitgevaardigd doorgaans niet in het SANA-systeem (zie paragraaf 4.5.12). Betrokkenen konden wel een notificatie van het SANA-systeem krijgen indien het uitreisverbod het directe gevolg was van een actieve gerechtelijke procedure, bijvoorbeeld in verband met een financiële schuld, een bruidsschat (zie paragraaf 4.1.12.20) of een strafrechtelijke procedure. Het SANA-systeem beschikte niet over een specifiek of onafhankelijk menu of veld om de status van een uitreisverbod te kunnen controleren.³⁹²

³⁹² Vertrouwelijke bron, mei 2026.

3 Documenten en nationaliteitswetgeving

3.1 Documenten

3.1.1 Geboorteboekje

Na de registratie van de geboorte van een kind bij een lokaal kantoor van de Nationale Organisatie voor Burgerregistratie (*Sazman-e Sabt-e Ahval, National Organization for Civil Registration, NOCR*) ontvingen de ouders een geboorteboekje (*shenasnameh*).³⁹³ In het buitenland kon een geboorteboekje via een ambassade of consulaat aangevraagd worden. De aanvraagprocedure in het buitenland verliep deels online via het *Mikhak*-systeem.³⁹⁴ In het geboorteboekje stonden onder meer de volledige wettelijke naam, de geboortedatum, de geboorteplaats, de namen van de ouders, updates over de burgerlijke staat, het nationale identiteitsnummer (*kod-e melli*) en de registratie van belangrijke levensgebeurtenissen zoals huwelijken, echtscheidingen, geboortes van kinderen en overlijdens. Een notariskantoor, dat als juridische instantie was geautoriseerd door de NOCR, kon de gegevens van vorenstaande levensgebeurtenissen opnemen in een geboorteboekje. Een geboorteboekje was vereist voor tal van juridische en administratieve zaken in Iran, zoals paspoortaanvragen en inschrijvingen voor scholen en universiteiten.³⁹⁵

3.1.2 Nationale identiteitskaart

Vanaf vijftienjarige leeftijd was iedere Iraanse staatsburger verplicht om een nationale identiteitskaart (*kart-e melli*) aan te vragen bij de NOCR.³⁹⁶ De nationale identiteitskaart was voorzien van een microchip en werd ook wel een *smart national ID card* (*kart-e melli-ye hooshmand*) genoemd.³⁹⁷ Op de voorkant stond onder meer het nationale identiteitsnummer.³⁹⁸ Een nationale identiteitskaart was vereist voor tal van juridische en administratieve zaken in Iran, zoals het aanvragen van een paspoort, het openen van een bankrekening, het uitvoeren van banktransacties, het kopen van onroerende goederen, het aanschaffen van een simkaart en de aankoop van een auto.³⁹⁹ Iraniërs in Nederland konden een smart national ID card aanvragen en enige tijd later ophalen bij de Iraanse ambassade in Den Haag.⁴⁰⁰

3.1.3 Paspoort

In Iran kon een paspoort worden aangevraagd bij een kantoor van de politie +10.⁴⁰¹ In het buitenland kon een paspoort via een ambassade of een consulaat

³⁹³ De NOCR viel onder het ministerie van Binnenlandse Zaken; DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 41; 1-844 IranLaw, *Iranian Birth Certificate (Shenasnameh) Services – Application & Corrections from the U.S.*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026; vertrouwelijke bron, december 2023.

³⁹⁴ Iraans consulaat-generaal in Mumbai, *Issuance of shenasnameh over 18 years old*, [url](#), geraadpleegd op 12 juli 2026.

³⁹⁵ 1-844 IranLaw, *Iranian Birth Certificate (Shenasnameh) Services – Application & Corrections from the U.S.*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

³⁹⁶ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 42; Bureau of Consular Affairs, *U.S. Visas – U.S. Visa: Reciprocity and civil documents by country – Iran, Islamic Republic of – Identity card*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

³⁹⁷ Iran Press Watch, *No smart national smart ID for Baha'is in Iran*, 8 januari 2020; Landinfo, *Iran. The Iranian welfare system*, 12 augustus 2020, p. 15; Tehran Times, *Iran starts issuing ID cards for nationals residing in U.S.*, 25 september 2022; BiometricUpdate.com, *Iran marries surveillance infrastructure, national ID to control population: report*, 16 februari 2026.

³⁹⁸ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 42; Bureau of Consular Affairs, *U.S. Visas – U.S. Visa: Reciprocity and civil documents by country – Iran, Islamic Republic of – Identity card*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

³⁹⁹ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 42; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, augustus 2026.

⁴⁰⁰ Vertrouwelijke bron, augustus 2026; vertrouwelijke bron, augustus 2026; vertrouwelijke bron, augustus 2026; vertrouwelijke bron, augustus 2026.

⁴⁰¹ Een servicekantoor van de politie +10 leverde verschillende diensten. Mensen konden daar onder meer terecht voor het vernieuwen van rijbewijzen en het aanvragen van paspoorten en tankpassen. Automobilisten konden daar eveneens hun verkeersboetes betalen; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Iran*, mei 2022, p. 21; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

aangevraagd worden. Daarbij startte de aanvraagprocedure online via een registratie in het Mikhak-systeem. Volgens verschillende bronnen kon een paspoort in beginsel niet door een derde persoon worden aangevraagd. Vanwege de verplichte digitale processen en de afname van biometrische gegevens, waaronder vingerafdrukken, een digitale handtekening tijdens de aanvraag en een actuele pasfoto waarop voldaan was aan de kledingvoorschriften, moest de aanvrager in persoon verschijnen.⁴⁰² Bij afgifte kon het paspoort per post worden verstuurd naar de aanvrager. Een paspoort kon naar een ander adres dan het adres van de aanvrager worden opgestuurd. De aanvrager hoefde bij de politie +10 niet te bewijzen wat diens adres was.⁴⁰³

Personen jonger dan achttien jaar en personen die onder voogdij of curatele stonden hadden voor de aanvraag van een paspoort een formele toestemming nodig van hun vader of voogd.⁴⁰⁴ Ongehuwde vrouwen boven de achttien hadden deze toestemming over het algemeen niet nodig.⁴⁰⁵ Gehuwde vrouwen hadden doorgaans toestemming nodig van hun echtgenoten om een paspoort aan te kunnen vragen. Deze toestemming moest officieel op schrift zijn vastgelegd bij een notaris.⁴⁰⁶ In specifieke uitzonderingssituaties of na een rechterlijke uitspraak was deze toestemming niet nodig.⁴⁰⁷ Zo konden vrouwen in de huwelijksovereenkomst of na de huwelijksvoltrekking een onherroepelijke volmacht laten vastleggen. Hiermee konden zij zelfstandig een paspoort aanvragen en dit paspoort verlengen zonder (telkens) de toestemming van de echtgenoot te moeten vragen.⁴⁰⁸

3.1.4 *Huwelijksakte*

Na de registratie van het huwelijk door de NOCR ontving het echtpaar een huwelijksakte.⁴⁰⁹ De gegevens van het huwelijk werden ook genoteerd in de geboorteboekjes van het echtpaar.⁴¹⁰ Een puur religieus huwelijk zonder enige vorm van een religieuze huwelijksakte was in Iran in principe niet hetzelfde als een volledig rechtsgeldig, erkend, geregistreerd huwelijk.⁴¹¹ Het Iraans burgerlijk recht en uitvoeringsregelingen vereisten in de praktijk registratie van permanente huwelijken bij officiële instanties. Zonder registratie was het lastig om het huwelijk te bewijzen en konden autoriteiten weigeren om het als een volledig rechtsgeldig huwelijk te erkennen voor juridische en administratieve doeleinden. Voor zaken als echtscheiding, alimentatie, erfrecht of identiteitsdocumenten voor kinderen was een officiële huwelijksakte benodigd.⁴¹²

3.1.5 *Sighehnameh*

Een *sigheh*-huwelijk was een rechtsgeldige verbintenis voor een vooraf vastgestelde duur tussen een man en een vrouw. Via deze constructie was een tijdelijke seksuele relatie toegestaan. Daarbij werden afspraken gemaakt over de bruidsschat, de aard van de (seksuele) relatie en de duur daarvan. Een *sigheh*-huwelijk kon een uur, een paar dagen, een paar jaar of een aantal seksuele handelingen duren.⁴¹³

⁴⁰² Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁴⁰³ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁴⁰⁴ Landinfo, *Report Iran: Passports, ID and civil status documents*, 5 januari 2021, p. 28; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴⁰⁵ Landinfo, *Report Iran: Passports, ID and civil status documents*, 5 januari 2021, p. 29; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴⁰⁶ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁴⁰⁷ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴⁰⁸ Vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁴⁰⁹ 1-844 IranLaw, *Marriage Registration*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁴¹⁰ Landinfo, *Report Iran: Passports, ID and civil status documents*, 5 januari 2021, p. 15; vertrouwelijke bron, december 2023.

⁴¹¹ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁴¹² 1-844 IranLaw, *Iranian marriage registration services – Legal guidance for Iranian and mixed-nationality couples*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁴¹³ Claudia Yaghoobi, *Temporary marriage in Iran. Gender and body politics in modern Iranian film and literature*, Cambridge University Press, 2022, p. 10; Iran International, *Temporary marriage in Iran: religiously sanctioned*,

Sigheh-huwelijken konden bij notariskantoren worden vastgelegd, waarbij de notarissen overeenkomsten voor tijdelijke huwelijken (*sighehnameh*) verstrekten.⁴¹⁴ Om een sigheh-huwelijk te sluiten, moesten beiden een bepaald koranvers opzeggen. Het was niet noodzakelijk dat er getuigen aanwezig waren.⁴¹⁵ Volgens verschillende bronnen werden sigheh-huwelijken doorgaans niet officieel geregistreerd.⁴¹⁶ Registratie was in principe alleen vereist als er een kind was verwekt, zodat aangetoond kon worden wie de vader was.⁴¹⁷ Volgens een bron kon het niet registreren van een sigheh-huwelijk leiden tot problemen wanneer bijvoorbeeld bij een controle door de Basij om bewijs van het sigheh-huwelijk werd gevraagd.⁴¹⁸

3.1.6 Militaire kaarten

De bevoegde militaire autoriteiten gaven militaire kaarten uit waarmee de houders hun militaire status konden aantonen. Iemand die de militaire dienstplicht had vervuld, kreeg een kaart voor voltooiing van militaire dienst (*kart-e payan-e khedmat*).⁴¹⁹ Op deze kaart stonden onder meer het nationale identiteitsnummer, de afgiftedatum en de einddatum van de militaire dienst. Ook kon soms uit deze kaart afgeleid worden of iemand zijn dienstplicht had vervuld bij het leger, de IRGC of de politie.⁴²⁰ Iemand die vrijgesteld was van de militaire dienstplicht, ontving een vrijstellingskaart (*kart-e moafiyat*). Op deze kaart stond onder meer een code die gelinkt was aan de vrijstellingsgrond.⁴²¹

3.1.7 Documenten van de IRGC

Volgens verschillende bronnen identificeerden leden van de IRGC zich niet in het openbaar. Aan hun gedrag en voorkomen konden mensen afleiden dat zij van de IRGC waren.⁴²² Volgens een bron konden leden met een formele aanstelling met hun contract aantonen dat zij behoorden tot de IRGC.⁴²³ Beroepsleden van de IRGC beschikten naar verluidt over pasjes.⁴²⁴ Volgens een bron beschikten dienstplichtigen die dienden bij de IRGC eveneens over pasjes waarmee zij zich konden identificeren.⁴²⁵

socially taboo, 21 september 2025; EUAA, *Unregistered marriages between Iranian and Afghan nationals and their treatment by the state; treatment of women and children in unregistered marriages; documentation for children from unregistered marriages*, 3 november 2025, p. 2.

⁴¹⁴ IranWire, *Iran's temporary marriage law traps women in legal limbo*, 21 augustus 2025.

⁴¹⁵ Iran International, *Temporary marriage in Iran: religiously sanctioned, socially taboo*, 21 september 2025; EUAA, *Unregistered marriages between Iranian and Afghan nationals and their treatment by the state; treatment of women and children in unregistered marriages; documentation for children from unregistered marriages*, 3 november 2025, p. 4; vertrouwelijke bron, december 2023; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁴¹⁶ EUAA, *Unregistered marriages between Iranian and Afghan nationals and their treatment by the state; treatment of women and children in unregistered marriages; documentation for children from unregistered marriages*, 3 november 2025, p. 7; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁴¹⁷ Iran International, *Temporary marriage in Iran: religiously sanctioned, socially taboo*, 21 september 2025; EUAA, *Unregistered marriages between Iranian and Afghan nationals and their treatment by the state; treatment of women and children in unregistered marriages; documentation for children from unregistered marriages*, 3 november 2025, p. 2; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁴¹⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁴¹⁹ Foreign Policy, *Conscription is not an excuse for Iran's Revolutionary Guard*, 30 januari 2023; IRB, *Iran: Military identification for active and completed military service, including military cards*, 16 februari 2023; 1-844 IranLaw, *Iranian Military Service Card (Kart-e Pāyān-e Khedmat) – Application & Exemption Guidance from the U.S.*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴²⁰ IRB, *Iran: Military identification for active and completed military service, including military cards*, 16 februari 2023; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴²¹ IRB, *Iran: Military identification for active and completed military service, including military cards*, 16 februari 2023; 1-844 IranLaw, *Iranian Military Service Card (Kart-e Pāyān-e Khedmat) – Application & Exemption Guidance from the U.S.*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁴²² Vertrouwelijke bron, juli 2025; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁴²³ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴²⁴ IRB, *Iran: Military identification for active and completed military service, including military cards*, 16 februari 2023; vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴²⁵ Vertrouwelijke bron, juli 2026.

3.1.8 *Documenten van de Basij*

Vrijwilligers van de Basij konden met registratie- en lidmaatschapsdocumenten aantonen dat zij behoorden tot de Basij. Scholieren en studenten die zich aansloten bij de Basij waren in het bezit van dergelijke documenten.⁴²⁶

3.1.9 *Kart-e isar*

Een *kart-e isar* ('kaart van opoffering') was een pasje dat door de Stichting voor Martelaren en Veteranenzaken werd uitgegeven aan oorlogsveteranen, familieleden van gesneuvelden en andere personen die erkend waren voor hun inzet, met name tijdens de Iran-Irakoorlog (1980-1988). Met dit pasje konden de houders de status van veteraan of nabestaande aantonen en in aanmerking komen voor overheidsuitkeringen en kortingen.⁴²⁷

3.1.10 *Machtiging*

Een machtiging (*vekalatnameh*) voor bijvoorbeeld de verkoop van een stuk grond, het openen van een bankrekening of de verkoop van een auto kon vanuit het buitenland via het Mikhak-systeem worden geregeld.⁴²⁸ Volgens een bron kon sinds de livegang van het Mikhak-systeem vanuit het buitenland geen machtiging voor een advocaat meer buiten dit systeem om worden geregeld.⁴²⁹

3.1.11 *Documentfraude*

In Iran kwam documentfraude voor. Er waren onder meer meldingen van fraude met bankafschriften, vergunningen, betalingscheques, facturen en gerechtelijke documenten.⁴³⁰ Geboorteboekjes, nationale identiteitskaarten en paspoorten hadden geavanceerde echtheidskenmerken, waardoor zij moeilijker te vervalsen of te manipuleren waren.⁴³¹ Desondanks kwamen vervalste exemplaren voor.⁴³²

3.2 **Nationaliteitswetgeving**

Bepalingen omtrent de Iraanse nationaliteit waren voornamelijk opgenomen in artikel 976 tot en met 991 van boek 2 BW.⁴³³ Volgens een bron wijzigde de Iraanse nationaliteitswetgeving in de verslagperiode niet.⁴³⁴ Zie paragraaf 2.2 van het algemeen ambtsbericht Iran van mei 2022 voor meer informatie over de Iraanse nationaliteitswetgeving.

⁴²⁶ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴²⁷ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴²⁸ Iraans consulaat-generaal in Mumbai, *Power of attorney (vikalatnama)*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

⁴²⁹ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁴³⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Iran*, mei 2022, p. 21-22; IranWire, *Iranian officials busted in fuel smuggling case*, 19 augustus 2024; CGVS, *Iran. Corruptie en documentenfraude*, 16 juli 2025, p. 14; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁴³¹ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 42; CGVS, *Iran. Corruptie en documentenfraude*, 16 juli 2025, p. 13; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁴³² Vertrouwelijke bron, januari 2024.

⁴³³ Iran Social Science Data Portal, *Nationality law*, 1 april 2013, [url](#).

⁴³⁴ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

4 Mensenrechtensituatie

Dit hoofdstuk gaat in op de mensenrechtensituatie in Iran sinds het algemeen ambtsbericht van september 2023. In de verslagperiode reageerden de autoriteiten op de uitingen van onvrede met een mix van preventieve arrestaties, verzwaring van straffen voor politieke en maatschappelijke activisten en vergaande beperkingen op de vrijheid van meningsuiting, vereniging en vergadering. De bewegingsruimte van onafhankelijke media en mensenrechtenverdedigers werd verder ingeperkt, terwijl de ruimte voor vreedzaam protest in de praktijk nagenoeg afwezig was.⁴³⁵

4.1 Positie van specifieke groepen

4.1.1 *Etnische groepen*

Volgens een schatting van de VN uit 2025 woonden in Iran ruim 92 miljoen mensen.⁴³⁶ De etnische samenstelling van het land was divers. Perzen vormden veruit de grootste etnische groep, maar recente officiële cijfers over hun aantal waren niet beschikbaar. Een van de redenen hiervoor was dat de autoriteiten in de verslagperiode geen statistieken publiceerden over etniciteit of taal.⁴³⁷ De laatste officiële en volledige volkstelling vond plaats in 2016.⁴³⁸ Schattingen van de omvang van de Perzische bevolkingsgroep liepen uiteen van ongeveer vijftig tot ruim zestig procent van de bevolking. Kleinere etnische groepen waren onder meer Arabieren, Armenen, Assyriërs, Azeri's, Baluchi's, Gilaki, Koerden, Lors, Mazandarani, Qashqai, Talysh en Turkmenen.⁴³⁹ Deze paragraaf gaat in op de positie van Azeri's, Koerden, Arabieren en Baluchi's.

De autoriteiten beperkten de politieke en culturele rechten van de niet-Perzische bevolkingsgroepen.⁴⁴⁰ Deze bevolkingsgroepen waren in de hoogste politiek-bestuurlijke en militaire functies ondervertegenwoordigd.⁴⁴¹ Verder kregen ouders niet altijd toestemming van de autoriteiten om voornamen in de lokale taal als eerste voornamen te laten registreren voor hun kinderen.⁴⁴² Daarnaast was het Perzisch de hoofdtaal van instructie op vrijwel alle openbare scholen. Kinderen van de niet-Perzische bevolkingsgroepen kregen op de basis- en middelbare scholen geen onderwijs in hun moedertaal. Alle schoolboeken waren ook in het Perzisch.⁴⁴³ Wel waren er particuliere initiatieven en culturele verenigingen die soms taallessen gaven.⁴⁴⁴ De autoriteiten traden soms op tegen onofficiële lessen in niet-Perzische talen die werden gegeven door vrijwillige 'moedertaal'-activisten, met name in

⁴³⁵ UN OHCHR, *Experts urge Iran to break cycle of violence, create space for dialogue*, 13 januari 2026.

⁴³⁶ UNFPA, *Iran, Islamic Republic of Population 2025 - United Nations Population Fund*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁴³⁷ Iran International, *Ethnic activists in Iran call for education in mother tongues*, 23 februari 2025.

⁴³⁸ Iran Social Science Data Portal, *Census*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁴³⁹ The Iran Primer, *Iran minorities 2: Ethnic diversity*, 3 september 2013; FDD, *Iran is more than Persia. Ethnic politics in the Islamic Republic*, april 2021, p. 10; Het Parool, *Wie wint deze oorlog? 'Iraans regime heeft elke keer klappen gekregen, telkens heeft het zich aangepast'*, 7 maart 2026.

⁴⁴⁰ UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 17.

⁴⁴¹ EUAA, *Major political, security, and humanitarian developments*, 7 oktober 2024, p. 1-2; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026.

⁴⁴² IranWire, *Denied identity: The battle over children's names in Iran*, 24 februari 2025; Iran International, *Iran blocks newborn's birth certificate over 'banned' name*, 30 april 2025; Fatemeh Jamalpour & Nilo Tabrizy, *Zusters in Iran*, Zwartjes & Labović, 2026, p. 10; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴⁴³ S. Behnaz Hosseini, *Transformation and appropriation of religion: A case of Yarsani community in Iran*, 2023, p. 274; Iran International, *Ethnic activists in Iran call for education in mother tongues*, 23 februari 2025; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 3; MRGI, *Azerbaijani Turks (Azeris) in Iran*, januari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴⁴⁴ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

gebieden waar Azerbeidzjaans, Koerdisch en Baluchi (Balochi) werd gesproken, omdat de autoriteiten dit in sommige gevallen linkten aan separatisme.⁴⁴⁵ Zo arresteerden de autoriteiten meerdere taaldocenten uit de stad Sanandaj in de provincie Koerdistan die verbonden waren aan de *Nozhin Socio-Cultural Association*. Deze organisatie richtte zich onder meer op de legale en culturele rechten van Koerden.⁴⁴⁶

Sommige mensen die politiek of cultureel actief waren ten behoeve van de niet-Perzische bevolkingsgroepen ondervonden problemen, omdat de autoriteiten dit al snel beschouwden als politieke activiteiten die gericht waren op het ondermijnen van de nationale veiligheid en de binnenlandse stabiliteit. Zij werden soms strafrechtelijk vervolgd als separatisten, terroristen en buitenlandse agenten, ook als hun activiteiten cultureel of vreedzaam waren (zie ook paragraaf 4.2.3).⁴⁴⁷

De vraag of politieke activiteiten van Azeri's, Koerden, Arabieren en Baluchi's in het buitenland actief worden gemonitord door de Iraanse autoriteiten kon niet eenduidig worden beantwoord. Er waren indicaties van actieve monitoring van de Iraanse diaspora door de Iraanse overheid.⁴⁴⁸ In dit verband wordt verwezen naar het jaarverslag 2025 van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) waarin staat dat ook individuen in het Westen doelwit waren. In 2025 bleek dat Iran cyberspionagecampagnes voortzette richting in het Westen verblijvende critici van het Iraanse regime, onder wie dissidenten en journalisten. Iraanse actoren zetten hierbij onder andere geavanceerde malware in. Zij probeerden op deze wijze toegang te verkrijgen tot de persoonlijke apparatuur en accounts (e-mail, sociale media) van deze personen. Deze dreiging was dan ook jegens hen persoonlijk. Het feit dat deze critici in sommige gevallen ook staatsburger waren van westerse landen, weerhield Iran niet.⁴⁴⁹ Het was niet bekend of Azeri's, Koerden, Arabieren en Baluchi's meer dan andere groepen binnen de diaspora werden gemonitord (zie verder paragraaf 4.1.10.8).

4.1.1.1

Azeri's

Azeri's vormden de op één na grootste etnische groep.⁴⁵⁰ Iraniërs noemden hen ook wel Azerbeidzjanen of (Azerbeidzjaanse) Turken.⁴⁵¹ Schattingen van de omvang van de Azerbeidzjaanse bevolkingsgroep liepen uiteen van 16 procent tot een derde van de bevolking.⁴⁵² Azeri's woonden voornamelijk in de hoofdstad Teheran en in de noordwestelijke provincies Oost-Azerbeidzjan, West-Azerbeidzjan, Ardabil en

⁴⁴⁵ Hengaw, *Kurdish language teacher Susan Hassanzadeh arrested; Her condition remains unknown*, 19 mei 2024; Hengaw, *International mother language day: 6 Kurdish language teachers arrested, 7 sentenced to prison in 2024*, 21 februari 2025; Iran International, *Ethnic activists in Iran call for education in mother tongues*, 23 februari 2025; Hengaw, *15 activists arrested, 26 years in prison issued over mother-tongue education in 2025*, 21 februari 2026.

⁴⁴⁶ KHRN, *Iran sentences Kurdish language teacher, activist to 11 years in prison*, 4 december 2023; Hengaw, *Repression of Kurdish language lecturers: A grim reality in Iran*, 21 februari 2024; KHRN, *Kurdish language teacher sentenced to 10 years in prison*, 22 april 2024; Hengaw, *Idris Menbari, Kurdish language instructor, sentenced to two years in prison*, 11 december 2024; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 9; KHRN, *Kurdish language teacher sent to Sanandaj prison to serve five-year sentence*, 21 april 2025; KHRN, *Kurdish language teacher sent to Sanandaj prison to serve sentence*, 10 november 2025; KHRN, *Kurdish activist sent to Sanandaj prison to serve one-year sentence*, 8 juni 2026.

⁴⁴⁷ EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, p. 9-10; KHRN, *Sanandaj court summons 15 Kurdish teacher activists over 2022 protest*, 3 juni 2025.

⁴⁴⁸ Matthew Levitt, *Trends in Iranian external assassination, surveillance, and abduction plots*, februari 2022; Iran International, *Iran uses embassies abroad for surveillance and subterfuge, ex-staff say*, 7 juni 2025; Euronews, *Spies among us: Iran's secret services threaten regime opponents in Germany*, 17 maart 2026; Trouw, *Het Iraanse regime is en blijft een nachtmerrie*, 18 april 2026.

⁴⁴⁹ AIVD, *AIVD jaarverslag 2025*, 23 april 2026, p. 38.

⁴⁵⁰ HRW, *Iran: Repression of Azeri minority*, 14 februari 2025.

⁴⁵¹ HRANA, *Azerbaijani-Turk activist Salar Taher Afshar sentenced to one-year prison*, 25 december 2025; MRGI, *Azerbaijani Turks (Azeris) in Iran*, januari 2026; United for Iran, *Salar Taher Afshar*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁴⁵² MRGI, *Azerbaijani Turks (Azeris) in Iran*, januari 2026; France 24, *Iran's Azeris fear ethnic strife, sucking Turkey and Azerbaijan into the war*, 6 maart 2026; Trouw, *'Koerden worden gebruikt als kanonnenvlees en om chaos te creëren in Iran'*, 11 maart 2026.

Zanjan. Zij spraken een Turkse taal. De meeste Azeri's waren sjiitische moslims.⁴⁵³ Azeri's waren over het algemeen goed geïntegreerd in de Iraanse samenleving. Een aantal personen uit de Iraanse politieke en geestelijke elite, onder wie opperste leider Ali Khamenei en president Pezeshkian, had een Azeri-achtergrond.⁴⁵⁴ Vanwege hun sjiitische geloofsovertuiging, hun bevolkingsomvang en hun aanwezigheid in de Iraanse machtscentra stonden Azeri's minder onder druk dan Koerden, Arabieren en Baluchi's.⁴⁵⁵

In de verslagperiode waren er spanningen tussen Azeri's en Koerden. Urmia (ook geschreven als Urumieh of Orumiyeh) was de hoofdstad van de provincie West-Azerbeidzjan. In deze stad leefden voornamelijk sjiitische Azeri's en soennitische Koerden. In 2025 viel de ramadan samen met *nowruz*. Dat leidde op 22 maart 2025 tot een protest van nationalistische Azeri's tegen Koerdische uitingen tijdens *nowruz*-festiviteiten.⁴⁵⁶ In oktober 2025 braken in Urmia rellen uit tussen Azeri's en Koerden.⁴⁵⁷

Volgens verschillende bronnen konden Azeri's culturele activiteiten uitvoeren ten behoeve van hun bevolkingsgroep, zolang de autoriteiten deze activiteiten niet zagen als een bedreiging voor de nationale veiligheid en deze activiteiten niet politiek van aard waren. Als activiteiten bijvoorbeeld puur folkloristisch van aard waren en de autoriteiten hadden daarvoor toestemming gegeven of een vergunning verleend, leverden deze activiteiten over het algemeen geen problemen op.⁴⁵⁸ Volgens een andere bron konden Azeri's wel problemen ondervinden als zij heel actief de Azerbeidzjaans-Turkse cultuur en het gebruik van de Azerbeidzjaans-Turkse taal promoten.⁴⁵⁹ Activiteiten zoals het bijwonen van een demonstratie konden ook tot problemen leiden, vooral als het ging om anti-overheidsprotesten. De autoriteiten merkten dergelijke activiteiten al snel aan als politieke activiteiten die gericht waren op het ondermijnen van de nationale veiligheid en de binnenlandse stabiliteit, en als separatisme.⁴⁶⁰

In de verslagperiode waren meerdere Azeri-activisten gearresteerd en/of gedetineerd. Zij konden te maken krijgen met zware straffen, inclusief de doodstraf.⁴⁶¹ Volgens Hengaw waren in 2025 minstens 31 Azeri-activisten veroordeeld tot een gevangenisstraf. Daarnaast werden twee Azeri-activisten ter dood veroordeeld.⁴⁶² Hieronder volgen enkele voorbeelden van Azeri-activisten die te maken kregen met strafvervolgning. Deze opsomming is niet uitputtend.

⁴⁵³ MRGI, *Azerbaijani Turks (Azeris) in Iran*, januari 2026; France 24, *Iran's Azeris fear ethnic strife, sucking Turkey and Azerbaijan into the war*, 6 maart 2026.

⁴⁵⁴ UANI, *Ayatollah Ali Khamenei: Supreme leader of the Islamic Republic of Iran*, augustus 2023, p. 11; Al Jazeera, *Ayatollah Ali Khamenei: The leader who shaped Iran's defiance*, 28 februari 2026; France 24, *Iran's Azeris fear ethnic strife, sucking Turkey and Azerbaijan into the war*, 6 maart 2026; Trouw, *'Koerden worden gebruikt als kanonnenvlees en om chaos te creëren in Iran'*, 11 maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴⁵⁵ MRGI, *Azerbaijani Turks (Azeris) in Iran*, januari 2026.

⁴⁵⁶ Tijdens *nowruz* wordt het begin van het astronomische nieuwe jaar en de komst van de lente gevierd; Rudaw, *Anti-Kurdish chants in Urmia raise concern over ethnic tensions*, 23 maart 2025; Amwaj.media, *Deep dive: Tension between Azeris, Kurds escalates in northwestern Iran*, 24 maart 2025; IranWire, *Engineered division: How Iran exploits ethnic tensions*, 25 maart 2025; Rudaw, *Kurdish, Azeri rights groups condemn ethnic unrest in Urmia*, 25 maart 2025; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴⁵⁷ Caucasus Watch, *Khalid Khayati: Kurds, Azerbaijanis, and Iran's first water conflict*, 9 november 2025; Trouw, *'Koerden worden gebruikt als kanonnenvlees en om chaos te creëren in Iran'*, 11 maart 2026.

⁴⁵⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁴⁵⁹ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴⁶⁰ HRW, *Iran: Repression of Azeri minority*, 14 februari 2025.

⁴⁶¹ HRANA, *Six political activists sentenced to over 50 years in prison*, 17 oktober 2024; HRW, *Iran: Repression of Azeri minority*, 14 februari 2025; HRANA, *Prison sentences for three Azerbaijani-Turk activists upheld by supreme court*, 28 oktober 2025; Hengaw, *Turkish activist Yaser Ranjbar remains detained in Tabriz, whereabouts unknown*, 29 mei 2026; IranWire, *Iran court upholds over 12 years in prison for three Azerbaijani activists*, 2 juni 2026; IranWire, *Azerbaijani activist Milad Balsini arrested in Tabriz*, 19 augustus 2026.

⁴⁶² Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025.

Op 18 september 2023 arresteerde de IRGC-IO een Azeri-activist uit Zanzan. Hij zou op 18 oktober 2023 op borgtocht zijn vrijgelaten. Op 11 december 2023 veroordeelde een rechtbank in Zanzan hem tot acht maanden gevangenisstraf op grond van artikel 500 WvS (propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen), drie jaar en zeven maanden op grond van artikel 610 WvS (samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat) en zes jaar op grond van artikel 498 (oprichten of leiden van een organisatie die de nationale veiligheid zou ondermijnen), waarvan vijf jaar voorwaardelijk. Zijn veroordeling zou verband houden met zijn online activiteiten. Op 8 oktober 2024 zou hij zijn vrijgelaten, omdat zijn straf erop zou zitten. Op 8 mei 2026 zouden de autoriteiten hebben opnieuw hebben gearresteerd.⁴⁶³

Naar verluidt hielden de autoriteiten op 7 november 2023 een Azeri-activist in Tabriz aan waarna hij zou zijn overgebracht naar een detentiefaciliteit van de MOIS. Hij zou op 28 november 2023 op borgtocht zijn vrijgelaten. Eind december 2025 zou een revolutionaire rechtbank in Tabriz hem samen met dertien andere Azeri-activisten hebben veroordeeld tot zes jaar en twee maanden gevangenisstraf op grond van artikel 499 WvS (lidmaatschap van organisaties die de nationale veiligheid zouden ondermijnen) en drie jaar en zeven maanden op grond van artikel 610 WvS (samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat). In beroep zou dit zijn teruggebracht tot respectievelijk twee jaar en negen maanden, en drie jaar en zeven maanden.⁴⁶⁴ Volgens HRW hielden de beschuldigingen tegen deze groep Azeri-activisten verband met hun inzet voor burgerrechten en de rechten van etnische minderheden in het land. Tijdens hun verhoren bleken de aanklachten echter gebaseerd op ongegronde beweringen, zoals betrokkenheid bij de oprichting van de groep 'Demokratler' en hun rol in de leiding van veldoperaties tijdens de protesten van 2022.⁴⁶⁵

In het recente verleden zou een Azeri-activist verschillende keren zijn gearresteerd. Hij zou meerdere keren zijn veroordeeld op grond van artikel 500 WvS (propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen) en een keer op grond van artikel 610 WvS (samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat). Zijn veroordeling in december 2025 zou verband houden met zijn ondertekening van een protestverklaring waarin hij de doodvonnissen tegen verschillende vrouwen veroordeelde en protesteerde tegen de dood van gevangene Somayeh Rashidi in de Qarchak Varamin-gevangenis.⁴⁶⁶

4.1.1.2

Koerden

Wereldwijd waren er naar schatting 35 tot 45 miljoen Koerden, verspreid over Iran, Irak, Turkije en Syrië, en met een grote diaspora.⁴⁶⁷ In Iran woonden zij van

⁴⁶³ HRANA, *Mohammad Maleki receives over ten years in prison*, 10 december 2023; IranWire, *Azerbaijani Turk activist Mohammad Maleki arrested in Iran*, 13 mei 2026; Hengaw, *Turkish civil activist Mohammad Maleki held incommunicado after arrest*, 14 mei 2026; United for Iran, *Mohammad Maleki*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁴⁶⁴ HRANA, *Azerbaijani-Turk activist Hamed Yeganeh Pour detained in Tabriz*, 8 november 2023; HRANA, *Arrests of Azerbaijani-Turk activists in Jolfa raise concerns*, 12 januari 2024; HRANA, *Interrogation sessions held for 12 Azerbaijani-Turk activists at Tabriz prosecutor's office*, 24 januari 2025; HRANA, *Hengaw, Fourteen Turkish activists in Tabriz sentenced to over 91 years in prison*, 30 december 2025; HRANA, *13 Azerbaijani-Turk activists sentenced to prison*, 2 januari 2026; HRANA, *13 Azerbaijani-Turk activists sentenced to over 81 years in prison by appeals court*, 18 mei 2026.

⁴⁶⁵ HRW, *Iran: Repression of Azeri minority*, 14 februari 2025.

⁴⁶⁶ VOA, *Iran sentences Azerbaijani Turk activist to 3 years in prison for joining 2020 pro-Azerbaijan street protest*, 13 januari 2021; HRANA, *Azerbaijani-Turk activist Salar Taher Afshar arrested in Urmia*, 20 december 2023; Hengaw, *Tehran, Iran: Activist Salar Taher Afshar sentenced to imprisonment*, 20 oktober 2024; HRANA, *Azerbaijani-Turk activist Salar Taher Afshar arrested in Urmia*, 19 februari 2025; HRANA, *Azerbaijani-Turk activist Salar Taher Afshar sentenced to one-year prison*, 25 december 2025; Hengaw, *Iran sentences civil activist Salar Taher Afshar, imprisoned in Evin Prison, to an additional one-year term in a new case*, 25 december 2025; United for Iran, *Salar Taher Afshar*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁴⁶⁷ The New York Times, *Pro-American Kurdish forces are preparing possible Iran incursion*, 4 maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

oudsher voornamelijk in de noordwestelijke provincies Koerdistan, West-Azerbeidzjan, Kermanshah, Hamedan en Ilam. In Iran vormen zij de op twee na grootste etnische groep. Schattingen van de omvang van de Koerdische bevolkingsgroep liepen uiteen van zeven tot vijftien miljoen mensen.⁴⁶⁸ De meeste Iraanse Koerden waren soennitische moslims (sjafiieten).⁴⁶⁹ Er waren ook sjiitische Koerden (twaalvers) en yarsani's (zie paragraaf 4.1.8).⁴⁷⁰ De meeste Iraanse Koerden spraken Sorani, maar er werden ook andere Koerdische talen gesproken.⁴⁷¹

Activiteiten zoals het organiseren van nowruz-vieringen of het bijwonen van een demonstratie konden tot problemen leiden, vooral als het ging om anti-overheidsprotesten. De autoriteiten merkten dergelijke activiteiten al snel aan als politieke activiteiten die gericht waren op het ondermijnen van de nationale veiligheid en de binnenlandse stabiliteit en als separatisme.⁴⁷² In het geval van Koerden speelde mee dat in de verslagperiode enkele Koerdische politieke partijen actief waren, die hun bases in de KRI hadden (zie paragraaf 1.2.14.5). Deze partijen waren in Iran allemaal illegaal. De autoriteiten beschouwden alle Koerdische partijen als terroristische organisaties. Koerden die in verband werden gebracht met een van deze partijen, konden te maken krijgen met zware straffen, inclusief de doodstraf.⁴⁷³ Door de Iranoorlog kwamen zij nadrukkelijker in het vizier van de autoriteiten, omdat de VS hadden aangegeven de Koerdische partijen te willen bewapenen.⁴⁷⁴

In de verslagperiode waren meerdere Koerden die politiek of cultureel actief waren gearresteerd en/of gedetineerd. Zij konden te maken krijgen met zware straffen, inclusief de doodstraf.⁴⁷⁵ Volgens verschillende bronnen waren in de verslagperiode meerdere docenten en taalactivisten gearresteerd of veroordeeld.⁴⁷⁶ Verder waren volgens Hengaw in 2025 minstens 219 Koerdische activisten veroordeeld tot een gevangenisstraf, een voorwaardelijke gevangenisstraf of zweepslagen. Daarnaast werden tien Koerdische activisten ter dood veroordeeld.⁴⁷⁷ Uit individuele zaken die Hengaw en andere mensenrechtenorganisaties documenteerden volgde dat de veroordelingen van Koerdische activisten plaatsvonden op grond van artikel 279 WvS (*moharebeh*, vijandschap tegen God), artikel 287 WvS (*baghi*, gewapende

⁴⁶⁸ Zagros Human Rights Center, *Written statement: The situation of the Kurds in Iran*, 12 augustus 2024; Amwaj.media, *Deep dive: Tension between Azeris, Kurds escalates in northwestern Iran*, 24 maart 2025; The New York Times, *Pro-American Kurdish forces are preparing possible Iran incursion*, 4 maart 2026; France 24, *Iran's Azeris fear ethnic strife, sucking Turkey and Azerbaijan into the war*, 6 maart 2026; CBC News, *Iranian Kurdish fighters find themselves in the middle of U.S. war as they wait in Iraq*, 21 maart 2026; TWI, *Iran's western frontier: Iranian Kurds navigate risk and opportunity*, 23 maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁴⁶⁹ Clingendael, *The Kurdish struggle in Iran: Power dynamics and the quest for autonomy*, 3 juli 2024; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁴⁷⁰ Die Welt, *„Dieser Krieg könnte uns um zehn Jahre zurückwerfen“*, 11 maart 2026.

⁴⁷¹ BasNews, *Kurdish language in Iran*, 19 januari 2019; Kurdistan24, *Microsoft adds two Kurdish dialects to Microsoft Translator*, 24 augustus 2020.

⁴⁷² Amnesty International, *Iran: Shocking secret execution of young man in relation to "Woman Life Freedom" uprising*, 6 augustus 2024; Hengaw, *Mozhgan Kavousi, Kurdish writer and researcher, sentenced to one year of imprisonment*, 18 augustus 2024; IranWire, *Four Kurdish activists receive additional prison sentences in Iran*, 29 oktober 2025; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁴⁷³ Iran International, *Iran executes four prisoners for alleged links to Israel*, 29 januari 2024; The New Arab, *Iran sentences to death Kurdish women's rights activist Varisheh Moradi amid broader crackdown*, 12 november 2024; Iran International, *Amnesty International demands Tehran halt execution of Kurdish activist*, 9 januari 2025; UN OHCHR, *Iran: UN experts alarmed as Supreme Court upholds death sentence of Kurdish woman activist*, 14 januari 2025; Mehr News Agency, *Iranian security forces detain 11 PJAK members in west*, 7 februari 2026; IranWire, *Iran executes two Kurdish prisoners convicted of "armed rebellion"*, 21 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran executes two Kurds accused of being members of 'separatist groups'*, 21 mei 2026.

⁴⁷⁴ CNN, *CIA working to arm Kurdish forces to spark uprising in Iran, sources say*, 4 maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴⁷⁵ IranWire, *Four Kurdish teachers sentenced to prison for activism in Marivan*, 9 juli 2024; Hengaw, *Kermanshah: Mojtaba Vaisi, a Kurdish Yarsan adherent, forcibly arrested by IRGC Intelligence Forces*, 7 maart 2025; CPJ, *Iran detains Iraqi Kurdish reporter and crew covering cultural festival*, 9 december 2025; IranWire, *Iranian supreme court overturns death sentence for Varisheh Moradi*, 11 december 2025.

⁴⁷⁶ Hengaw, *Repression of Kurdish language lecturers: A grim reality in Iran*, 21 februari 2024; Hengaw, *International mother language day: 6 Kurdish language teachers arrested, 7 sentenced to prison in 2024*, 21 februari 2025; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 9; KHRN, *Kurdish language teacher sent to Sanandaj prison to serve five-year sentence*, 21 april 2025.

⁴⁷⁷ Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025.

opstand tegen de staat), artikel 498 (oprichten of leiden van een organisatie die de nationale veiligheid zou ondermijnen), artikel 499 WvS (lidmaatschap van organisaties die de nationale veiligheid zouden ondermijnen), artikel 500 WvS (propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen) of artikel 610 WvS (samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat).⁴⁷⁸ Hieronder volgen enkele voorbeelden van Koerdische activisten die te maken kregen met strafvervolgning. Deze opsomming is niet uitputtend.

Op 1 augustus 2023 zou de MOIS in Sanandaj een hulpverlenster en tevens Koerdische vrouwenrechtenactiviste met veel geweld hebben gearresteerd. Na dagenlang te zijn ondervraagd en mishandeld zou zij zijn overgebracht naar sectie 209 van de Evin-gevangenis in Teheran, waar zij meer dan vier maanden in eenzame opsluiting zou hebben gezeten. Op 10 november 2004 zou een revolutionaire rechtbank in Teheran haar ter dood hebben veroordeeld op grond van artikel 287 WvS (gewapende opstand tegen de staat). Zij zou zijn beschuldigd van lidmaatschap van PJAK (zie paragraaf 1.2.14.5). Op 10 december 2025 zou het hooggerechtshof deze zaak voor een herziening hebben terugverwezen naar de revolutionaire rechtbank.⁴⁷⁹

In oktober 2023 zou een strafrechtbank in de stad Sanandaj in de provincie Koerdistan een docent Koerdisch en tevens bestuurslid van de Sociaal-Culturele Vereniging Nozhin in Sanandaj hebben veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf en veertig zweepslagen vanwege zijn deelname aan de Vrouw, leven, vrijheid-protesten. Daarnaast zou een revolutionaire rechtbank in Sanandaj hem op 26 oktober 2023 hebben veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf op grond van artikel 498 (oprichten of leiden van een organisatie die de nationale veiligheid zou ondermijnen). In beroep zou deze zaak voor een herziening zou terugverwezen. Vervolgens zou de revolutionaire rechtbank in Sanandaj hem op 9 december 2024 tot twee jaar gevangenisstraf hebben veroordeeld, waarvan een jaar voorwaardelijk. Op 8 november 2025 zou hij zich bij de gevangenis hebben gemeld voor het uitzitten van zijn straf.⁴⁸⁰

In november 2025 zou een strafrechtbank in de stad Dehgolan in de provincie Koerdistan een lid van de Sociaal-Culturele Vereniging Nozhin hebben veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf op grond van artikel 500 WvS (propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen). Op 6 juni 2026 zou hij zijn overgebracht naar de centrale gevangenis van Sanandaj voor het uitzitten van zijn straf.⁴⁸¹

⁴⁷⁸ IranWire, *Iran executes two Kurdish prisoners convicted of "armed rebellion"*, 21 mei 2026; KHRN, *Kurdish protest detainee sentenced to death in Tehran*, 28 mei 2026; Impact Iran, *On file*, mei 2026; Hengaw, *Wounded protester Khalil Rasouli sentenced to prison, flogging and internal exile*, 18 juni 2026.

⁴⁷⁹ Amnesty International, *Kurdish dissident sentenced to death in Iran*, 26 november 2024; IHRNGO, *Varisheh Moradi*, 10 december 2025; Hengaw, *Kurdish political prisoner Varisheh Moradi sentenced to additional six months in prison*, 13 mei 2026; IranWire, *Kurdish political prisoner denied phone calls in Evin*, 27 mei 2026.

⁴⁸⁰ HRANA, *Edris Menbari sentenced to 2 years in prison*, 11 december 2024; Front Line Defenders, *Iran: Human rights defender Edris Menbari sentenced to two years in prison*, 12 december 2024; Hengaw, *Kurdish activist Idris Menbari imprisoned to serve sentence*, 8 november 2025; KHRN, *Kurdish language teacher sent to Sanandaj prison to serve sentence*, 10 november 2025.

⁴⁸¹ Hengaw, *Kurdish activist Mohammad Rezaei sentenced to one year in prison*, 5 november 2025; KHRN, *Kurdish activist sentenced to one year in prison in Dehgolan*, 6 november 2025; KHRN, *Kurdish activist sent to Sanandaj prison to serve one-year sentence*, 8 juni 2026.

Sommige Koerdische kolbars kregen maandenlange en soms jarenlange gevangenisstraffen opgelegd.⁴⁸² De autoriteiten beschuldigden sommige kolbars van spionage, bijvoorbeeld omdat zij bij hun aanhouding in het bezit bleken te zijn van Starlink-terminals.⁴⁸³

4.1.1.3 Arabieren

Volgens sommige schattingen waren er tot vier miljoen Arabieren in Iran.⁴⁸⁴ De meeste Iraanse Arabieren woonden in het westelijk deel van Khuzestan, een provincie in het zuidwesten van Iran. De provincie Khuzestan had onder meer te kampen met luchtvervuiling door hoge concentraties fijnstof en industriële uitstoot.⁴⁸⁵ Ook had de provincie te kampen met chronische waterschaarste, waarbij sprake was van irrigatieproblemen en een gebrek aan schoon drinkwater.⁴⁸⁶ De Arabische benaming van de provinciehoofdstad Ahvaz was al-Ahwaz. Daarom noemden Arabieren uit Khuzestan zich ook wel Ahwazi's. Er waren zowel sjiiitische als soennitische Ahwaz-Arabieren.⁴⁸⁷

Politiek en cultureel actieve Arabieren hadden weinig bewegingsruimte. Als zij voor de overheid actief waren, hoefden zij in principe geen problemen te ondervinden. Zij konden wel problemen verwachten zodra het ging om activiteiten die konden worden opgevat als een gevaar voor de nationale veiligheid, zoals het bijwonen van een demonstratie of het bij elkaar komen in een woning om gedichten voor te dragen. In Khuzestan vonden demonstraties plaats die meestal economisch of sociaal van aard waren. Deze waren bijvoorbeeld gericht tegen de hoge benzineprijzen, de hoge kosten van het levensonderhoud, de waterschaarste en met mismanagement ten aanzien van de droogte. Deze protesten vonden ook plaats in gebieden met een grote Arabische bevolking. Deelname aan deze protesten kon door de autoriteiten worden gelabeld als politieke oppositie of als een gevaar voor de nationale veiligheid.⁴⁸⁸ In het geval van Arabieren speelde mee dat er enkele Arabische protestbewegingen bestonden die streefden naar een onafhankelijke Arabische staat. De Iraanse autoriteiten merkten deze Arabische protestbewegingen aan als terroristische groeperingen (zie paragraaf 1.2.14.3).⁴⁸⁹ Arabieren die in verband werden gebracht met Arabische oppositiegroepen zoals de ASMLA konden te maken krijgen met zware straffen, inclusief de doodstraf.⁴⁹⁰

In de verslagperiode waren verschillende Arabische activisten gearresteerd en/of gedetineerd. Zij konden te maken krijgen met zware straffen, inclusief de doodstraf.⁴⁹¹ Volgens Hengaw waren in 2025 minstens 19 Arabische activisten veroordeeld tot een gevangenisstraf. Daarnaast werden drie Arabische activisten ter

⁴⁸² Hengaw, *Iranian judiciary imposed inhumane sentence of 74 lashes and two years of imprisonment for a Kurdish child kolbar*, 31 maart 2024; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁴⁸³ IHRNGO, *Kurdish kolbar Edris Ali sentenced to death based on torture-tainted confession*, 9 juni 2024; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴⁸⁴ MRGI, *Arabs in Iran*, januari 2026.

⁴⁸⁵ The Guardian, *Poison in the haze: documenting life under Ahvaz's oppressive orange skies*, 6 januari 2023.

⁴⁸⁶ Iran International, *Energy-rich southern provinces top Iran's misery index, official data shows*, 17 juli 2025; IranWire, *Iran water official blames residents as 20,000 palm trees burn in Khuzestan*, 24 juli 2025; Iran International, *Iran's only navigable river at risk of drought, experts warn*, 21 augustus 2025; IranWire, *Extreme heat, power outages cripple Iran's Khuzestan province*, 21 augustus 2025.

⁴⁸⁷ The Iran Primer, *Profiles: Iranian opposition groups*, 2 juli 2020; MRGI, *Arabs in Iran*, januari 2026.

⁴⁸⁸ IranWire, *Rights groups condemn crackdown on Arab activists in Iran*, 21 januari 2025; Amnesty International, *Iran: Executie demonstrant na oneerlijke rechtszaak en marteling*, 12 juni 2025; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴⁸⁹ Mehr News Agency, *Intelligence Ministry busts ringleader of ASMLA terror group*, 12 november 2020.

⁴⁹⁰ Iran International, *Iran hangs former leader of separatist group, a Swedish dual national*, 6 mei 2023; Iran International, *Last minute calls to save two political prisoners in Iran from hanging*, 27 april 2024; IHRNGO, *7 Arab and Kurdish prisoners of conscience executed in Ahvaz and Karaj*, 4 oktober 2025; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 53.

⁴⁹¹ IranWire, *Three Arab political prisoners face imminent execution*, 5 december 2024; IHRNGO, *Protester Mojahed Kourkour hanged in Ahvaz*, 11 juni 2025; Amnesty International, *Iran: Executie demonstrant na oneerlijke rechtszaak en marteling*, 12 juni 2025; HRANA, *Mojahed Savari arrested in Ahvaz*, 25 juni 2026; HRANA, *Life sentences of three political prisoners reduced to 25 years*, 10 augustus 2026.

dood veroordeeld.⁴⁹² Uit individuele zaken die mensenrechtenorganisaties documenteerden volgde dat de veroordelingen van Arabische activisten onder meer gebaseerd waren op artikel 499 WvS (lidmaatschap van organisaties die de nationale veiligheid zouden ondermijnen) en artikel 286 WvS (*efsad-fil-arz*, verspreiden van corruptie op aarde).⁴⁹³ Hieronder volgen enkele voorbeelden van Arabische activisten die te maken kregen met arrestatie en/of detentie. Deze opsomming is niet uitputtend.

Op 8 januari 2025 zou de MOIS een Arabische activist hebben gearresteerd in de provincie Khuzestan. Na twintig dagen zou hij zijn overgeplaatst naar de centrale gevangenis van Ahvaz. In maart 2025 zou een revolutionaire rechtbank in Ahvaz hem hebben veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf op grond van artikel 500 WvS (propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen).⁴⁹⁴

Begin november 2025 zou een revolutionaire rechtbank in Ahvaz twee Arabische activisten hebben veroordeeld tot twaalf jaar gevangenisstraf en een activist tot tien jaar gevangenisstraf op grond van artikel 499 WvS (lidmaatschap van organisaties die de nationale veiligheid zouden ondermijnen). Daarnaast kregen zij twee jaar ballingschap opgelegd. Naar verluidt hield dit verband met hun religieuze (soennitische) activiteiten.⁴⁹⁵

Medio november 2025 zou de IRGC-IO een Arabische activist in Ahvaz hebben gearresteerd en naar een onbekende locatie hebben overgebracht. Er was dezerzijds geen informatie gevonden waaruit volgde dat hij was vrijgelaten of veroordeeld.⁴⁹⁶

4.1.1.4

Baluchi's

Er waren naar schatting 1,5 tot 2 miljoen Baluchi's (in het Nederlands soms ook aangeduid als Beloetsjen en in het Engels als *Baloch people*) in Iran. De meeste Baluchi's waren soennitische moslims.⁴⁹⁷ Zij woonden voornamelijk in de zuidoostelijke provincie Sistan-Baluchistan.⁴⁹⁸ Ook delen van de provincies Zuid-Khorasan, Hormozgan en Kerman behoorden tot het traditionele Baluchi-woongebied.⁴⁹⁹ Een groot aantal Baluchi's was om verschillende redenen niet in het bezit van een geboorteboekje of een nationale identiteitskaart, waardoor zij bijvoorbeeld geen toegang hadden tot onderwijs of basisdiensten.⁵⁰⁰ Sommige Baluchi's woonden in afgelegen gebieden, waren analfabeet of hadden al dan niet bewust nooit een identiteitsdocument aangevraagd.⁵⁰¹

⁴⁹² Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025.

⁴⁹³ Blijkens artikel 286 WvS werd onder "corruptie op aarde" verstaan: een misdrijf dat op grote schaal is gepleegd door een persoon gericht tegen de fysieke integriteit van anderen of de binnenlandse of de buitenlandse veiligheid van het land of het verspreiden van leugens, het verstoren van het nationale economische systeem, het plegen van brandstichting en vernieling, het verspreiden van giftige, microbiologische en gevaarlijke stoffen, het oprichten van centra van losbandigheid en prostitutiecentra of het helpen bij de oprichting daarvan; Impact Iran, *On file*, mei 2026.

⁴⁹⁴ Hengaw, *Ahvaz: Arab activist Mohammad Amouri sentenced to six months in prison*, 22 maart 2025; HRANA, *Mohammad Amouri sentenced to one year in prison on political charges*, 24 maart 2025.

⁴⁹⁵ Hengaw, *Three Arab Sunni activists sentenced to a combined 34 years in prison and exile*, 6 november 2025; IranWire, *Conscience held captive: The state of religious minorities in the Islamic Republic of Iran – Annual report: 2025*, 24 februari 2026.

⁴⁹⁶ Hengaw, *Arab religious activist Abdulaziz Naami arrested in Ahvaz*, 22 november 2025; IranWire, *Iranian forces detain Sunni Arab activist after Friday prayers in Ahvaz*, 24 november 2025.

⁴⁹⁷ BBC Monitoring, *Two miners killed in armed attack in Iran's Sistan-Baluchistan*, 16 februari 2026; BBC Monitoring, *Security officer, four 'terrorists' killed in armed clash in south-eastern Iran*, 7 juni 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁴⁹⁸ Trouw, *Koerden worden gebruikt als kanonnenvlees en om chaos te creëren in Iran*, 11 maart 2026.

⁴⁹⁹ EUAA, *Country focus Iran*, 11 juni 2024, p. 80.

⁵⁰⁰ Khadijeh Asadisarvestani, *Structural, economic, and socio-cultural barriers to birth and death registration in Iran: a qualitative study*. In: *International Journal for Equity in Health*, 20 december 2025, 25; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁰¹ Fatemeh Jamalpour & Nilo Tabrizy, *Zusters in Iran*, Zwartjes & Labović, 2026, p. 85; vertrouwelijke bron, juli 2026.

Volgens een bron konden Baluchi's culturele activiteiten uitvoeren ten behoeve van hun bevolkingsgroep, zolang de autoriteiten deze activiteiten niet zagen als een bedreiging voor de nationale veiligheid. Als activiteiten bijvoorbeeld puur folkloristisch van aard waren, zoals optredens van dansgroepen in traditionele kleding, en de autoriteiten daarvoor toestemming hadden gegeven of een vergunning hadden verleend, leverden deze activiteiten over het algemeen geen problemen op. Zolang de deelnemers zich niet nadrukkelijk beriepen op hun eigen identiteit, maar in plaats daarvan aangaven dat zij geïntegreerd waren in de Perzische cultuur, was dit toegestaan.⁵⁰² Activiteiten zoals het bijwonen van een demonstratie konden voor Baluchi's, net als voor andere etnische groepen, tot problemen leiden, vooral als het ging om anti-overheidsprotesten. De autoriteiten interpreteerden protesten van Baluchi's vaak als bedreigingen van de nationale veiligheid en als uitingen van separatisme.⁵⁰³ In het geval van Baluchi's speelde mee dat in de verslagperiode enkele Baluchi-oppositiegroepen actief waren. De autoriteiten bestempelden deze groeperingen als terroristische groeperingen (zie paragraaf 1.2.14.2).⁵⁰⁴ Baluchi's die in verband werden gebracht met Baluchi-oppositiegroepen zoals Jaish al-Adl of Ansar al-Furqan, konden te maken krijgen met zware straffen, inclusief de doodstraf. Zo vonden volgens Iraanse staatsmedia op 26 april 2026 de executie van een vermeend lid van Jaish al-Adl plaats en op 12 mei 2026 die van een vermeend lid van Ansar al-Furqan.⁵⁰⁵

In de verslagperiode waren verschillende Baluchi-activisten gearresteerd en/of gedetineerd. Zij konden te maken krijgen met zware straffen, inclusief de doodstraf.⁵⁰⁶ Volgens Hengaw waren in 2025 minstens zes Baluchi-activisten veroordeeld tot een gevangenisstraf. Daarnaast werden drie Baluchi-activisten ter dood veroordeeld.⁵⁰⁷ Hieronder volgen enkele voorbeelden van Baluchi's die te maken kregen met arrestatie en/of detentie. Deze opsomming is niet uitputtend.

Op 13 maart 2025 zouden de autoriteiten een man van Baluchi-afkomst hebben gearresteerd. Hij zou zijn gemarteld om een gedwongen bekentenis af te dwingen. In juli 2025 zou een revolutionaire rechtbank in de stad Zahedan in de provincie Sistan-Baluchistan hem ter dood hebben veroordeeld op grond van artikel 287 WvS (gewapende opstand tegen de staat). Hij zou zijn beschuldigd van lidmaatschap van Jaish al-Adl (zie paragraaf 1.2.14.2).⁵⁰⁸

Op 16 juli 2025 zou de IRGC-IO een Baluchi-activist hebben gearresteerd in zijn woning in het dorp Erafshan. Op 4 juli 2026 zou een revolutionaire rechtbank in de stad Zahedan in de provincie Sistan-Baluchistan hem hebben veroordeeld tot in totaal 26 jaar gevangenisstraf. Een andere Baluchi-activist die op dezelfde dag zou zijn gearresteerd zou in totaal 17 jaar opgelegd hebben gekregen. Volgens Hengaw waren zij taalactivisten.⁵⁰⁹

⁵⁰² Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁵⁰³ Amnesty International, *Iran: New wave of brutal attacks against Baluchi protesters and worshippers*, 26 oktober 2023; IranWire, *Iran executes Baluch man arrested in 2022 protests*, 12 mei 2026; Iran International, *Iran's forces beat Baluch women protesting over mines and local resources*, 18 juni 2026.

⁵⁰⁴ The Guardian, *At least six civilians killed in militant attack on courthouse in south-east Iran*, 26 juli 2025; IranWire, *Iran executes Baluch man arrested in 2022 protests*, 12 mei 2026.

⁵⁰⁵ BBC Monitoring, *Iran executes man accused of being member of Sunni Baloch militant group*, 26 april 2026; BBC Monitoring, *Iran executes alleged member of Sunni Baloch militant group*, 12 mei 2026.

⁵⁰⁶ HRANA, *Sistan and Baluchestan: At least 550 detained amid ongoing protests*, 13 januari 2026; IranWire, *Mizan: Baluch prisoner Amer Ramesh executed*, 26 april 2026; IranWire, *Iran executes Baluch man arrested in 2022 protests*, 12 mei 2026.

⁵⁰⁷ Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025.

⁵⁰⁸ IHRNGO, *Farhad Baranzehi*, 3 augustus 2025; IHRNGO, *4 Baluch protesters and political prisoners receive death penalty*, 4 augustus 2025; UN OHCHR, *UN experts urge Iran to end escalating targeting of ethnic minorities*, 6 augustus 2026; United for Iran, *Farhad Baranzehi*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁵⁰⁹ Hengaw, *Baloch men Saeed Raeisi and Mohsen Raeisi arrested by IRGC Intelligence Forces in Mehrestan*, 17 juli 2025; Hengaw, *Two Balochi language activists sentenced to combined 43 years in prison*, 6 augustus 2026.

4.1.2 *Religieuze groepen*

De officiële staatsreligie was het twaalver sjiisme. Dit was de grootste vertakking binnen de sjiitische islam.⁵¹⁰ In Iran was de twaalversjiitische rechtsschool (*jafari*) leidend. Daarnaast respecteerde Iran de vier grote soennitische rechtsscholen (*hanafi*, *sjafi'i*, *maliki* en *hanbali*) en de sjiitische rechtsschool van de zaidieten. Verder erkende de Iraanse grondwet het christendom, het jodendom en het zoroastrisme.⁵¹¹ In het Iraanse parlement waren vijf zetels gereserveerd voor erkende niet-islamitische religieuze groepen, te weten joden (1 zetel), Armeense christenen in Noord-Iran (1 zetel), Armeense christenen in Zuid-Iran (1 zetel), Assyrische en Chaldeeuwse christenen (1 zetel) en zoroastriërs (1 zetel).⁵¹² De erkende religieuze groepen genoten bepaalde burgerrechten, maar volledige politieke rechten en toegang tot de hoogste functies binnen de overheid en het leger waren in de praktijk grotendeels voorbehouden een twaalversjiitische moslims.⁵¹³ Volgens de in Londen gevestigde mensenrechtenorganisatie *Minority Rights Group International* (MRGI) bestond ongeveer 90% van de bevolking uit sjiitische moslims en 9% uit soennitische moslims. De overige 1% bestond onder meer uit yarsani's, bahais, christenen, zoroastriërs, joden, mandeërs en hindoes.⁵¹⁴ Hieronder worden enkele religieuze groepen besproken.

4.1.3 *Christenen*

Er waren geen officiële cijfers van het aantal christenen in Iran.⁵¹⁵ Een klein deel van de Iraanse christenen was officieel erkend. Dit waren geboren christenen die veelal tot een van de etnische kerken van de Armeniërs, Assyriërs en Chaldeeën behoorden.⁵¹⁶ Daarnaast erkende Iran christenen die konden aantonen dat hun families al voor de Revolutie van 1979 christelijk waren. Zij behoorden veelal tot de erkende en traditionele kerken in Iran die niet etnisch geassocieerd waren, die Perzischtalig waren en/of die evangelisch waren.⁵¹⁷ Schattingen van het aantal erkende christenen in Iran liepen uiteen van 50.000 tot 100.000.⁵¹⁸

Een veel groter deel van de Iraanse christenen was niet officieel erkend.⁵¹⁹ Zij behoorden doorgaans tot een van de Perzischtalige kerken. Zij waren over het algemeen pas na de Revolutie van 1979 bekeerd van de islam tot het christendom. Niet-erkende christenen stonden zwaar onder druk en genoten geen enkele bescherming. Zij werden nauw gemonitord, onder druk gezet en in sommige

⁵¹⁰ RNS, *Twelver Shiism – a branch of Islam that serves both as a spiritual and political force in Iran and beyond*, 25 augustus 2025.

⁵¹¹ IFP, *Zoroastrians celebrate Mehregan worldwide*, 8 oktober 2025.

⁵¹² Freedom House, *Freedom in the world 2025. Country report Iran*, februari 2025; EUAA, *Situation of individuals who have converted from Islam to Zoroastrianism in Iran*, 26 mei 2025, p. 3; Press TV, *Religious diversity and social harmony in Iran*, 28 december 2025; IPU, *Islamic parliament of Iran*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁵¹³ The Iran Primer, *Iran minorities 1: Diverse religions*, 3 september 2013.

⁵¹⁴ MRGI, *Iran*, januari 2026.

⁵¹⁵ Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2025 annual report. The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, 16 januari 2025, p. 21; Open Doors, *World Watch List 2026. Situation of religious freedom for Christians. Iran*, 2026.

⁵¹⁶ IranWire, *The Islamic Republic's intolerance to Christian converts, explained*, 25 augustus 2021; Article18, *Ministry of Intelligence admits arresting over 50 Christians*, 12 augustus 2025; Iran International, *Tehran court upholds long prison terms for five Christian converts*, 3 oktober 2025; SyriacPress, *Amid Iran's unrest, Christians navigate fear, faith, and a hope of change*, 13 januari 2026.

⁵¹⁷ Article18, *10 years since forced closure of Iran's largest Persian-speaking church*, 19 mei 2023; Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2024 annual report. Faceless victims. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2024, p. 15; HRANA, *Historic evangelical church in Mashhad demolished by unknown individuals*, 5 juni 2026; Iran International, *IRGC moves to seize historic Protestant church in Tehran*, 1 juli 2026; Barnabas Aid, *Evangelical church in Iranian capital threatened with closure*, 13 juli 2026; Nederlands Dagblad, *Regime Iran sluit deuren van oudste protestantse kerk. 'Aantasting vrijheid'*, 4 augustus 2026.

⁵¹⁸ Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2025 annual report. The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, 16 januari 2025, p. 21; Article18, *Ministry of Intelligence admits arresting over 50 Christians*, 12 augustus 2025; SyriacPress, *Amid Iran's unrest, Christians navigate fear, faith, and a hope of change*, 13 januari 2026.

⁵¹⁹ Article18, *Ministry of Intelligence admits arresting over 50 Christians*, 12 augustus 2025; Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2026 annual report. Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026, p. 4.

gevallen strafrechtelijk vervolgd.⁵²⁰ Veel christelijke bekeerlingen (vanuit de islam) gaven naar buiten toe geen uiting aan hun geloofsovertuiging uit angst voor represailles.⁵²¹ De schattingen van het aantal christelijke bekeerlingen liepen sterk uiteen, omdat veel christelijke bekeerlingen in Iran hun geloof verborgen hielden uit angst voor problemen met de autoriteiten. Volgens MRGI liepen sommige schattingen van het aantal bekeerlingen uiteen van 66.000 tot 500.000.⁵²² Volgens de in Londen gevestigde ngo *Article18*, die zich richtte op godsdienstvrijheid in Iran met een bijzondere focus op de situatie van christenen, waren er naar schatting 800.000 christenen in Iran.⁵²³

4.1.3.1

Strafvervolgning van christenen

Iraniërs die bijvoorbeeld contacten hadden met buitenlandse christelijke organisaties, die Perzischtalige bijbels importeerden en verspreidden, of die bepaalde christelijke activiteiten ondernamen, zoals het organiseren en leiden van bijeenkomsten met bekeerlingen, het dopen van bekeerlingen of evangelisatie, konden te maken krijgen met arrestatie en detentie.⁵²⁴ De ngo's *Article18*, *Open Doors*, *Middle East Concern* (MEC) en *Christian Solidarity Worldwide* (CSW) stelden in hun jaarrapport dat er in 2023 minstens 166 christenen vanwege hun geloof gearresteerd waren.⁵²⁵ In 2024 ging het om 139 christenen en in 2025 om 254 christenen. Minstens 57 christenen zaten in 2025 een gevangenisstraf uit, of verkeerden in interne ballingschap, of moesten dwangarbeid verrichten. Dit waren zowel erkende als niet-erkende christenen.⁵²⁶ Wat betreft de strafrechtelijke vervolging van christenen was er vermoedelijk sprake van onderrapportage.⁵²⁷ In 2024 onthulden gehackte bestanden van de Iraanse rechterlijke macht meer dan 327 voorheen onbekende gevallen van christenen die tussen 2008 en 2023 werden aangeklaagd voor het belijden van hun geloof. De documenten toonden aan dat 90% van deze aangeklaagden bekeerlingen tot het christendom waren, dat er acht buitenlanders en drie Iraniërs met een dubbele nationaliteit tussen zaten, en dat 22 aangeklaagden christenen van Assyrische of Armeense afkomst waren. Deze gevallen speelden zich af in de regio Teheran.⁵²⁸

Bekering was een gevoelig onderwerp in Iran.⁵²⁹ De autoriteiten associeerden christelijke bekeerlingen en evangelische groepen vaak met westerse missionering, buitenlandse invloed of activiteiten die de Islamitische Republiek zouden ondermijnen. Bekeerlingen en erkende christenen die hen ondersteunden, konden te maken krijgen met strafrechtelijke vervolging. Doorgaans hielden de aanklachten

⁵²⁰ Article18, Open Doors, MEC & CSW, 2024 annual report. *Faceless victims. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2024, p. 29.

⁵²¹ International Christian Concern, *What it's like to become a Christian in Iran*, 2 februari 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵²² MRGI, *Iran*, januari 2026.

⁵²³ Article18, *Ministry of Intelligence admits arresting over 50 Christians*, 12 augustus 2025; BBC, *Christian converts are among the Iranians being sent home from US*, 22 november 2025.

⁵²⁴ Article18, Open Doors, MEC & CSW, 2025 annual report. *The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, 16 januari 2025, p. 3; HRANA, *Christian convert Amirali Minaei beaten by prison guard in Evin*, 20 maart 2025; CHRI, *Imprisonment of Christians jumps six-fold in Iran as persecution intensifies*, 1 april 2025; Iran International, *Tehran court upholds long prison terms for five Christian converts*, 3 oktober 2025; BBC Monitoring, *Briefing: Iran makes arrests over 'sect activity', steps up asset seizures*, 5 mei 2026; Article18, *Christian converts sentenced to 12 years in prison for bringing Bibles into Iran*, 6 juni 2025; Nederlands Dagblad, *Iraanse christenen vaker zondebok om bombardementen van het Westen*, 23 maart 2026; Article18, Open Doors, MEC & CSW, 2026 annual report. *Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026, p. 4; HRANA, *Report on the arrest of Christian convert Mohammad Nikbakht*, 26 maart 2026; Article18, *Christians' sentences of over 70 years upheld by appeals court*, 3 juli 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵²⁵ Article18, Open Doors, MEC & CSW, 2024 annual report. *Faceless victims. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2024, p. 25.

⁵²⁶ Article18, Open Doors, MEC & CSW, 2025 annual report. *The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, 16 januari 2025, p. 12; Article18, Open Doors, MEC & CSW, 2026 annual report. *Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026, p. 5.

⁵²⁷ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵²⁸ Article18, *Over 300 Christian cases among hacked Tehran judiciary files*, 29 augustus 2024.

⁵²⁹ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

verband met nationale veiligheid.⁵³⁰ Zo legden de autoriteiten in sommige gevallen een koppeling met Israël, waarbij zij evangelische christenen in verband brachten met de Mossad.⁵³¹ In augustus 2025 maakte de MOIS bekend dat het sinds het begin van de Twaalfdaagse Oorlog op 13 juni 2025 53 christenen had gearresteerd. Volgens de MOIS werkten zij samen met Israël en ging het om "Mossad-huurlingen" die in het buitenland waren getraind onder de dekmantel van de zionistische christelijke evangelisatiebeweging. De MOIS maakte verder geen namen, aanklachten of gerechtelijke dossiers van deze personen openbaar. Volgens Article18 hadden sommigen van hen deelgenomen aan een bijeenkomst in een buurland, georganiseerd door een buitenlandse kerk. Naar verluidt kwamen nadien minstens elf van hen op borgtocht vrij. Het is niet bekend of zij nadien zijn veroordeeld.⁵³²

Doorgaans waren de aanklachten tegen niet-erkende christenen gebaseerd op artikel 500 WvS (propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen) of artikel 500bis WvS (propaganda die in strijd is met de heilige religie van de islam).⁵³³ Een aanklacht op grond van artikel 500 WvS kon bestraft worden met drie maanden tot een jaar gevangenisstraf. Verder kon een aanklacht op grond van artikel 500bis WvS bestraft worden met twee tot vijf jaar gevangenisstraf en/of een boete en/of het ontzeggen van bepaalde burgerrechten, zoals het stemrecht en het recht om bepaalde beroepen te mogen uitoefenen, voor de duur van maximaal vijftien jaar. Wanneer er sprake was van financiële of organisatorische hulp vanuit het buitenland, kon er maximaal tien jaar gevangenisstraf opgelegd worden.⁵³⁴ Volgens het jaarrapport van Article18, Open Doors, MEC & CSW had 70% van de gerapporteerde aanklachten tegen christenen in 2024 betrekking op artikel 500bis WvS.⁵³⁵ In 2025 had bijna 90% van de gerapporteerde aanklachten betrekking op artikel 500bis WvS.⁵³⁶

Andere aanklachten die gerelateerd waren aan nationale veiligheid kwamen eveneens voor. Deze waren gebaseerd op artikel 498 WvS (oprichten of leiden van een organisatie die de nationale veiligheid zou ondermijnen), artikel 499 WvS (lidmaatschap van organisaties die de nationale veiligheid zouden ondermijnen) of artikel 610 WvS (samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat). Dit kon leiden tot tien jaar gevangenisstraf.⁵³⁷

⁵³⁰ BBC, *Iran: The Christians celebrating Easter in secret*, 1 april 2024; Iran International, *Imprisonment of Christians jumps sixfold as state cracks down on converts*, 2 april 2025; Open Doors, *World Watch List 2026. Situation of religious freedom for Christians. Iran*, 2026; Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2026 annual report. Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026, p. 4; FDD, *Iran's crackdown on Christians undermines Trump's emphasis on religious freedom*, 23 februari 2026.

⁵³¹ Article18, *State media accuses Christians of espionage in 'clear hate speech'*, 19 augustus 2025; BBC Monitoring, *Briefing: Iran makes arrests over 'sect activity', steps up asset seizures*, 5 mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵³² Article18, *Ministry of Intelligence admits arresting over 50 Christians*, 12 augustus 2025; HRANA, *53 Christians arrested in Iran after 12-Day War with Israel*, 18 augustus 2025; Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2026 annual report. Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026, p. 2; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 42.

⁵³³ Article18, *Christian converts sentenced to 12 years in prison for bringing Bibles into Iran*, 6 juni 2025; Iran International, *Tehran court upholds long prison terms for five Christian converts*, 3 oktober 2025; Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2025 annual report. The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, 16 januari 2025, p. 3.

⁵³⁴ HRANA, *Christian convert Laleh Sa'ati receives prison sentence and travel restriction*, 26 maart 2024; Article18, *Christian convert baptised in Malaysia given prison sentence on return to Iran*, 26 maart 2024; IranWire, *Imprisoned Iranian Christian convert faces risk of paralysis after surgery*, 8 december 2025; Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2025 annual report. The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, januari 2025, p. 15.

⁵³⁵ Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2025 annual report. The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, 16 januari 2025, p. 3.

⁵³⁶ Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2026 annual report. Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026, p. 5.

⁵³⁷ IranWire, *Imprisoned Christian convert in Iran denied medical care*, 14 mei 2024; Article18, *Three Christians including pregnant woman sentenced to over 40 years in prison*, 10 maart 2025; Article18, *State media accuses Christians of espionage in 'clear hate speech'*, 19 augustus 2025; Iran International, *Five Iranian Christian converts sentenced to stiff prison terms*, 17 december 2025; MEC, *Iran: Catholic convert sentenced to over nine years' imprisonment*, 27 mei 2026.

Christenen konden in afwachting van de uitspraken in hun zaken op borgtocht vrijkomen. Zij zaten doorgaans langer dan de wettelijk voorgeschreven termijn in voorarrest en de borgsommen waren doorgaans hoog.⁵³⁸ Om de bedragen te kunnen opbrengen, verhypothekerden hun familieleden doorgaans hun appartementen.⁵³⁹

4.1.3.2 Kerkbezoek

De staatsmedia besteedden regelmatig aandacht aan erkende christenen. Zo werd een Armeense kerkleider geïnterviewd bij de onthulling van een metrostation in Teheran dat vernoemd was naar Maria.⁵⁴⁰ Ook feliciteerde de president christenen ter gelegenheid van Kerstmis.⁵⁴¹ Desondanks stonden erkende christenen in Iran op allerlei manieren onder druk.⁵⁴² Zij konden slechts in een zeer beperkt kader in hun kerkgebouwen kerkdiensten houden en religieuze feesten vieten zoals Kerstmis.⁵⁴³ Zo mochten de preken van de etnische kerken niet in het Perzisch worden gehouden, maar in het Armeens of het Assyrisch.⁵⁴⁴ De etnische kerken mochten geen niet-erkende christenen toelaten tot hun kerkdiensten.⁵⁴⁵ Indien bekeerlingen kerkdiensten van de erkende christenen zouden bijwonen, zou dat verregaande gevolgen kunnen hebben voor zowel de betreffende kerken als de bekeerlingen.⁵⁴⁶ De autoriteiten monitorde de kerken actief.⁵⁴⁷ Volgens Article18 riepen de MOIS en de IRGC kerkleiders regelmatig op voor verhoor. Zij dwongen hen informatie te verstrekken over kerkactiviteiten, diensten, onderwijsprogramma's en de namen en achtergronden van kerkleden.⁵⁴⁸ Ook moesten de tijden van de kerkdiensten afgestemd worden met de autoriteiten.⁵⁴⁹ Daarnaast was politietoezicht tijdens kerkdiensten gebruikelijk.⁵⁵⁰ De autoriteiten gaven niet altijd toestemming voor kerkdiensten en vieringen. Zo annuleerde de Armeense Vank-kathedraal in Isfahan op 29 november 2025 net als in december 2022 de vieringen van Kerstmis en Nieuwjaar onder het mom van herstelwerkzaamheden.⁵⁵¹

Erkende christenen ondervonden problemen met de registratie en het in bezit houden van hun eigendommen. Zo sloopten onbekenden op 4 juni 2026 met een bulldozer de presbyteriaanse evangelische kerk in Mashhad.⁵⁵² Verder namen de autoriteiten in juli 2026 het complex van de evangelische Sint-Petruskerk in Teheran

⁵³⁸ BBC, *Iran: The Christians celebrating Easter in secret*, 1 april 2024; Article18, *Pastor's wife released on \$50,000 bail after month in Evin Prison*, 13 mei 2025.

⁵³⁹ Le Figaro, *Après le bain de sang des manifestants, le sinistre marchandage du régime iranien*, 10 februari 2026.

⁵⁴⁰ RFE/RL, *As persecution of Iran's Christians intensifies, Tehran opens 'holy Mary' metro station*, 1 november 2025; Church Times, *'Holy Mary' metro station unveiled in Tehran*, 21 november 2025.

⁵⁴¹ Mehr News Agency, *Pezeshkian congratulates Christians on Christmas*, 26 december 2025.

⁵⁴² Vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁴³ IFP, *Christmas celebrations held at churches in Iran*, 25 december 2025; IFP, *Christmas Eve atmosphere brings festive mood to Tehran*, 27 december 2025; IFP, *Iranian Armenian community welcomes 2026 with festivities, traditions*, 6 januari 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁴⁴ Article18, *Ministry of Intelligence admits arresting over 50 Christians*, 12 augustus 2025; RFE/RL, *As persecution of Iran's Christians intensifies, Tehran opens 'holy Mary' metro station*, 1 november 2025; Article18, *Open Doors, MEC & CSW, 2026 annual report. Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026, p. 4.

⁵⁴⁵ BBC, *Iran: The Christians celebrating Easter in secret*, 1 april 2024; Article18, *Open Doors, MEC & CSW, 2026 annual report. Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026, p. 4; SyriacPress, *Amid Iran's unrest, Christians navigate fear, faith, and a hope of change*, 13 januari 2026; Christianity Today, *The Iranian church persists*, 10 april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁴⁶ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁴⁷ International Christian Concern, *What it's like to become a Christian in Iran*, 2 februari 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁴⁸ Article18, *Iran – Harassment and surveillance*, url, geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁵⁴⁹ RFE/RL, *As persecution of Iran's Christians intensifies, Tehran opens 'holy Mary' metro station*, 1 november 2025.

⁵⁵⁰ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁵¹ Article18, *Iran's most famous church cancels New Year celebrations*, 4 januari 2023; Article18, *Christmas cancelled again at famous Armenian church*, 2 december 2025.

⁵⁵² HRANA, *Historic evangelical church in Mashhad demolished by unknown individuals*, 5 juni 2026; Article18, *Persian-speaking evangelical church demolished in Mashhad*, 8 juni 2026; UN OHCHR, *Iran: UN experts urge reversal of Tehran church compound seizure and return of its Christian residents*, 15 juli 2026; IranWire, *Iranian Christians under attack: Government church seizure brings attention to homelessness among religious minorities*, 17 juli 2026.

in beslag, waarbij de 27 Armeense en Assyrische christenen die er woonden moesten vertrekken.⁵⁵³

Bij gebrek aan Perzischtalige kerken, kwamen bekeerlingen online, in hun eigen woningen of appartementen, in parken of in auto's bij elkaar.⁵⁵⁴ Soms weken bekeerlingen uit naar het buitenland om daar kerkdiensten bij te kunnen wonen.⁵⁵⁵ Volgens verschillende bronnen hielden de autoriteiten de activiteiten van bekeerlingen en hun huiskerken in de gaten (zie ook paragraaf 4.1.3.3).⁵⁵⁶ Daarbij werd soms gebruik gemaakt van infiltranten van de MOIS.⁵⁵⁷ Indien de huiskerken in de ogen van de autoriteiten te ver gingen, kon het bezoeken van huiskerkbijeenkomsten leiden tot ondervraging, bedreiging, arrestatie en/of strafrechtelijke veroordeling.⁵⁵⁸

Iraniërs konden in Iran als toeristen kerken bezoeken, zoals de bekende Armeense Vank-kathedraal in Isfahan. Daarvoor hadden zij geen speciale toestemming nodig.⁵⁵⁹ Volgens een bron werden zij vermoedelijk wel met argwaan bekeken.⁵⁶⁰ Zelfs als een moslim zei dat hij of zij alleen uit nieuwsgierigheid of vanwege de architectuur de kerk wilde bezoeken, kon de kerk de toegang alsnog weigeren vanwege veiligheidsrisico's en andere zorgen.⁵⁶¹

4.1.3.3

Opsporen van bekeerlingen en huiskerken

In de verslagperiode spoorden de autoriteiten bekeerlingen op door middel van invallen in huiskerken, door telefonische en online monitoring, via informanten, door ondervragingen en door andere christenen onder druk te zetten om namen te noemen.⁵⁶² Doorgaans was de MOIS betrokken bij arrestaties van bekeerlingen, maar in sommige gevallen ook de IRGC.⁵⁶³ Volgens een bron hielden de autoriteiten huiskerken in de gaten, voerden zij invallen uit en beschouwden zij huiskerken als een veiligheidsrisico. De autoriteiten vielen huiskerken binnen, namen eigendommen in beslag en veroordeelden leden van huiskerken op basis van aanklachten die verband hielden met de nationale veiligheid.⁵⁶⁴ Er waren geen aanwijzingen dat er in de verslagperiode sprake was van een actief opsporingsbeleid door de Iraanse autoriteiten met betrekking tot het bezoeken van huiskerken door bekeerde christenen. Volgens een bron kon het gebeuren dat lokale autoriteiten ingrepen als zij merkten dat bekeerde christenen in hun wijken huiskerken

⁵⁵³ Iran International, *IRGC moves to seize historic Protestant church in Tehran*, 1 juli 2026; Article18, *Fears grow that entire Tehran church compound may be demolished*, 10 juli 2026; UN OHCHR, *Iran: UN experts urge reversal of Tehran church compound seizure and return of its Christian residents*, 15 juli 2026; Nederlands Dagblad, *Regime Iran sluit deuren van oudste protestantse kerk. 'Aantasting vrijheid'*, 4 augustus 2026; Article18, *Guards posted outside seized Tehran church to prevent re-entry*, 13 augustus 2026.

⁵⁵⁴ BBC, *Iran: The Christians celebrating Easter in secret*, 1 april 2024; Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2025 annual report. The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, 16 januari 2025, p. 21; Christianity Today, *The Iranian church persists*, 10 april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁵⁵ Article18, *State media accuses Christians of espionage in 'clear hate speech'*, 19 augustus 2025.

⁵⁵⁶ BBC, *Iran: The Christians celebrating Easter in secret*, 1 april 2024; Open Doors, *'Persecution might increase, but we are not alone!': how you're strengthening Fatemeh's secret house church in Iran*, 10 februari 2025; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁵⁷ Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2024 annual report. Faceless victims. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2024, p. 29; Nederlands Dagblad, *Iraanse christenen vaker zondebok om bombardementen van het Westen*, 23 maart 2026.

⁵⁵⁸ BBC Monitoring, *Briefing: Iran makes arrests over 'sect activity', steps up asset seizures*, 5 mei 2026.

⁵⁵⁹ International Christian Concern, *What it's like to become a Christian in Iran*, 2 februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁶⁰ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁵⁶¹ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁶² Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2026 annual report. Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026, p. 8; vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁶³ EUAA, *Treatment of converts from Islam to Christianity by intelligence agents in Lorestan province, including the city of Khorramabad*, 12 augustus 2024; HRANA, *Christian convert Narges Nasri sentenced to 16 years in prison and additional penalties*, 10 maart 2025; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁶⁴ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

bezochten. Dat was volgens deze bron niet zozeer geïnstigeerd door het centraal gezag, maar meer op initiatief van lokale autoriteiten.⁵⁶⁵

Niet elk bij de autoriteiten bekend bezoek aan een huiskerk door een bekeerde christen leidde zonder meer tot strafrechtelijke vervolging. Sommige mensen werden vrijgelaten na een waarschuwing. Anderen kwamen vrij na betaling van hoge borgsommen.⁵⁶⁶ De geldbedragen die door de bronnen werden genoemd, varieerden omgerekend van 4.000 tot 130.000 dollar.⁵⁶⁷ Weer anderen kregen huisarrest opgelegd. Soms dreigden de autoriteiten met herhaalde arrestatie of moesten de mensen een verklaring ondertekenen waarin zij beloofden om hun christelijke activiteiten te staken. Anderen werden aangeklaagd, berecht en veroordeeld op basis van aanklachten die varieerden van propaganda die in strijd is met de heilige religie van de islam (artikel 500bis WvS) tot samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat (artikel 610 WvS). De uitkomst hing af van het profiel, het bewijsmateriaal tijdens de arrestatie en de mate van activiteit. Vermoedelijke leiders werden vaak zwaarder strafrechtelijk vervolgd. Soms werden gearresteerde christenen vrijgelaten en vervolgens opnieuw gearresteerd of onder toezicht geplaatst. In sommige gevallen kregen zij een uitreisverbod opgelegd.⁵⁶⁸

- 4.1.3.4 Aanklacht op valse gronden
Doorgaans hielden de aanklachten in bekeringszaken verband met nationale veiligheid, propaganda, zionistisch christendom, banden met buitenlandse groepen of handelen tegen de islam (zie paragraaf 4.1.3.1).⁵⁶⁹ Volgens een bron kwam het enkele keren voor dat bekeerlingen op valse gronden werden aangeklaagd voor een ander delict, terwijl de eigenlijke reden de bekering of het christen-zijn was, en dat de autoriteiten hen vervolgens op borgtocht vrijlieten en hen in de gelegenheid stelden om het land te verlaten.⁵⁷⁰

- 4.1.4 Afvalligen
In de Iraanse context kon onder afvalligheid worden verstaan dat iemand de islam verliet, nadat hij of zij als moslim was beschouwd. Dit kon bijvoorbeeld het geval zijn wanneer iemand vanuit de islam bekeerde tot een andere religie, zoals het christendom, wanneer iemand openlijk verklaarde geen moslim meer te zijn, of wanneer iemand zich identificeerde als atheïst, agnost of niet-religieus nadat hij of zij eerder als moslim was beschouwd.⁵⁷¹

Uit een onderzoek van de *Group for Analyzing and Measuring Attitudes in Iran* (GAMAAN) uit 2020 bleek onder meer dat 8,8% van de bevolking zich identificeerde als atheïst, 5,8% als agnost en 1,5% als christen. Dat betekende dat een deel van de bevolking kon worden geschaard onder de groep afvalligen. Het was niet bekend hoe groot deze groep was, omdat veel mensen hun afvalligheid voor zich hielden.⁵⁷²

⁵⁶⁵ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁵⁶⁶ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁶⁷ Article18, *Christian convert released on bail, wife interrogated and insulted*, 4 december 2024; Iran International, *Christian convert broke spine, denied care in Iran prison – rights group*, 13 november 2025; Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2026 annual report. Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026, p. 14, 15 en 19; Church in Chains, *Iran: Christian convert released after two years in prison*, 6 mei 2026.

⁵⁶⁸ Article18, *House-church member charged with 'making false religious claims'*, 4 maart 2024; Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2025 annual report. The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, 16 januari 2025, p. 4-5; HRANA, *Christian convert Narges Nasri sentenced to 16 years in prison and additional penalties*, 10 maart 2025; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁶⁹ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁷⁰ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁷¹ EUAA, *Situation of returnees from Western countries who converted from Islam to Christianity, including those who have a family with a Christian spouse and children; treatment by the state*, 9 augustus 2024, p. 3.

⁵⁷² GAMAAN, *Iranian's attitudes toward religion: A 2020 survey report*, 25 augustus 2020, p. 1

Afvalligen konden te maken krijgen met beperkingen, waaronder het verliezen van hun baan en een gebrek aan werkgelegenheid als gevolg van obstakels die door de autoriteiten werden opgeworpen, zoals de *gozinesh*-procedure, waarbij in sollicitatieprocedures bij de overheid onder meer werd gekeken naar de religieuze achtergrond en religieuze praktijk.⁵⁷³ Afvalligen liepen met name risico op strafrechtelijke vervolging indien zij openlijk over hun geloof spraken of betrokken waren bij evangelisatie.⁵⁷⁴

Volgens een bron waren beledigende uitingen een risicoverhogende factor wanneer deze plaatsvonden in combinatie met andere activiteiten die iemand ontplooiden. Daardoor kreeg iemand een breder profiel.⁵⁷⁵ Het risico op strafrechtelijke vervolging was klein als mensen hun afvalligheid privé hielden. Desondanks kon niet worden uitgesloten dat afvalligen geen enkel risico op strafrechtelijke vervolging liepen zolang zij hun afvalligheid niet openlijk uitdroegen.⁵⁷⁶

4.1.4.1 Strafvervolging wegens afvalligheid

Afvalligheid was niet expliciet opgenomen als een specifieke criminele daad in het Islamitische Wetboek van Strafrecht (WvS).⁵⁷⁷ In 2022 zou een gepensioneerd rechter hebben verklaard dat afvalligheid in het WvS opgenomen had moeten worden, maar dat het was weggelaten uit angst voor internationale druk.⁵⁷⁸ Desondanks konden rechters zich beroepen op islamitische rechtsbronnen en fatwa's op grond van artikel 167 van de Iraanse grondwet. Dit artikel stelde dat wanneer de geschreven wetgeving niet expliciet voorzag in een bepaald onderwerp, een rechter zich moest baseren op deze bronnen om tot een oordeel te komen. Zo kon een rechter op basis van een eigen interpretatie van koranverzen, *hadiths* en fatwa's van voormalige opperste leider Ruhollah Khomeini betogen dat afvalligheid moest worden bestraft met de doodstraf.⁵⁷⁹

Aanklachten wegens afvalligheid kwamen in de praktijk zelden voor.⁵⁸⁰ Ook veroordelingen wegens afvalligheid waren zeldzaam.⁵⁸¹ In het recente verleden waren enkele gevallen gedocumenteerd.⁵⁸² Zo veroordeelde een rechtbank in de stad Rasht in oktober 2009 een bekeerling ter dood wegens afvalligheid. Het hof van beroep voor strafzaken in de provincie Gilan bekrachtigde de terdoodveroordeling in 2010.⁵⁸³ Bij een herzieningsproces in 2012 sprak een rechtbank hem vrij van de beschuldiging van afvalligheid. Hij werd echter wel schuldig bevonden aan handelen tegen de nationale veiligheid en veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf.⁵⁸⁴ In 2016 werd hij opnieuw gearresteerd en vervolgens veroordeeld tot tien jaar

⁵⁷³ Impact Iran, *Legislation monitor: The selection law*, 14 april 2022; EUAA, *Freedom of movement and right of employment for converts from Islam to Christianity, including for returnees*, 9 augustus 2024, p. 3.

⁵⁷⁴ EUAA, *Situation of atheists and non-religious individuals, including legislation, treatment by state actors and society, availability of state protection*, 17 november 2023, p. 6; DIS, *Iran: Return following sur place activities 2025*, december 2025, p. 11; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁵⁷⁵ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁵⁷⁶ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁷⁷ CHRI, *Unprecedented death sentence for Christian pastor on charge of apostasy*, 7 december 2010; Article18, *Apostasy never codified in Iranian law 'due to international pressure'*, 17 januari 2023.

⁵⁷⁸ Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2025 annual report. The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, 16 januari 2025, p. 21.

⁵⁷⁹ IHRDC, *Iranian writer sentenced to death for apostasy*, 20 juni 2015; Article18, *Apostasy never codified in Iranian law 'due to international pressure'*, 17 januari 2023; EUAA, *Situation of atheists and non-religious individuals, including legislation, treatment by state actors and society, availability of state protection*, 17 november 2023, p. 3; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 35.

⁵⁸⁰ Article18, *Apostasy never codified in Iranian law 'due to international pressure'*, 17 januari 2023.

⁵⁸¹ DIS, *Iran: Return following sur place activities 2025*, december 2025, p. 11; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁸² Al Jazeera, *Iranian dissident spared death sentence*, 20 juli 2004.

⁵⁸³ Article18, *Yousef Nadarkhani sentenced to death for apostasy*, 6 december 2010; CHRI, *Unprecedented death sentence for Christian pastor on charge of apostasy*, 7 december 2010; IranWire, *The Islamic Republic's intolerance to Christian converts, explained*, 25 augustus 2021.

⁵⁸⁴ CHRI, *Christian pastor Youcef Nadarkhani acquitted of apostasy, released*, 8 september 2012; IranWire, *The Islamic Republic's intolerance to Christian converts, explained*, 25 augustus 2021.

gevangenisstraf en twee jaar interne ballingschap in verband met het houden van huiskerkbijeenkomsten. Deze straf werd later teruggebracht tot zes jaar.⁵⁸⁵ In 2010 liep eveneens een aanklacht wegens afvalligheid tegen een geboren christen, maar de autoriteiten lieten deze aanklacht in 2011 vallen.⁵⁸⁶ Verder veroordeelde een strafrechtbank in Meshkinshahr in de provincie Ardabil in 2015 naar verluidt een schrijver ter dood wegens afvalligheid. Het was niet bekend wat er vervolgens met deze zaak was gebeurd.⁵⁸⁷ Voor zover bekend vonden sinds de executie van dominee Hossein Soodmand in 1990 geen executies plaats wegens afvalligheid.⁵⁸⁸

4.1.4.2 Afvalligheid als verzwarende omstandigheid

In enkele gevallen werd afvalligheid aangevoerd als verzwarende omstandigheid in strafzaken om een zwaardere straf op te kunnen leggen wanneer er al sprake was van andere overtredingen. Dat gebeurde bijvoorbeeld bij een demonstrant uit de stad Nowshahr in de provincie Mazandaran die in januari 2023 ter dood werd veroordeeld op grond van artikel 279 WvS (vijandschap tegen God), artikel 286 WvS (verspreiden van corruptie op aarde) en afvalligheid. In mei 2023 verwees het hooggerechtshof zijn zaak voor een herziening terug. Naar verluidt overleed hij in augustus 2023 in een ziekenhuis nadat hij in zijn cel een beroerte had gekregen.⁵⁸⁹

4.1.4.3 Blasfemie

Aan afvalligheid verwante misdrijven, zoals verspreiden van corruptie op aarde (artikel 286 WvS) en belediging van de heilige waarden van de islam (artikel 513 WvS), waren opgenomen in het WvS. In de verslagperiode waren meerdere mensen op deze gronden strafrechtelijk vervolgd.⁵⁹⁰ Een bekend voorbeeld was de rapper met de artiestennaam Amir Tataloo. Op 4 december 2023 berichtte het Iraanse persbureau ILNA dat de Turkse politie hem had gearresteerd.⁵⁹¹ De Turkse politie zette hem op 6 december 2023 Turkije uit via de grensovergang Gürbulak (provincie Ağrı) - Bazargan (provincie West-Azerbeidzjan). Het was niet bekend in hoeverre bij deze uitzetting alle procedurele waarborgen waren gevolgd. De Iraanse autoriteiten hielden hem meteen na zijn overdracht aan.⁵⁹² In maart 2024 klaagden zij hem onder meer aan wegens het aanzetten van de jongere generatie tot prostitutie. Een revolutionaire rechtbank veroordeelde hem hiervoor tot tien jaar gevangenisstraf. Daarnaast klaagden zij hem aan wegens belediging van de Profeet. Hiervoor veroordeelde een strafrechtbank in Teheran hem tot vijf jaar gevangenisstraf. In beroep stuurde het hooggerechtshof de zaak voor een herziening door naar een andere strafrechtbank. Deze rechtbank veroordeelde hem op 19 januari 2025 ter dood wegens belediging van de Profeet. Het hooggerechtshof hield deze veroordeling op 17 mei 2025 in stand.⁵⁹³ In juni 2025 berichtten Iraanse media dat

⁵⁸⁵ IranWire, *The Islamic Republic's intolerance to Christian converts, explained*, 25 augustus 2021.

⁵⁸⁶ CHRI, *Protestant Christians in Shiraz sentenced to one year in prison*, 14 september 2011; Article18, *Arbitrarily detained pastor released from prison but faces flogging and exile*, 1 maart 2023.

⁵⁸⁷ IHRDC, *Iranian writer sentenced to death for apostasy*, 20 juni 2015; Hands off Cain, *Iran: Writer sentenced to death for apostasy*, 22 juni 2015.

⁵⁸⁸ Article18, *30 years since Iranian Christian convert hanged for 'apostasy'*, 3 december 2020; IHRDC, *Living in the shadows of oppression: The situation of Christian converts in Iran*, 12 augustus 2021, p. 7; IranWire, *The Islamic Republic's intolerance to Christian converts, explained*, 25 augustus 2021; Article18, *Open Doors, MEC & CSW, 2025 annual report. The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, 16 januari 2025, p. 24.

⁵⁸⁹ BBC, *Javad Rouhi: Iranian protester dies in jail after avoiding death sentence*, 31 augustus 2023.

⁵⁹⁰ HRANA, *Gonabadi dervish Arash Moradi arrested in Kashan*, 19 oktober 2023; Hengaw, *Arrest of two individuals in Kashan and Iranshahr by security forces*, 19 oktober 2023; HRANA, *Gonabadi dervish Arash Moradi faces eight-year prison term*, 16 december 2023.

⁵⁹¹ IranWire, *Controversial Iranian musician Tataloo arrested in Istanbul*, 4 december 2023.

⁵⁹² Mehr News Agency, *Turkey police hand over controversial rapper Tataloo to Iran*, 6 december 2023; Iran International, *Iranian singer handed over to authorities after detention in Turkey*, 6 december 2023; RFE/RL, *Iranian rapper Tataloo detained upon arrival after being deported from Turkey*, 7 december 2023.

⁵⁹³ The Guardian, *Iranian court sentences pop star Tataloo to death for blasphemy*, 19 januari 2025; The Independent, *Tattoo-covered Iranian pop star sentenced to death for 'blasphemy'*, 20 januari 2025; IranWire, *Iranian rapper Tataloo's death sentence overturned*, 13 mei 2025; Iran International, *Iran's judiciary agrees to review death sentence against singer*, 13 mei 2025; L'Orient Today, *Supreme court gives death penalty to famous rapper*, 17 mei 2025; IHRNGO, *Singer Amirhossein Tataloo at grave risk of execution for blasphemy*, 17 mei 2025.

hij in de gevangenis een zelfmoordpoging had gedaan.⁵⁹⁴ In augustus 2025 meldde Iraanse media dat de rechterlijke macht de zaak opnieuw bekeek in verband met een mogelijk gratieverzoek na aanvaarding van zijn berouw.⁵⁹⁵ Er waren geen berichten dat hij nadien uit detentie was vrijgekomen.

4.1.4.4

Familieleden van afvalligen of bekeerlingen

Niet elk familielid van afvalligen of bekeerlingen was doelwit van de autoriteiten.⁵⁹⁶ Familieleden konden wel worden ondervraagd, worden lastiggevallen of onder druk worden gezet, vooral als de bekeerling actief was, zichtbaar was, in het buitenland verbleef of actief betrokken was bij de kerk. Er waren berichten dat familieleden van christenen die in het buitenland verbleven in Iran waren ondervraagd.⁵⁹⁷ Ook waren er berichten dat familieleden onder druk waren gezet om hun bekeerde familielid te proberen over te halen om terug te keren naar de islam.⁵⁹⁸

4.1.4.5

Secularisering

Er waren geen officiële gegevens over het percentage van de Iraanse bevolking dat niet-religieus was.⁵⁹⁹ Volgens verschillende bronnen was er echter een toenemende secularisering zichtbaar in delen van de Iraanse samenleving.⁶⁰⁰ Een groot deel van de Iraanse bevolking was alleen in naam moslim en verder niet praktiserend. De meesten gaven geen fundamentalistische invulling aan hun islamitische geloofsovertuiging. Zij hielden zich veelal niet aan de religieus verplichte dagelijkse gebeden, bezochten niet wekelijks een moskee en namen niet deel aan de ramadan. Met name bij de jongere generatie speelde het geloof geen grote rol in het dagelijkse leven.⁶⁰¹ Zo volgde uit een onderzoek van GAMAAN uit 2020 dat ongeveer 60% van de respondenten aangaf niet te bidden.⁶⁰² Dit maakte hen echter niet op voorhand afvallig. Zij bleven officieel moslims en een deel van de Iraniërs bleef zich als moslim identificeren. Er waren geen voorbeelden bekend van moslims die waren aangeklaagd wegens afvalligheid enkel omdat zij de islam niet praktiseerden.⁶⁰³

Alleen de regels rondom de ramadan, waarbij overdag op straat niet mocht worden gegeten, gedronken of gerookt, werden doorgaans nageleefd, omdat de politie iemand daarvoor kon arresteren.⁶⁰⁴ Overtreding van deze regels kon worden bestraft op grond van artikel 638 WvS (openbare schending van religieuze normen en verplichte hijab). Dit kon worden bestraft met tien dagen tot twee maanden gevangenisstraf of maximaal 74 zweepslagen.⁶⁰⁵

⁵⁹⁴ IranWire, *Iranian rapper Tataloo returns to prison after suicide attempt*, 2 juni 2025.

⁵⁹⁵ Iran International, *Iran says refugees can return home if they have not committed 'crimes'*, 15 oktober 2025.

⁵⁹⁶ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁹⁷ DIS, *Iran: Return following surveillance activities 2025*, december 2025, p. 13; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁵⁹⁸ Article18, *2023 Annual report: Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2023; Article18, *Faceless victims, rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2024.

⁵⁹⁹ EUAA, *Situation of atheists and non-religious individuals, including legislation, treatment by state actors and society, availability of state protection*, 17 november 2023, p. 2.

⁶⁰⁰ Pooyan Tamimi Arab & Ammar Maleki, *The secular-religious divide in Iran: An analysis of GAMAAN's online surveys*, in: Jack David Eller & Natalie Khazaal (red.), *Nonbelievers, apostates, and atheists in the Muslim world*, Routledge, 3 juli 2024, p. 93-123, 93; Iran International, *Holy irony: how a theocracy secularized Iran*, 8 december 2025; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶⁰¹ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023; RFE/RL, *As persecution of Iran's Christians intensifies, Tehran opens 'holy Mary' metro station*, 1 november 2025; International Christian Concern, *What it's like to become a Christian in Iran*, 2 februari 2026; Trouw, *De nabestaanden dansen hun verdriet liever weg*, 27 februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶⁰² GAMAAN, *Iranian's attitudes toward religion: A 2020 survey report*, 25 augustus 2020, p. 1.

⁶⁰³ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁶⁰⁴ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶⁰⁵ Iran International, *Iran eases Ramadan restrictions, as it coincides with Persian New Year*, 13 maart 2024; IranWire, *Iran enforces new restrictions as Ramadan overlaps with Nowruz*, 22 maart 2024.

Iraniërs konden een seculier leven leiden, zolang richting de autoriteiten de façade werd opgehouden dat men een goed moslim was en zolang men niet in het leger zat (zie paragraaf 4.1.9.8).⁶⁰⁶

4.1.4.6 Kenbaar maken van de religie

Er waren verschillende situaties waarin Iraanse burgers officieel hun religie kenbaar moesten maken tegenover de overheid. Zo werd bij de schoolinschrijving van een kind soms gevraagd naar de religie.⁶⁰⁷ Volgens een bron gebeurde dat in verband met de godsdienstlessen, omdat bijvoorbeeld erkende christenen hun godsdienstlessen in de kerk mochten volgen in plaats van op school.⁶⁰⁸ Ook bij de inschrijving op een universiteit werd gevraagd naar de religie.⁶⁰⁹ Verder moest bij het aanvragen van documenten zoals een nationale identiteitskaart, een rijbewijs of een paspoort, op de aanvraagformulieren de religie worden ingevuld. Daarbij waren er op de formulieren vaak aparte vakjes voor islam, christendom, jodendom en zoroastrisme. In sommige gevallen moest iemand ook aangegeven of hij of zij sjiïet of soenniet was.⁶¹⁰ Bij de registratie van een huwelijk moest de religie eveneens kenbaar worden gemaakt.⁶¹¹ Dat gold ook bij een sollicitatie voor een baan bij de overheid.⁶¹²

Volgens een bron kwam het voor dat, wanneer iemand het veld met betrekking tot religie niet invulde, de ambtenaar die de registratie afhandelde daar eigenhandig "islam" invulde.⁶¹³ Volgens een andere bron moest een student zich bij de Herasat melden voor een toelichting als hij of zij het veld met betrekking tot religie niet had ingevuld. In sommige gevallen mocht de student vervolgens niet verder met de studie. In het geval van sollicitaties kon iemand afgewezen worden als hij of zij dat veld niet invulde.⁶¹⁴

Volgens een bron meldden christenen met een moslimachtergrond, die zich als christen identificeerden, dat zij vanwege hun geloof waren afgewezen bij inschrijving aan universiteiten of bij sollicitaties voor functies bij de overheid.⁶¹⁵

4.1.4.7 Deelnemen aan religieuze activiteiten

Op de basis- en middelbare scholen waren er verplichte schoolgebeden. Als een leerling weigerde hieraan deel te nemen, riskeerde hij of zij van school te worden gestuurd en vervolgens geweigerd te worden op andere scholen.⁶¹⁶

Bij de overheid kon het niet deelnemen aan religieuze activiteiten leiden tot ontslag van de betreffende ambtenaren.⁶¹⁷

In sommige gevallen was het strafbaar om niet deel te nemen aan religieuze activiteiten. Dat gold bijvoorbeeld voor mensen die tijdens de ramadan in het openbaar aten, dronken of rookten, of voor eigenaren van eetgelegenheden die tijdens de ramadan overdag hun zaken niet gesloten hielden. Dan kon het gebeuren

⁶⁰⁶ Vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

⁶⁰⁷ CHRI, *Baha'i youth expelled from secondary school for gifted students solely due to his faith*, 14 juli 2020; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁶⁰⁸ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶⁰⁹ UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 16; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶¹⁰ HRW, *"The boot on my neck". Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶¹¹ HRW, *"The boot on my neck". Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024.

⁶¹² Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶¹³ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

⁶¹⁴ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶¹⁵ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶¹⁶ Süddeutsche Zeitung, *Krieger auf Abruf*, 12 maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁶¹⁷ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

dat de politie iemand daarvoor een waarschuwing gaf, iemand arresteerde of een restaurant verzegelde. Ook Iraniërs die waren uitgezonderd van het vasten, moesten zich overdag onthouden van eten, drinken en roken in het openbaar.⁶¹⁸

Volgens verschillende bronnen kwam het niet voor dat burgers strafrechtelijk vervolgd werden wegens het niet deelnemen aan religieuze bijeenkomsten. De overheid was op religieuze feestdagen dicht en deze activiteiten werden vanuit de lokale moskeeën georganiseerd. Daardoor konden mensen zich daar, zeker in de grote steden, makkelijk aan onttrekken. Bovendien was er voor burgers geen verplichting om op hun vrije dagen aan religieuze bijeenkomsten deel te nemen.⁶¹⁹

4.1.5

Bahais

Het precieze aantal bahais in Iran was niet bekend. Verschillende bronnen schatten dit op ongeveer 300.000 personen.⁶²⁰ Het bahai-geloof was in Iran niet officieel erkend.⁶²¹ De autoriteiten typeerden de bahai-gemeenschap als een sekte die van de islam was afgeweken.⁶²² De rechterlijke macht duidde het bahai-geloof vaak aan als een verdorven sekte en de religieuze gemeenschap als een illegale groepering.⁶²³ De autoriteiten beschouwden bahais soms als agenten van Israël vanwege de aanwezigheid van het Bahai-wereldcentrum in de Israëlische stad Haifa.⁶²⁴

Een memorandum van het bureau van de opperste leider, gedateerd 25 februari 1991, over de kwestie van de bahais bevatte een dertiental aanbevelingen om de vooruitgang en ontwikkeling van bahais te blokkeren.⁶²⁵ Bij meerdere gelegenheden bestempelde de opperste leider de bahais als een afwijkende en misleidende sekte. Daarbij riep hij Iraniërs op om geen zaken te doen met bahais. Deze oproep kreeg onder meer vorm door middel van een aantal fatwa's.⁶²⁶ Bahais kregen soms te maken met haatspraak.⁶²⁷ De autoriteiten en hun aanhangers gebruikten het woord 'bahai' soms als scheldwoord om anderen mee te beledigen.⁶²⁸

Na de Twaalfdaagse Oorlog en de Iranoorlog kwamen bahais sterker in de negatieve aandacht van de autoriteiten te staan.⁶²⁹ Volgens verschillende bronnen intensiverde na de Twaalfdaagse Oorlog de onderdrukking van bahais door de overheid, in de vorm van willekeurige arrestaties, ondervragingen, onterechte

⁶¹⁸ Iran International, *Iran eases ramadan restrictions, as it coincides with Persian new year*, 13 maart 2024; Iran International, *Iran seals over hundred businesses for violations during ramadan*, 24 maart 2024; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶¹⁹ Vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶²⁰ MRGI, *Bahá'í in Iran*, februari 2021, [url](#); MRGI, *Iran*, januari 2026; L'Orient Today, *Iran intensifies its persecution of the Baha'í minority, representatives say*, 3 februari 2026; BWNS, *Statistics*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁶²¹ Iran International, *Iran's Baha'is informed by text government is seizing their homes*, 20 augustus 2025; Iran Press Watch, *Iran intensifies crackdown on Baha'í religious minority*, 28 augustus 2025; CHRI, *Iran's Baha'í community under intensified state attack amid escalating domestic repression*, 19 mei 2026.

⁶²² Iran International, *Iran's Baha'is informed by text government is seizing their homes*, 20 augustus 2025.

⁶²³ HRW, *"The boot on my neck". Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024.

⁶²⁴ Iran Press Watch, *Iran intensifies crackdown on Baha'í religious minority*, 28 augustus 2025; L'Orient Today, *Iran intensifies its persecution of the Baha'í minority, representatives say*, 3 februari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 41; Amnesty International, *Tortured Baha'í cousins at risk of death penalty*, 24 april 2026; France 24, *'Scapegoating': Iran's Bahais feel brunt of crackdown*, 8 mei 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

⁶²⁵ BIC, *The ISRCC document*, 25 februari 1991, [url](#); HRW, *"The boot on my neck". Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024.

⁶²⁶ CSW, *Iran: Fatwa issued against Bahai community*, 2 augustus 2013; BIC, *The Bahá'ís of Iran – A Persecuted Community*, augustus 2020, p. 11.

⁶²⁷ HRW, *"The boot on my neck". Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024; BIC, *Iran news bulletin #31-2025*, 31 oktober 2025, p. 6; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶²⁸ Malu Halasa (red.), *Woman Life Freedom. Voices and art from the women's protests in Iran*, 2023, p. 32; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁶²⁹ CHRI, *Iran's Baha'í community under intensified state attack amid escalating domestic repression*, 19 mei 2026; Iran Press Watch, *Iran intensifies its persecution of Baha'is in 2026*, 22 mei 2026; BIC, *Iran jails Bahá'ís, pregnant woman included, amid scapegoating*, 22 mei 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

veroordelingen, gevangenisstraffen en inbeslagname van eigendommen.⁶³⁰ De *Bahá'í International Community* (BIC), een ngo die bahais vertegenwoordigde bij internationale organisaties, documenteerde tussen juni en november 2025 meer dan 750 incidenten in heel Iran. Dit was volgens BIC drie keer zoveel als in dezelfde periode in 2024. Deze incidenten omvatten meer dan 200 invallen in huizen en bedrijven, gevolgd door ondervragingen, wat resulteerde in de arrestatie en detentie van ten minste 110 bahais. Revolutionaire rechtbanken hielden hoorzittingen voor meer dan honderd personen en veroordeelden bahais tot gevangenisstraffen van tussen de twee en tien jaar. Ten minste 45 personen kregen in deze periode een oproep om zich te melden bij de gevangenis voor de tenuitvoerlegging van hun straf.⁶³¹ HRANA stelde dat ruim 62% van alle berichten over mensenrechtenschendingen tegen religieuze groepen in 1404 (maart 2025 tot maart 2026) verband hield met schendingen van de rechten van bahais.⁶³² Volgens Hengaw werden in 2025 minstens 82 bahais gedetineerd.⁶³³

Bahais werden geconfronteerd met institutionele discriminatie, vernedering en geweld.⁶³⁴ Zo hadden bahais formeel geen toestemming nodig om Iran uit te reizen, maar in de praktijk ervoeren zij reisbeperkingen, omdat de autoriteiten soms paspoorten van bahais in beslag namen en hen bij de grens tegenhielden.⁶³⁵ Bahais konden ook problemen ondervinden bij het registreren van hun huwelijk.⁶³⁶

4.1.5.1

Bahais in het onderwijs

Bahais kregen op basis- en middelbare scholen te maken met discriminatie. Hun kon de toegang tot het hoger onderwijs worden onzegd.⁶³⁷ Er waren berichten over bahais die geslaagd waren voor het toelatingsexamen voor de universiteit, maar vervolgens geen toegang tot de universiteit kregen.⁶³⁸ In sommige gevallen kregen bahais geen toegang tot bepaalde studies aan de universiteit of tot specifieke masterprogramma's.⁶³⁹ Het kwam ook voor dat zij op enig moment te horen kregen dat zij moesten stoppen met hun studie wanneer tijdens de opleiding bekend werd dat zij bahais waren.⁶⁴⁰ Om in de onderwijsbehoefte te voorzien richtten bahais in 1986 het Bahai-Instituut voor Hoger Onderwijs (*Bahá'í Institute for Higher Education*, BIHE) op. Deze onderwijsinstelling was in Iran niet erkend.⁶⁴¹

4.1.5.2

Bahais en werk

Bahais waren uitgesloten van een groot aantal beroepen, bijvoorbeeld in overheidsdienst.⁶⁴² Sommige ondernemers die bahais in dienst hadden, werden met

⁶³⁰ Iran Press Watch, *Iran intensifies crackdown on Baha'i religious minority*, 28 augustus 2025; HRW, *Iran: Weaponizing justice system to persecute Baha'is*, 10 december 2025.

⁶³¹ HRW, *Iran: Weaponizing justice system to persecute Baha'is*, 10 december 2025.

⁶³² HRANA, *Mock execution: Baha'i International Community expresses concern over Peyvand Naimi's fate in Kerman prison*, 24 maart 2026.

⁶³³ Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025.

⁶³⁴ CHRI, *Iran's Baha'i community under intensified state attack amid escalating domestic repression*, 19 mei 2026.

⁶³⁵ BIC, *Situation of Baha'is in Iran*, augustus 2025; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁶³⁶ IranWire, *Iranian Baha'is targeted by "brutal" new tactics – including denial of marriage licenses*, 11 december 2023.

⁶³⁷ Iran Press Watch, *Father imprisoned. Son deprived of education: Report on violation of human rights of Baha'i family*, 15 september 2023; HRW, *"The boot on my neck". Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024; Iran Press Watch, *Passing of Houshang Pakzad, professor of physics and co-founder of the Baha'i Institute for Higher Education*, 1 september 2025.

⁶³⁸ HRW, *"The boot on my neck". Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024; Iran Press Watch, *Baha'i students denied university admission in Shiraz due to discriminatory policies*, 19 november 2024.

⁶³⁹ UN OHCHR, *Iran: Experts alarmed at systematic targeting of Baha'i women*, 23 december 2024; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁶⁴⁰ UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 16; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

⁶⁴¹ Iran Press Watch, *Passing of Houshang Pakzad, professor of physics and co-founder of the Baha'i Institute for Higher Education*, 1 september 2025.

⁶⁴² Iran International, *Iran's judiciary closes 12 schools for alleged promotion of Baha'i faith*, 11 september 2023; HRW, *"The boot on my neck". Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 16.

sluiting bedreigd als zij de betreffende personeelsleden niet zouden ontslaan.⁶⁴³ Bahais kregen regelmatig te maken met juridische maatregelen of met (langdurige) sluiting van hun ondernemingen, of van ondernemingen waar zij in dienst waren.⁶⁴⁴ Bahais konden ook hun baan of pensioen verliezen wanneer hun geloofsovertuiging bekend werd.⁶⁴⁵

4.1.5.3 Eigendommen van bahais

De autoriteiten bevroren in de verslagperiode bezittingen van bahais. Dit hield in dat deze bezittingen niet verkocht of overgedragen mochten worden aan een andere eigenaar. Ook namen de autoriteiten roerende en onroerende zaken van bahais in beslag, zoals landbouwgrond, woonhuizen, ondernemingen, winkelinventarissen, voertuigen en bankrekeningen.⁶⁴⁶ Deze kwamen naar verluidt onder beheer van het Uitvoerend Hoofdkwartier van de Orde van Imam Khomeini (*Execution of Imam Khomeini's Order*, EIKO, ook bekend als 'Setad').⁶⁴⁷ Er waren ook berichten over landbouwgrond van bahais in de provincie Mazandaran die met een graafmachine werd verwoest.⁶⁴⁸ Het kwam voor dat rechtbanken zaken tegen bahais, waarin volledige bevroeringen van tegoeden en overdrachtsverboden werden opgelegd, niet officieel in het SANA-systeem (zie paragraaf 4.5.12) registreerden, zodat advocaten in deze zaken niet konden interveniëren.⁶⁴⁹ Verder kwam het voor dat de autoriteiten bahais onder druk zetten om hun woning te verkopen en hun woonplaats te verlaten.⁶⁵⁰

4.1.5.4 Bahai-begraafplaatsen

De autoriteiten verhinderden bahais hun doden volgens hun eigen gebruiken te begraven. Daarnaast kregen bahai-begraafplaatsen te maken met vernielingen.⁶⁵¹ Zo werden naar verluidt in maart 2024 tientallen graven van bahais met een bulldozer vernield en geëgaliseerd op de Khavaran-begraafplaats in de zuidoostelijke buitenwijken van Teheran.⁶⁵²

4.1.5.5 Strafvervolgning van bahais

In de verslagperiode kregen honderden bahais te maken met invallen in woningen en op werkplekken, huiszoekingen, arrestaties, (langdurige) ondervragingen en veroordelingen.⁶⁵³ Bij huiszoekingen namen de autoriteiten persoonlijke en zakelijke bezittingen in beslag, zoals mobiele telefoons, laptops, geheugenkaarten, goud,

⁶⁴³ HRW, "The boot on my neck". *Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024; vertrouwelijke bron, februari 2026.

⁶⁴⁴ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁶⁴⁵ HRW, "The boot on my neck". *Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024.

⁶⁴⁶ HRW, "The boot on my neck". *Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 4; Iran International, *Iran's Baha'is informed by text government is seizing their homes*, 20 augustus 2025; vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

⁶⁴⁷ HRW, "The boot on my neck". *Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024; HRANA, *Confiscation of property from 22 Baha'i citizens in Isfahan*, 30 juli 2025; Iran Press Watch, *Iran intensifies crackdown on Baha'i religious minority*, 28 augustus 2025; HRW, *Iran: Weaponizing justice system to persecute Baha'is*, 10 december 2025; vertrouwelijke bron, februari 2026.

⁶⁴⁸ IranWire, *Baha'i farmlands razed as war martyr's mother protests*, 22 juli 2024; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 4.

⁶⁴⁹ HRANA, *Confiscation of property from 22 Baha'i citizens in Isfahan*, 30 juli 2025; Iran Press Watch, *Iran intensifies crackdown on Baha'i religious minority*, 28 augustus 2025.

⁶⁵⁰ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁶⁵¹ HRW, "The boot on my neck". *Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024; BIC, *Iran news bulletin #31-2025*, 31 oktober 2025, p. 6.

⁶⁵² Iran International, *Authorities destroy over 30 Baha'i graves at mass site in Tehran*, 5 maart 2024; Radio Zamaneh, *Over 30 Baha'i graves destroyed in Tehran's Khavaran*, 12 maart 2024; Al-Monitor, *In Iran, Bahai minority faces persecution even after death*, 22 maart 2024; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 4.

⁶⁵³ UN OHCHR, *Iran: Experts alarmed at systematic targeting of Baha'i women*, 23 december 2024; Iran Press Watch, *IRGC raids 10 Baha'i homes in central Iran*, 28 augustus 2025; BIC, *Iran news bulletin #31-2025*, 31 oktober 2025; HRANA, *Baha'i couple Behzad Yazdani and Romina Khazali arrested in Shiraz*, 30 maart 2026; HRANA, *Mahsa Sotoudeh, a Baha'i citizen living in Shiraz, arrested*, 30 maart 2026; HRANA, *Baha'i citizen Minou Andakhs arrested in Sari*, 1 april 2026; IranWire, *Bahá'í Detentions in Iran: 59 Confirmed Cases as of June 2026*, 26 juni 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

sieraden, contant geld, fotoalbums, religieuze voorwerpen, boeken en documenten.⁶⁵⁴ Het kwam ook voor dat bezoekers die bij invallen in de woning aanwezig waren hun telefoons en sieraden moesten afstaan.⁶⁵⁵ Volgens verschillende bronnen kregen bahais niet altijd alle items terug.⁶⁵⁶ Bahais kregen na hun arrestaties te maken met hoge borgsommen, waardoor hun families genoodzaakt waren de eigendomsaktes van hun woningen of hun bedrijfslicenties als borgstelling over te dragen.⁶⁵⁷ Sommige bahais kregen na hun arrestatie te maken met langdurig voorarrest, zonder dat een formele aanklacht bekend werd gemaakt en zonder dat zij toegang kregen tot rechtsbijstand. Ook was soms sprake van langdurige incommunicado-detentie.⁶⁵⁸

In strafzaken tegen bahais waren de aanklachten doorgaans gebaseerd op artikel 499 WvS (lidmaatschap van organisaties die de nationale veiligheid zouden ondermijnen), artikel 500 WvS (propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen), artikel 500bis WvS (propaganda die in strijd is met de heilige religie van de islam) of artikel 610 WvS (samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat). Een veroordeling op basis van deze aanklachten kon leiden tot jarenlange gevangenisstraffen.⁶⁵⁹

4.1.6

Joden

In Iran vormden de joden een erkende niet-islamitische religieuze groep.⁶⁶⁰ Deze erkenning hield onder meer in dat de joodse gemeenschap haar religieuze ceremonies en diensten kon uitvoeren in synagogen en dat joodse scholen konden functioneren.⁶⁶¹ In Iran waren koosjere restaurants, joodse supermarkten, een bejaardentehuis, een bibliotheek en joodse begraafplaatsen.⁶⁶² Openbare officiële cijfers van het aantal joden in de verslagperiode waren niet beschikbaar.⁶⁶³ Volgens de volkstelling van 2016 waren er 9.826 joden in Iran.⁶⁶⁴ Volgens een onofficiële telling uit 2021 waren er naar schatting minder dan 10.000 joden in Iran.⁶⁶⁵ Volgens schattingen uit 2024 ging het om 5.000 tot 8.000 joden.⁶⁶⁶ Deze kleine gemeenschap bevond zich met name in de grote steden Teheran, Shiraz en Isfahan.⁶⁶⁷

⁶⁵⁴ HRANA, *Baha'i citizen Minou Andakhs arrested in Sari*, 1 april 2026; CHRI, *Iran's Baha'i community under intensified state attack amid escalating domestic repression*, 19 mei 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁶⁵⁵ CHRI, *Iran's Baha'i community under intensified state attack amid escalating domestic repression*, 19 mei 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁶⁵⁶ CHRI, *Iran's Baha'i community under intensified state attack amid escalating domestic repression*, 19 mei 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, augustus 2026.

⁶⁵⁷ BIC, *Iran news bulletin #31-2025*, 31 oktober 2025, p. 4; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁶⁵⁸ IHRNGO, *Ongoing repressive measures against Baha'i citizens in the shadow of war*, 15 maart 2026; CHRI, *Iran's Baha'i community under intensified state attack amid escalating domestic repression*, 19 mei 2026; IranWire, *Iran's Baha'is face arbitrary detention and renewed prosecution*, 10 juli 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁶⁵⁹ Hengaw, *Kerman court sentences Baha'i adherent Shahram Fallah to 13 years in prison and one year of exile*, 24 oktober 2025; HRW, *Iran: Weaponizing justice system to persecute Baha'is*, 10 december 2025; CHRI, *Iran's Baha'i community under intensified state attack amid escalating domestic repression*, 19 mei 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

⁶⁶⁰ Al Jazeera, *Synagogue in Tehran 'completely destroyed' in US-Israeli attack*, 7 april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶⁶¹ Al Jazeera, *Synagogue in Tehran 'completely destroyed' in US-Israeli attack*, 7 april 2026.

⁶⁶² HRANA, *Giliard: Historic Jewish cemetery surrounded by waste and widespread grave destruction*, 11 december 2025; The Times of Israel, *IDF admits Tehran synagogue was 'collateral damage' in strike on Iran commander*, 7 april 2026; The Guardian, *Tehran's embattled Jewish community endures despite Israeli bombing of synagogue*, 22 april 2026.

⁶⁶³ Al Jazeera, *Synagogue in Tehran 'completely destroyed' in US-Israeli attack*, 7 april 2026.

⁶⁶⁴ MRGI, *Iran*, januari 2026.

⁶⁶⁵ HRANA, *Interrogation of 35 Jewish citizens in Tehran and Shiraz*, 28 juni 2025.

⁶⁶⁶ Iran International, *Iran compels Jews and minorities to honor Islamic Revolution*, 8 februari 2014.

⁶⁶⁷ The Guardian, *Tehran's embattled Jewish community endures despite Israeli bombing of synagogue*, 22 april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

De joodse gemeenschap had een afgevaardigde in het parlement.⁶⁶⁸ Deze vertegenwoordiger nam openlijk afstand van het zionisme en sprak meerdere keren zijn steun uit voor de autoriteiten. Hij benadrukte dat de joodse gemeenschap altijd loyaliteit had getoond aan de Islamitische Republiek.⁶⁶⁹ Ook spraken vertegenwoordigers van de joodse gemeenschap zich enkele keren uit tegen Israël, het zionisme en de Iranoorlog, onder meer nadat op 7 april 2026 de Rafinia-synagoge in Teheran was verwoest bij een luchtaanval.⁶⁷⁰

De autoriteiten benadrukten dat zij een antizionistisch narratief hanteerden dat gericht was op de staat Israël en dat dit niet antisemitisch was.⁶⁷¹ Desondanks nam na de Twaalfdaagse Oorlog de druk op de joodse gemeenschap toe.⁶⁷² In de nasleep van de Twaalfdaagse Oorlog werden naar verluidt minstens 35 joodse burgers in Teheran en Shiraz opgeroepen en ondervraagd door de inlichtingendiensten. Deze ondervragingen richtten zich voornamelijk op de familiebanden van de betrokkenen met verwanten in Israël en omvatten waarschuwingen om geen contact via de telefoon of het internet te hebben met familieleden in het buitenland.⁶⁷³ Ook vonden huiszoekingen plaats.⁶⁷⁴ Daarnaast arresteerde de MOIS enkele joodse burgers (zie ook paragraaf 6.3.5).⁶⁷⁵

Er waren geen aanwijzingen dat joden in het dagelijks leven ernstige problemen ondervonden vanwege hun geloofsovertuiging.⁶⁷⁶

4.1.7

Gonabadi-soefi's

Gonabadi-soefi's, ook wel Gonabadi-derwisjen genoemd, behoorden tot een van de vertakkingen van de Nematollahi-orde. Algemeen werd aangenomen dat de Nematollahi-Gonabadi-orde een van de grootste soefi-orde in Iran was. Het was echter niet bekend hoeveel personen in de verslagperiode tot deze orde behoorden.⁶⁷⁷ Gonabadi-soefi's identificeerden zich als sjiiitische moslims.⁶⁷⁸ De opperste leider en andere invloedrijke geestelijken deden hun overtuigingen af als 'valse mystiek' en een afwijking van de islam.⁶⁷⁹ In het recente verleden waren veel Gonabadi-soefi's gearresteerd, gevangengezet en lastiggevallen, waarbij hun leiders vaak het doelwit waren van de autoriteiten.⁶⁸⁰ Na de *Golestan-e Haftom-*

⁶⁶⁸ Press TV, *Religious diversity and social harmony in Iran*, 28 december 2025.

⁶⁶⁹ Tehran Times, *'Heinous and cowardly': US-Israeli bombs level historic Tehran synagogue*, 7 april 2026; Al Jazeera, *Synagogue in Tehran 'completely destroyed' in US-Israeli attack*, 7 april 2026; The New Arab, *Iran's Jewish community condemns US-Israeli attack on synagogue*, 7 april 2026; vertrouwelijke bron, juli 2025.

⁶⁷⁰ Al Jazeera, *Synagogue in Tehran 'completely destroyed' in US-Israeli attack*, 7 april 2026; IranWire, *Tehran's "Rafinia" synagogue destroyed in airstrike*, 7 april 2026; The Times of Israel, *IDF admits Tehran synagogue was 'collateral damage' in strike on Iran commander*, 7 april 2026.

⁶⁷¹ IranWire, *From Holocaust denial to the 'real Holocaust': The Islamic Republic fiddles with history*, 11 juli 2024; IranWire, *New wave of anti-semitism and Holocaust denial in Iran*, 3 oktober 2024; The Guardian, *Tehran's embattled Jewish community endures despite Israeli bombing of synagogue*, 22 april 2026.

⁶⁷² Nederlands Dagblad, *Iraanse christenen vaker zondebok om bombardementen van het Westen*, 23 maart 2026; vertrouwelijke bron, juli 2025.

⁶⁷³ HRANA, *Interrogation of 35 Jewish citizens in Tehran and Shiraz*, 28 juni 2025; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 43.

⁶⁷⁴ Vertrouwelijke bron, juli 2025.

⁶⁷⁵ HRANA, *Identity confirmed: One of two detained American-Jewish citizens in Iran identified as Yehuda Hekmati*, 28 juli 2025; HRANA, *Iranian Jewish citizens remain detained in Shiraz and Tehran*, 4 augustus 2025; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶⁷⁶ The Guardian, *Tehran's embattled Jewish community endures despite Israeli bombing of synagogue*, 22 april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶⁷⁷ BBC Monitoring, *Name in the news: The Gonabadi Sufis of Iran*, 20 februari 2018; Iran International, *Armed attack in southern Iran kills Sufi skheikh and two followers*, 18 juli 2024; EUAA, *Situation of individuals who have converted from Shia Islam to Sufism, particularly to Gonabadi Dervish order*, 1 augustus 2025, p. 3; MRGI, *Iran*, januari 2026.

⁶⁷⁸ EUAA, *Situation of individuals who have converted from Shia Islam to Sufism, particularly to Gonabadi Dervish order*, 1 augustus 2025, p. 3.

⁶⁷⁹ Iran International, *Armed attack in southern Iran kills Sufi skheikh and two followers*, 18 juli 2024; EUAA, *Situation of individuals who have converted from Shia Islam to Sufism, particularly to Gonabadi Dervish order*, 1 augustus 2025, p. 4; MRGI, *Iran*, januari 2026.

⁶⁸⁰ HRANA, *Gonabadi dervish Mohammad Chegini arrested in Kerman*, 25 augustus 2022; HRANA, *Two Gonabadi dervishes arrested in Karaj and Gorgan*, 22 november 2022; USCIRF, *Mohsen Afrouz*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

gebeurtenissen van 19 februari 2018 waarbij meer dan 300 Gonabadi-soefi's in Teheran werden gearresteerd en het overlijden van hun spirituele leider Nour Ali Tabandeh op 24 december 2019 na twee jaar huisarrest, hielden Gonabadi-soefi's zich meer afzijdig en leken zij minder als een bedreiging te worden gezien.⁶⁸¹ Voor zover bekend kregen in de verslagperiode enkele Gonabadi-soefi's te maken met arrestatie en detentie.⁶⁸²

4.1.8

Yarsani's

Yarsani's woonden voornamelijk in het westen en noordwesten van Iran, rond de stad Kermanshah en in de provincies Lorestan, Ilam, Hamedan, Oost- en West-Azerbeidzjan en Mazandaran.⁶⁸³ Yarsani's waren ook bekend onder de naam ahl-e haqq ('mensen van de waarheid').⁶⁸⁴ In het noorden van Irak, met name rond de stad Kirkuk, woonden Iraakse yarsani's. Zij waren bekend onder de naam kaka'i.⁶⁸⁵ Het grootste deel van de yarsani's bestond uit Koerden. Daarnaast waren er Azeri's en Lors.⁶⁸⁶ Schattingen van het aantal yarsani's in Iran liepen uiteen van een tot drie miljoen.⁶⁸⁷ Yarsani's waren niet officieel erkend als religieuze groep.⁶⁸⁸

Het yarsanisme kwam op in de loop van de veertiende eeuw.⁶⁸⁹ Onder de yarsani's en islamitische geleerden waren de meningen verdeeld over hun relatie met de sjjiitische islam en het soefisme.⁶⁹⁰ De autoriteiten beschouwden yarsani's als heterodoxe moslims van een sjjiitische vertakking die zich richtte op de esoterische kant van het geloof. Sommige sjjiitische geestelijken beschouwden yarsani's als leden van een van de islam afgedwaalde sekten en als ketters.⁶⁹¹ In de praktijk

⁶⁸¹ BBC Monitoring, *Name in the news: The Gonabadi Sufis of Iran*, 20 februari 2018; IranWire, *Iranian Gonabadi dervish freed after nearly five years in prison*, 25 januari 2023; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶⁸² HRANA, *Gonabadi dervish Arash Moradi arrested in Kashan*, 19 oktober 2023; Hengaw, *Arrest of two individuals in Kashan and Iranshahr by security forces*, 19 oktober 2023; HRANA, *Gonabadi dervish Arash Moradi faces eight-year prison term*, 16 december 2023; Hengaw, *Gonabadi dervish Arash Moradi receives 8-year prison sentence in Iran*, 16 december 2023; IranWire, *Family denied visits as Mazaher Heydari protests with hunger strike*, 3 juli 2024; HRANA, *Mazaher Heydari continues hunger strike in Shahr-e Kord prison*, 22 augustus 2024; IranWire, *Political prisoners in Iran jail sew lips in desperate protest*, 10 september 2024; EUAA, *Situation of individuals who have converted from Shia Islam to Sufism, particularly to Gonabadi Dervish order*, 1 augustus 2025, p. 7-8; United for Iran, *Mazaher Heydari*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁶⁸³ Philip G. Kreyenbroek, *The religious textual heritage of the Yarsan (Ahl-e Haqq)*, 2022; DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 19; Universität Hamburg, *Yārsān-Religion: Die Endzeitvorstellungen und die Apokalypse der Ahl-e Haqq*, 2 mei 2024; Hengaw, *Iranian forces open fire at Yarsan sacred site in Dalahu*, 3 oktober 2025; Hengaw, *At least five Kurdish men shot dead by Iranian forces in Kermanshah protests*, 10 januari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁶⁸⁴ BBC, *In pictures: Inside Iran's secretive Yarsan faith*, 13 november 2019; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁶⁸⁵ BBC, *In pictures: Inside Iran's secretive Yarsan faith*, 13 november 2019; Philip G. Kreyenbroek, *The religious textual heritage of the Yarsan (Ahl-e Haqq)*, 2022, p. 1; Universität Hamburg, *Yārsān-Religion: Die Endzeitvorstellungen und die Apokalypse der Ahl-e Haqq*, 2 mei 2024; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁶⁸⁶ Universität Hamburg, *Yārsān-Religion: Die Endzeitvorstellungen und die Apokalypse der Ahl-e Haqq*, 2 mei 2024; Medya News, *Yarsan community celebrates Qaltas, a significant religious festival, on 18 January in Iranian Kurdistan*, 18 januari 2025; Hengaw, *At least five Kurdish men shot dead by Iranian forces in Kermanshah protests*, 10 januari 2026; Hengaw, *Iran executes Naser Bakrzadeh and Yaqoub Karimpour in secret on charges of "spying for Israel"*, 2 mei 2026.

⁶⁸⁷ CHRI, *Religious minority in Iran asks Khamenei for constitutional protection*, 17 juni 2016; YDP, *Yarsan and their beliefs, learn more about Yarsan in Iran*, 12 november 2016; BBC, *In pictures: Inside Iran's secretive Yarsan faith*, 13 november 2019; IranWire, *Yarsanis who fled Iran: The story of an exodus*, 21 september 2020; IranWire, *Yarsanis ask to be recognized as a religious minority in Iran's constitution*, 29 januari 2021; KHRN, *Kurdish Yarsani activists go on hunger strike in solidarity with jailed activist*, 5 juli 2021; Philip G. Kreyenbroek, *The religious textual heritage of the Yarsan (Ahl-e Haqq)*, 2022, p. 1; DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 19; MRGI, *Iran*, januari 2026.

⁶⁸⁸ BBC, *In pictures: Inside Iran's secretive Yarsan faith*, 13 november 2019; IranWire, *Yarsanis ask to be recognized as a religious minority in Iran's constitution*, 29 januari 2021; Medya News, *Yarsan community celebrates Qaltas, a significant religious festival, on 18 January in Iranian Kurdistan*, 18 januari 2025; IranWire, *Mahan Rostami, 21, killed by shot to the heart*, 27 januari 2026.

⁶⁸⁹ Kurdistan24, *Yarsan activists arrested in Iran*, 14 maart 2016; YDP, *Yarsan and their beliefs, learn more about Yarsan in Iran*, 12 november 2016; HRANA, *Amir Hossein Haghighjooyan arrested by security forces*, 24 september 2024; HRANA, *Yaghoub Karimpour, a citizen who follows the Yarsan faith and is currently imprisoned in Urmia Prison, has recently been sentenced to death on charges of espionage by Branch One of the Urmia Revolutionary Court. His case is now under review by the Supreme Court*, 25 december 2025.

⁶⁹⁰ Philip G. Kreyenbroek, *The religious textual heritage of the Yarsan (Ahl-e Haqq)*, 2022, p. 1; DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 19; Universität Hamburg, *Yārsān-Religion: Die Endzeitvorstellungen und die Apokalypse der Ahl-e Haqq*, 2 mei 2024.

⁶⁹¹ YDP, *Islamic regime behavior towards Yarsan people in Iran*, 9 juli 2017; BBC, *In pictures: Inside Iran's secretive Yarsan faith*, 13 november 2019; IranWire, *Yarsanis who fled Iran: The story of an exodus*, 21 september 2020; S.

vormden yarsani's een grotendeels van de islam afwijkende geloofsgemeenschap.⁶⁹² Zij hielden zich over het algemeen niet aan het dagelijkse rituele gebed en het vasten in de maand ramadan.⁶⁹³ Ook bestond binnen het yarsanisme de leerstelling van de transmigratie van de ziel (*dun-a-dun*).⁶⁹⁴ De yarsani-gemeenschap had historisch een traditie van religieuze discretie en het afschermen van bepaalde rituelen en leerstellingen voor de buitenwereld.⁶⁹⁵

Er waren geen aanwijzingen dat yarsani's over het algemeen in het dagelijks leven ernstige problemen ondervonden vanwege hun geloofsovertuiging.⁶⁹⁶ Wel hadden yarsani's te maken met institutionele discriminatie. Zo kregen yarsani's, net als bahais, doorgaans geen toegang tot universiteiten of banen bij de overheid als zij zich niet als moslims registreerden.⁶⁹⁷

In de verslagperiode zetten de autoriteiten meerdere yarsani-activisten en mensen die zich inzetten voor de religieuze rechten van yarsani's onder druk. Zij konden te maken krijgen met arrestaties en strafrechtelijke vervolging.⁶⁹⁸ Zo werden volgens de in Noorwegen gevestigde Koerdische mensenrechtenorganisatie *Hengaw* in 2025 minstens vijf yarsani's gedetineerd vanwege hun religieuze activiteiten.⁶⁹⁹ Hieronder volgen hiervan enkele voorbeelden. Dit overzicht van voorbeelden is geenszins uitputtend.

Op 18 november 2022 vond een herdenkingsbijeenkomst plaats in de stad Sahneh in de provincie Kermanshah ter gelegenheid van het overlijden van de spirituele leider *seyyed* Khalil Alinezhad. Deze bijeenkomst mondde uit in een protest waarbij de commandant van de IRGC-IO in de stad Sahneh werd doodgestoken. In verband hiermee pakten de autoriteiten enkele dagen later een Koerdische mensenrechtenactivist met een yarsani-achtergrond op. Op 7 oktober 2023 veroordeelde een rechtbank hem ter dood. Zijn executie vond op 6 augustus 2024 plaats in de Dizelabad gevangenis in Kermanshah zonder zijn familie daar van tevoren van op de hoogte te stellen.⁷⁰⁰

Hengaw berichtte dat veiligheidstroepen op 30 september 2025 met geweld een inval uitvoerden in een religieus complex van de yarsani's in het district Dalahu van de provincie Kermanshah. Deze inval zou tot protesten van de lokale inwoners en

Behnaz Hosseini, *Transformation and appropriation of religion: A case of Yarsani community in Iran*, 2023, p. 268; IranWire, *Mahan Rostami, 21, killed by shot to the heart*, 27 januari 2026.

⁶⁹² YDP, *Yarsan and their beliefs, learn more about Yarsan in Iran*, 12 november 2016; Philip G. Kreyenbroek, *The religious textual heritage of the Yarsan (Ahl-e Haqq)*, 2022.

⁶⁹³ YDP, *Yarsan and their beliefs, learn more about Yarsan in Iran*, 12 november 2016; YDP, *The differences between Yarsan and Islam*, 29 januari 2017; Medya News, *Yarsan community celebrates Qaltas, a significant religious festival, on 18 January in Iranian Kurdistan*, 18 januari 2025.

⁶⁹⁴ IranWire, *Yarsanis who fled Iran: The story of an exodus*, 21 september 2020; S. Behnaz Hosseini, *Transformation and appropriation of religion: A case of Yarsani community in Iran*, 2023, p. 263.

⁶⁹⁵ YDP, *Yarsan and their beliefs, learn more about Yarsan in Iran*, 12 november 2016; BBC, *In pictures: Inside Iran's secretive Yarsan faith*, 13 november 2019.

⁶⁹⁶ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁶⁹⁷ Kurdistan24, *Yarsan activists arrested in Iran*, 14 maart 2016; YDP, *Islamic regime behavior towards Yarsan people in Iran*, 9 juli 2017; KHRN, *Kurdish Yarsan student denied education*, 9 november 2019; BBC, *In pictures: Inside Iran's secretive Yarsan faith*, 13 november 2019; DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 19; Universität Hamburg, *Yārsān-Religion: Die Endzeitvorstellungen und die Apokalypse der Ahl-e Haqq*, 2 mei 2024.

⁶⁹⁸ Hengaw, *Political prisoner and Yarsan adherent Reza Rasai secretly executed*, 6 augustus 2024; Medya News, *Iran's surge of executions targets minority groups using protest-related charges*, 12 februari 2024; Hengaw, *Security forces arrest two Yarsan adherents in Javanrud*, 30 januari 2025; Hengaw, *Qasr-e Shirin: Two Kurdish Yarsan followers arrested, their whereabouts unknown*, 21 februari 2025; Hengaw, *Kurdish Yarsan child Iliya Karami held without contact for 35 days*, 12 februari 2026; Hengaw, *Sajjad Veysi, follower of the Yarsan faith, arrested in Kermanshah*, 27 februari 2026.

⁶⁹⁹ Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran*, 2025, 30 december 2025.

⁷⁰⁰ KHRN, *Iran court sentences Yarsani Kurdish civilian to death*, 13 oktober 2023; Hengaw, *Political prisoner and Yarsan adherent Reza Rasai secretly executed*, 6 augustus 2024; Amnesty International, *Iran: Reza Rasaei in het geheim geëxecuteerd in verband met de 'Woman Life Freedom'-protesten*, 7 augustus 2024; HRW, *World report 2025. Events of 2024*, januari 2025, p. 231.

activisten hebben geleid. Het was dezerzijds niet bekend wat de reden van deze inval was.⁷⁰¹

Naar verluidt omsingelden veiligheidstroepen op 28 mei 2026 een woning in de regio Dalahu in de provincie Kermanshah waar twee broers, Koerdische activisten met een yarsani-achtergrond, zich bevonden. De veiligheidstroepen zouden het vuur op hen hebben geopend en hen hebben gedood. Volgens de staatsmedia hadden de broers herhaalde waarschuwingen om zich over te geven genegeerd en hadden zij het vuur geopend op veiligheidspersoneel.⁷⁰² Een jongere broer van hen zou op 22 februari 2026 zijn gearresteerd in verband met de protesten van januari 2026. Hij zou zijn aangeklaagd op grond van artikel 279 (vijandschap tegen God).⁷⁰³

In de diaspora was de *Yarsan Democratic Party* actief. Deze organisatie was ook bekend als de *Yarsan Democratic Organization* (YDO).⁷⁰⁴ Volgens de website van de YDO was deze in 2012 in Zweden opgericht.⁷⁰⁵ De YDO was een belangenorganisatie die opkwam voor de rechten van yarsani's.⁷⁰⁶ Op de eigen website verklaarde de YDO dat deze organisatie in Iran verboden was en dat iedereen met een link met de YDO vervolgd zou worden door de Iraanse autoriteiten.⁷⁰⁷ Dezerzijds waren geen gevallen bekend van yarsani's die in Iran problemen ondervonden vanwege een link met de YDO.

4.1.9 Dienstplichtigen

4.1.9.1 Militaire dienstplicht

De militaire dienstplicht gold in beginsel voor alle mannelijke Iraniërs van achttien jaar en ouder.⁷⁰⁸ Er was geen dienstplicht voor vrouwen.⁷⁰⁹ De meesten moesten hun dienstplicht vervullen in het leger.⁷¹⁰ Sommigen moesten dienen bij de IRGC of de politie.⁷¹¹ Volgens verschillende bronnen hadden dienstplichtigen in beginsel geen zeggenschap over de toewijzing.⁷¹² Hoogopgeleide en getalenteerde dienstplichtigen konden hun dienstplicht ook vervullen via een onderzoeksproject in plaats van een reguliere militaire dienst.⁷¹³

⁷⁰¹ Hengaw, *Iranian forces open fire at Yarsan sacred site in Dalahu*, 3 oktober 2025.

⁷⁰² Hengaw, *IRGC forces kill Kurdish activist brothers Meysam and Mojtaba Veisi in Dalahu*, 28 mei 2026; KHRN, *IRGC forces shoot dead two Kurdish cultural activists in Dalahu raid*, 29 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran security forces kill two Kurdish men allegedly involved in armed unrest*, 29 mei 2026; HRANA, *Two Yarsan followers killed in shooting by security forces*, 29 mei 2026; IranWire, *Veisi brothers: New details on their life and death*, 1 juni 2026.

⁷⁰³ Hengaw, *Kurdish Yarsani activists Sajjad and Shayan Veisi at risk of execution after moharebeh charge*, 29 mei 2026.

⁷⁰⁴ IranWire, *Unique gathering of religions in an IranWire webinar on gender in Iran*, 7 mei 2021.

⁷⁰⁵ YDP, *The official site of the Yarsan Democratic Organization*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁷⁰⁶ Yarsan Media, *Statement by the Yarsan Democratic Organization on the anniversary of the adoption of the Universal Declaration of Human Rights*, 9 december 2024.

⁷⁰⁷ YDP, *About Yarsan, a religious minority in Iran and Yarsani asylum seekers*, 31 januari 2021.

⁷⁰⁸ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 31; Iran International, *Iran to shorten mandatory military service to 14 months*, 17 maart 2024; LegalClarity, *Iran mandatory military service: Rules, exemptions, and penalties*, 11 mei 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁷⁰⁹ Amwaj.media, *Will Iran extend mandatory military service to women?*, 26 februari 2025; The National, UAE, *Jordan and eight other Middle East countries with mandatory military service*, 19 augustus 2025; LegalClarity, *Iran mandatory military service: Rules, exemptions, and penalties*, 11 mei 2026.

⁷¹⁰ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁷¹¹ Foreign Policy, *Conscription is not an excuse for Iran's Revolutionary Guard*, 30 januari 2023; Iran International, *Iranian military introduces salary and service reforms*, 7 november 2023; Atlantic Council, *Iran targeted human rights sanctions series: Understanding 'terrorist organization' designations in relation to the IRGC*, 20 maart 2024; Iran International, *IRGC terrorism designation must spare innocent conscripts*, 7 februari 2025; The New York Times, *Iran's Revolutionary Guards: The spine of a militarized state*, 8 maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁷¹² Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁷¹³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Iran*, februari 2021, p. 43; LegalClarity, *Iran mandatory military service: Rules, exemptions, and penalties*, 11 mei 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran repatriates scientist's body amid claims of 'suspicious' death*, 11 juni 2026.

- 4.1.9.2 Duur van de dienstplicht
Afhankelijk van de locatie, soort taken en persoonlijke omstandigheden kon de dienstplicht tussen de 14 en 24 maanden duren.⁷¹⁴ Zo konden actieve vrijwilligers van de Basij en mensen die in onrustige grensregio's dienden enkele maanden korting krijgen.⁷¹⁵ In oktober 2023 kondigde de dienstplichtafdeling aan dat de dienstduur met drie maanden verkort zou worden naar 14 tot 21 maanden.⁷¹⁶ Vervolgens kondigde de dienstplichtafdeling in november 2023 aan dat de dienstduur van militairen die in vijandige grensgebieden dienden ingekort kon worden naar 14 maanden.⁷¹⁷ In maart 2024 keurde de Raad van Hoeders het wetsvoorstel goed om vanaf september 2024 de militaire dienstplicht te verkorten naar gemiddeld 14 maanden. Het was niet bekend in hoeverre dit in de verslagperiode was ingevoerd.⁷¹⁸
- 4.1.9.3 Vrijstelling
Het was mogelijk om vrijstelling te krijgen van de militaire dienstplicht. Er waren verschillende categorieën vrijstellingsgronden, zoals academische gronden, medische gronden en sociale gronden.⁷¹⁹ Zo waren transgender personen vrijgesteld als zij een gecertificeerd forensisch artsrapport konden overleggen.⁷²⁰ Homoseksuele mannen en biseksuele mannen konden vrijstelling krijgen om medische redenen als zij werden gediagnosticeerd met een fysieke of mentale aandoening.⁷²¹ Omdat de vrijstellingsgrond afgeleid kon worden van de vrijstellingskaarten, liepen zij mogelijk een verhoogd risico op discriminatie en geweld in het dagelijks leven.⁷²² Verder konden dienstplichtigen die de enige zoon waren binnen een gezin in aanmerking komen voor vrijstelling.⁷²³ Ook konden oorlogsveteranen vrijstelling aanvragen voor hun kinderen als zij gewond waren geraakt tijdens de vervulling van hun militaire dienst.⁷²⁴ In maart 2024 keurde de Raad van Hoeders het wetsvoorstel goed om vanaf september 2024 mannen ouder dan 35 jaar met twee of meer kinderen vrij te stellen.⁷²⁵
- 4.1.9.4 Voorwaardelijke vrijstelling
Mo'afiyat-e mashroot betekende voorwaardelijke vrijstelling. In de context van de militaire dienstplicht ging dit over een tijdelijke vrijstelling, bijvoorbeeld wanneer iemand bezig was met een universitaire opleiding.⁷²⁶

⁷¹⁴ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 31; IRNA, *Iran cuts military service for all conscripts by 3 months*, 22 oktober 2023; Iran International, *Iranian military introduces salary and service reforms*, 7 november 2023; Iran International, *Conscript arrested after killing five in Kerman barracks*, 22 januari 2024; Iran International, *Iran to shorten mandatory military service to 14 months*, 17 maart 2024; vertrouwelijke bron, februari 2026.

⁷¹⁵ Iran International, *IRGC terrorism designation must spare innocent conscripts*, 7 februari 2025; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁷¹⁶ IRNA, *Iran cuts military service for all conscripts by 3 months*, 22 oktober 2023; Gulf States Newsletter, *Iran cuts the duration of military service*, 24 oktober 2023.

⁷¹⁷ Iran International, *Iranian military introduces salary and service reforms*, 7 november 2023.

⁷¹⁸ Iran International, *Iran to shorten mandatory military service to 14 months*, 17 maart 2024; LegalClarity, *Iran mandatory military service: Rules, exemptions, and penalties*, 11 mei 2026.

⁷¹⁹ Vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

⁷²⁰ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 31; LegalClarity, *Iran mandatory military service: Rules, exemptions, and penalties*, 11 mei 2026.

⁷²¹ BBC, *Alireza: Alleged killing of Iranian gay man sparks outcry*, 13 mei 2021; DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 31; BAMF, *Länderkurzinformation Iran. SOGI (Sexuelle Orientierung und geschlechtliche Identität): Situation von LGBTIQ-Personen*, 26 augustus 2024, p. 2; LegalClarity, *Iran mandatory military service: Rules, exemptions, and penalties*, 11 mei 2026.

⁷²² IranWire, *Gay Iranian man murdered by family on being 'outed' by military service card*, 8 mei 2021; HRANA, *Criminalized identity: Highlighting LGBTQ+ rights abuses in Iran*, 16 mei 2024.

⁷²³ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 31; LegalClarity, *Iran mandatory military service: Rules, exemptions, and penalties*, 11 mei 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁷²⁴ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 31.

⁷²⁵ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 31; Tehran Times, *Iranian military service rule overhauled for those aged 35 and above with two children*, 28 januari 2024; Iran International, *Iran to shorten mandatory military service to 14 months*, 17 maart 2024.

⁷²⁶ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

- 4.1.9.5 **Dienstplichtontduiking**
 Ontduiking van de dienstplicht betekende dat iemand niet in het bezit kon komen van een militaire kaart. Dat had grote gevolgen, omdat een militaire kaart vereist was voor tal van juridische en administratieve zaken in Iran.⁷²⁷ Een militaire kaart was onder meer vereist bij het aanvragen of vernieuwen van een paspoort, het aanvragen of vernieuwen van een rijbewijs, het solliciteren naar een baan, het inschrijven aan een universiteit, het uitvoeren van een vastgoedtransactie, het verkrijgen van voedselcoupons, het kopen van een auto en het registreren van een huwelijk.⁷²⁸ Als een dienstplichtontduiker alsnog zijn dienst ging vervullen, kon de ontduiking tot gevolg hebben dat hij enkele maanden langer in dienst moest.⁷²⁹ Het kon ook leiden tot strafvervolgning als de ontduiking langer dan een jaar had geduurd.⁷³⁰ Er waren geen aanwijzingen dat niet-Perzische dienstplichtigen bij dienstplichtontduiking zwaarder gestraft zouden worden dan dienstplichtigen van Perzische afkomst.⁷³¹
- 4.1.9.6 **Controle bij terugkeer**
 Bij mannen boven de achttien jaar werd bij terugkeer naar Iran gecontroleerd of zij aan de dienstplicht hadden voldaan.⁷³² Volgens een bron kon dit resulteren in een aanhouding op de luchthaven als bij de controle bleek dat niet aan de dienstplicht was voldaan.⁷³³ Volgens een andere bron leidde het enkel niet hebben voldaan aan de dienstplicht in de regel niet tot extra bestraffingen.⁷³⁴ De vraag of personen die niet aan de dienstplicht hadden voldaan, een extra hoge straf kregen als zij in het buitenland waren geweest en asiel hadden aangevraagd met als motief afvalligheid of bekering, kon niet worden beantwoord wegens een gebrek aan informatie over dit onderwerp. Zie voor meer informatie over afvalligheid en bekering paragrafen 4.1.3 en 4.1.4.
- 4.1.9.7 **Politieke opposanten**
 Volgens verschillende bronnen kon het bekend staan als politiek opposant niet dienen als grond voor vrijstelling van de militaire dienstplicht.⁷³⁵
- 4.1.9.8 **Religieuze bijeenkomsten**
 Dienstplichtigen in de krijgsmacht konden van hun commandanten het bevel krijgen om deel te nemen aan religieuze bijeenkomsten, zoals het gezamenlijke gebed op de vrijdagmiddagen. Als dienstplichtigen geen gehoor gaven aan dit bevel, kon dit leiden tot disciplinaire maatregelen.⁷³⁶ Een bron gaf het voorbeeld van dienstplichtigen die naar speciale klassen werden gestuurd waar zij van moellahs lessen kregen over bijvoorbeeld het belang van bidden. Een weigering kon ook leiden tot een verlenging van de dienstdienst met een aantal dagen of tot enkele dagen opsluiting.⁷³⁷

⁷²⁷ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁷²⁸ Iran International, *Iran cancels military service buy-out after public backlash*, 31 januari 2022; IRB, *Iran: Military identification for active and completed military service, including military cards*, 16 februari 2023; Iran International, *IRGC terrorism designation must spare innocent conscripts*, 7 februari 2025; LegalClarity, *Iran mandatory military service: Rules, exemptions, and penalties*, 11 mei 2026; 1-844 IranLaw, *Iranian Military Service Card (Kart-e Pāyān-e Khedmat) – Application & Exemption Guidance from the U.S.*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁷²⁹ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁷³⁰ LegalClarity, *Iran mandatory military service: Rules, exemptions, and penalties*, 11 mei 2026.

⁷³¹ Vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁷³² Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁷³³ Vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁷³⁴ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁷³⁵ Vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁷³⁶ Vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁷³⁷ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

4.1.10 *Leden van oppositiepartijen en politieke activisten*

Er waren geen onafhankelijke politieke partijen in Iran.⁷³⁸ Alleen politieke partijen en facties die loyaal waren aan de gevestigde orde en aan de ideologie van de Islamitische Republiek konden actief zijn.⁷³⁹ In de verslagperiode leidde een gematigde opstelling van hervormingsgezinde politici tot kritiek van de zijde van ideologische hardliners.⁷⁴⁰ Hervormingsgezinde of pragmatische krachten waren grotendeels gemarginaliseerd en de politieke oppositie was in Iran grotendeels monddood gemaakt.⁷⁴¹

4.1.10.1 Strafvervolgning van leden van oppositiepartijen en politieke activisten

Het kon al snel tot problemen van de zijde van de autoriteiten leiden zodra een activiteit of een organisatie een politieke lading kreeg. Daar kwam bij dat de autoriteiten activiteiten rondom thema's als klimaat, water en economie in toenemende mate aanmerkten als politiek activisme. In de verslagperiode kregen verschillende leden van oppositiepartijen en politieke activisten te maken met problemen van de zijde van de autoriteiten. Het kon daarbij bijvoorbeeld gaan om intimidaties, ontslag, bevrozing of inbeslagname van bezittingen, arrestaties en/of strafrechtelijke veroordelingen.⁷⁴² Volgens HRANA waren in 1404 (maart 2025 tot maart 2026) 78.907 burgers gearresteerd op ideologische of politieke gronden.⁷⁴³

In strafzaken tegen leden van oppositiepartijen en politieke activisten waren de aanklachten onder meer gebaseerd op artikel 279 WvS (vijandschap tegen God), artikel 286 WvS (verspreiden van corruptie op aarde), artikel 287 WvS (gewapende opstand tegen de staat), artikel 498 WvS (oprichten of leiden van een organisatie die de nationale veiligheid zou ondermijnen), artikel 499 WvS (lidmaatschap van organisaties die de nationale veiligheid zouden ondermijnen), artikel 500 WvS (propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen), artikel 502 WvS (spionage waarbij buitenlandse staten zijn betrokken) of artikel 610 WvS (samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat). Deze beschuldigingen konden leiden tot jarenlange gevangenisstraffen en in sommige gevallen de doodstraf.⁷⁴⁴

4.1.10.2 Spionagewet van 2025

In de nasleep van de Twaalfdaagse Oorlog stemde het parlement op 28 september 2025 in met de Wet om de straffen te verzwaren voor spionage en samenwerking met het zionistische regime en vijandige staten tegen de nationale veiligheid en belangen (hierna: Spionagewet van 2025). Vervolgens keurde de Raad van Hoeders de wet goed, waarna deze wet op 15 oktober 2025 in werking trad.⁷⁴⁵ Deze wet

⁷³⁸ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 1.

⁷³⁹ Freedom House, *Freedom in the world 2025. Country report Iran*, februari 2025; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026; Bertelsmann Stiftung, *BTI 2026 Country Report — Iran*, Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2026, p. 13.

⁷⁴⁰ BBC Monitoring, *Briefing: Former Iran FM Zarif under fire for proposals to end war with US*, 5 april 2026.

⁷⁴¹ BBC Monitoring, *Briefing: Iran jails reformist who accused security forces over protest violence*, 9 februari 2026; De Volkskrant, *Hervormingsgezinde politici Iran gearresteerd na steun voor betogers*, 10 februari 2026; The New York Times, *Iran detains leading opposition figures as its crackdown on dissent widens*, 10 februari 2026; Le Monde, *En Iran, vague d'arrestations dans le camp réformateur*, 11 februari 2026; BBC Monitoring, *Iran releases reformist figures accused of backing hostile governments*, 13 februari 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran releases another reformist figure detained in sweeping clampdown*, 14 februari 2026; NZZ, *Teherans neue Machtclique*, 4 juni 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁷⁴² HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran targets Israel's 'mercenaries', diaspora, celebrities amid war*, 22 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran presses ahead with arrests, asset confiscations*, 31 mei 2026.

⁷⁴³ HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026.

⁷⁴⁴ RFE/RL, *Iranian activist Tabarzadi handed new sentence after closed-door trial*, 14 november 2023; HRANA, *Day 50 of the protests: Intensification of security prosecutions and uncertainty regarding the status of detainees*, 15 februari 2026; BBC Monitoring, *Iran gives jailed opposition figure additional 14-month sentence*, 16 februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁷⁴⁵ BBC Monitoring, *Briefing: Iran imposes harsher penalties for collaboration with Israel, US*, 29 juni 2025; Iran International, *Iran watchdog clears tougher espionage law targeting Israel, US cooperation*, 1 oktober 2025; Iran International, *Tehran set to implement law expanding death penalty to online offenses*, 9 oktober 2025; IHRNGO &

stelde de autoriteiten in staat om zware straffen op te leggen voor een breed scala aan activiteiten, waaronder in ernstige gevallen de doodstraf.⁷⁴⁶ Volgens een bron kon iemand op basis van deze wet al op grond van een relatief klein vermoeden of een relatief kleine daad, zoals het plaatsen van een foto op de sociale media of het sturen van een foto naar een oppositioneel mediakanaal, worden beschuldigd van spionage. Journalisten die berichtten over de Iranoorlog konden zo bijvoorbeeld van spionage worden beschuldigd.⁷⁴⁷ Deze wet maakte het ook mogelijk om bezittingen van 'verraders van het vaderland', 'collaborateurs' en 'vijandelijke huurlingen' in beslag te nemen. Het kon daarbij bijvoorbeeld gaan om appartementen, voertuigen en banktegoeden van Iraniërs die zich zowel binnen als buiten Iran bevonden.⁷⁴⁸ Er waren enkele berichten dat revolutionaire rechtbanken met toepassing van de bepalingen uit de Spionagewet zware straffen oplegden, inclusief de doodstraf.⁷⁴⁹

- 4.1.10.3 Bezittingen van leden van oppositiepartijen en politieke activisten
Sinds de Iranoorlog gingen de autoriteiten steeds vaker over tot bevrozing of inbeslagname van bezittingen in Iran van Iraniërs, verblijvend in Iran of in het buitenland, die volgens de autoriteiten banden hadden met vijandige staten zoals de VS en Israël, oppositiegroepen en mediaorganisaties. De beschuldigingen van samenwerking en spionage waren algemeen geformuleerd en gericht op een bredere groep dissidenten en activisten in Iran en de diaspora, onder wie politieke activisten, (voormalige) voetballers, artiesten, influencers en medewerkers van oppositionele mediakanalen.⁷⁵⁰ HRANA documenteerde in maart 2026 45 gevallen van inbeslagname van bezittingen, met name van burgers die in het buitenland verbleven.⁷⁵¹ Bijna dagelijks somde de rechterlijke macht de namen op van de mensen van wie bezittingen waren bevroren. Dit waren niet altijd bekende Iraniërs of bezittingen in grote steden; het ging soms ook om onbekende mensen in kleinere steden als Hamedan, Semnan en Zanjaan.⁷⁵²
- 4.1.10.4 Iraanse oppositie in ballingschap
De Iraanse oppositie in ballingschap was zeer divers. Er waren zeer uiteenlopende opvattingen, ideeën en stromingen.⁷⁵³ De oppositie bestond onder meer uit liberalen, democratische hervormers, monarchisten, republikeinen, nationalist

ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2025*, 13 april 2026, p. 23; IHRNGO, *The "law on intensifying the punishment for espionage": New tool for fast-tracking executions in Iran*, 10 juni 2026.

⁷⁴⁶ UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 11.

⁷⁴⁷ BBC, *Some Iranians fear the regime is now more entrenched – and ready for revenge*, 4 mei 2026.

⁷⁴⁸ BBC Monitoring, *Briefing: Iran widens asset seizures over alleged 'enemy' links*, 6 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran seizes assets of 51 dissidents in central Yazd province*, 16 mei 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran widens post-war crackdown on alleged collaborators*, 23 mei 2026.

⁷⁴⁹ BBC Monitoring, *Explainer: How Iran tightened criminal laws after June 2025 war*, 10 augustus 2026; Front Line Defenders, *Yalda Moaiery sentenced to 15 years imprisonment in absentia under amendments to the Espionage Law*, 11 augustus 2026; Al-Monitor, *Iranian photojournalist faces 15 years in prison over images, reporting*, 12 augustus 2026; BBC Monitoring, *Iran executes man convicted of running over police during January protests*, 16 augustus 2026; vertrouwelijke bron, augustus 2026.

⁷⁵⁰ Reuters, *Tehran threatens to confiscate property of Iranians abroad who back attacks on Iran*, 9 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran targets Israel's 'mercenaries', diaspora, celebrities amid war*, 22 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports more arrests of 'traitors' on day 25 of war*, 24 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran widens arrests, asset seizures amid wartime crackdown on day 27*, 26 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran details arrests, asset seizures, damage as conflict enters day 31*, 30 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran signals tougher line as new espionage arrests announced*, 12 april 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran breaks up 'foreign-linked' cells, orders celebrity asset seizure*, 18 april 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran widens wartime asset seizures, UK-based TV chief further targeted*, 2 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran confiscates property linked to monarchist ex-footballer Ali Karimi*, 11 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran seizes assets of opposition TV contributor*, 12 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran seizes assets of seven 'traitors' in Ilam province under espionage law*, 22 mei 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran seizes overseas dissidents' assets to fund war repairs*, 30 mei 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran presses ahead with arrests, asset confiscations*, 31 mei 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran seizes more assets of overseas dissidents, 'enemy equipment'*, 9 juni 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁷⁵¹ HRANA, *Monthly report – March 2026: Human rights situation in Iran*, 1 april 2026.

⁷⁵² BBC Monitoring, *Iran continues arrests, asset seizures over support for 'enemies'*, 13 juni 2026; BBC Monitoring, *Iran to seize assets in 'enemy' collaboration cases, police report arms haul*, 21 juni 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁷⁵³ The New York Times, *Amid attacks, Iran's exiled opposition remained divided. Who are they?*, 26 juni 2025.

linkse activisten en separatisten.⁷⁵⁴ Zij waren onder meer verdeeld over de Iranoorlog. Er waren opposanten die een regeringsswissel via een militaire interventie toejuichten en er waren opposanten die faliekant tegen de oorlog waren.⁷⁵⁵ Hieronder worden enkele oppositiegroepen besproken. Dit overzicht van oppositiegroepen is niet uitputtend.

4.1.10.5 Monarchisten

Monarchisten waren aanhangers van de in ballingschap verkerende Reza Pahlavi. Hij was de zoon van de in 1979 afgezette sjah.⁷⁵⁶ Hij beschouwde zichzelf als de kroonprins van Iran.⁷⁵⁷ Pahlavi bood zich aan als de leidende figuur om Iran door een seculiere democratische transitie te leiden.⁷⁵⁸ Hij verwelkomde acties die de Islamitische Republiek zouden verzwakken, zoals de luchtaanvallen tijdens de Twaalfdaagse Oorlog.⁷⁵⁹ Monarchisten waren bij manifestaties in het buitenland herkenbaar aan het gebruik van de historische Iraanse leeuw-en-zon-vlag (de vlag van voor 1979). Soms combineerden zij dit met de Amerikaanse of Israëliische vlag.⁷⁶⁰ Volgens verschillende bronnen maakte een deel van de aanhangers van de in de VS woonachtige Pahlavi zich schuldig aan intimidatie en bedreigingen van Iraniërs die behoorden tot andere diaspora-groepen.⁷⁶¹

Sinds de Iranoorlog kwamen er meer berichten van de Iraanse autoriteiten dat zij monarchistische netwerken hadden opgerold.⁷⁶² Zo meldde de MOIS in maart 2026 de arrestatie van 111 leden van vermeende monarchistische cellen verspreid over 26 provincies.⁷⁶³ In de verslagperiode konden mensen die werden beschuldigd van lidmaatschap van monarchistische organisaties te maken krijgen met arrestaties en strafrechtelijke veroordelingen. Zo zou de Duits-Iraanse oppositiefiguur Jamshid Sharmahd in oktober 2024 zijn geëxecuteerd. De Iraanse autoriteiten stelden dat hij leidinggaf aan een pro-monarchistische organisatie.⁷⁶⁴

4.1.10.6 Volksmoedjahedien

De Volksmoedjahedien (*People's Mojahedin Organization of Iran*, PMOI, meer bekend als *Mojahedin-e Khalq*, MEK, of de *Mojahedin-e Khalq Organization*, MKO) was oorspronkelijk in 1965 opgericht als een marxistisch-islamitische organisatie. Het embleem van deze organisatie bevatte onder meer een geweer, een sikkel en

⁷⁵⁴ Al Jazeera, *Which are Iran's main opposition groups?*, 12 januari 2026.

⁷⁵⁵ Al Jazeera, *Who are the exiled Iranian groups backing US intervention?*, 14 januari 2026; BBC Monitoring, *Explainer: Iran war deepens divisions within anti-regime diaspora*, 10 april 2026; The New York Times, *Iran's loyalists promote a wider nationalism, unveiled women included*, 24 juni 2026.

⁷⁵⁶ Politico, *The Iranian exile group that played Washington for this moment*, 3 maart 2026; IranWire, *Intelligence ministry announces arrest of "monarchists, U.S. spies, and Iran International agents"*, 18 maart 2026.

⁷⁵⁷ The New York Times, *Amid attacks, Iran's exiled opposition remained divided. Who are they?*, 26 juni 2025.

⁷⁵⁸ The New York Times, *Amid attacks, Iran's exiled opposition remained divided. Who are they?*, 26 juni 2025; ABC News, *Iran on the edge: What the outside world misunderstands about a nation in revolt*, 14 januari 2026; Die Zeit, *Schah-Sohn Pahlavi sucht Unterstützung in Berlin*, 23 april 2026.

⁷⁵⁹ The New York Times, *Amid attacks, Iran's exiled opposition remained divided. Who are they?*, 26 juni 2025.

⁷⁶⁰ DW, *What is an exiled Iranian opposition group doing in Albania?*, 20 januari 2026; BBC Monitoring, *Explainer: Iran war deepens divisions within anti-regime diaspora*, 10 april 2026; De Standaard, *De Iraanse oppositie heeft gegokt en verloren*, 31 mei 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁷⁶¹ HRAI, *Iranian diaspora says they face threats and intimidation in Australia*, 23 februari 2026; The Conversation, *Iran's exiled crown prince is touting himself as a future leader. Is this what's best for the country?*, 26 februari 2026; The Guardian, *British-Iranians in UK report safety concerns to authorities amid Iran war*, 22 maart 2026; NOS, *Iraniërs worden van alle kanten bedreigd, ook uit naam van 'democraat' Pahlavi*, 19 april 2026; MEE, *How Iranian monarchists have targeted anti-war activists*, 1 mei 2026; The Guardian, *Opposition divided: battle among Iranian regime's opponents plays out on London streets*, 25 mei 2026; Trouw, *Iraanse sjah-zoon Pahlavi naar Kamer ondanks kritiek*, 6 juli 2026.

⁷⁶² BBC Monitoring, *Briefing: Iran report arrests over alleged link to opposition groups*, 14 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran details arrests, asset seizures, damage as conflict enters day 31*, 30 maart 2026; vertrouwelijke bron, januari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁷⁶³ IranWire, *Intelligence ministry announces arrest of "monarchists, U.S. spies, and Iran International agents"*, 18 maart 2026; Iran International, *Iran says it arrested dozens of alleged 'monarchist cells' across country*, 18 maart 2026.

⁷⁶⁴ Reuters, *Iran executes Iranian-German national after terrorism conviction, state media says*, 28 oktober 2024; Iran International, *Iran belatedly announces German national died before execution*, 5 november 2024.

een ster.⁷⁶⁵ Na de Revolutie van 1979 vluchtte de leiding naar Parijs waar zij een coalitie van vijf oppositiegroepen in ballingschap oprichtte onder de naam Nationale Raad voor het Verzet in Iran (*National Council of Resistance of Iran*, NCRI). Deze organisatie presenteerde zich als een alternatief Iraans 'parlement in ballingschap'.⁷⁶⁶ De NCRI kon worden beschouwd als de politieke tak van de MEK.⁷⁶⁷ De NCRI en de MEK stonden onder leiding van Maryam Rajavi.⁷⁶⁸ Tot 2009 stond de MEK op de officiële EU-terrorismelijst.⁷⁶⁹ Vanaf 2014 verbleef een aantal MEK-leden op de basis *Ashraf 3* in Albanië. Zij waren daarnaartoe overgeplaatst vanuit Irak.⁷⁷⁰ In Europa en de VS organiseerde de MEK verschillende demonstraties en andere activiteiten.⁷⁷¹ Zij waren herkenbaar aan het gebruik van de historische Iraanse leeuw-en-zon-vlag (de vlag van voor 1979) in combinatie met gele spandoeken, hesjes en borden.⁷⁷² De MEK nam openlijk afstand van Reza Pahlavi en de monarchisten.⁷⁷³ In plaats daarvan pleitte de MEK voor een seculiere democratische republiek.⁷⁷⁴ Volgens een bron had de MEK in Iran weinig tot geen draagvlak.⁷⁷⁵

De autoriteiten beschouwden de MEK als een terroristische organisatie.⁷⁷⁶ Zij beschuldigden de MEK van allerlei incidenten in Iran. Zo schoot een medewerker van het hooggerechtshof op 18 januari 2025 twee rechters dood bij het paleis van justitie in Teheran. Volgens de staatsmedia had de dader mogelijk banden met de MEK.⁷⁷⁷ Zelf claimde de MEK op 23 februari 2026 dat diens leden een aanval hadden uitgevoerd op het verblijf van de opperste leider. De staatsmedia ontkenden deze gebeurtenis. Evenmin kon dit, mede door de internetbeperkingen, worden geverifieerd.⁷⁷⁸

⁷⁶⁵ EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, p. 21; The New York Times, *Amid attacks, Iran's exiled opposition remained divided. Who are they?*, 26 juni 2025; DW, *What is an exiled Iranian opposition group doing in Albania?*, 20 januari 2026; EurActiv, *MEPs line up Iran opposition invites, Reza Pahlavi tops the list*, 4 maart 2026; PMOI, *A primer on the history of the People's Mojahedin Organization of Iran*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁷⁶⁶ Rudaw, *Iran condemns France over dissident organization's conference in Paris*, 12 januari 2025; NRC, *Sloeg de lange arm van Teheran nu toe in Schoonhoven?*, 23 maart 2026; Maryam Rajavi, *The National Council of Resistance of Iran (NCRI): Iran opposition parliament in exile*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁷⁶⁷ Iran International, *Iran summons French ambassador over MEK meeting in Paris*, 13 januari 2025; BBC Monitoring, *Explainer: Where does the Mojahedin-e Khalq Organisation stand in the Iran war?*, 13 maart 2026.

⁷⁶⁸ EUAA, *Treatment of individuals affiliated with or perceived to be affiliated with the Mujahedeen-e-Khalq (MEK) by the government*, 25 september 2025, p. 3; Politico, *The Iranian exile group that played Washington for this moment*, 3 maart 2026; BBC Monitoring, *Explainer: Where does the Mojahedin-e Khalq Organisation stand in the Iran war?*, 13 maart 2026.

⁷⁶⁹ Al Arabiya, *Iranians protest PMOI removal off EU terror list*, 25 januari 2009.

⁷⁷⁰ Al Jazeera, *Why was this Iran dissident group raided in Europe?*, 21 juni 2023; Amwaj.media, *Killing of senior Iranian judges puts spotlight on exiled opposition group*, 21 januari 2025; DW, *What is an exiled Iranian opposition group doing in Albania?*, 20 januari 2026; BBC Monitoring, *Explainer: Where does the Mojahedin-e Khalq Organisation stand in the Iran war?*, 13 maart 2026.

⁷⁷¹ Rudaw, *Iran condemns France over dissident organization's conference in Paris*, 12 januari 2025; Iran International, *Iran summons French ambassador over MEK meeting in Paris*, 13 januari 2025; VOA, *Emboldened by Trump, Iranian dissidents demand overthrow of rulers*, 8 februari 2025; Politico, *The Iranian exile group that played Washington for this moment*, 3 maart 2026.

⁷⁷² DW, *What is an exiled Iranian opposition group doing in Albania?*, 20 januari 2026.

⁷⁷³ Politico, *The Iranian exile group that played Washington for this moment*, 3 maart 2026; BBC Monitoring, *Explainer: Where does the Mojahedin-e Khalq Organisation stand in the Iran war?*, 13 maart 2026.

⁷⁷⁴ The New York Times, *Amid attacks, Iran's exiled opposition remained divided. Who are they?*, 26 juni 2025; The Guardian, *Opposition divided: battle among Iranian regime's opponents plays out on London streets*, 25 mei 2026.

⁷⁷⁵ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁷⁷⁶ Amwaj.media, *Killing of senior Iranian judges puts spotlight on exiled opposition group*, 21 januari 2025; BBC Monitoring, *Explainer: Where does the Mojahedin-e Khalq Organisation stand in the Iran war?*, 13 maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁷⁷⁷ BBC Monitoring, *Briefing: Iran officials accuse MEK of orchestrating assassination of judges*, 19 januari 2025; Amwaj.media, *Killing of senior Iranian judges puts spotlight on exiled opposition group*, 21 januari 2025.

⁷⁷⁸ BBC Monitoring, *Iranian agency rejects exiled group's claim of attack on Khamenei residence*, 24 februari 2026; Iran International, *Conflicting reports emerge of clashes near Khamenei's office in Tehran*, 24 februari 2026; Nejat Society, *Exploring the MEK's Claims on Pasteur Street incident*, 25 februari 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

In de verslagperiode berichtten de autoriteiten meerdere keren over arrestaties van personen die banden zouden hebben met de MEK.⁷⁷⁹ Mensen die in verband werden gebracht met de MEK, konden te maken krijgen met zware straffen, inclusief de doodstraf.⁷⁸⁰ Zo veroordeelde een revolutionaire rechtbank in Teheran op 15 september 2024 twee mensen ter dood op beschuldiging van onder meer lidmaatschap van de MEK en het aanvallen van de civiele infrastructuur met zelfgemaakte projectielen.⁷⁸¹ Hun executie volgde op 27 juli 2025.⁷⁸² Na het uitbreken van de Iranoorlog vonden meerdere executies plaats van vermeende leden van de MEK (zie ook paragraaf 4.7.4).⁷⁸³

4.1.10.7 Linkse bewegingen

In de diaspora waren enkele kleine linkse oppositiepartijen actief. Een voorbeeld hiervan was de Tudehpartij ('Partij van het Volk'). Deze marxistisch-leninistische partij was opgericht in 1941. In 1983 verbood de toenmalige opperste leider Khomeini deze partij.⁷⁸⁴ Sinds 1983 vervulde de in 2021 in Berlijn overleden Ali Khavari de functie van eerste secretaris van het centraal comité.⁷⁸⁵ Een ander voorbeeld was de Organisatie van Iraanse Volksfedayeen – Meerderheid (*Sazman-e Fadaian-e Khalq-e Iran Aksariat*). Deze sociaaldemocratische partij was opgericht in 1980 en stond onder voorzitterschap van Behruz Khaligh.⁷⁸⁶ Deze partijen speelden in Iran geen rol van betekenis meer.⁷⁸⁷

4.1.10.8 Monitoring in het buitenland

Volgens verschillende bronnen monitorden de Iraanse autoriteiten opposanten in het buitenland. Daarbij ging het onder meer om bekende Iraniërs, journalisten van oppositionele media in het buitenland, politieke activisten, mensenrechtenactivisten, deelnemers aan demonstraties in het buitenland, beheerders van websites en sociale media-activisten.⁷⁸⁸ Het was niet mogelijk om precies aan te geven op welke schaal dit gebeurde.

⁷⁷⁹ IFP, *IRGC arrests armed team linked to terrorist group near Tehran*, 5 december 2025; Press TV, *Iran's intelligence ministry arrests two MKO terrorists for roles in foreign-backed riots in Tehran*, 19 januari 2026; Tehran Times, *Foreign-backed terror cells across Iran crushed: Intelligence Ministry*, 19 januari 2026; BBC Monitoring, *Iran arrests alleged member of exiled opposition group*, 12 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran arrests 'terrorist' linked to exiled opposition group*, 19 augustus 2026.

⁷⁸⁰ EUAA, *Treatment of individuals affiliated with or perceived to be affiliated with the Mujahedeen-e-Khalq (MEK) by the government*, 25 september 2025, p. 4-5; The Guardian, *Hanged under the cover of war: letters and videos tell stories of Iran's death row victims*, 25 april 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran arrests 'key' opposition member as crackdown continues*, 29 april 2026; HRANA, *Ruhollah Korki, political prisoner, sentenced to death*, 25 mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁷⁸¹ Iran International, *Amnesty warns of imminent execution of two political prisoners in Iran*, 28 januari 2025; UN OHCHR, *Mandates of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions; the Special Rapporteur on the independence of judges and lawyers and the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Islamic Republic of Iran*, 6 februari 2025; HRANA, *Supreme court rejects second request for retrial of death row political prisoner Mehdi Hassani*, 23 april 2025.

⁷⁸² Asharq Al-Awsat, *Iran executes two members of Mujahideen-e-Khalq group*, 27 juli 2025; Iran International, *Iran hangs two political prisoners over alleged attacks on civilian sites*, 27 juli 2025; DW, *Iran executes two members of exiled militant group*, 27 juli 2025.

⁷⁸³ BBC Monitoring, *Iran executes two alleged members of opposition Mojahedin-e Khalq group*, 30 maart 2026; HRANA, *Political prisoners Akbar Daneshvar-Kar and Mohammad Taghavi Sang-Dehi executed*, 30 maart 2026; HRANA, *Political prisoners Babak Alipour en Pouya Ghobadi executed*, 31 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran executes two more alleged members of opposition Mojahedin-e Khalq group*, 31 maart 2026; IHRNGO, *Vahid Baniamerian and Abolhassan Montazer secretly hanged; 7 political prisoner executions in 6 days*, 4 april 2026; BBC Monitoring, *Iran executes two more alleged members of opposition Mojahedin-e Khalq group*, 4 april 2026; BBC Monitoring, *Iran executes man convicted of spying for Israel, working with exiled opposition*, 23 april 2026.

⁷⁸⁴ Tudeh Party of Iran, *Brief history of the Tudeh Party of Iran*, maart 1993.

⁷⁸⁵ Tudeh Party of Iran, *Statement of the Central Committee of the Tudeh Party of Iran (Abridged Version): Mourning the passing of the Party's "voice of righteousness", tireless militant, and "spiritual asset" of Iran's working people!*, 21 maart 2021; IranWire, *The legacy of Ali Khavari, an Iranian communist icon*, 29 maart 2021; Morning Star, *80 years of struggle: Farewell, comrade Khavari!*, 24 april 2021.

⁷⁸⁶ Morning Star, *The Tudeh Party of Iran of Iran strongly condemns the criminal and terrorist attack by the Israeli government on Iran*, 14 juni 2025; KAR International, *Who we are*, [url](https://www.karinternational.org/who-we-are), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁷⁸⁷ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁷⁸⁸ IranWire, *Crackdown on diaspora dissenters: Surge in passport seizures at Iranian airports*, 20 februari 2024; CGVS, *Iran. Treatment by the authorities of family members of dissidents residing abroad*, 16 oktober 2024, p. 6; EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, p. 22; DIS, *Iran: Return following sur place activities 2025*, december 2025, p. 6; The Guardian, *BBC Persian journalists say monitoring them and targeting their families*, 7 februari 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran targets Israel's 'mercenaries', diaspora, celebrities amid war*, 22 maart 2026.

Er waren aanwijzingen dat de Iraanse inlichtingendiensten de activiteiten van opposanten in het buitenland in de gaten hielden via de sociale media en via informanten die buiten Iran met hen samenwerkten.⁷⁸⁹ Een bron noemde het voorbeeld van anonieme accounts die op sociale media beelden van demonstraties plaatsten met de vraag of iemand de persoon op deze beelden kende. Deze bron noemde ook het voorbeeld van twee mensen die na hun terugkeer naar Iran een gedwongen bekentenis aflegden die werd uitgezonden op de staatstelevisie, nadat zij waren geïdentificeerd als deelnemers aan een demonstratie in Londen.⁷⁹⁰ Het vermoeden bestond dat regeringsgezinde Iraniërs in de diaspora waren gestuurd of werden gesteund door de Iraanse autoriteiten om inlichtingen te verzamelen over opposanten.⁷⁹¹ Daardoor was er binnen de Iraanse diaspora weinig onderling vertrouwen.⁷⁹²

Opposanten in het buitenland ontvingen soms dreigementen via sociale media, bijvoorbeeld in de vorm van foto's van hun woonadressen, via de telefoon of via dreigbrieven.⁷⁹³ Sommigen waren daarnaast doelwit van cyberaanvallen, werden achtervolgd en bedreigd, of kregen te maken met inbraken in hun woning.⁷⁹⁴

Al decennialang bestond het idee van de 'lange arm van Iran', waarbij onder meer sprake was van transnationale intimidatie en repressie met inzet van lokale tussenpersonen.⁷⁹⁵ Volgens verschillende bronnen maakten netwerken die aan Teheran werden gelinkt gebruik van tussenpersonen uit de onderwereld om opposanten te volgen, te intimideren, te mishandelen, te ontvoeren of uit te schakelen.⁷⁹⁶

In de afgelopen jaren vonden meerdere vermeende of vrijdelde moordpogingen plaats op opposanten in het buitenland.⁷⁹⁷ Een bekend doelwit was de in de VS verblijvende journalist en vrouwenrechtenactivist Masih Alinejad. In 2025 veroordeelden de VS twee personen tot 25 jaar gevangenisstraf en in 2026 twee personen tot respectievelijk tien en vijftien jaar gevangenisstraf wegens hun aandeel in een moordcomplot tegen haar.⁷⁹⁸ Verder werd in juni 2024 in Nederland

⁷⁸⁹ BBC, *Man accused of using hidden camera to spy on UK-based Iranian journalist*, 29 mei 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁷⁹⁰ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁷⁹¹ AD, *Hoogspanning onder Iraniërs in Nederland*, 21 maart 2026.

⁷⁹² Radio Zamaneh, *Fariba Nawa uncovers threats to Iranian dissidents in Turkey*, 5 december 2024.

⁷⁹³ NRC, *Iran jaagt in Europa op Israëlische doelwitten en tegenstanders*, 5 september 2024; Radio Zamaneh, *Fariba Nawa uncovers threats to Iranian dissidents in Turkey*, 5 december 2024; IranWire, *IRGC threatens activists outside Iran*, 25 mei 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁷⁹⁴ AP News, *A cyberattack targets Albanian parliament's data system, halting its work*, 27 december 2023; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 90; AD, *Hoogspanning onder Iraniërs in Nederland*, 21 maart 2026.

⁷⁹⁵ UN OHCHR, *Iran: UN expert warns of escalating repression and record executions after June attacks*, 31 oktober 2025; NRC, *Sloeg de lange arm van Teheran nu toe in Schoonhoven?*, 23 maart 2026; AD, *Lange arm van Iran verdient meer weerwerk*, 23 maart 2026; The Guardian, *Police investigate whether London arson attacks were planned for weeks*, 20 april 2026; NRC, *HAYI, waarschijnlijk gelieerd aan Iran, claimt bijna twintig aanvallen in Europa. Wat betekent dat?*, 5 mei 2026; BBC, *Man accused of using hidden camera to spy on UK-based Iranian journalist*, 29 mei 2026.

⁷⁹⁶ NRC, *Iran jaagt in Europa op Israëlische doelwitten en tegenstanders*, 5 september 2024; Radio Zamaneh, *Fariba Nawa uncovers threats to Iranian dissidents in Turkey*, 5 december 2024; House of Commons Library, *Iranian state threat activities in the UK*, 16 juni 2026, p. 9; De Groene Amsterdammer, *De methode van de opperste leider; Iran: het systeem van één man*, 24 februari 2026; FAZ, *Iranischer Terror*, 22 mei 2026; The Independent, *'Lethal plotting' by Iranian agents on foreign soil condemned by Britain and US*, 10 juni 2026.

⁷⁹⁷ Rudaw, *Komala blames Iran in killing of member in Sulaimani*, 16 maart 2024; Iran International, *Iran's plot to assassinate dissident artist in Germany exposed*, 4 januari 2025; The New Arab, *Five minors tried in Sweden over Iran dissident murder plot*, 8 april 2026; Nu.nl, *Verdachte van neerschieten Iraniër in Schoonhoven overgeleverd uit Duitsland*, 1 juni 2026; Hengaw, *Kurdistan Freedom Party (PAK) confirms assassination of its member in Erbil, attributes killing to Iranian security agencies*, 3 juli 2026.

⁷⁹⁸ The Guardian, *Two Russians sentenced to 25 years for plot to kill Iranian dissident in US*, 29 oktober 2025; ABC News, *2 men sentenced to 25 years for failed murder-for-hire plot against Iranian dissident Masih Alinejad*, 29 oktober 2025; U.S. Department of Justice, *Brooklyn man sentenced to 15 years in prison for murder-for-hire plot and stalking a journalist and prominent critic of the Iranian government*, 28 januari 2026; The New York Times, *Man sentenced to 15 years for role in plot to kill Iranian dissident*, 28 januari 2026; AP News, *Man sentenced to 15 years*

een moordaanslag verijdeld op een Iraanse journalist en mensenrechtenactivist in Haarlem, toen bij diens woning een in Frankrijk wonende Tunesiër werd gearresteerd met een vuurwapen op zak. Volgens de AIVD was het waarschijnlijk dat Iran opdracht gaf voor de moordpoging.⁷⁹⁹ Deze Tunesiër werd ook verdacht van een moordpoging op 9 november 2023 op een Spaanse politicus in Madrid.⁸⁰⁰

4.1.10.9 Familieleden van politieke opposanten

Familieleden van politieke opposanten konden problemen ondervinden van de zijde van de Iraanse autoriteiten.⁸⁰¹ Volgens een bron riepen de inlichtingendiensten hen vaak op voor ondervraging over hun familieleden.⁸⁰² Een bekend voorbeeld waren familieleden van journalisten van *BBC News Persian*. Familieleden van deze journalisten werden ondervraagd of geïntimideerd.⁸⁰³ Arrestatie en detentie van familieleden van politieke opposanten kwamen ook voor, evenals het instellen van uitreisverboden en het innemen van hun paspoorten. Ook was er sprake van financiële druk en sancties zoals verlies van banen of druk op bedrijven van familieleden.⁸⁰⁴ Een bron noemde het voorbeeld van familieleden van MEK-leden die vastzaten in de gevangenis puur omdat zij familieleden van MEK-leden waren.⁸⁰⁵ Er waren verschillende berichten dat de autoriteiten familieleden van politieke opposanten opriepen en aan intimiderende verhoren onderwierpen. Daarbij vroegen de autoriteiten hen om druk uit te oefenen op hun familieleden om te stoppen met hun activiteiten.⁸⁰⁶ In sommige gevallen arresteerden de autoriteiten familieleden van politieke activisten en klaagden hen bijvoorbeeld aan wegens een bedreiging van de nationale veiligheid, vermoedelijk met als doel om hun familieleden in het buitenland verder onder druk te zetten en het zwijgen op te leggen.⁸⁰⁷ Volgens de Duitse krant *Die Welt* voerde de MOIS in de verslagperiode de pogingen op om politieke opposanten in Duitsland te rekruteren als informanten door hun familieleden in Iran af te persen.⁸⁰⁸

4.1.11 Lhbtqi+-personen

Informatie over lhbtqi+-personen⁸⁰⁹ was niet op alle onderwerpen in detail beschikbaar. Bronnen maakten niet altijd onderscheid tussen de verschillende subgroepen en er was weinig informatie over regionale verschillen.

for assassination plot against Iranian American journalist, 29 januari 2026; BBC, *US citizen sentenced in Iranian murder-for-hire plot targeting dissident in New York*, 28 mei 2026.

⁷⁹⁹ NOS, *AIVD beschuldigt Iran van liquidatiepogingen Haarlem en Madrid*, 24 april 2025; Iran International, *Netherlands accuses Iran of targeting dissident on its soil*, 24 april 2025; RTL Nieuws, *Siamak overleefde twee moordaanslagen door Iraans regime in Nederland*, 22 maart 2026.

⁸⁰⁰ NRC, *Iran jaagt in Europa op Israëlische doelwitten en tegenstanders*, 5 september 2024; NOS, *Zaak aanslag Iraanse activist gestart, justitie hint op betrokkenheid Iran*, 19 september 2024; NRC, *Sloeg de lange arm van Teheran nu toe in Schoonhoven?*, 23 maart 2026.

⁸⁰¹ AP News, *Outspoken Iranians overseas say their loved ones are being detained back home*, 6 april 2026.

⁸⁰² Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁰³ RSF, *"Watch out because we're coming for you". Transnational repression of Iranian journalists in the UK*, april 2024, p. 12; CPJ, *Iran escalates harassment of BBC Persian journalists' families*, 5 juni 2025; The Guardian, *BBC Persian journalists say Iran monitoring them and targeting their families*, 7 februari 2026.

⁸⁰⁴ CGVS, *Iran. Treatment by the authorities of family members of dissidents residing abroad*, 16 oktober 2024, p. 9; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 16; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁰⁵ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁸⁰⁶ BBC, *Pouria Zeraati: TV station Iran International faced 'heavy threats' before stabbing*, 30 maart 2024; NRC, *Iran jaagt in Europa op Israëlische doelwitten en tegenstanders*, 5 september 2024; CGVS, *Iran. Treatment by the authorities of family members of dissidents residing abroad*, 16 oktober 2024, p. 8; IranWire, *Iran detains dissidents, shuts internet as war escalates*, 23 juni 2025; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁰⁷ IranWire, *Hengaw activists face threats and abductions by Islamic Republic*, 8 april 2024; Hengaw, *Iran arrests Amirhossein Haghighi, a relative of Reza Rasai*, 23 september 2024; CGVS, *Iran. Treatment by the authorities of family members of dissidents residing abroad*, 16 oktober 2024, p. 8; Hengaw, *Solmaz Hassanzadeh, sister of slain Kurdish protester, sentenced to one year in prison*, 29 oktober 2024; HRANA, *Solmaz Hassanzadeh sentenced to one year in prison*, 30 oktober 2024; UN OHCHR, *Iran: UN experts alarmed as Supreme Court upholds death sentence of Kurdish woman activist*, 14 januari 2025; HRANA, *Iranian-American dual national Afarin Mohajer released from Evin Prison*, 9 december 2025; Hengaw, *Brother of executed 'Woman, Life, Freedom' protester arrested in Kermanshah*, 25 januari 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran signals tougher line as new espionage arrests announced*, 12 april 2026; The Guardian, *Hanged under the cover of war: letters and videos tell stories of Iran's death row victims*, 25 april 2026.

⁸⁰⁸ Iran International, *Iranian intelligence expands spy network in Germany – Die Welt*, 10 december 2025.

⁸⁰⁹ Lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgender personen, interseks personen, queers en anderen.

Er waren aanwijzingen dat de maatschappelijke zichtbaarheid van lhbtq+-personen in Iran de afgelopen jaren was toegenomen, met name bij de jongere generaties die hier meer bekend mee waren en die hier meer open over waren. De Vrouw, leven, vrijheid-protesten van 2022 vormde daarbij een keerpunt. Zo namen sommigen onder vertoning van regenboogvlaggen zichtbaar deel aan deze protesten. Uitingen op de sociale media versterkten de zichtbaarheid. Desondanks bleef homoseksualiteit in de samenleving voor de meeste mensen een groot taboe en werd het maatschappelijk sterk afgekeurd. Het werd door sommige mensen beschouwd als een ziekte of als een modeverschijnsel dat in het Westen was ontstaan.⁸¹⁰

De autoriteiten presenteerden homoseksualiteit als een verschijnsel dat door het Westen werd bevorderd en dat in strijd was met de waarden van de Islamitische Republiek Iran.⁸¹¹ In Iran bedienden overheidsfunctionarissen, politici, geestelijken en staatsmedia zich van haatspraak en beledigend taalgebruik wanneer het ging over lhbtq+-personen.⁸¹²

- 4.1.11.1 Strafbbaarstelling van seksuele handelingen tussen personen van hetzelfde geslacht Wettelijk gezien waren seksuele handelingen tussen personen van hetzelfde geslacht strafbaar.⁸¹³ Deze seksuele handelingen werden aangemerkt als seksuele misdrijven die vielen onder de *hudud*-bestraffingen.⁸¹⁴ Daardoor kon dit bestraft worden met zweepslagen, een gevangenisstraf of de doodstraf.⁸¹⁵ In deze zaken was de bewijslast hoog.⁸¹⁶

Het WvS maakte onderscheid tussen verschillende seksuele handelingen, waarbij de wettelijk bepaalde strafmaat van dat onderscheid afhing. Artikel 233 WvS had betrekking op geslachtsgemeenschap tussen mannen (*lavat*). Volgens artikel 234 kon dit leiden tot een bestraffing met zweepslagen of de doodstraf. Daarbij was het onderscheid tussen de actieve (insertieve) partij en de passieve (receptieve) partij van belang. In het geval van *lavat* kon de passieve partij, ongeacht zijn burgerlijke staat, de doodstraf krijgen. Indien de actieve partij gehuwd was of indien sprake was van verkrachting, kon ook de actieve partij de doodstraf krijgen. Indien aan deze laatste voorwaarden niet was voldaan, kon een straf van honderd zweepslagen worden opgelegd. Volgens een aantekening bij artikel 234 kon, indien de actieve

⁸¹⁰ Iran International, *Iran's LGBTQ community vows to fight regime's sexual apartheid*, 9 maart 2023; BBC, *Iran protests: LGBTQ community rises up*, 19 april 2023; PinkNews, *'She could be my sister': Iranian activists on why Mahsa Amini protests are an LGBTQ+ fight too*, 17 september 2023; Heinrich Böll Stiftung, *Silent voices, rising movement: The fight for LGBTQ+ rights in Iran*, 4 april 2024; 6Rang, *Three years after "Woman, Life, Freedom": Hopes and Fears of Iran's LGBTI+ community*, 7 november 2025; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

⁸¹¹ 6Rang, *Silencing protests: Official hate speech against LGBT people as a tool of suppression*, 30 maart 2023, p. 6; IranWire, *Iran's Raisi attacks West for promoting "ugly phenomenon of homosexuality"*, 13 juli 2023; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸¹² IranWire, *Non-binary Iranian recounts the threats, insults from authorities*, 23 januari 2024; Iran International, *Iranian police arrest 'young boy with feminine appearance'*, 28 maart 2024; HRANA, *Criminalized identity: Highlighting LGBTQ+ rights abuses in Iran*, 16 mei 2024; Outright International, *Country overview: Iran*, 12 maart 2026.

⁸¹³ Iran International, *Vulnerable Iranian refugees face mounting pressure in Turkey*, 11 februari 2025; Human Dignity Trust, *Iran*, 11 januari 2026, url; Metro Weekly, *Trump administration moves to deport gay couple to Iran*, 28 januari 2026; Outright International, *Country overview: Iran*, 12 maart 2026; CBS News, *Trump administration won't say if Iranians held by ICE could face deportation to a warzone*, 2 april 2026.

⁸¹⁴ Een *hudud*-bestrafing was een vastgestelde straf waarvan de maat, ernst en methode door de sharia was bepaald. Misdrijven die traditioneel onder de *hudud*-categorie konden vallen waren onder meer diefstal, overspel en alcoholgebruik; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2025*, 13 april 2026, p. 32.

⁸¹⁵ 6Rang, *Silencing protests: Official hate speech against LGBT people as a tool of suppression*, 30 maart 2023, p. 7; BAMF, *Länderkurzinformation Iran. SOGI (Sexuelle Orientierung und geschlechtliche Identität): Situation von LGBTIQ-Personen*, 26 augustus 2024, p. 1.

⁸¹⁶ Vertrouwelijke bron, april 2026.

partner geen moslim was, maar de passieve partner wel, de actieve partner, ongeacht zijn burgerlijke staat, eveneens de doodstraf krijgen.⁸¹⁷

Artikel 235 WvS had betrekking op geslachtsgemeenschap tussen mannen tussen de dijen, waarbij geen sprake was van binnendringen (*tafkhez*). Volgens artikel 236 was de straf voor beide partijen honderd zweepslagen, tenzij de passieve partij een moslim was en de actieve partij niet. In dat geval kon de actieve partner de doodstraf krijgen.⁸¹⁸

Andere seksuele handelingen tussen partners van hetzelfde geslacht, zowel mannen als vrouwen, konden op grond van artikel 237 WvS worden bestraft met 31 tot 74 zweepslagen.⁸¹⁹

Artikel 238 WvS had betrekking op geslachtsgemeenschap tussen vrouwen (*mosahegheh*). Volgens artikel 239 kon dit leiden tot een bestraffing met honderd zweepslagen. Op grond van artikel 136 WvS kon bij *hudud*-bestraffingen de doodstraf worden toegepast als de overtreeders bij drie eerdere gelegenheden waren bestraft met zweepslagen. Dit maakte het mogelijk om bij een vierde bestraffing wegens *mosahegheh* de doodstraf op te leggen.⁸²⁰

- 4.1.11.2 Strafvervolgning van seksueel contact tussen mannen
Er was weinig transparantie over strafvervolgning van seksueel contact tussen mannen. In Iran werd zelden openbaar gemaakt dat iemand was vervolgd wegens seksueel contact tussen mannen.⁸²¹ Het vermoeden bestond dat dergelijke zaken werden gecombineerd met andere aanklachten zoals verkrachting of gedwongen seksuele handelingen tussen mannen, of verspreiden van corruptie op aarde. Daardoor verdwenen strafzaken van seksueel contact tussen mannen in de bredere strafzaken.⁸²² Een van de weinige bekende gevallen uit het recente verleden betrof drie mannen die in 2011 in Ahvaz werden geëxecuteerd na veroordelingen onder de bepalingen over *lavat*.⁸²³ In september 2025 veroordeelde een rechtbank een man naar verluidt tot honderd zweepslagen wegens *tafkhez*.⁸²⁴
- 4.1.11.3 Strafrechtelijk vervolgingsbeleid tegen lhbtq+-personen
Volgens verschillende bronnen voerden de autoriteiten geen actief strafrechtelijk vervolgingsbeleid tegen lhbtq+-personen.⁸²⁵
- 4.1.11.4 Straffen in de praktijk
Lhbtq+-personen konden te maken krijgen met arrestatie en strafvervolgning op andere gronden dan hierboven genoemd vanwege hun geaardheid en/of

⁸¹⁷ Artikel 233 definieerde *lavat* als de penetratie van een mannelijk geslachtsorgaan in de anus van een andere man vanaf het punt van besnijdenis; Human Dignity Trust, *Iran*, 11 januari 2026, [url](#).

⁸¹⁸ Artikel 235 definieerde *tafkhez* als het plaatsen van een mannelijk geslachtsorgaan tussen de dijen of billen van een andere man. Blijkens de aantekening bij artikel 235 werd een penetratie van een mannelijk geslachtsorgaan in de anus van een andere man die niet het punt van besnijdenis bereikte, aangemerkt als *tafkhez*; Iran International, *Iran ex-hijab enforcer gets lashes in sex scandal, escapes execution on legal twist*, 17 september 2025; Human Dignity Trust, *Iran*, 11 januari 2026, [url](#).

⁸¹⁹ Human Dignity Trust, *Iran*, 11 januari 2026, [url](#).

⁸²⁰ Human Dignity Trust, *Iran*, 11 januari 2026, [url](#); IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 33; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2025*, 13 april 2026, p. 33-34; Gay45, *Queer casualties of someone else's war of choice*, 2 maart 2026.

⁸²¹ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸²² IranWire, *Two men executed on 'sodomy' charges*, 31 januari 2022; AP News, *Iran sentences a woman to death for adultery, state media say*, 3 november 2023.

⁸²³ The Guardian, *Iran executes three men on homosexuality charges*, 7 september 2011.

⁸²⁴ BBC, *Iran sex tape scandal: Government says no prior knowledge of alleged behaviour*, 29 juli 2023; Iran International, *Iran ex-hijab enforcer gets lashes in sex scandal, escapes execution on legal twist*, 17 september 2025.

⁸²⁵ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

genderidentiteit.⁸²⁶ Volgens de in Duitsland gevestigde lhbtq+-mensenrechtenorganisatie *6Rang* werden de aanklachten tegen lesbiennes, biseksuele vrouwen en queer vrouwen vaak verzwaard door de toepassing van andere strafbepalingen, waaronder artikel 638 WvS (openbare schending van religieuze normen en verplichte hijab), artikel 639 WvS (aanmoedigen van onzedelijkheid), artikel 640 WvS (publiceren of verspreiden van materiaal dat strijdig is met de openbare moraal) en, in ernstigere gevallen, artikel 286 WvS (verspreiden van corruptie op aarde). Transgender- en gender-non-conforme uitingen, waaronder travestie, konden op grond van artikel 638 WvS bestraft worden met maximaal 74 zweepslagen. Verder konden uitingen van homoseksualiteit of vermeende losbandigheid in de openbare ruimte op grond van de artikelen 639 en 640 WvS leiden tot gevangenisstraffen, lijfstraffen en boetes.⁸²⁷

Een strafzaak die in de vorige verslagperiode de aandacht trok, ging over een lhbtq+-activist die begin september 2022 ter dood was veroordeeld door de revolutionaire rechtbank in Urmia in de provincie West-Azerbeidzjan. Naar verluidt wierpen de autoriteiten haar artikel 286 WvS tegen. Volgens mensenrechtenorganisaties hield deze aanklacht verband met haar lhbtq+-activisme. Haar veroordeling leidde tot internationale protesten. Eind december 2022 vernietigde het hooggerechtshof het doodvonnis, waarna zij op 18 maart 2023 op borgtocht vrijkwam. Op 1 december 2023 werd bekend dat zij Iran had verlaten.⁸²⁸ Naar verluidt arresteerden de autoriteiten haar moeder op 27 maart 2026. Het was niet bekend wat de reden van haar arrestatie was.⁸²⁹

Tegelijk met vorengenoemde zaak veroordeelde de revolutionaire rechtbank in de stad Urmia een andere vrouw ter dood. Naar verluidt beschuldigden de autoriteiten haar eveneens van het verspreiden van corruptie op aarde (artikel 286 WvS). Volgens mensenrechtenorganisaties hield deze aanklacht verband met haar vermeende genderidentiteit. Eind december 2022 vernietigde het hooggerechtshof het doodvonnis, waarna zij op 14 maart 2023 op borgtocht vrijkwam. Zij zou vervolgens in het najaar van 2023 zijn veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf. Naar verluidt arresteerden de autoriteiten haar in februari 2024 en brachten haar over naar de centrale gevangenis van Urmia voor de uitvoering van de straf.⁸³⁰

⁸²⁶ HRANA, *Iran protests: Non-binary teenager Raha Ajodani arrested*, 20 december 2022; IranWire, *Non-binary Iranian recounts the threats, insults from authorities*, 23 januari 2024; Iran International, *Iranian police arrest 'young boy with feminine appearance'*, 28 maart 2024.

⁸²⁷ 6Rang, *Violence and discrimination experienced by lesbian, bisexual, and queer (LBQ) women in the Islamic Republic of Iran*, januari 2026, p. 3.

⁸²⁸ Iran International, *Iran sentences two LGBTQ activists to death for 'promoting homosexuality'*, 4 september 2022; BBC, *Iran sentences two LGBT activists to death*, 6 september 2022; GO Magazine, *Iran sentences two LGBTQ+ activists to death for 'promoting homosexuality'*, 6 september 2022; 6Rang, *Fact sheet on Zahra Sadighi Hamedani (Sareh) and Elham Choubdar*, 7 september 2022; Le Monde, *Iran sentences two LGBTQ+ activists to death*, 25 september 2022; IranWire, *World figures join voices against Iranian LGBT+ activists' death sentences*, 17 december 2022; GO Magazine, *Appeal against Iranian LGBTQ+ activists' death sentence accepted*, 17 januari 2023; X.com, 6Rang, 18 maart 2023, [url](#); Amnesty International, *Iran vernietigt doodvonnis twee vrouwen*, 24 maart 2023; Iran International, *Australia marks LGBT awareness day in Iran where gays face execution*, 2 september 2024; 6Rang, *Iranian LGBT+ activist Sareh arrives in a safe country following her release on bail*, 1 december 2023; IranWire, *LGBTQ+ activist flees Iran after release on bail*, 5 december 2023; Gay45, *Queer casualties of someone else's war of choice*, 2 maart 2026; Outright International, *Country overview: Iran*, 12 maart 2026; United for Iran, *Sareh Mansouri*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁸²⁹ Hengaw, *Farideh Ketabi held incommunicado in Urmia*, 1 april 2026.

⁸³⁰ HRANA, *Urmia revolutionary court has sentenced Zahra Sedighi Hamedani and Elham Choubdar to death*, 6 september 2022; 6Rang, *Fact sheet on Zahra Sadighi Hamedani (Sareh) and Elham Choubdar*, 7 september 2022; Amnesty International, *Iran vernietigt doodvonnis twee vrouwen*, 24 maart 2023; X.com, ARAM Iran, 28 februari 2024, [url](#); Hengaw, *LGBTQ+ community activist apprehended in Urmia*, 28 februari 2024; IranWire, *Iranian LGBTQ activist arrested to serve prison sentence*, 29 februari 2024; Iran International, *Australia marks LGBT awareness day in Iran where gays face execution*, 2 september 2024; Iran International, *Trans woman's murder in Iran marks grim persistence of 'honor' killing*, 25 juli 2025; United for Iran, *Elham Choubdar*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

In de Evin-gevangenis in Teheran zaten meerdere homoseksuele mannen en transgender personen vast. De meesten verbleven in de kelder van het quarantainegedeelte van deze gevangenis.⁸³¹ Volgens een bron zaten de meeste transgender personen daar vast wegens commune delicten, zoals diefstal.⁸³² Dit quarantainegedeelte raakte op 23 juni 2025 beschadigd bij een luchtaanval. De autoriteiten weigerden nadien informatie te verstrekken over het lot van deze transgender personen.⁸³³

- 4.1.11.5 Onevenredige of discriminatoire bestraffing
Volgens verschillende bronnen kon het bekend zijn van (toegeschreven) lhbtq+-gedragingen of gerichtheid van een persoon in de praktijk leiden tot onevenredige of discriminatoire bestraffing of tenuitvoerlegging van een straf die werd opgelegd bij (strafrechtelijke) vervolging wegens een commuun delict.⁸³⁴
- 4.1.11.6 Discriminatie van lhbtq+-personen
In Iran konden lhbtq+-personen te maken krijgen met discriminatie door medeburgers.⁸³⁵ Lhbtq+-personen konden op de arbeidsmarkt worden geconfronteerd met discriminatie, waaronder uitsluiting van werk, intimidatie en ontslag. Ook op andere terreinen konden zij worden geconfronteerd met discriminatie, zoals in het onderwijs en in de gezondheidszorg.⁸³⁶ Of dit gebeurde en de mate waarin dit gebeurde hing af van hun persoonlijke omstandigheden en sociale context.⁸³⁷ In vergelijking met heteroseksuelen en cisgender personen liepen lhbtq+-personen onevenredig veel risico slachtoffer te worden van represailles binnen de familie.⁸³⁸ Het kon daarbij gaan om intimidatie en geweld, sociale isolatie, gedwongen huwelijken of eengerelateerd geweld.⁸³⁹

De lesbische identiteit werd over het algemeen niet erkend. Lesbiennes konden worden gedwongen tot een niet-consensueel heterohuwelijk.⁸⁴⁰

Transgender personen die een volledige transitie hadden doorgemaakt, konden juridisch erkend worden (zie ook paragraaf 4.1.11.9).⁸⁴¹ Omdat dit juridisch acceptabeler was dan homo zijn, konden transgender personen zich iets vrijer bewegen in de Iraanse samenleving. Hoewel zij juridisch konden worden erkend als zij een geslachtsbevestigende operatie hadden ondergaan, werden zij eveneens

⁸³¹ IranWire, *Three transgender Iranians arrested because of Instagram posts*, 20 oktober 2020; IranWire, *Voices from the basement: Gay and trans detainees on life in Evin prison*, 9 juni 2021; Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025; vertrouwelijke bron, maart 2026;

⁸³² Vertrouwelijke bron, juni 2026.

⁸³³ HRW, *Iran: Detainees ill-treated and disappeared after Israeli Evin prison attack*, 14 augustus 2025; BBC, *'I thought it was the end of my life': Inside Israel's attack on Iran's Evin Prison*, 27 augustus 2025; HRW, *World report 2026. Iran. Events of 2025*, 6 februari 2026.

⁸³⁴ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁸³⁵ Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026.

⁸³⁶ 6Rang, *Straitjacketed identities. Reproductive therapy in systematic medical abuse of Iran's LGBT+ people*, 31 mei 2023, p. 10; EUAA, *Iran. Country focus*, 11 juni 2024, p. 100; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025; Zara Saeidzadeh, *Trans women's status in contemporary Iran: Misrecognition and the cultural politics of aberu*, in: *Sexualities* 28, 5-6, september 2025, p. 1852-1876, 1861-1862.

⁸³⁷ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸³⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸³⁹ 6Rang, *Silencing protests: Official hate speech against LGBT people as a tool of suppression*, 30 maart 2023, p. 6; Hengaw, *A member of the LGBTQ community committed suicide in Oshnovieh*, 19 juni 2023; BAMF, *Länderkurzinformation Iran. SOGI (Sexuelle Orientierung und geschlechtliche Identität): Situation von LGBTQ-Personen*, 26 augustus 2024, p. 4; IranWire, *Kill with impunity: How Iran's laws enable 'honor' killings*, 12 mei 2025; 6Rang, *Violence and discrimination experienced by lesbian, bisexual, and queer (LBQ) women in the Islamic Republic of Iran*, januari 2026, p. 4; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁴⁰ 6Rang, *Violence and discrimination experienced by lesbian, bisexual, and queer (LBQ) women in the Islamic Republic of Iran*, januari 2026.

⁸⁴¹ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

vaak geconfronteerd met geweld, discriminatie, sociale uitsluiting en intimidatie door medeburgers.⁸⁴²

In de verslagperiode deden zich ernstige gevallen van discriminatie van lhbtq+-personen voor. Hieronder worden enkele voorbeelden gegeven. Deze opsomming van voorbeelden is niet uitputtend.

Begin 2024 zou een 17-jarige transgender zijn vermoord door diens vader in de stad Tabriz in de provincie Oost-Azerbeidzjan. De vader zou hebben verklaard dat hij zijn kind had gedood vanwege diens vrouwelijke expressie en vermeende relaties met iemand van hetzelfde geslacht. In februari 2024 zou de strafrechtbank in Tabriz de vader tot drie jaar gevangenisstraf hebben veroordeeld.⁸⁴³

De nieuwswebsite *IranWire* berichtte in mei 2025 dat een 23-jarige queer uit de provincie Zanzan door zijn vader in de auto met meerdere steekwonden om het leven was gebracht, omdat zijn vader zijn levensstijl in strijd achtte met de normen van de familie.⁸⁴⁴

Verder berichtten verschillende medio in juli 2025 over een transvrouw die door haar oom zou zijn doodgeschoten tijdens een bruiloft in de stad Shiraz in de provincie Fars.⁸⁴⁵

Lhbtq+-personen kregen over het algemeen geen steun of bescherming bij de autoriteiten in het geval van ernstige problemen met medeburgers. In het algemeen bestonden er geen wettelijke mechanismes tegen haatmisdrijven of discriminatie op grond van seksuele geaardheid en genderidentiteit.⁸⁴⁶

- 4.1.11.7 Maatschappelijke organisaties
Er waren in Iran geen officiële maatschappelijke organisaties die opkwamen voor de rechten van lhbtq+-personen.⁸⁴⁷
- 4.1.11.8 Familieleden van lhbtq+-personen
Familieleden van lhbtq+-personen ondervonden doorgaans geen problemen van de zijde van de Iraanse autoriteiten enkel vanwege het hebben van een lhbtq+-familielid.⁸⁴⁸
- 4.1.11.9 Wijzigen van geslacht en naam
Transgender personen konden hun geslacht en naam juridisch laten wijzigen in overheidsregisters en op identiteitsdocumenten.⁸⁴⁹ Op basis van een fatwa uit 1984 was zowel voor mannen als voor vrouwen in Iran een geslachtswijziging in de

⁸⁴² The New Arab, *Iranian actor Maziar Lorestani comes out as transgender man*, 19 juli 2022; Iran International, *Trans woman's murder in Iran marks grim persistence of 'honor' killing*, 25 juli 2025; Outright International, *Country overview: Iran*, 12 maart 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

⁸⁴³ 6Rang, *Tragic murder of transgender teen in Tabriz at the hands of his father*, 30 januari 2024; RFE/RL, *Iranian father arrested for murdering teenage son over 'feminine' behavior and makeup*, 31 januari 2024; Article19, Iran: Gender apartheid and a culture of impunity enabled teen's murder, 2 februari 2024; HRANA, *Father sentenced to three years for murder of transgender son*, 22 mei 2024; Iran International, *Trans woman's murder in Iran marks grim persistence of 'honor' killing*, 25 juli 2025.

⁸⁴⁴ IranWire, *Kill with impunity: How Iran's laws enable 'honor' killings*, 12 mei 2025.

⁸⁴⁵ Hengaw, *Trans-femicide in Fars province – Sogand Pakdel, young trans woman, brutally killed by her uncle*, 23 juli 2025; HRANA, *Trans woman Sogand Pakdel killed by uncle in honor-related shooting*, 25 juli 2025; Iran International, *Trans woman's murder in Iran marks grim persistence of 'honor' killing*, 25 juli 2025; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 81-82.

⁸⁴⁶ Article19, *Iran: Gender apartheid and a culture of impunity enabled teen's murder*, 2 februari 2024; HRW, *World report 2025 – Iran. Events of 2024*, 2025.

⁸⁴⁷ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁸⁴⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁴⁹ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

overheidsregistratie mogelijk.⁸⁵⁰ Voorwaarde was daarbij dat de betrokkene was gediagnosticeerd met een 'genderidentiteitsstoornis' (*gender identity disorder*, GID), een hormoontherapie had gevolgd, een geslachtsbevestigende operatie had ondergaan, inclusief sterilisatie, en toestemming van een rechtbank had verkregen.⁸⁵¹

Het proces om te komen tot een geslachtswijziging was daardoor juridisch ingewikkeld, financieel kostbaar, medisch riskant en langdurig.⁸⁵² Transgender personen konden een beperkte subsidie ontvangen van de overheid om een deel van de kosten van geslachtsbevestigende operaties te betalen.⁸⁵³ Daarnaast kon een deel van de kosten worden vergoed vanuit zorgverzekeringen.⁸⁵⁴

Om de naam en het geslacht in het geboorteboekje te wijzigen, moest een transgender persoon zich wenden tot de NOCR met het originele geboorteboekje. Daar moest een aanvraagformulier worden ingevuld en leges worden betaald. Het wijzigingsverzoek werd vervolgens ter beslissing voorgelegd aan een geschillenbeslechtscommissie. Bij inwilliging ontving de aanvrager een nieuw geboorteboekje met de gewijzigde gegevens. Bij afwijzing kon de aanvrager in beroep gaan bij een rechtbank.⁸⁵⁵

Er waren indicaties dat sommige lhbtq+-personen onder druk werden gezet om een geslachtsbevestigende operatie te ondergaan om arrestatie of strafvervolgung te vermijden, sociale acceptatie te krijgen, te ontsnappen aan familie- of religieuze druk of om legaal een relatie te kunnen hebben. In Iran overheerste de gedachte dat homoseksualiteit een medische aandoening was waarvoor iemand behandeld kon worden. Hierdoor kon een situatie ontstaan waarin autoriteiten, familieleden of artsen homoseksualiteit soms voorstelden als een probleem dat kon worden "opgelost" via een transitie.⁸⁵⁶

4.1.12 Vrouwen

In Iran bleef de kloof tussen vrouwen en mannen groot. In de *Global Gender Gap Index 2024* stond Iran op plek 143 van in totaal 146 landen. Na Iran kwamen alleen nog Tsjaad, Pakistan en Soedan.⁸⁵⁷ In de *Global Gender Gap Index 2025* stond Iran op plek 145 van in totaal 148 landen.⁸⁵⁸

4.1.12.1 Rechtspositie

In Iran was de rechtspositie van vrouwen zeer zwak. Op verschillende terreinen was sprake van institutionele discriminatie.⁸⁵⁹ In de wetgeving waren vrouwen en meisjes niet gelijk aan mannen en jongens, bijvoorbeeld met betrekking tot werk

⁸⁵⁰ IranWire, *Influential Iranian women: Maryam Khatoonpour Molkara (1950-2012)*, 22 januari 2024; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁵¹ Iran International, *Australia marks LGBT awareness day in Iran where gays face execution*, 2 september 2024; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 4; Hengaw, *Trans-femicide in Fars province – Sogand Pakdel, young trans woman, brutally killed by her uncle*, 23 juli 2025; Outright International, *Country overview: Iran*, 12 maart 2026.

⁸⁵² HRANA, *Criminalized identity: Highlighting LGBTQ+ rights abuses in Iran*, 16 mei 2024; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁵³ HRW, *World report 2023 – Iran. Events of 2022, 2023*; BAMF, *Länderkurzinformation Iran. SOGI (Sexuelle Orientierung und geschlechtliche Identität): Situation von LGBTIQ-Personen*, 26 augustus 2024, p. 1.

⁸⁵⁴ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁵⁵ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 41.

⁸⁵⁶ BBC, *The gay people pushed to change their gender*, 5 november 2014; PinkNews, *Report: Gay Iranians pressured into gender reassignment by doctors*, 5 november 2014; LGBTQ Nation, *Iran is forcing gay men to have gender transition surgeries to "make them straight"*, 3 maart 2020; DW, *How Iran's anti-LGBT policies put transgender people at risk*, 28 april 2020; Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁸⁵⁷ Niet alle landen waren onderzocht; dit betrof onder meer Afghanistan, Malawi, Myanmar en de Russische Federatie; World Economic Forum, *Global gender gap report 2024*, 11 juni 2024, p. 12.

⁸⁵⁸ World Economic Forum, *Global gender gap report 2025*, 11 juni 2025, p. 13.

⁸⁵⁹ Vertrouwelijke bron, april 2026.

(zie paragraaf 4.1.12.3), bewegingsvrijheid (zie paragraaf 4.1.12.5), de voogdij over kinderen (zie paragraaf 4.1.14), de leeftijd waarop zij strafrechtelijk verantwoordelijk waren (zie paragraaf 4.7.1), de hoogte van het bloedgeld (zie paragraaf 4.7.6), het recht op huwelijk en echtscheiding, het erfrecht, deelname aan het openbare en politieke leven, sport en kunst en het doorgeven van hun nationaliteit aan hun kinderen.⁸⁶⁰

Zo hadden de getuigenissen van vrouwen en meisjes in rechtbanken geen rechtswaarde voor bepaalde categorieën misdrijven, terwijl zij in andere gevallen slechts de helft waard waren van die van een man. Vrouwen en meisjes hadden bovendien recht op een lagere schadevergoeding voor schendingen van hun rechten.⁸⁶¹

4.1.12.2 Politiek-bestuurlijke functies

In de hoogste politiek-bestuurlijke functies waren vrouwen ondervertegenwoordigd.⁸⁶² In de ministerraad zat een vrouw. Sinds augustus 2024 was Farzaneh Sadeq minister van Wegen en Stedelijke Ontwikkeling in de regering van president Pezeshkian.⁸⁶³ Zij was de tweede vrouwelijke minister sinds de oprichting van de Islamitische Republiek Iran in 1979.⁸⁶⁴ De eerste was Marzieh Vahid Dastjerdi. Zij was van 2009 tot 2012 minister van Volksgezondheid in de regering van president Mahmoud Ahmadinejad.⁸⁶⁵ In het 290 leden tellende parlement zaten 14 vrouwen.⁸⁶⁶ De Raad van Hoeders had nog nooit de kandidatuur van een vrouw voor de presidentsverkiezingen of voor de Raad van Experts goedgekeurd.⁸⁶⁷

4.1.12.3 Werk

Vrouwen hadden mogelijkheden om te werken, bijvoorbeeld in de technische beroepen, als buschauffeur of taxichauffeur, of bij de IRGC of de Basij.⁸⁶⁸ De arbeidsmarkt was toegankelijk voor vrouwen, hoewel de arbeidsparticipatie van vrouwen volgens gegevens van de Wereldbank ongeveer 16% was.⁸⁶⁹ De Arbeidswet verbood vrouwen om gevaarlijk, zwaar of schadelijk werk te verrichten. In de bouw waren bijna geen vrouwen werkzaam en in het leger waren de meeste militairen mannen, behalve in sommige kantoorfuncties.⁸⁷⁰

Een echtgenoot kon zijn echtgenote verbieden om te werken, omdat dit naar zijn mening in het belang van het gezin of de waardigheid van hemzelf of zijn vrouw was.⁸⁷¹ Volgens een bron was dit meer iets tussen de man en de vrouw. Werkgevers

⁸⁶⁰ Reuters, *How Iran treats women*, 6 oktober 2023; Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 14; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁶¹ Reuters, *How Iran treats women*, 6 oktober 2023; Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026.

⁸⁶² Bertelsmann Stiftung, *BTI 2026 Country Report — Iran*, Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2026, p. 22.

⁸⁶³ IranWire, *Second scandal in months: Iran's only female minister faces new crisis*, 22 oktober 2025.

⁸⁶⁴ Al Jazeera, *Iran parliament approves president's entire cabinet, a first since 2001*, 21 augustus 2024.

⁸⁶⁵ IranWire, *Iranian women you should know: Marzieh Vahid Dastjerdi*, 4 december 2015.

⁸⁶⁶ House of Commons Library, *Iran's 2024 elections*, 26 maart 2024; Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 22; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 16; IPU, *Islamic parliament of Iran*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁸⁶⁷ Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024; CFR, *The Islamic Republic's power centers*, 2 maart 2026.

⁸⁶⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁶⁹ Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024; Bertelsmann Stiftung, *BTI 2026 Country Report — Iran*, Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2026, p. 22; The World Bank, *Labor force participation rate, female (% of female population ages 15-64) (modeled ILO estimate) – Iran, Islamic Rep.*, 17 januari 2026.

⁸⁷⁰ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁷¹ Reuters, *How Iran treats women*, 6 oktober 2023; Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024; HRW, *Iran. Events of 2024*, 2025; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 16.

vroegen doorgaans niet om toestemming van de man.⁸⁷² Productie- en industriële bedrijven waren doorgaans minder bereid om getrouwde vrouwen aan te nemen. In sommige gevallen namen zij alleenstaande vrouwen in dienst onder de voorwaarde dat zij niet trouwden of zwanger werden.⁸⁷³ Voor gescheiden vrouwen was het relatief moeilijk om een geschikte baan te vinden.⁸⁷⁴

In de verslagperiode droegen vrouwen op een toenemend aantal werkplekken geen hoofddoek meer.⁸⁷⁵ Alleen bij de overheid was het voor vrouwelijke werknemers uitgesloten om zonder hijab rond te lopen.⁸⁷⁶

4.1.12.4 Onderwijs

Vrouwen hadden mogelijkheden om onderwijs te volgen. Meisjes konden lager en middelbaar onderwijs volgen op meisjesscholen. Voor de studies in het hoger onderwijs golden in principe geen beperkingen voor vrouwen.⁸⁷⁷ Volgens een bron moest een getrouwde vrouw toestemming hebben van haar echtgenoot om een opleiding te mogen volgen. Zij moest deze toestemming vragen of dit in de huwelijksvereenkomst laten vastleggen.⁸⁷⁸

Op de Iraanse universiteiten waren meer vrouwelijke studenten aanwezig dan mannelijke studenten.⁸⁷⁹ Tegelijkertijd was er een grote mismatch tussen het aantal hoogopgeleide vrouwen en vrouwen die actief waren op de arbeidsmarkt.⁸⁸⁰

4.1.12.5 Zelfstandig reizen

Vrouwen konden zelfstandig reizen binnen Iran.⁸⁸¹ Als een gehuwde vrouw het land uit wilde reizen, moest haar echtgenoot daarvoor toestemming geven. Voor gehuwde vrouwen en minderjarigen lag de toestemming om Iran uit te mogen reizen besloten in de verstrekking van het paspoort. Wanneer een vrouw een geldig paspoort had, veronderstelden de autoriteiten dat de vader of de echtgenoot instemden met de uitreis.⁸⁸² De autoriteiten vroegen bij de grens niet om een afzonderlijke toestemmingsverklaring.⁸⁸³

4.1.12.6 Toegang tot medische hulp

Volgens een bron konden vrouwen niet altijd toegang krijgen tot medische hulp, bijvoorbeeld omdat er voor de behandeling van een bepaalde aandoening geen vrouwelijke specialist voorhanden was.⁸⁸⁴ Volgens een andere bron waren er veel privéklinieken in Iran waar vrouwen meer toegang hadden.⁸⁸⁵

4.1.12.7 Huisvesting

De woningmarkt was toegankelijk voor vrouwen. Wettelijk gezien konden vrouwen een huis kopen of huren en op zichzelf wonen. In de grote steden woonden ook veel vrouwen op zichzelf. Sociaal gezien was het voor sommige alleenstaande vrouwen

⁸⁷² Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁷³ HRANA, *International workers' day: A year in review of Iranian workers' conditions*, 30 april 2026.

⁸⁷⁴ EUAA, *Situation of divorced women*, 28 oktober 2024, p. 6.

⁸⁷⁵ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁷⁶ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁷⁷ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁷⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁷⁹ UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 16;

vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁸⁰ Zamaneh Media, *War and inflation push many women in Iran out of work*, 12 mei 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁸⁸¹ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁸² Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁸³ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁸⁴ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁸⁵ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

soms moeilijk om aan een huurappartement te komen, omdat niet iedere huiseigenaar een woning aan een alleenstaande vrouw wilde verhuren.⁸⁸⁶

4.1.12.8 Omgang tussen mannen en vrouwen

In sommige publieke ruimtes gold een scheiding tussen mannen en vrouwen. Zo waren het lager en middelbaar onderwijs gescheiden voor jongens en meisjes.⁸⁸⁷ Er waren universiteiten die alleen voor vrouwen waren, maar ook gemengde universiteiten. Bij deze gemengde universiteiten hadden mannen en vrouwen aparte ingangen, omdat de beveiligers de vrouwelijke studenten controleerden op de kledingvoorschriften. Eenmaal binnen was het onderwijs gemengd, bijvoorbeeld tijdens colleges, en konden mannen en vrouwen als studiegenoten met elkaar omgaan. Alleen de eetgedeelten en de parkeerplaatsen waren gescheiden.⁸⁸⁸

Ook op sommige werkplekken was het gemengd, en konden mannen en vrouwen als collega's met elkaar omgaan.⁸⁸⁹ Bij overheidsgebouwen kwam het soms voor dat mannen en vrouwen aparte ingangen hadden.⁸⁹⁰ Fitnessclubs waren gescheiden voor mannen en vrouwen.⁸⁹¹ In de metro waren sommige metrostellen gemengd en andere gescheiden.⁸⁹² Het publiek in theaters was verder gemengd.⁸⁹³

Op privéfeesten konden mannen en vrouwen samen aanwezig zijn. Dit kon in bepaalde omstandigheden tot problemen leiden met de autoriteiten, bijvoorbeeld als er op deze feesten werd gedanst, vrouwen geen hoofddoek droegen en er alcohol werd gedronken. Dit kon leiden tot geldboetes of zweepslagen.⁸⁹⁴ Mannelijke en vrouwelijke musici konden gezamenlijk optreden, maar het was vrouwen verboden om solo te zingen en/of solo te dansen voor een gemengd publiek.⁸⁹⁵

Verder kwam het vooral in de grote steden voor dat mannen en vrouwen samenwoonden en dat niemand daar iets van zei. Voor deze situatie werd in Iran de uitdrukking 'witte huwelijken' gebruikt.⁸⁹⁶

4.1.12.9 Gendergerelateerd geweld

De economische malaise, die verergerd werd door oorlog, werkloosheid en inflatie, leidde naar verluidt tot een toename van het aantal meldingen van gendergerelateerd geweld tegen vrouwen en meisjes.⁸⁹⁷ HRANA documenteerde tussen 24 november 2024 en 20 november 2025 meer dan 110 vrouwen en meisjes die waren omgekomen als gevolg van huiselijk geweld of geweld binnen het gezin. Ook documenteerde HRANA 9 zuuraanvallen op vrouwen.⁸⁹⁸

Iran was geen partij bij het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (*Convention on the Elimination of All forms of Discrimination against Women*, CEDAW).⁸⁹⁹ Iran had geen geïntegreerde wet die

⁸⁸⁶ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁸⁷ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁸⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁸⁹ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁹⁰ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁹¹ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁹² Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁸⁹³ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁹⁴ Iran International, *300 arrested for mixed gender wedding party*, 14 november 2023; RFE/RL, *Iranian police arrest 300 people for attending party where men and women mixed*, 15 november 2023; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026.

⁸⁹⁵ NZZ, *Hundespaatziergang in Teheran*, 10 april 2026.

⁸⁹⁶ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁸⁹⁷ Zamaneh Media, *The war comes home: A field report on domestic violence*, 28 mei 2026.

⁸⁹⁸ HRANA, *Annual report on violence against women in Iran: Orange the world*, 24 november 2025.

⁸⁹⁹ Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 27; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 2; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 74-75.

gendergerelateerd geweld expliciet strafbaar stelde. Sinds het presidentschap van Mahmoud Ahmadinejad, die president was van 2005 tot 2013, was het Wetsvoorstel inzake de bescherming, waardigheid en veiligheid van vrouwen tegen geweld in behandeling. Sindsdien was het wetsvoorstel meerdere keren aangepast, maar niet aangenomen door het parlement.⁹⁰⁰

Vrouwen konden bij de politie aangifte doen van gendergerelateerd geweld.⁹⁰¹ De bewijslast was echter hoog. Deze bewijslast kon bestaan uit medische rapporten, getuigenissen en politieverlagen.⁹⁰² De politie pakte aangiftes niet altijd op, bijvoorbeeld omdat er geen getuigen waren en de politiefunctionarissen het niet serieus namen en het beschouwden als een familiekwestie.⁹⁰³ Soms ontmoedigden politiefunctionarissen het doen van aangifte en probeerden zij te bemiddelen en de vrouw terug te sturen naar haar familie.⁹⁰⁴ Er waren ook situaties waarin de mannelijke kant van de familie druk uitoefende om de zaak in de doofpot te stoppen.⁹⁰⁵ Hierdoor was voor veel vrouwen de drempel om aangifte te doen van het gendergerelateerd geweld hoog.⁹⁰⁶

Naast de mogelijkheid om aangifte te doen waren andere beschermingsmaatregelen mogelijk, zoals het aanvragen van gerechtelijke bescherming of het inschakelen van het Centrum voor Sociale Noodsituaties (*Urzhans-e Ejtema'i*, bereikbaar via hulplijn 123). Volgens verschillende bronnen was de bescherming in de praktijk vaak onvoldoende of ineffectief.⁹⁰⁷ Daarbij hing de mate van bescherming af van verschillende factoren, zoals de regio (grote steden versus rurale gebieden), de houding van individuele politieagenten, rechters en maatschappelijk werkers, de sociale klasse, het opleidingsniveau, het netwerk van de vrouw en de eventuele ophef in de samenleving.⁹⁰⁸

Veel vrouwen zochten in de eerste plaats bescherming bij de eigen familie, bijvoorbeeld bij de ouders, broers of ooms. In sommige gevallen kon de familie bescherming bieden. In andere gevallen keerde de vrouw terug naar de gewelddadige partner onder druk van familie of de gemeenschap.⁹⁰⁹

Er waren opvangcentra waar vrouwen terecht konden als zij slachtoffer waren van gendergerelateerd geweld.⁹¹⁰ Het aantal opvangcentra was beperkt en geografisch ongelijk verdeeld.⁹¹¹ De Staatswelzijnsorganisatie (*Sazman-e Behzisti-ye Keshvar*, *State Welfare Organization*, SWO) beschikte over enkele opvangcentra waar personen in nood konden worden opgenomen. Daarnaast waren er enkele opvangcentra die werden gerund door ngo's.⁹¹² Volgens een bron waren er in het jaar 1399 (maart 2020 tot maart 2021) acht overheidscentra en negentien door

⁹⁰⁰ Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 12; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 3; DW, *Iran curbs women's rights further by changing dowry law*, 17 december 2025.

⁹⁰¹ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹⁰² IHRDC, *Access to justice for victims of sexual violence in Iran*, 29 februari 2020.

⁹⁰³ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁰⁴ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹⁰⁵ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁰⁶ UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 13-14; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹⁰⁷ HRW, *World report 2026. Iran. Events of 2025*, 6 februari 2026; IranWire, *Iranian women and war: Soaring violence, turning houses into battlegrounds*, 16 juni 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁹⁰⁸ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁰⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Iran*, september 2023, p. 56.

⁹¹⁰ UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 13.

⁹¹¹ Zamaneh Media, *The war comes home: A field report on domestic violence*, 28 mei 2026.

⁹¹² IranWire, *Sun House, a women's NGO in Tehran, 'forced' to close its doors*, 8 maart 2022; Iran International, *Iran's government continues crackdown on charity NGOs*, 30 april 2024; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

ngo's gerunde opvangcentra actief.⁹¹³ Volgens een andere bron zou de SWO in 2025 hebben verklaard dat er 28 opvangcentra in 25 provincies waren.⁹¹⁴ De toegang tot deze opvanghuizen verliep meestal via een doorverwijzing van de politie, een rechtbank of het Centrum voor Sociale Noodsituaties. Het verblijf was in beginsel tijdelijk, voor twee termijnen van elk vier maanden.⁹¹⁵

Volgens verschillende bronnen was medische en psychische zorg beschikbaar voor vrouwen die slachtoffer waren van gendergerelateerd geweld, soms op particuliere basis.⁹¹⁶ Daarnaast waren er telefonische hulplijnen voor vrouwen die behoefte hadden aan psychische ondersteuning.⁹¹⁷

Vrouwen die slachtoffer waren van gendergerelateerd geweld konden te maken krijgen met discriminatie, stigmatisering en sociale uitsluiting, met name in kleine gemeenschappen.⁹¹⁸

4.1.12.10 Verkrachting binnen het huwelijk

In beginsel was verkrachting binnen het huwelijk niet strafbaar. De Iraanse wetgeving beschouwde verkrachting als seks zonder toestemming buiten het huwelijk. Er was geen aparte strafbaarstelling van verkrachting binnen het huwelijk.⁹¹⁹

4.1.12.11 Vervolg na seksueel geweld

In de praktijk durfden veel vrouwen geen aangifte te doen wanneer zij seksueel geweld meemaakten.⁹²⁰ Vrouwen konden onder bepaalde omstandigheden zelf strafrechtelijk worden vervolgd wanneer zij seksueel geweld meemaakten.⁹²¹ Het enige seksuele delict dat onder de Iraanse wet werd erkend, was seks zonder toestemming buiten het huwelijk.⁹²² De bewijsdrempel hiervoor was zeer hoog. Als een vrouw hiervan slachtoffer was, moest zij dit in de rechtbank aantonen met een bekentenis van de dader, de getuigenis van vier mannelijke getuigen, een daaraan gelijkwaardige getuigenis (bijvoorbeeld van drie mannen en twee vrouwen), of andere sterke bewijzen.⁹²³

Omdat seks met instemming buiten het huwelijk eveneens illegaal was, liepen vrouwen die niet konden bewijzen dat de handeling zonder instemming had plaatsgevonden het risico zelf strafrechtelijk te worden vervolgd wegens ontucht, zeker als zij werden geconfronteerd met een tegenvordering van de man, voor wie de bewijsdrempel minder hoog was.⁹²⁴ Zij konden in dat geval zware straffen krijgen, zoals geseling of, als zij seksueel contact had met iemand anders dan haar echtgenoot terwijl zij gehuwd was, zelfs de doodstraf.⁹²⁵ De verplichte straf voor een dader van seks zonder instemming buiten het huwelijk was eveneens de doodstraf.⁹²⁶

⁹¹³ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁹¹⁴ NCRI Women Committee, *Safe shelters: The deep gap between the reality of domestic violence and support services for abused women in Iran*, 27 november 2025.

⁹¹⁵ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁹¹⁶ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹¹⁷ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹¹⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹¹⁹ Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 13; HRW, *World report 2026. Iran. Events of 2025*, 6 februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹²⁰ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹²¹ Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 84; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹²² Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024.

⁹²³ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹²⁴ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹²⁵ AP News, *Iran sentences a woman to death for adultery, state media say*, 3 november 2023.

⁹²⁶ Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024.

4.1.12.12 Kledingvoorschriften

In Iran golden strikte islamitische kledingvoorschriften voor vrouwen. Volgens de wet moesten vrouwen en meisjes vanaf negen jaar in het openbaar hun haren bedekken en kleding dragen die hun lichaamsvormen verhulden. Blote armen en benen waren volgens de wet niet toegestaan voor vrouwen, evenmin als open schoenen.⁹²⁷

4.1.12.13 Handhaving van de kledingvoorschriften

Vrouwen die zich niet hielden aan de kledingvoorschriften konden een waarschuwing krijgen van de (zeden-)politie. Confrontaties met de politie konden soms hardhandig verlopen. Zo raakte de zestienjarige Armita Garavand in coma na een confrontatie met de zedenpolitie in de metro van Teheran op 1 oktober 2023 omdat zij geen hoofddoek droeg. Op 28 oktober 2023 werd zij officieel doodverklaard.⁹²⁸

De handhaving van de kledingvoorschriften was niet uniform en hing sterk af van de tijd, plaats en politieke context. In de grotere steden waren in toenemende mate vrouwen en meisjes zichtbaar die geen hoofddoek droegen, met name na de Twaalfdaagse Oorlog, en vooral na de Iranoorlog. De kledingvoorschriften werden in de grotere steden over het algemeen minder streng gehandhaafd dan in de kleinere steden en dorpen.⁹²⁹ Er waren periodes van intensievere controles met meer cameratoezicht en veel boetes, die werden afgewisseld met een relatief mildere handhaving.⁹³⁰ Zo leken de busjes van de zedenpolitie direct na de Vrouw, leven, vrijheid-protesten uit het straatbeeld te zijn verdwenen. In de loop van 2023 keerden zij weer terug op straat.⁹³¹ Sinds 2025 was de zedenpolitie vrijwel niet meer zichtbaar in het straatbeeld.⁹³²

Op 13 april 2024 lanceerde de politie het zogeheten Noor-plan. Dit was een campagne om de bestaande kledingvoorschriften voor vrouwen strenger te handhaven. Dit plan hield onder meer in dat er meer politie- en veiligheidscontroles op straat zouden worden gehouden en dat er meer gebruik zou worden gemaakt van cameratoezicht en meldsystemen.⁹³³ Er waren berichten over het gebruik van drones om toezicht te houden op de naleving.⁹³⁴ Ook werd er in april 2024 gemeld dat bij de ingang van de Amirkabir-universiteit in Teheran gezichtsherkenningsoftware was geïnstalleerd om de naleving door vrouwelijke studenten te controleren.⁹³⁵ Een mensenrechtenorganisatie meldde dat in 2024 minstens 618 vrouwen waren gearresteerd in het kader van het 'Noor'-plan.⁹³⁶

Politieagenten en een aantal vrijwilligers konden op hun mobiele telefoon gebruik maken van de app *Nazer* om melding te maken van vrouwen die zich niet hielden aan de kledingvoorschriften in privévoertuigen. In september 2024 volgde een update van deze app, waardoor ook melding kon worden gemaakt van deze

⁹²⁷ Nederland Wereldwijd, *Reisadvies Iran*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

⁹²⁸ Reuters, *Iranian teenager Armita Garavand is 'brain dead': state media*, 23 oktober 2023.

⁹²⁹ CHRI, *Iran's new tactics to crush mandatory hijab resistance: Business raids and surveillance*, 15 oktober 2025; IranWire, *How Iranian women's defiance created two realities in hijab enforcement*, 15 oktober 2025; IranWire, *Sabzevar prosecutor's office: Women riding motorcycles and dog walking will be confronted*, 12 juni 2026.

⁹³⁰ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹³¹ Al Jazeera, *Iran suspends morality police. What does it mean?*, 4 december 2022; BBC, *Uncertainty over Iran's morality police after official's 'disbanded' remarks*, 5 december 2022; ITV, *Iran's morality police resume street patrols to enforce headscarf laws*, 17 juli 2023; The Guardian, *Iran's 'morality police' resume patrols 10 months after nationwide protests*, 17 juli 2023.

⁹³² RFE/RL, *Where did Iran's hijab police go?*, 30 juni 2026.

⁹³³ Iran International, *Iran's crackdown on women intensifies under cover of war*, 15 april 2024; FDD, *Iran's Noor plan intensifies crackdown on women*, 23 april 2024; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/63)*, 28 maart 2025, p. 3.

⁹³⁴ Iran International, *Iran deploys drones and surveillance in crackdown on women – UN report*, 14 maart 2025.

⁹³⁵ UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/63)*, 28 maart 2025, p. 4.

⁹³⁶ UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/63)*, 28 maart 2025, p. 3.

overtredingen in ambulances, het openbaar vervoer en taxi's. Daarbij konden gebruikers in de applicatie de locatie, datum, tijd en het kenteken van het voertuig invoeren, waarna degene die als eigenaar van het voertuig geregistreerd stond een tekstbericht ontving dat een overtreding was vastgesteld en dat de regels moesten worden nageleefd. Bij een volgende melding kon de eigenaar worden opgeroepen zich bij de politie te melden. Bij herhaalde overtredingen konden maatregelen volgen zoals administratieve boetes en tijdelijke inbeslagname van het voertuig.⁹³⁷

De politie maakte ook gebruik van verkeerstoezichtscamera's. Daarbij ontvingen onvoldoende gesluierde vrouwen in het verkeer na detectie waarschuwingen per sms op hun mobiele telefoon.⁹³⁸ Dat gebeurde op basis van herkenning van de nummerplaten, die weer gekoppeld waren aan mobiele telefoonnummers.⁹³⁹ Bij herhaaldelijke overtredingen via administratieve weg konden boetes worden opgelegd, voertuigen tijdelijk in beslag worden genomen en tijdelijke rij-ontzeggingen worden opgelegd.⁹⁴⁰ Volgens verschillende bronnen nam naar verluidt het gebruik van verkeerstoezichtscamera's voor de handhaving van de kledingvoorschriften na de Twaalfdaagse Oorlog af.⁹⁴¹

Sinds de Twaalfdaagse Oorlog leken de autoriteiten zich minder bezig te houden met een strikte handhaving van de kledingvoorschriften op straat.⁹⁴² In het straatbeeld in Teheran en andere grote steden zoals Mashhad waren steeds vaker vrouwen te zien die hun haren niet of niet volledig bedekten.⁹⁴³ Onder jonge vrouwen was het dragen van topjes en open shirts in toenemende mate zichtbaar.⁹⁴⁴ Vrouwen konden zonder hoofddoek rondlopen in de publieke ruimte, zonder daarop te worden aangesproken. Op de markt, in winkels, in banken, in kantoren en op terrasjes verschenen steeds vaker vrouwen zonder hoofddoek.⁹⁴⁵

Sinds de Iranoorlog publiceerden staatsmedia beelden van vrouwen met loszittende hoofddoek of zonder hoofddoek op bijeenkomsten van aanhangers van de regering. Volgens experts presenteerden de staatsmedia deze beelden als onderdeel van een bredere vertoning van nationale eenheid.⁹⁴⁶ Volgens een bron was de naleving van islamitische voorschriften zoals de hijab in de zomer van 2026 niet langer een

⁹³⁷ Iran International, *Mobile app designed by Iranian regime for reporting unveiled women*, 4 september 2023; BBC, *'Lashed for a social media photo' in Iran*, 16 september 2024; AP News, *UN report warns Iran is stepping up electronic surveillance of women to enforce headscarf laws*, 14 maart 2025; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/63)*, 28 maart 2025, p. 4-5; BBC, *Iran using drones and apps to enforce women's dress code*, 14 maart 2025; BiometricUpdate.com, *Iran marries surveillance infrastructure, national ID to control population: report*, 16 februari 2026.

⁹³⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹³⁹ BBC, *Who is in charge of Iran?*, 1 juli 2024; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁴⁰ UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/63)*, 28 maart 2025, p. 4; Le Figaro, *Après le bain de sang des manifestants, le sinistre marchandage du régime iranien*, 10 februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹⁴¹ IranWire, *How Iranian women's defiance created two realities in hijab enforcement*, 15 oktober 2025; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

⁹⁴² Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁴³ CBC News, *Iranian women's quiet courage on display with fewer hijabs*, 20 mei 2025; NZZ, *Hundespaaziergang in Teheran*, 10 april 2026; De Volkskrant, *Een junta met een religieus tintje*, 25 april 2026; De Morgen, *'De oorlog in Iran zal niet stoppen omdat er te veel Iraanse levens verloren gaan, maar omdat de benzine hier te duur wordt'*, 25 april 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁴⁴ Iran International, *Conservatives clash over hijab law as Tehran streets move on*, 7 oktober 2025; The Atlantic, *The Battle Iranian women are winning*, 7 november 2025; BBC, *Lyse Doucet: In Tehran, rallies for Iran's revolution overshadowed by discontent and defiance*, 11 februari 2026.

⁹⁴⁵ Le Figaro, *À Téhéran, la vie en sursis sous la férule d'un pouvoir revanchard*, 28 april 2026; The New York Times, *Iran's loyalists promote a wider nationalism, unveiled women included*, 24 juni 2026.

⁹⁴⁶ The Telegraph, *Pink missiles paraded by female wing of Iran's repressive paramilitary*, 19 april 2026; RFE/RL, *Why is Iran parading pink weapons? To coerce women into militancy, says rights expert*, 20 april 2026; Iran International, *A bride appeared without mandatory hijab during a pro-government rally in Iran*, 26 april 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran opens case over 'AI-assisted' mixed-gender beach clip*, 3 mei 2026; Iran International, *Iran's wartime unity push collides with hijab hardliners*, 6 mei 2026; Zamaneh Media, *How Iran's state uses women in nighttime rallies: An interview with Azadeh Kian*, 7 mei 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran media row over photo report tests official hijab rules*, 21 mei 2026; The New York Times, *Iran's loyalists promote a wider nationalism, unveiled women included*, 24 juni 2026.

prioriteit voor de autoriteiten.⁹⁴⁷ Dat nam niet weg dat er bij de overheid strenge beperkingen bleven gelden. Vrouwen zonder hoofddoek kon de toegang tot overheidsgebouwen, universiteiten, ziekenhuizen, rechtbanken, toeristische locaties en het openbaar vervoer worden geweigerd. Ook kon hen bepaalde diensten worden geweigerd.⁹⁴⁸ Bovendien waren vrouwen zonder hoofddoek wettelijk gezien in overtreding. De mate van handhaving van de kledingvoorschriften bleef sterk verschillen per regio.⁹⁴⁹

4.1.12.14 Wet inzake hijab en kuisheid

De Vrouw, leven, vrijheid-beweging zette de discussie over kledingvoorschriften op scherp. In april 2023 verklaarde opperste leider Khamenei dat het negeren van de hijab zowel religieus als politiek *haram* (verboden) was.⁹⁵⁰ Daarop stelde president Raïsi op 21 mei 2023 een wetsontwerp voor met de titel *ondersteuning van het gezin door het bevorderen van de cultuur van kuisheid en de hijab* (hierna: Wet inzake hijab en kuisheid). Een speciaal benoemde commissie boog zich achter gesloten deuren over de wettekst en ratificeerde deze zonder plenaire bespreking in het parlement. Op 12 september 2023 keurde diezelfde commissie de amendementen op de wet goed, waarna de tekst tot zesmaal toe ter toetsing werd voorgelegd aan de Raad van Hoeders.⁹⁵¹ Uiteindelijk keurde de Raad van Hoeders in september 2024 de wettekst goed.⁹⁵² De wet voorzag onder meer in geïntensifieerde monitoring, gevangenisstraffen tot maximaal tien jaar, hoge boetes, een verbod op onlineactiviteiten, het sluiten van ondernemingen en het opschorten van dienstverbanden.⁹⁵³

Volgens de wet was de president verplicht om de besluiten van het parlement uit te voeren. Als president Pezeshkian het besluit niet binnen de gestelde termijn ondertekende of uitvaardigde, moest de wet, op instructie van de parlementsvoorzitter, binnen 72 uur in het officiële staatsblad worden gepubliceerd.⁹⁵⁴ In september 2024 verklaarde president Pezeshkian tijdens een interview dat de zedenpolitie vrouwen niet langer zou lastigvallen over het dragen van de verplichte hijab.⁹⁵⁵ Dit leidde tot een grote discussie waarbij de conservatieven hem verweten dat hij die islamitische waarden aan het loslaten was. Tegelijkertijd werden vrouwen in de praktijk steeds meer met rust gelaten.⁹⁵⁶

Op 1 december 2024 kondigde parlementsvoorzitter Qalibaf aan dat de wet, met of zonder handtekening van de president, op 13 december 2024 zou worden geïmplementeerd voor een proefperiode van drie jaar. De volgende dag kondigde de SNSC aan dat de wet tijdelijk was opgeschort in afwachting van nader onderzoek.⁹⁵⁷ Sindsdien bleef de wet op de plank liggen.⁹⁵⁸ Daardoor bleef artikel 638 WvS

⁹⁴⁷ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

⁹⁴⁸ IranWire, *How Iranian women's defiance created two realities in hijab enforcement*, 15 oktober 2025; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 71-72.

⁹⁴⁹ Iran International, *Iran's wartime unity push collides with hijab hardliners*, 6 mei 2026; The New York Times, *Iran's loyalists promote a wider nationalism, unveiled women included*, 24 juni 2026.

⁹⁵⁰ Iran International, *Conservatives clash over hijab law as Tehran streets move on*, 7 oktober 2025.

⁹⁵¹ HRW, *Iran: New hijab law adds restrictions and punishments*, 14 oktober 2024.

⁹⁵² HRW, *Iran: New hijab law adds restrictions and punishments*, 14 oktober 2024; Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024.

⁹⁵³ HRW, *Iran: New hijab law adds restrictions and punishments*, 14 oktober 2024; CHRI, *Translation of the Islamic Republic of Iran's "law to support the family through promotion of culture of chastity and hijab"*, december 2024.

⁹⁵⁴ HRW, *Iran: New hijab law adds restrictions and punishments*, 14 oktober 2024.

⁹⁵⁵ BBC, *Iran's morality police will not 'bother' women, president says*, 16 september 2024.

⁹⁵⁶ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁵⁷ BBC, *Iran pauses controversial new dress code law*, 16 december 2024; Amnesty International, *Iran: New compulsory veiling law intensifies oppression of women and girls*, 17 december 2024; AP News, *Iran pauses the process to implement a new, stricter headscarf law for women, official says*, 18 december 2024.

⁹⁵⁸ UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/63)*, 28 maart 2025, p. 3; Iran International, *Conservatives clash over hijab law as Tehran streets move on*, 7 oktober 2025.

(openbare schending van religieuze normen en verplichte hijab) de belangrijkste strafrechtelijke grondslag voor de verplichte hijab.⁹⁵⁹

- 4.1.12.15 Sancties voor het niet naleven van de kledingvoorschriften
Het niet naleven van de kledingvoorschriften gold als een overtreding van de openbare zeden en kon op grond van het WvS worden aangepakt. Vrouwen konden zowel administratief als strafrechtelijk worden gesanctioneerd voor het niet naleven van deze voorschriften. Op grond van artikel 638 WvS konden overtreders worden bestraft met een gevangenisstraf van tien dagen tot twee maanden of een geldboete. Voorwaardelijke straffen, taakstraffen, lijfstraffen en alternatieve sancties, zoals het blokkeren van een bankrekening, waren eveneens mogelijk.⁹⁶⁰

Wanneer het niet dragen van een hoofddoek in georganiseerd verband plaatsvond, actief werd gepromoot, en vrouwen bewust en publiekelijk de kledingvoorschriften uitdaagden en een activistische rol aannamen, konden zwaardere sancties volgen.⁹⁶¹ In sommige situaties kon dit gedrag worden bestempeld als propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran, het aanzetten tot corruptie en prostitutie, samenspannen tegen de nationale veiligheid of andere politieke en nationale veiligheidsdelicten. Dit kon leiden tot meerjarige gevangenisstraffen voor de betrokkenen en tot verzegeling of sluiting van particuliere bedrijven, waaronder cafés, restaurants, winkels en kantoren.⁹⁶² Hieronder volgen enkele voorbeelden van dergelijke situaties. Dit overzicht is geenszins uitputtend.

Op 15 oktober 2023 verscheen een video online van een vrouw zonder hoofddoek die in de stad Tabriz in de provincie Oost-Azerbeidzjan tijdens een demonstratie op de grond zat en leuzen schreeuwde tegen de opperste leider. Zij werd naar verluidt na haar aanhouding overgebracht naar een psychiatrische instelling in Tabriz. Volgens de staatsmedia was zij geestesziek.⁹⁶³

Rond 31 oktober 2024 plaatste een vrouw op sociale media beelden van een bewakingscamera waarop te zien was dat zij in Teheran een man in militair uniform op een scooter confronteerde, omdat hij haar op de stoep lastigviel terwijl hij voorbijreed. Op dat moment droeg zij geen hoofddoek. Naar verluidt werd zij op 2 november 2024 opgeroepen door de cyberpolitie en de volgende dag gearresteerd. Op 19 november 2024 veroordeelde een rechtbank in Teheran haar tot 74 zweepslagen en een uitreisverbod van twee jaar. Voor iedere dag die zij in voorarrest had gezeten, kreeg zij drie zweepslagen aftrek. Op 23 november 2024 onderging zij de resterende veertien zweepslagen in de Qarchak-gevangenis, waarna zij werd vrijgelaten.⁹⁶⁴

Op 2 november 2024 kwam een studente Franse literatuur in aanvaring met beveiligers op de Islamitische Azad Universiteit in Teheran, omdat zij geen hoofddoek droeg. Bij deze confrontatie scheurden de beveiligers haar kleding. Als

⁹⁵⁹ IRB, *Iran: Dress codes, including legislation, enforcement and criminal penalties; treatment of individuals who do not conform to dress codes by society and authorities (2023–February 2025)* [IRN202201.EJ], 14 februari 2025.

⁹⁶⁰ UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/63)*, 28 maart 2025, p. 3.

⁹⁶¹ BBC, *Iran arrests marathon organisers over women not wearing hijab*, 6 december 2025; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁶² Iran International, *Iran to mobilize 80,000 volunteers for hijab campaign, official says*, 17 oktober 2025; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 72; Impact Iran, *On file*, mei 2026.

⁹⁶³ Hengaw, *Roya Zakeri, renowned as the "Tabriz Girl," has been admitted to the neuropsychiatric hospital and is currently prohibited from receiving visitors*, 19 oktober 2023; IranWire, *"Tabriz girl" who yelled anti-Khamenei slogans held in mental hospital*, 20 oktober 2023; IranWire, *For Roya Zakeri*, 25 oktober 2023.

⁹⁶⁴ NBC News, *A woman was accosted in Tehran. The Iranian police arrested her*, 14 november 2024; Iran International, *Woman who confronted harasser makes court appearance from prison*, 20 november 2024; HRANA, *Roshanak Molaei flogged in Qarchak prison for violating hijab laws*, 3 december 2024.

reactie trok zij demonstratief haar gescheurde kleding uit en liep in haar ondergoed over het universiteitsterrein. Andere studenten filmde deze actie en deelden de beelden online. Na dit incident werd zij gedwongen opgenomen in een psychiatrische inrichting. Op 19 november 2024 werd zij zonder toelichting ontslagen uit de inrichting.⁹⁶⁵

- 4.1.12.16 Behandelcentra voor vrouwen zonder hijab
Het Hoofdkwartier voor het Aanmoedigen van het Goede en het Verbieden van het Kwade (*Setad-e Amr be Ma'ruf va Nahi az Monkar*) bestond sinds 2015.⁹⁶⁶ Deze overheidsinstelling richtte zich op de islamitische gedrags- en kledingnormen. De leiders van deze organisatie werden benoemd door de Raad van Voorgangers van het Vrijdaggebed. In Teheran bestond een provinciale afdeling van deze organisatie. In november 2024 presenteerde deze provinciale afdeling het plan om speciale advies- of behandelcentra te openen voor vrouwen die de kledingvoorschriften niet naleefden.⁹⁶⁷ Verder presenteerde deze provinciale afdeling in oktober 2025 het plan om 80.000 vrijwilligers in Teheran op te leiden om het dragen van de hijab te promoten op scholen, in publieke ruimtes, op universiteiten en online, en om campagne te voeren voor het openen van behandelcentra voor vrouwen zonder hijab.⁹⁶⁸ In reactie op deze plannen verklaarde een regeringswoordvoerder dat de regering niet geloofde dat dwang de naleving van de kledingvoorschriften kon herstellen.⁹⁶⁹
- 4.1.12.17 Interne richtlijnen
In december 2023 berichtte BBC Persian dat zij in het bezit was gekomen van twee interne richtlijnen uit april en mei 2023. Daarin stonden maatregelen die genomen konden worden om overtredingen van de kledingvoorschriften aan te pakken. Enkele van deze maatregelen waren ook opgenomen in de Wet inzake hijab en kuisheid van 2024, zoals het aanklagen van bekende Iraniërs wegens het bevorderen van corruptie als zij het afdoen van de hoofddoek aanmoedigden. Andere maatregelen waren in de praktijk al geïmplementeerd, zoals het in beslag nemen van auto's waarin ongesluisde vrouwen zaten, het weigeren van diensten aan vrouwen die de kledingvoorschriften overtraden (zie paragraaf 4.1.12.13) en het verzegelen of sluiten van bedrijven en cafés als zij zich niet hielden aan de kledingvoorschriften (zie paragraaf 4.1.12.15).⁹⁷⁰

In de interne richtlijnen werd gesproken over handhavingseenheden in metrostations. Volgens verschillende bronnen hadden Iraniërs in 2023 de aanwezigheid van handhavers van de kledingvoorschriften opgemerkt in metrostations in Teheran.⁹⁷¹ Volgens een bron was er in 2025 in ieder metrostation

⁹⁶⁵ The Guardian, *Iran arrests woman who stripped in protest at 'abusive' dress code policing*, 3 november 2024; The Conversation, *Iran: undressing protest shows how women are still fighting even as morality laws get harsher*, 5 november 2024.

⁹⁶⁶ CHRI, *The plan to promote virtue and prevent vice*, 23 februari 2015; CHRI, *Prominent lawyer says "plan to promote virtue" endangers citizens and state*, 1 mei 2015.

⁹⁶⁷ IranWire, *Iran to establish 'hijab clinics' for women defying mandatory headscarf laws*, 13 november 2024; Iran International, *Iran to open hijab clinic, framing defiance as mental health issue*, 13 november 2024; The Guardian, *Iran announces 'treatment clinic' for women who defy strict hijab laws*, 14 november 2024; The Conversation, *Iran: hijab 'treatment clinics' echo historical use of mental illness to control women*, 10 december 2024; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/63)*, 28 maart 2025, p. 3; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 3.

⁹⁶⁸ IranWire, *Iran deploys 80,000 forces to enforce hijab rules in Tehran*, 17 oktober 2025; Iran International, *Iran to mobilize 80,000 volunteers for hijab campaign, official says*, 17 oktober 2025; The Atlantic, *The battle Iranian women are winning*, 7 november 2025.

⁹⁶⁹ Iran International, *Iran government says hijab cannot be restored by force*, 21 oktober 2025; IranWire, *'Hijab cannot be imposed by force,' says Iranian government spokesperson*, 22 oktober 2025.

⁹⁷⁰ BBC, *Leaked Iran hijab documents call for mobile courts and jail terms for celebrities*, 20 december 2023; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026; Trouw, *'De mensen in Iran willen een gewoon leven en basisvrijheden die iedere burger verdient'*, 22 juni 2026.

⁹⁷¹ Iran International, *Officers prevent Iranian women without hijab from entering subway*, 9 april 2023; The Guardian, *Women not wearing hijab to be banned from Tehran metro – reports*, 10 april 2023; Iran International, *More police deployed to enforce hijab in Tehran metro stations*, 17 november 2023; Iran International, *Iran calls for*

in Teheran een tafel waar twee vrouwen in hijab achter zaten die vrouwen aanspraken als zij geen hoofddoek droegen.⁹⁷² Volgens een andere bron gingen sommige vrouwen daar met hen in discussie als zij werden aangesproken op het niet dragen van een hoofddoek.⁹⁷³ Een bron verklaarde in april 2026 dat deze handhavers op dat moment minder actief waren.⁹⁷⁴

Verder werd in de interne richtlijnen gesproken over mobiele rechtbanken op openbare plaatsen, zoals winkelcentra.⁹⁷⁵ De geraadpleegde bronnen waren niet bekend met het bestaan van dergelijke mobiele rechtbanken.⁹⁷⁶

De politie hield soms vrouwen op motorfietsen op straat aan en gaven hun een waarschuwing of zij namen hun motorfietsen in beslag, omdat de vrouw geen motorrijbewijs had of omdat zij of de passagier geen hoofddoek droegen.⁹⁷⁷ In de interne richtlijnen uit 2023 werd gesproken over het aanleggen van een nationale database van kentekenplaten van motorfietsen, zodat motorfietsen met vrouwelijke bestuurders of passagiers met onbedekt haar konden worden geïdentificeerd. Het was niet bekend of dit beleidsvoornemen als afzonderlijk project ooit was gerealiseerd of officieel was aangekondigd.⁹⁷⁸ In de verslagperiode waren in toenemende mate vrouwen op scooters en motorfietsen zichtbaar in het straatbeeld.⁹⁷⁹ In augustus 2026 verklaarde een functionaris van het ministerie van Binnenlandse Zaken dat Iran in de nabije toekomst motorrijbewijzen zou uitgeven aan vrouwen vanaf achttien jaar.⁹⁸⁰

4.1.12.18 Vrouwen die ongehuwd een kind kregen

De positie van vrouwen die ongehuwd een kind kregen, was juridisch en maatschappelijk vaak moeilijker dan die van een getrouwde moeder. Seks buiten het huwelijk was strafbaar (zie paragraaf 4.1.12.11). Een ongehuwde zwangerschap of de geboorte van een kind kon aangemerkt worden als een aanwijzing voor een dergelijke verboden handeling. De bewijsdrempel voor een strafrechtelijke veroordeling was echter hoog en zware straffen werden in de praktijk niet standaard toegepast.⁹⁸¹ Vrouwen die ongehuwd een kind kregen, konden verstoten worden door hun familie of slachtoffer worden van gendergerelateerd geweld. De mate van risico hing sterk samen met regionale factoren (stedelijk versus ruraal), het opleidingsniveau, de sociale klasse en de (religieuze) opvattingen van de familie. Deze vrouwen waren ook economisch kwetsbaar, mede door beperkte toegang tot werk en inkomen, zeker wanneer zij geen steun van hun familie ontvingen. Voor Iraanse vrouwen die in het buitenland ongehuwd een kind hadden gekregen, konden

citizens support in face of hijab rebellion, 22 november 2023; BBC, *Leaked Iran hijab documents call for mobile courts and jail terms for celebrities*, 20 december 2023.

⁹⁷² Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹⁷³ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹⁷⁴ Vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁷⁵ BBC, *Leaked Iran hijab documents call for mobile courts and jail terms for celebrities*, 20 december 2023.

⁹⁷⁶ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁷⁷ Iran International, *Iranian police detain motorcyclists offering ride to woman without hijab*, 20 augustus 2023; Iran International, *Iranian police seize journalist's motorcycle, citing 'female rider' offense*, 22 augustus 2024; Iran International, *Tehran cafe shut down over women bikers' event*, 6 september 2025; Iran International, *Women's motorcycle licenses need legal change, Iran police say*, 7 september 2025.

⁹⁷⁸ BBC, *Leaked Iran hijab documents call for mobile courts and jail terms for celebrities*, 20 december 2023.

⁹⁷⁹ France 24, *Women in Iran defy unwritten ban on riding motorcycles*, 7 juni 2025; AP News, *Women riding the streets of Tehran on motorbikes is the latest sign of Iran's societal change*, 12 november 2025; Iran International, *Tehran debates female bike ban but the streets have already decided*, 12 november 2025; El Pais, *Iranian women are also defying the taboo of riding motorcycles (and without a license)*, 2 januari 2026.

⁹⁸⁰ Al-Monitor, *Iran formally allows women to drive motorcycles: What to know*, 4 februari 2026; MEE, *Iranian press review: Conflict revived Iran's regional power, says anti-war analyst*, 18 juni 2026; IRNA, *Iran's VP says motorcycle licenses to women will be issued in coming weeks*, 21 juli 2026; IranWire, *Iran police deny issuing motorcycle licenses to women*, 21 juli 2026; Iran International, *Iran plans motorcycle licenses for women in near future, official says*, 9 augustus 2026; NZZ, *Darüber spricht Teheran*, 16 augustus 2026.

⁹⁸¹ UK Home Office, *Country police and information note: 'Zina' (sex outside of marriage and adultery), Iran, April 2026*, 1 juni 2026.

bij terugkeer naar Iran vergelijkbare juridische en maatschappelijke problemen optreden.⁹⁸²

4.1.12.19 Adresregistratie

Er bestond geen centraal adresregister in Iran.⁹⁸³ Volgens een bron was adresregistratie in Iran niet belangrijk en was het daarom voor de autoriteiten niet zo belangrijk wat het officiële adres van een getrouwde vrouw was.⁹⁸⁴ Volgens een andere bron kon de vrouw een ander adres opgeven, omdat niet gecontroleerd werd of het klopte.⁹⁸⁵

4.1.12.20 Bruidsschat

Voor het sluiten van het huwelijk kwamen de man en de vrouw de bruidsschat (*mehriyeh*) overeen. Dit kon gaan om geldbedragen, sieraden, vee, huizen of symbolische voorwerpen.⁹⁸⁶ Als bruidsschat waren de gouden munten genaamd *bahar-e azadi* populair. De bruidsschat gold als een schuld van de echtgenoot aan de echtgenote.⁹⁸⁷

Volgens het Iraanse recht kon de echtgenote de bruidsschat bij de echtgenoot opeisen op het moment van het ondertekenen van het huwelijkscontract of direct daarna. Daarvoor was niet vereist dat het huwelijk was ontbonden of dat een verzoek tot echtscheiding was ingediend.⁹⁸⁸ In het huwelijkscontract konden voorwaarden worden opgenomen, bijvoorbeeld over de betalingstermijnen.⁹⁸⁹

Wanneer de man de bruidsschat niet kon of wilde betalen, kon dit leiden tot sancties, zoals arrestatie, detentie, inbeslagname van bankrekeningen en bezittingen en een uitreisverbod.⁹⁹⁰ In november 2025 keurde het parlement een wetsvoorstel goed op basis waarvan bij huwelijken die vanaf 21 maart 2025 waren geregistreerd, in beginsel maximaal veertien gouden munten opeisbaar waren.⁹⁹¹

4.1.13 Slachtoffers van eergerelateerd geweld

In de verslagperiode kwam eergerelateerd geweld voor.⁹⁹² HRANA rapporteerde tussen 24 november 2024 en 20 november 2025 minstens 25 vrouwen en meisjes die waren omgekomen als gevolg van eergerelateerd geweld.⁹⁹³ Volgens Hengaw waren er in 2025 minstens 31 gevallen van vrouwenmoord die eergerelateerd waren.⁹⁹⁴ HRANA documenteerde in 1404 (maart 2025 tot maart 2026) de zaken van twee kinderen die door eergerelateerd geweld om het leven waren gebracht.⁹⁹⁵

⁹⁸² Vertrouwelijke bron, juni 2026.

⁹⁸³ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹⁸⁴ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹⁸⁵ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

⁹⁸⁶ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹⁸⁷ Iran International, *Iranian lawmakers want to limit prenups for women*, 8 augustus 2022; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁹⁸⁸ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹⁸⁹ Library of Congress, *Iran: Role of Mahr in two cases*, 21 juni 2010; IHRDC, *Gender inequality and discrimination: The case of Iranian women*, 5 maart 2013, p. 30; HRANA, *From profiteers to victims of dowry: Law, poverty, culture, and media*, 18 juli 2025.

⁹⁹⁰ DW, *No jail for Iranian men over dowry debts*, 19 augustus 2015; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

⁹⁹¹ Iran Front Page, *Iranian lawmakers approve 14-coin cap for enforcing marriage portion, triggering strong reactions*, 3 december 2025; Iran International, *Iran's parliament cuts financial protections for brides*, 5 december 2025; DW, *Iran curbs women's rights further by changing dowry law*, 17 december 2025; vertrouwelijke bron, maart 2026.

⁹⁹² Iran International, *Surge in honor killings as 13 women lose lives in Iran in 17 days*, 17 oktober 2023; Hengaw, *Honor killing: Young woman brutally murdered by father in Najafabad, Isfahan, Iran*, 23 februari 2024; RFE/RL, *Inside Iran's epidemic of 'honor' killings: One woman killed every two days*, 3 februari 2025; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 8; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁹³ HRANA, *Annual report on violence against women in Iran: Orange the world*, 24 november 2025.

⁹⁹⁴ Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025.

⁹⁹⁵ HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026.

Het WvS bood volgens critici onvoldoende bescherming aan vrouwen en liet in de praktijk ruimte voor geweld onder het mom van eer. Met name de bepalingen omtrent het voogdijschap en de strafmaat voor het doden van eigen kinderen vormden punten van juridische zorg. Vaak resulteerde dit in een gevangenisstraf van maximaal tien jaar, die in de praktijk zelden leidde tot een effectieve detentie of een preventieve werking.⁹⁹⁶

Eergerelateerd geweld jegens mannen kwam voor.⁹⁹⁷ Mannen konden hiermee te maken krijgen vanwege hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit (zie paragraaf 4.1.11.6) of vanwege een buitenechtelijke relatie met een getrouwde vrouw.⁹⁹⁸ HRANA documenteerde in 1404 (maart 2025 tot maart 2026) twee mannen die slachtoffer waren geworden van eergerelateerd geweld.⁹⁹⁹

In Iran konden familieleden van slachtoffers van eergerelateerd geweld in theorie bescherming vragen bij de politie, justitie en de schaarse opvangvoorzieningen. In de praktijk was deze bescherming beperkt, onzeker en sterk afhankelijk van lokale en individuele omstandigheden.¹⁰⁰⁰ Als bijvoorbeeld minderjarige kinderen als gevolg van eergerelateerd geweld getraumatiseerd of zonder voogdij achterbleven, waren de SWO en het Centrum voor Sociale Noodsituaties wettelijk verplicht om in te grijpen. Indien andere familieleden concrete bedreigingen aan hun adres ervoeren vanuit de dader of anderen, was hun enige juridische weg dat zij een aanklacht indienden wegens bedreiging met moord of zware mishandeling.¹⁰⁰¹

4.1.14 (Alleenstaande) minderjarigen

4.1.14.1 Wettelijke voogdij

Volgens het Iraanse recht, met name op grond van de artikelen 1180 tot en met 1194 BW, berustte de wettelijke voogdij (*wilayat-e qahri*) over een minderjarige in de eerste plaats bij de vader en de grootvader van vaderszijde.¹⁰⁰² De vader was van rechtswege de natuurlijke- of wettelijke voogd (*wali-ye qahri*).¹⁰⁰³ Uit artikel 1183 BW volgde dat de wettelijke voogdij het recht en de plicht van een ouder was om de (financiële) middelen en bezittingen van een kind te beheren en op te treden als zijn of haar wettelijk vertegenwoordiger.¹⁰⁰⁴ Na het overlijden van de vader ging de wettelijke voogdij over op de grootvader van vaderszijde. De moeder werd in het Iraanse rechtsstelsel in het algemeen niet erkend als wettelijke voogd, enkel op grond van haar hoedanigheid als moeder van het kind. De wettelijke voogdij ging niet automatisch van rechtswege op haar over.¹⁰⁰⁵ Uit artikel 1193 BW volgde dat de wettelijke voogdij over een minderjarige eindigde wanneer het kind achttien jaar werd (gerekend in zonjaren).¹⁰⁰⁶

⁹⁹⁶ Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 9; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

⁹⁹⁷ IHRNGO, *Group hanging of 5; One forgiven defendant executed due to brother's political affiliation*, 19 januari 2026.

⁹⁹⁸ IranWire, *Kill with impunity: How Iran's laws enable 'honor' killings*, 12 mei 2025.

⁹⁹⁹ HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026.

¹⁰⁰⁰ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹⁰⁰¹ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹⁰⁰² Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁰³ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹⁰⁰⁴ Refworld, *Civil code of the Islamic Republic of Iran*, 23 mei 1928, [url](#).

¹⁰⁰⁵ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁰⁶ S.N. Ebrahimi, *Child custody (hizanat) under Iranian law: An analytical discussion*, *Family Law Quarterly* 39(2), 2005, 459-476, p. 474.

4.1.14.2

Qayem

Wanneer een kind geen wettelijke voogd had, bijvoorbeeld omdat zowel de vader als de grootvader van vaderszijde waren overleden, of wanneer de wettelijke voogd onbekwaam was of niet in staat was om zijn taak te vervullen, kon een rechter op grond van artikel 1218 BW een voogd (*qayem*) benoemen om de juridische en financiële aangelegenheden van het kind te beheren.¹⁰⁰⁷ De rechter kon bijvoorbeeld een tante of een oom tot qayem benoemen voor een specifieke taak, zoals het inschrijven van een kind op een school of het beheren van het vermogen van het kind.¹⁰⁰⁸

Volgens een bron kon de rechter de moeder tot voogd benoemen, mits zij voldeed aan de wettelijke en morele vereisten die het recht stelde. In dergelijke gevallen gaf de familierechtbank of de afdeling voogdijzaken van het openbaar ministerie een formele benoemingsbeschikking af. De moeder ontving vervolgens een voogdijbesluit of een officieel afschrift van de rechterlijke uitspraak waarin zij als voogd werd benoemd. Dit diende als bewijs van haar juridische status tegenover rechtbanken, administratieve autoriteiten, banken en andere instellingen.¹⁰⁰⁹

Benoeming als voogd verleende niet automatisch onbeperkte bevoegdheid om een kind uit Iran mee te nemen. Volgens de paspoortregels en de bepalingen inzake minderjarigen was voor de uitreis van een kind in het algemeen de toestemming van de wettelijke voogd vereist. Wanneer er geen wettelijke voogd was en de moeder als voogd was benoemd, moest zij handelen binnen de grenzen van haar bevoegdheid en kon zij onderworpen zijn aan toezicht of goedkeuring door de rechtbank of het openbaar ministerie dat verantwoordelijk was voor voogdijkwesties. Een moeder die als voogd optrad kon het kind dus niet zonder meer naar het buitenland meenemen zonder aanvullende toestemming. Afhankelijk van de omstandigheden kon rechterlijke goedkeuring vereist zijn.¹⁰¹⁰

Het Iraanse recht berustte primair op wettelijke regels en niet op gewoonterecht. Na het overlijden of de afwezigheid van de ouders hadden verwanten van vaderszijde, in het bijzonder de grootvader van vaderszijde, voorrang via de instelling van wettelijke voogdij. Als er geen wettelijke voogd was, kon de rechtbank een geschikte verwant, zoals de moeder, grootmoeder, oom van vaderszijde, oom van moederszijde of andere gekwalificeerde familieleden, als voogd benoemen, waarbij rekening werd gehouden met de belangen van het kind. Geen enkele verwant verkreeg automatisch ouderlijke verantwoordelijkheid louter op basis van gewoonte. Die verantwoordelijkheid moest worden erkend via wettelijke voogdij of een door de rechtbank benoemde voogdij.¹⁰¹¹

4.1.14.3

Zorg en opvoeding

Zorg en opvoeding (*hazanat*), in de zin van de dagelijkse verzorging en opvoeding van het kind, waren te onderscheiden van wettelijke voogdij.¹⁰¹² Daarom kon de moeder de feitelijke zorg en opvoeding hebben, terwijl een ander persoon de wettelijke voogdij uitoefende.¹⁰¹³ De *Family Protection Act* van 2013 (1391) en de Wet inzake de bescherming van kinderen en adolescenten van 2020 (1399)

¹⁰⁰⁷ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁰⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹⁰⁰⁹ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰¹⁰ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰¹¹ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰¹² Ladan Rahbari, *Marriage, parentage and child registration in Iran: Legal status of children of unmarried parents*, 2022, p. 5; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰¹³ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

voorzagen daarnaast in rechterlijke en hulpverleningsinterventie in gevallen van risico, verwaarlozing of het ontbreken van ouderlijke zorg.¹⁰¹⁴

4.1.14.4 Meenemen kind naar het buitenland

Volgens het Iraanse recht vormde het meenemen van een kind naar het buitenland door een van de ouders zonder toestemming van de andere ouder niet automatisch een strafbaar feit. Wanneer deze handeling echter leidde tot schending van de wettelijke rechten van de andere ouder, konden zowel civielrechtelijke als, in bepaalde gevallen, strafrechtelijke gevolgen ontstaan.¹⁰¹⁵

Een ouder die de zorg over een kind had, kon tijdens het huwelijk, maar ook na een echtscheiding, niet zonder toestemming van de andere ouder of de familierechter een kind naar een andere stad in Iran of naar het buitenland meenemen als dat leidde tot een inbreuk op het recht van de achterblijvende ouder om het kind te bezoeken en het recht om ouderlijk gezag uit te oefenen op het kind.¹⁰¹⁶ Uit artikel 1174 BW volgde dat de ouder die niet met de dagelijkse verzorging van het kind was belast, recht had op omgang met het kind. Indien de verzorgende ouder het kind naar een andere stad of naar het buitenland verhuisde en daardoor de uitoefening van dit omgangsrecht feitelijk onmogelijk maakte, kon de andere ouder zich wenden tot de familierechtbank om zijn of haar rechten af te dwingen.¹⁰¹⁷ Daarnaast kon een dergelijke verhuizing gevolgen hebben voor de uitoefening van de ouderlijke bevoegdheden die het Iraanse recht aan de andere ouder toekende. In geval van een geschil kon de familierechtbank worden verzocht hierover een beslissing te nemen.¹⁰¹⁸

Indien een ouder de uitvoering van een vastgesteld omgangsrecht belemmerde, kon artikel 54 van de Wet op de Bescherming van het Gezin van toepassing zijn. Deze bepaling voorzag in een geldboete voor degene die de omgang tussen het kind en een gerechtigde ouder verhinderde.¹⁰¹⁹

Verder kon onder bepaalde omstandigheden ook artikel 632 WvS relevant zijn. Volgens dit artikel kon de weigering om een aan iemand toevertrouwd kind terug te geven aan degene die volgens de wet recht had op de zorg of het opeisen van het kind, worden bestraft met een gevangenisstraf van drie tot zes maanden of een boete.¹⁰²⁰ Daarom kon een ouder die meende dat zijn of haar rechten geschonden waren zowel een procedure bij de familierechtbank starten als, afhankelijk van de concrete omstandigheden van de zaak, een beroep doen op strafrechtelijke bepalingen. Of daadwerkelijk sprake was van een overtreding of strafbaar feit hing steeds af van de specifieke feiten, de bestaande rechterlijke beslissingen en de juridische positie van beide ouders ten aanzien van het kind.¹⁰²¹

4.1.14.5 Achterhalen uitreisgegevens dochter

Volgens het Iraanse recht werd de vader, en in sommige gevallen de grootvader van vaderszijde, beschouwd als de wettelijke voogd van het kind (zie paragraaf 4.1.14.1). Daarom had hij in veel situaties die betrekking hadden op een minderjarig kind het recht om informatie op te vragen, zoals de uitreisgegevens van

¹⁰¹⁴ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰¹⁵ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰¹⁶ S.N. Ebrahimi, Child custody (hizanat) under Iranian law: An analytical discussion, *Family Law Quarterly* 39(2), 2005, 459-476.

¹⁰¹⁷ SFH, *Iran: Ausreise einer Mutter mit Kindern gegen den Willen der Sorgeberechtigten*, 4 februari 2022, p. 4;

vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰¹⁸ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰¹⁹ SFH, *Iran: Ausreise einer Mutter mit Kindern gegen den Willen der Sorgeberechtigten*, 4 februari 2022, p. 4-5;

vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰²⁰ SFH, *Iran: Ausreise einer Mutter mit Kindern gegen den Willen der Sorgeberechtigten*, 4 februari 2022, p. 4-5.

¹⁰²¹ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

zijn minderjarige dochter bij de immigratie- en paspoortpolitie. Dit betekende echter niet automatisch dat hij op elk moment en uitsluitend op basis van een eenvoudig verzoek alle uitreisgegevens kon verkrijgen. De toegang was afhankelijk van administratieve voorschriften en privacyregels. In de praktijk was de kans dat een wettelijke voogd toegang kreeg tot informatie over een minderjarig kind aanzienlijk groter dan voor andere personen. Zodra de dochter de wettelijke meerderjarigheid bereikte, werden haar uitreisgegevens echter beschouwd als haar persoonlijke gegevens. De vader had dan niet enkel vanwege zijn vaderschap een algemeen en onbeperkt recht op toegang tot deze gegevens. Ook een echtgenoot had niet louter op grond van het huwelijk een algemeen recht op toegang tot de uitreisgegevens van zijn echtgenote. De uitreisgegevens van een meerderjarige echtgenote werden eveneens beschouwd als haar persoonlijke gegevens. In situaties zoals vermissing van een persoon, een gerechtelijke procedure, familiegeschillen, zaken betreffende voogdij of andere omstandigheden waarin deze informatie noodzakelijk was voor een juridische beoordeling, kon een rechter of andere bevoegde gerechtelijke autoriteit de immigratie- en paspoortpolitie verzoeken de uitreisgegevens te verstrekken. In dergelijke gevallen werd de toegang doorgaans verleend op basis van een rechterlijk bevel en niet uitsluitend op verzoek van de vader of echtgenoot. De uiteindelijke beslissing lag bij de bevoegde rechterlijke instantie en hing af van de omstandigheden van het geval.¹⁰²²

4.1.14.6 Achterhalen adres dochter

Volgens een bron kon een vader in Iran niet zonder meer via het nationale identiteitsnummer de actuele verblijfplaats van een meerderjarige dochter achterhalen. Het nationale identiteitsnummer was weliswaar gekoppeld aan burgerlijke registratiegegevens bij de NOCR, maar toegang tot actuele adres- of verblijfsgegevens leek niet vrij beschikbaar voor familieleden. Volgens deze bron zou daarvoor vermoedelijk een officiële procedure, gerechtelijk bevel of tussenkomst van bevoegde autoriteiten nodig zijn.¹⁰²³ Volgens een andere bron kon een vader niet eenvoudig via het nationale identiteitsnummer van zijn dochter achterhalen waar zij woonde in Iran, omdat adreswijzigingen niet standaard werden doorgegeven aan de overheid.¹⁰²⁴ Volgens een bron kon een vader bij de politie een verzoek indienen om de adresgegevens van zijn dochter aan hem te verstrekken.¹⁰²⁵ Volgens een andere bron kon een vader in het geval van een minderjarige dochter waarover hij het wettelijk gezag had of als er sprake was van een vermissing, aangifte doen bij de politie of een verzoek indienen via justitiële instanties. Dit zou mogelijk tot onderzoek kunnen leiden.¹⁰²⁶ Volgens een andere bron hielp de politie een vader in zo'n geval doorgaans niet, tenzij de vader goede connecties had. In dat geval kon bijvoorbeeld de cyberpolitie aan de hand van het nationale identiteitsnummer nagaan of zij haar konden opsporen.¹⁰²⁷

4.1.14.7 Kinderen zonder ouderlijke zorg

Het belangrijkste overheidsorgaan dat verantwoordelijk was voor de bescherming van kinderen zonder effectieve ouderlijke zorg, kinderen uit problematische gezinssituaties en kinderen die risico liepen op schade of verwaarlozing, was de SWO.¹⁰²⁸ Op grond van de Wet inzake de bescherming van kinderen en adolescenten van 2020 (1399) was de SWO, samen met het openbaar ministerie, het Centrum voor Sociale Noodsituaties en andere relevante autoriteiten, verantwoordelijk voor het opsporen, beschermen en verzorgen van deze kinderen.

¹⁰²² Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰²³ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰²⁴ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹⁰²⁵ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹⁰²⁶ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰²⁷ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹⁰²⁸ Vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

Niet-begeleide minderjarigen die naar Iran werden teruggeleid, konden eveneens onder de bescherming van de SWO en de daaraan verbonden voorzieningen worden geplaatst wanneer hun ouders of andere familieleden niet in staat waren voor hen te zorgen.¹⁰²⁹

Volgens de wet waren alle kinderen zonder ouderlijke zorg gelijk. Juridisch gezien was er geen verschil in de behandeling van kinderen met verschillende etnische achtergronden.¹⁰³⁰ Over het algemeen bestonden er in de praktijk geen verschillen in de behandeling van kinderen met een Perzische en een niet-Perzische achtergrond.¹⁰³¹

Volgens een bron behoorden lhbtq+-minderjarigen in de praktijk niet tot een zichtbare doelgroep binnen de opvang van de SWO.¹⁰³² De SWO beschikte niet over specifieke wettelijke definities, gespecialiseerde opvangvoorzieningen of aparte ondersteuningsprogramma's voor lhbtq+-minderjarigen. Zij konden doorgaans binnen officiële instanties niet openlijk uitkomen voor hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit.¹⁰³³ Een beperkte uitzondering betrof transgender personen met een formele diagnose van genderdysforie. Zij konden, na het doorlopen van medische en juridische procedures, in bepaalde gevallen toegang krijgen tot beperkte financiële of psychosociale ondersteuning. Deze ondersteuning richtte zich echter voornamelijk op personen die deelnamen aan het officiële traject voor geslachtsaanpassing en niet op lhbtq+-minderjarigen in het algemeen. Wanneer een lhbtq+-minderjarige wees, verlaten of kwetsbaar was, werd het door de SWO daarom in principe behandeld als ieder ander kind dat bescherming nodig had. Het kind kon worden opgevangen in residentiële voorzieningen, kleinschalige gezinsvervangende woonvormen of bij pleeg- of voogdijgezinnen. Er bestonden echter geen specifieke beschermingsmechanismen die inspeelden op de behoeften die verband hielden met seksuele oriëntatie of genderidentiteit.¹⁰³⁴

De SWO kon bescherming bieden aan Afghaanse kinderen zonder ouderlijke zorg.¹⁰³⁵ Volgens een bron was in sommige opvangcentra een groot aantal Afghaanse kinderen aanwezig.¹⁰³⁶ Volgens een andere bron hing de toegang tot bescherming voor Afghaanse kinderen en andere buitenlandse minderjarigen af van hun nationaliteit, verblijfsstatus en individuele omstandigheden. Op basis van de bestaande procedures was de SWO verplicht om kinderen op te nemen die door de rechterlijke autoriteiten werden aangemerkt als verlaten, niet-begeleid, verwaarloosd of anderszins kwetsbaar, ook wanneer zij geen geldige verblijfsdocumenten bezaten. Naast opvang in residentiële voorzieningen bestonden regelingen waarbij sommige buitenlandse minderjarigen tijdelijk konden worden geplaatst bij geschikte gastgezinnen. Permanente adoptie van buitenlandse kinderen bleef echter juridisch complex en was onderworpen aan verschillende beperkingen. In de praktijk kon de toegang tot langdurige ondersteuning afhankelijk zijn van de verblijfsstatus van het kind of diens familie. Vooral kinderen zonder geldige verblijfsdocumenten konden, na ontvangst van eerste opvang en basiszorg, worden doorverwezen naar de bevoegde migratie- en vreemdelingenautoriteiten voor verdere beoordeling van hun verblijfssituatie of eventuele terugkeer.¹⁰³⁷

¹⁰²⁹ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰³⁰ Vertrouwelijke bron, juli 2026.

¹⁰³¹ Vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰³² Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰³³ Vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰³⁴ Article19, *Iran: Gender apartheid and a culture of impunity enabled teen's murder*, 2 februari 2024; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰³⁵ UNICEF, *UNICEF provides recreational and educational tool kits for 430 Afghan and Iranian children without effective caregivers*, 12 maart 2023.

¹⁰³⁶ Vertrouwelijke bron, juli 2026.

¹⁰³⁷ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

Volgens een bron konden alleenstaande kinderen die vanuit het buitenland naar Iran terugkeerden, afhankelijk van hun nationaliteit en gezinssituatie, onder de bescherming van de SWO vallen. Wanneer het ging om Iraanse minderjarigen die bij terugkeer geen effectieve ouderlijke zorg hadden of als kwetsbaar werden beschouwd, konden zij door de bevoegde autoriteiten worden doorverwezen naar het kinderbeschermingssysteem. Indien nodig werden zij vervolgens ondergebracht in voorzieningen van de SWO, gezinsvervangende woonvormen of andere beschermende opvangregelingen. Voor niet-Iraanse kinderen, onder wie sommige Afghaanse minderjarigen die zonder begeleiding terugkeerden, konden noodopvang en tijdelijke zorg worden geboden door de SWO of andere bevoegde instanties. De uiteindelijke aanpak was doorgaans gericht op gezinshereniging, het vaststellen van hun verblijfsstatus en samenwerking met internationale organisaties en diplomatieke autoriteiten om een duurzame oplossing te vinden.¹⁰³⁸ Volgens een andere bron waren er geen specifieke opvangcentra voor alleenstaande kinderen die vanuit het buitenland naar Iran terugkeerden. De opvangfaciliteiten van de SWO waren in die zin inclusief.¹⁰³⁹

De SWO kon kinderen zonder ouderlijke zorg plaatsen in programma's voor tijdelijke of permanente pleegzorg.¹⁰⁴⁰ De kinderen konden ook worden opgevangen in kleinschalige gezinsvervangende woonvormen of in residentiële voorzieningen.¹⁰⁴¹ In Iran waren honderden opvangvoorzieningen.¹⁰⁴² Volgens een bron kregen de kinderen in de opvangvoorzieningen onderwijs op speciale scholen die onder toezicht stonden van de SWO of op reguliere scholen. Het onderwijs was in principe hetzelfde als op andere scholen.¹⁰⁴³ Wat betreft voeding, kleding, verzekeringen en overheidssteun zouden deze instellingen volgens de nationale wet- en regelgeving financiële middelen moeten ontvangen.¹⁰⁴⁴ In de praktijk waren er grote verschillen tussen regio's. Volgens een bron waren de voorzieningen in kleinere steden en armere gebieden doorgaans zeer beperkt vanwege een gebrek aan overheidssteun en financiële middelen. In grote steden zoals Teheran waren er doorgaans meer voorzieningen beschikbaar en konden ook particuliere donaties en hulp van welgestelde burgers bijdragen aan betere opvang en ondersteuning.¹⁰⁴⁵

Volgens een andere bron zorgde de wijze waarop de wet in de praktijk werd uitgevoerd, mede door onvoldoende toezicht binnen veel overheidsorganisaties, ervoor dat de verdeling van middelen in sommige provincies en regio's gepaard ging met moeilijkheden en tekorten. Volgens de regelgeving van de SWO zou er geen onderscheid mogen bestaan, maar in de praktijk werd deze regelgeving in landelijke gebieden en kleinere steden niet altijd even goed nageleefd als in grotere steden.¹⁰⁴⁶

Volgens een bron waren de voorzieningen vanuit de overheid in gebieden waar niet-Perzische bevolkingsgroepen woonden en in kleinere steden en dorpen doorgaans beperkt en was de armoede in deze gebieden groter. Daardoor waren daar meer kinderen die niet de zorg en bescherming kregen die zij nodig hadden. Daarnaast

¹⁰³⁸ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰³⁹ Vertrouwelijke bron, juli 2026.

¹⁰⁴⁰ BBC Monitoring, *Briefing: Iran media row over photo report tests official hijab rules*, 21 mei 2026; Iran International, *Iranian influencer's '40 days of motherhood' sparks debate on foster care*, 21 mei 2026; New Lines Magazine, *Iran's care for orphans has been transformed by war*, 3 juni 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹⁰⁴¹ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁴² Iran International, *Authorities seek to silence sources who revealed torture of orphans*, 14 juni 2023; IranWire, *Tehran welfare center shut down after child mistreatment report*, 29 mei 2026; UNICEF, *Children in alternative parental care*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁰⁴³ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁴⁴ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁴⁵ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁴⁶ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

hadden de inwoners in deze regio's vaak minder mogelijkheden om weeshuizen of andere opvangvoorzieningen financieel te ondersteunen, waardoor er onvoldoende capaciteit was voor alle kinderen die hulp nodig hadden.¹⁰⁴⁷

Volgens een bron was de situatie op veel plaatsen zorgwekkend.¹⁰⁴⁸ Er waren berichten en geruchten over mishandeling en uitbuiting van kwetsbare kinderen.¹⁰⁴⁹ Volgens een andere bron werden er soms niet-gespecialiseerde medewerkers ingezet voor de zorg van kinderen, wat ertoe leidde dat er meldingen waren van mishandeling, verwaarlozing of onvoldoende en niet tijdige zorg.¹⁰⁵⁰

In kleinere steden werden de kosten vaak grotendeels gedragen door maatschappelijke groepen en particuliere organisaties.¹⁰⁵¹ Naast door de staat beheerde en door de SWO geëxploiteerde voorzieningen boden bepaalde liefdadigheidsinstellingen en ngo's zorg, huisvesting en ondersteunende diensten aan kinderen.¹⁰⁵² Volgens een bron was er in deze instellingen voorzien in alle vormen van ondersteuning, waaronder zorg, onderwijs en medische hulp, waarbij alle betrokkenen zich inspanden om aan de behoeften van de kinderen te voldoen.¹⁰⁵³

Langdurige residentiële opvang voor kinderen mocht alleen worden geboden binnen het kader van de relevante wettelijke en regulatoire vereisten en onder officieel toezicht. De opvanginstellingen, zowel van de overheid als particulier, stonden onder toezicht van de SWO. Deze centra moesten een vergunning van de SWO hebben om actief te mogen zijn.¹⁰⁵⁴ Residentiële opvangvoorzieningen voor kinderen waren op grond van de voorschriften van de SWO en de toepasselijke kinderbeschermingswetgeving verplicht om toegang te bieden tot formeel onderwijs, gezondheidszorg, vaccinaties, maatregelen op het gebied van hygiëne en sanitatie, psychologische begeleiding en maatschappelijk werk. Zij moesten tevens zorgen voor voldoende voeding, kleding, veilige en hygiënische huisvesting, bescherming van de waardigheid van het kind en waarborgen tegen geweld, misbruik en uitbuiting. Daarnaast verplichtte de Wet inzake de bescherming van kinderen en adolescenten van 2020 alle verantwoordelijke autoriteiten en instellingen om bij alle beslissingen en maatregelen die minderjarigen raken, te handelen in overeenstemming met het belang van het kind.¹⁰⁵⁵

De opvanginstellingen stonden doorgaans onder periodieke en incidentele inspectie. Volgens een bron omvatten de controles doorgaans onder andere de veiligheid en hygiëne van het centrum, het aantal medewerkers en hun kwalificaties, de kwaliteit van voeding, onderwijs en psychologische zorg, de manier waarop dossiers en rapportages werden bijgehouden, de naleving van kinderrechten en onderzoek naar klachten of meldingen van mishandeling of verwaarlozing.¹⁰⁵⁶

¹⁰⁴⁷ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁴⁸ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁴⁹ Iran International, *Authorities seek to silence sources who revealed torture of orphans*, 14 juni 2023; IranWire, *Tehran welfare center shut down after child mistreatment report*, 29 mei 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁵⁰ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁵¹ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁵² Mahour Group, *Lena House*, 16 mei 2023; Human Act Foundation, *Harkat-Ensani orphanage support*, 12 juni 2023; Children of Persia, *Orphan care*, url, geraadpleegd op 19 augustus 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁵³ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁰⁵⁴ Vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

¹⁰⁵⁵ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁵⁶ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

Als tijdens een inspectie bleek dat een opvanginstelling niet aan de vereiste normen voldeed, werden meestal stapsgewijs maatregelen genomen. De eerste stap was een officiële waarschuwing en een termijn om problemen te verhelpen. Daarna kon een strengere controle en her-inspectie volgen. Een volgende maatregel kon zijn dat de opname van nieuwe kinderen werd beperkt. Het kon leiden tot een schorsing of intrekking van de vergunning door de SWO. Ook kon het in ernstige gevallen leiden tot overplaatsing van kinderen naar andere centra.¹⁰⁵⁷ Wanneer er sprake was van mishandeling, geweld, lichamelijk of psychisch misbruik, ernstige ondervoeding of gevaarlijke nalatigheid, kon de zaak ook worden doorverwezen naar justitie en politie. In zulke gevallen konden leidinggevenden of medewerkers strafrechtelijk worden vervolgd. In de praktijk hing de ernst van de reactie van de SWO af van het soort overtreding, het aantal klachten, het risico voor de kinderen en de mate waarin het centrum meewerkte.¹⁰⁵⁸

Er was soms kritiek dat het toezicht niet in alle provincies even streng of effectief was en dat het toezicht van de SWO op de particuliere instellingen beperkt was, maar juridisch gezien was de SWO de hoofdinstantie die verantwoordelijk was voor toezicht op deze centra.¹⁰⁵⁹

4.1.14.8 Kindhuwelijken

In Iran kwamen kindhuwelijken voor. Iran was partij bij het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Dit verdrag beschouwde iedereen onder de achttien jaar als kind. Dat betekende dat ieder huwelijk waarbij ten minste een partner jonger dan achttien jaar was, als een kindhuwelijk gold. In Iran was de minimumleeftijd voor een huwelijk voor jongens vijftien jaar en voor meisjes dertien jaar. Blijkens artikel 1041 BW was een huwelijk op nog jongere leeftijd mogelijk met toestemming van de ouder die het ouderlijk gezag had, en met goedkeuring van de rechtbank.¹⁰⁶⁰

Recente officiële cijfers over het aantal kindhuwelijken waren niet beschikbaar. In april 2022 berichtte IranWire op basis van statistieken van geregistreerde kindhuwelijken uit de jaren 2013-2020 dat een vijfde van alle huwelijken in Iran een kindhuwelijk was.¹⁰⁶¹ Deze praktijk kwam relatief vaker voor in armere en meer landelijke provincies, zoals Zanjan, Sistan-Baluchistan en Oost-Azerbeidzjan, waar armoede, traditionele normen en beperkte onderwijs- en economische kansen een rol speelden.¹⁰⁶² Het vermoeden bestond dat er sprake was van een substantiële onderrapportage, omdat in veel gevallen 'religieuze' huwelijken al voltrokken werden voordat meisjes de dertienjarige leeftijd bereikten en pas later bij de rechtbank huwelijksregistraties plaatsvonden.¹⁰⁶³

4.2 Vrijheid van meningsuiting

De vrijheid van meningsuiting stond zwaar onder druk. Vrijheden zoals de politieke uitingsvrijheid, persvrijheid en internetvrijheid waren aan een verdere

¹⁰⁵⁷ Iran International, *Authorities seek to silence sources who revealed torture of orphans*, 14 juni 2023; IranWire, *Tehran welfare center shut down after child mistreatment report*, 29 mei 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁵⁸ Vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

¹⁰⁵⁹ Vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁰⁶⁰ The Borgen Project, *Child marriage in Iran*, 17 oktober 2023; Impact Iran, *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 15; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2; vertrouwelijke bron, juli 2026.

¹⁰⁶¹ IranWire, *Official statistics: One fifth of all marriages in Iran are child marriages*, 1 april 2022.

¹⁰⁶² Iran International, *Over 131,000 Iranian girls under 15 got married over five years*, 30 maart 2022; IranWire, *Official statistics: One fifth of all marriages in Iran are child marriages*, 1 april 2022; Iran International, *New research shows rise in child marriages in Iran*, 24 december 2023.

¹⁰⁶³ The Borgen Project, *Child marriage in Iran*, 17 oktober 2023; vertrouwelijke bron, juli 2026.

verslechtering onderhevig als gevolg van de Twaalfdaagse Oorlog, de landelijke protesten in januari 2026 en de Iranoorlog.¹⁰⁶⁴ Iraanse functionarissen lieten bij deze gebeurtenissen een hardere lijn doorschemeren tegen alle vormen van dissidentie, die hieronder beschreven worden.¹⁰⁶⁵

4.2.1 *Mensenrechtenactivisten*

Mensenrechtenactivisten bleven zwaar onder druk staan. Daarbij maakte het in principe niet zoveel uit voor welk type rechten zij opkwamen. Zij kregen in veel gevallen te maken met intimidatie, mishandeling, arrestatie, uitreisverboden of veroordelingen. Arrestaties van mensenrechtenactivisten verliepen vaak hardhandig.¹⁰⁶⁶ De arrestaties werden vaak gevolgd door incommunicado-detenties voordat mensenrechtenactivisten werden voorgeleid aan een (revolutionaire) rechtbank.¹⁰⁶⁷ Aanklachten die in strafzaken tegen mensenrechtenactivisten doorgaans werden tegengeworpen waren propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen (artikel 500 WvS) en samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat (artikel 610 WvS). Deze beschuldigingen konden leiden tot jarenlange gevangenisstraffen.¹⁰⁶⁸ Het kwam ook voor dat mensenrechtenactivisten tegen het einde van hun detentieperiode te maken kregen met nieuwe aanklachten, die leidden tot een verlenging van hun detentie.¹⁰⁶⁹ Anderen werden kort na hun vrijlating opnieuw opgepakt en veroordeeld.¹⁰⁷⁰

4.2.2 *Vrouwenrechtenactivisten*

De situatie van vrouwenrechtenactivisten bleef onverminderd slecht.¹⁰⁷¹ Vrouwenrechten waren een gevoelig onderwerp in Iran. Er was over het algemeen weinig tolerantie voor activisten die zich inzetten voor vrouwenrechten. Zij konden te maken krijgen met intimidaties, mishandeling, arrestaties, detenties, uitreisverboden en/of veroordelingen tot jarenlange gevangenisstraffen en in enkele gevallen tot de doodstraf.¹⁰⁷² Hierna volgen enkele voorbeelden van vrouwenrechtenactivisten die hiermee te maken kregen. Dit overzicht van voorbeelden is geenszins uitputtend.

De inlichtingendienst arresteerde op 4 augustus 2023 in Teheran een Koerdische vrouwenactivist en tevens maatschappelijk werker. Zij zou vervolgens vijf maanden in eenzame opsluiting in sectie 209 van de Evin-gevangenis in Teheran hebben gezeten, zonder toegang tot een advocaat en haar familie. In juli 2024 veroordeelde een revolutionaire rechtbank in Teheran haar ter dood op grond van artikel 287 WvS

¹⁰⁶⁴ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁰⁶⁵ AP News, *Iran sentences Nobel laureate Narges Mohammadi to 7 more years in prison*, 9 februari 2026.

¹⁰⁶⁶ The Guardian, *Iran arrests lawyer at funeral of girl who died after metro incident*, 30 oktober 2023; EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, p. 8; Al Jazeera, *Nobel peace laureate Narges Mohammadi arrested in Iran, supporters say*, 12 december 2025; IranWire, *Nobel laureate Nargis Mohammadi beaten at memorial ceremony in Iran*, 16 december 2025; FIDH, *Iran: Narges Mohammadi, several other human rights defenders arbitrarily arrested in massive crackdown*, 18 december 2025.

¹⁰⁶⁷ Hengaw, *Sixteen days on, Kurdish activist Ayoub Javanpour remains incommunicado in Saqqez*, 20 augustus 2025; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026.

¹⁰⁶⁸ FIDH, *Iran: Narges Mohammadi, several other human rights defenders arbitrarily arrested in massive crackdown*, 18 december 2025; The New York Times, *Iranian Nobel laureate gets second prison sentence and ends hunger strike*, 8 februari 2026; AP News, *Iran sentences Nobel laureate Narges Mohammadi to 7 more years in prison*, 9 februari 2026.

¹⁰⁶⁹ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 18; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/63)*, 28 maart 2025, p. 5.

¹⁰⁷⁰ FIDH, *Iran: Narges Mohammadi, several other human rights defenders arbitrarily arrested in massive crackdown*, 18 december 2025.

¹⁰⁷¹ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁰⁷² Amnesty International, *Iran: Woman rights defender at risk of execution: Sharifeh Mohammadi*, 9 september 2024; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 10; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 66; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 3; IHRNGO, *Aida Amouei*, 11 augustus 2026.

(gewapende opstand tegen de staat). Zij werd beschuldigd van lidmaatschap van PJAK (zie paragraaf 1.2.14.5). Op 8 januari 2025 bekrachtigde het hooggerechtshof het doodvonnis. Een herzieningsverzoek zou in april 2025 zijn verworpen door het hooggerechtshof.¹⁰⁷³

Een bekende vrouwenrechtenactivist was Reza Khandan. Hij was de echtgenoot van de bekende mensenrechtenadvocaat Nasrin Sotoudeh. De politie arresteerde hem op 13 december 2024 in zijn woning in Teheran. De volgende dag werd hij overgeplaatst naar de rechtbank in Evin en nadien naar de Evin-gevangenis. Hij moest nog een gevangenisstraf van 3,5 jaar uitzitten wegens het verstoren van de nationale veiligheid en propaganda tegen de Islamitische Republiek, omdat hij in 2019 buttons had geproduceerd en verspreid met daarop de tekst 'Nee tegen de verplichte hijab'.¹⁰⁷⁴

Op 10 maart 2025 zou de MOIS in de stad Dehghan in de provincie Koerdistan een Koerdische vrouwenrechtenactivist hebben gearresteerd wegens haar deelname in de provinciale hoofdstad Sanandaj aan activiteiten ter gelegenheid van Internationale Vrouwendag. Zij zou een week later op borgtocht vrij zijn vrijgekomen. Op 15 juni 2025 zou een strafrechtbank in Dehghan haar hebben veroordeeld tot drie maanden gevangenisstraf en drie jaar voorwaardelijk wegens propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen (artikel 500 WvS). Naar verluidt veroordeelde een strafrechtbank in Dehghan haar op 19 december 2025 in een andere strafzaak tot zes maanden gevangenisstraf en drie jaar voorwaardelijk wegens propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran en het publiceren van inhoud op mediakanalen buiten Iran.¹⁰⁷⁵

4.2.3 *Activisten op het gebied van rechten van etnische groepen*

In de verslagperiode waren activisten op het gebied van rechten van etnische groepen gearresteerd en/of gedetineerd. Zij konden te maken krijgen met zware straffen, inclusief de doodstraf (zie paragraaf 4.1.1). Volgens HRANA waren in 1404 (maart 2025 tot maart 2026) 207 burgers gearresteerd in verband met de rechten van etnische groepen.¹⁰⁷⁶

4.2.4 *Milieuactivisten*

Milieuactivisten konden te maken krijgen met intimidaties, mishandeling, arrestaties, uitreisverboden en veroordelingen. De Iraanse autoriteiten beschouwden onderwerpen die het milieu en het klimaat raakten vaak als gevoelige thema's. De autoriteiten merkten activiteiten van milieuactivisten al snel aan als politieke activiteiten en als een bedreiging voor de nationale veiligheid.¹⁰⁷⁷

¹⁰⁷³ UN OHCHR, *Iran: UN experts alarmed as Supreme Court upholds death sentence of Kurdish woman activist*, 14 januari 2025; Amnesty International, *Iran: wereldwijde actie nodig om executie Koerdische hulpverlener te voorkomen*, 10 februari 2025; IHRNGO, *Kurdish political prisoner Pakhshan Azizi at risk of execution after second appeal rejected*, 6 april 2025; Hengaw, *Life of Pakhshan Azizi in imminent danger after second retrial appeal rejected*, 6 april 2025; Hengaw, *Eight Kurdish political prisoners at growing risk of execution amid Iran crackdown*, 9 juni 2026.

¹⁰⁷⁴ Front Line Defenders, *Reza Khandan began serving a three year and six months prison sentence issued in 2019*, 18 december 2024.

¹⁰⁷⁵ Rudaw, *Iran detains Kurdish women after women's day gathering in Sanandaj: Watchdog*, 11 maart 2025; Hengaw, *Dehghan: Kurdish women's rights activist Sohaila Motaei sentenced to prison*, 18 juni 2025; Hengaw, *Women's rights activist Sohaila Motaei sentenced to prison*, 24 december 2025.

¹⁰⁷⁶ HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026.

¹⁰⁷⁷ HRW, *Iran: Repression of Azeri minority*, 14 februari 2025; IranWire, *Environmental activist Iman Memarian arrested in Tehran*, 26 april 2026; Hengaw, *Environmental activist and veterinarian arrested in Tehran*, 26 april 2026; Hengaw, *Environmental activist Hamed Tizroyan held without charges in Mazandaran*, 19 mei 2026; The Guardian, *Zaghari-Ratcliffe condemns Iran's 'cruel' rearrest of wildlife activist couple*, 13 juli 2026.

4.2.5 Journalisten

Iran bleef een van de repressiefste landen ter wereld als het ging om persvrijheid. Sinds de Vrouw, leven, vrijheid-protesten nam de druk op journalisten toe. Daardoor was het uitoefenen van het vak van journalist niet zonder risico.¹⁰⁷⁸

Iran stond met een score van 21,30 op de 176ste plaats van de *World Press Freedom Index* 2024 van de Verslaggevers zonder Grenzen (*Reporters Sans Frontières*, RSF), een internationale ngo die zich inzet voor de persvrijheid. In totaal telde deze ranglijst 180 landen. In de *World Press Freedom Index* 2025 stond Iran met een score van 16,22 nog steeds op de 176ste plaats. In de *World Press Freedom Index* 2026 was Iran met een score van 17,45 gezakt naar de 177ste plaats. Blijkens deze lijst was het met de persvrijheid alleen slechter gesteld in China, Noord-Korea en Eritrea.¹⁰⁷⁹

De Iraanse media stonden grotendeels onder strikte controle van de overheid.¹⁰⁸⁰ Sommige media waren gelieerd aan de IRGC of waren eigendom van overheidsinstanties, zoals *Mizan News Agency*, het persbureau van de rechterlijke macht.¹⁰⁸¹ Er was veel censuur en zelfcensuur.¹⁰⁸² Artikel 24 van de Iraanse grondwet garandeerde persvrijheid in Iran, maar de perswetgeving die aangenomen werd in 1986 (en geamendeerd in 2000 en 2009) stelde de autoriteiten in staat om er op toe te zien dat journalisten geen 'gevaar vormen tegen de Islamitische Republiek', 'de geestelijkheid en de opperste leider niet beledigen' en geen 'foutieve informatie verspreiden'.¹⁰⁸³ Dat betekende dat persvrijheid enkel mogelijk was als dit de islamitische principes en de fundamenteën van de Islamitische Republiek niet schond. Als gevolg hiervan was er van binnenlandse onafhankelijke journalistiek in de praktijk nauwelijks sprake.¹⁰⁸⁴

In de verslagperiode kregen verschillende journalisten en medewerkers van mediakanalen die in hun berichtgeving afweken van de officiële lijn te maken met intimidaties van de zijde van de inlichtingendiensten, ontslag, arrestatie, incommunicado-detentie en veroordeling. Aanklachten die in strafzaken tegen journalisten en mediaprofessionals doorgaans werden ingebracht, waren gebaseerd op artikel 500 WvS (propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen), artikel 610 WvS (samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat) en artikel 698 WvS (verspreiding van onwaarheden). Deze beschuldigingen konden leiden tot jarenlange gevangenisstraffen.¹⁰⁸⁵

¹⁰⁷⁸ RSF, *World Press Freedom Index*, Iran, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁰⁷⁹ RSF, *World Press Freedom Index*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁰⁸⁰ FDD, *10 things to know about Tehran's propaganda network, the Islamic Republic of Iran Broadcasting*, 18 juni 2025; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026.

¹⁰⁸¹ Iran International, *Revolutionary Guard outlet says its domain blocked by US*, 12 januari 2026; IranWire, *Iran judiciary on "war footing" against alleged spies, says chief justice*, 13 april 2026.

¹⁰⁸² CHRI, *'They see us as targets': Iran's brutal repression of journalistic freedom*, 3 september 2025; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026.

¹⁰⁸³ RSF, *World Press Freedom Index*, Iran, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁰⁸⁴ Iran International, *Iran adopts 'military posture' against free flow of information, report says*, 23 januari 2026.

¹⁰⁸⁵ Iran International, *Jailed dissident journalist's life is in danger - family*, 14 oktober 2022; Hengaw, *Ardabil - Turkish journalist Iraj Pashapour sentenced to prison and banned from social media*, 25 augustus 2025; CHRI, *'They see us as targets': Iran's brutal repression of journalistic freedom*, 3 september 2025; Hengaw, *Iran sentences three journalists to prison, fines and internal exile*, 18 december 2025; Iran International, *Iran adopts 'military posture' against free flow of information, report says*, 23 januari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 32; HRANA, *Judicial case filed against journalist Mohammad Parsi*, 30 april 2025; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026; IranWire, *International Federation of Journalists reports 9 reporters detained*, 20 mei 2026; IranWire, *125 days later, fate of detained Baha'i journalist remains unclear*, 25 mei 2026; RSF, *World Press Freedom Index*, Iran, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

Omdat de media grotendeels onder controle stonden van de overheid, waren de belangrijkste nieuws- en informatiebronnen voor veel Iraniërs buitenlandse media. Journalisten, oppositionele media en kritische stemmen die vanuit het buitenland opereerden, stonden zwaar onder druk en werden door de Iraanse autoriteiten als vijandig aangemerkt. Hierdoor stonden politieke activisten en media-activisten onder extra toezicht, in het bijzonder degenen die voor massamedia werkten, zoals medewerkers van BBC Persian en de in Londen gevestigde Perzischtalige omroep *Iran International*.¹⁰⁸⁶

De Iraanse autoriteiten bestempelden Iran International als een vijandige en terroristische groep.¹⁰⁸⁷ Verschillende medewerkers en faciliteiten van Iran International werden doelwit van aanslagen.¹⁰⁸⁸ In december 2023 werd bekend dat in 2022 een geplande moordaanslag op twee televisiepresentatoren van Iran International in Londen was verijdeld.¹⁰⁸⁹ In Teheran werden posters opgehangen van een journalist van Iran International met als onderschrift: 'Gezocht: dood of levend'.¹⁰⁹⁰ Op 29 maart 2024 arresteerden de Roemeense autoriteiten twee Roemeense staatsburgers in verband met een mesaanval op deze journalist in Londen.¹⁰⁹¹

Ook medewerkers van mediakanalen zoals *Manoto TV*, BBC News Persian en *Radio Zamaneh* kregen te maken met intimidatie, bedreigingen en cyberaanvallen.¹⁰⁹²

Soms werden hun familieleden die zich nog in Iran bevonden lastiggevallen of bedreigd. In sommige gevallen schuwde Iran extremere maatregelen niet. Zo werden familieleden van journalisten en activisten die zich in het buitenland bevonden soms gearresteerd en gedetineerd.¹⁰⁹³

Iraniërs die in contact stonden met buitenlandse mediakanalen konden te maken krijgen met strafvervolging.¹⁰⁹⁴ Tijdens de Iranoorlog waarschuwden de autoriteiten burgers in verklaringen en in sms-berichten die massaal werden verstuurd, om geen foto's of video's van aanvallen naar buitenlandse media of sociale media te sturen, en dat dit als een strafbaar feit zou worden beschouwd.¹⁰⁹⁵

Sinds de Iranoorlog waren meerdere mensen gearresteerd op beschuldiging van het delen van informatie, zoals foto's en videobeelden van gebombardeerde gebouwen, met media in het buitenland, zoals Iran International, Manoto TV en BBC

¹⁰⁸⁶ RSF, "Watch out because we're coming for you". *Transnational repression of Iranian journalists in the UK*, april 2024; BBC Monitoring, *Briefing: Iran steps up wartime arrests over strike images, 'espionage'*, 20 maart 2026.

¹⁰⁸⁷ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 91; FAZ, *Iranischer Terror*, 22 mei 2026.

¹⁰⁸⁸ BBC Monitoring, *Iran threatens to strike London-based TV's facilities*, 15 maart 2026.

¹⁰⁸⁹ ITV, *'The Wedding': Iranian spy plot to kill two news presenters in London uncovered by double agent*, 21 december 2023; Iran International, *Double-agent reveals IRGC plot to kill Iran International TV anchors*, 21 december 2023; VOA, *Iranian diaspora journalist on plot to assassinate her: I am more motivated*, 29 december 2023.

¹⁰⁹⁰ FAZ, *Iranischer Terror*, 22 mei 2026.

¹⁰⁹¹ BBC, *Two men charged over stabbing of Iranian journalist in UK*, 5 december 2024.

¹⁰⁹² RSF, "Watch out because we're coming for you". *Transnational repression of Iranian journalists in the UK*, april 2024, p. 5; BBC Monitoring, *Briefing: UK-based TV halts live broadcast after police warn of Iran threat*, 23 februari 2026; FAZ, *Iranischer Terror*, 22 mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹⁰⁹³ BBC, *Iran escalating persecution of Persian staff and relatives, BBC says*, 2 juni 2025; Iran International, *BBC accuses Iran of escalating intimidation of Persian service journalists*, 3 juni 2025; Iran International, *Rights group blasts Iran journalist threats as 'emotional hostage-taking'*, 8 augustus 2025; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026; HRW, *World report 2026. Iran. Events of 2025*, 6 februari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 93; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹⁰⁹⁴ BBC Monitoring, *Iran security apparatus makes new arrests in war-related crackdown*, 10 april 2026.

¹⁰⁹⁵ Iran International, *Iran warns against sending strike footage to foreign media outlets*, 7 maart 2026; NewsNation, *Iranian regime sends text messages warning civilians they could be executed*, 23 maart 2026; Iran International, *Iran warns against sharing images of strike sites*, 8 juni 2026; IranWire, *Police and IRGC warn against publishing videos and images of attacks*, 8 juni 2026.

Persian.¹⁰⁹⁶ Zo berichtte het persbureau van de rechterlijke macht op 23 mei 2026 dat twee vrouwen in de provincie Semnan waren veroordeeld tot respectievelijk 26 en 27 jaar gevangenisstraf wegens samenwerking met vijandelijke netwerken tijdens de Amerikaans-Israëliëse aanvallen op Iran. Zij zouden onder meer beeldmateriaal hebben verstuurd.¹⁰⁹⁷

Na de protesten van december 2025 en januari 2026 (zie paragraaf 1.2.7) en de Iranoorlog (zie paragraaf 1.2.9) werden de beperkingen op onafhankelijke berichtgeving verder aangescherpt.¹⁰⁹⁸ Bijna alle semionafhankelijke media in Iran moesten hun activiteiten staken of mochten alleen nog door de autoriteiten goedgekeurde informatie publiceren.¹⁰⁹⁹ Journalisten hadden bovendien te kampen met informatieblokkades.¹¹⁰⁰ Tijdens de Twaalfdaagse Oorlog, de landelijke protesten in januari 2026 en de Iranoorlog waren er langdurige internetbeperkingen, waardoor veel media niet bereikbaar waren.¹¹⁰¹ Deze beperkingen begonnen tijdens de Iranoorlog op 28 februari 2026 en werden deels opgeheven op 26 mei 2026. Deze golden als een van de langdurigste nationale internetblokkades ter wereld.¹¹⁰²

4.2.6 *Artiesten, kunstenaars en sporters*

Net als in de vorige verslagperiode kregen artiesten, kunstenaars en sporters die vermeende kritiek leverden op de Iraanse autoriteiten te maken met represailles, zoals intimidatie, arrestatie, uitreisverboden, beroepsverboden, inbeslagname van bezittingen en veroordelingen.¹¹⁰³ Hieronder volgen enkele voorbeelden. Dit overzicht is geenszins uitputtend.

De autoriteiten arresteerden op 30 oktober 2022 een rapper nadat hij op Instagram steun had betuigd aan de Vrouw, leven, vrijheid-protesten. Hij werd vervolgens maandenlang in eenzame opsluiting geplaatst. Volgens zijn familie kreeg hij geen medische behandeling voor de verwondingen die hij bij zijn arrestatie had opgelopen. Een van zijn advocaten maakte op 10 juli 2023 bekend dat hij was veroordeeld tot zes jaar en drie maanden gevangenisstraf, een uitreisverbod van twee jaar, een verbod van twee jaar op het produceren van muziek of zang en het volgen van een gedragscursus gedurende twee jaar. In november 2023 kwam hij kort op borgtocht vrij. Na zijn vrijlating vertelde hij dat zijn armen en benen waren gebroken tijdens martelingen direct na zijn arrestatie in oktober 2022. In januari 2024 werden nieuwe aanklachten tegen hem ingediend. In april 2024 werd hij ter dood veroordeeld op grond van artikel 286 WvS (verspreiden van corruptie op

¹⁰⁹⁶ BBC Monitoring, *Iran arrests individuals accused of contact with London-based opposition TV*, 6 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran's IRGC arrests six over links to 'hostile' media networks*, 4 juli 2026; BBC Monitoring, *Iran prosecutor says 300 indicted over links to 'hostile media'*, 11 juli 2026; BBC Monitoring, *Iran detains individual over sharing 'missile launch video' with foreign media*, 5 augustus 2026.

¹⁰⁹⁷ BBC Monitoring, *Briefing: Iran widens post-war crackdown on alleged collaborators*, 23 mei 2026.

¹⁰⁹⁸ IFJ, *Iran: Seven journalists arrested amid intensifying crackdown on media*, 24 maart 2026.

¹⁰⁹⁹ AP News, *Scale of Iran's nationwide protests and bloody crackdown come into focus even as internet is out*, 24 januari 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran daily reports mass journalist layoffs amid war, economic pressure*, 10 april 2026.

¹¹⁰⁰ IFJ, *Iran: Seven journalists arrested amid intensifying crackdown on media*, 24 maart 2026.

¹¹⁰¹ BBC Monitoring, *Explainer: Inside Iran's wartime internet blackout strategy*, 11 maart 2026.

¹¹⁰² AP News, *Iran's monthslong internet shutdown is crushing businesses in an already battered economy*, 1 mei 2026; El Pais, *Iran offline: The longest internet shutdown ever imposed by a country*, 19 mei 2026; BBC, *Internet starts coming back in Iran after months-long blackout*, 26 mei 2026.

¹¹⁰³ IranWire, *Iranian actress Afsaneh Baygan handed suspended prison term*, 19 juli 2023; The Guardian, *'Exhausting and extremely dangerous': Mohammad Rasoulof on his escape from Iran*, 17 mei 2024; EUAA, *Treatment of musicians and their family members, including those who are considered critics of the government or dissidents, by authorities and pro-government groups, including the Basij and Sepah; treatment upon return*, 19 juli 2024, p. 4; Iran International, *Iranian actress Taraneh Alidoosti barred from travel, says filmmaker*, 27 december 2024; Iran International, *Iranian actress in Oscar-nominated film hit with charges, travel ban – deadline*, 30 januari 2025; IranWire, *Iranian poet held without charge for over 110 days*, 11 december 2025; BBC Monitoring, *Iran confirms jail term for dissident director Panahi, lawyer says*, 7 juni 2026; Iran International, *Iran summons nearly 100 artists, public figures over anti-execution posts*, 8 augustus 2026; Trouw, *Iran pakt kunstenaars op na ontmoeting met diplomaten*, 19 augustus 2026; Hengaw, *Artist Hiva Seyfizadeh sentenced to four years in prison*, 20 augustus 2026.

aarde). In juni 2024 verklaarde het hooggerechtshof het doodvonnis nietig. Begin december 2024 kwam hij vrij. Volgens het persbureau van de rechterlijke macht had hij zijn straf wegens propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran uitgezeten.¹¹⁰⁴

Op 11 december 2024 streamde een zangeres met onbedekt haar en in een jurk zonder mouwen live een concert op haar YouTube-kanaal, tegen de achtergrond van een historische karavanserai. Eind december 2024 moest zij zich melden bij het kantoor van de openbaar aanklager in Teheran, waar zij de formele aanklachten tegen haar te horen kreeg. Zij kwam vervolgens op borgtocht vrij. In juni 2026 veroordeelde de strafrechtbank van de provincie Qom haar naar verluidt tot 74 zweepslagen, een tweejarig uitreisverbod en een tweejarig verbod op artistieke activiteiten. Acht andere muzikanten en leden van het productieteam kregen dezelfde straf.¹¹⁰⁵

In maart 2025 kreeg een zanger 74 zweepslagen als onderdeel van zijn straf voor een lied dat hij schreef tijdens de protesten van 2022 waarin hij de verplichte hijab bekritiseerde.¹¹⁰⁶

Tijdens de Aziatische Cup voor vrouwenvoetbal in Australië in maart 2026 weigerden meerdere speelsters het volkslied mee te zingen. Dit werd gezien als een stil protest tegen de Iraanse regering. Iraanse staatsmedia bestempelden hen vervolgens als verraders. Daarna ontstond ophef omdat zes speelsters en een staflid in Australië asiel aanvroegen, familieleden in Iran onder druk werden gezet en hun bezittingen in Iran in beslag werden genomen. Later trokken vier speelsters en het staflid hun asiolverzoek weer in en keerden terug naar Iran. Voor zover bekend waren deze vijf personen bij terugkeer niet gearresteerd of strafrechtelijk vervolgd. Van ten minste een teruggekeerde speelster werd enkele weken later bekend dat haar bezittingen in Iran waren vrijgegeven.¹¹⁰⁷

4.2.7

Kritische burgers

Er was weinig tolerantie voor (politiek) afwijkende meningen en eventuele kritische kanttekeningen. De ruimte voor kritiek op de autoriteiten was zeer beperkt, en vrijwel niet-bestaand waar het de opperste leider betreft. Uitingen konden al snel als kritiek worden opgevat en leidden tot maatregelen van de zijde van de autoriteiten jegens kritische burgers, zoals intimidatie, ontslag, ondervraging, arrestatie, uitreisverbod, veroordeling en sluiting van ondernemingen.¹¹⁰⁸ Volgens IHRNGO

¹¹⁰⁴ BBC, *Iranian rapper sentenced to death, says lawyer*, 24 april 2024; BBC, *Iranian rapper freed after death sentence overturned*, 2 december 2024.

¹¹⁰⁵ Euronews, *Iranian singer arrested after performing concert without hijab*, 14 december 2024; Iran International, *Iran releases songstress after brief arrest over concert without hijab*, 14 december 2024; Hengaw, *Parastoo Ahmadi and two musicians in her band arrested following live performance*, 15 december 2024; IranWire, *Iranian singer arrested following virtual concert without hijab*, 15 december 2024; Iran International, *Iranian singer Parastoo Ahmadi released on bail after arraignment in Tehran*, 23 december 2024; BBC Monitoring, *Iran singer handed lashes, temporary artistic ban for performing without hijab*, 18 juni 2026; The Guardian, *Iranian star Parastoo Ahmadi reportedly sentenced to 74 lashes for singing without hijab*, 18 juni 2026; IranWire, *Iranian singer and her band sentenced to 74 lashes for releasing music video*, 18 juni 2026; HRANA, *Singer Parastoo Ahmadi and members of the "caravanserai concert" team sentenced to flogging and ban on artistic work*, 18 juni 2026; The Independent, *Iranian singer sentenced to 74 lashes for performing without hijab, says human rights group*, 19 juni 2026.

¹¹⁰⁶ CNN, *Iranian singer flogged 74 times after singing about hijab removal, lawyer says*, 6 maart 2025.

¹¹⁰⁷ The Guardian, *'They are safe here': five Iranian women footballers granted humanitarian visas in Australia*, 9 maart 2026; New York Post, *Iranian women's soccer players flash 'help' signal after being branded traitors back home*, 9 maart 2026; Iran International, *Australia grants asylum to five players of Iran women's football team*, 9 maart 2026; GO Magazine, *Seven Iranian women's soccer team members granted asylum in Australia*, 13 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran media say three from women's football team drop Australia asylum bid*, 14 maart 2026; The Guardian, *Captain of Iranian women's football team leaves Australia after initially accepting offer of asylum*, 16 maart 2026; Al-Monitor, *Fifth member of Iran women's soccer team withdraws asylum claim*, 16 maart 2026; Al-Monitor, *Iranian women's soccer team arrive back in Iran after some withdrew asylum claim*, 18 maart 2026; ABC News, *Iranian women's football team back in Iran, state media announces*, 18 maart 2026; The Guardian, *Iran releases assets of women's football team captain in Australia asylum drama*, 14 april 2026.

¹¹⁰⁸ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 1; Iran International, *Detained economist had linked rise of Tehran ultra-hardliners to Khamenei*, 6 november 2025; Zamaneh Media, A

waren er aanwijzingen dat kritische burgers van niet-Perzische afkomst in de Koerdische gebieden en de provincies Khuzestan en Sistan-Baluchistan meer dan in bijvoorbeeld Teheran het risico liepen om neergezet te worden als separatisten, terroristen of bedreigingen voor de nationale veiligheid.¹¹⁰⁹ Hieronder volgen enkele voorbeelden. Dit overzicht is geenszins uitputtend.

De MOIS arresteerde op 26 september 2022 een studente in Teheran vanwege haar reactie op de dood van Mahsa Amini, waarna zij werd vastgezet in de Evin-gevangenis. Op 1 mei 2024 arresteerde de IRGC-IO haar vanwege haar deelname aan een sit-in naar aanleiding van de terdoodveroordeling van een rapper (zie paragraaf 4.2.6). Op 5 mei 2024 kwam zij op borgtocht vrij. Op 7 oktober 2024 werd zij opnieuw gearresteerd en overgebracht naar de Evin-gevangenis voor het uitzitten van haar straf wegens propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran. Op 16 maart 2025 kwam zij vrij nadat zij haar straf erop had zitten. Vervolgens werd zij op 14 juni 2025 opnieuw gearresteerd in verband met uitlatingen op X waarbij zij onder meer kritiek leverde op het Iraanse leiderschap. Naar verluidt werd haar arm gebroken bij haar arrestatie. Zij overleefde vervolgens de luchtaanval op de Evin-gevangenis op 23 juni 2025. In juli 2025 kwam zij op borgtocht vrij. Een revolutionaire rechtbank in Teheran veroordeelde haar in augustus 2025 tot vijftien maanden gevangenisstraf wegens propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran en zes maanden wegens belediging van de opperste leider. Op 16 december 2025 verklaarde zij dat zij was opgeroepen om zich binnen vijf dagen te melden bij de gevangenis voor het uitzitten van haar straf.¹¹¹⁰

President Ebrahim Raisi kwam op 19 mei 2024 om het leven bij een helikopterongeluk. Kort daarna waarschuwden de autoriteiten dat zij zouden optreden tegen mensen die op sociale media of in het openbaar blijf gaven van blijdschap over zijn dood of hem bekritiseerden. Er kwamen meldingen binnen over waarschuwingen, arrestaties, dagvaardingen en andere gerechtelijke maatregelen.¹¹¹¹ Een revolutionaire rechtbank zou in augustus 2024 een blogger tot in totaal twaalf jaar gevangenisstraf hebben veroordeeld. Volgens zijn advocaat had de rechtbank onder meer als bewijs tegen hem gebruikt dat hij blijdschap over de dood van Raisi had geuit.¹¹¹²

De autoriteiten arresteerden in november 2025 een econoom die kritiek had op de economische agenda van de regering. Een aanklacht in zijn zaak was niet bekend.¹¹¹³

coordinated crackdown on critical intellectuals in Iran, 7 november 2025; Amnesty International, *Iran: Mass arbitrary arrests and political executions mark intensifying repression*, 28 mei 2026.

¹¹⁰⁹ IHRNGO, *Execution of ethnic minorities in Iran in 2024*, 26 februari 2025.

¹¹¹⁰ Iran International, *Iran arrests activist again after her X post blames 'religious despotism'*, 14 juni 2025; Hengaw, *Iranian activist Motahareh Goonei re-arrested over tweet on Israeli airstrikes*, 14 juni 2025; Hengaw, *Tehran revolutionary court sentences student activist Motahareh Goonei to 21 months in prison*, 25 augustus 2025; IranWire, *Iranian student activist sentenced to 21 months in prison*, 26 augustus 2025; BBC, *'I thought it was the end of my life': Inside Israel's attack on Iran's Evin prison*, 27 augustus 2025; IranWire, *Iranian student activist ordered to report to prison*, 17 december 2025; IranWire, *Iranian student activist Motahareh Goonei summoned again over "spreading falsehoods"*, 12 mei 2026.

¹¹¹¹ The Guardian, *'People are in no mood to mourn': mixed reactions in Tehran after death of President Ebrahim Raisi*, 20 mei 2024; Iran International, *Iran intensifies oppression under shadows of presidential helicopter crash*, 21 mei 2024; VOA, *Iran's rulers crack down on expressions of joy at Raisi's death*, 21 mei 2024; AP News, *Iran's supreme leader and proxy militias pray for late president and others dead in helicopter crash*, 22 mei 2024; Iran International, *Iranian crackdown on citizens commenting on Raisi's death escalates*, 25 mei 2024; Radio Farda, *Iranian authorities ratchet up crackdown on critics after Raisi's death*, 28 mei 2024; CHRI, *Crackdown in Iran intensifies as Iran's sham presidential election nears*, 11 juni 2024; Iran International, *Court files over 200 cases against Iranians celebrating Raisi death*, 13 juni 2024; HRANA, *Monthly report – June 2024: Human rights situation in Iran*, 1 juli 2024; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 1.

¹¹¹² Iran International, *A single dot under Khamenei's tweet gets Iranian blogger long jail term*, 31 augustus 2024; HRANA, *Hossein Shanbehzadeh sentenced to 12 years in prison and a fine*, 1 september 2024.

¹¹¹³ Iran International, *Detained economist had linked rise of Tehran ultra-hardliners to Khamenei*, 6 november 2025; CPJ, *Iranian authorities arrest economist and editor Parviz Sedaghat amid crackdown*, 7 november 2025; Zamaneh Media, *A coordinated crackdown on critical intellectuals in Iran*, 7 november 2025.

De autoriteiten arresteerden naar verluidt op 13 januari 2026 de oprichter van koffieketen *Saedinia*. Dit zou verband houden met zijn vermeende solidariteit met stakingen en protestacties. De volgende dag zouden de gerechtelijke autoriteiten in de provincie Qom de confiscatie aan hebben gekondigd van al zijn bezittingen en bankrekeningen.¹¹¹⁴ Verder moest koffieketen *Lamiz* in maart 2026 op last van de rechterlijke macht haar zaken sluiten, omdat zij op de wegwerpbekers een afbeelding van een lege stoel had gezet. Dit werd opgevat als een verwijzing naar de dood van Khamenei.¹¹¹⁵

Opperste leider Ali Khamenei kwam op 28 februari 2026 om het leven bij een luchtaanval. Verschillende bronnen meldden dat een vrouw en haar zoon in de provincie Alborz waren gearresteerd, omdat zij blijdschap over de dood van Khamenei zouden hebben uitgedrukt.¹¹¹⁶ Verder zou een bahai, die al eerder zou zijn gearresteerd, door de autoriteiten ervan beschuldigd zijn dat hij vanuit de gevangenis in Kerman de dood van Khamenei zou hebben gevierd.¹¹¹⁷

4.2.8

Internetvrijheid

De internetvrijheid stond onder druk door langdurige internetbeperkingen en monitoring door de autoriteiten. Zij probeerden meer grip te krijgen op het internetverkeer met tijdelijke en permanente beperkingen. In periodes van onrust beperkten de autoriteiten de toegang tot het wereldwijde internet verder. Zo legden de autoriteiten vrijwel direct na de eerste luchtaanvallen op 13 juni 2025 internetbeperkingen op. De IRGC riep burgers in een verklaring op om geen informatie te delen via buitenlandse platforms zoals WhatsApp en Instagram. Gedurende de Twaalfdaagse Oorlog bleef het gros van de Iraanse internetgebruikers digitale problemen ondervinden. Vanaf 21 juni 2025 kwam het internet geleidelijk terug, waarna de internationale verbinding op 25 juni 2025 grotendeels leek te zijn hersteld.¹¹¹⁸

Verder beperkten de autoriteiten op donderdag 8 januari 2026 vanaf ongeveer half negen 's avonds in heel Iran de toegang tot internet, mobiel dataverkeer en telefoondiensten. Daarbij waarschuwden de autoriteiten de bevolking in sms-berichten om niet deel te nemen aan de protesten.¹¹¹⁹ Volgens de monitoringplatforms *NetBlocks* en *Cloudflare Radar* daalde de internettoegang in Iran tot ongeveer één procent van het normale niveau.¹¹²⁰ Vanaf 18 januari 2026 keerde het internet geleidelijk terug. Op 28 januari 2026 was het internet deels hersteld, maar veel sites bleven geblokkeerd en er was nog steeds veel filtering.¹¹²¹ In de loop van februari 2026 normaliseerden de verbindingen geleidelijk.¹¹²²

¹¹¹⁴ CBS News, *Iran's regime focuses on post-protest vengeance and insists unrest is over*, 14 januari 2026; Amwaj.media, *Business leaders in crosshairs as Iran's political establishment closes ranks*, 20 januari 2026; IranWire, *Iran to seize assets of celebrities and tycoons who backed protests*, 20 januari 2026; Iran International, *Iran seizes assets to punish dissent*, 22 januari 2026.

¹¹¹⁵ BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports killing, arrests of 'terrorists' amid wartime crackdown*, 28 maart 2026; Iran International, *Iran shuts Lamiz cafés over cup design deemed to mock Khamenei*, 28 maart 2026.

¹¹¹⁶ Hengaw, *Mother and 15-year-old remain in detention in Alborz Province*, 15 maart 2026; HRANA, *Mother and 15-year-old son arrested for insulting the supreme leader*, 16 maart 2026; CHRI, *At least 1,500 arrested in Iran as state intensifies domestic crackdown*, 31 maart 2026.

¹¹¹⁷ The Guardian, *'Everyone is thinking about oil prices': is Iran using the war to hide a surge in executions?*, 2 april 2026; AP News, *Iran persecutes its Baha'i minority fiercely in a year of protests and war, rights groups say*, 13 juli 2026.

¹¹¹⁸ Internet Society, *National shutdown*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026; vertrouwelijke bron, juli 2025.

¹¹¹⁹ Vertrouwelijke bron, januari 2026.

¹¹²⁰ AP News, *As protests rage, Iran pulls the plug on contact with the world*, 10 januari 2026; HRAI, *The crimson winter. A comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran (Dec 2025–Feb 2026)*, februari 2026, p. 13.

¹¹²¹ Iran International, *NetBlocks says Iran blackout shows 'manufactured' restoration*, 23 januari 2026; BBC, *Iran's internet is returning – but not for everyone*, 28 januari 2026.

¹¹²² The Independent, *Iran eases some internet restrictions as blackout enters third month*, 28 april 2026.

Vanaf 28 februari 2026 beperkten de autoriteiten opnieuw de toegang van burgers tot het wereldwijde internet. De internetconnectiviteit daalde tot ongeveer 1% van het normale niveau. Iraniërs hadden geen vrije toegang meer tot onder andere buitenlandse diensten zoals WhatsApp, Instagram, Telegram, X, YouTube en Google.¹¹²³ Dit leidde, naast een informatievacuüm onder burgers, tot aanzienlijke verliezen bij internetafhankelijke bedrijven, kleine ondernemers en mensen die voor hun inkomen afhankelijk waren van het internet.¹¹²⁴ Iraniërs hielden wel toegang tot een door de autoriteiten gecontroleerd nationaal netwerk (*National Information Network*, NIN), waarop diensten functioneerden zoals bankieren, taxidiensten, maaltijdbezorging, staatsmedia en online lessen van scholen en universiteiten.¹¹²⁵ Vanuit de autoriteiten werden lokale apps aangeboden, zoals de berichtendienst *Bale*, de zoekmachine *Zarebin* en het online videoplatform *Aparat*.¹¹²⁶

Een selecte groep mensen had tijdens de internetbeperkingen meer toegang, omdat zij in het bezit was van zogenoemde witte simkaarten. Deze waren bedoeld voor onder meer ambtenaren, journalisten die voor staatsmedia werkten en burgers die de narratieven van de regering konden verspreiden.¹¹²⁷ Verder gaf de SNSC zijn goedkeuring aan de verkoop van *Internet Pro* door telecomproviders aan een select aantal bedrijven en professionals, waarmee zij toegang konden krijgen tot het wereldwijde web. Dit tijdelijke premium internetabonnement werd na het staakt-het-vuren op 8 april 2026 gelanceerd. Medio juni 2026 werd *Internet Pro* naar verluidt stopgezet.¹¹²⁸

Veel Iraniërs probeerden de internetbeperkingen te omzeilen met *virtual private networks* (VPN's).¹¹²⁹ In januari 2024 besloot de Hoge Raad voor Cyberspace (*Supreme Council of Cyberspace*, SCC) het gebruik van VPN's en andere anti-filtering tools zonder wettelijke toestemming te verbieden.¹¹³⁰ Tijdens de Iranoorlog stegen de abonnementskosten van VPN's.¹¹³¹ Niet alle VPN's waren betrouwbaar, bijvoorbeeld omdat zij simpelweg niet werkten of omdat zij gelinkt waren aan de autoriteiten.¹¹³² Tijdens de Iranoorlog vonden arrestaties plaats van mensen die VPN's verkochten, kochten, installeerden of produceerden.¹¹³³

¹¹²³ Iran International, *Iran internet blackout enters 30th day*, 29 maart 2026; FAZ, *Seit 60 Tagen ohne WhatsApp, Instagram und Google*, 27 april 2026; BBC, *The clandestine network smuggling Starlink tech into Iran to beat internet blackout*, 3 mei 2026.

¹¹²⁴ HRAI, CIVIC & Airwars, *"The sound of explosions did not stop:" Civilian harm in Iran after one month of war*, 27 maart 2026, p. 3; NRC, *In Iran leidde de blokkade van het internet tot een digitale tweedeling*, 28 mei 2026.

¹¹²⁵ Raaznet, *How Iran's National Information Network works*, 11 februari 2026; Die Welt, *Drohende Massenflucht*, 13 maart 2026; The Independent, *Iran eases some internet restrictions as blackout enters third month*, 28 april 2026; BBC, *The clandestine network smuggling Starlink tech into Iran to beat internet blackout*, 3 mei 2026.

¹¹²⁶ FAZ, *Seit 60 Tagen ohne WhatsApp, Instagram und Google*, 27 april 2026; NRC, *In Iran leidde de blokkade van het internet tot een digitale tweedeling*, 28 mei 2026.

¹¹²⁷ The Independent, *Voices inside Iran: Residents break internet blackout to describe life during ceasefire*, 18 april 2026; Al Jazeera, *Iran expands limited internet access but restrictions remain for most*, 20 april 2026; BBC, *The clandestine network smuggling Starlink tech into Iran to beat internet blackout*, 3 mei 2026; Iran International, *Internet shutdown drives Iranians to leave country for access*, 4 mei 2026.

¹¹²⁸ Iran International, *Internet Pro of Censor Pro? Iran rolls out a new service*, 22 april 2026; FAZ, *Seit 60 Tagen ohne Whatsapp, Instagram und Google*, 27 april 2026; The Independent, *Iran eases some internet restrictions as blackout enters third month*, 28 april 2026; BBC Monitoring, *Explainer: Why is Iran's 'Internet Pro' rollout facing backlash?*, 28 april 2026; BBC, *The clandestine network smuggling Starlink tech into Iran to beat internet blackout*, 3 mei 2026; Iran International, *Internet shutdown drives Iranians to leave country for access*, 4 mei 2026; NRC, *In Iran leidde de blokkade van het internet tot een digitale tweedeling*, 28 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran halts 'Internet Pro' scheme over violations*, 21 juni 2026.

¹¹²⁹ RTL Nieuws, *Mensen in Iran steeds wanhopiger: 'Of we emigreren, of ik pleeg zelfmoord'*, 31 mei 2026.

¹¹³⁰ Tchradar, *Iran outlaws "unauthorized" VPN usage*, 23 februari 2024; Radio Farda, *Iran tries to tighten grip on internet by officially outlawing VPN use*, 23 februari 2024; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 1.

¹¹³¹ The Independent, *Iran eases some internet restrictions as blackout enters third month*, 28 april 2026; BBC, *The clandestine network smuggling Starlink tech into Iran to beat internet blackout*, 3 mei 2026.

¹¹³² FAZ, *Seit 60 Tagen ohne WhatsApp, Instagram und Google*, 27 april 2026.

¹¹³³ BBC Monitoring, *Briefing: Iran continues arrests as judiciary declares 'war footing'*, 13 april 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

Eind juni 2025 nam Iran een wet aan die het gebruik van onvergunde internetapparatuur, zoals de platte satellietshotels van Starlink, verbood. Deze wet maakte het illegaal om Starlink-apparatuur te bezitten, te kopen, te verkopen of te gebruiken. Het gebruiken of importeren van Starlink-terminals kon leiden tot een gevangenisstraf van zes maanden tot twee jaar, en bij de import van meer dan tien terminals tot tien jaar.¹¹³⁴ Desondanks werden deze terminals via clandestiene netwerken Iran binnengesmokkeld.¹¹³⁵ Volgens de mensenrechtenorganisatie *Witness* waren er naar schatting minstens 50.000 Starlink-terminals in Iran.¹¹³⁶ De autoriteiten namen in het hele land terminals in beslag.¹¹³⁷ Ook maakten zij naar verluidt gebruik van militaire stoorzenders om GPS-signalen te verstoren.¹¹³⁸ Dit had eveneens invloed op het functioneren van de Starlink-terminals.¹¹³⁹ In de verslagperiode waren er tientallen berichten over arrestaties van mensen die Starlink-terminals kochten en/of verkochten. In sommige gevallen werden zij daarnaast beschuldigd van illegaal wapenbezit en het versturen van informatie naar de vijand.¹¹⁴⁰

In de middag van 26 mei 2026 namen de monitoringplatforms *NetBlocks* and *Kentik* een toename waar van internetactiviteit in Iran, omdat de autoriteiten de toegang tot het wereldwijde internet deels openstelden.¹¹⁴¹ Desondanks bleef de toegang tot miljoenen webpagina's geblokkeerd en waren vrijwel alle wereldwijde diensten en apps zoals YouTube, Instagram en WhatsApp afgesloten.¹¹⁴² Volgens *NetBlocks* was de internetconnectiviteit op 27 mei 2026 op 86% van het normale niveau, hoewel er sprake bleef van strenge filtering.¹¹⁴³

4.2.8.1 Monitoring van onlineactiviteiten

De autoriteiten monitorden nauwlettend wat online werd gedacht en gezegd in Iran.¹¹⁴⁴ Naar verluidt gebruikten de autoriteiten phishing-technieken om mobiele telefoons te hacken en toegang te krijgen tot de data.¹¹⁴⁵ Een overheidsinstantie die zich sinds 2011 bezighield met het monitoren van online activiteiten, sociale media en politieke uitingen op het internet was de cyberpolitie.¹¹⁴⁶ Tijdens de Twaalfdaagse Oorlog werden meerdere personen gearresteerd wegens het uiten van kritiek of het delen van berichten via sociale media over de Israëlische aanvallen op Iran (zie ook paragraaf 4.2.8.2).¹¹⁴⁷ Tijdens de internetbeperkingen van 2026 slaagden sommige mensen in de grote steden erin om soms kort contact te maken met hun familieleden in het buitenland. Volgens verschillende bronnen stuurden de autoriteiten tekstberichten naar burgers die online waren gegaan, waarin stond dat

¹¹³⁴ Een Starlink-terminal is de schotel en bijbehorende apparatuur waarmee verbinding kan worden gemaakt met het satellietinternet van Starlink, een dienst van SpaceX; Iran International, *Iran sees surge in Starlink access despite official ban*, 3 augustus 2025; The Wall Street Journal, *U.S. smuggled thousands of Starlink terminals into Iran after protest crackdown*, 12 februari 2026; FAZ, *Seit 60 Tagen ohne Whatsapp, Instagram und Google*, 27 april 2026; BBC, *The clandestine network smuggling Starlink tech into Iran to beat internet blackout*, 3 mei 2026.

¹¹³⁵ BBC, *The clandestine network smuggling Starlink tech into Iran to beat internet blackout*, 3 mei 2026.

¹¹³⁶ FAZ, *Seit 60 Tagen ohne Whatsapp, Instagram und Google*, 27 april 2026; BBC, *The clandestine network smuggling Starlink tech into Iran to beat internet blackout*, 3 mei 2026.

¹¹³⁷ BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports arrests over alleged links to 'enemy', 'hostile' media*, 17 maart 2026.

¹¹³⁸ AP News, *As protests rage, Iran pulls the plug on contact with the world*, 10 januari 2026; Forbes, *'Kill switch'—Iran shuts down Musk's Starlink for first time*, 13 januari 2026.

¹¹³⁹ AP News, *As protests rage, Iran pulls the plug on contact with the world*, 10 januari 2026.

¹¹⁴⁰ BBC, *The clandestine network smuggling Starlink tech into Iran to beat internet blackout*, 3 mei 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

¹¹⁴¹ The New York Times, *Iran begins lifting months-long internet blackout, officials say*, 26 mei 2026; BBC, *Internet starts coming back in Iran after months-long blackout*, 26 mei 2026; The Independent, *Iran's internet blackout still a reality for 60 per cent of population*, 30 mei 2026.

¹¹⁴² Al Jazeera, *Iran reinstates some internet access but restrictions remain for most*, 31 mei 2026.

¹¹⁴³ X.com, *NetBlocks*, 27 mei 2026, [url](#).

¹¹⁴⁴ BBC, *'Lashed for a social media photo' in Iran*, 16 september 2024; vertrouwelijke bron, juli 2025; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹¹⁴⁵ BBC, *'Lashed for a social media photo' in Iran*, 16 september 2024.

¹¹⁴⁶ UK Home Office, *Country policy and information note: social media, surveillance and sur place activities, Iran, April 2025*, 1 juni 2026.

¹¹⁴⁷ Vertrouwelijke bron, juli 2025.

hun onlinegedrag nauwlettend in de gaten werd gehouden.¹¹⁴⁸ Tijdens de Iranoorlog verrichtten de autoriteiten arrestaties wegens het online verspreiden van verontrustende content. Ook ontvingen mensen waarschuwingen via tekstberichten vanwege het online plaatsen van berichten die als paniek zaaiend werden beschouwd.¹¹⁴⁹

4.2.8.2 Strafvervolging vanwege onlineactiviteiten

Arrestaties en veroordelingen op basis van uitlatingen op internet en sociale media waren aan de orde van de dag. Een post op Instagram kon door de autoriteiten al snel als politiek activisme worden beschouwd en leiden tot een paar jaar gevangenisstraf.¹¹⁵⁰ Er vonden bijvoorbeeld arrestaties en veroordelingen plaats van mensen die kritische berichten hadden geplaatst over de autoriteiten of die video's van influencers zonder hoofddoek hadden gedeeld. Ook werd iemand gearresteerd omdat zij een WhatsApp-groep over het bahaigeloof had opgezet. Verder werd een persoon gearresteerd omdat hij in het commentaar op een tweet van de opperste leider een punt had gezet, waarna dit commentaar veel likes kreeg.¹¹⁵¹

Strafvervolging in verband met onlineactiviteiten vond onder meer plaats op grond van artikel 262 WvS (beledigen of belasteren van de profeet Mohammed), artikel 286 WvS (verspreiden van corruptie op aarde), artikel 500 WvS (propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen), artikel 513 WvS (belediging van de heilige waarden van de islam), artikel 514 WvS (beledigen van de stichter van de Islamitische Republiek of de opperste leider), artikel 610 WvS (samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat), artikel 618 WvS (verstoren van de openbare orde en rust), artikel 639 WvS (aanmoedigen van onzedelijkheid) of artikel 640 WvS (publiceren of verspreiden van materiaal dat strijdig is met de openbare moraal). Dit kon leiden tot een boete, zweepslagen, zware gevangenisstraffen en in sommige gevallen de doodstraf.¹¹⁵² Zo zou een revolutionaire rechtbank een zwangere bekeerling tot het christendom op Internationale Vrouwendag, 8 maart 2025, tot onder meer tien jaar gevangenisstraf hebben veroordeeld, nadat zij op de sociale media haar steun zou hebben betuigd voor de Vrouw, leven, vrijheid-beweging.¹¹⁵³

Op 12 augustus 2025 maakte een politiewoordvoerder bekend dat ongeveer 21.000 mensen waren gearresteerd in het kader van de Twaalfdaagse Oorlog, onder meer voor online uitingen van "steun" voor of "vreugde" over de Israëliëse aanvallen.¹¹⁵⁴ De aanklachten hielden onder meer verband met spionage, propaganda tegen de

¹¹⁴⁸ The Independent, *Voices inside Iran: Residents break internet blackout to describe life during ceasefire*, 18 april 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹¹⁴⁹ Iran International, *Mass arrests, intensifying crackdown sweep Iran amid attacks*, 14 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran arrests two individuals over 'online incitement'*, 29 juni 2026.

¹¹⁵⁰ Iran International, *Tehran police arrest man over alleged checkpoint data sharing*, 5 mei 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports arms seizures, crackdown on online 'norm violators'*, 3 juni 2026; The Guardian, *'They beat me until I lost consciousness': growing reports of brutal arrests, torture and deaths in Iran's prisons*, 3 juni 2026; BBC Monitoring, *Iran arrests man over 'fake' video of protest against executions*, 5 augustus 2026; BBC Monitoring, *Iranian female blogger arrested over video seen as disrespectful to Shia rituals*, 16 augustus 2026; BBC Monitoring, *Iran arrests two suspects over links to 'hostile media', spreading rumours*, 17 augustus 2026; HRANA, *Azar Yaho sentenced to three years in prison*, 19 augustus 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹¹⁵¹ HRANA, *Hossein Shanbehzadeh sentenced to 12 years in prison and a fine*, 1 september 2024; IranWire, *Iranian blogger ordered to prison on charges of 'Pro-Israel propaganda'*, 3 december 2025; Iran Press Watch, *Baha'i woman sentenced to 6 years in Iran over WhatsApp group*, 22 mei 2026.

¹¹⁵² HRANA, *Elham Ostadi sentenced to one year in prison*, 23 augustus 2024; Iran International, *A single dot under Khamenei's tweet gets Iranian blogger long jail term*, 31 augustus 2024; BBC, *'Lashed for a social media photo' in Iran*, 16 september 2024; IranWire, *Iran detains dissidents, shuts internet as war escalates*, 23 juni 2025; HRANA, *Elham Naderi Monfared sentenced to prison*, 28 augustus 2025; Hengaw, *Three Arab Sunni activists sentenced to a combined 34 years in prison and exile*, 6 november 2025; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 32-33; vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹¹⁵³ Article18, *Three Christians including pregnant woman sentence to over 40 years in prison*, 10 maart 2025.

¹¹⁵⁴ HRW, *World report 2026. Iran. Events of 2025*, 6 februari 2026.

Islamitische Republiek, het verspreiden van vals nieuws of het verstoren van de publieke opinie.¹¹⁵⁵

Mensen die tijdens de Iranoorlog foto's online plaatsten van gebouwen die bij luchtaanvallen beschadigd waren geraakt, konden ook te maken krijgen met arrestatie en detentie.¹¹⁵⁶ Tijdens de Iranoorlog stuurden de autoriteiten sms-berichten rond waarin zij mensen waarschuwden dat zij konden worden gearresteerd als zij foto's maakten van gevoelige plaatsen of gebouwen.¹¹⁵⁷ Gelet op de Spionagewet van 2025 konden journalistieke activiteiten, online uitingen en contacten met buitenlandse organisaties die volgens de autoriteiten operationele steun boden aan vijandige staten of hun propaganda konden versterken, onder de reikwijdte van deze wet vallen en als zeer ernstige misdrijven worden aangemerkt. Mogelijke sancties waren inbeslagname van bezittingen, gevangenisstraf en de doodstraf, bijvoorbeeld wegens het verspreiden van corruptie op aarde (artikel 286 WvS).¹¹⁵⁸

- 4.2.8.3 Plaatsen van informatie op internet
Volgens verschillende bronnen kwam het in de praktijk voor dat iemand in Iran veroordeeld werd op grond van activiteiten die in het buitenland waren verricht.¹¹⁵⁹ Dat gebeurde bijvoorbeeld wanneer iemand in het buitenland kritische teksten op de sociale media had geplaatst.¹¹⁶⁰
- 4.2.8.4 Familieleden van personen die zeer actief waren op de sociale media
Een bron berichtte over familieleden die werden ondervraagd door de MOIS vanwege de onlineactiviteiten van een familielid dat in het buitenland verbleef. De familieleden werden bedreigd met nadere gevolgen als het familielid in het buitenland doorging met diens activiteiten.¹¹⁶¹
- 4.2.9 *Gezichtsherkenningstechnieken*
De autoriteiten leken in toenemende mate gebruik te maken van gezichtsherkenningstechnieken om personen te identificeren, bijvoorbeeld op de universiteiten, in de metro, op de luchthavens, in winkelcentra en tijdens protesten.¹¹⁶² Er waren aanwijzingen dat dit op grote schaal gebeurde. Onderzoek van het internationale journalistieke netwerk *Forbidden Stories* toonde aan dat Iran sinds 2019 beschikte over geavanceerde gezichtsherkenningstechnologie voor massale monitoring.¹¹⁶³ In augustus 2022 stelde het Hoofdkwartier voor het Aanmoedigen van het Goede en het Verbieden van het Kwade dat er een plan was om camera's in de metro te gebruiken om vrouwen met een ongepaste hijab te volgen en te identificeren. Daarbij zouden bewakingscamera's in de metro van Teheran en in andere steden gebruikt worden om foto's te maken van de overtreders en hen vervolgens op te sporen door hun gezichten te vergelijken met

¹¹⁵⁵ UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 9.

¹¹⁵⁶ BBC Monitoring, *Briefing: Iran warns over sharing strike images amid clashes with Israel*, 8 juni 2026.

¹¹⁵⁷ Raha Nik-Andish, *Tehran diaries. Dispatches from Iran under Siege*, 2026, p. 13.

¹¹⁵⁸ IranWire, *Iran's new espionage law: Death for social media posts and other 'crimes'*, 17 oktober 2025; IHRNGO, *The "law on intensifying the punishment for espionage": New tool for fast-tracking executions in Iran*, 10 juni 2026.

¹¹⁵⁹ Iran International, *Tehran releases British-Iranian political prisoner after 550 days*, 20 mei 2025.

¹¹⁶⁰ RFE/RL, *Iran charges former Bayern Munich player Ali Karimi over support for protests*, 5 oktober 2022.

¹¹⁶¹ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹¹⁶² Iran International, *Iran's police kick off camera surveillance to catch women without hijab*, 15 april 2023; BiometricUpdate.com, *Face biometrics at Iranian universities prompt fear of political silencing*, 6 oktober 2023; BiometricUpdate.com, *Facial recognition in Iranian metro being used as scare tactic to enforce hijab*, 6 december 2023; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/63)*, 28 maart 2025, p. 4; BiometricUpdate.com, *Iran rolls out AI platform prototype amid facial recognition surveillance accusations*, 17 maart 2025; BiometricUpdate.com, *US treasury sanctions Iranian firm over hijab biometric surveillance system*, 15 augustus 2025; BiometricUpdate.com, *Iran marries surveillance infrastructure, national ID to control population: report*, 16 februari 2026; BiometricUpdate.com, *Iran's authorities using NtechLab's live facial recognition to crush dissent*, 4 maart 2026.

¹¹⁶³ Forbidden Stories, *Eyes of Iran: How the regime secretly monitors its citizens*, 3 maart 2026.

de foto's op de nationale identiteitskaarten.¹¹⁶⁴ Er waren aanwijzingen dat bij de handhaving van de hijabregels in de metro van Teheran en Mashhad sinds 2023 gezichtsherkenningstechnologie werd gebruikt.¹¹⁶⁵

Naar verluidt maakten de veiligheidsdiensten tijdens de Vrouw, leven, vrijheid-protesten in 2022 gebruik van beelden van bewakingscamera's in de openbare ruimte, video's en foto's op de sociale media en beelden van omstanders om deelnemers aan deze protesten te identificeren en op te sporen. Met deze informatie werden gezichten herkend en mensen later gearresteerd, soms dagen of weken na deelname.¹¹⁶⁶ De autoriteiten konden mensen bij protesten ook identificeren, lokaliseren en volgen via hun mobiele telefoons, internetproviders en andere systemen.¹¹⁶⁷

In december 2022 legden de VS een Chinees bedrijf sancties op vanwege het verkopen van bewakingssystemen en gezichtsherkenningssoftware aan de IRGC.¹¹⁶⁸

Tijdens de protesten van januari 2026 waren boven de demonstranten drones zichtbaar.¹¹⁶⁹ Volgens HRW gebruikten de autoriteiten beelden van bewakingscamera's en drones om demonstranten te identificeren.¹¹⁷⁰

Het was niet bekend of de Iraanse autoriteiten ook in het buitenland gebruik maakten van gezichtsherkenningstechnieken.¹¹⁷¹

4.2.10 *Demonstranten*

Het bijwonen van een protest, of er alleen al bij in de buurt zijn, kon grote veiligheidsrisico's opleveren voor de betrokkenen. Deelnemers en passanten konden te maken krijgen met intimidatie, ontslag, ondervraging, arrestatie, mishandeling, marteling en/of veroordeling tot jarenlange gevangenisstraffen en in sommige gevallen de doodstraf.¹¹⁷²

De autoriteiten traden soms hard op tegen demonstranten. In januari 2026 werden de protesten die begonnen op 28 december 2025 grootschalig (zie paragraaf 1.2.7). Een daaropvolgend gewelddadig optreden van de veiligheidstroepen kostte duizenden, en mogelijk tienduizenden, mensen het leven en leidde tot de arrestatie van vele duizenden personen.¹¹⁷³

¹¹⁶⁴ IranWire, *Key official: Facial recognition can identify unveiled Iranian women on the subway*, 30 augustus 2022; Iran International, *Iran to use subway cameras to catch women with loose hijab*, 30 augustus 2022.

¹¹⁶⁵ Iran International, *Faces of passengers displayed in Iranian metro to enforce hijab*, 6 december 2023; BiometricUpdate.com, *Facial recognition in Iranian metro being used as scare tactic to enforce hijab*, 6 december 2023.

¹¹⁶⁶ Iran International, *In battle to enforce hijab, Iran's police announce increased surveillance*, 10 april 2023; Le Monde, *How Iran secretly acquired facial recognition technology through a Russian company*, 4 maart 2026.

¹¹⁶⁷ EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, 6; Bertelsmann Stiftung, *BTI 2026 Country Report — Iran*, Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2026, p. 12.

¹¹⁶⁸ NBC News, *U.S. sanctions Chinese firm selling video surveillance tech to Iran*, 15 december 2022.

¹¹⁶⁹ Iran International, *New accounts detail mass killing at Soleimani statue protest in Iran*, 16 februari 2026.

¹¹⁷⁰ HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026.

¹¹⁷¹ DIS, *Iran: Return following sur place activities 2025, december 2025*, p. 8.

¹¹⁷² The Guardian, *Mahsa Amini's uncle sentenced to five years in jail over Iran protests, rights groups say*, 14 februari 2024; Euronews, *Tehran arrests 139 foreigners in central Iran during deadly country-wide protests*, 3 februari 2026; Iran International, *Iran police say 139 foreign nationals arrested over protests in Yazd*, 3 februari 2026; Der Standard, *NGO: 18-jähriger Iraner droht Hinrichtung*, 13 februari 2026; HRANA, *Day 49 of the protests: "Unidentified bodies" and the continued judicial case-building*, 14 februari 2026; Iran International, *New accounts detail mass killing at Soleimani statue protest in Iran*, 16 februari 2026; Iran International, *Death sentences issued for at least 14 detained in Iran protests*, 16 februari 2026; The Independent, *Iran orders death penalty for dozens of protesters despite Trump's promise to protect them, says Amnesty*, 24 februari 2026; BBC Monitoring, *Iran executes two more protesters arrested during January unrest*, 1 juni 2026; Spreading Justice, *Who is responsible for the sharp rise in political and security-related executions following the January 2026 protests in Iran?*, 3 juni 2026.

¹¹⁷³ HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

Als er mensen gewond raakten bij protesten die gewelddadig werden beëindigd, durfden zij vaak geen medische hulp te zoeken vanwege de aanwezigheid van veiligheidstroepen in de ziekenhuizen en de angst om daar aangegeven en gearresteerd te worden.¹¹⁷⁴ Er waren berichten over veiligheidstroepen die gewonde demonstranten in januari 2026 geen toegang gaven tot ziekenhuizen.¹¹⁷⁵ Volgens een bron controleerden veiligheidstroepen iedereen bij de ziekenhuisingang op schotwonden.¹¹⁷⁶ Er waren sterke en breed bevestigde aanwijzingen dat Iraanse veiligheidstroepen in januari 2026 ziekenhuizen in onder meer Ilam en Teheran binnenvielen en gewonde demonstranten en medisch personeel mishandelden en arresteerden.¹¹⁷⁷ Medisch personeel werd naar verluidt onder druk gezet en geïntimideerd om geen gewonde demonstranten te helpen.¹¹⁷⁸ Naar verluidt vonden ook arrestaties plaats van medisch personeel wegens het helpen van gewonde demonstranten.¹¹⁷⁹ Er waren ook ernstige beschuldigingen dat sommige demonstranten in ziekenhuizen waren gedood. Dit kon echter niet verder worden geverifieerd of onafhankelijk worden bevestigd.¹¹⁸⁰

Iraanse functionarissen lieten op 14 januari 2026 doorschemeren geen genade te zullen tonen voor de protestbeweging. Zij dreigden met snelrecht en executies voor de aangehouden demonstranten.¹¹⁸¹ Op de staatstelevisie werden de demonstranten onder meer aangeduid als relschoppers en terroristen, die zouden worden bewapend en gefinancierd door de VS en Israël.¹¹⁸² Daarbij werd ook verkondigd dat zelfs degenen die de 'relschoppers' hielpen, zouden worden aangeklaagd.¹¹⁸³

Volgens de in New York gevestigde mensenrechtenorganisatie *Center for Human Rights in Iran* (CHRI) werden demonstranten buiten Teheran vaak zwaarder aangepakt dan in de hoofdstad, zowel qua geweld als qua bestraffing. Dat patroon werd vooral beschreven voor de Koerdische gebieden, de provincie Sistan-Baluchistan, de provincie Khuzestan en kleinere provinciesteden.¹¹⁸⁴

De autoriteiten schuwden het intimideren van familieleden van (omgekomen) demonstranten niet.¹¹⁸⁵ Families die publiekelijk pleitten voor verantwoording voor

¹¹⁷⁴ Amnesty International, *Iran: Deaths and injuries rise amid authorities' renewed cycle of protest bloodshed*, 8 januari 2026; The Independent, *Iran's young protesters are living in hiding for fear of execution: 'Even my mother doesn't know where I am'*, 24 mei 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹¹⁷⁵ Vertrouwelijke bron, januari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹¹⁷⁶ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹¹⁷⁷ The Independent, *Inside Iran's hospitals where injured protesters taken to morgues while they still had vital signs*, 16 februari 2026; IranWire, *When hospitals were "battlefields": What happened in Mazandaran on January 8 and 9?*, 26 april 2026; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 6; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 12; vertrouwelijke bron, januari 2026.

¹¹⁷⁸ Vertrouwelijke bron, januari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹¹⁷⁹ Al Jazeera, *Iran shuts down private businesses after protests as economy slumps*, 10 februari 2026; HRAI, *The crimson winter. A comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran (Dec 2025–Feb 2026)*, februari 2026, p. 37 en 45; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 6-7; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 14; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹¹⁸⁰ The Independent, *Inside Iran's hospitals where injured protesters taken to morgues while they still had vital signs*, 16 februari 2026.

¹¹⁸¹ AP News, *Iran signals plans for fast trials and executions while promising retaliation against US, Israel*, 15 januari 2026; AP News, *A timeline of how the protests in Iran unfolded and the crackdown that followed*, 5 februari 2026; The Independent, *Widespread arrests roil Iran weeks after security forces crushed protests*, 14 februari 2026.

¹¹⁸² AP News, *Death toll in violence surrounding protests challenging Iran's theocracy reaches 116, activists say*, 11 januari 2026; AP News, *Iran offers first government-issued death toll from protest crackdown, one far lower than activists*, 22 januari 2026; Al Jazeera, *Iran shuts down private businesses after protests as economy slumps*, 10 februari 2026.

¹¹⁸³ AP News, *Death toll in violence surrounding protests challenging Iran's theocracy reaches 116, activists say*, 11 januari 2026.

¹¹⁸⁴ CHRI, *Crushing dissent outside the spotlight in Iran's provincial cities*, 12 augustus 2025.

¹¹⁸⁵ The Independent, *Iran's young protesters are living in hiding for fear of execution: 'Even my mother doesn't know where I am'*, 24 mei 2026; IranWire, *Security agencies intensify pressure on families of slain January protesters*, 7 augustus 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

wat hun dierbaren was overkomen, werden onder meer beschuldigd van propaganda tegen de staat om hun eisen te smoren en om hen in diskrediet te brengen. Sommige familieleden raakten hun baan kwijt of kregen geen werk meer, waardoor families financieel in de problemen kwamen en verder geïsoleerd raakten.¹¹⁸⁶

Verder moesten familieleden naar verluidt een 'financiële compensatie' betalen om de voorwaardelijke vrijlating uit de gevangenis van een gearresteerd familielid te bewerkstelligen.¹¹⁸⁷ Daarbij moesten familieleden van gearresteerde demonstranten naar verluidt op het gemeentehuis betalen voor de 'schade aan de stad' die aan de demonstranten werd toegeschreven, zoals vernielde verkeersborden, verbrande vuilnisbakken en beschadigde overheidsgebouwen. De geldbedragen die door de bronnen werden genoemd, varieerden van 1.500 tot 5.000 euro. Hen werd gevraagd om op de bankoverschrijving te vermelden dat het ging om een 'donatie aan een school' of een 'bijdrage aan de SWO'.¹¹⁸⁸

Advocaten die gearresteerde demonstranten of andere politieke gevangenen bijstonden konden zelf ook te maken krijgen met oproepen van de politie, arrestaties en detenties, onder aanklachten als propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran (artikel 500 WvS) en het verspreiden van onwaarheden (artikel 698 WvS).¹¹⁸⁹ Een bron noemde het voorbeeld van een gevangene in de Evin-gevangenis in Teheran, wiens advocaat in het stapelbed onder hem lag.¹¹⁹⁰

Ondernemers die sympathiseerden met de demonstranten konden eveneens te maken krijgen met represailles. In februari 2026 sloot de politie een aantal particuliere bedrijven in onder meer het centrum en het noorden van Teheran, waaronder restaurants, winkels en kunstgalerijen, omdat zij deel hadden genomen aan de winkelsluitingen of op de sociale media hun steun hadden betuigd voor de landelijke protesten. Ook werden naar verluidt bezittingen van ondernemers geconfisqueerd ter compensatie voor de schade tijdens de onrust. Een voorbeeld hiervan was de eerdergenoemde koffieketen Saedinia (zie paragraaf 4.2.7).¹¹⁹¹

- 4.2.10.1 Strafrechtelijke vervolging van demonstranten bij terugkeer uit het buitenland
- Volgens een bron kon Iran mensen die hadden meegedaan aan protesten in Iran ook jaren later bij terugkeer uit het buitenland alsnog strafrechtelijk vervolgen, ook als er aanvankelijk geen strafrechtelijke vervolging was ingesteld. Volgens deze bron gebeurde dat vooral wanneer de autoriteiten later alsnog wisten wie iemand was of wanneer er een dossier over die persoon bestond. De autoriteiten keken bijvoorbeeld of iemand herkenbaar was op beelden of op sociale media, of veiligheidsdiensten al informatie over die persoon hadden, hoe actief iemand was tijdens protesten, of iemand online kritiek op de autoriteiten had geplaatst en of iemand contact had met activisten in het buitenland.¹¹⁹²

¹¹⁸⁶ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2.

¹¹⁸⁷ Le Figaro, *Après le bain de sang des manifestants, le sinistre marchandage du régime iranien*, 10 februari 2026; AD, *'Europa is opvallend stil, vooral Nederland'*, 11 februari 2026.

¹¹⁸⁸ Le Figaro, *Après le bain de sang des manifestants, le sinistre marchandage du régime iranien*, 10 februari 2026.

¹¹⁸⁹ The Independent, *Widespread arrests roll Iran weeks after security forces crushed protests*, 14 februari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 33; Article18, *Lawyer who defended Christians released on bail after two months in prison*, 23 juli 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹¹⁹⁰ Vertrouwelijke bron, juli 2025.

¹¹⁹¹ Al Jazeera, *Iran shuts down private businesses after protests as economy slumps*, 10 februari 2026; NZZ, *Das iranische Regime wappnet sich gegen neue Proteste*, 17 februari 2026.

¹¹⁹² Vertrouwelijke bron, mei 2026.

Verschillende bronnen hadden vernomen dat bij terugkeer in Iran van sommige mensen het paspoort werd afgepakt of dat zij meteen werden gearresteerd en nadien werden veroordeeld vanwege hun eerdere deelname aan protesten.¹¹⁹³ Volgens een bron waren de veiligheidsdiensten soms niet in staat om alle deelnemers aan demonstraties volledig te identificeren. Dan kon het gebeuren dat mensen bij terugkeer uit het buitenland alsnog werden geïdentificeerd via hun mobiele telefoons of via stedelijke bewakingscamera's die gebruikt werden om demonstranten te identificeren. Ook kon het gebeuren dat mensen uit hun directe omgeving werden gearresteerd en tijdens verhoren hun namen noemden, waarna er alsnog een strafzaak tegen deze personen werd gestart in verband met hun deelname aan demonstraties in Iran.¹¹⁹⁴

4.2.10.2 Onderscheid tussen demonstranten

Alle deelnemers aan grootschalige protesten, zoals de Vrouw, leven, vrijheid-protesten van 2022 en de protesten van januari 2026 stonden in beginsel in gelijke mate onder de aandacht van de autoriteiten. Er was geen beleid dat onderscheid maakte tussen demonstranten.¹¹⁹⁵

4.2.10.3 Arrestatie van demonstranten op een later moment

Demonstranten konden niet alleen tijdens demonstraties, maar ook dagen, weken of maanden later worden opgepakt.¹¹⁹⁶ Er waren berichten over onder meer studenten, artsen, leraren en advocaten die in de dagen na de protesten van januari 2026 werden opgepakt op straat, bij controleposten, op hun werkplek en tijdens nachtelijke huisinvallen.¹¹⁹⁷ Volgens verschillende bronnen bleven de autoriteiten demonstranten identificeren en arresteren. Daarbij bekeken de autoriteiten onder meer beelden van gemeentelijke straatcamera's, bewakingscamera's van winkels en drones.¹¹⁹⁸ Op 26 januari 2026 gaf de IRGC-IO aan dat er tot die datum minstens 11.000 mensen waren opgeroepen door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.¹¹⁹⁹ Volgens een bron zette de IRGC-IO mensen onder druk om met hen samen te werken en aan hen door te geven wie had deelgenomen aan de demonstraties.¹²⁰⁰ Op 17 februari 2026 maakte de rechterlijke macht bekend dat 10.538 personen waren doorverwezen voor strafrechtelijke vervolging en dat er meer dan 8.800 aanklachten waren uitgevaardigd.¹²⁰¹ Verder verklaarde het hoofd van de politie op 17 mei 2026 dat de arrestaties van "vijandelijke soldaten" en "verraders" in verband met de onrust in januari 2026 werden voortgezet.¹²⁰²

¹¹⁹³ Iran International, *Tehran releases British-Iranian political prisoner after 550 days*, 20 mei 2025; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹¹⁹⁴ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹¹⁹⁵ Vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹¹⁹⁶ Iran International, *Security forces raid western Iran village, arrest hundreds*, 16 februari 2026; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports arrests over alleged links to 'enemy', 'hostile' media*, 17 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran arrests 17 over alleged sabotage network in western province*, 20 juni 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹¹⁹⁷ The Independent, *Widespread arrests roil Iran weeks after security forces crushed protests*, 14 februari 2026; HRANA, *Day 49 of the protests: "Unidentified bodies" and the continued judicial case-building*, 14 februari 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran presses ahead with post-unrest arrests, protester trials*, 14 februari 2026; HRANA, *Day 50 of the protests: Intensification of security prosecutions and uncertainty regarding the status of detainees*, 15 februari 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports further arrests, denies pupils remain in custody*, 15 februari 2026; Iran International, *New accounts detail mass killing at Soleimani statue protest in Iran*, 16 februari 2026; The Independent, *Inside Iran's hospitals where injured protesters taken to morgues while they still had vital signs*, 16 februari 2026; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026.

¹¹⁹⁸ The Independent, *Widespread arrests roil Iran weeks after security forces crushed protests*, 14 februari 2026; Raha Nik-Andish, *Tehran diaries. Dispatches from Iran under Siege*, 2026, p. 82.

¹¹⁹⁹ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 13.

¹²⁰⁰ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹²⁰¹ HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 6.

¹²⁰² BBC Monitoring, *Briefing: Iran police chief says over 6,500 'traitors' arrested since war began*, 17 mei 2026.

4.3 Vrijheid van vereniging en vergadering

4.3.1 *Vrijheid van vereniging*

Hoewel de vrijheid van vereniging en het recht op demonstratie waren verankerd in de Iraanse grondwet, waren demonstraties alleen toegestaan als er geen wapens werden gedragen en zij geen afbreuk deden aan de fundamentele principes van de islam, of bijvoorbeeld niet als beledigend werden ervaren voor de opperste leider. In de praktijk was daarbij de gewoonte ontstaan dat de autoriteiten vooraf toestemming moesten geven voor ieder demonstratie.¹²⁰³

Tot aan de protesten van januari 2026 werd er vrijwel wekelijks gestaakt of gedemonstreerd door onder meer studenten en gepensioneerden, bij herdenkingsbijeenkomsten en in verschillende economische sectoren, zoals het onderwijs, de agrarische sector, de petrochemische industrie en het openbaar vervoer.¹²⁰⁴ Deze demonstraties hielden onder meer verband met de slechte economische situatie, watertekorten, arbeidsomstandigheden en achterblijvende of zelfs niet uitbetaalde salarissen. Zij waren vooral sociaaleconomisch van aard, maar kregen soms een meer politiek karakter. De autoriteiten boden ruimte aan stakingen en kleinschalige vreedzame demonstraties, tenzij de legitimiteit van de Islamitische Republiek werd bedreigd, om grotere opstanden te voorkomen.¹²⁰⁵ In dat geval grepen de autoriteiten hard in, zoals op 8 en 9 januari 2026. Na het neerslaan van de protesten op 8 en 9 januari 2026 en het uitbreken van de Iranoorlog bleven dergelijke straatprotesten voor een groot deel uit.¹²⁰⁶ In verschillende grote en kleinere steden waren nadien 's nachts anti-regime leuzen te horen.¹²⁰⁷ Ook tijdens de viering van de 47ste verjaardag van de Iraanse revolutie op 10 februari 2026 waren deze leuzen in Teheran te horen.¹²⁰⁸ Mensen zouden dit vanaf hun balkons en uit de ramen roepen.¹²⁰⁹ De publieke ruimte werd echter steeds meer ingenomen door de aanhangers van de Islamitische Republiek.¹²¹⁰ In februari 2026 vonden op universiteiten in Teheran, Mashhad en Isfahan protesten plaats. In sommige gevallen organiseerden de Basij tegendemonstraties.¹²¹¹ Vanaf mei 2026 kwamen kleinschalige protesten weer meer voor van onder meer gepensioneerden, medewerkers uit de zorg- en transportsector en werkzoekenden, van wie velen opriepen tot uitbetaling van achterstallig loon.¹²¹²

¹²⁰³ EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, p. 5; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026.

¹²⁰⁴ BBC Monitoring, *Iran monthly protests report: February 2026*, 11 maart 2026; vertrouwelijke bron, december 2025.

¹²⁰⁵ Vertrouwelijke bron, december 2025.

¹²⁰⁶ BBC Monitoring, *Iran monthly protests report: March 2026*, 1 april 2026.

¹²⁰⁷ HRANA, *Day 49 of the protests: "Unidentified bodies" and the continued judicial case-building*, 14 februari 2026; Die Zeit, *Berichte über Sprechchöre in Teheran gegen das Regime*, 16 februari 2026.

¹²⁰⁸ BBC, *Lyse Doucet: In Tehran, rallies for Iran's revolution overshadowed by discontent and defiance*, 11 februari 2026.

¹²⁰⁹ Die Zeit, *Berichte über Sprechchöre in Teheran gegen das Regime*, 16 februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹²¹⁰ RTL Nieuws, *Mensen in Iran steeds wanhopiger: 'Of we emigreren, of ik pleeg zelfmoord'*, 31 mei 2026.

¹²¹¹ BBC Monitoring, *Briefing: Tehran universities see new protests as students honour slain peers*, 21 februari 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Second day of Iran campus unrest as rival student groups clash*, 22 februari 2026; The New York Times, *Iran students protest for second day despite state crackdown*, 22 februari 2026; The Guardian, *'Death to the dictator': Iranian students hold protests for third day*, 23 februari 2026; BBC, *Anti-government student protests spread to more Iranian universities*, 23 februari 2026; Trouw, *'Dood aan de dictator', klinkt het op Iraanse universiteiten*, 24 februari 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran sees fourth day of campus unrest amid threat of firm action*, 24 februari 2026; NRC, *Iran dreigt opnieuw speelbal te worden van krachten die spreken over Iraniërs*, 24 februari 2026.

¹²¹² BBC Monitoring, *Iran monthly protests report: April 2026*, 4 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran monthly protests report: May 2026*, 3 juni 2026; BBC Monitoring, *Iran monthly protests report: June 2026*, 6 juli 2026; BBC Monitoring, *Iran monthly protests report: July 2026*, 5 augustus 2026.

Sinds de protesten van januari 2026 en het uitbreken van de Iranoorlog was de ruimte om te demonstreren verder ingeperkt en werden demonstraties al snel gelabeld als politieke oppositie en als een gevaar voor de nationale veiligheid.¹²¹³ Zo verklaarde de procureur-generaal op 10 januari 2026 dat iedereen die deelnam aan de protesten werd beschouwd als een 'vijand van God' (*mohareb*). Op deze aanklacht stond de doodstraf.¹²¹⁴ Op 10 maart 2026 waarschuwde het hoofd van de politie dat iedereen die tijdens de oorlog protesten organiseerde 'in opdracht van de vijand' 'als een vijand' zou worden behandeld in plaats van als een demonstrant, en dienovereenkomstig zou worden aangepakt.¹²¹⁵ Omdat de autoriteiten mede door de Iranoorlog en de slechte economische situatie onder zware druk stonden en de autoriteiten in een soort overlevingsstand leken te zijn verwikkeld, was de repressie in 2026 groter dan daarvoor.¹²¹⁶

4.3.2 *Vrijheid van vergadering*

De vrijheid van vergadering was eveneens verankerd in de Iraanse grondwet. Politieke partijen, verenigingen en religieuze organisaties waren toegestaan zolang zij de principes van vrijheid, soevereiniteit, nationale eenheid en islamitische criteria niet schonden, en het islamitische systeem van Iran niet in twijfel trokken. In de praktijk waren er geen onafhankelijke politieke partijen of vakbonden. De autoriteiten merkten activiteiten die in georganiseerd verband plaatsvonden al snel aan als politieke activiteiten en als een gevaar voor de nationale veiligheid. Zo arresteerden zij vakbondsleiders en leiders van stakingen, omdat zij hen eerder dan voorheen als een bedreiging voor de nationale veiligheid beschouwden.¹²¹⁷

4.4 Toezicht en rechtsbescherming

4.4.1 *Aangifte*

In spoedeisende gevallen kon iemand persoonlijk naar het politiebureau gaan of telefonisch contact opnemen met de politie via het alarmnummer 110 om aangifte te doen.¹²¹⁸ De politie stelde in de regel onmiddellijk een politierapport op. Nadat dit rapport was opgesteld, ontving de betrokkene een kopie, samen met een dossiernummer. Indien op een later moment gerechtelijke tussenkomst of aanvullende politiehulp nodig zijn, kon de betrokkene met dit dossiernummer verdere ondersteuning krijgen.¹²¹⁹

Of een aangifte vervolgens voortvarend werd behandeld, hing af van de aard van het misdrijf en de omstandigheden van het geval.¹²²⁰ Volgens een bron leidde een aangifte meestal niet tot verdere opvolging.¹²²¹ Een andere bron gaf als voorbeeld een situatie waarin een dief een mobiele telefoon uit iemands handen rukte. Als het slachtoffer aangifte deed via het alarmnummer 110, kreeg het doorgaans van de politie te horen dat daarmee niets werd gedaan, omdat dit dagelijks voorkwam.¹²²²

¹²¹³ AP News, *Scale of Iran's nationwide protests and bloody crackdown come into focus even as internet is out*, 24 januari 2026.

¹²¹⁴ AP News, *Death toll in violence surrounding protests challenging Iran's theocracy reaches 116, activists say*, 11 januari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 14.

¹²¹⁵ Al Arabiya, *Anti-government protesters treated as 'enemies,' Iran police chief says*, 11 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran police chief vows to deal with protesters as 'enemies' during war*, 11 maart 2026; De Volkskrant, *Regime Teheran laat zich van zijn hardste kant zien*, 12 maart 2026.

¹²¹⁶ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹²¹⁷ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹²¹⁸ Tehran Times, *Israel's primary target in war with Iran was police: Interior minister*, 28 juni 2025; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹²¹⁹ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹²²⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Iran*, september 2023, p. 95; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹²²¹ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹²²² Vertrouwelijke bron, maart 2026.

Volgens een bron vereiste verdere opvolging actieve betrokkenheid van de klager in de fase van het voorlopige onderzoek door het openbaar ministerie. De klager moest daartoe via een gerechtelijk dienstkantoor (*daftar-e khadamat-e ghazaei*) officieel een klacht indienen en het politierapport als een van de bewijsmiddelen overleggen. Een politierapport leidde dus niet automatisch tot een officiële klacht of verdere juridische opvolging. Uitzonderingen hierop waren zeer specifieke misdrijven, zoals gijzeling, seriemoord of drugsdelicten, waarbij de politie uit eigen beweging optrad. Bij misdrijven zoals diefstal, fraude, verduistering, laster of belediging tussen burgers vond zonder formele klacht, ondanks een politierapport, geen gerechtelijke procedure of vervolging plaats. Indien de klager geen verdere stappen ondernam, voelde de politie zich in de praktijk doorgaans niet verplicht de zaak verder te onderzoeken. Ontbraken politieoptreden en een politierapport, dan ontbrak daarmee een van de belangrijkste bewijsmiddelen in strafzaken. Dit kon zelfs leiden tot een beslissing tot niet-vervolgung of tot sluiting van het dossier.¹²²³

Nadat een dossier op basis van een politierapport en een formele klacht via een gerechtelijk dienstkantoor bij het bevoegde openbaar ministerie was ingediend, kon het openbaar ministerie oordelen dat het beschikbare bewijs en de documentatie onvoldoende waren en besluiten tot een sepot (niet-vervolgung). Tegen een dergelijk besluit kon bezwaar worden aangetekend, waarbij de bevoegde rechtbank in eerste aanleg de zaak beoordeelde. Op basis van de beschikbare stukken en bewijsmiddelen kon de rechtbank oordelen dat het besluit tot niet-vervolgung terecht was genomen en dit besluit bevestigen. In dat geval werd de uitspraak definitief en was geen verdere gerechtelijke instantie bevoegd om de zaak opnieuw in behandeling te nemen. De rechtbank kon echter ook oordelen dat het oorspronkelijke besluit, bijvoorbeeld wegens onvolledig onderzoek, niet juist was. In dat geval kon de rechtbank het openbaar ministerie opdragen aanvullend onderzoek te verrichten, of zelfs als bevoegde instantie de zaak opnieuw inhoudelijk behandelen.¹²²⁴

4.4.2 *Inschakelen politie bij zware geweldsincidenten*

Volgens een bron werd bij zware geweldsincidenten niet altijd de politie ingeschakeld door het ziekenhuis, omdat dit afhing van wat de slachtoffers wilden en niets zonder overleg ging.¹²²⁵ Volgens een andere bron werd de politie in dit soort gevallen meestal wel ingeschakeld, omdat de politie wilde weten of het door toedoen van hun eigen mensen was gebeurd en of het ging om iemand die zij zochten.¹²²⁶

4.5 **Rechtsgang**

4.5.1 *Recht op een eerlijk proces*

Civiele rechtbanken (*dadgah-e hoquqi*) behandelden in hoofdzaak geschillen tussen burgers, bedrijven en andere niet-strafrechtelijke partijen. Deze rechtbanken vielen onder de algemene rechtbanken en hadden een brede bevoegdheid voor zaken die niet expliciet aan een gespecialiseerde rechtbank waren toegewezen. Civiele rechtbanken behandelden bijvoorbeeld eigendoms geschillen en schadeclaims. Civiele rechtbanken behandelden geen strafzaken.¹²²⁷ Daarnaast bestonden er familierechtbanken, die zaken behandelden zoals huwelijk, echtscheiding en

¹²²³ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹²²⁴ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹²²⁵ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹²²⁶ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹²²⁷ IHRDC, *The Iranian judiciary: A complex and dysfunctional system*, 12 oktober 2016.

voogdij.¹²²⁸ Het strafrechtstelsel omvatte strafrechtbanken met een algemene jurisdictie en speciale rechtbanken zoals jeugdrechtbanken, rechtbanken voor de geestelijkheid en revolutionaire rechtbanken (*dadgah-e enqelab*). Deze laatste behandelden onder meer misdrijven tegen de nationale en internationale veiligheid en beledigingen van de opperste leider.¹²²⁹ Daarbij kon het gaan om aanklachten op grond van artikel 279 WvS (vijandschap tegen God), artikel 286 WvS (verspreiden van corruptie op aarde), artikel 287 WvS (gewapende opstand tegen de staat), artikel 502 WvS (spionage waarbij buitenlandse staten zijn betrokken) en artikel 514 WvS (belediging van de stichter van de Islamitische Republiek of de opperste leider).¹²³⁰

Terwijl civiele rechtbanken juridische vertegenwoordiging en beroep mogelijk maakten, was er bij revolutionaire rechtbanken over het algemeen weinig rechtsbescherming.¹²³¹ Volgens verschillende bronnen was er bij deze rechtbanken geen sprake van een eerlijke procesgang.¹²³² In de praktijk hadden de MOIS en de IRGC indirect en informeel veel invloed op zaken die voor de revolutionaire rechtbanken kwamen. Die invloed was vooral zichtbaar bij arrestaties, onderzoeken, verhoren, de verzameling van bewijs en soms de wijze waarop zaken werden behandeld.¹²³³ Zittingen van de revolutionaire rechtbanken vonden veelal achter gesloten deuren plaats. Soms vonden rechtszittingen online plaats.¹²³⁴ De rechtszittingen duurden soms maar enkele minuten.¹²³⁵ Volgens een bron lieten de rechters de verdachten en hun advocaten vaak niet uitspreken.¹²³⁶ Soms veroordeelden revolutionaire rechtbanken verdachten buiten hun aanwezigheid, terwijl zij op dat moment in detentie zaten.¹²³⁷ In sommige gevallen pasten de revolutionaire rechtbanken snelrecht toe. Zo werden mensen die deel hadden genomen aan de protesten in januari 2026 binnen enkele weken na hun arrestatie al ter dood veroordeeld. Deze veroordelingen waren daarbij gebaseerd op bekentenissen die volgens de verdachten en hun advocaten onder marteling en dwang tot stand waren gekomen (zie ook paragraaf 4.8.1).¹²³⁸ De veroordeelden kregen geen uitdraai van het vonnis op papier. Vonnissen van revolutionaire rechtbanken waren doorgaans niet in het SANA-systeem terug te vinden. Hooguit stond in het SANA-systeem een vermelding dat er een vonnis was uitgesproken door een rechter.¹²³⁹

4.5.2

Gevolgen van de protesten voor de rechtsgang

De Vrouw, leven, vrijheid-protesten van 2022 en de landelijke protesten van januari 2026 leidden tot een minder transparante en minder eerlijke rechtsgang. Volgens verschillende bronnen arresteerden de autoriteiten tijdens en na deze protesten

¹²²⁸ GlobaLex, *A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran*, maart 2006; GlobaLex, *The legal system and research of the Islamic Republic of Iran*, april 2019.

¹²²⁹ IranWire, *Injustice behind closed doors: Iran's special and revolutionary courts*, 9 september 2020; GlobaLex, *An overview of the Iranian legal system*, juli/augustus 2022; GI-TOC, *Global Organized Crime Index: Iran*, 2025, p. 6; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹²³⁰ IRB, *Iran: The revolutionary court system, including procedures and documents issued by the courts (2017-March 2020)*, 12 maart 2020.

¹²³¹ GI-TOC, *Global Organized Crime Index 2025: Iran*, 10 november 2025, p. 6.

¹²³² Die Welt, *Der Iran schreibt Geschichte. Die Welt muss handeln*, 10 februari 2026; CHRI, *Three protesters publicly hanged in Iran; Dozens more at imminent risk of execution*, 19 maart 2026.

¹²³³ IranWire, *Iran's new espionage law: Death for social media posts and other 'crimes'*, 17 oktober 2025; IHRNGO, *IHRNGO warns of protester death sentences, executions and extrajudicial killings*, 4 februari 2026; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; Impact Iran, *On file*, mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹²³⁴ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹²³⁵ IranWire, *Iranian woman sentenced to death after 10-minute trial*, 3 november 2025; The New York Times, *Iran executes 3 men, including a star teenage wrestler*, 20 maart 2026; Impact Iran, *On file*, mei 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹²³⁶ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²³⁷ HRANA, *Mazaher Heydari continues hunger strike in Shahr-e Kord prison*, 22 augustus 2024.

¹²³⁸ IHRNGO, *3 protesters hanged; IHRNGO warns of mass executions*, 19 maart 2026.

¹²³⁹ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

tienduizenden mensen.¹²⁴⁰ Zij werden onder meer beschuldigd van propaganda tegen de Islamitische Republiek Iran of ten gunste van oppositiegroepen (artikel 500 WvS) of samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat (artikel 610 WvS).¹²⁴¹ In sommige gevallen kregen verdachten geen toegang tot hun advocaten en ontvingen hun familieleden geen informatie over hun verblijfplaats.¹²⁴² In andere gevallen versnelden de rechtbanken de strafprocessen tegen deelnemers aan de protesten.¹²⁴³

Verder blokkeerden de autoriteiten het internet tijdens de protesten. Hierdoor konden advocaten moeilijk communiceren en bewijsstukken en beeldmateriaal niet delen. Ook konden mensenrechtenorganisaties minder toezicht houden. Dit verzwakte de positie van verdachten en slachtoffers binnen het rechtssysteem.¹²⁴⁴

De autoriteiten sloegen de protesten met grootschalig geweld neer. Daarbij schoten veiligheidstroepen soms ook met scherp op demonstranten. Dat geweld leidde niet tot onafhankelijke rechtszaken tegen de daders. Dat wees op een gebrek aan onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en op straffeloosheid voor leden van veiligheidsdiensten die geweld gebruikten tegen demonstranten.¹²⁴⁵

De hardere opstelling van de autoriteiten had ook invloed op de rechtsgang. De autoriteiten stelden dat de protesten gewelddadig verliepen en zij duiden de demonstranten aan als 'relschoppers', 'criminelen', 'vijanden van God' (*mohareb*) en 'terroristen'.¹²⁴⁶ De autoriteiten stelden ook dat zware straffen voor de relschoppers juridisch gerechtvaardigd waren.¹²⁴⁷ Volgens een bron trad er na de Vrouw, leven, vrijheid-protesten een duidelijke verschuiving op in de politieke zaken die werden behandeld door de revolutionaire rechtbanken. Volgens deze bron baseerden de rechters het besluit altijd op de maximale strafmaat.¹²⁴⁸

Verder benadrukte de rechterlijke macht in januari 2026 dat er snel, streng en zonder medeleven zou worden opgetreden.¹²⁴⁹ Verder verklaarde het hoofd van de rechterlijke macht in april 2026 dat het rechtssysteem opereerde in een oorlogsmodus bij de behandeling van zaken tegen 'collaborateurs met de vijand' en dat dergelijke zaken snel en daadkrachtig moesten worden afgehandeld en buiten de normale procedures die golden in vredetijd.¹²⁵⁰

De autoriteiten gebruikten de rechtspraak ook als instrument tegen de oppositie.¹²⁵¹ Volgens verschillende mensenrechtenorganisaties en VN-experts was er een verband tussen het aantal executies en periodes van toenemende maatschappelijke onrust en/of politieke instabiliteit. In dergelijke periodes zouden de autoriteiten het

¹²⁴⁰ HRANA, *Daily statistics on Iran protests*, 21 februari 2023; HRAI, *The crimson winter. A comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran (Dec 2025–Feb 2026)*, februari 2026, p. 9; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026.

¹²⁴¹ HRANA, *Tehran revolutionary court sentences four protest detainees to death*, 13 april 2026.

¹²⁴² Lawyers for Lawyers, *End the systematic denial of legal counsel and arrests of lawyers in Iran*, 10 februari 2026; UN OHCHR, *Iran: UN experts demand transparency and accountability following nationwide protests*, 20 februari 2026; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026.

¹²⁴³ AP News, *Iran signals plans for fast trials and executions while promising retaliation against US, Israel*, 15 januari 2026.

¹²⁴⁴ Amnesty International, *Iran: Internet shutdown hides violations in escalating deadly crackdown on protesters*, 9 januari 2026.

¹²⁴⁵ Amnesty International, *Iran: Massacre of protesters demands global diplomatic action to signal an end to impunity*, 14 januari 2026.

¹²⁴⁶ HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026.

¹²⁴⁷ Reuters, *Iran lawmakers demand severe punishment for 'rioters' as protests rage*, 6 november 2022.

¹²⁴⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁴⁹ Vertrouwelijke bron, januari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹²⁵⁰ HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran continues arrests as judiciary declares 'war footing'*, 13 april 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports more arrests as judiciary calls for swift trials*, 19 april 2026.

¹²⁵¹ Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026.

aantal terdoodveroordelingen en executies opvoeren om de bevolking angst aan te jagen en dit inzetten als instrument van politieke repressie tegen afwijkende meningen van demonstranten en bepaalde etnische en religieuze bevolkingsgroepen.¹²⁵² Volgens een bron was in de verslagperiode bij het hooggerechtshof een aantal rechters ontslagen die een betere reputatie hadden als het ging om de mensenrechten. Zij werden vervangen door rechters die meer onder invloed stonden van de MOIS.¹²⁵³

Volgens een bron pasten de autoriteiten bij de Vrouw, leven, vrijheid-protesten van 2022 het reguliere strafrecht voor hun aanklachten toe. Dat veranderde met de invoering van de Spionagewet van 2025 (zie paragraaf 4.1.10.2).¹²⁵⁴ Volgens deze bron probeerden revolutionaire rechtbanken politieke zaken vaker op te hangen aan deze wet, zodat zij demonstranten sneller ter dood konden veroordelen wegens spionage.¹²⁵⁵ Het hoofd van het hooggerechtshof verklaarde in dit verband dat zaken met betrekking tot spionage met spoed en zonder uitstel zouden worden behandeld.¹²⁵⁶

Verder leken de autoriteiten volgens een bron vaker willekeurig mensen aan te houden, die vervolgens ongefundeerd beschuldigd werden van samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat (artikel 610 WvS), terwijl het in dergelijke zaken om individuen ging.¹²⁵⁷

4.5.3

Toegang tot een advocaat

Volgens artikel 35 van de Iraanse grondwet hadden verdachten na hun arrestatie het recht op toegang tot een advocaat. Als zij niet in staat waren zelf een advocaat te benoemen, moeten zij er een toegewezen krijgen. Blijkens een aantekening bij artikel 48 Sv mocht een verdachte die was aangeklaagd voor misdrijven die in georganiseerd verband waren gepleegd of voor misdrijven tegen de nationale en internationale veiligheid in de onderzoeksfase alleen kiezen uit een lijst van advocaten die door het hoofd van de rechterlijke macht was goedgekeurd.¹²⁵⁸ Volgens een bron waren de juridische kosten voor deze advocaten torenhoog, waardoor veel families dit niet konden betalen.¹²⁵⁹ Volgens een andere bron kon een verdachte pas in de rechtbankfase, wanneer de zaak al diende, in principe zelf een eigen advocaat aandragen. In de praktijk kwam het echter vaak voor dat deze werd afgewezen.¹²⁶⁰ In politieke en nationale veiligheidszaken die dienden bij de revolutionaire rechtbanken was er feitelijk nooit sprake van een volledig vrije advocatenkeuze. Doorgaans wees de rechtbank een advocaat aan van een door de rechterlijke macht goedgekeurde lijst.¹²⁶¹

In het algemeen gold dat toegang tot een advocaat tijdens het voorarrest een belangrijke waarborg vormde voor een eerlijk feitenonderzoek en kon bijdragen aan het verkleinen van het risico op mishandeling of marteling. Verschillende

¹²⁵² UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran* (A/HRC/58/63), 28 maart 2025, p. 6; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 18; The New York Times, *Iran protester's death in custody sparks outrage. His family believes he was executed*, 15 februari 2026; IHRNGO, *3 protesters hanged; IHRNGO warns of mass executions*, 19 maart 2026; The Guardian, *Hanged under the cover of war: letters and videos tell stories of Iran's death row victims*, 25 april 2026; Le Figaro, *À Téhéran, la vie en sursis sous la férule d'un pouvoir revanchard*, 28 april 2026; BBC Monitoring, *Explainer: Why are executions surging in post-war Iran?*, 16 juni 2026.

¹²⁵³ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁵⁴ IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2025*, 13 april 2026, p. 23.

¹²⁵⁵ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁵⁶ BBC Monitoring, *Briefing: Iran signals tougher line as new espionage arrests announced*, 12 april 2026.

¹²⁵⁷ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁵⁸ IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 40; vertrouwelijke bron, april 2024; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹²⁵⁹ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹²⁶⁰ Vertrouwelijke bron, april 2024.

¹²⁶¹ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

organisaties rapporteerden herhaaldelijk dat verdachten in Iran, vooral in politieke en nationale veiligheidszaken, soms geen onmiddellijke of vrije toegang tot een advocaat kregen tijdens de onderzoeksfase.¹²⁶²

4.5.4 *Geldigheidsduur arrestatiebevel*

Volgens een bron waren er twee soorten aanhoudingen van een verdachte. De eerste vond plaats voor het uitspreken van het vonnis, in de voorbereidende fase en in de fase bij het openbaar ministerie. Als de verdachte niet werd gevonden, kon de onderzoeksrechter van het openbaar ministerie een aanhoudingsbevel uitvaardigen. Dit bevel was doorgaans tussen de dertig en negentig dagen geldig, afhankelijk van de beslissing van de onderzoeksrechter. De tweede soort aanhouding vond plaats in de fase van de tenuitvoerlegging van het vonnis, wanneer het definitieve oordeel was uitgesproken of wanneer er een veroordeling bij verstek was. In dat geval vaardigde de rechter die verantwoordelijk was voor de uitvoering van het vonnis het aanhoudingsbevel uit. Ook dit bevel was dertig tot negentig dagen geldig. De uitvoering van beide soorten aanhoudingen werd gedaan door de politie of de ordediensten en in aanwezigheid van de klager of de indiener van de klacht. Deze termijnen konden bovendien worden verlengd. In het geval van politieke- en veiligheidszaken lag de situatie enigszins anders, omdat de klagende partij een veiligheidsinstantie was. In zulke gevallen werd het aanhoudingsbevel doorgaans voor onbepaalde tijd uitgevaardigd, hoewel dit in feite een onwettige praktijk was.¹²⁶³

4.5.5 *Informatie over een detentieperiode*

Volgens een bron kreeg een gebruiker in het SANA-systeem via de knop 'natuurlijke personen' toegang tot informatie over allerlei persoonlijke dossiers. Daar kon worden teruggevonden hoelang iemand had vastgezet. In het geval van politieke en veiligheidszaken stond informatie over detentie echter heel summier beschreven in het SANA-systeem. Als er al een juridisch dossier was aangemaakt, stond daar bijvoorbeeld alleen genoteerd dat iemand was aangehouden.¹²⁶⁴

4.5.6 *Blanco formulieren*

Arrestanten moesten soms formulieren ondertekenen waarin de aan hen gestelde vragen en hun antwoorden stonden. Een bron gaf aan nooit te hebben gezien dat blanco papieren moesten worden ondertekend.¹²⁶⁵ Een andere bron verklaarde wel eens gehoord te hebben dat mensen blanco papieren moesten ondertekenen, maar dat dit uitzonderingen waren.¹²⁶⁶ Een bron gaf aan voor januari 2026 nooit te hebben meegemaakt dat aangehouden personen hun handtekeningen of vingerafdrukken moesten zetten op blanco formulieren. Alles wat zij moesten ondertekenen bevatte het logo van de rechterlijke macht, terwijl de vragen in het rood stonden en de antwoorden in het blauw en het duidelijk was wat zij tekenden. Sinds 9 januari 2026 had deze bron vaak gehoord dat mensen die werden aangehouden gedwongen werden om een leeg document te ondertekenen. Deze bron vermoedde dat het vooral voorkwam in kleinere steden en in de gebieden waar

¹²⁶² HRW, *Iran: Detainees denied fair legal representation*, 24 maart 2016; Amnesty International, *Iran: Proposed law restricting access to lawyer would be crushing blow for justice*, 16 mei 2019; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 40; The Independent, *Widespread arrests roll Iran weeks after security forces crushed protests*, 14 februari 2026; BBC Monitoring, *Pundits discuss status of Afghan nationals facing execution in Iran*, 15 februari 2026; The New York Times, *Iran protester's death in custody sparks outrage. His family believes he was executed*, 15 februari 2026; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; CHRI, *Iran's machinery of repression escalates: Arbitrary arrests, torture, enforced disappearances, and death sentences after protest massacre*, 25 februari 2026; Impact Iran, *On file*, mei 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹²⁶³ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹²⁶⁴ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁶⁵ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹²⁶⁶ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

niet-Perzische bevolkingsgroepen woonden, zoals in de provincies Sistan-Baluchistan, Khuzestan en Koerdistan.¹²⁶⁷

4.5.7 *Verzegeling na een politie-inval*

In de verslagperiode voerden veiligheidsdiensten invallen in woningen uit, waarbij zij bewoners arresteerden zonder dat zij bij de inval een gerechtelijk bevel toonden.¹²⁶⁸ Volgens verschillende bronnen verzegelde de politie in de verslagperiode woningen na een inval niet.¹²⁶⁹

4.5.8 *Rechtbankoproepen*

Volgens verschillende bronnen konden oproepen om bij de rechtbank te verschijnen worden bezorgd op de werkplek van een persoon in plaats van op diens woonadres.¹²⁷⁰

4.5.9 *Afkopen door de juridische autoriteiten*

Volgens een bron mochten de juridische autoriteiten een persoon die een rechtszaak was begonnen niet afkopen met een geldbedrag om deze persoon te bewegen de rechtszaak te stoppen. Als een rechter dat toch zou doen, zou dat een overtreding zijn en zou de betrokkene een klacht kunnen indienen tegen de rechter bij de tuchtrechtbank voor rechters.¹²⁷¹

4.5.10 *Notarissen*

Notarissen waren openbare ambtsdragers die een wettelijke taak uitvoerden vanuit zelfstandige notariskantoren. Deze kantoren vielen vanuit bestuurlijk en toezichthoudend oogpunt onder de rechterlijke macht. Dit kwam omdat de toezichthoudende instantie, de SSAA, ressorteerde onder de rechterlijke macht. De notariskantoren zelf waren echter geen administratieve onderdelen van de rechterlijke macht. Zij verrichtten hun werkzaamheden onder toezicht en controle van de SSAA. In strikt publiekrechtelijke zin werden notariskantoren niet beschouwd als overheidsinstanties of staatsorganen. Hun positie bevond zich tussen de publieke en de private sfeer in.¹²⁷²

4.5.11 *Openbaar aanklager*

In Iran werd de vervolging in strafzaken gevoerd door de openbaar aanklager (*dadsetan*) en zijn plaatsvervangers. Volgens verschillende bronnen was de openbaar aanklager doorgaans niet aanwezig bij zittingen van een revolutionaire rechtbank.¹²⁷³

4.5.12 *SANA-systeem*

SANA was de afkorting van elektronische registratie (*sabt-e nam-e elektronik*). Het SANA-systeem was een registratiesysteem van de rechterlijke macht. Via een online portal konden de gebruikers zaken, dossiers en rechtbankstukken in dat systeem inzien.¹²⁷⁴ Iraniërs in het buitenland konden het SANA-systeem eveneens raadplegen.¹²⁷⁵ De rechterlijke macht registreerde niet alle zaken in het systeem en niet altijd waren alle stukken van een zaak voor gebruikers toegankelijk.¹²⁷⁶

¹²⁶⁷ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁶⁸ Hengaw, *Qasr-e Shirin: Two Kurdish Yarsan followers arrested, their whereabouts unknown*. 21 februari 2025; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹²⁶⁹ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁷⁰ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹²⁷¹ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹²⁷² Vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹²⁷³ FIDH & LDDHI, *The Iran notes - Iran's judiciary: A tool of repression and fear*, 29 september 2023; vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁷⁴ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁷⁵ EUAA, *Country focus Iran*, 11 juni 2024, p. 50; Iraans consulaat-generaal in Mumbai, *Registration in the Sana System (E-Judicial Service Portal for Iranians)*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹²⁷⁶ HRANA, *Confiscation of property from 22 Baha'i citizens in Isfahan*, 30 juli 2025.

- 4.5.12.1 Registreren als gebruiker van het SANA-systeem
Burgers en advocaten konden zich registreren als gebruikers van het SANA-systeem. Dat kon online via de website www.sana.adliran.ir of via een gerechtelijk dienstkantoor (*daftar-e khadamat-e ghazaei*). Bij de registratie moesten onder meer de naam, achternaam, het nationale identiteitsnummer, een Iraans mobiel telefoonnummer dat op naam van de gebruiker was geregistreerd en een adres worden ingevoerd. Voor de identiteitsverificatie ontving de gebruiker een sms-code op zijn of haar mobiele telefoon. Soms was voor de verificatie een biometrische bevestiging bij een bureau voor elektronische justitiële diensten nodig. Nadat de identiteit was geverifieerd, ontving de gebruiker een persoonlijke toegangscode waarmee het gebruikersaccount kon worden geactiveerd.¹²⁷⁷
- 4.5.12.2 Inloggen in het SANA-systeem
In het inlogscherf van het SANA-systeem waren twee invulvelden. In het bovenste veld vulde de gebruiker het nationale identiteitsnummer in en in het onderste veld de tien cijfers van de persoonlijke toegangscode. Vervolgens ontving de gebruiker een sms-bericht met een tijdelijke verificatiecode.¹²⁷⁸ Voor particulieren was deze code een dag geldig en voor advocaten een maand.¹²⁷⁹ Na het invullen van deze tijdelijke code kreeg de gebruiker toegang tot diens gebruikersaccount.¹²⁸⁰ Volgens een bron kon een gebruiker iemand anders op diens account laten inloggen als deze diens mobiele telefoon aan iemand toevertrouwde. In dat geval kon bijvoorbeeld een gezinslid het nationale identiteitsnummer en de persoonlijke toegangscode van de gebruiker invullen en de tijdelijke code ontvangen, zodat het gezinslid toegang kreeg tot het gebruikersaccount.¹²⁸¹ Volgens een bron was er in de gevangenis een ruimte waar gevangenen het SANA-systeem konden raadplegen. Daarbij moesten zij wel in contact zijn met hun familieleden buiten de gevangenis die in het bezit waren van de mobiele telefoon van de gevangenen.¹²⁸²
- 4.5.12.3 Toegang vanuit het buitenland
Volgens een bron hadden mensen die hun Iraanse simkaart meenamen naar het buitenland beperkt toegang tot het SANA-systeem. Zij konden meestal alleen de notificaties bekijken. Andere functies waren niet beschikbaar. Daar kwam bij dat na de protesten in januari 2026 de website niet meer geopend kon worden via Google en andere zoekmachines, omdat de domeinnaam eindigde op '.ir'.¹²⁸³

Vanuit het buitenland kon officieel geen Iraanse simkaart in Iran worden aangevraagd. Dat moest in persoon gebeuren, waarbij de aanvrager diens nationale identiteitskaart ter plekke moest laten zien.¹²⁸⁴ Op die manier konden simkaarten op naam worden geregistreerd.¹²⁸⁵ Het aanvragen van een simkaart kon wel door een derde persoon in Iran worden gedaan. Hiervoor moest die persoon een machtiging hebben.¹²⁸⁶ Het was ook mogelijk dat iemand in Iran op diens eigen naam een simkaart aanvraagde en dit vervolgens naar het buitenland opstuurde.¹²⁸⁷

¹²⁷⁷ Landinfo, CGRS & SEM, *Iran: Criminal procedures and documents*, 1 december 2021; Iraans consulaat-generaal in Mumbai, *Registration in the Sana System (E-Judicial Service Portal for Iranians)*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹²⁷⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹²⁷⁹ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁸⁰ EUAA, *Country focus Iran*, 11 juni 2024, p. 50.

¹²⁸¹ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁸² Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹²⁸³ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹²⁸⁴ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁸⁵ EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, p. 7; BiometricUpdate.com, *Iran marries surveillance infrastructure, national ID to control population: report*, 16 februari 2026.

¹²⁸⁶ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁸⁷ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

- 4.5.12.4 Inschakelen van een advocaat in het strafrecht
Volgens een bron was het gebruikelijk dat het inschakelen van een advocaat in het strafrecht werd vastgelegd in het SANA-systeem. Dat kon niet uitsluitend met een mondelinge overeenkomst. Als iemand op dat moment in de gevangenis zat, stelde de advocaat een schriftelijke overeenkomst op die de cliënt in de gevangenis ondertekende.¹²⁸⁸
- 4.5.12.5 Opvragen juridische stukken
Een Iraanse advocaat kon niet in iedere willekeurige zaak de juridische documenten opvragen. Een advocaat had in principe alleen toegang tot dossiers waarin deze formeel als advocaat optrad. In politieke zaken en nationale veiligheidszaken was die toegang vaak extra ingeperkt. Toegang tot stukken via het SANA-systeem was zaaksgebonden en gekoppeld aan de betrokkene zelf of een advocaat die als gemachtigde in die zaak was geregistreerd door de rechterlijke macht. Volgens een bron was het wel mogelijk dat er door de rechterlijke macht aan familieleden werd meegedeeld dat er een zaak liep, maar officieel konden zij niet bij de stukken. Deze bron maakte daarbij de kanttekening dat dit de normale gang van zaken was in een grote stad. De bron sloot niet uit dat de rechterlijke macht in andere plaatsen een advocaat die geen overeenkomst had met een verdachte en die niet gekoppeld was aan een zaak in het SANA-systeem informatie over een zaak liet opzoeken, al dan niet met behulp van omkoping, die deze advocaat vervolgens kon delen met de familieleden van de verdachte.¹²⁸⁹
- 4.5.12.6 Documenten omtrent borgstelling
Volgens een bron waren documenten omtrent borgstelling zelden te zien in het SANA-systeem als een zaak diende voor een revolutionaire rechtbank. Hooguit stond in dat systeem vermeld dat er een borg was ingezet en dat de beschuldigde tijdelijk vrij was.¹²⁹⁰
- 4.5.12.7 Wijziging van telefoonnummer
Het was mogelijk om het telefoonnummer dat gekoppeld was aan een account te wijzigen. Volgens een bron kon de gebruiker het telefoonnummer laten aanpassen bij een bureau van elektronische justitiële diensten.¹²⁹¹
- 4.5.12.8 Aangiftes in het SANA-systeem
Volgens een bron werd een aangifte opgeslagen in het SANA-systeem waarna het zichtbaar was voor zowel de persoon die de aangifte had gedaan als de persoon waartegen de aangifte werd gedaan wanneer het ging om twee natuurlijke personen.¹²⁹²
- 4.5.12.9 Vervalsing van documenten uit het SANA-systeem
Documenten uit het SANA-systeem waren kwetsbaar voor vervalsing, omdat zij online beschikbaar waren.¹²⁹³ Een bron noemde als voorbeeld iemand die documenten uit het SANA-systeem had gedownload en deze downloads had bewerkt met een fotobewerkingsprogramma.¹²⁹⁴

¹²⁸⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁸⁹ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁹⁰ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁹¹ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁹² Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁹³ CGVS, Iran. *Corruptie en documentenfraude*, 16 juli 2025, p. 15.

¹²⁹⁴ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

- 4.5.12.10 Machtigingen vanuit het buitenland
Volgens een bron kon iemand vanuit het buitenland via een ambassade een machtiging regelen voor iemand in Iran om een toegang tot het SANA-systeem op te zetten.¹²⁹⁵
- 4.5.12.11 Documenten van zittingen van ambtelijke tuchtcommissies
Commissies voor de behandeling van administratieve overtredingen van overheidswerknemers (*Hey'at-e Residegi be Takhalofat-e Edari-ye Karmandan*) werden opgericht op grond van de Wet inzake administratieve overtredingen van ambtenaren. Deze commissies maakten geen deel uit van de rechterlijke macht. Het waren administratieve instanties en geen gerechtelijke rechtbanken. Deze commissies functioneerden organisatorisch binnen de uitvoerende macht en werden doorgaans opgericht binnen het overheidsorgaan of ministerie waar de betrokken ambtenaren werkzaam waren. Zij waren daarom administratief verbonden aan de betreffende overheidsinstantie, hoewel zij bij de behandeling van zaken hun wettelijke onafhankelijkheid dienden te bewaren. Notulen, beslissingen en andere dossierstukken van deze commissies werden doorgaans niet gepubliceerd of toegankelijk gemaakt via het SANA-systeem, omdat deze commissies geen onderdeel waren van de rechterlijke macht. Toegang tot dergelijke documenten was onderworpen aan de administratieve regels en procedures van de betrokken overheidsinstanties en was meestal alleen beschikbaar voor belanghebbenden bij de zaak.¹²⁹⁶

4.6 Arrestaties en detenties

4.6.1 Arrestaties

In Iran konden burgers zonder voor hen kenbare reden of duidelijke aanklacht worden gearresteerd en vervolgens langdurig worden vastgehouden.¹²⁹⁷ De veiligheidstroepen toonden bij invallen en arrestaties niet altijd een arrestatiebevel.¹²⁹⁸ Ook kregen arrestanten niet altijd meteen te horen wat de reden van hun arrestatie was en wat de formele aanklachten waren en kregen zij geen toegang tot een advocaat of juridische bijstand.¹²⁹⁹ Het kwam voor dat burgers na hun arrestatie dagen- of wekenlang incommunicado werden vastgehouden.¹³⁰⁰ Naast detentiecentra en gevangenissen zouden gearresteerden ook op onofficiële en geheime locaties van de IRGC-IO en de MOIS worden vastgehouden.¹³⁰¹ Zo maakte de IRGC-IO gebruik van onofficiële detentieplekken die *safe houses* werden genoemd.¹³⁰²

¹²⁹⁵ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹²⁹⁶ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹²⁹⁷ HRW, *Iran: Repression of Azeri minority*, 14 februari 2025; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; UN OHCHR, *Iran: UN experts alarmed by alleged torture, enforced disappearances and persecution of Bahá'í minority*, 29 juli 2026; Nederland Wereldwijd, *Reisadvies Iran*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹²⁹⁸ Vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹²⁹⁹ Vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³⁰⁰ The Independent, *Widespread arrests roil Iran weeks after security forces crushed protests*, 14 februari 2026; HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026; Impact Iran, *On file*, mei 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹³⁰¹ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 18; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹³⁰² IranWire, *Torture, sexual abuse: The stories of two Iranian protesters held in "safe houses"*, 18 januari 2024; HRW, *Iran: Detainees ill-treated and disappeared after Israeli Evin prison attack*, 14 augustus 2025; IranWire, *Iranian student activist Motahareh Gounei summoned again over "spreading falsehoods"*, 12 mei 2026; IranWire, *Ehsan Rezapour: Returned from Germany, arrested, tortured, and died in Iran*, 29 mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

Tijdens de Twaalfdaagse Oorlog waren er bijna dagelijks berichten over arrestaties in het hele land van personen wegens vermeende spionage, verspreiding van leugens, propaganda en verstoring van de veiligheid en de openbare orde. Het ging daarbij onder meer om arrestaties van mensenrechtenverdedigers, journalisten, gebruikers van sociale media, leden van etnische en religieuze groepen en Afghanen.¹³⁰³ Op 12 augustus 2025 maakte een politiewoordvoerder bekend dat ongeveer 21.000 mensen waren aangehouden op verdenking van misdrijven zoals spionage en illegaal filmen tijdens de Twaalfdaagse Oorlog.¹³⁰⁴

In vergelijking met de Vrouw, leven, vrijheid-protesten van 2022 waren er naar aanleiding van de protesten in januari 2026 meer aanhoudingen.¹³⁰⁵ De autoriteiten arresteerden op grote schaal mensen vanwege hun deelname aan de protesten. Er waren geen officiële cijfers, maar eind februari 2026 verklaarde HRANA dat zij 53.777 zaken had gedocumenteerd.¹³⁰⁶ Dit was hoger dan het aantal van minstens 19.763 arrestaties dat HRANA bij de Vrouw, leven, vrijheid-protesten had gedocumenteerd.¹³⁰⁷ Er bestond veel onduidelijkheid over de verblijfplaats, juridische status en gezondheid van de gedetineerden. In het geval gedetineerden aanklachten ontvingen, was dat vaak voor het verstoren van de openbare orde en rust (artikel 618 WvS) en samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat (artikel 610 WvS). Volgens een bron waren de borgsommen relatief hoog en werden gearresteerden niet altijd vrijgelaten na betaling door hun families.¹³⁰⁸ Tegen het einde van de verslagperiode bleef veel onduidelijk over verblijf, aanklacht en status van tienduizenden gearresteerden.¹³⁰⁹

Sinds het uitbreken van de Iranoorlog waren er bijna dagelijks berichten over arrestaties van activisten, vermeende opposanten en mensen die werden beschuldigd van spionage, terrorisme of collaboratie, en inbeslagname van hun bezittingen.¹³¹⁰ Het betrof onder meer personen die werden beschuldigd van het delen van oorlogsgerelateerd beeldmateriaal met buitenlandse media, het fotograferen van gevoelige en strategische locaties, het doorgeven van militaire coördinaten aan Israël en de VS en vermeende samenwerking met buitenlandse inlichtingendiensten, waaronder de Mossad en de CIA. Ook werden mensen beschuldigd van wapenbezit, van het gebruik en de verkoop van satellietinternetapparatuur (Starlink) en VPN's, van pogingen om protestbijeenkomsten te organiseren en van betrokkenheid bij gewapende confrontaties. Verder werden mensen beschuldigd van het gebruik van sociale mediaplatformen waar gevoelige informatie werd gedeeld, van het verstoren van de psychologische veiligheid van het publiek in cyberspace, of van contacten met buitenlandse media en het delen van informatie, zoals foto's en videobeelden van gebombardeerde gebouwen.¹³¹¹

¹³⁰³ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 30; vertrouwelijke bron, juli 2025.

¹³⁰⁴ EuroNews, *Iran says it detained 21,000 'suspects' during the 12-day conflict with Israel*, 12 augustus 2025; HRW, *World report 2026. Iran. Events of 2025*, 6 februari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 30.

¹³⁰⁵ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹³⁰⁶ HRAI, *The crimson winter. A comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran (Dec 2025–Feb 2026)*, februari 2026, p. 9.

¹³⁰⁷ HRANA, *Iran nationwide protests after 157 days: a preliminary summary of the mass releases*, 21 februari 2023.

¹³⁰⁸ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹³⁰⁹ Vertrouwelijke bron, juli 2026.

¹³¹⁰ BBC Monitoring, *Briefing: Iran continues arrests of 'spies' amid wartime crackdown*, 31 maart 2026; Hengaw, *At least 7,650 killed in 40 days of war, including 1,030 civilians – Hengaw's tenth report*, 8 april 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran continues arrests in post-truce intelligence operations*, 21 april 2026; BBC Monitoring, *Iran's IRGC intelligence dismantles five 'terrorist'-linked networks*, 12 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran continues arrests, confiscation of properties of 'espionage' suspects*, 12 juni 2026.

¹³¹¹ BBC Monitoring, *Briefing: Iran arrests 30 over espionage, militant activity*, 10 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports damages, arrests as conflict enters day 12*, 11 maart 2026; Iran International, *Mass arrests, intensifying crackdown sweep Iran amid attacks*, 14 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports more casualties, damage and arrests on day 16 of war*, 15 maart 2026; Hengaw, *At least 7,650 killed in 40 days of war*,

HRANA documenteerde tussen 28 februari 2026 en 19 maart 2026 minstens 1.830 arrestaties van burgers in verband met deze beschuldigingen.¹³¹² In een interview op de staatstelevisie op 19 april 2026 stelde het hoofd van de politie dat de politie meer dan 900 personen had gearresteerd of geïdentificeerd die online de publieke opinie verstoorden of destructieve acties ondersteunden. Verder verklaarde hij dat meer dan 400 personen die beelden van aanvalslocaties verzamelden en publiceerden en informatie verspreidden, meer dan 700 "monarchistische elementen" en aanverwante netwerken online, en meer dan 200 personen die Starlink en andere technische en netwerktools gebruikten voor "destructieve acties" eveneens waren geïdentificeerd en gearresteerd. Hij voegde eraan toe dat ook meer dan 400 demonstranten en minstens 100 personen die banden hadden met terroristische diensten en groeperingen waren aangehouden.¹³¹³ Op 17 mei 2026 verklaarde hij dat meer dan 6.500 "verraders en spionnen" waren gearresteerd sinds het begin van de Iranoorlog.¹³¹⁴

Op 21 april 2026 berichtte IHRNGO dat sinds de start van de oorlog op 28 februari 2026 minstens 3.646 mensen waren gearresteerd, onder wie 767 mensen die na het ingaan van het staakt-het-vuren op 8 april 2026 waren aangehouden.¹³¹⁵ In mei 2026 berichtte *Impact Iran*, een coalitie van negentien ngo's die zich richt op mensenrechten in Iran, dat sinds het begin van het conflict meer dan 6.000 mensen waren gearresteerd.¹³¹⁶

4.6.2

Situatie in gevangenissen

De bekendste gevangenis was de Evin-gevangenis in Teheran. Daar zaten ook veel buitenlandse gevangenen. Afdeling 2A van deze gevangenis stond onder controle van de IRGC.¹³¹⁷ Daarnaast stond afdeling 209 onder controle van de MOIS.¹³¹⁸ Verder gold de Ghezel Hesar-gevangenis in Karaj als de grootste staatsgevangenis van Iran.¹³¹⁹ Een andere bekende gevangenis was de Qarchak-gevangenis in de buurt van Teheran. Deze gevangenis huisvestte voornamelijk vrouwen en stond bekend om de inhumane omstandigheden.¹³²⁰ Na de luchtaanval op de Evin-gevangenis op 23 juni 2025 zouden tientallen vrouwelijke gevangenen naar de Qarchak-gevangenis zijn overgeplaatst.¹³²¹

Volgens verschillende bronnen waren de omstandigheden in Iraanse gevangenissen penibel.¹³²² Er was naar verluidt sprake van overbezetting en nijpende tekorten aan drinkwater en voedsel, waardoor gevangenen soms te kampen hadden met ondervoeding.¹³²³ Ook zouden de sanitaire voorzieningen slecht zijn en zouden er

including 1,030 civilians – Hengaw's tenth report, 8 april 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran signals tougher line as new espionage arrests announced*, 12 april 2026; IHRNGO, *At least 3,646 detained in Iran since start of war; Arrests continue following ceasefire*, 21 april 2026.

¹³¹² HRAI, CIVIC & Airwars, "The sound of explosions did not stop:" Civilian harm in Iran after one month of war, 27 maart 2026, p. 3.

¹³¹³ IranWire, *Police chief: 78 thieves injured or killed by police fire during the war*, 20 april 2026.

¹³¹⁴ BBC Monitoring, *Briefing: Iran police chief says over 6,500 'traitors' arrested since war began*, 17 mei 2026.

¹³¹⁵ IHRNGO, *At least 3,646 detained in Iran since start of war; Arrests continue following ceasefire*, 21 april 2026.

¹³¹⁶ Impact Iran, *On file*, mei 2026.

¹³¹⁷ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹³¹⁸ Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2026 annual report. Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026, p. 6; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³¹⁹ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹³²⁰ IHRNGO, *Qarchak prison: Hell for women and children*, december 2024, p. 4; CHRI, *Iran's Qarchak prison: A place of death that must be closed*, 7 oktober 2025; The Guardian, *'They beat me until I lost consciousness': growing reports of brutal arrests, torture and deaths in Iran's prisons*, 3 juni 2026.

¹³²¹ HRW, *Iran: Detainees ill-treated and disappeared after Israeli Evin prison attack*, 14 augustus 2025.

¹³²² BBC, *Rare accounts of life for women inside notorious Iranian prison*, 19 december 2024.

¹³²³ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2; Freedom House, *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026; BBC, *Call to label Iran detention of Brits as arbitrary*, 11 februari 2026; The Independent, *British couple held in Iran for 400 days are 'starving and suffering medical neglect' behind bars son warns*, 12 februari 2026; The Independent, *Widespread arrests roil Iran weeks after security forces crushed protests*, 14 februari 2026; De Morgen, *'We zullen pas veilig zijn als het hele regime is verdreven': het*

tekorten aan hygiëneproducten zijn.¹³²⁴ De ventilatie schoot tekort en er waren ernstige tekorten aan schoon drinkwater.¹³²⁵ Soms was er een gebrek aan bedden, kussens en dekens, waardoor gevangenen op de vloer moesten slapen.¹³²⁶

Onderlinge vechtpartijen tussen gevangenen kwamen voor, bijvoorbeeld wanneer een gevangene als informant werd ontmaskerd.¹³²⁷ In sommige gevangenissen was er overlast van ongedierte, zoals muizen, luizen en bedwantsen.¹³²⁸ Doorgaans was er onvoldoende adequate medische zorg.¹³²⁹ Er waren berichten over onthouding van toegang tot medische zorg, soms met een "stille dood" tot gevolg. Uitstel van medische zorg en medisch verlof kwam voor.¹³³⁰ Volgens een bron werd medische zorg soms bewust onthouden, zodat een gevangene aan diens aandoeningen zou komen te overlijden.¹³³¹ Verder meldde CHRI in oktober 2025 dat in iets meer dan een week tijd drie vrouwen waren overleden als gevolg van het onthouden van medische zorg in de Qarchak-gevangenis.¹³³²

Soms zaten gevangenen langdurig in eenzame opsluiting.¹³³³ Verder waren er voorbeelden van gevangenen die geen bezoek mochten ontvangen van familieleden of geen contact mochten opnemen met advocaten.¹³³⁴ Ook kwam het voor dat zij geen of slechts zeer beperkt telefonisch contact met familieleden mochten hebben, bijvoorbeeld eens per week gedurende minder dan een minuut.¹³³⁵ Mishandeling door gevangenispersoneel kwam voor, evenals dreigen met executie.¹³³⁶

dagboek van de vrouw van VUB-gastprof Ahmadreza Djalali, 7 maart 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 18; The Guardian, 'They beat me until I lost consciousness': growing reports of brutal arrests, torture and deaths in Iran's prisons, 3 juni 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹³²⁴ BBC, 'Lashed for a social media photo' in Iran, 16 september 2024; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2; The Independent, *Widespread arrests roil Iran weeks after security forces crushed protests*, 14 februari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 18; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹³²⁵ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2; Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2026 annual report. Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026, p. 4.

¹³²⁶ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2; IranWire, *Nariman Hadpour: A teacher tortured with shockers for a forced confession*, 20 februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹³²⁷ BBC, *Call to label Iran detention of Brits as arbitrary*, 11 februari 2026; The Independent, *British couple held in Iran for 400 days are 'starving and suffering medical neglect' behind bars son warns*, 12 februari 2026; BBC, *British couple jailed in Iran: 'We're likely to be here for a long time'*, 1 mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³²⁸ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2; BBC, *Call to label Iran detention of Brits as arbitrary*, 11 februari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 67.

¹³²⁹ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³³⁰ HRW, *Iran: Repression of Azeri minority*, 14 februari 2025; Article18, Open Doors, MEC & CSW, *2025 annual report. The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, 16 januari 2025, p. 4; KHRN, *Annual report – 1403*, 24 april 2025, [url](#); IranWire, *Prisoner dies in Iran jail after medical care denied despite completed sentence*, 17 december 2025; IranWire, *Second Kurdish prisoner dies in Iranian jail in less than a week*, 22 december 2025; The Independent, *British couple held in Iran for 400 days are 'starving and suffering medical neglect' behind bars son warns*, 12 februari 2026; HRANA, *Day 50 of the protests: Intensification of security prosecutions and uncertainty regarding the status of detainees*, 15 februari 2026; IranWire, *Nariman Hadpour: A teacher tortured with shockers for a forced confession*, 20 februari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 18; HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026; vertrouwelijke bron, juli 2025; vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹³³¹ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³³² CHRI, *Iran's Qarchak prison: A place of death that must be closed*, 7 oktober 2025; HRW, *Iran: Three prisoners dead after denied medical care*, 20 oktober 2025.

¹³³³ The Independent, *British couple held in Iran for 400 days are 'starving and suffering medical neglect' behind bars son warns*, 12 februari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 18; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹³³⁴ Iran International, *Iran bars jailed activist's wife visit over hijab refusal, inmates say*, 14 oktober 2025; The Independent, *Widespread arrests roil Iran weeks after security forces crushed protests*, 14 februari 2026; HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026; Nederland Wereldwijd, *Reisadvies Iran*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹³³⁵ HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹³³⁶ The Independent, *British couple held in Iran for 400 days are 'starving and suffering medical neglect' behind bars son warns*, 12 februari 2026; HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

Daarnaast waren er berichten over seksueel geweld jegens gevangenen.¹³³⁷ Met name vrouwelijke gedetineerden liepen een groot risico.¹³³⁸ Na het neerslaan van de Vrouw, leven, vrijheid-protesten in 2022 en de protesten in januari 2026 waren er berichten over verkrachtingen in detentiecentra.¹³³⁹ Ook werden gevallen gemeld van zelfmoord en zelfmoordpogingen onder vrouwelijke gevangenen en recent vrijgelaten arrestanten. In sommige gevallen legden getuigen en betrokkenen expliciet een verband tussen het ervaren seksueel geweld en de zelfmoord.¹³⁴⁰

4.6.3 *Gevangenisverlof*

Als er sprake was van bepaalde familieomstandigheden, een noodsituatie of medische omstandigheden waarvoor een medische behandeling buiten de gevangenis noodzakelijk was, konden gevangenen in aanmerking komen voor bijzonder of tijdelijk verlof.¹³⁴¹ Voor sommige categorieën veroordeelden was gevangenisverlof (*morakhasi*) mogelijk nadat een bepaald deel van de straf was uitgezeten.¹³⁴²

Volgens een bron kregen vooral gevangenen die wegens een financieel delict vastzaten gemakkelijk verlof. Zij mochten volgens deze bron na een vierde van de straf verlof aanvragen.¹³⁴³ Volgens een andere bron kwamen gewone veroordeelden na ongeveer een zesde van de straf voor regulier verlof in aanmerking, afhankelijk van hun dossier en gedrag.¹³⁴⁴

Volgens een bron werd bij levenslange gevangenisstraf, ter dood veroordeelden en personen met een vluchtgevaar in beginsel geen verlof toegekend.¹³⁴⁵ Voor verlof was een borgstelling vereist.¹³⁴⁶ Volgens een bron ging het daarbij vaak om de eigendomsdocumenten van de woning.¹³⁴⁷

4.6.4 *Identiteitsdocumenten bij gevangenneming*

Volgens een bron werden bij gevangenneming niet alle identiteitsdocumenten in beslag genomen. Deze bron had niet meegemaakt dat bij gevangenneming het nationale identiteitsnummer werd geblokkeerd.¹³⁴⁸ Naar verluidt vaardigde het plaatsvervangend hoofd van de rechterlijke macht op 13 mei 2024 een circulaire uit waarin hij de hoofden van de provinciale rechtbanken verbood om nationale identiteitsnummers te blokkeren.¹³⁴⁹

¹³³⁷ Iran International, *Activist warns of escalating violence against female Iranian prisoners*, 17 augustus 2023; Iran International, *Iran steps up pressure on women prisoners after June war, source says*, 18 december 2025; HRANA, *Monthly report – March 2026: Human rights situation in Iran*, 1 april 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹³³⁸ Iran International, *Female political prisoners demand accountability for sexual abuse*, 7 oktober 2024; IranWire, *Exclusive: Female inmate sexually assaulted under warden's watch in Iran*, 29 januari 2025.

¹³³⁹ Amnesty International, *"They violently raped me". Sexual violence weaponized to crush Iran's "Woman Life Freedom" uprising*, 6 december 2023.

¹³⁴⁰ IranWire, *Activist reports mass sexual abuse in Iran's detention centers*, 30 november 2022.

¹³⁴¹ BBC Monitoring, *Iran arrests prominent human rights lawyer Nasrin Sotoudeh*, 2 april 2026; Article18, *Iranian-Armenian pastor denied leave for mother's funeral as wife reportedly arrested*, 14 april 2025; IHRNGO, *At least 3,646 detained in Iran since start of war; Arrests continue following ceasefire*, 21 april 2026; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2025*, 13 april 2026, p. 8; Al Jazeera, *Iranian Nobel laureate Narges Mohammadi hospitalised as health deteriorates*, 1 mei 2026; Trouw, *Nobelprijswinnaar Mohammadi 'tussen leven en dood'*, 6 mei 2026; The Guardian, *More than 110 Nobel laureates call on Iran to release gravely ill activist Narges Mohammadi*, 12 mei 2026; MEC, *Iran: Christian convert in prison denied medical treatment*, 15 mei 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹³⁴² Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³⁴³ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³⁴⁴ IranWire, *Rich and well-connected prisoners enjoy extended furloughs in their luxury villas*, 10 juni 2021.

¹³⁴⁵ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹³⁴⁶ AP News, *Nobel laureate Narges Mohammadi is transferred to a Tehran hospital, her foundation says*, 11 mei 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juni 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

¹³⁴⁷ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³⁴⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹³⁴⁹ Abdi Media, *The circular of the first deputy of the judiciary regarding the prohibition of blocking the national code*, 24 oktober 2024.

Volgens een bron werd bij gevangenneming niet altijd om de identiteitsdocumenten gevraagd. Als iemand zijn of haar identiteitsdocumenten bij zich had op het moment dat hij of zij zich meldde bij de gevangenis, moesten deze bij binnenkomst worden ingeleverd. Deze documenten konden echter ook thuis worden gelaten of door familieleden mee terug naar huis worden genomen.¹³⁵⁰

4.7 Doodstraf

Het Iraanse strafrecht kende een groot aantal delicten waarvoor de doodstraf kon worden opgelegd. Dit betrof onder meer moord, drugsgerelateerde delicten, herhaaldelijk alcoholgebruik, seksuele delicten, economische delicten en politieke delicten, zoals vijandschap tegen God (artikel 279 WvS), verspreiden van corruptie op aarde (artikel 286 WvS), gewapende opstand tegen de staat (artikel 287 WvS) en spionage waarbij buitenlandse staten zijn betrokken (artikel 502 WvS).¹³⁵¹ De Spionagewet van 2025 breidde de bevoegdheid van de staat uit om de doodstraf op te leggen voor een breed scala aan activiteiten die werden beschouwd als samenwerking met Israël, de VS of een andere entiteit die door de SNSC als vijandig was aangemerkt.¹³⁵²

4.7.1 Leeftijd voor strafrechtelijke aansprakelijkheid

Iran ratificeerde op 13 juli 1994 het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Daarbij hield Iran zich het recht voor om bepalingen van dit verdrag niet toe te passen als deze in strijd waren met de islamitische wet of de nationale wetgeving.¹³⁵³ Gelet op artikel 147 WvS konden meisjes vanaf de leeftijd van negen maanden (acht jaar en negen maanden) en jongens vanaf de leeftijd van vijftien maanden (veertien jaar en zeven maanden) strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld, zodat zij vanaf die leeftijd onder het volwassenenstrafrecht konden vallen.¹³⁵⁴ Dat betekende dat jongeren die ten tijde van het misdrijf nog geen achttien jaar waren, eveneens ter dood konden worden veroordeeld.¹³⁵⁵

In de verslagperiode vonden enkele executies plaats van jongeren die ten tijde van het misdrijf nog geen achttien jaar waren.¹³⁵⁶ Volgens Amnesty International ging het in 2024 om minstens vier jongeren.¹³⁵⁷ Volgens Hengaw ging het in 2025 om minstens een jongere.¹³⁵⁸ Volgens HRANA ging het in 1404 (maart 2025 tot maart 2026) om minstens twee jongeren.¹³⁵⁹

¹³⁵⁰ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³⁵¹ HRANA, *Execution of Sunni prisoner Anvar Khezri in Ghezel Hesar prison*, 1 mei 2024; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 32; UK Home Office, *Country policy and information note. Iran: Smugglers*, september 2025, p. 23; IHRNGO, *Mohammad Ghafari hanged for financial corruption*, 7 december 2025; HRANA, *Political prisoner Karim Khojasteh sentenced to death*, 9 december 2025; HRANA, *The death sentence of Yaghoob Karimpour, a Yarsan follower and prisoner held in Urmia prison, has been upheld by branch 9 of the supreme court*, 12 februari 2026; HRANA, *Charge of "enmity against God" brought against 18-year-old protester Danial Niazi in Shirvan*, 23 februari 2026; CHRI, *Three protesters publicly hanged in Iran; Dozens more at imminent risk of execution*, 19 maart 2026; Spreading Justice, *Who is responsible for the sharp rise in political and security-related executions following the January 2026 protests in Iran?*, 3 juni 2026.

¹³⁵² Miaan Group, *Iran: Hijab enforcement down, scholars targeted, executions continue*, 8 december 2025.

¹³⁵³ Verdragenbank, *Verdrag inzake de rechten van het kind. Partijen*, url, geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹³⁵⁴ HRW, *Codifying repression. An assessment of Iran's new penal code*, 28 augustus 2012; IHRDC, *Gender inequality and discrimination: The case of Iranian women*, 5 maart 2013, p. 6; 6Rang, *Silencing protests: Official hate speech against LGBT people as a tool of suppression*, 30 maart 2023, p. 7.

¹³⁵⁵ HRANA, *The supreme court has upheld, for the second time, the death sentence of a juvenile offender named Dariush Atashafrouz*, 4 december 2025.

¹³⁵⁶ The Guardian, *Iran execution of child condemned by UN human rights office*, 29 november 2023; IHRNGO, *Executed Mehdi Jahanpour was a child offender; 71+ child offenders hanged in Iran since 2010*, 25 september 2024; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 11; Hengaw, *Iran executes child offender Ali Aghajeri in Ahvaz Sepidar prison*, 21 oktober 2025.

¹³⁵⁷ Amnesty International, *Death sentences and executions 2024*, 8 april 2025, p. 13.

¹³⁵⁸ Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025.

¹³⁵⁹ HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026.

4.7.2 Aantal terdoodveroordelingen

Er waren geen officiële cijfers bekend van het aantal terdoodveroordelingen, omdat de autoriteiten hier geen mededelingen over deden.¹³⁶⁰ In 2026 werden meerdere deelnemers aan de Vrouw, leven, vrijheid-protesten van 2022 en de protesten van januari 2026 ter dood veroordeeld wegens vijandschap tegen God (artikel 279 WvS) of verspreiden van corruptie op aarde (artikel 286 WvS).¹³⁶¹ In sommige gevallen zaten er slechts enkele dagen of weken tussen het moment van de arrestatie en de terdoodveroordeling.¹³⁶²

4.7.3 Executiemethoden

Het WvS noemde vier executiemethoden: ophanging, een vuurpeloton, kruisiging en steniging.¹³⁶³ Voor zover bekend vonden bijna alle executies in gevangenissen plaats door middel van ophanging.¹³⁶⁴ Tientallen gevangenen werden in het geheim geëxecuteerd, zonder dat hun familieleden, advocaten en soms ook de slachtoffers daar van tevoren van op de hoogte waren gesteld.¹³⁶⁵

Sommige executies vonden in het openbaar plaats, bijvoorbeeld op de plek waar het misdrijf zou zijn begaan.¹³⁶⁶ Daarbij werd doorgaans gebruik gemaakt van een hijskraan.¹³⁶⁷ Volgens de in Noorwegen gevestigde mensenrechtenorganisatie *Iran Human Rights* (IHRNGO) waren er in 2023 zeven openbare executies, in 2024 vier en in 2025 elf.¹³⁶⁸ HRANA documenteerde in 1404 (maart 2025 tot maart 2026) dertien openbare executies, waarvan drie in maart 2026.¹³⁶⁹

4.7.4 Aantallen executies

Volgens IHRNGO en ECPM waren in 2023 minstens 834 mensen geëxecuteerd. Dit was 43% meer dan in 2022.¹³⁷⁰ Volgens Hengaw ging het in 2023 om minstens 829 mensen.¹³⁷¹ Amnesty International kwam voor 2023 uit op minstens 853 mensen. Volgens HRANA waren in 1402 (maart 2023 tot maart 2024) minstens 771 mensen geëxecuteerd.¹³⁷² In 2024 lag het aantal gerapporteerde executies hoger dan in 2023. Volgens IHRNGO en ECPM werden in 2024 minstens 975 mensen

¹³⁶⁰ IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 16; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 3; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 43.

¹³⁶¹ CHRI, *Three protesters publicly hanged in Iran; Dozens more at imminent risk of execution*, 19 maart 2026; BBC, *Teenager among first to be executed over Iran's anti-government protests*, 19 maart 2026; Iran International, *Iran executes fourth protester in Basij base fire case*, 6 april 2026; Iran International, *Iran withholds body of executed teen protester*, 6 april 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran issues new death sentences over 2022 protest killing*, 25 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran executes another protester arrested during January unrest*, 25 mei 2026.

¹³⁶² HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; Impact Iran, *On file*, mei 2026; BBC Monitoring, *Iran executes man 'in less than 50 days' after arrest during war with US, Israel*, 24 mei 2026.

¹³⁶³ IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 48.

¹³⁶⁴ BBC Monitoring, *Pundits discuss status of Afghan nationals facing execution in Iran*, 15 februari 2026; Hengaw, *At least 7,650 killed in 40 days of war, including 1,030 civilians – Hengaw's tenth report*, 8 april 2026.

¹³⁶⁵ Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 43; Hengaw, *Families denied bodies of secretly executed Kurdish political prisoners Naser Bakrzadeh and Mehrab Abdollahzadeh*, 18 mei 2026.

¹³⁶⁶ IHRNGO, *Teenage protester Saleh Mohammadi sentenced to public hanging*, 12 februari 2025; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 23; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; CHRI, *Three protesters publicly hanged in Iran; Dozens more at imminent risk of execution*, 19 maart 2026; The New York Times, *Iran publicly hangs 2 protesters, rights groups say*, 28 juli 2026.

¹³⁶⁷ IHRNGO, *Mahmoud Ansari publicly hanged for murder in Yasuj*, 11 november 2025.

¹³⁶⁸ IHRNGO, *Public executions in 2023*, 18 maart 2024; IHRNGO, *Public hangings in Iran in 2024*, 27 februari 2025; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 11; IHRNGO, *Mohammad Zakeri 11th man publicly hanged in Iran*, 22 december 2025.

¹³⁶⁹ HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026; CHRI, *Three protesters publicly hanged in Iran; Dozens more at imminent risk of execution*, 19 maart 2026; The New York Times, *Iran executes 3 men, including a star teenage wrestler*, 20 maart 2026; HRANA, *Monthly report – March 2026: Human rights situation in Iran*, 1 april 2026.

¹³⁷⁰ IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2023*, 5 maart 2024, p. 11.

¹³⁷¹ Hengaw, *Hengaw's statistical report on the implementation of the death sentence in Iran in 2023*, 24 januari 2024.

¹³⁷² HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026.

geëxecuteerd.¹³⁷³ Hengaw rapporteerde minstens 909 mensen.¹³⁷⁴ Amnesty International minstens 972 mensen.¹³⁷⁵ HRANA documenteerde in 1403 (maart 2024 tot maart 2025) minstens 1.069 executies.¹³⁷⁶ Het aantal gerapporteerde executies nam in 2025 verder toe ten opzichte van 2023 en 2024. IHRNGO en het ECPM bevestigden minstens 1.639 executies.¹³⁷⁷ Hengaw rapporteerde minstens 1.858 executies.¹³⁷⁸ Amnesty International rapporteerde minstens 2.159 executies.¹³⁷⁹ HRANA documenteerde in 1404 (maart 2025 tot maart 2026) minstens 2.488 executies.¹³⁸⁰ Volgens Impact Iran waren in 2026 tot eind april 2026 682 executies gerapporteerd.¹³⁸¹ IHRNGO documenteerde in de eerste zeven maanden van 2026 444 executies.¹³⁸²

De autoriteiten waren niet transparant over het aantal executies.¹³⁸³ Volgens IHRNGO en de in Frankrijk gevestigde vereniging *Ensemble contre la peine de mort* (ECPM) was in 2025 over minder dan 7% van het door IHRNGO en ECPM bevestigde aantal executies bericht door Iraanse staatsmedia.¹³⁸⁴ Volgens de in Noorwegen gevestigde Koerdische mensenrechtenorganisatie *Hengaw* kondigden Iraanse staatsmedia in 2025 75 executies officieel aan.¹³⁸⁵ De meeste gerapporteerde executies hielden verband met drugsgerelateerde misdrijven en moord met voorbedachten rade.¹³⁸⁶

In de verslagperiode nam het aantal gerapporteerde executies toe.¹³⁸⁷ Sinds de Twaalfdaagse Oorlog van juni 2025 executeerden de autoriteiten meerdere mensen op beschuldiging van spionage voor Israël.¹³⁸⁸ Sinds de Iranoorlog van 2026 leek het tempo van executies op te lopen en was er sprake van een toename van het aantal executies van politieke gevangenen.¹³⁸⁹

Een aantal executies in 2026 had betrekking op deelnemers aan de Vrouw, leven, vrijheid-protesten.¹³⁹⁰ Andere executies waren gerelateerd aan deelnemers aan de landelijke protesten van januari 2026.¹³⁹¹

¹³⁷³ IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 11.

¹³⁷⁴ Hengaw, *Hengaw's statistical report: 909 executions in Iran in 2024*, 16 februari 2025.

¹³⁷⁵ Amnesty International, *Death sentences and executions 2024*, 8 april 2025, p. 10.

¹³⁷⁶ HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026.

¹³⁷⁷ IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2025*, 13 april 2026, p. 11.

¹³⁷⁸ Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025.

¹³⁷⁹ Amnesty International, *Death sentences and executions 2025*, 18 mei 2026, p. 7.

¹³⁸⁰ HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026.

¹³⁸¹ Impact Iran, *On file*, mei 2026.

¹³⁸² IHRNGO, *71 executions recorded in July; at least 444 hanged in 2026*, 6 augustus 2026.

¹³⁸³ Hengaw, *The death sentences of four prisoners carried out in Dezful and Maragheh prisons*, 28 oktober 2024;

IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 16; UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 3.

¹³⁸⁴ IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2025*, 13 april 2026, p. 11.

¹³⁸⁵ Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025.

¹³⁸⁶ Hengaw, *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025*, 30 december 2025.

¹³⁸⁷ Vertrouwelijke bron, december 2025.

¹³⁸⁸ IHRNGO, *3 Kurdish men hanged for Israel collaboration; Ahmadreza Djalali at imminent risk of execution*, 25 juni 2025; KHRN, *Iran secretly executes three Kurdish men accused of spying for Israel*, 25 juni 2025; AP News, *Iran executes a man accused of spying for Israel and another for planning IS group sabotage*, 6 augustus 2025; Al Jazeera, *Iran executes three convicted of killing police in recent pre-war unrest*, 19 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran executes two men convicted of spying for Israel in recent wars*, 3 augustus 2026; vertrouwelijke bron, juli 2025.

¹³⁸⁹ BBC Monitoring, *Iran executes man accused of spying for US, Israel*, 11 mei 2026; Spreading Justice, *Who is responsible for the sharp rise in political and security-related executions following the January 2026 protests in Iran?*, 3 juni 2026.

¹³⁹⁰ Iran International, *Islamic Republic puts another political prisoner to death*, 3 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran executes man accused of killing security officer during 2022 protests*, 3 mei 2026; Nederlands Dagblad, *'Ja, de oorlog moet stoppen. Maar vergeet de Iraanse burgers niet'*, 26 mei 2026.

¹³⁹¹ BBC Monitoring, *Iran executes 'Mossad-linked network leader' in connection with January unrest*, 21 april 2026; Euronews, *Iran hangs man accused of ties to Israel and setting mosque on fire during pre-war protests*, 21 april 2026; Iran International, *Iran executes protester over January uprising*, 25 april 2026; BBC Monitoring, *Iran executes man convicted of Isfahan police attack*, 30 april 2026; BBC Monitoring, *Iran executes three more in connection with January protests*, 4 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran executes protester accused of killing officer in January unrest*, 3 juni 2026; BBC Monitoring, *Iran executes two more protesters in connection with January unrest*, 16 juni 2026; NRC, *Iran executeert in openbaar twee demonstranten*, 30 juli 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran*

Het persbureau van de rechterlijke macht, *Mizan News Agency*, en andere staatsmedia rapporteerden tijdens de Iranoorlog actief over executies van mensen die waren beschuldigd van spionage.¹³⁹² Zo berichtten zij over de executie van een Iraans-Zweedse burger op 18 maart 2026. Naar verluidt was hij op 16 juni 2025 in de provincie Alborz gearresteerd op beschuldiging van spionage voor Israël.¹³⁹³

Een andere opmerkelijke zaak was die van een Iraanse sporter die in Turkije zou hebben verbleven. Naar verluidt was hij in 2025 op verzoek van een van zijn familieleden voor een bedevaart naar Irak gegaan. In Irak zou de IRGC-IO hem hebben ontvoerd naar Iran, waar hij ter dood zou zijn veroordeeld wegens spionage voor Israël. Volgens het persbureau van de rechterlijke macht vond zijn executie op 26 mei 2026 plaats.¹³⁹⁴

4.7.5 *Gratie*

Volgens de Iraanse grondwet was er een mogelijkheid van gratie. Deze bevoegdheid was toegekend aan de opperste leider. Hij kon gratie verlenen in de vorm van een algemene amnestie bij gelegenheden zoals het Suikerfeest (*Eid al-Fitr*), het Offerfeest (*Eid al-Adha*), het Ghadir-feest (*Eid al-Ghadir*, ook wel *Ghadir Khumm* genoemd) en de Dag van de Islamitische Revolutie (*22 bahman*).¹³⁹⁵ Daarvoor leverde het hoofd van de rechterlijke macht een lijst aan met namen en bijbehorende adviezen.¹³⁹⁶ Daarnaast kon de opperste leider individuele gratie verlenen aan personen die vanuit de gevangenis of tijdens verlof een verzoek om gratie indienden.¹³⁹⁷ Hudud-straffen vielen in beginsel niet binnen het bereik van gratieverlening, omdat deze straffen werden beschouwd als religieuze en goddelijke voorschriften.¹³⁹⁸

4.7.6 *Vergeving*

In het geval van vergelding (*qisas*) was gratie door de opperste leider niet mogelijk, omdat vergelding werd gezien als het recht van de familie van het slachtoffer.¹³⁹⁹

executes 19-year-old protester, rights agency says, 1 augustus 2026; Iran International, *Iran executes fifth defendant over January protests in Isfahan*, 20 augustus 2026.

¹³⁹² Iran International, *Iran executes man accused of spying for Israel, judiciary says*, 18 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran executes two alleged members of 'Mossad-linked spy network'*, 20 april 2026; BBC Monitoring, *Iran executes another man accused of arson and Mossad ties*, 25 april 2026; IHRNGO, *Yaghoob Karimpour and Naser Bakerzadeh hanged for espionage for Israel*, 2 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran executes two 'Mossad spy' operatives*, 2 mei 2026; Iran International, *Two more men hanged in Iran as authorities ramp up executions*, 2 mei 2026; HRANA, *Student, executed on charges of "espionage"*, 11 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran executes man accused of spying for US, Israel*, 11 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran executes another man accused of spying for Israel*, 13 mei 2026; Nederlands Dagblad, *'Ja, de oorlog moet stoppen. Maar vergeet de Iraanse burgers niet'*, 26 mei 2026.

¹³⁹³ Reuters, *Sweden says Iran has executed a Swedish citizen*, 18 maart 2026; Iran International, *Iran executes Swedish citizen accused of spying for Israel, judiciary says*, 18 maart 2026; BBC Monitoring, *Iran condemns Sweden's support for executed 'spy'*, 19 maart 2026; Iran International, *Iran secretly buries executed Swedish citizen at site linked to mass graves*, 4 mei 2026.

¹³⁹⁴ IHRNGO, *Gholamreza Khani Shekarab at risk of execution or espionage charges*, 21 mei 2026; Rudaw, *Iran executes athlete charged with spying for Israel after abducting him from Iraq*, 26 mei 2026; CBS News, *Iran hangs man over alleged spying for Israeli intel agency as executions mount*, 26 mei 2026; HRANA, *Gholamreza Khani Shekarab executed on charges of "espionage"*, 26 mei 2026; Press TV, *Mossad agent convicted of espionage, sabotage operations executed: Iran's judiciary*, 26 mei 2026; Iran International, *Iran hangs man on accusations of spying for Israel*, 26 mei 2026; BBC Monitoring, *Iran executes another man accused of spying for Israel*, 26 mei 2026.

¹³⁹⁵ AP News, *Iran's top leader pardons prisoners, including foreigners and people accused of anti-state crimes*, 20 september 2024; Press TV, *Leader pardons 3,000 convicts on eve of Revolution anniversary*, 5 februari 2025; Press TV, *Ayatollah Khamenei pardons, commutes sentences of 1,526 prisoners*, 27 maart 2025; Press TV, *Leader grants pardons, sentence reductions to more than 2,000 convicts*, 10 februari 2026; BBC Monitoring, *Iran judiciary says 139 death-row inmates included in leader's amnesty*, 13 juni 2026; BBC Monitoring, *Iranian leader pardons prisoners on religious holiday*, 5 juni 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³⁹⁶ IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 20; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2025*, 13 april 2026, p. 11.

¹³⁹⁷ Vertrouwelijke bron, mei 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³⁹⁸ FIDH, *Iran/death penalty. A state terror policy*, april 2009, p. 10; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹³⁹⁹ UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 4; BBC Monitoring, *Iran executes alleged murderer of narcotics police officer*, 24 april 2026; BBC Monitoring, *Iran carries out execution in child murder case*, 1 juni 2026.

Wel kon de familie van het slachtoffer in dat geval tot een vergelijk komen met de familie van de dader. Daarbij schonk de familie van het slachtoffer, eventueel na betaling van een schadevergoeding ('bloedgeld', *diya*), vergeving aan de dader, zodat vergelding achterwege bleef en het executievonniss werd vernietigd.¹⁴⁰⁰ Volgens IHRNGO en ECPM vergaven de families van de moordslachtoffers in 2025 ten minste 566 gevangenen die tot vergelding waren veroordeeld voor moord op grond van de qisas-wetgeving.¹⁴⁰¹

In sommige gevallen werden inzamelingsacties georganiseerd om het door de familie van het slachtoffer geëiste geldbedrag bij elkaar te krijgen om executie te voorkomen.¹⁴⁰² Het kwam voor dat de veroordeelden alsnog aan de strop eindigden, omdat zij het geëiste geldbedrag niet konden opbrengen.¹⁴⁰³

Het gebeurde ook dat de familie van het slachtoffer de dader vergaf, maar dat de autoriteiten besloten de dader toch om een andere reden te executeren. Een voorbeeld hiervan betrof iemand die ter dood was veroordeeld wegens moord. Hoewel de familie van het slachtoffer hem had vergeven, werd hij naar verluidt toch opgehangen omdat de broer van de dader lid zou zijn van de MEK (zie paragraaf 4.1.10.6).¹⁴⁰⁴

Naar verluidt kwam het ook voor dat de autoriteiten de familie van het slachtoffer onder druk zetten om niet te vergeven.¹⁴⁰⁵

4.8 Mishandeling en marteling

Iran ratificeerde het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke en ontterende behandeling of bestraffing (*Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, CAT) niet, maar wel het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR). Artikel 7 IVBPR verbood marteling. Op grond van artikel 38 van de Iraanse grondwet was marteling eveneens verboden.¹⁴⁰⁶

Desondanks verschenen in de verslagperiode bijna dagelijks berichten over mishandeling en marteling van verdachten, met name na hun arrestatie en in de onderzoeksfase.¹⁴⁰⁷ Ook waren er berichten over verdachte sterfgevallen van personen in voorarrest. Familieleden en mensenrechtenorganisaties vermoedden dat

¹⁴⁰⁰ UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 4-5; The Guardian, *Child bride spared execution in Iran after blood money is paid*, 11 december 2025; IHRNGO, *Group hanging of 5; One forgiven defendant executed due to brother's political affiliation*, 19 januari 2026; Euronews, *Iran executes woman who claimed self-defence against sexual assault*, 11 augustus 2026; vertrouwelijke bron, december 2025.

¹⁴⁰¹ IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2025*, 13 april 2026, p. 11.

¹⁴⁰² IranWire, *Iranian woman sentenced to death for killing abusive husband pardoned*, 10 december 2025; IHRNGO, *Sajad Farhadpour hanged due to inability to pay blood money*, 26 januari 2026.

¹⁴⁰³ UNHRC, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025, p. 5; IHRNGO, *Group hanging of 5; One forgiven defendant executed due to brother's political affiliation*, 19 januari 2026.

¹⁴⁰⁴ IHRNGO, *Group hanging of 5; One forgiven defendant executed due to brother's political affiliation*, 19 januari 2026.

¹⁴⁰⁵ Hengaw, *Jew prisoner Arvin Ghahremani executed in Kermanshah*, 4 november 2024.

¹⁴⁰⁶ Constitution, *Iran (Islamic Republic of)'s constitution of 1979 with amendments through 1989*, 13 februari 2024.

¹⁴⁰⁷ IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 41; IranWire, *Prisoner dies in Iranian police custody*, 28 maart 2025; UN OHCHR, *Justice and accountability: Woman, Life, Freedom protests*, 7 april 2025; IranWire, *Nariman Hadpour: A teacher tortured with shockers for a forced confession*, 20 februari 2026; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; Iran International, *Iran's security agents gang rape two nurses detained for aiding protesters*, 15 maart 2026; CHRI, *Three protesters publicly hanged in Iran; Dozens more at imminent risk of execution*, 19 maart 2026; HRANA, *Mock execution: Baha'i International Community expresses concern over Peyvand Naimi's fate in Kerman prison*, 24 maart 2026; CHRI, *Iran's Baha'i community under intensified state attack amid escalating domestic repression*, 19 mei 2026.

zij waren geëxecuteerd of als gevolg van marteling en ernstige mishandeling om het leven waren gekomen.¹⁴⁰⁸

4.8.1 *Gedwongen bekentenissen*

Volgens verschillende bronnen stelden de autoriteiten arrestanten bloot aan psychologische druk, intimidatie, seksueel geweld, schijnexecuties, elektrische schokken en andere vormen van marteling om valse bekentenissen af te dwingen.¹⁴⁰⁹ Deze bekentenissen zouden door de rechterlijke macht als bewijs in rechtszaken worden gebruikt.¹⁴¹⁰

De staatstelevisie zond bekentenissen uit, waaronder die van minderjarigen.¹⁴¹¹ In veel gevallen concludeerden familieleden, voormalige gevangenen en mensenrechtenorganisaties dat de bekentenissen onder dwang en mishandeling waren verkregen.¹⁴¹² Volgens de mensenrechtenorganisaties *Justice for Iran* (JFI) en *International Federation for Human Rights* (FIDH) zond de staatstelevisie tussen 2009 en 2019 de gedwongen bekentenissen uit van minstens 355 personen.¹⁴¹³ In de nasleep van de landelijke protesten van januari 2026 namen de schaal en frequentie van dergelijke uitzendingen toe. Gedetineerden bekenden diverse vermeende misdrijven, zoals geweld tegen leden van de veiligheidsdiensten, het aannemen van geld van monarchisten of samenwerking met Israël.¹⁴¹⁴ Volgens HRANA zond de staatstelevisie sinds de start van de landelijke protesten op 28 december 2025 tot en met 25 januari 2026 meer dan 240 gedwongen bekentenissen uit.¹⁴¹⁵

4.8.2 *Strafvervolgning van de daders*

Volgens verschillende bronnen bleven de daders van marteling, ernstige mishandeling en verkrachting in de meeste gevallen onbestraft wanneer de daders

¹⁴⁰⁸ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2; Iran International, *Wounded protester missing for 33 days shot dead in custody, source says*, 13 februari 2026; The New York Times, *Iran protester's death in custody sparks outrage. His family believes he was executed*, 15 februari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 40; Hengaw, *Disabled Arab man Hossein Ghavi dies under torture after arrest in Ahvaz*, 4 april 2026; HRANA, *The ambiguous death of a detained citizen in the IRGC intelligence detention facility in Ahvaz*, 4 april 2026; IranWire, *28-year-old Ahvazi man reportedly killed under custodial torture*, 7 april 2026; The Guardian, *'They beat me until I lost consciousness': growing reports of brutal arrests, torture and deaths in Iran's prisons*, 3 juni 2026.

¹⁴⁰⁹ IranWire, *Women detained in Yazd say they were threatened with rape in custody*, 6 januari 2026; UN OHCHR, *Iran: UN experts alarmed as Supreme Court upholds death sentence of Kurdish woman activist*, 14 januari 2025; New York Post, *Iranian protesters, including teen, sexually assaulted by security forces, human rights group says*, 19 januari 2026; The Guardian, *Teenager among Iranian protesters sexually assaulted in custody, rights group says*, 19 januari 2026; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; HRANA, *Monthly report – March 2026: Human rights situation in Iran*, 1 april 2026; Iran International, *Iran withholds body of executed teen protester*, 6 april 2026; Amnesty International, *Tortured Baha'i cousins at risk of death penalty*, 24 april 2026; BIC, *Iran jails Bahá'ís, pregnant woman included, amid scapegoating*, 22 mei 2026; IranWire, *From torture to exile: The story of Iranian protester Mehdi Nazemi*, 8 juli 2026.

¹⁴¹⁰ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; Impact Iran, *On file*, mei 2026; Iran International, *Mass arrests, intensifying crackdown sweep Iran amid attacks*, 14 maart 2026; IranWire, *Man accused of "corruption on earth" sentenced to death by the Tabriz revolutionary court*, 18 juni 2026.

¹⁴¹¹ HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 7; vertrouwelijke bron, januari 2026.

¹⁴¹² Spreading Justice, *Ameneh-Sadat Zabihepour-Ahmadi*, 2 september 2024; IHRNGO & ECPM, *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025, p. 46-47; IHRNGO, *2024 forced televised confessions in Iran*, 8 maart 2025; HRANA, *Iran's state TV airs forced confessions of Christian converts*, 19 augustus 2025; Article18, *State media accuses Christians of espionage in 'clear hate speech'*, 19 augustus 2025; HRANA, *Arrest of three citizens followed by broadcast of coerced confessions on IRIB*, 8 december 2025; Iran International, *Mass arrests, intensifying crackdown sweep Iran amid attacks*, 14 maart 2026; HRANA, *Mock execution: Baha'i International Community expresses concern over Peyvand Naimi's fate in Kerman prison*, 24 maart 2026; BBC Monitoring, *Briefing: Iran reports arrests, issues fresh warning over 'helping the enemy'*, 16 april 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹⁴¹³ FIDH & JFI, *Orwellian state: Islamic Republic of Iran's state media as a weapon of mass suppression*, 27 juni 2020, p. 5.

¹⁴¹⁴ France 24, *Iran's state TV airs several 'forced confessions' after protest crackdown, activists say*, 26 januari 2026; ABC News, *Iran's state TV airs 'forced confessions' of 'scapegoats' whose families fear could face execution*, 16 februari 2026; IHRNGO, *Forced televised confessions in 2025*, 16 april 2026.

¹⁴¹⁵ HRANA, *Day twenty-nine of the protests: Threats of property confiscation and the continuation of blocking and intimidation policies*, 25 januari 2026.

overheidsfunctionarissen waren, zeker als het ging om medewerkers van de IRGC-IO.¹⁴¹⁶ Daarvoor waren meerdere redenen. Allereerst ontkenden de autoriteiten vaak de strafbare feiten.¹⁴¹⁷ Daarnaast was geen sprake van een onafhankelijk rechtssysteem en werd druk uitgeoefend op de rechterlijke macht om daders niet te vervolgen en aangiftes tegen overheidsfunctionarissen niet te registreren.¹⁴¹⁸ Ook was de rechtspositie van slachtoffers dusdanig zwak dat het aanklagen van de daders vrijwel onmogelijk was. Daar kwam bij dat de slachtoffers vaak niet wisten wie zij voor zich hadden, waardoor zij de daders niet konden identificeren.¹⁴¹⁹ Bovendien waren er berichten dat sommige rechterlijke uitspraken gebaseerd waren op gedwongen bekentenissen.¹⁴²⁰

4.9 Verdwijningen en ontvoeringen

In Iran kwamen verdwijningen en ontvoeringen van advocaten, journalisten, activisten, demonstranten, bahais en mensen met een minder hoog profiel voor.¹⁴²¹ Na de landelijke protesten van januari 2026 werden tienduizenden demonstranten gearresteerd. De autoriteiten weigerden in veel gevallen informatie te verschaffen over de verblijfplaats, juridische status en gezondheid van de gedetineerden, waardoor zorgen over gedwongen verdwijningen toenamen.¹⁴²²

Zo waren er berichten over gewonde demonstranten die vanuit het ziekenhuis werden overgebracht naar onbekende locaties.¹⁴²³ Ook kwam het voor dat de autoriteiten personen langere tijd in incommunicado-detentie hielden voordat zij familieleden inlichtten over de verblijfplaats van de arrestant. Op 26 april 2026 meldde het kantoor van de VN-mensenrechtenchef Volker Türk dat Iran sinds de aanvang van de Iranoorlog zeker 21 mensen had geëxecuteerd en meer dan 4.000 arrestaties had verricht. Volgens hem waren van de arrestanten velen verdwenen, gemarteld of onderworpen aan andere vormen van ontorende behandeling. Personen uit etnische en religieuze minderheden, onder wie bahais, zoroastriërs, Koerden en Baluchi's liepen volgens hem een bijzonder hoog risico.¹⁴²⁴

Er waren veel berichten over mensen van wie duidelijk was dat zij waren opgepakt en van wie maanden later nog steeds niet bekend was waar zij verbleven. Er waren ook gevallen bekend van mensen die waren opgepakt en nadien onder verdachte omstandigheden bleken te zijn overleden. Daarbij kwam het voor dat de autoriteiten enkel aan de familieleden mededeelden dat hun familielid was overleden en dat diens stoffelijk overschot al was begraven. Verder kwam het voor dat de autoriteiten stoffelijke overschotten gijzelden of anoniem begroeven. In andere gevallen

¹⁴¹⁶ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2; HRW, *World report 2026. Iran. Events of 2025*, 6 februari 2026; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; Bertelsmann Stiftung, *BTI 2026 Country Report – Iran*, Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2026, p. 11; vertrouwelijke bron, juli 2025; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁴¹⁷ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 5.

¹⁴¹⁸ Iran International, *Iran's judiciary restricts legal complaints to protect officials*, 22 april 2024; Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 5.

¹⁴¹⁹ CHRI, *Interrogations in Iran's judicial systems: Law vs. reality*, 25 maart 2021.

¹⁴²⁰ Amnesty International, *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025, p. 2; HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; Iran International, *Mass arrests, intensifying crackdown sweep Iran amid attacks*, 14 maart 2026; UN OHCHR, *Iran: Türk deplores crackdown on dissent, says rights of all Iranians must be respected*, 29 april 2026.

¹⁴²¹ Iran International, *Iran protester tortured, moved from prison to undisclosed site*, 25 februari 2026; CHRI, *Iran's Baha'i community under intensified state attack amid escalating domestic repression*, 19 mei 2026; Impact Iran, *On file*, mei 2026.

¹⁴²² HRW, *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹⁴²³ The Independent, *Inside Iran's hospitals where injured protesters taken to morgues while they still had vital signs*, 16 februari 2026; IranWire, *When hospitals were "battlefields": What happened in Mazandaran on January 8 and 9?*, 26 april 2026.

¹⁴²⁴ UN OHCHR, *Iran: Türk deplores crackdown on dissent, says rights of all Iranians must be respected*, 29 april 2026.

ontvingen de familieleden het lichaam wel terug en meenden zij uit tekenen op het lichaam sporen van marteling te kunnen afleiden.¹⁴²⁵

4.10 Buitengerechtelijke executies en moorden

De veiligheidstroepen gebruikten tijdens het neerslaan van de protesten in januari 2026 disproportioneel geweld en schoten met scherp op vreedzame demonstranten.¹⁴²⁶ Het hardhandige optreden van de veiligheidstroepen kostte duizenden, en mogelijk tienduizenden, mensen het leven. Op 17 januari 2026 gaf de opperste leider toe dat duizenden waren gedood.¹⁴²⁷ Gelet hierop was dit het bloedigste optreden tegen protesten in decennia.¹⁴²⁸

4.10.1 Slachtoffer aantallen

Volgens de staatstelevisie waren de meeste slachtoffers leden van de veiligheidsdiensten of voorbijgangers die niets met de demonstraties te maken hadden.¹⁴²⁹ Op 21 januari 2026 verklaarde de Stichting voor Martelaren en Veteranenzaken dat 3.117 mensen waren omgekomen, onder wie 690 "relschoppers".¹⁴³⁰

Op 19 maart 2026 rapporteerde HRANA dat bij de protesten minstens 6.724 demonstranten om het leven waren gekomen, onder wie 236 minderjarigen. Daarnaast had HRANA nog 11.744 zaken in onderzoek en documenteerde de organisatie 25.877 gewonden.¹⁴³¹ HRANA benadrukte dat de beperkte toegang en de internetbeperkingen betekenden dat de beschikbare cijfers over het aantal mensen dat door de veiligheidstroepen was gedood vrijwel zeker een onderschatting vormden.¹⁴³²

Mensenrechtenorganisaties, Iraanse mediakanalen in het buitenland en andere bronnen schatten het aantal omgekomen demonstranten tussen de 30.000 en 40.000.¹⁴³³

4.10.2 Stoffelijke overschotten

Na het extreme geweld in januari 2026 kwamen beelden naar buiten van talloze lichamen die in de gangen van ziekenhuizen lagen.¹⁴³⁴ Er waren ook beelden van rijen lijkzakken die in de openlucht lagen bij het forensisch diagnostisch en laboratoriumcentrum in Kahrizak, ten zuiden van Teheran. Tussen de lichamen van meer dan 250 demonstranten waren mensen op zoek naar hun dierbaren.¹⁴³⁵

¹⁴²⁵ The New York Times, *Iran protester's death in custody sparks outrage. His family believes he was executed*, 15 februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁴²⁶ HRW, *Iran: Growing evidence of countrywide massacres*, 16 januari 2026; Le Monde, *Iran: portraits de victimes de la répression*, 10 februari 2026.

¹⁴²⁷ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 8.

¹⁴²⁸ HRW, *Iran: Growing evidence of countrywide massacres*, 16 januari 2026; AP News, *Scale of Iran's nationwide protests and bloody crackdown come into focus even as internet is out*, 24 januari 2026.

¹⁴²⁹ BBC, *Tehran morgue videos show the brutality of Iran's crackdown on protesters*, 14 januari 2026; The New York Times, *The final indignities inflicted on Iran's protest victims*, 23 januari 2026; Le Monde, *Iran: portraits de victimes de la répression*, 10 februari 2026.

¹⁴³⁰ AP News, *Iran offers first government-issued death toll from protest crackdown, one far lower than activists*, 22 januari 2026; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 8.

¹⁴³¹ HRANA, *A statistical overview of human rights violations in Iran in the Hijri year 1404*, 19 maart 2026.

¹⁴³² Die Welt, *Der Iran schreibt Geschichte. Die Welt muss handeln*, 10 februari 2026.

¹⁴³³ HRW, *Iran: Growing evidence of countrywide massacres*, 16 januari 2026; Iran International, *'Violence not over: Iran still killing, torturing detainees after protests'*, 25 januari 2026; Le Monde, *Iran: portraits de victimes de la répression*, 10 februari 2026; Iran International, *New accounts detail mass killing at Soleimani statue protest in Iran*, 16 februari 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁴³⁴ Iran International, *Video shows multiple bodies on hospital floor in Tehran*, 9 januari 2026.

¹⁴³⁵ CNN, *A morgue overflowing with more body bags than answers amid Iran's latest crackdown on dissent*, 13 januari 2026; vertrouwelijke bron, januari 2026.

Er verschenen daarnaast beelden van ruimtes binnen dit mortuariumcomplex met bloedsporen op de vloeren, ruimtes vol lijkzakken op brancards en de grond, en opslagruimtes met lijkzakken die op elkaar waren gestapeld. Niet alle lijkzakken waren dichtgeritst, zodat lichamen met zichtbare verwondingen in beeld kwamen. Op andere beelden waren foto's te zien van lichamen in plastic zakken, waaronder een lichaam dat verbrand leek te zijn.¹⁴³⁶

Naast deze beelden waren er ook berichten over vrachtwagens die dagen achter elkaar grote aantallen lijkzakken losten bij het mortuariumcomplex. Er waren meldingen over grote hoeveelheden lijkzakken bij het gebouwencomplex van de zeshonderd meter verderop gelegen centrale begraafplaats Behest-e Zahra.¹⁴³⁷ Verder waren er berichten over opgestapelde lichamen in onder meer de stad Rasht in de provincie Gilan.¹⁴³⁸

4.10.3 *Vrijgeven van de lichamen*

Er waren meerdere berichten over familieleden die bij het opeisen van het stoffelijk overschot van hun omgekomen familielid in het mortuarium 'de prijs van de kogel' (*hagh-e tir*) moesten betalen. Naar verluidt moesten zij soms ook verklaren dat het slachtoffer een lid van de Basij was of dat deze door een andere demonstrant was neergeschoten.¹⁴³⁹ Afhankelijk van het aantal kogels in het lichaam konden de bedragen verschillen.¹⁴⁴⁰ De genoemde bedragen varieerden van 1.000 tot 10.000 euro.¹⁴⁴¹

Ook moesten familieleden betalen voor het vrijgeven van de lichamen als het slachtoffer met een machete was omgebracht.¹⁴⁴² Verder moesten familieleden naar verluidt soms betalen voor de schade aan eigendommen die het slachtoffer zou hebben aangericht.¹⁴⁴³ Als de familieleden niet betaalden, kwamen de lichamen in anonieme massagraven terecht.¹⁴⁴⁴

Een aantal lijken kon niet worden geïdentificeerd.¹⁴⁴⁵ Volgens een parlements lid durfden sommige familieleden zich niet te melden en ontbraken identiteitsdocumenten bij de lichamen.¹⁴⁴⁶

¹⁴³⁶ HLN, *Lijkzakken stappelen op in Iran*, 12 januari 2026.

¹⁴³⁷ HRW, *Iran: Growing evidence of countrywide massacres*, 16 januari 2026; The New York Times, *The final indignities inflicted on Iran's protest victims*, 23 januari 2026.

¹⁴³⁸ The New York Times, *The final indignities inflicted on Iran's protest victims*, 23 januari 2026.

¹⁴³⁹ Hengaw, *Hengaw releases new details on Ariana Arjomandi, gay protester killed by Iranian forces*, 16 februari 2026; Iran International, *Final posts before gunfire: accounts that turned into digital memorials*, 26 februari 2026; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 6; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 12; vertrouwelijke bron, januari 2026.

¹⁴⁴⁰ Süddeutsche Zeitung, *Massaker in Iran; „Ich hatte Blut an meinem Arm, aber ich spürte keinen Schmerz“*, 12 februari 2026; The Independent, *Distraught family say they were forced to pay for the bullet that killed their son*, 16 februari 2026; Trouw, *'Iran vernielt de gedenktekens voor de dode betogers. Puur getreiter'*, 25 februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹⁴⁴¹ AP News, *The death toll from a crackdown on protests in Iran jumps to at least 2.571, activists say*, 14 januari 2026; The New York Times, *The final indignities inflicted on Iran's protest victims*, 23 januari 2026; Le Figaro, *Après le bain de sang des manifestants, le sinistre marchandage du régime iranien*, 10 februari 2026; Le Monde, *Iran: portraits de victimes de la répression*, 10 februari 2026; Iran International, *Inside Rasht's bloody crackdown: witnesses detail secret removals of bodies*, 6 juni 2026; Iran International, *How a small town became an early flashpoint of Iran's January bloodshed*, 11 juni 2026; vertrouwelijke bron, januari 2026.

¹⁴⁴² IranWire, *Masoud Bahmani killed with a machete while aiding the wounded*, 26 januari 2026.

¹⁴⁴³ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 12.

¹⁴⁴⁴ The New York Times, *The final indignities inflicted on Iran's protest victims*, 23 januari 2026; Trouw, *'Iran vernielt de gedenktekens voor de dode betogers. Puur getreiter'*, 25 februari 2026.

¹⁴⁴⁵ BBC Monitoring, *Iran denies claim 50 unidentified female protestors' bodies were held in morgue*, 14 februari 2026.

¹⁴⁴⁶ HRANA, *Day 49 of the protests: "Unidentified bodies" and the continued judicial case-building*, 14 februari 2026.

In sommige gevallen weigerden de autoriteiten dagenlang om de lichamen vrij te geven.¹⁴⁴⁷ De autoriteiten zetten nabestaanden ook onder druk om niet te veel ruchtbaarheid te geven aan hun omgekomen dierbaren. Familieleden mochten bijvoorbeeld geen begrafenisceremonie organiseren, de lichamen niet wassen, moesten hun dierbaren snel en discreet begraven, bijvoorbeeld midden in de nacht, of op afgelegen delen van begraafplaatsen. Soms mochten zij ook geen herdenking houden op de veertigste dag van de rouwperiode na iemands overlijden (*chehelom*).¹⁴⁴⁸

¹⁴⁴⁷ Le Monde, *Iran: portraits de victimes de la répression*, 10 februari 2026 ; Iran International, *Family receives body of protester missing 50 days with signs of violence*, 27 februari 2026.

¹⁴⁴⁸ The New York Times, *The final indignities inflicted on Iran's protest victims*, 23 januari 2026; BBC, *Revealing names and faces of the victims of Iran's protest crackdown*, 9 februari 2026; Le Monde, *Iran: portraits de victimes de la répression*, 10 februari 2026; The New York Times, *Iran protester's death in custody sparks outrage. His family believes he was executed*, 15 februari 2026; The New York Times, *In Iran, slain protesters' memorials will test state crackdown*, 17 februari 2026; UNHRC, *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026, p. 5-6; UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 12; Iran International, *Inside Rasht's bloody crackdown: witnesses detail secret removals of bodies*, 6 juni 2026.

5 Vluchtelingen en ontheemden

5.1 Vluchtelingen in Iran

5.1.1 *Afghanen in Iran*

Iran ving een groot aantal vluchtelingen en migranten op, voornamelijk Afghanen.¹⁴⁴⁹ Volgens informatie van de Iraanse overheid verbleven in december 2025 4,4 miljoen Afghanen in Iran, onder wie 758.000 Afghanen met een amayesh-status (zie paragraaf 5.1.2), 271.000 Afghanen met een familiepaspoort (zie paragraaf 5.1.3), 180.000 Afghanen met een *moavaqqat*-kaart (zie paragraaf 5.1.7), naar schatting 1,8 miljoen Afghanen met een werkvisum of een verblijfsvergunning (zie paragraaf 5.1.4) en naar schatting 1,4 miljoen ongedocumenteerde Afghanen (zie paragraaf 5.1.5).¹⁴⁵⁰ Volgens UNHCR bevonden zich op 31 december 2025 in Iran 1.637.800 Afgaanse vluchtelingen en andere Afghanen die internationale bescherming nodig hadden.¹⁴⁵¹ Afghanen konden in Iran geen asielaanvraag indienen. Iran kende geen formeel asielbeleid. Op enkele uitzonderingen na had niemand in Iran een formele vluchtelingenstatus.¹⁴⁵²

5.1.2 *Amayesh-status*

Volgens informatie van de Iraanse overheid waren er in december 2025 ongeveer 758.000 Afghanen met een amayesh-status in Iran.¹⁴⁵³ Volgens UNHCR woonde ongeveer 99% van hen in de stedelijke gebieden tussen de lokale gemeenschappen. Ongeveer 1% woonde in vluchtelingenkampen. Deze twintig kampen waren verspreid over twaalf provincies.¹⁴⁵⁴

5.1.2.1 Herregistratierondes

In 2001 vond de eerste registratieronde plaats.¹⁴⁵⁵ Sindsdien moesten Afghanen met een amayesh-status bijna jaarlijks tegen betaling van leges hun kaarten vernieuwen. Daarmee was een amayesh-kaart technisch gezien een tijdelijke verblijfsvergunning.¹⁴⁵⁶ Volgens UNHCR konden Afgaanse kinderen van wie beide ouders een amayesh-status hadden ook in aanmerking komen voor een amayesh-status. Sinds 2013 waren de zogeheten *kefalat*-centra verantwoordelijk voor de administratieve afhandeling van de amayesh-registratie en de afgifte van amayesh-kaarten en tijdelijke werkvergunningen.¹⁴⁵⁷

Tussen 2 december 2024 en 18 februari 2025 vond de achttiende amayesh-herregistratieronde plaats.¹⁴⁵⁸ Op 26 juli 2025 kondigde het Centrum voor Vreemdelingen en Buitenlandse Immigranten (*Center for Aliens and Foreign Immigrants' Affairs*, CAFIA) de start aan van de negentiende amayesh-

¹⁴⁴⁹ DFAT, *Country information report Iran*, 24 juli 2023, p. 32; Tehran Times, *Iran at forefront of providing support to refugees*, 23 december 2025; UNHCR, *Global trends. Forced displacement in 2025*, 11 juni 2026, p. 27.

¹⁴⁵⁰ UNHCR, *Operational data portal – Afghanistan situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁵¹ UNHCR, *Operational data portal – Afghanistan situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁵² BFA, *Iran: Flüchtlingsstatusdetermination und Aufenthaltstitel für afghanische Staatsangehörige*, 15 oktober 2025, p. 4; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹⁴⁵³ UNHCR, *Operational data portal – Afghanistan situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁵⁴ UNHCR, *Iran. Factsheet. January-March 2024*, 19 mei 2024, p. 1; UNHCR, *Islamic Republic of Iran. Factsheet. June 2026*, 3 juni 2026, p. 1.

¹⁴⁵⁵ The New Humanitarian, *Refugees without refuge: Afghans in Iran*, 5 augustus 2025; UNHCR, *Are you a person that UNHCR Iran can support?*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁵⁶ NRC, *Renewing key documents brings hope to Afghans in Iran*, 1 juni 2023; UNHCR, *Important announcement on launch of registration for Amayesh cards 18 and Hoviat cards 17*, 3 december 2024.

¹⁴⁵⁷ UNHCR, *Are you a person that UNHCR Iran can support?*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁵⁸ UNHCR, *Important announcement on launch of registration for Amayesh cards 18 and Hoviat cards 17*, 3 december 2024; UNHCR, *Important announcement on extension of registration for Amayesh 18 and Hoviat 17 cards*, 6 februari 2025.

herregistratieronde die twee maanden zou duren.¹⁴⁵⁹ Voor de twintigste amayesh-herregistratieronde, die in april 2026 van start ging, werden enkele specifieke voorwaarden ingevoerd, zoals een verplichte ziektekostenverzekering.¹⁴⁶⁰ In juni 2026 werd de geldigheid van de amayesh-19-kaarten verlengd tot 22 september 2026.¹⁴⁶¹

Afghanen die hun amayesh-kaarten niet (tijdig) vernieuwden, kwamen mogelijk niet langer in aanmerking voor steun en diensten van de Iraanse overheid. Als zij ongedocumenteerd raakten, liepen zij het risico Iran te moeten verlaten.¹⁴⁶²

5.1.2.2 Rechten van Afghanen met een amayesh-status

Afghanen met een amayesh-status konden toegang krijgen tot het Iraanse openbaar onderwijssysteem.¹⁴⁶³ Zij konden ook in aanmerking komen voor een gratis basisgezondheidsverzekering.¹⁴⁶⁴ Daarnaast konden zij simkaarten aanschaffen, vastgoedtransacties verrichten en woningen en appartementen huren.¹⁴⁶⁵ Volgens de Iraanse arbeidswetgeving konden zij een tijdelijke werkvergunning krijgen waarmee zij legaal mochten werken in specifieke beroepsgroepen, voornamelijk in de bouw, mijnbouw en landbouw.¹⁴⁶⁶

5.1.2.3 Bewegingsvrijheid van Afghanen met een amayesh-status

Afghanen mochten in principe niet reizen of verblijven in bepaalde (delen van) steden en provincies die waren aangewezen als zones die voor buitenlanders waren beperkt.¹⁴⁶⁷ Afghanen met een amayesh-status mochten alleen verblijven in de provincie die op hun kaart stond vermeld. Voor elke vorm van reizen buiten hun toegewezen provincie moesten zij de autoriteiten informeren en een laissez-passer aanvragen waarin het goedgekeurde reisgebied en de reisduur werden gespecificeerd.¹⁴⁶⁸ Deze aanvraag konden zij indienen bij het dichtstbijzijnde kefat-centrum of een provinciaal kantoor van het Bureau voor Vreemdelingen en Buitenlandse Immigrantenzaken (*Bureau for Aliens and Foreign Immigrant Affairs*, BAFIA).¹⁴⁶⁹

5.1.2.4 Reizen naar het buitenland

Afghanen met een amayesh-status mochten Iran in principe niet verlaten. Terugkeer naar Afghanistan of reizen naar andere landen zonder toestemming kon leiden tot verlies van hun amayesh-status.¹⁴⁷⁰ Afghanen met een amayesh-status die wilden repatriëren naar Afghanistan moesten hun amayesh-kaart bij het provinciale BAFIA-kantoor inleveren voor het verkrijgen van een laissez-passer om

¹⁴⁵⁹ UNHCR, *CAFIA announcement on commencement of the scheme for prima facie refugees' Amayesh and Hoviat for 1404 (Persian Year)*, 30 juli 2025; UNHCR, *New announcement by CAFIA on the information update scheme for prima facie refugees under amayesh* 19, 7 december 2025.

¹⁴⁶⁰ DID Press, *Iran launches nationwide update of Afghan migrants' registration data*, 16 mei 2026; UNHCR, *Islamic Republic of Iran. Factsheet. June 2026*, 3 juni 2026, p. 2.

¹⁴⁶¹ UNHCR, *Announcement on the extension of validity of refugee identity cards*, 23 juni 2026.

¹⁴⁶² UNHCR, *Amayesh 16 registration*, 18 juli 2021.

¹⁴⁶³ UNHCR, *Announcement No.14 on school registration*, 5 september 2023; UNHCR, *Initiating pre-registration of foreign national and migrant pupils*, 3 juli 2024.

¹⁴⁶⁴ UNHCR, *Announcement on the Universal Public Health Insurance*, 6 oktober 2023; UNHCR, *Announcement Number 001/2024 / Universal Public Health Insurance (UPHI)*, 18 april 2024; UNHCR, *Universal Public Health Insurance (UPHI) – 11th cycle*, 11 maart 2025; The New Humanitarian, *Refugees without refuge: Afghans in Iran*, 5 augustus 2025.

¹⁴⁶⁵ UNHCR, *CAFIA announcement on the decision for headcount slip holders*, 12 maart 2025.

¹⁴⁶⁶ NRC, *Renewing key documents brings hope to Afghans in Iran*, 1 juni 2023; UNHCR, *Iran. Situational update. As of 30 April 2025*, 8 juni 2025, p. 3.

¹⁴⁶⁷ RFE/RL, *Afghans banned from 16 provinces in Iran as forced exodus continues*, 4 december 2023; UNHCR, *What are the movement restrictions for Afghan and Iraqi nationals in Iran?*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁶⁸ BFA, *Iran: Flüchtlingsstatusdetermination und Aufenthaltstitel für afghanische Staatsangehörige*, 15 oktober 2025, p. 26; UNHCR, *Are you a person that UNHCR Iran can support?*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁶⁹ The New Humanitarian, *Refugees without refuge: Afghans in Iran*, 5 augustus 2025; UNHCR, *What are the movement restrictions for Afghan and Iraqi nationals in Iran?*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁷⁰ UNHCR, *Are you a person that UNHCR Iran can support?*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026; UNHCR, *Duties of forcibly displaced and stateless people in the country of asylum*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

de grens met Afghanistan over te steken.¹⁴⁷¹ Als Afghanen met een amayesh-status naar Europa wilden reizen met een visum, moesten zij in de praktijk hun amayesh-status opgeven om een paspoort met een uitreisvisum te verkrijgen. De betrokkene moest dan een toestemmingsformulier ondertekenen waarmee de amayesh ongeldig werd verklaard op basis van een inreisvisum voor een ander land.¹⁴⁷²

5.1.2.5 Verblijf in het buitenland

Als in Iran verblijvende Afghanen een bepaalde periode buiten Iran verbleven, konden zij hun verblijfsrecht in Iran verliezen. Dit hing af van de verblijfsvergunning. Visumhouders moesten, zodra zij het land verlieten, opnieuw een visum aanvragen. Houders van een amayesh- of een movaaqat-kaart verloren hun status, tenzij CAFIA een uitzondering maakte voor een langere periode. Afghanen die onterecht waren uitgezet konden in sommige gevallen het recht om terug te keren behouden zolang zij een geldige verblijfsvergunning hadden. Hiervoor was echter een inreisvisum vereist om Iran legaal opnieuw binnen te komen.¹⁴⁷³

5.1.2.6 Verlengen amayesh-status na overlijden vader van het gezin

De overgebleven gezinsleden konden hun amayesh-kaarten vernieuwen nadat de vader, als hoofd van het gezin, was overleden. Wijzigingen in de gezinssituatie zoals overlijden, huwelijk, scheiding of vertrek van een gezinslid moesten de overgebleven gezinsleden melden aan het BAFIA om de familiegegevens van amayesh aan te passen. De moeder of het oudste mannelijke familielid nam dan de rol van het hoofd van het huishouden over en hij of zij kon de amayesh-status verlengen.¹⁴⁷⁴

5.1.3 *Familiepaspoorten*

Familiepaspoorten waren officiële documenten die waren uitgegeven door de Afghaanse overheid. Zij waren met de hand of digitaal ingevuld.¹⁴⁷⁵ Deze documenten werden met Iraanse visa uitgegeven aan Afghaanse staatsburgers zonder geldige verblijfsvergunning in Iran die deelnamen aan een speciale regeling die in 2010 werd ingevoerd.¹⁴⁷⁶ De houders van deze familiepaspoorten moesten de geldigheidsduur van de Iraanse visa regelmatig verlengen. Daartoe konden zij online een afspraak maken voor een bezoek aan een kefatat-centrum.¹⁴⁷⁷ Volgens UNHCR waren er in januari 2026 ongeveer 271.000 houders van Afghaanse familiepaspoorten met de bijbehorende visa in Iran.¹⁴⁷⁸ Zij konden in aanmerking komen voor een tijdelijke werkvergunning waarmee zij legaal konden werken in specifieke beroepsgroepen.¹⁴⁷⁹

5.1.4 *Gedocumenteerde Afghanen*

Naast Afghanen met een amayesh-status en Afghanen met familiepaspoorten hadden sommige Afghanen ook legaal verblijf in Iran omdat zij in het bezit waren van werkvisa, studievisa of verblijfsvergunningen.¹⁴⁸⁰ Volgens informatie van de Iraanse overheid waren er in december 2025 naar schatting 1,8 miljoen van deze

¹⁴⁷¹ UNHCR, *Voluntary repatriation (UNHCR-facilitated return) – Afghan returnees*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁷² Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁴⁷³ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁴⁷⁴ EUAA, *Situation of Afghan refugees*, december 2022, p. 22; NRC, *Farzaneh's fight for her daughters' future*, 9 oktober 2025; vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁴⁷⁵ UNHCR, *Iran. Factsheet. January-March 2024*, 19 mei 2024, p. 2.

¹⁴⁷⁶ UNHCR, *Are you a person that UNHCR Iran can support?*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁷⁷ UNHCR, *Notice of the 10th round of extension of visas for those included in the Family Passport Plan*, 12 december 2023; UNHCR, *Family passports' visa extension exercise*, 15 januari 2025; vertrouwelijke bron, december 2023.

¹⁴⁷⁸ UNHCR, *Operational data portal – Afghanistan situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁷⁹ UNHCR, *Family passports' visa extension exercise*, 15 januari 2025.

¹⁴⁸⁰ Vertrouwelijke bron, december 2023.

gedocumenteerde Afghanen in Iran.¹⁴⁸¹ In januari 2024 kondigde CAFIA de lancering aan van een financiële regeling die buitenlandse staatsburgers in staat stelde om 1 tot 1,5 miljard Iraanse rial (2.500 tot 3.750 dollar) te investeren om een verblijfsvergunning voor zes maanden te ontvangen en toegang te krijgen tot diensten zoals bankdiensten en verzekeringen.¹⁴⁸² Deze regeling was sinds juli 2024 opgeschort.¹⁴⁸³

5.1.5 *Ongedocumenteerde Afghanen*

Ongedocumenteerde Afghanen verbleven illegaal in Iran en zij hadden geen mogelijkheid om documenten te verkrijgen van de Iraanse autoriteiten.¹⁴⁸⁴ Volgens informatie van de Iraanse overheid waren er in december 2025 naar schatting 1,4 miljoen ongedocumenteerde Afghanen in Iran.¹⁴⁸⁵

Op basis van een decreet van de opperste leider uit 2015 konden alle kinderen in Iran, zowel Iraans als Afghaans, toegang krijgen tot publiek primair en secundair onderwijs.¹⁴⁸⁶ Kinderen van ongedocumenteerde Afghanen konden ook toegelaten worden tot het Iraanse openbaar onderwijssysteem, hoewel dat in de praktijk niet altijd gebeurde.¹⁴⁸⁷ Als kinderen van ongedocumenteerde Afghanen waren ingeschreven op een Iraanse openbare school, bleef uitzetting van het gezin doorgaans achterwege.¹⁴⁸⁸ In 2025 besloten de autoriteiten om enkel nog gedocumenteerde Afghaanse kinderen toe te laten tot het onderwijssysteem.¹⁴⁸⁹

In de verslagperiode namen de uitzettingen van ongedocumenteerde Afghanen vanuit Iran toe. Volgens UNHCR werden in 2023 meer dan 690.000 ongedocumenteerde Afghanen vanuit Iran uitgezet.¹⁴⁹⁰ In 2024 werden volgens UNHCR meer dan 764.000 ongedocumenteerde Afghanen vanuit Iran uitgezet.¹⁴⁹¹ Na de Twaalfdaagse Oorlog voerde Iran het aantal uitzettingen op. De Iraanse autoriteiten legden een link tussen Afghaanse migranten en spionage, waarbij zij Afghanen neerzetten als potentiële spionnen voor Israël.¹⁴⁹² Volgens UNHCR keerden in 2025 1,9 miljoen Afghanen terug. Dit cijfer omvatte ongedocumenteerde Afghanen (54%), Afghanen met een registratiebewijs van de volkstelling (46%) en Afghanen met een amayesh-status (0,1%).¹⁴⁹³ Het uitbreken van de Iranoorlog op 28 februari 2026 leidde tot hernieuwde druk vanuit de autoriteiten op Afghanen om het land te verlaten.¹⁴⁹⁴ Volgens UNHCR keerden in 2026 tot en met 1 augustus 2026 426.700 Afghanen terug vanuit Iran.¹⁴⁹⁵

5.1.6 *Registratiebewijs van de volkstelling*

In april 2022 kondigde het Iraanse ministerie van Binnenlandse Zaken een telling aan van alle ongedocumenteerde Afghanen en Afghanen die sinds augustus 2021 in Iran waren gearriveerd. Deze telling liep tot en met 30 juni 2022. De ongeveer 2,6 miljoen deelnemers ontvingen een registratiebewijs (*headcount slip*). Dit gold

¹⁴⁸¹ UNHCR, *Operational data portal – Afghanistan situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁸² UNHCR, *Iran. Factsheet. January-March 2024*, 19 mei 2024, p. 2.

¹⁴⁸³ UNHCR, *Iran. Factsheet. January-September 2024*, 11 november 2024, p. 2.

¹⁴⁸⁴ Vertrouwelijke bron, december 2023.

¹⁴⁸⁵ UNHCR, *Operational data portal – Afghanistan situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁴⁸⁶ Vertrouwelijke bron, mei 2025.

¹⁴⁸⁷ EUAA, *Unregistered marriages between Iranian and Afghan nationals and their treatment by the state; treatment of women and children in unregistered marriages; documentation for children from unregistered marriages*, 3 november 2025, p. 10.

¹⁴⁸⁸ Vertrouwelijke bron, december 2023.

¹⁴⁸⁹ Vertrouwelijke bron, mei 2025; vertrouwelijke bron, juli 2026.

¹⁴⁹⁰ UNHCR, *Update on UNHCR operations in Asia and the Pacific*, 21 februari 2024, p. 2.

¹⁴⁹¹ UNHCR, *Global report 2024 – Situation overview. Afghanistan situation*, juni 2025, p. 2.

¹⁴⁹² CHRI, *Iran forcibly departs nearly 600,000 Afghan migrants amid post-war crackdown*, 9 juli 2025; The New Humanitarian, *Afghans say they were scapegoated in Iran during Israeli bombardment*, 4 augustus 2025.

¹⁴⁹³ UNHCR, *One year recap, 2025 Afghan returns*, 24 februari 2026, p. 4.

¹⁴⁹⁴ The New Humanitarian, *Afghans in Iran are fleeing bombs, and Iranian crackdowns*, 7 april 2026.

¹⁴⁹⁵ UNHCR, *Operational data portal – Afghanistan situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

technisch gezien als een voorlopige verblijfsvergunning dat twee maanden geldig was.¹⁴⁹⁶ Deelname aan de telling beschermde Afghanen tegen gedwongen uitzetting en het stelde hen in staat om een werkvergunning aan te vragen. Zij mochten alleen verblijven in de provincie waarin zij geregistreerd stonden. De autoriteiten verlengden de geldigheidsduur van het registratiebewijs enkele malen.¹⁴⁹⁷ In september 2024 kondigden de autoriteiten aan dat de geldigheidsduur laatstelijk verlengd zou worden tot en met 20 maart 2025.¹⁴⁹⁸

5.1.7 *Movaqqat*-kaarten

De Iraanse autoriteiten zonderden in maart 2025 verschillende categorieën Afghanen tijdelijk uit van gedwongen terugkeer.¹⁴⁹⁹ Het ging om amayesh-kaarthouders, niet-geregistreerde gezinsleden van amayesh-kaarthouders, Afghanen met een verlopen visum, Afghanen met een werkvergunning, Afghanen die onder de vorige Afgaanse regering werkzaam waren geweest als ambtenaren of militairen en Afghanen met een geldig paspoort.¹⁵⁰⁰ Later in die maand kwamen daar nog enkele profielen bij. Volgens de Iraanse autoriteiten ging het om voormalige overheidsfunctionarissen en voormalige militairen, mensen die afhankelijk waren van kritieke, levensreddende medicatie en de kwetsbaarste personen.¹⁵⁰¹

Degenen die niet voldeden aan de criteria ontvingen een laissez passer met een beperkte geldigheidsduur en een aanzegging om het land te verlaten.¹⁵⁰² Degenen die wel voldeden ontvingen *movaqqat*-kaarten.¹⁵⁰³ Deze tijdelijke verblijfsdocumenten waren genummerd van 1 tot 4.¹⁵⁰⁴ Dit verwees naar voormalige militairen en ambtenaren (1), buitenlanders die gehuwd waren met een Iraanse burger (2), kinderen van ouders met een status (3) en personen met bijzondere medische omstandigheden (4).¹⁵⁰⁵ Kaarthouders hadden toegang tot geautoriseerde diensten die vergelijkbaar waren met de diensten die werden geboden aan Afghanen met een amayesh-status.¹⁵⁰⁶ Volgens UNHCR hadden in december 2025 ongeveer 180.000 Afghanen een *movaqqat*-kaart.¹⁵⁰⁷

5.1.8 *Discriminatie van Afghanen*

In Iran hadden Afghanen te kampen met misbruik, geweld, discriminatie en racisme.¹⁵⁰⁸ In de verslagperiode namen de verdachtmakingen jegens Afghanen toe. Zij werden geregeld als spionnen weggezet en tot zondebok gemaakt. Dat manifesteerde zich in het doorzoeken van de mobiele telefoons onder het mom van spionage, het arresteren van Afghanen wegens het filmen of fotograferen van aanvallen en mishandelingen door de politie. Er waren berichten over Afghanen van wie de documenten werden verbrand en over Afghanen met geldige documenten zoals amayesh-kaarten die werden vastgezet of gedwongen werden uitgezet. Ook werden laissez-passers geweigerd aan Afghanen die zich naar een andere provincie

¹⁴⁹⁶ UNHCR, *Iran. Factsheet. January-March 2024*, 19 mei 2024, p. 2.

¹⁴⁹⁷ UNHCR, *Announcement on headcount slips*, 19 november 2023.

¹⁴⁹⁸ UNHCR, *CAFIA announcement on the decision for headcount slip holders*, 12 maart 2025; UNHCR, *Iran-Afghanistan. Returns emergency response as of 13 December 2025*, 19 december 2025, p. 1.

¹⁴⁹⁹ Tolo News, *Iran imposes new restrictions on Afghan migrants for new solar year*, 11 maart 2025; Amu TV, *Iran to allow six categories of Afghan migrants to stay legally*, 9 maart 2025; UNHCR, *CAFIA announcement on the decision for headcount slip holders*, 12 maart 2025; vertrouwelijke bron, april 2025.

¹⁵⁰⁰ UNHCR, *CAFIA announcement on the decision for headcount slip holders*, 12 maart 2025; UNHCR, *Announcement concerning headcount slip holders*, 19 maart 2025.

¹⁵⁰¹ Vertrouwelijke bron, april 2025.

¹⁵⁰² UNHCR, *Iran. Situational update. As of 30 April 2025*, 8 juni 2025, p. 1.

¹⁵⁰³ UNHCR, *Iran-Afghanistan. Returns emergency response as of 03 June 2025*, 2025.

¹⁵⁰⁴ *Movaqqat* betekent 'tijdelijk' in het Perzisch; UNHCR, *Are you a person that UNHCR Iran can support?*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵⁰⁵ AtlasPress News Agency, *Iran begins renewal process for temporary Afghan residency cards*, 11 oktober 2025.

¹⁵⁰⁶ UNHCR, *Afghanistan situation update #44. As of end April 2025*.

¹⁵⁰⁷ UNHCR, *Operational data portal – Afghanistan situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵⁰⁸ CHRI, *Iran forcibly deports nearly 600,000 Afghan migrants amid post-war crackdown*, 9 juli 2025; The New Humanitarian, *Afghans in Iran are fleeing bombs, and Iranian crackdowns*, 7 april 2026.

wilden begeven.¹⁵⁰⁹ Daarnaast vormden Afghanen ook een grote groep niet-Iraniërs die werden geëxecuteerd.¹⁵¹⁰

5.1.9 *Geregistreeerde Iraakse vluchtelingen*

Na Afghanen vormden Iraakezen de grootste vluchtelingenpopulatie. Volgens informatie van de Iraanse autoriteiten waren er ongeveer 12.000 geregistreeerde Iraakse vluchtelingen in Iran.¹⁵¹¹ Zij waren in het bezit van een *hoviāt*-kaart.¹⁵¹² In 2001 vond de eerste hoviāt-registratieronde plaats.¹⁵¹³ Tussen 2 december 2024 en 18 februari 2025 vond de zeventiende hoviāt-herregistratieronde plaats.¹⁵¹⁴ Net als Afghanen mochten ook Iraakse vluchtelingen en migranten bepaalde gebieden niet inreizen.¹⁵¹⁵

5.2 **Binnenlands ontheemden**

Iran kende geen grootschalige problematiek van langdurig binnenlands ontheemden. In de verslagperiode raakten mensen in Iran, al dan niet tijdelijk, ontheemd als gevolg van conflictgerelateerd geweld en natuurrampen. In 2023 was de ontheemding in Iran vooral toe te schrijven aan een aardbeving met een kracht van 5,9 op de schaal van Richter in de stad Khoy in de provincie West-Azerbeidzjan op 28 januari 2023.¹⁵¹⁶ Volgens het *Internal Displacement Monitoring Centre* (IDMC) raakten ongeveer 104.000 mensen hierdoor ontheemd.¹⁵¹⁷ In totaal raakten volgens IDMC in 2023 124.000 mensen ontheemd als gevolg van natuurrampen. Eind 2023 waren er nog 25 binnenlands ontheemden.¹⁵¹⁸

In 2024 was ontheemding in Iran toe te schrijven aan natuurrampen zoals overstromingen. Volgens het IDMC raakten in de eerste helft van 2024 26.000 mensen ontheemd als gevolg van natuurrampen. Eind 2024 waren er nog 420 binnenlands ontheemden.¹⁵¹⁹

Volgens het IDMC raakten in 2025 4.500 mensen ontheemd als gevolg van natuurrampen.¹⁵²⁰ Verder raakten volgens het IDMC in juni 2025 ongeveer tien miljoen mensen tijdelijk ontheemd als gevolg van de Twaalfdaagse Oorlog. Evacuatiebevelen van het Israëlische leger op 15 en 16 juni 2025 en waarschuwingen van de VS leidden ertoe dat het grootste deel van de bevolking van Teheran vluchtte, voornamelijk naar provincies langs de Kaspische Zee. Ongeveer zes miljoen mensen zochten hun toevlucht in de provincie Mazandaran en vier miljoen in de provincie Gilan. Het IDMC ging ervan uit dat alle ontheemden na deze oorlog terugkeerden naar hun oorspronkelijke woonplaats.¹⁵²¹

¹⁵⁰⁹ Reuters, *Surge in Afghans driven from Iran in spy hunt after Israel attacks*, 2 juli 2025; BBC, *Iran drives out 1.5 million Afghans, with some branded spies for Israel*, 1 augustus 2025; The New Humanitarian, *Afghans in Iran are fleeing bombs, and Iranian crackdowns*, 7 april 2026.

¹⁵¹⁰ IHRNGO, *Foreign citizens executed in 2025*, 23 april 2026.

¹⁵¹¹ UNHCR, *Islamic Republic of Iran. Factsheet. June 2026*, 3 juni 2026, p. 2.

¹⁵¹² Dit is een kaart voor in Iran geregistreeerde Iraakse vluchtelingen; UNHCR, *Iran. Factsheet. January-March 2024*, 19 mei 2024, p. 2; UNHCR, *Iran. Factsheet. April-June 2024*, 18 augustus 2024, p. 2.

¹⁵¹³ UNHCR, *Are you a person that UNHCR Iran can support?*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵¹⁴ UNHCR, *Important announcement on launch of registration for Amayesh cards 18 and Hoviat cards 17*, 3 december 2024; UNHCR, *Important announcement on extension of registration for Amayesh 18 and Hoviat 17 cards*, 6 februari 2025.

¹⁵¹⁵ Migration Policy Institute, *One of the world's largest refugee populations, Afghans have faced increasing restrictions in Iran*, 7 januari 2025; UNHCR, *Are you a person that UNHCR Iran can support?*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026; UNHCR, *What are the movement restrictions for Afghan and Iraqi nationals in Iran?*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵¹⁶ UNOCHA, *Khoy earthquake on 28 Jan 2023 response. As of december 2023*, 9 april 2024.

¹⁵¹⁷ IDMC, *Global report on internal displacement 2024*, 14 mei 2024, p. 45.

¹⁵¹⁸ IDMC, *Global report on internal displacement 2024*, 14 mei 2024, p. 122.

¹⁵¹⁹ IDMC, *Global report on internal displacement 2025*, 13 mei 2025, p. 110.

¹⁵²⁰ IDMC, *Global report on internal displacement 2026*, 12 mei 2026, p. 82.

¹⁵²¹ UN OHCHR, *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026, p. 27; IDMC, *Global report on internal displacement 2026*, 12 mei 2026, p. 27.

In 2026 was opnieuw sprake van grootschalige tijdelijke ontheemding als gevolg van conflictgerelateerd geweld.¹⁵²² Volgens UNHCR verlieten in de eerste twee dagen van de Iranoorlog naar schatting 100.000 mensen Teheran.¹⁵²³ Zij vertrokken onder meer richting de Kaspische Zee en de omliggende bergen in het noorden van het land, naar landelijke gebieden of naar familieleden elders.¹⁵²⁴ Dit leidde op de eerste dag van de oorlog tot grote verkeersopstoppen op de snelwegen die in het noorden en het westen de stad uit gingen en tot lange rijen bij benzinstations.¹⁵²⁵ In sommige plaatsen moest de bevolking van de autoriteiten vertrekken. Zo gaf de IRGC naar verluidt op 3 maart 2026 via luidsprekers van moskeeën aan de inwoners van de grensstad Marivan in de provincie Koerdistan een evacuatiebevel.¹⁵²⁶

Volgens de Iraanse autoriteiten verlieten in maart 2026 naar schatting 600.000 tot 1.000.000 huishoudens tijdelijk hun woningen om elders een veilig onderkomen te zoeken als gevolg van de vijandelijkheden. Uitgaande van een gemiddelde gezinsgrootte van 3,2 personen kwam dat overeen met 1,9 tot 3,2 miljoen mensen.¹⁵²⁷ Naar schatting 75% van hen bevond zich in Teheran, waar zij waren ondergebracht in tijdelijke faciliteiten zoals scholen, gasthuizen en sporthallen.¹⁵²⁸

5.3 Grensoverschrijdingen met buurlanden

Volgens UNHCR waren er tussen 28 februari 2026 en 13 augustus 2026 568.800 geregistreerde grensoverschrijdingen van Iraniërs naar de buurlanden. Tussen 28 februari 2026 en 2 augustus 2026 waren er 481.200 grensoverschrijdingen vanuit de buurlanden naar Iran.¹⁵²⁹

5.3.1 Turkije

Volgens UNHCR waren er tussen 28 februari 2026 en 18 juni 2026 meer dan 462.000 geregistreerde grensoverschrijdingen van Iraniërs naar Turkije. In dezelfde periode waren er bijna 400.000 grensoverschrijdingen vanuit Turkije naar Iran. Uit de beschikbare gegevens bleek niet hoeveel Iraniërs permanent in Turkije bleven en hoeveel later naar Iran terugkeerden.¹⁵³⁰

Iraniërs konden Turkije zonder visum inreizen voor toeristische reizen en daar maximaal 90 dagen als toerist verblijven.¹⁵³¹ Dat betekende dat veel van deze grensbewegingen routineactiviteiten betroffen, zoals toerisme, doorreis om een vlucht te halen of familiebezoek. Het kon ook gaan om voorzorgsmaatregelen en tijdelijke reizen om de situatie in Iran af te wachten.¹⁵³²

¹⁵²² Vertrouwelijke bron, juni 2025.

¹⁵²³ UNHCR, *Middle East situation – as of 4 March 2026*, 4 maart 2026, p. 2; UNHCR, *UNHCR responds to rising displacement in Middle East emergency*, 6 maart 2026.

¹⁵²⁴ The Independent, *Families in Iran struggle with school closures even as the airstrikes have stopped*, 18 april 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵²⁵ The New Arab, *Panic, blackout, and empty shelves: Tehran's first 24 hours of war*, 1 maart 2026.

¹⁵²⁶ The Guardian, *Iran's internet blackout could worsen human toll of war, say rights groups*, 5 maart 2026.

¹⁵²⁷ UNHCR, *UNHCR: Up to 3.2 million Iranians temporarily displaced in Iran as conflict intensifies*, 12 maart 2026; UNHCR, *Middle East situation. As of 18 March 2026*, 19 maart 2026, p. 2.

¹⁵²⁸ WFP, *Middle East regional escalation emergency response. Situation Report #10*, 10 mei 2026, p. 2.

¹⁵²⁹ UNHCR, *Operational data portal. Middle East situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵³⁰ UNHCR, *Operational data portal. Middle East situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵³¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken van Turkije, *Visa information for foreigners*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵³² UNHCR, *Operational data portal. Middle East situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

Door de hoge inflatie en tekorten in Iran reisden sommige Iraniërs op en neer naar Turkije om basisproducten zoals zonnebloemolie in te kopen.¹⁵³³ Ook reisden sommigen heen en weer om gebruik te maken van internet voor hun werkzaamheden of om simkaarten te kopen.¹⁵³⁴

5.3.2 *Armenië*

Volgens UNHCR waren er tussen 28 februari 2026 en 2 augustus 2026 naar schatting 83.000 grensoverschrijdingen van Iraniërs naar Armenië. In dezelfde periode waren er naar schatting 81.200 grensoverschrijdingen vanuit Armenië naar Iran.¹⁵³⁵ Iraniërs konden Armenië zonder visum inreizen voor toeristische reizen en daar maximaal 90 dagen gedurende een periode van 180 dagen als toerist verblijven.¹⁵³⁶

De beschikbare cijfers wezen op een voortdurende, reguliere grensovergang in beide richtingen, zonder aanwijzingen voor een significante toename van aankomsten van Iraniërs in Armenië.¹⁵³⁷ Voor reizen over land was de grensovergang Agarak (provincie Syunik) - Norduz (provincie Oost-Azerbeidzjan) beschikbaar.¹⁵³⁸

5.3.3 *Azerbeidzjan*

Voor Iraniërs bleven de landsgrenzen in Azerbeidzjan gesloten vanwege beperkingen in verband met de volksgezondheid, met uitzondering van commercieel verkeer.¹⁵³⁹

5.3.4 *Pakistan*

Volgens UNHCR waren er tussen 1 maart 2026 en 13 augustus 2026 ongeveer 23.800 geregistreerde grensoverschrijdingen van Iraniërs naar Pakistan, voornamelijk via de grensovergang Taftan (provincie Balochistan) - Mirjaveh (provincie Sistan-Baluchistan). Deze bewegingen hielden vooral verband met handel of familiebezoek.¹⁵⁴⁰

5.3.5 *Irak*

Volgens UNHCR waren er geen grootschalige grensbewegingen tussen Irak en Iran waargenomen die verband hielden met de Iranoorlog.¹⁵⁴¹

¹⁵³³ The New York Times, *On Iran's border, cooking oil trade is a snapshot of the country's struggles*, 25 april 2026; The New York Times, *Iranians live with pain and powerlessness, beneath a smooth veneer*, 30 april 2026; De Volkskrant, *Crisis drijft Iraniërs naar Turkije om nog wat te verdienen*, 27 mei 2026.

¹⁵³⁴ NPR, *Iranians are leaving the country just to access the internet*, 22 april 2026; The New York Times, *Iranians live with pain and powerlessness, beneath a smooth veneer*, 30 april 2026; Iran International, *Internet shutdown drives Iranians to leave country for access*, 4 mei 2026.

¹⁵³⁵ UNHCR, *Operational data portal. Middle East situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵³⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken van Armenië, *Consular service. Visa. Visa requirements for foreigners*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵³⁷ UNHCR, *Operational data portal. Middle East situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵³⁸ RFE/RL, *Iranians rush to Armenian border, despite long distances and high costs*, 18 juni 2025; OSAC, *Security alert: Iran, border crossing update*, 13 maart 2026; OC Media, *At the edge of the war, an uneasy calm: dispatches from the Armenia-Iran border*, 20 maart 2026.

¹⁵³⁹ OSAC, *Security alert: Iran, border crossing update*, 13 maart 2026; UNHCR, *Operational data portal. Middle East situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵⁴⁰ UNHCR, *Operational data portal. Middle East situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵⁴¹ UNHCR, *Operational data portal. Middle East situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

6 Terugkeer

In de verslagperiode vond vrijwillige terugkeer naar Iran plaats.¹⁵⁴² Het was niet bekend hoeveel Iraniërs in deze periode terugkeerden. Officiële cijfers ontbraken en het was voor buitenlandse overheden en internationale organisaties niet mogelijk om dat bij te houden. Wegens een gebrek aan recente en feitelijke informatie was het niet mogelijk om een volledig beeld te geven van de groepen Iraniërs die terugkeerden en van de diverse problemen waar zij tegenaan liepen bij terugkeer naar Iran en bij hun re-integratie in de Iraanse samenleving. Op basis van de beschikbare bronnen kon over terugkeer het volgende worden opgemerkt.

6.1 Iraanse diaspora

Sinds 1979 vertrokken relatief veel (hoogopgeleide) Iraniërs uit hun land, onder meer naar de Verenigde Staten, Duitsland, Canada en Turkije.¹⁵⁴³ Een deel van de Iraanse diaspora keerde regelmatig voor korte tijd terug, bijvoorbeeld voor vakantie of familiebezoek.¹⁵⁴⁴

De meeste Iraniërs ondervonden bij terugkeer naar Iran geen problemen, vooral als zij met een geldig paspoort reisden en geen politiek profiel hadden of politieke activiteiten in het buitenland hadden verricht, zoals demonstraties tegen de Iraanse autoriteiten of het plaatsen van kritische berichten op sociale media.¹⁵⁴⁵

Bij de paspoortcontrole scande de immigratie- en paspoortpolitie het paspoort.¹⁵⁴⁶ Volgens een bron kwam het soms voor dat een terugkerende Iraniër na de paspoortcontrole een vragenlijst moest invullen met vragen over de persoonsgegevens, de verblijfplaats en de reden van het bezoek aan Iran.¹⁵⁴⁷

In juli 2025 riep president Pezeshkian op tot de terugkeer van Iraniërs die in het buitenland woonden. Hij drong aan op coördinatie tussen de rechterlijke macht en de inlichtingendiensten om de zorgen van Iraniërs in de diaspora weg te nemen, ondanks eerdere arrestaties van terugkerende Iraniërs.¹⁵⁴⁸ Verder verklaarde een functionaris van het Iraanse ministerie van Buitenlandse Zaken in oktober 2025 dat het aanvragen van asiel niet als een misdrijf werd beschouwd en dat vluchtelingen zonder juridische gevolgen naar Iran konden terugkeren, zolang zij geen strafbare feiten hadden gepleegd.¹⁵⁴⁹

¹⁵⁴² IOM Nederland, *Maandelijkse cijfers vrijwillige terugkeer met IOM van 2008 tot heden*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵⁴³ MPI, *Iran loses highly educated and skilled citizens during long-running "brain drain"*, 22 april 2021; Radio Zamaneh, *Fariba Nawa uncovers threats to Iranian dissidents in Turkey*, 5 december 2024; Los Angeles Times, *Photos: L.A.'s Iranian American community celebrates in Westwood*, 1 maart 2026; CTV News, *Calls for regime change grow in Toronto's 'Little Iran' as community reacts to conflict*, 3 maart 2026; DW, *The hopes and fears of Iranians in Germany*, 11 maart 2026.

¹⁵⁴⁴ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹⁵⁴⁵ Iran International, *Tehran releases British-Iranian political prisoner after 550 days*, 20 mei 2025; IranWire, *Iranian political activist detained in Turkey faces deportation*, 26 november 2025; vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹⁵⁴⁶ DIS, *Iran: Return following sur place activities 2025*, december 2025, p. 15.

¹⁵⁴⁷ Vertrouwelijke bron, februari 2026.

¹⁵⁴⁸ Iran International, *Pezeshkian invites diaspora to return, urges judicial coordination*, 26 juli 2025.

¹⁵⁴⁹ Iran International, *Iran says refugees can return home if they have not committed 'crimes'*, 15 oktober 2025.

6.2 Terugkeer vanuit het buitenland

6.2.1 Officiële grensovergangen

Iraniërs konden hun land inreizen via een van de internationale luchthavens. De grootste en belangrijkste was *Imam Khomeini International Airport* (IKA) in Teheran. Andere internationale luchthavens lagen onder meer bij de grote steden Mashhad, Shiraz, Isfahan en Tabriz.¹⁵⁵⁰ In de verslagperiode sloot Iran enkele keren het luchtruim, zoals tijdens de Twaalfdaagse Oorlog en de Iranoorlog.¹⁵⁵¹

Terugkeer over land was mogelijk via de officiële grensovergangen met Turkije, Armenië, Azerbeidzjan, Turkmenistan, Afghanistan, Pakistan en Irak.¹⁵⁵²

6.2.2 Terugkeer vanuit Turkije

In Turkije verbleven veel Iraniërs op basis van een kortdurend toeristenvisum dat iedere zes maanden tot twee jaar vernieuwd moest worden.¹⁵⁵³ Volgens het Turkse Statistisch Instituut verbleven in 2025 bijna 100.000 Iraniërs in Turkije.¹⁵⁵⁴ Volgens UNHCR waren er tussen 28 februari 2026 en 18 juni 2026 bijna 400.000 grensoverschrijdingen vanuit Turkije naar Iran.¹⁵⁵⁵

Voor reizen over land waren drie grensovergangen beschikbaar: Gürbulak (provincie Ağrı) - Bazargan (provincie West-Azerbeidzjan), Kapıköy (provincie Van) - Razi (provincie West-Azerbeidzjan) en Esendere (provincie Van) - Serow (provincie West-Azerbeidzjan).¹⁵⁵⁶ De meeste Iraniërs keerden vrijwillig terug vanuit Turkije, hoewel er ook sprake was van gedwongen terugkeer.¹⁵⁵⁷

6.2.3 Terugkeer vanuit Nederland

Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) verbleven op 1 januari 2026 50.646 mensen met een Iraanse achtergrond in Nederland die buiten Nederland geboren waren en 15.075 mensen met een Iraanse achtergrond die in Nederland waren geboren.¹⁵⁵⁸ Volgens informatie van IOM Nederland keerden in 2024 35 Iraniërs met ondersteuning van IOM vrijwillig terug. In 2025 ging het om 24 personen. Tussen januari en juni 2026 ging het om 0 personen.¹⁵⁵⁹

6.2.4 Terugkeer vanuit de VS

Volgens het Amerikaanse onderzoeksinstituut *Pew Research Center* woonden er in 2024 ongeveer 750.000 Iraanse Amerikanen in de VS, van wie ongeveer 445.000 in Iran geboren waren. Bijna de helft van hen woonde in de staat Californië.¹⁵⁶⁰

¹⁵⁵⁰ Visit Our Iran, *International airports in Iran + list of codes and famous airlines*, 1 november 2024.

¹⁵⁵¹ ICAO, *Airspace closure contingency arrangements & procedures*, 2026, p. 4; Safe Airspace, *Iran*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

¹⁵⁵² JAM News, *Azerbaijan reopens border with Iran after five years for its citizens and foreign refugees*, 18 juni 2025; UNHCR, *RRP - Flash Refugee Response Plan, Refugees in the Islamic Republic of Iran March – May 2026*, 26 maart 2026, p. 1.

¹⁵⁵³ AP News, *Iranians have long sought work and relative stability in Turkey. The war could force some to return*, 22 april 2026.

¹⁵⁵⁴ The Washington Post, *Iranians have long sought work and relative stability in Turkey. The war could force some to return*, 22 april 2026.

¹⁵⁵⁵ UNHCR, *Operational data portal. Middle East situation*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵⁵⁶ OSAC, *Security alert: Iran, border crossing update*, 13 maart 2026; Al-Monitor, *Iranian women's soccer team arrive back in Iran after some withdrew asylum claim*, 18 maart 2026; UNHCR, *Emergency flash update #6. Middle East Situation*, 19 maart 2026, p. 3; The New York Times, *On Iran's border, cooking oil trade is a snapshot of the country's struggles*, 25 april 2026.

¹⁵⁵⁷ Mehr News Agency, *Turkey police hand over controversial rapper Tataloo to Iran*, 6 december 2023; Iran International, *Iranian singer handed over to authorities after detention in Turkey*, 6 december 2023; RFE/RL, *Iranian rapper Tataloo detained upon arrival after being deported from Turkey*, 7 december 2023; Article18, *Convicted Iranian Christian detained after deportation from Turkey*, 4 juli 2025.

¹⁵⁵⁸ CBS, *Population; sex, age, country of origin, country of birth*, 1 January, 3 juni 2026, [url](#).

¹⁵⁵⁹ IOM Nederland, *Maandelijkse cijfers vrijwillige terugkeer met IOM van 2008 tot heden*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵⁶⁰ Pew Research Center, *7 facts about Iranians in the U.S.*, 5 maart 2026.

Tussen 29 september 2025 en 25 januari 2026 vertrokken drie chartervluchten vanuit de VS waarmee meer dan honderd Iraniërs via derde landen werden uitgezet naar Iran.¹⁵⁶¹ De eerste vlucht vanuit de VS vertrok op 29 september 2025.¹⁵⁶² In een bericht van *Iran International* vertelde een van de uitgezette Iraniërs dat de IRGC-IO hen vertrouwelijke ondervragingsformulieren gaven waarop zij de redenen voor hun verblijf in de VS moesten noteren. Daarna gaven zij hun documenten en paspoorten terug en regelden zij gratis taxi's en buskaartjes voor degenen die geen geld of familie hadden, aldus deze Iraniër.¹⁵⁶³ In *The New York Times* vertelde een van de uitgezette Iraniërs dat Iraanse functionarissen hen een formulier van twee pagina's overhandigden waarop hun namen, woonadres en telefoonnummers werden gevraagd, de namen en contactgegevens van familieleden in Iran, e-mailadressen en WhatsApp-nummers, de reden waarom zij Iran hadden verlaten en een beschrijving van de route die zij hadden genomen om de VS binnen te komen. Hij vertelde ook dat hij en een handvol anderen naar een kamer werden gebracht waar veiligheidsagenten hen verder ondervroegen. Zij kregen te horen dat zij zich moesten melden voor een nieuw verhoor, en sindsdien hadden inlichtingendiensten verschillende terugkeerders opgeroepen om zich te melden voor een verhoor. Sinds hun terugkeer waren bij drie van hen de paspoorten in beslag genomen en is hen verteld dat zij het land niet mochten verlaten, aldus deze Iraniër.¹⁵⁶⁴ De tweede vlucht vertrok op 7 december 2025.¹⁵⁶⁵ Op 25 januari 2026 vond de derde vlucht plaats.¹⁵⁶⁶ Het was niet bekend in hoeverre de uitgezette Iraniërs nadien problemen hadden ondervonden.¹⁵⁶⁷

6.3 Problemen bij terugkeer

Het kwam voor dat migranten die terugkeerden bij aankomst werden aangehouden en strafrechtelijk werden vervolgd.¹⁵⁶⁸ Daarbij ging het onder meer om Iraniërs met een dubbele nationaliteit.¹⁵⁶⁹

Terugkerende Iraniërs konden problemen ondervinden als zij in het opsporingsregister stonden of op lijsten van de immigratie- en paspoortpolitie of de IRGC. Daarbij kon het bijvoorbeeld gaan om asielzoekers uit Europa die in Iran een zaak hadden lopen, tegen wie een zaak aanhangig was gemaakt of voor wie een vonnis klaarstond om ten uitvoer te worden gelegd. Zij kregen bij terugkeer te maken met bijvoorbeeld inname van hun paspoort, ondervragingen,

¹⁵⁶¹ Courthouse News Service, *Feds face suit over outing asylum seekers to Iran*, 7 juli 2026; ABC News, *A quiet channel between ICE and Iran shaped deportation flights, newly released emails show*, 20 augustus 2026; The Independent, *Trump officials worked with Iran on deportation lists as tensions exploded, emails reveal*, 20 augustus 2026.

¹⁵⁶² AP News, *Hundreds of Iranians held on US immigration charges will be deported to Iran, Tehran official says*, 30 september 2025; The New York Times, *U.S. departs planeload of Iranians after deal with Tehran, officials say*, 30 september 2025; The Guardian, *US departs 120 Iranians back to Tehran in Trump immigration crackdown*, 30 september 2025; Al Jazeera, *Trump administration deporting hundreds of Iranian citizens: Tehran*, 30 september 2025; Iran International, *Iranians recount fear, alleged abuse in US deportation flights to Iran – NYT*, 12 november 2025; BBC, *Christian converts are among the Iranians being sent home from US*, 22 november 2025.

¹⁵⁶³ Iran International, *Deportee recounts chains, mistreatment and suicide bid on US flight to Iran*, 4 oktober 2025.
¹⁵⁶⁴ The New York Times, *'It feels like I'm in a nightmare': Inside the first deportation flight to Iran*, 11 november 2025.

¹⁵⁶⁵ Reuters, *Iran awaits second plane of nationals deported from US*, 7 december 2025; AP News, *A second flight of Iranian deportees, carrying 55, has left the US, Iran says*, 8 december 2025; The New York Times, *U.S. departs second planeload of Iranians, officials say*, 7 december 2025.

¹⁵⁶⁶ Reuters, *Third batch of Iranians deported by US to return home, Tasnim reports*, 26 januari 2026; CNN, *Trump admin departs Iranians for first time since brutal crackdown on protests*, 26 januari 2026; El Pais, *The United States deported migrants to Iran and Venezuela despite plans for military interventions*, 9 maart 2026; PBS, *Lawsuit says U.S. immigration agencies illegally shared confidential information on Iranian asylum seekers with Iran*, 10 juli 2026.

¹⁵⁶⁷ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹⁵⁶⁸ IranWire, *Crackdown on diaspora dissenters: Surge in passport seizures at Iranian airports*, 20 februari 2024; DIS, *Iran: Return following sur place activities 2025*, december 2025, p. 14 en 17; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹⁵⁶⁹ Iran International, *Judiciary chief claims Iranians abroad want to return but lack trust*, 9 januari 2024; Iran International, *Tehran releases British-Iranian political prisoner after 550 days*, 20 mei 2025; vertrouwelijke bron, maart 2026.

uitreisverboden, arrestatie en detentie.¹⁵⁷⁰ Een bron noemde het voorbeeld van iemand die actief was geweest op sociale media en bij een bezoek aan Iran werd aangehouden en een uitreisverbod kreeg.¹⁵⁷¹

Er was geen informatie dat Iraniërs die terugkeerden louter vanwege hun terugkeer uit het Westen in verband met de Iranoorlog een groter risico liepen. Daarvoor waren de aantallen van duizenden reizigers per week eenvoudigweg te groot.¹⁵⁷²

Soms hielden de veiligheidsdiensten Iraniërs na aankomst op de luchthaven in Iran enkele uren vast voor een verhoor. Daarbij moesten zij hun paspoort, mobiele telefoon en laptop afgeven en veel vragen beantwoorden. De autoriteiten ondervroegen hen onder meer over hun activiteiten in hun land van verblijf en over de reden van hun terugkeer.¹⁵⁷³ Volgens verschillende bronnen moesten Iraniërs die terugkeerden de wachtwoorden van hun socialemedia-accounts afgeven aan functionarissen wanneer deze hun mobiele telefoons of laptops in handen kregen.¹⁵⁷⁴ Volgens een bron gebeurde het regelmatig dat zij zich later alsnog moesten melden voor een nader verhoor. In die fase kon dan tot een of meerdere maatregelen worden besloten. Er waren voorbeelden van arrestatie, strafrechtelijke vervolging en/of gedwongen borgstelling en inbeslagname van onroerend goed.¹⁵⁷⁵

Het kwam ook voor dat mensen op de luchthaven werden doorgelaten en te horen kregen dat zij zich een paar dagen later moesten melden bij de MOIS of een andere dienst voor een verhoor, of dat zij zich beschikbaar moesten houden op het adres dat zij aan de diensten hadden doorgegeven.¹⁵⁷⁶

6.3.1 Factoren bij terugkeer

Bij een gedwongen terugkeer kon sprake zijn van terugkeer zonder paspoort, maar met een laissez-passier. In dat geval was een extra ondervraging en screening bijna standaard, omdat de Iraanse autoriteiten wilden weten hoe en waarom iemand was vertrokken. Dit kwam in de praktijk weinig voor, omdat de Iraanse autoriteiten nauwelijks laissez-passiers verstrekten.¹⁵⁷⁷

Volgens verschillende bronnen speelden de etnische of religieuze achtergrond, of de seksuele oriëntatie en de genderidentiteit bij terugkeer op zichzelf geen rol.¹⁵⁷⁸ Verder speelde het bij terugkeer geen rol als een vrouw alleenstaand was.¹⁵⁷⁹

De reden waarom mensen Iran hadden verlaten, bijvoorbeeld met als doel het aanvragen van asiel, kon volgens verschillende bronnen bij terugkeer een rol spelen.¹⁵⁸⁰ Volgens een bron werden mensen, als zij asiel hadden aangevraagd en

¹⁵⁷⁰ EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, p. 22; DIS, *Iran: Return following sur place activities 2025*, december 2025, p. 17; IranWire, *Story of Dena Karari: The Iranian-American who couldn't leave Iran for 19 months*, 16 juli 2026; HRANA, *Dena Karari, dual Iranian-American citizen, leaves Iran for the United States*, 16 juli 2026; vertrouwelijke bron, april 2024; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁷¹ Vertrouwelijke bron, maart 2026.

¹⁵⁷² Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁵⁷³ EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, p. 22; HRANA, *Day 50 of the protests: Intensification of security prosecutions and uncertainty regarding the status of detainees*, 15 februari 2026; Eyes of Iran, *Composer Sohrab Pournazeri briefly detained on return*, 16 februari 2026; IranWire, *Baha'i woman sentenced to 6 years in Iran over WhatsApp group*, 21 mei 2026; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹⁵⁷⁴ EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, p. 22; vertrouwelijke bron, april 2024; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁷⁵ Vertrouwelijke bron, juni 2026.

¹⁵⁷⁶ The New York Times, *'It feels like I'm in a nightmare': Inside the first deportation flight to Iran*, 11 november 2025; IranWire, *Ehsan Rezapour: Returned from Germany, arrested, tortured, and died in Iran*, 29 mei 2026; vertrouwelijke bron, april 2024; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹⁵⁷⁷ DIS, *Iran: Return following sur place activities 2025*, december 2025, p. 15-16; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁷⁸ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁷⁹ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁸⁰ Vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, juli 2026.

de autoriteiten daarvan op de hoogte waren, bij terugkeer bijna standaard al op de luchthaven ondervraagd of zij moesten zich een paar dagen later melden bij bijvoorbeeld de MOIS. Vaak zaten zij dan een paar uur vast, waarna zij werden vrijgelaten. Soms was dit onder borgstelling als zaken onduidelijk waren en de autoriteiten wilden voorkomen dat zij opnieuw zouden afreizen.¹⁵⁸¹

Het kon bij terugkeer een rol spelen of iemand Iran legaal of illegaal had verlaten, omdat illegale uitreis volgens de Iraanse wet strafbaar was.¹⁵⁸² Illegale uitreis kon een verzwarende factor zijn.¹⁵⁸³

Volgens verschillende bronnen speelde de duur van het verblijf in het buitenland bij terugkeer op zichzelf geen rol.¹⁵⁸⁴ Het kon wel tot verhoogde aandacht leiden als de autoriteiten meer wilden weten over de achtergrond van degene die terugkeerde, bijvoorbeeld wanneer deze persoon zich niet eerder bij de Iraanse ambassade in het land van verblijf had gemeld.¹⁵⁸⁵ Volgens een andere bron was dit persoonsafhankelijk en hing het af van de aard van eventuele beschuldigingen.¹⁵⁸⁶

Volgens verschillende bronnen konden Iraniërs bij terugkeer worden aangehouden en ondervraagd als de autoriteiten op de hoogte waren van bekeringen of asielaanvragen in het buitenland op basis van het christendom.¹⁵⁸⁷

Als de Iraanse autoriteiten op de hoogte waren van de asielaanvraag van een terugkerende Iraniër, waren er verschillende manieren waarop zij aan die informatie konden zijn gekomen, bijvoorbeeld via vrienden of familieleden, of door het monitoren van sms-berichten of telefoongesprekken.¹⁵⁸⁸ Volgens een bron konden de Iraanse autoriteiten ook op de hoogte raken van een asielaanvraag als de betrokkene bij een ambassade was gepresenteerd voor een vervangend reisdocument. De autoriteiten konden de betrokkene daar vervolgens bij terugkeer over bevragen.¹⁵⁸⁹ Zij konden dit ook ontdekken door de socialemedia-accounts van de betreffende persoon en anderen door te nemen.¹⁵⁹⁰

6.3.2 *Bagagecontrole na aankomst*

Na het passeren van de paspoortcontrole vond in de aankomsthal een bagagecontrole plaats. Daarbij ging alle bagage door een scanapparaat om te controleren of reizigers niets illegaals invoerden.¹⁵⁹¹ Als de autoriteiten op de scan iets verdacht zagen, vond een aanvullende controle plaats.¹⁵⁹² Telefoons, laptops en andere apparaten konden daarbij (tijdelijk) in beslag worden genomen.¹⁵⁹³

6.3.3 *Verklaring inzake de islam*

De wet vereiste niet dat alle Iraniërs bij terugkeer standaard een verklaring ondertekenden waarin stond dat zij de islam aanhingen.¹⁵⁹⁴ Volgens verschillende bronnen waren er geen aanwijzingen dat hiervoor een standaarddocument bestond voor alle terugkerende Iraniërs.¹⁵⁹⁵

¹⁵⁸¹ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁸² DIS, *Iran: Return following sur place activities 2025*, december 2025, p. 17; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁸³ DIS, *Iran: Return following sur place activities 2025*, december 2025, p. 17; vertrouwelijke bron, april 2024.

¹⁵⁸⁴ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁸⁵ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁸⁶ Vertrouwelijke bron, april 2024.

¹⁵⁸⁷ DIS, *Iran: Return following sur place activities 2025*, december 2025, p. 11; vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹⁵⁸⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Iran*, september 2023, p. 117.

¹⁵⁸⁹ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁹⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Iran*, september 2023, p. 117.

¹⁵⁹¹ Vertrouwelijke bron, april 2024; vertrouwelijke bron, februari 2026; vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁹² Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁹³ Nederland Wereldwijd, *Reisadvies Iran*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁵⁹⁴ Vertrouwelijke bron, april 2024.

¹⁵⁹⁵ Vertrouwelijke bron, maart 2026; vertrouwelijke bron, april 2026; vertrouwelijke bron, mei 2026.

Volgens een bron konden bekeerlingen bij terugkeer wel worden ondervraagd, onder druk worden gezet om terug te keren naar de islam of gevraagd worden om een verklaring te ondertekenen waarin zij beloofden geen christelijke activiteiten meer te ondernemen.¹⁵⁹⁶

6.3.4 *Opeisen van eigendommen*

Er zijn geen berichten gevonden dat terugkeerders die in de verslagperiode (gedwongen) terugkeerden problemen ondervonden met het wederom betrekken van hun huis, het terugkrijgen van eigendommen of toegang tot school, arbeid en voedsel.

Volgens een bron kon niet worden uitgesloten dat Iraniërs die terugkeerden problemen ondervonden bij het opnieuw betrekken van hun woning en het terugkrijgen van hun eigendommen. Dit was volgens deze bron onder meer afhankelijk van de woonplaats en de mate van controle in die woonplaats.¹⁵⁹⁷

6.3.5 *Inbewaringstelling na terugkeer*

Er waren meerdere gevallen van inbewaringstelling na terugkeer.¹⁵⁹⁸ Daarbij ging het bijvoorbeeld om Iraniërs die in het buitenland politieke activiteiten hadden verricht, zoals deelname aan een demonstratie of het plaatsen van kritische berichten op sociale media.¹⁵⁹⁹

Verder liepen Iraniërs met een dubbele nationaliteit bij terugkeer meer risico op inbewaringstelling dan andere Iraniërs, omdat zij in de ogen van de Iraanse diensten interessanter konden zijn. Zij konden bijvoorbeeld slachtoffer worden van zogeheten gijzelingsdiplomatie, waarbij (arbitrair) gedetineerden werden ingezet als pressiemiddel in de relatie met andere landen.¹⁶⁰⁰ Ook konden zij worden beschuldigd van spionage.¹⁶⁰¹

Hieronder volgt een aantal voorbeelden van Iraniërs die bij terugkeer te maken kregen met inbewaringstelling. Deze opsomming is niet uitputtend.

Op 12 november 2023 arresteerden de autoriteiten een Iraans-Zweedse burger tijdens een bezoek aan Iran. Een revolutionaire rechtbank in Teheran veroordeelde hem in februari 2024 tot vijf jaar gevangenisstraf wegens samenspanning tegen de nationale of buitenlandse veiligheid van de staat (artikel 610 WvS). Hij kwam op 15 juni 2024 vrij bij een gevangenenruil met Zweden.¹⁶⁰²

Naar verluidt reisde een bahai die woonachtig was in de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) op 4 januari 2024 naar Shiraz om voor haar ouders te zorgen. Op 15 februari 2024 zou zij daar zijn gearresteerd door de IRGC-IO op beschuldiging van lidmaatschap van de "misleide bahai-sekte" en propaganda tegen de Islamitische Republiek. Op 13 augustus 2024 zou zij op borgtocht uit voorarrest zijn vrijgekomen. Een revolutionaire rechtbank in Shiraz zou haar op 28 mei 2025 onder

¹⁵⁹⁶ Vertrouwelijke bron, mei 2026.

¹⁵⁹⁷ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁹⁸ Vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁵⁹⁹ EUAA, *Human rights situation*, 17 oktober 2024, p. 22; Iran International, *Tehran releases British-Iranian political prisoner after 550 days*, 20 mei 2025; vertrouwelijke bron, april 2026.

¹⁶⁰⁰ UK Parliament, *Stolen years: combatting state hostage diplomacy*, 4 april 2023; BBC, *Italian journalist Cecilia Sala returns home, freed from Iranian jail*, 8 januari 2025.

¹⁶⁰¹ Iran International, *Tehran releases British-Iranian political prisoner after 550 days*, 20 mei 2025; Reuters, *Iran opens trial of dual national accused of spying for Israel*, 8 december 2025.

¹⁶⁰² Iran International, *Tehran court upholds five-year sentence for Iranian-Swedish citizen*, 18 maart 2024; BBC, *Iranian convicted of war crimes freed in Swedish swap*, 15 juni 2024; Government Offices of Sweden, *Innocent Swedes now back home after imprisonment in Iran*, 17 juni 2024; UANI, *Saeed Azizi*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

meer hebben veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf wegens het vormen en leiden van een groep met de bedoeling acties te ondernemen tegen de nationale veiligheid. Op 25 oktober 2025 hielden de autoriteiten haar aan in de woning van haar zus in Shiraz, waarna zij naar de Adelabad gevangenis in Shiraz werd overgebracht voor het uitzitten van haar straf.¹⁶⁰³

In maart 2024 keerde een Amerikaans-Iraanse freelancejournalist voor familiebezoek terug naar Iran. Hij had naar verluidt voorafgaand aan zijn terugkeer met de IRGC-IO onderhandeld over terugkeergaranties. De autoriteiten arresteerden hem na zijn terugkeer op beschuldiging van samenwerking met buitenlandse Perzischtalige media. In december 2024 veroordeelde een revolutionaire rechtbank in Teheran hem tot tien jaar gevangenisstraf en een uitreisverbod van twee jaar.¹⁶⁰⁴

Verder ondervroegen de autoriteiten naar verluidt een bahai op de luchthaven van Isfahan na haar aankomst in Iran in juli 2024. Tijdens dit verhoor namen zij haar paspoort en elektronische apparaten in beslag. Twee maanden later zou zij zijn opgeroepen en verhoord door de inlichtingendienst in de stad Isfahan. Op 26 oktober 2024 zou zij voor de rechtbank zijn verschenen, waarna zij tijdelijk op borgtocht zou zijn vrijgekomen. In mei 2026 zou zij zijn veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf in verband met het opzetten van een WhatsApp groep over het bahaigeloof.¹⁶⁰⁵

Naar verluidt arresteerde de MOIS op 1 november 2024 in Teheran een Iraniër die tot het christendom was bekeerd vanwege zijn deelname aan een huiskerk. Hij zou op 2 december 2024 op borgtocht zijn vrijgekomen. Op 8 maart 2025 zou een revolutionaire rechtbank in Teheran hem hebben veroordeeld tot tien jaar en acht maanden gevangenisstraf wegens lidmaatschap van organisaties die de nationale veiligheid zouden ondermijnen (artikel 499 WvS) en propaganda die in strijd is met de heilige religie van de islam (artikel 500bis WvS). Deze veroordeling zou op 23 april 2025 in beroep zijn bevestigd. Op 7 mei 2025 zou hij zijn opgeroepen om zich binnen vijf dagen te melden bij de Evin-gevangenis voor de tenuitvoerlegging van zijn straf, maar tegen die tijd zou hij naar Turkije zijn gevlucht. Bij een poging om de grens richting Europa over te steken zou hij zijn opgepakt en op 3 juli 2025 door de Turkse politie zijn uitgezet naar Iran. Direct na aankomst op de luchthaven van Mashhad zou hij zijn gearresteerd door de Iraanse politie.¹⁶⁰⁶

In 2025 arresteerden de autoriteiten naar verluidt twee Iraans-Amerikaanse burgers van joodse afkomst die naar Iran waren gereisd voor familiebezoek. Een van hen was een juwelier van in de zeventig. Naar verluidt hield zijn arrestatie verband met een reis naar Israël die hij zeven jaar eerder had gemaakt. Volgens de Iraanse wet

¹⁶⁰³ Hengaw, *Roya Sabet, Baha'i adherent, sentenced in Shiraz to 25 years and supplementary punishment*, 30 mei 2025; Iran Press Watch, *Appeal court upholds 25-year prison sentence for Baha'i citizen Roya Sabet*, 8 oktober 2025; Iran Press Watch, *A Letter from the heart — by the husband of Roya Sabet, Bahá'í prisoner of conscience*, 22 oktober 2025; Hengaw, *Baha'i woman Roya Sabet arrested to serve prison sentence in Shiraz*, 27 oktober 2025; BIC, *Iran news bulletin #31-2025*, 31 oktober 2025, p. 2-3; IranWire, *UN condemns Iran human rights violations as Baha'i detentions continue*, 25 november 2025.

¹⁶⁰⁴ CPJ, *Imprisoned for telling the truth: A Q&A with Iranian-American journalist Reza Valizadeh's brother*, 3 september 2025; CBS News, *From inside Iran's Evin Prison, journalist Reza Valizadeh pleads for medical help for him and other American captive*, 5 juni 2026; UANI, *Reza Valizadeh*, url, geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁶⁰⁵ IranWire, *Baha'i woman sentenced to 6 years in Iran over WhatsApp group*, 21 mei 2026; HRANA, *Rouya Ostovar sentenced to 6 years in prison and additional punishments*, 3 juni 2026.

¹⁶⁰⁶ HRANA, *Christian converts Mehran Shamlooei and Abbas Soori sentenced to over 25 years in prison*, 10 maart 2025; Article18, *Tehran court rejects appeals of converts sentenced to combined 40 years in prison*, 28 april 2025; Barnabas Aid, *Iranian Christians' appeals rejected by Tehran court*, 30 april 2025; MEC, *Iran: Christian converts summoned to serve prison sentences*, 13 mei 2025; Article18, *Convicted Iranian Christian detained after deportation from Turkey*, 4 juli 2025; Barnabas Aid, *Iranian convert deported from Turkey*, 9 juli 2025; Church in Chains, *Iran: Supreme court rejects Mehran Shamloui's application for retrial*, 9 september 2025; Church in Chains, *Mehran Shamloui*, 26 januari 2026; USCIRF, *Mehran Shamloui*, url, geraadpleegd op 19 augustus 2026.

was het voor Iraanse burgers strafbaar om naar Israël te reizen. Volgens HRANA zat hij na zijn arrestatie vast in een MOIS-faciliteit in Teheran.¹⁶⁰⁷

Op 29 september 2025 arresteerden de autoriteiten naar verluidt een Iraans-Amerikaanse burger na aankomst op een luchthaven in Teheran. Van daaruit zouden zij deze zeventigjarige vrouw hebben overgebracht naar de Evin-gevangenis. Op 6 december 2025 zou zij op borgtocht zijn vrijgekomen. Er was verder geen duidelijke aanklacht of rechtsgang bekend.¹⁶⁰⁸

Naar verluidt reisde een Iraans-Noorse burger op 28 november 2025 vanuit Noorwegen naar Iran. Op 14 december 2025 zou de MOIS haar telefonisch hebben opgeroepen om zich te melden bij het kantoor van de inlichtingendienst in de stad Saqqez in de provincie Koerdistan. Na haar aanmelding zou zij zijn gearresteerd en zijn overgebracht naar een detentiecentrum in de provinciehoofdstad Sanandaj.¹⁶⁰⁹

In april 2026 berichtte het Iraanse persbureau *Fars* over de executie van een man die beschuldigd zou zijn van lidmaatschap van de MEK. Hij zou na zijn terugkeer uit Spanje zijn gearresteerd. Dit kon echter niet worden geverifieerd.¹⁶¹⁰

Volgens de nieuwswebsite IranWire keerde een Iraniër op 8 februari 2026 vanuit Duitsland terug naar Iran. Op het vliegveld zou zijn paspoort in beslag zijn genomen. Nadien zou hij twee keer zijn opgeroepen voor een urenlange ondervraging. Op 10 maart 2026 zou hij op straat zijn aangehouden door de Basij. Na twee dagen zouden zij hem op een verlaten plek gewond hebben achtergelaten. Naar verluidt moest hij voor de camera een gedwongen bekentenis afleggen. Nadat hij op 29 maart 2026 voor een derde keer telefonisch zou zijn opgeroepen, zou hij zichzelf in brand hebben gestoken. Hij zou op 6 april 2026 aan zijn verwondingen zijn overleden.¹⁶¹¹

6.3.6 Monitoring van terugkeerders

Volgens een bron liepen teruggekeerde asielzoekers na toelating in Iran het risico te worden gemonitord door de Iraanse autoriteiten.¹⁶¹²

¹⁶⁰⁷ HRANA, *Identity confirmed: One of two detained American-Jewish citizens in Iran identified as Yehuda Hekmati*, 28 juli 2025; HRANA, *Iranian Jewish citizens remain detained in Shiraz and Tehran*, 4 augustus 2025; New York Post, *Families of American hostages — including one New Yorker — have one ask for Trump in Iran war talks*, 1 april 2026; UANI, *Kamran (Yehuda) Hekmati*, [url](#), geraadpleegd op 19 augustus 2026.

¹⁶⁰⁸ HRANA, *Another Iranian-American imprisoned in Evin prison*, 18 november 2025; Hengaw, *Dual national Afarin Mohajer held in incommunicado detention in Evin prison*, 18 november 2025; Iran International, *Iranian-American detained upon arrival in Tehran, rights group says*, 20 november 2025; RFE/RL, *Family says Iran detains US citizen over son's activism*, 21 november 2025; IranWire, *Iranian-American woman arrested at Tehran airport, held in Evin prison*, 21 november 2025; HRANA, *Iranian-American dual national Afarin Mohajer released from Evin Prison*, 9 december 2025.

¹⁶⁰⁹ Iran International, *Norway confirms detention of its citizen in Iran*, 21 december 2025; HRANA, *Uncertain status of Iranian-Norwegian citizen Shahin Mahmoudi continues*, 22 december 2025.

¹⁶¹⁰ BBC Monitoring, *Iran executes man convicted of spying for Israel, working with exiled opposition*, 23 april 2026.

¹⁶¹¹ IranWire, *Ehsan Rezapour: Returned from Germany, arrested, tortured, and died in Iran*, 29 mei 2026.

¹⁶¹² Vertrouwelijke bron, april 2026.

7 Bijlagen

7.1 Lijst van gebruikte afkortingen

AB	Afdeling Ambtsberichten
ACLED	Armed Conflict Location & Event Data Project
AFGS	Armed Forces General Staff
AIVD	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
AOAV	Action on Armed Violence
ASMLA	Arab Struggle Movement for the Liberation of Ahwaz
BAFIA	Bureau for Aliens and Foreign Immigrant Affairs
BIC	Baha'i International Community
BIHE	Baha'i Institute for Higher Education
BW	Burgerlijk Wetboek
CAFIA	Center for Aliens and Foreign Immigrants' Affairs
CAT	Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEDAW	Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women
CHRI	Center for Human Rights in Iran
COI	Country of Origin Information
CSW	Christian Solidarity Worldwide
ECPM	Ensemble contre la peine de mort
EIKO	Execution of Imam Khomeini's Order
FARAJA	Farmandehi-ye Entezami-ye Jomhuri-ye Eslami-ye Iran
FATA	Faza-ye Tolid va Tabadol-e Etela'at
FIDH	International Federation for Human Rights
GAMAAN	Group for Analyzing and Measuring Attitudes in Iran
GID	Gender identity disorder
HRANA	Human Rights Activists News Agency
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre
IEP	Institute for Economics & Peace
IHRNGO	Iran Human Rights
IKA	Tehran Imam Khomeini International Airport
IRGC	Islamic Revolutionary Guard Corps
IRGC-IO	Intelligence Organization of the Islamic Revolutionary Guard Corps
IRI	Islamitische Republiek Iran
ISKP	Islamic State – Khorasan Province
IVBPR	Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten
IVRK	Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind
JFI	Justice for Iran
JMM	Jabh-e Mobarizin-e Mardomi
KDPI	Kurdistan Democratic Party of Iran
KHRN	Kurdistan Human Rights Network
KRI	Koerdistan Regio Irak
KSZK	Komalay Shoreshegeri Zahmatkeshani Kurdistan Iran
Lhbtq+	Lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgender personen, intersekse personen, queers en anderen
MEC	Middle East Concern
MEK	Mojahedin-e-Khalq
MKO	Mojahedin-e Khalq Organization

MOIS	Ministry of Intelligence and Security
MRGI	Minority Rights Group International
NCRI	National Council of Resistance of Iran
Ngo	Niet-gouvernementele organisatie
NIN	National Information Network
NOCR	National Organization for Civil Registration
PAK	Parti Azadi Kurdistan
PDKI	Parti democratique du Kurdistan iranien
PJAK	Party Jiyani Azadi Kurdistan
PKK	Partiya Karkêren Kurdistan
PMOI	People's Mojahedin Organization of Iran
RSF	Reporters Sans Frontières
SANA	Sabt-e nam-e elektronik
SCC	Supreme Council of Cyberspace
SNSC	Supreme National Security Council
SSAA	Saazman Sabt-e Asnaad va Amlak-e Keshvar
Sv	Wetboek van Strafvordering
SWO	State Welfare Organization
TOR	Terms of Reference
UNHRC	United Nations Human Rights Council
VAE	Verenigde Arabische Emiraten
VAJA	Vezeerat-e Ettela'at-e Jomhuri-ye Eslami-ye Iran
VN	Verenigde Naties
VOA	Voice of America
VPN	Virtual private network
VS	Verenigde Staten
WvS	Wetboek van Strafrecht
YDO	Yarsan Democratic Organization

7.2 Rapporten en publicaties

6Rang

- *Fact sheet on Zahra Sadighi Hamedani (Sareh) and Elham Choubdar, 7 september 2022.*
- *Silencing protests: Official hate speech against LGBT people as a tool of suppression, 30 maart 2023.*
- *Straitjacketed identities. Reparative therapy in systematic medical abuse of Iran's LGBT+ people, 31 mei 2023.*
- *Iranian LGBT+ activist Sareh arrives in a safe country following her release on bail, 1 december 2023.*
- *Tragic murder of transgender teen in Tabriz at the hands of his father, 30 januari 2024.*
- *Three years after "Woman, Life, Freedom": Hopes and Fears of Iran's LGBTI+ community, 7 november 2025.*
- *Violence and discrimination experienced by lesbian, bisexual, and queer (LBQ) women in the Islamic Republic of Iran, januari 2026.*

Action on Armed Violence (AOAV)

- *Explosive violence monitor 2024, 21 mei 2025.*
- *Explosive violence monitor 2025, 27 april 2026.*

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)

- *AIVD jaarverslag 2025, 23 april 2026.*

Al Majalla

- *Iran's biggest fear: An independent Kurdistan*, 30 december 2022.
- *What Larijani's return tells us about Iran's security policies*, 13 augustus 2025.
- *Alireza Araf: the cleric charged with selecting Iran's next supreme leader*, 2 maart 2026.
- *The US-Iran war could empower the IRGC*, 9 maart 2026.

Amnesty International

- *Iran: Proposed law restricting access to lawyer would be crushing blow for justice*, 16 mei 2019.
- *Iran vernietigt doodvonnis twee vrouwen*, 24 maart 2023.
- *Iran: New wave of brutal attacks against Baluchi protesters and worshippers*, 26 oktober 2023.
- *"They violently raped me". Sexual violence weaponized to crush Iran's "Woman Life Freedom" uprising*, 6 december 2023.
- *Iran: Shocking secret execution of young man in relation to "Woman Life Freedom" uprising*, 6 augustus 2024.
- *Iran: Reza Rasaei in het geheim geëxecuteerd in verband met de 'Woman Life Freedom'-protesten*, 7 augustus 2024.
- *Iran: Woman rights defender at risk of execution: Sharifeh Mohammadi*, 9 september 2024.
- *Kurdish dissident sentenced to death in Iran*, 26 november 2024.
- *Iran: New compulsory veiling law intensifies oppression of women and girls*, 17 december 2024.
- *Iran: wereldwijde actie nodig om executie Koerdische hulpverlener te voorkomen*, 10 februari 2025.
- *Death sentences and executions 2024*, 8 april 2025.
- *Human rights in Iran: Review of 2024/25*, 29 april 2025.
- *Iran: Executie demonstrant na oneerlijke rechtszaak en marteling*, 12 juni 2025.
- *Iran: Deaths and injuries rise amid authorities' renewed cycle of protest bloodshed*, 8 januari 2026.
- *Iran: Internet shutdown hides violations in escalating deadly crackdown on protesters*, 9 januari 2026.
- *Iran: Massacre of protesters demands global diplomatic action to signal an end to impunity*, 14 januari 2026.
- *What happened at the protests in Iran?*, 26 januari 2026.
- *Dodelijke aanval VS op Iraanse school kan niet zonder gevolgen blijven*, 16 maart 2026.
- *Iran zet kindsoldaten van 12 jaar in*, 2 april 2026.
- *Tortured Baha'i cousins at risk of death penalty*, 24 april 2026.
- *Death sentences and executions 2025*, 18 mei 2026.
- *Iran: Mass arbitrary arrests and political executions mark intensifying repression*, 28 mei 2026.

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED)

- *Iran: Where and how US-Israeli strikes are harming civilians*, 2 april 2026.

Asadisarvestani, Khadijeh

- *Structural, economic, and socio-cultural barriers to birth and death registration in Iran: a qualitative study*, *International Journal for Equity in Health*, 20 december 2025, 25.

Article18

- *Yousef Nadarkhani sentenced to death for apostasy*, 6 december 2010.
- *30 years since Iranian Christian convert hanged for 'apostasy'*, 3 december 2020.
- *Iran's most famous church cancels New Year celebrations*, 4 januari 2023.
- *Apostasy never codified in Iranian law 'due to international pressure'*, 17 januari 2023.
- *Arbitrarily detained pastor released from prison but faces flogging and exile*, 1 maart 2023.
- *10 years since forced closure of Iran's largest Persian-speaking church*, 19 mei 2023.
- *Faceless victims, rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2024.
- *House-church member charged with 'making false religious claims'*, 4 maart 2024.
- *Christian convert baptised in Malaysia given prison sentence on return to Iran*, 26 maart 2024.
- *Over 300 Christian cases among hacked Tehran judiciary files*, 29 augustus 2024.
- *Three Christians including pregnant woman sentence to over 40 years in prison*, 10 maart 2025.
- *Iranian-Armenian pastor denied leave for mother's funeral as wife reportedly arrested*, 14 april 2025.
- *Pastor's wife released on \$50,000 bail after month in Evin Prison*, 13 mei 2025.
- *Christian converts sentenced to 12 years in prison for bringing Bibles into Iran*, 6 juni 2025.
- *Convicted Iranian Christian detained after deportation from Turkey*, 4 juli 2025.
- *Ministry of Intelligence admits arresting over 50 Christians*, 12 augustus 2025.
- *State media accuses Christians of espionage in 'clear hate speech'*, 19 augustus 2025.
- *Christmas cancelled again at famous Armenian church*, 2 december 2025.
- *Persian-speaking Evangelical church demolished in Mashhad*, 8 juni 2026.
- *Christians' sentences of over 70 years upheld by appeals court*, 3 juli 2026.
- *Fears grow that entire Tehran church compound may be demolished*, 10 juli 2026.
- *Lawyer who defended Christians released on bail after two months in prison*, 23 juli 2026.
- *Guards posted outside seized Tehran church to prevent re-entry*, 13 augustus 2026.

Article18, Open Doors, Middle East Concern (MEC) & Christian Solidarity Worldwide (CSW)

- *2023 annual report. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2023.
- *2024 annual report. Faceless victims. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2024.
- *The tip of the iceberg. Documented rights violations against Christians in Iran*, 16 januari 2025.
- *Article18, Open Doors, MEC & CSW, 2026 annual report. Scapegoats. Rights violations against Christians in Iran*, 19 februari 2026.

Article19

- *Iran: Gender apartheid and a culture of impunity enabled teen's murder*, 2 februari 2024.

Atlantic Council

- *A right-wing loyalist, Sadeq Larijani, gains more power in Iran*, 8 januari 2019.
- *A decade after Iran's Green Movement, some lessons*, 12 juni 2019.
- *Iran targeted human rights sanctions series: Understanding 'terrorist organization' designations in relation to the IRGC*, 20 maart 2024.

Australian Government – Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT)

- *Country information report Iran*, 24 juli 2023.

Baha'i International Community (BIC)

- *The ISRCC document*, 25 februari 1991.
- *The Bahá'ís of Iran – A Persecuted Community*, augustus 2020.
- *Situation of Baha'is in Iran*, augustus 2025.
- *Iran jails Bahá'ís, pregnant woman included, amid scapegoating*, 22 mei 2026.
- *Iran news bulletin #31-2025*, 31 oktober 2025.

Behnaz Hosseini, S.

- Transformation and appropriation of religion: A case of Yarsani community in Iran, in: S. Behnaz Hosseini (red.), *Ethnic religious minorities in Iran*, Palgrave Macmillan, 2023, p. 259-276.

Bertelsmann Stiftung

- *BTI 2026 Country Report — Iran*, Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2026.

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (BFA)

- *Iran: Flüchtlingsstatusdetermination und Aufenthaltstitel für afghanische Staatsangehörige*, 15 oktober 2025.

Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (BAMF)

- *Länderkurzinformation Iran. SOGI (Sexuelle Orientierung und geschlechtliche Identität): Situation von LGBTIQ-Personen*, 26 augustus 2024.

Brookings

- *Everything you need to know about Iran's Assembly of Experts election*, 9 februari 2016.

Carnegie Endowment for International Peace

- *The United States and Iran must overcome four challenges for nuclear talks to succeed*, 5 november 2025.
- *The unintended consequences of Iran's asymmetric strategy and America's AI war*, 13 mei 2026.

Center for Human Rights in Iran (CHRI)

- *Unprecedented death sentence for Christian pastor on charge of apostasy*, 7 december 2010.

- *Protestant Christians in Shiraz sentenced to one year in prison*, 14 september 2011.
- *Christian pastor Youcef Nadarkhani acquitted of apostasy, released*, 8 september 2012.
- *Ten-year ban on Nasrin Sotoudeh's legal practice overruled: Prominent human rights lawyer returns to law*, 5 september 2014.
- *The plan to promote virtue and prevent vice*, 23 februari 2015.
- *Prominent lawyer says "plan to promote virtue" endangers citizens and state*, 1 mei 2015.
- *Religious minority in Iran asks Khamenei for constitutional protection*, 17 juni 2016.
- *Baha'i youth expelled from secondary school for gifted students solely due to his faith*, 14 juli 2020.
- *Interrogations in Iran's judicial systems: Law vs. reality*, 25 maart 2021.
- *Crackdown in Iran intensifies as Iran's sham presidential election nears*, 11 juni 2024.
- *Translation of the Islamic Republic of Iran's "law to support the family through promotion of culture of chastity and hijab"*, december 2024.
- *Imprisonment of Christians jumps six-fold in Iran as persecution intensifies*, 1 april 2025.
- *Iran forcibly deports nearly 600,000 Afghan migrants amid post-war crackdown*, 9 juli 2025.
- *Crushing dissent outside the spotlight in Iran's provincial cities*, 12 augustus 2025.
- *'They see us as targets': Iran's brutal repression of journalistic freedom*, 3 september 2025.
- *Iran's Qarchak prison: A place of death that must be closed*, 7 oktober 2025.
- *Iran's new tactics to crush mandatory hijab resistance: Business raids and surveillance*, 15 oktober 2025.
- *Iran's machinery of repression escalates: Arbitrary arrests, torture, enforced disappearances, and death sentences after protest massacre*, 25 februari 2026.
- *Three protesters publicly hanged in Iran; Dozens more at imminent risk of execution*, 19 maart 2026.
- *At least 1,500 arrested in Iran as state intensifies domestic crackdown*, 31 maart 2026.
- *Iran's Baha'i community under intensified state attack amid escalating domestic repression*, 19 mei 2026.

Clingendael

- *The Kurdish struggle in Iran: Power dynamics and the quest for autonomy*, 3 juli 2024.
- *Beyond the IRGC: The rise of Iran's military-bonyad complex*, 2 oktober 2025.

Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS)

- *Iran. Treatment by the authorities of family members of dissidents residing abroad*, 16 oktober 2024.
- *Iran. Corruptie en documentenfraude*, 16 juli 2025.

Council on Foreign Relations (CFR)

- *The Islamic Republic of Iran's Power Centers*, 2 maart 2026.

Constitute

- *Iran (Islamic Republic of)'s constitution of 1979 with amendments through 1989*, 13 februari 2024.

Danish Immigration Service (DIS)

- *Iran: Return following sur place activities 2025*, december 2025.

De Groene Amsterdammer

- *De methode van de opperste leider; Iran: het systeem van één man*, 24 februari 2026.

Ebrahimi, S.N.

- *Child custody (hizanat) under Iranian law: An analytical discussion*, *Family Law Quarterly* 39(2), 2005, 459-476.

European Union Agency for Asylum (EUAA)

- *Situation of Afghan refugees*, december 2022.
- *Situation of atheists and non-religious individuals, including legislation, treatment by state actors and society, availability of state protection*, 17 november 2023.
- *Iran. Country focus*, 11 juni 2024.
- *Treatment of musicians and their family members, including those who are considered critics of the government or dissidents, by authorities and pro-government groups, including the Basij and Sepah; treatment upon return*, 19 juli 2024.
- *Situation of returnees from Western countries who converted from Islam to Christianity, including those who have a family with a Christian spouse and children; treatment by the state*, 9 augustus 2024.
- *Freedom of movement and right of employment for converts from Islam to Christianity, including for returnees*, 9 augustus 2024.
- *Treatment of converts from Islam to Christianity by intelligence agents in Lorestan province, including the city of Khorramabad*, 12 augustus 2024.
- *Major political, security, and humanitarian developments*, 7 oktober 2024.
- *Human rights situation*, 17 oktober 2024.
- *Situation of divorced women*, 28 oktober 2024.
- *Situation of individuals who have converted from Islam to Zoroastrianism in Iran*, 26 mei 2025.
- *Situation of individuals who have converted from Shia Islam to Sufism, particularly to Gonabadi Dervish order*, 1 augustus 2025.
- *Treatment of individuals affiliated with or perceived to be affiliated with the Mujahedeen-e-Khalq (MEK) by the government*, 25 september 2025.
- *Unregistered marriages between Iranian and Afghan nationals and their treatment by the state; treatment of women and children in unregistered marriages; documentation for children from unregistered marriages*, 3 november 2025.

Foundation for Defense of Democracies (FDD)

- *Iran is more than Persia. Ethnic politics in the Islamic Republic*, april 2021.
- *Iran's Noor plan intensifies crackdown on women*, 23 april 2024.
- *Unpacking Iran's counterintelligence apparatus*, 6 februari 2025.
- *10 things to know about Tehran's propaganda network, the Islamic Republic of Iran Broadcasting*, 18 juni 2025.
- *Iran's crackdown on Christians undermines Trump's emphasis on religious freedom*, 23 februari 2026.

Forbes

- *'Kill switch'—Iran shuts down Musk's Starlink for first time*, 13 januari 2026.

Forbidden Stories

- *Eyes of Iran: How the regime secretly monitors its citizens*, 3 maart 2026.

Foreign Policy

- *Conscription is not an excuse for Iran's Revolutionary Guard*, 30 januari 2023.

Freedom House

- *Freedom in the world 2024. Country report Iran*, februari 2024.
- *Freedom in the world 2025. Country report Iran*, februari 2025.
- *Freedom in the world 2026. Country report Iran*, maart 2026.

Front Line Defenders

- *Iran: Human rights defender Edris Menbari sentenced to two years in prison*, 12 december 2024.
- *Reza Khandan began serving a three year and six months prison sentence issued in 2019*, 18 december 2024.
- *Yalda Moaiery sentenced to 15 years imprisonment in absentia under amendments to the Espionage Law*, 11 augustus 2026.

Gay45

- *Queer casualties of someone else's war of choice*, 2 maart 2026.

Global Initiative against Transnational Organized Crime (GI-TOC)

- *Global Organized Crime Index 2025: Iran*, 10 november 2025.

GlobaLex

- *A guide to the legal system of the Islamic Republic of Iran*, maart 2006.
- *The legal system and research of the Islamic Republic of Iran*, april 2019.
- *An overview of the Iranian legal system*, juli/augustus 2022.

GO Magazine

- *Iran sentences two LGBTQ+ activists to death for 'promoting homosexuality'*, 6 september 2022.
- *Appeal against Iranian LGBTQ+ activists' death sentence accepted*, 17 januari 2023.
- *Seven Iranian women's soccer team members granted asylum in Australia*, 13 maart 2026.

Golkar, Saied

- *Captive society: The Basij militia and social control in Iran*, Woodrow Wilson Center Press and Columbia University Press, 2015.

Government Offices of Sweden

- *Innocent Swedes now back home after imprisonment in Iran*, 17 juni 2024.

Group for Analyzing and Measuring Attitudes in Iran (GAMAAN)

- *Iranian's attitudes toward religion: A 2020 survey report*, 25 augustus 2020.

Gulf States Newsletter

- *Iran cuts the duration of military service*, 24 oktober 2023.

Halasa, Malu (red.)

- *Woman Life Freedom. Voices and art from the women's protests in Iran*, Saqi Books, 2023.

Hands off Cain

- *Iran: Writer sentenced to death for apostasy*, 22 juni 2015.

Heinrich Böll Stiftung

- *Silent voices, rising movement: The fight for LGBTQ+ rights in Iran*, 4 april 2024.

Hengaw

- *A member of the LGBTQ community committed suicide in Oshnovieh*, 19 juni 2023.
- *Arrest of two individuals in Kashan and Iranshahr by security forces*, 19 oktober 2023.
- *Roya Zakeri, renowned as the "Tabriz Girl," has been admitted to the neuropsychiatric hospital and is currently prohibited from receiving visitors*, 19 oktober 2023.
- *Hengaw's statistical report on the implementation of the death sentence in Iran in 2023*, 24 januari 2024.
- *Repression of Kurdish language lecturers: A grim reality in Iran*, 21 februari 2024.
- *Honor killing: Young woman brutally murdered by father in Najafabad, Isfahan, Iran*, 23 februari 2024.
- *LGBTQ+ community activist apprehended in Urmia*, 28 februari 2024.
- *Iranian judiciary imposed inhumane sentence of 74 lashes and two years of imprisonment for a Kurdish child kolbar*, 31 maart 2024.
- *International mine awareness day: Hengaw's statistical report on mine explosion victims in Iran over the past year*, 4 april 2024.
- *Hengaw, Kurdish language teacher Susan Hassanzadeh arrested; Her condition remains unknown*, 19 mei 2024.
- *Political prisoner and Yarsan adherent Reza Rasai secretly executed*, 6 augustus 2024.
- *Mozhgan Kavousi, Kurdish writer and researcher, sentenced to one year of imprisonment*, 18 augustus 2024.
- *Iran arrests Amirhossein Haghjuyan, a relative of Reza Rasai*, 23 september 2024.
- *Tehran, Iran: Activist Salar Taher Afshar sentenced to imprisonment*, 20 oktober 2024.
- *The death sentences of four prisoners carried out in Dezful and Maragheh prisons*, 28 oktober 2024.
- *Solmaz Hassanzadeh, sister of slain Kurdish protester, sentenced to one year in prison*, 29 oktober 2024.
- *Idris Menbari, Kurdish language instructor, sentenced to two years in prison*, 11 december 2024.
- *Jew prisoner Arvin Ghahremani executed in Kermanshah*, 4 november 2024.
- *Parastoo Ahmadi and two musicians in her band arrested following live performance*, 15 december 2024.
- *Hengaw's statistical report: 339 Kurdish kolbars killed or injured in Iran borders in 2024*, 21 januari 2025.

- *Security forces arrest two Yarsan adherents in Javanrud, 30 januari 2025.*
- *Hengaw's statistical report: 909 executions in Iran in 2024, 16 februari 2025.*
- *International mother language day: 6 Kurdish language teachers arrested, 7 sentenced to prison in 2024, 21 februari 2025.*
- *Qasr-e Shirin: Two Kurdish Yarsan followers arrested, their whereabouts unknown, 21 februari 2025.*
- *Qasr-e Shirin: Kurdish kolbar killed by direct fire from IRGC border forces, 1 maart 2025.*
- *Kermanshah: Mojtaba Vaisi, a Kurdish Yarsan adherent, forcibly arrested by IRGC Intelligence Forces, 7 maart 2025.*
- *Kurdish kolbar Sina Rostampour killed by border guards in Baneh borders, 21 maart 2025.*
- *Hengaw releases statistical report on 57 mine victims in Iran in 2024, 4 april 2025.*
- *Life of Pakhshan Azizi in imminent danger after second retrial appeal rejected, 6 april 2025.*
- *Roya Sabet, Baha'i adherent, sentenced in Shiraz to 25 years and supplementary punishment, 30 mei 2025.*
- *Iranian activist Motahareh Goonei re-arrested over tweet on Israeli airstrikes, 14 juni 2025.*
- *Dehgolan: Kurdish women's rights activist Sohaila Motaei sentenced to prison, 18 juni 2025.*
- *IRGC torture death justified under pretext of foreign threat: Kurdish man Fouad Alikhani killed in Kermanshah, 28 juni 2025.*
- *Trans-femicide in Fars province – Sogand Pakdel, young trans woman, brutally killed by her uncle, 23 juli 2025.*
- *Sixteen days on, Kurdish activist Ayoub Javanpour remains incommunicado in Saqqez, 20 augustus 2025.*
- *Ardabil – Turkish journalist Iraj Pashapour sentenced to prison and banned from social media, 25 augustus 2025.*
- *Tehran revolutionary court sentences student activist Motahareh Goonei to 21 months in prison, 25 augustus 2025.*
- *Iranian forces open fire at Yarsan sacred site in Dalahu, 3 oktober 2025.*
- *Hengaw documents widespread militarization and use of live fire by Iranian forces in Urmia, 9 oktober 2025.*
- *Iran executes child offender Ali Aghajeri in Ahvaz Sepidar prison, 21 oktober 2025.*
- *Kerman court sentences Baha'i adherent Shahram Fallah to 13 years in prison and one year of exile, 24 oktober 2025.*
- *Government forces open fire at Baneh border, killing one Kurdish trader and injuring another, 25 oktober 2025.*
- *Baha'i woman Roya Sabet arrested to serve prison sentence in Shiraz, 27 oktober 2025.*
- *Kurdish activist Mohammad Rezaei sentenced to one year in prison, 5 november 2025.*
- *Three Arab Sunni activists sentenced to a combined 34 years in prison and exile, 6 november 2025.*
- *Kurdish activist Idris Menbari imprisoned to serve sentence, 8 november 2025.*
- *Dual national Afarin Mohajer held in incommunicado detention in Even prison, 18 november 2025.*
- *Iran sentences three journalists to prison, fines and internal exile, 18 december 2025.*

- *Women's rights activist Sohaila Motaei sentenced to prison, 24 december 2025.*
- *Hengaw special report on widespread human rights violations in Iran, 2025, 30 december 2025.*
- *At least five Kurdish men shot dead by Iranian forces in Kermanshah protests, 10 januari 2026.*
- *Brother of executed 'Woman, Life, Freedom' protester arrested in Kermanshah, 25 januari 2026.*
- *Kurdish Yarsan child Iliya Karami held without contact for 35 days, 12 februari 2026.*
- *Hengaw releases new details on Ariana Arjomandi, gay protester killed by Iranian forces, 16 februari 2026.*
- *15 activists arrested, 26 years in prison issued over mother-tongue education in 2025, 21 februari 2026.*
- *Sajjad Veysi, follower of the Yarsan faith, arrested in Kermanshah, 27 februari 2026.*
- *11-year-old Alireza Jafari killed at checkpoint after IRGC recruitment call involving children, 29 maart 2026.*
- *Farideh Ketabi held incommunicado in Urmia, 1 april 2026.*
- *Disabled Arab man Hossein Ghavi dies under torture after arrest in Ahvaz, 4 april 2026.*
- *At least 7,650 killed in 40 days of war, including 1,030 civilians – Hengaw's tenth report, 8 april 2026.*
- *Despite ceasefire, IRGC launches 18 attacks on Kurdistan parties' camps, leaving 4 dead and 9 injured, 24 april 2026.*
- *Environmental activist and veterinarian arrested in Tehran, 26 april 2026.*
- *Iran executes Naser Bakrzadeh and Yaqoub Karimpour in secret on charges of "spying for Israel", 2 mei 2026.*
- *Kurdish political prisoner Varisheh Moradi sentenced to additional six months in prison, 13 mei 2026.*
- *Turkish civil activist Mohammad Maleki held incommunicado after arrest, 14 mei 2026.*
- *Families denied bodies of secretly executed Kurdish political prisoners Naser Bakrzadeh and Mehrab Abdollahzadeh, 18 mei 2026.*
- *Environmental activist Hamed Tizroyan held without charges in Mazandaran, 19 mei 2026.*
- *Eight Kurdish political prisoners at growing risk of execution amid Iran IRGC forces kill Kurdish activist brothers Meysam and Mojtaba Veisi in Dalahu, 28 mei 2026.*
- *Turkish activist Yaser Ranjbar remains detained in Tabriz, whereabouts unknown, 29 mei 2026.*
- *Kurdish Yarsani activists Sajjad and Shayan Veisi at risk of execution after moharebeh charge, 29 mei 2026.*
- *Wounded protester Khalil Rasouli sentenced to prison, flogging and internal exile, 18 juni 2026.*
- *Hengaw report on deadly armed clashes in multiple cities, 30 juni 2026.*
- *Kurdistan Freedom Party (PAK) confirms assassination of its member in Erbil, attributes killing to Iranian security agencies, 3 juli 2026.*
- *Artist Hiva Seyfizadeh sentenced to four years in prison, 20 augustus 2026.*

House of Commons Library

- *Iran's 2024 elections, 26 maart 2024.*
- *Iranian state threat activities in the UK, 16 juni 2026.*

Hudson Institute

- *How Israel's Operation Rising Lion dismantled Iran from within: A case study in the art of deception*, 13 juni 2025.

Human Rights Activists in Iran (HRAI)

- *A comprehensive report of the first 82 days of nationwide protests in Iran (Sep-Dec 2022)*, december 2022.
- *The crimson winter. A comprehensive report on the first 50 days following the onset of nationwide protests in Iran (Dec 2025–Feb 2026)*, 23 februari 2026.
- *Iranian diaspora says they face threats and intimidation in Australia*, 23 februari 2026.
- *A ceasefire does not shield children from the IRGC's unlawful recruitment practices*, 10 april 2026.
- *HRA works alongside US representative Yassamin Ansari on civilian harm inquiry*, 20 april 2026.

Human Rights Activists in Iran (HRAI), Airwars & the Center for Civilians in Conflict (CIVIC)

- *"The sound of explosions did not stop:" Civilian harm in Iran after one month of war*, 27 maart 2026.

Human Rights Watch (HRW)

- *Codifying repression. An assessment of Iran's new penal code*, 28 augustus 2012.
- *Iran: Detainees denied fair legal representation*, 24 maart 2016.
- *Iran: No justice for bloody 2019 crackdown*, 17 november 2020.
- *Iran: Deadly response to water protests*, 22 juli 2021.
- *World report 2023. Iran. Events of 2022, 2023*.
- *"The boot on my neck". Iranian authorities' crime of persecution against Baha'is in Iran*, 1 april 2024.
- *Iran: Security forces killing Kurdish border couriers*, 8 juli 2024.
- *Iran: New hijab law adds restrictions and punishments*, 14 oktober 2024.
- *World report 2025. Iran. Events of 2024, januari 2025*.
- *Iran: Repression of Azeri minority*, 14 februari 2025.
- *Iran: Detainees ill-treated and disappeared after Israeli Evin prison attack*, 14 augustus 2025.
- *Iran: Three prisoners dead after denied medical care*, 20 oktober 2025.
- *Iran: Weaponizing justice system to persecute Baha'is*, 10 december 2025.
- *Iran: Growing evidence of countrywide massacres*, 16 januari 2026.
- *World report 2026. Iran. Events of 2025, 6 februari 2026*.
- *Iran: Tsunami of arbitrary arrests, enforced disappearances*, 24 februari 2026.

Immigration and Refugee Board of Canada (IRBC)

- *Iran: The revolutionary court system, including procedures and documents issued by the courts (2017-March 2020)*, 12 maart 2020.
- *Iran: Exit and entry procedures at airports and land borders for women, including required documentation; mechanisms for a male spouse or relative to control and/or prohibit international travel of female spouse or relative and children, including access to identity documents; treatment of women and children who attempt to leave Iran without prior permission (2020–February 2022) [IRN200942.E]*, 7 maart 2022.

- *Iran: Military identification for active and completed military service, including military cards*, 16 februari 2023.
- *Iran: Dress codes, including legislation, enforcement and criminal penalties; treatment of individuals who do not conform to dress codes by society and authorities (2023–February 2025) [IRN202201.E]*, 14 februari 2025.

Impact Iran

- *Legislation monitor: The selection law*, 14 april 2022.
- *Factsheet. Women and girls' rights in the Islamic Republic of Iran*, 2 december 2024.

Institute for Economics & Peace (IEP)

- *Global Peace Index 2025*, juni 2025.

Institute for the Study of War (ISW)

- *Explainer: the Iranian armed forces*, 17 juni 2025.
- *Ansar al Furqan attacks in Southeastern Iran in 2025*, 17 december 2025.
- *Iran update, January 10, 2026*, 10 januari 2026.

Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC)

- *Global report on internal displacement 2024*, 14 mei 2024.
- *Global report on internal displacement 2025*, 13 mei 2025.
- *Global report on internal displacement 2026*, 12 mei 2026.

International Crisis Group (ICG)

- *Closing circles: Iran's exclusionary 2024 elections*, 12 maart 2024.
- *Iran's presidential election: A preview*, 26 juni 2024.

International Federation for Human Rights (FIDH)

- *Iran/death penalty. A state terror policy*, april 2009.
- *Iran: Narges Mohammadi, several other human rights defenders arbitrarily arrested in massive crackdown*, 18 december 2025.

International Federation for Human Rights (FIDH) & Justice for Iran (JFI)

- *Orwellian state: Islamic Republic of Iran's state media as a weapon of mass suppression*, 27 juni 2020.

International Federation for Human Rights (FIDH) & League for the Defence of Human Rights in Iran (LDDHI)

- *The Iran notes - Iran's judiciary: A tool of repression and fear*, 29 september 2023.

Iran Human Rights (IHRNGO)

- *One year protest report: At least 551 killed and 22 suspicious deaths*, 15 september 2023.
- *Public executions in 2023*, 18 maart 2024.
- *Executed Mehdi Jahanpour was a child offender; 71+ child offenders hanged in Iran since 2010*, 25 september 2024.
- *Qarchak prison: Hell for women and children*, december 2024.
- *Teenage protester Saleh Mohammadi sentenced to public hanging*, 12 februari 2025.
- *Public hangings in Iran in 2024*, 27 februari 2025.
- *Execution of ethnic minorities in Iran in 2024*, 26 februari 2025.

- *Kurdish political prisoner Pakhshan Azizi at risk of execution after second appeal rejected*, 6 april 2025.
- *4 Baluch men hanged in Zahedan; 3 others at grave risk of execution*, 12 april 2025.
- *Naeb Baluchi hanged for drug offences in Zahedan*, 5 mei 2025.
- *Singer Amirhossein Tataloo at grave risk of execution for blasphemy*, 17 mei 2025.
- *Protester Mojahed Kourkour hanged in Ahvaz*, 11 juni 2025.
- *3 Kurdish men hanged for Israel collaboration; Ahmadreza Djalali at imminent risk of execution*, 25 juni 2025.
- *Farhad Baranzehi*, 3 augustus 2025.
- *4 Baluch protesters and political prisoners receive death penalty*, 4 augustus 2025.
- *7 Arab and Kurdish prisoners of conscience executed in Ahvaz and Karaj*, 4 oktober 2025.
- *Mahmoud Ansari publicly hanged for murder in Yasuj*, 11 november 2025.
- *Mohammad Ghafari hanged for financial corruption*, 7 december 2025.
- *Varisheh Moradi*, 10 december 2025.
- *Mohammad Zakeri 11th man publicly hanged in Iran*, 22 december 2025.
- *Group hanging of 5; One forgiven defendant executed due to brother's political affiliation*, 19 januari 2026.
- *Sajad Farhadpour hanged due to inability to pay blood money*, 26 januari 2026.
- *IHRNGO warns of protester death sentences, executions and extrajudicial killings*, 4 februari 2026.
- *Ongoing repressive measures against Baha'i citizens in the shadow of war*, 15 maart 2026.
- *3 protesters hanged; IHRNGO warns of mass executions*, 19 maart 2026.
- *Vahid Baniamerian and Abolhassan Montazer secretly hanged; 7 political prisoner executions in 6 days*, 4 april 2026.
- *The Islamic Republic's power structure and the death penalty*, 15 april 2026.
- *Forced televised confessions in 2025*, 16 april 2026.
- *At least 3,646 detained in Iran since start of war; Arrests continue following ceasefire*, 21 april 2026.
- *Foreign citizens executed in 2025*, 23 april 2026.
- *Yaghoub Karimpour and Naser Bakerzadeh hanged for espionage for Israel*, 2 mei 2026.
- *Baluch Younes Barahouyi hanged for drug offences in Birjand*, 13 mei 2026.
- *Gholamreza Khani Shekarab at risk of execution or espionage charges*, 21 mei 2026.
- *Aida Amouei*, 11 augustus 2026.

Iran Human Rights (IHRNGO) & Ensemble contre la peine de mort (ECPM)

- *Annual report on the death penalty in Iran 2023*, 5 maart 2024.
- *Annual report on the death penalty in Iran 2024*, 20 februari 2025.
- *Annual report on the death penalty in Iran 2025*, 13 april 2026.

Iran Human Rights Documentation Center (IHRDC)

- *Gender inequality and discrimination: The case of Iranian women*, 5 maart 2013.
- *Iranian writer sentenced to death for apostasy*, 20 juni 2015.
- *The Iranian judiciary: A complex and dysfunctional system*, 12 oktober 2016.
- *Access to justice for victims of sexual violence in Iran*, 29 februari 2020.

- *Living in the shadows of oppression: The situation of Christian converts in Iran*, 12 augustus 2021.
- *Witness statement of Delaram Sadeghzadeh*, 27 maart 2022.

Istituto Analisi Relazioni Internazionali (IARI)

- *Bonyads, the opaque world of Iran's foundations*, 18 november 2025.

Jamalpour, Fatemeh & Nilo Tabrizy

- *Zusters in Iran*, Zwartjes & Labović, 2026.

Jamestown Foundation

- *A post-mortem profile of Abu Hafs al-Balochi, leader of Ansar al-Furqan in Iranian Balochistan*, 31 mei 2015.

Kreyenbroek, Philip G.

- The religious textual heritage of the Yarsan (Ahl-e Haqq), *Oral Tradition*, 35/2, 2022, p. 331-340.

Kurdistan Human Rights Network (KHRN)

- *Kurdish Yarsan student denied education*, 9 november 2019.
- *Kurdish Yarsani activists go on hunger strike in solidarity with jailed activist*, 5 juli 2021.
- *Iran court sentences Yarsani Kurdish civilian to death*, 13 oktober 2023.
- *Iran sentences Kurdish language teacher, activist to 11 years in prison*, 4 december 2023.
- *Kurdish language teacher sentenced to 10 years in prison*, 22 april 2024.
- *IRGC besieges Kurdish village in Oshnavieh, at least one killed*, 11 juli 2024.
- *Clash between Komala, IRGC in Marivan leaves one dead, fires spread*, 20 september 2024.
- *Whereabouts of two arrested Kurdish men still unknown after 10 days*, 7 november 2024.
- *Kurdish language teacher sent to Sanandaj prison to serve five-year sentence*, 21 april 2025.
- *Annual report – 1403*, 24 april 2025.
- *Sanandaj court summons 15 Kurdish teacher activists over 2022 protest*, 3 juni 2025.
- *Iran secretly executes three Kurdish men accused of spying for Israel*, 25 juni 2025.
- *Kurdish activist sentenced to one year in prison in Dehgolan*, 6 november 2025.
- *Kurdish language teacher sent to Sanandaj prison to serve sentence*, 10 november 2025.
- *IRGC attacks kill three PDKI members in Iraqi Kurdistan*, 20 april 2026.
- *Kurdish protest detainee sentenced to death in Tehran*, 28 mei 2026.
- *IRGC forces shoot dead two Kurdish cultural activists in Dalahu raid*, 29 mei 2026.
- *Kurdish activist sent to Sanandaj prison to serve one-year sentence*, 8 juni 2026.
- *Ten Kurdish fighters killed in clashes with IRGC*, 2 juli 2026.

Lawyers for Lawyers

- *End the systematic denial of legal counsel and arrests of lawyers in Iran*, 10 februari 2026.

Levitt, Matthew

- *Trends in Iranian external assassination, surveillance, and abduction plots*, februari 2022.

LGBTQ Nation

- *Iran is forcing gay men to have gender transition surgeries to "make them straight"*, 3 maart 2020.

Library of Congress

- *Iran: Role of Mahr in two cases*, 21 juni 2010.

Metro Weekly

- *Trump administration moves to deport gay couple to Iran*, 28 januari 2026.

Miaan Group

- *Iran: Hijab enforcement down, scholars targeted, executions continue*, 8 december 2025.

Migration Policy Institute (MPI)

- *Iran loses highly educated and skilled citizens during long-running "brain drain"*, 22 april 2021.
- *One of the world's largest refugee populations, Afghans have faced increasing restrictions in Iran*, 7 januari 2025.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

- *Algemeen ambtsbericht Iran*, februari 2021.
- *Algemeen ambtsbericht Iran*, mei 2022.
- *Algemeen ambtsbericht Iran*, september 2023.
- *Algemeen ambtsbericht Syrië*, januari 2026.

Ministerie van Buitenlandse Zaken van Israël

- *Operation 'Rising Lion': Key factual and legal aspects of the Iran-Israel hostilities, June 13-24, 2025 (updated to 18 September, 2025)*, 25 september 2025.

New Lines Magazine

- *Airstrike hit Iranian emergency medical base in Shiraz, killing 20*, 7 maart 2026.
- *Iran's care for orphans has been transformed by war*, 3 juni 2026.

Newsweek

- *Iran's air defenses are weak, but Tehran is hitting back*, 2 maart 2026.

Nik-Andish, Raha

- *Tehran diaries. Dispatches from Iran under Siege*, Profile Books Ltd & London Review of Books, 2026.

Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo)

- *Iran. The Iranian welfare system*, 12 augustus 2020.
- *Report Iran: Passports, ID and civil status documents*, 5 januari 2021.

Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons (CGRS) & State Secretariat for Migration (SEM)

- *Iran: Criminal procedures and documents*, 1 december 2021.

Open Doors International

- *World Watch List 2026. Situation of religious freedom for Christians*, 14 januari 2026.

Organisation Mondiale Contre la Torture (OMCT)

- *Iran: OMCT brief highlights systematic use of internal exile to suppress human rights defenders and minorities*, 11 november 2024.
- *Tab'eed: internal exile as a punishment for human rights defenders and minorities in Iran*, 11 november 2024.

Outright International

- *Country overview: Iran*, 12 maart 2026.

Overseas Security Advisory Council (OSAC)

- *Security alert: Iran, border crossing update*, 13 maart 2026.

Pew Research Center

- *7 facts about Iranians in the U.S.*, 5 maart 2026.

Raaznet

- *How Iran's National Information Network works*, 11 februari 2026.

Rahbari, Ladan

- *Marriage, parentage and child registration in Iran: Legal status of children of unmarried parents*, *Social Sciences*, 11: 120, 10 maart 2022.

Reporters Sans Frontières (RSF)

- *"Watch out because we're coming for you". Transnational repression of Iranian journalists in the UK*, april 2024.

Saeidzadeh, Zara

- *Trans women's status in contemporary Iran: Misrecognition and the cultural politics of aberu*, in: *Sexualities* 28, 5-6, september 2025, p. 1852-1876.

Schweizerische Flüchtlingshilfe (SFH)

- *Iran: Ausreise einer Mutter mit Kindern gegen den Willen der Sorgeberechtigten*, 4 februari 2022.

Tamimi Arab, Pooyan & Ammar Maleki

- *The secular-religious divide in Iran: An analysis of GAMAAN's online surveys*, in: Jack David Eller & Natalie Khazaal (red.), *Nonbelievers, apostates, and atheists in the Muslim world*, Routledge, 3 juli 2024, p. 93-123.

Techradar

- *Iran outlaws "unauthorized" VPN usage*, 23 februari 2024.

The Atlantic

- *The Battle Iranian women are winning*, 7 november 2025.

The Conversation

- *Iran: undressing protest shows how women are still fighting even as morality laws get harsher*, 5 november 2024.
- *Iran: hijab 'treatment clinics' echo historical use of mental illness to control women*, 10 december 2024.
- *The Conversation, Iran's exiled crown prince is touting himself as a future leader. Is this what's best for the country?*, 26 februari 2026.
- *Iran's ruling structure explained*, 12 maart 2026.

The Iran Primer

- *Iran minorities 1: Diverse religions*, 3 september 2013.
- *Iran minorities 2: Ethnic diversity*, 3 september 2013.
- *Profiles: Iranian opposition groups*, 2 juli 2020.
- *Part 3: Iranian laws on women*, 13 augustus 2023.
- *Profiles: Iran's intelligence agencies*, 5 april 2023.

The New Humanitarian

- *Afghans say they were scapegoated in Iran during Israeli bombardment*, 4 augustus 2025.
- *Refugees without refuge: Afghans in Iran*, 5 augustus 2025.
- *Afghans in Iran are fleeing bombs, and Iranian crackdowns*, 7 april 2026.

The Washington Institute (TWI)

- *Iran's intelligence organizations and transnational suppression*, 5 augustus 2021.
- *Iran's law enforcement shuffle reflects concern about protests*, 5 januari 2022.
- *Epic Fury and Roaring Lion: From war scenarios to pressing postwar questions in Iran*, 1 maart 2026.
- *Iran's western frontier: Iranian Kurds navigate risk and opportunity*, 23 maart 2026.
- *Zolghadr at the top of Iranian security*, 26 maart 2026.

The World Bank

- *Iran economic monitor. Spring 2024: Sustaining growth amid rising geopolitical tensions*, 12 juli 2024.

Time

- *How Iran's morality police enforces a strict interpretation of Islamic law*, 10 november 2022.
- *Air supremacy over Tehran gives Israel a decisive edge – and raises new risks*, 17 juni 2025.
- *More than 100 school children were killed in Iran. Evidence points to a U.S. missile strike*, 11 maart 2026.

United Kingdom Home Office

- *Iran: Smugglers*, september 2025.
- *'Zina' (sex outside of marriage and adultery), Iran, April 2026*, 1 juni 2026.

- *Social media, surveillance and sur place activities, Iran, April 2025, 1 juni 2026.*

United Kingdom Parliament

- *Stolen years: combatting state hostage diplomacy, 4 april 2023.*

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)

- *Amayesh 16 registration, 18 juli 2021.*
- *Announcement No.14 on school registration, 5 september 2023.*
- *Announcement on the Universal Public Health Insurance, 6 oktober 2023.*
- *Announcement on headcount slips, 19 november 2023.*
- *Notice of the 10th round of extension of visas for those included in the Family Passport Plan, 12 december 2023.*
- *Update on UNHCR operations in Asia and the Pacific, 21 februari 2024.*
- *Announcement Number 001/2024 / Universal Public Health Insurance (UPHI), 18 april 2024.*
- *Iran. Factsheet. January-March 2024, 19 mei 2024.*
- *Iran. Factsheet. April-June 2024, 18 augustus 2024.*
- *Initiating pre-registration of foreign national and migrant pupils, 3 juli 2024.*
- *Iran. Factsheet. January-September 2024, 11 november 2024.*
- *Important announcement on launch of registration for Amayesh cards 18 and Hoviat cards 17, 3 december 2024.*
- *Important announcement on extension of registration for Amayesh 18 and Hoviat 17 cards, 6 februari 2025.*
- *Universal Public Health Insurance (UPHI) – 11th cycle, 11 maart 2025.*
- *CAFIA announcement on the decision for headcount slip holders, 12 maart 2025.*
- *Announcement concerning headcount slip holders, 19 maart 2025.*
- *Afghanistan situation update #44. As of end April 2025, 30 april 2025.*
- *Family passports' visa extension exercise, 15 januari 2025.*
- *Iran. Situational update. As of 30 April 2025, 8 juni 2025.*
- *Global report 2024 – Situation overview. Afghanistan situation, juni 2025.*
- *Iran-Afghanistan. Returns emergency response as of 03 June 2025, 2025.*
- *CAFIA announcement on commencement of the scheme for prima facie refugees' Amayesh and Hoviat for 1404 (Persian Year), 30 juli 2025.*
- *New announcement by CAFIA on the information update scheme for prima facie refugees under amayesh 19, 7 december 2025.*
- *Iran-Afghanistan. Returns emergency response as of 13 December 2025, 19 december 2025.*
- *One year recap, 2025 Afghan returns, 24 februari 2026.*
- *Emergency flash update #6. Middle East Situation, 19 maart 2026.*
- *UNHCR responds to rising displacement in Middle East emergency, 6 maart 2026.*
- *UNHCR: Up to 3.2 million Iranians temporarily displaced in Iran as conflict intensifies, 12 maart 2026.*
- *Middle East situation – as of 4 March 2026, 4 maart 2026.*
- *Middle East situation. As of 18 March 2026, 19 maart 2026.*
- *RRP - Flash Refugee Response Plan, Refugees in the Islamic Republic of Iran March – May 2026, 26 maart 2026.*
- *Islamic Republic of Iran. Factsheet. June 2026, 3 juni 2026.*

- *Global trends. Forced displacement in 2025*, 11 juni 2026.
- *Announcement on the extension of validity of refugee identity cards*, 23 juni 2026.

United Nations Human Rights Council (UNHRC)

- *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/62)*, 12 maart 2025.
- *Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/58/63)*, 28 maart 2025.
- *UNHRC, Report of the independent international fact-finding mission on the Islamic Republic of Iran (A/HRC/61/60)*, 10 maart 2026.
- *Report of the Human Rights Council on its sixty-first session, held from 23 February to 31 March 2026*, 18 juni 2026.

United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF)

- *UNICEF provides recreational and educational tool kits for 430 Afghan and Iranian children without effective caregivers*, 12 maart 2023.

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (UNOCHA)

- *Khoy earthquake on 28 jan 2023 response. As of december 2023*, 9 april 2024.

United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights (UN OHCHR)

- *Iran: Experts alarmed at systematic targeting of Baha'i women*, 23 december 2024.
- *Iran: UN experts alarmed as Supreme Court upholds death sentence of Kurdish woman activist*, 14 januari 2025.
- *Mandates of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions; the Special Rapporteur on the independence of judges and lawyers and the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Islamic Republic of Iran*, 6 februari 2025.
- *Justice and accountability: Woman, Life, Freedom protests*, 7 april 2025.
- *Iran: UN expert warns of escalating repression and record executions after June attacks*, 31 oktober 2025.
- *Experts urge Iran to break cycle of violence, create space for dialogue*, 13 januari 2026.
- *Iran: UN experts demand transparency and accountability following nationwide protests*, 20 februari 2026.
- *Consolidated findings of the Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*, 13 maart 2026.
- *Iran: Türk deplores crackdown on dissent, says rights of all Iranians must be respected*, 29 april 2026.
- *Iran: UN experts urge reversal of Tehran church compound seizure and return of its Christian residents*, 15 juli 2026.
- *Iran: UN experts alarmed by alleged torture, enforced disappearances and persecution of Bahá'í minority*, 29 juli 2026.
- *UN experts urge Iran to end escalating targeting of ethnic minorities*, 6 augustus 2026.

United States Department of Justice

- *Brooklyn man sentenced to 15 years in prison for murder-for-hire plot and stalking a journalist and prominent critic of the Iranian government*, 28 januari 2026.

Universiteit Hamburg

- *Yārsān-Religion: Die Endzeitvorstellungen und die Apokalypse der Ahl-e Ḥaqq*, 2 mei 2024.

World Economic Forum

- *Global gender gap report 2024*, 11 juni 2024.
- *Global gender gap report 2025*, 11 juni 2025.

World Food Programme (WFP)

- *Middle East regional escalation emergency response. Situation Report #10*, 10 mei 2026.

Yaghoobi, Claudia

- *Temporary marriage in Iran. Gender and body politics in modern Iranian film and literature*, Cambridge University Press, 2022.

Zagros Human Rights Center

- *Written statement: The situation of the Kurds in Iran*, 12 augustus 2024.

Zamaneh Media

- *A coordinated crackdown on critical intellectuals in Iran*, 7 november 2025.
- *Zamaneh Media, How Iran's state uses women in nighttime rallies: An interview with Azadeh Kian*, 7 mei 2026.
- *War and inflation push many women in Iran out of work*, 12 mei 2026.
- *The war comes home: A field report on domestic violence*, 28 mei 2026.

7.3

Websites

- 1-844 IranLaw, www.1844iranlaw.com
- 6Rang, www.6rang.org
- Abdi Media, www.abdimedia.net
- Action on Armed Violence (AOAV), www.aoav.org.uk
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), www.acleddata.com
- Article18, www.articleeighteen.com
- Association of Foreign Press Correspondents USA (AFPC-USA), www.foreignpress.org
- Baha'i International Community (BIC), www.bic.org
- Baha'i World News Service (BWNS), www.news.bahai.org
- Barnabas Aid, www.barnabasaid.org
- BiometricUpdate.com, www.biometricupdate.com
- Bonbast, www.bonbast.com
- Bureau of Consular Affairs, www.travel.state.gov
- Caucasus Watch, www.caucasuswatch.de
- Center for Strategic and International Studies (CSIS), www.csis.org
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), www.opendata.cbs.nl
- Children of Persia, www.childrenofpersia.org
- Christian Solidarity Worldwide (CSW), www.csw.org
- Christianity Today, www.christianitytoday.com
- Church in Chains, www.churchinchains.ie
- Committee to Protect Journalists (CPJ), www.cpj.org
- Courthouse News Service, www.courthousenews.com
- Critical Threats, www.criticalthreats.org

- DID Press Agency, www.didpress.com
- Eyes of Iran, www.eyesofiran.com
- Faces of Crime, www.facesofcrime.org
- Human Act Foundation, www.humanact.org
- Human Dignity Trust, www.humandignitytrust.org
- Impact Iran, www.impactiran.org
- iNOV8, www.innov8.krd
- Inter-Parliamentary Union (IPU), www.data.ipu.org
- International Christian Concern, www.persecution.org
- International Civil Aviation Organization (ICAO), www.icao.int
- International Federation of Journalists (IFJ), www.ifj.org
- Internationale Organisatie voor Migratie Nederland (IOM Nederland), www.iom-nederland.nl
- Internet Society, www.pulse.internetsociety.org
- Iraans consulaat-generaal in Mumbai, www.mumbai.gov.ir
- Iran Front Page (IFP), www.ifpnews.com
- Iran Open Data, www.iranopendata.org
- Iran Press Watch, www.iranpresswatch.org
- Iran Social Science Data Portal, www.irandataportal.syr.edu
- Israel National News, www.israelnationalnews.com
- KAR international, www.kar-online.com
- Kayhan, www.kayhan.ir
- Komala Party of Iranian Kurdistan, www.komalainternational.org
- Komala Party of Kurdistan, www.komalaparty.com
- Kurdistan Human Rights Network (KHRN), www.kurdistanhumanrights.org
- LegalClarity, www.legalclarity.org
- Mahour Group, www.mahour.ca
- Marjam Rajavi, www.marjam-rajavi.com
- Middle East Concern (MEC), www.meconcern.org
- Middle East Eye (MEE), www.middleeasteye.net
- Middle East Monitor (MEMO), www.middleeastmonitor.com
- Ministerie van Buitenlandse Zaken van Turkije, www.mfa.gov.tr
- Minority Rights Group International (MRGI), www.minorityrights.org
- Nederland Wereldwijd, www.nederlandwereldwijd.nl
- Nejat Society, www.nejatngo.org
- NCRI Women Committee, www.wncri.org
- Persian in Sweden, www.iranianse.se
- People's Mojahedin Organization of Iran (PMOI), www.english.mojahedin.org
- PinkNews, www.pinknews.co.uk
- Reporters Sans Frontières, www.rsf.org
- Safe Airspace, www.safeairspace.net
- Spreading Justice, www.spreadingjustice.org
- The Arab Struggle Movement for the Liberation of Al-Ahwaz (ASMLA), www.ahwazna.org
- The Borgen Project, www.borgenproject.org
- The World Bank, www.data.worldbank.org
- This is Beirut, www.thisisbeirut.com.lb
- Transparency International, www.transparency.org
- Truth Social, www.truthsocial.com
- Tudeh Party of Iran, www.tudehpartyiran.org
- United Against Nuclear Iran (UANI), www.unitedagainstnucleariran.com
- United for Iran, www.ipa.united4iran.org
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), www.unhcr.org

- United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF), www.unicef.org
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (UNOCHA), www.data.humdata.org
- United Nations Population Fund (UNFPA), www.unfpa.org
- United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF), www.uscifr.gov
- Verdragenbank, www.verdragenbank.overheid.nl
- Vision of Humanity, www.visionofhumanity.org
- Visit Our Iran, www.visitouriran.com
- Washington Kurdish Institute, www.dckurd.org
- X.com, www.x.com
- Yarsan Media, www.yarsanmedia.org

7.4 Nieuwsbronnen

- 1Lurer
- ABC News
- Al Arabiya
- Algemeen Dagblad (AD)
- Al Jazeera
- Al-Monitor
- Amu TV
- Amwaj.media
- AP News
- Arab News
- Asharq Al-Awsat
- AtlasPress News Agency
- BasNews
- BBC Monitoring
- BBC
- Caliber
- CBC News
- CBS News
- Channel 8
- Church Times
- CNN
- CTV News
- Daily Sabah
- De Morgen
- De Standaard
- De Volkskrant
- Der Standard
- Die Welt
- Die Zeit
- DW
- El Pais
- EurActiv
- Euronews
- FAZ
- FD.nl
- France 24
- Het Parool

- HLN
- Human Rights Activists News Agency (HRANA)
- Iran International
- IranWire
- Islamic Republic News Agency (IRNA)
- ITV
- JAM News
- Kurdistan24
- Le Figaro
- Le Monde
- L'Orient Today
- Los Angeles Times
- Medya News
- Mehr News Agency
- Morning Star
- NBC News
- Nederlands Dagblad
- Neue Zürcher Zeitung (NZZ)
- New York Post
- News.az
- NewsNation
- NOS
- NPR
- NRC
- Nu.nl
- OC Media
- PBS
- Politico
- Press TV
- Radio Farda
- Radio Zamaneh
- Reuters
- Reuters Connect
- RFE/RL
- Religion News Service (RNS)
- RTL Nieuws
- Rudaw
- Shafaq News
- Süddeutsche Zeitung
- SyriacPress
- Tasnim News Agency
- Tehran Times
- The Guardian
- The Independent
- The Jerusalem Post
- The National
- The New Arab
- The New York Times
- The Telegraph
- The Times of Israel
- The Wall Street Journal
- The Washington Post
- The Washington Times
- Times of Islamabad

- Tolo News
- Trend
- Trouw
- TRT World
- Voice of America (VOA)
- Welt Online

7.5 Kaart van Iran met provincies en hoofdsteden

Bron: www.kaartenatlassen.nl

De weergave van grenzen en namen op deze kaart en de gebruikte benamingen dienen niet te worden opgevat als een bevestiging of aanvaarding daarvan door het Koninkrijk der Nederlanden.